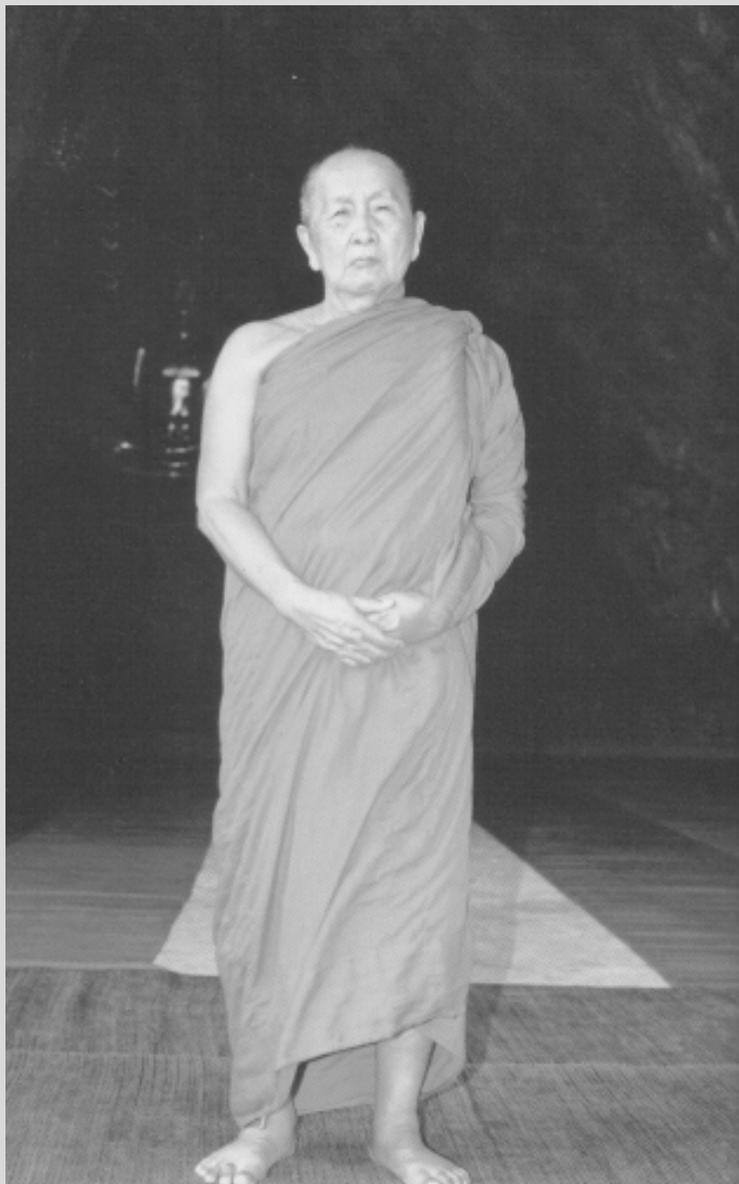

ภาค ๑ : ธรรมประวัติ

ตอนที่ ๑ :
วัยต้นจนบวชเณร

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร

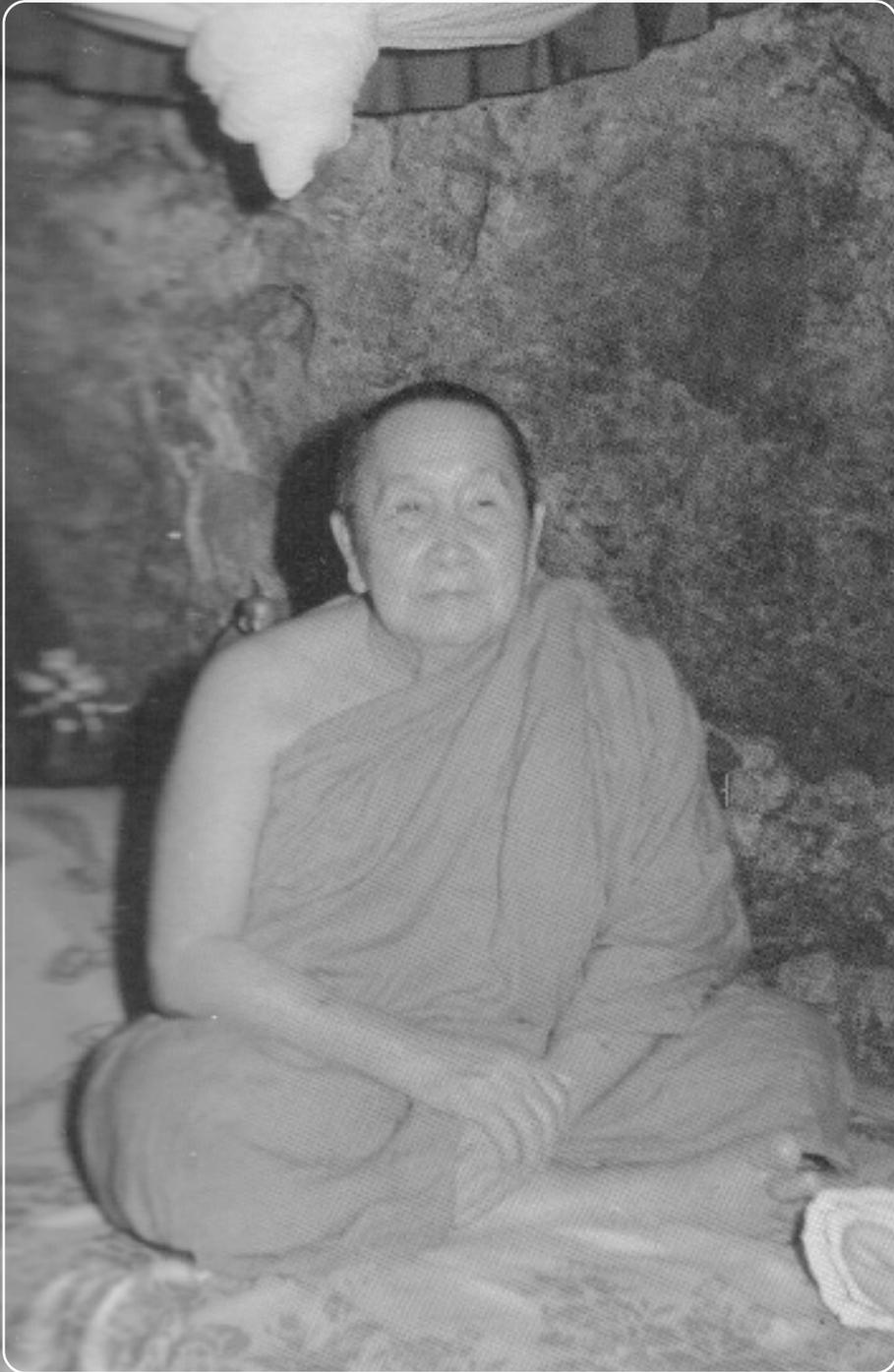
ท่านเจ้าคุณพระญาณสิทธาจารย์ หรือ หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร แห่งสำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระมหาเถรอาจารย์ที่มีศิลาจารวัตรตรงดงามอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ตลอดสายในชีวิตการเป็นนักบวชของท่าน

หลวงปู่เป็นศิษย์รุ่นอาวุโสของ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน

หลวงปู่มั่นได้เคยพูดถึงหลวงปู่สิม สมัยยังเป็นพระน้อยพระหนุ่ม ต่อหน้าพระเถระบางรูป ในเชิงพยากรณ์และด้วยความชื่นชมว่า “...ท่านสิม เป็นดอกบัวที่ยังตูมอยู่ เบ่งบานเมื่อใดจะหอมกว่าผม...”

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงยกย่องหลวงปู่สิม ว่า “เป็นผู้มีศีลตรงดงาม” โดยมีพระลิขิต ดังนี้ :-

“ท่านเจ้าคุณพระญาณสิทธาจารย์ (สิม พุทฺธาจาโร) เป็นผู้ มีศีลตรงดงาม บรรดาผู้รู้จักท่านย่อมเห็นชัด ว่าชีวิตของท่านรับรองพุทธศาสนสุภาพที่อัญเชิญไว้เบื้องต้น อย่างชัดเจน...”

สำหรับพุทธานุชาตที่ท่านเจ้าประคุณ **สมเด็จพระ** ทรงอัญเชิญมา
อ้างอิงนี้ ความว่า :-

**“สีลฺ สุตฺ มหฺสกุโข สีลฺ คนฺโร อนุตฺตโร
สีลฺ วิเลปนํ เสฏฺฐํ เยน วาติ ทิสฺ ทิสฺ**

ศีลเป็นสะพานอันมีค้ำค้ำใหญ่ ศีลเป็นกลิ่นที่ไม่มีกลิ่นอื่นยิ่งกว่า
ศีลเป็นเครื่องลอบไล้อันประเสริฐ ซึ่งขจรไปทั่วทุกทิศ”

ท่านเจ้าประคุณ**สมเด็จพระ** ทรงอธิบายขยายความพุทธานุชาตข้าง
ต้นต่อไปว่า :-

“ศีลเป็นสะพานทอดนำไปสู่ฐานะที่สูง คนทั้งหลายไม่ว่าตนเองจะ
มีศีลหรือไม่ ใจก็ย่อมยกย่องนับถือผู้มีศีล

ท่านเจ้าคุณ**พระญาณสิทธาจารย์**เป็นผู้มีศีล ศีลที่นำท่านสู่ฐานะ
ที่สูงขึ้นเป็นลำดับ ไม่เพียงสูงขึ้นด้วยสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานเลื่อน
แต่สูงขึ้นด้วยฐานะในความรู้สึกรักใคร่จิตใจของผู้ที่รู้จักท่าน แม้เพียง
โดยกิตติศัพท์โดยชื่อ

ศีลมีกลิ่นหอมไกลยิ่งกว่ากลิ่นใดอื่น กลิ่นเครื่องรำน้ำหอมหรือ
กลิ่นบุปผามาลัยใดๆ ก็ตาม ก็มีอยู่ในขอบเขตและกาลสมัยใกล้เคียง
แต่กลิ่นศีลหาเมื่อเวลาเมื่อขอบเขตไม่ ข้ามน้ำข้ามทวีปข้ามกาลเวลา ข้าม
ยุคสมัย ไกลเท่าไกลได้ทั้งสิ้น

ท่านเจ้าคุณ**พระญาณสิทธาจารย์** เป็นผู้**มีศีล** ชื่อเสียงของท่าน
เป็นที่รู้จักอย่างดี ในนาม**หลวงปู่สิม** ผู้ดังงามด้วยความ**ปฏิบัติเคร่ง
ครัดในศีล** ขจรไกลไปทั้งในหมู่ผู้ที่ไม่เคยพบเคยเห็นท่านเลย

ศีล เป็นเครื่องลอบไล้อันดีเลิศ เครื่องประทีปทั้งหลายไม่ทำให้เกิด

คุณค่าเสมอคือ เพราะเครื่องประทีปทั้งหลายย่อมคลายคุณสมบัติได้ใน
เวลาไม่นาน

แต่ตลอดกาล ศีลที่มีประจำใจจะส่งประกายใสสว่างอย่างงดงาม
ครอบคลุมนอยู่
ความเป็นผู้สงบงดงามเป็นปกติด้วยกิริยาวาจานั้น เกิดจาก**ความ
มีศีลที่ใจ**

ท่านเจ้าคุณพระญาณสิทธาจารย์ นั้นเป็นที่รู้ๆไกล ว่ามีศีลเครื่อง
ลอบไล้อันประเสริฐ กิริยาท่านสงบเป็นปกติ วาจาท่านสงบเป็นปกติ
ผู้ได้พบได้เห็นได้สนทนาวิสาสะ ย่อมประจักษ์แจ้งใจในคุณอัน**ควร
อนุโมทนาสาธุการของท่าน**”

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
และพระพุทฺพจนวราภรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่สิม

หลวงพ่อ **พระพุทฺพจนวราภรณ์** แห่งวัดเจติยวาสหลวงวรวิหาร
เชียงใหม่ สมัยดำรงสมณศักดิ์ที่**พระธรรมดิลก** ได้เขียนถึง**คุณธรรม**
ของ **หลวงปู่สิม พุทฺธจาโร** ไว้อย่างครอบคลุม ด้วยข้อเขียนเพียง
สั้นๆ สองหน้ากระดาษ ภายใต้ชื่อเรื่องว่า **“หลวงปู่ผู้ทรงคุณ”**

ผมขออัญเชิญข้อเขียนของ**หลวงพ่อ** มาเสนอ ณ ที่นี้อีกเช่น
โดยไม่มี การตัดทอนเลย ดังต่อไปนี้ :-

“บรรดาพระเถระกัมมัฏฐานที่มีปฏิปทาตามสาย **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** มีอยู่หลายรูป อาทิ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** วัดดอยแม่ปิ้ง อำเภอพร้าว เชียงใหม่ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม สกลนคร **หลวงปู่ขาว อนาลโย** วัดถ้ำกลองเพล อำเภอหนองบัวลำภู อุดรธานี (ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู) **พระโพธิญาณเถร (หลวงปู่ชา สุภทฺโท)** วัดหนองป่าพง อำเภวารินชำราบ อุบลราชธานี **พระราชนิโรธรังสี (หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี)** อำเภอศรีเชียงใหม่ หนองคาย **พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง อุดรธานี **หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต** วัดภูจ้อก้อ อำเภอคำชะอี (ปัจจุบัน อำเภอหนองสูง) มุกดาหาร **พระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร)** สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว เชียงใหม่

พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ**พระญาณสิทธาจารย์ (หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร)** เป็นพระมหาเถระผู้ใหญ่มีอายุพรรษามาก ปฏิปทาหลักของ**หลวงปู่สิม** คือ **พระกัมมัฏฐาน** หรือ **พระธุดงค์**

ท่านจะจาริกแสวงหาความสงบวิเวกไปในถิ่นต่างๆ ตามชนบท ป่าเขา ณ ที่ใดให้ความสงบสงัด ก็จะพักอยู่เพื่อปฏิบัติธรรม และโปรดญาติโยมด้วยการจาริกออกบิณฑบาต พร้อมกับเทศนาสั่งสอนเผยแผ่หลักธรรมวินัย เป็นการให้แสงสว่างทางใจ ให้ชาวชนบท**รู้จักบุญ รู้จักบาป รู้จักคุณ รู้จักโทษ**

หลวงปู่ มีความขยันในการเทศนาสั่งสอน ทุ่มเทเสี่ยสละในการเผยแผ่พระธรรม โดยสม่ำเสมอตลอดมา

คำสอนของ**หลวงปู่** จะตักเตือนให้เกิดความสำนึกในเรื่อง**ความไม่ประมาท** เช่นสอนว่า **ชีวิตของคนเราแคลมหายใจเข้า-ออก สุดเข้าไปแล้วออกมาไม่ได้ก็ตาย ออกมาแล้วสุดเข้าไปไม่ได้ก็ตาย ผู้ใดไม่**

นึกถึงความตายที่จะมาถึงตน ผู้นั้นถือว่าเป็นคนประมาท

คำสอนของ**หลวงปู่**บางประโยค ก็เป็น**ปรัชญา** ที่ชวนให้คิด เช่นสอนว่า **ใจเราไปติดกิเลส ไม่ใช่กิเลสมาติดอยู่ในใจของเรา**

และ สอนว่า **...จึงหลงศีล หลงธรรม หลงคำสอนของพระพุทธเจ้า ว่าอยู่ที่อื่น ความจริงอยู่ที่กาย วาจา จิต ของคนเราทุกคน**

หลวงปู่สิม นอกจากจะมีปฏิปทาหนักไปในทาง **ธุดงค์วัตร** แสวงหาความสงบสงัดตามป่าเขาแล้ว ท่านยังมีผลงานในทางสร้างสรรค์ศาสนวัตถุ ศาสนสถานด้วย ผลงานในด้านนี้ คือ **วัดสันติธรรม** ณ หมู่บ้านสันติธรรม อำเภอเมือง เชียงใหม่

หลวงปู่ ได้เป็นประธานสร้างวัดขึ้นในบริเวณนั้นก่อน ขณะที่เริ่มสร้างวัด ที่ดินบริเวณนั้นยังเป็นไร่เป็นนา มีบ้านอยู่ไม่กี่หลัง

เมื่อ**หลวงปู่**สร้างวัดแล้ว ได้ตั้งชื่อว่า **วัดสันติธรรม** หมู่บ้านจึงได้ตั้งชื่อตามวัดว่า **หมู่บ้านสันติธรรม**

เมื่อมีวัดมีพระสงฆ์สามเณรอยู่เป็นหลักฐาน **หลวงปู่**ก็จัดให้มีการ**ศึกษาพระปริยัติธรรม** มีการเปิดสอนนักธรรมตรี โท เอก และสอนแผนกบาลีไวยากรณ์ ขึ้นโดยลำดับ

วัดสันติธรรม นอกจากจะเป็นวัดที่เน้นหนักในการให้การศึกษอบรมธรรมปฏิบัติ แก่พระสงฆ์สามเณรและพุทธบริษัทที่ไปปฏิบัติธรรม กัมมัฏฐานแล้ว ยังเป็นสำนักเรียนที่มีผลงานในด้านการ**ศึกษาปริยัติธรรม** อีกสำนักหนึ่งในปัจจุบัน

แสดงว่า **หลวงปู่สิม** ท่านส่งเสริมการศึกษารวมวินัยคู่กันไปกับการปฏิบัติธรรม บำเพ็ญเพียรทางจิตใจ

เมื่อ**วัดสันติธรรม** ได้ทำการพัฒนาเจริญขึ้นโดยลำดับ **หลวงปู่** จึงมอบการบริหารวัดให้แก่ **พระครูสันตยาภิคุณ** (สมณศักดิ์สุดท้าย คือ **พระเทพวิสุทธิคุณ - หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ กุศลจิตโต**) ซึ่งเป็นศิษย์ผู้ใหญ่ รับผิดชอบบริหารสืบต่อมา

ส่วน**หลวงปู่**ได้ออกจากริกเดินธุดงค์ไปตามสถานวิเวกในป่าเขาจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๑๐ **หลวงปู่**ได้ไปปฏิบัติเจริญสมณธรรมที่**ถ้ำผาปล่อง** อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ถ้ำผาปล่อง ดอยหลวงเชียงดาว สมัยนั้น เป็นป่าพงรกทึบเป็นที่อาศัยอยู่ของสิงสาราสัตว์ ผู้มีจิตหวั่นไหวไม่รักสงบไม่ห่มเทเพื่อ**คุณธรรมเบื้องสูง**แล้ว ก็ยากที่จะอยู่ในที่สงบสงัดและเสี่ยงต่ออันตรายเช่นนั้นได้

ด้วยปฏิบัติที่สงบแน่วแน่มุ่งสู่กระแสธรรม ด้วยพลังที่ยิ่งใหญ่ ด้วยการเสียสละที่สูงส่งของ**หลวงปู่**

กาลเวลาผ่านไปไม่กี่ทศวรรษ ก็ทำให้**ถ้ำผาปล่อง** กลายเป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่สำคัญยิ่ง เป็นศาสนสถานที่สวยงาม ก่อให้เกิดศรัทธาปสาทะแก่ผู้ที่ได้เห็นได้สัมผัส นับเป็นบุญสถาน บุญเขต ที่อำนวยประโยชน์แก่สาธุชนทุกถ้วนหน้า

ทั้งนี้ เนื่องด้วย**บุญญาบารมี**ของ**หลวงปู่** ที่ได้ห่มเทเสียสละร่างกายและชีวิต อุทิศแด่พระศาสนาอย่างแท้จริง นั่นเอง

สมกับที่**หลวงปู่**สอนไว้ว่า **มรรคผลนิพพาน** ก็ไม่ต้องไปหาที่อื่น มันอยู่ที่**ความเพียร ความขยัน ความอดทน ความหมั่น** ในการ**ภาวนาไม่ขาด**”

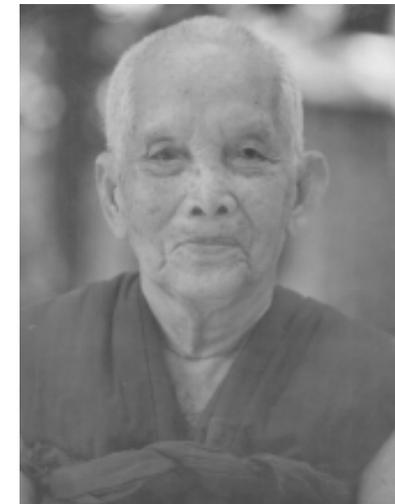
สำหรับท่านเจ้าคุณ**พระสุธรรมคณาจารย์** หรือ**หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ** แห่ง**วัดอรัญบรรพต อำเภอศรีเชียงใหม่** จังหวัดหนองคาย สหธรรมิกผู้เคยร่วมธุดงค์กับ**หลวงปู่** ได้เขียนคำ**ไว้อาลัย** ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ**หลวงปู่** มีใจความดังนี้ :-

“เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๘๒ ข้าพเจ้าได้พบกับ**หลวงปู่**ที่**วัดโรงธรรม** (วัดโรงธรรมสามัคคี) อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ท่านมีพระราชาแก่กว่า**ข้าพเจ้า**สามพรรษา **ท่าน**มีนิสัยใจคอเยือกเย็นดี ถูกนิสัยกันกับ**ข้าพเจ้า**

เคยได้**เที่ยวธุดงค์ด้วยกันตามถ้ำ ภูเขา** ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้**จำพรรษา**ร่วมกับ**ท่าน**สามพรรษา

นับว่า**ท่าน**เป็นบัณฑิตผู้หนึ่งในพุทธศาสนานี้ และก็นับว่า**ท่าน**มีอายุยืนรูปหนึ่ง **ท่าน**มรณภาพอายุได้ ๘๓ ปี

หลวงปู่ปุดดา ถาวโร

หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ

ควรรที่กุลบุตรผู้บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาจะถือเอาเป็นเยี่ยงอย่างในทางประพฤติพรหมจรรย์

การจากไปของท่านหลวงปู่สิม พุทธาจาโร ในครั้งนี้ (วันศุกร์ที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕) ย่อมเป็นที่อาลัยของสานุศิษย์ทั้งหลายโดยแท้ แม้ข้าพเจ้าก็อาลัยถึงท่านเหมือนกัน

แต่เมื่อมาพิจารณาถึงสังขารธรรมทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา แล้วก็ปลงลงได้ว่า **ทุกคนต้องตายด้วยกันทั้งหมด ต่างแต่ก่อนและหลังกันเท่านั้น**

แต่ข้อสำคัญก็คือ การละชั่วแล้วทำให้สูงขึ้นโดยลำดับนั้น และเราจะได้รับความอุ่นใจในเวลาจนจะสิ้นชีพทำลายขันธ์จะนี้แลฯ”

พระมหาเถระอีกองค์ที่เขียนคำไว้อาลัย ไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ ก็คือ หลวงปู่บุญดาดาธาวโร แห่งวัดกลางชูศรีเจริญสุข อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

หลวงปู่บุญดาดา ได้กล่าวถึงความตายโดยกลางๆ ทั่วไปว่า :-

“เป็นคนเป็นสัตว์ มันก็มีเกิดมีตาย

ธรรมะ ไม่เกิด ไม่ตาย มีแต่เกิด-ดับ

กิเลส ตายไปแล้ว ไม่มาอีก

เหลือแต่ นิโรโธ นิพพานัง”

เป็นอันว่าในตอนเริ่มเรื่อง คือหัวข้อที่ ๑ นี้ ผมได้คัดลอกข้อเขียนของพระมหาเถระ ครูบาอาจารย์ ๔ องค์ มานำเสนอไว้อย่างครบถ้วน เพราะผมเองไม่มีวิธีเขียนเริ่มเรื่องอย่างใดที่จะครอบคลุม และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นไปกว่านี้ได้แล้วครับ

คำพยากรณ์ของหลวงปู่มัน

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร จัดเป็นเพชรน้ำเอกองค์หนึ่งในวงพระกรรมฐานศิษย์พระอาจารย์ใหญ่มัน ภูริทตโต

องค์หลวงปู่มัน เคยได้ปรารภกับศิษย์รุ่นใหญ่ของท่านในเชิงเป็นการพยากรณ์ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร เมื่อครั้งยังเป็นพระหนุ่มร่วมอยู่ในกองทัพธรรม ว่า

“...ท่านสิมเป็นดอกบัวที่ยังตูมอยู่ เบ่งบานเมื่อใดจะหอมกว่าหนู”

หลวงปู่ตื้อ อจลธมโม ก็เคยกล่าวถึงคำพยากรณ์ของพระอาจารย์ใหญ่เหมือนกัน ก่อนที่จะเดินทางจากเชียงใหม่กลับไปพำนักประจำที่จังหวัดนครพนม บ้านเกิดของท่าน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ก่อนท่านมรณภาพเพียง ๑ ปี

หลวงปู่ตื้อ ได้ไปเยี่ยม หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ช่วงที่ท่านยังพำนักที่ วัดโรงธรรมสามัคคี อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ในปี ๒๕๑๖ ดังกล่าว

ในการปราศรัยสนทนากันช่วงหนึ่ง หลวงปู่ตื้อได้บอกกับหลวงปู่สิม ว่า

“...ผมมีความลับจะบอกท่านอยู่เรื่องหนึ่ง ผมรักษาเอาไว้ ๓๔ ปีนี้แล้ว เมื่อครั้งที่หลวงปู่มันยังอยู่ที่เชียงใหม่ก่อนท่านจะกลับไป

อุตร ท่านได้พยากรณ์ไว้ว่า **ศิษย์รุ่นต่อไปที่จะมีชื่อเสียงโด่งดัง คือ ท่านสิม กับท่านมหาบัว...**

ท่านสิม ก็คือ **พระญาณสิทธิธำรง** หรือ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** แห่ง**สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง** อำเภอเชียงดาว เจ้าของประวัติในหนังสือเล่มนี้

ส่วน **ท่านมหาบัว** ก็คือ **พระธรรมวิสุทธิญาณ** หรือ **หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งพวกเราต่างก็ตระหนักถึงกิตติศัพท์กิตติคุณของท่านเป็นอย่างดีแล้ว

สำหรับองค์**หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** จัดเป็นศิษย์รุ่นแรกๆ ของหลวงปู่มั่น ท่านมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเผยแผ่ธรรมปฏิบัติสู่พุทธศาสนิกชน จนเป็นที่เคารพศรัทธาอย่างกว้างขวาง

เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของ**หลวงปู่สิม** คือ **การพา นั่งขัดสมาธิเพชร และการยกมรณานุสติกรรมฐานไว้เป็นกรรมฐานชั้นเอก**

หลวงปู่ เน้นย้ำเสมอว่า **“การนั่งสมาธิภาวนา ใจต้องเด็ด นั่งขัดสมาธิเพชรนี้แหละ จะช่วยให้จิตใจอาจหาญขึ้นมาได้ โดยน้อมระลึกถึงพระพุทธเจ้าเมื่อครั้งก่อนตรัสรู้ พระพุทธองค์ทรงนั่งขัดสมาธิเพชรใต้ต้นโพธิ์** เอาชีวิตเป็นเดิมพัน แลกกับการตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ”

หลวงปู่ สอนว่า **“การปฏิบัติจะให้ได้ผลต้องปล่อยวางร่างกายลงไป ปล่อยวางความมั่นหมายในรูปร่างกาย อันเป็นก้อนเกิด ก้อนแก่ ก้อนเจ็บ ก้อนตาย อันนี้**

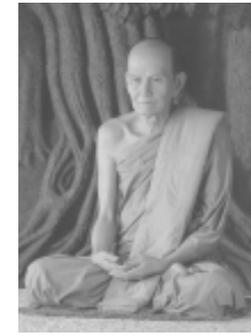
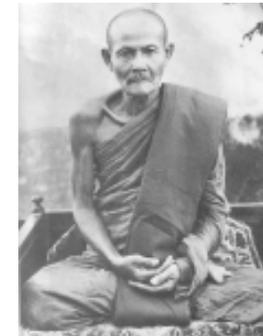
ทั้งต้องระลึกถึงความตายให้ได้ทุกลมหายใจเข้าออกจึงจะชื่อว่า เป็นผู้ไม่ประมาท”

ด้วยปฏิบัติที่เด็ดเดี่ยวอาจหาญของ**หลวงปู่** ด้วยลีลาการเทศนาธรรมที่ยังดวงจิตดวงใจของผู้ฟังธรรมให้เข้าสู่ความสงบระงับได้อย่างรวดเร็ว และด้วยรอยยิ้มที่เปี่ยมด้วยเมตตาธรรมอันบริสุทธิ์ สำนักศิษย์ของท่านจึงเพิ่มมากขึ้น มากขึ้นเรื่อยๆ จนนามของท่านเป็นที่รู้จักและกล่าวขานกันทั่วไปในหมู่ผู้สนใจในธรรมปฏิบัติทั่วทั้งประเทศ

หลวงปู่ จึงเป็นเสมือน**เพชรน้ำเอก** ในหมู่พระกรรมฐาน สมดังคำพยากรณ์ของ **หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** ดังกล่าวมาแต่ต้นแล้วว่า : -

“...ท่านสิมเป็นดอกบัวที่ยังตูมอยู่ เบ่งบานเมื่อใด จะหอมกว่าหมู่...”

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ใหญ่

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร

หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

ศิษย์ลูกศิษย์หลานของหลวงปู่

ท่านผู้อ่านครับ เรื่องนี้เป็นเรื่องราวของผมเอง ที่บังอาจแต่งตั้ง หรืออุปโลกตัวเองว่าเป็น “ศิษย์” ของหลวงปู่สิม พุทธาจาโร ทั้งๆ ที่มีโอกาสได้กราบองค์ท่านแค่ ๓ ครั้งเท่านั้นเอง

ท่านผู้อ่านที่ไม่แน่ใจว่า เมื่ออ่านเรื่องนี้แล้ว “ต่อมหมั่นไส้” อาจเกิดการกำเริบได้ ก็ขอให้ข้ามไปอ่านตอนอื่นได้จะครับ

ผมได้กราบ องค์หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ที่ ถ้ำผาปล่อง ครั้งแรกในปี ๒๕๒๔ ต้องเดินทางไปจากกรุงเทพฯ ถึงสองครั้งจึงได้กราบองค์ท่านดังประสงค์

ไปครั้งแรกต้องชวดการกราบหลวงปู่ด้วยอาการ “ปรัมปรา” องค์ท่านเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จริงๆ

ต้องขออนุญาตเล่าเรื่องส่วนตัวเพื่อย้อนเรื่องสักนิดนะครับ คือผมไปทำปริญญาโท (ใบที่สอง) ที่ประเทศอังกฤษอยู่ปีครึ่ง กลับมาเมืองไทยระยะหนึ่ง แล้วก็ไปทำปริญญาเอกที่ประเทศแคนาดาอีกสามปีครึ่ง

ระหว่างอยู่ต่างประเทศก็เริ่มสนใจธรรมะ และฝึกทำสมาธิได้ผลดีพอสมควรแล้ว แต่ไม่ค่อยรู้จักพระสงฆ์ที่เป็นครูบาอาจารย์ในเมืองไทย

ปีแรกที่ผมกลับจากประเทศแคนาดา คือปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ผมมีโอกาสดูเดินทางไปเชียงใหม่ ไปเก็บข้อมูลที่ อำเภอพร้าว มีลูกศิษย์ที่ทำ

งานที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่เป็นมัคคุเทศก์ผู้นำทาง ผมเป็นหัวหน้าทีม มีลูกศิษย์ปริญญาโทจากกรุงเทพฯไปด้วย ๔-๕ คน ในเชียงใหม่ได้อาศัยรถยนต์ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นพาหนะเดินทางตลอดรายการ

นอกจากเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัยแล้ว ผมบอกลูกศิษย์ผู้นำทางว่า ต้องการไปกราบพระด้วย ซึ่งตอนนั้นผมรู้จัก (เคยได้ยิน) พระเชียงใหม่เพียงองค์เดียว คือ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ แห่งวัดดอยแม่ปิง ซึ่งท่านมรณภาพแล้ว

ส่วนพระดังอีกองค์ก็คือ พระอาจารย์นิกร แห่งดอยนางแล ตอนนั้นท่านกำลังดังมาก หากโชคดีผมคงได้ถวายตัวเป็นลูกศิษย์ก็ได้ ความตั้งใจเป็นอย่างนั้นจริงๆ

ลูกศิษย์ก็ยินดีพาไปตามความประสงค์ของผม แต่เขาได้แนะนำผมว่า “อาจารย์ไม่ไปกราบหลวงปู่สิม ที่ถ้ำผาปล่องด้วยหรือ ท่านกำลังดังในขณะนี้” พร้อมทั้งเสนอแนะเส้นทางว่าเราควรไปทางอำเภอเชียงดาว กราบหลวงปู่สิมก่อน แล้วจึงไปทางอำเภอพร้าวก็สามารถไปได้ภายในวันเดียว

ผมขอสารภาพว่าตอนนั้น ผมไม่เคยได้ยินชื่อหลวงปู่สิมจริงๆ จึงเป็นการพูดในลักษณะปรัมปราท่านว่า “ไม่เป็นไรหรอก ไปทางอำเภอพร้าวก่อน แล้วจึงมาทางเชียงดาว จะได้กราบหลวงปู่สิมหรือไม่ก็ไม่ว่าอะไรหรอก”

ดูซีครับ ผมเลือกไปกราบ พระอาจารย์นิกร แทนการไปกราบหลวงปู่สิม

เอาเป็นว่าผมและคณะได้แวะไปกราบบารมี**หลวงปู่แหวน** ที่ **ดอยแม่ปิ้ง** แล้วไปทำธุระทางราชการจนเสร็จในเวลาที่รวดเร็ว แล้วก็ **ไปดอยนางแล** ด้วยความหวังเต็มเปี่ยมว่าจะได้กราบ**พระอาจารย์นิกร** แต่ผมต้องผิดหวัง เพราะ**พระอาจารย์นิกร**ท่านไม่อยู่ จึงไม่มีโอกาสถวายตัวเป็นศิษย์ และก็มีอันแคล้วคลาดไม่เคยได้พบหน้าท่านเลย แม้แต่ครั้งเดียว เราคงไม่มีบุญพอที่จะได้เป็นลูกศิษย์ของพระดังแห่งยุค!

ออกจาก**อำเภอฟ้า** ขับรถลัดเลาะไปตามเขาเพื่อไป**อำเภอ เชียงดาว** ตอนนั้นถนนเส้นนั้นเพิ่งตัดใหม่ ๆ ยังเป็นถนนลูกรังอยู่ เราเดินทางด้วยฝุ่นคลุ้งไปจนถึง**บ้านสันปิงโค้ง** แล้วเลี้ยวลงใต้เพื่อไป **เชียงใหม่**

พวกเราไปถึง**เชียงใหม่** ประมาณ ๔ โมงเย็น มีเวลามากพอที่จะไป**ถ้ำผาปล่อง** สถานที่ที่**องค์หลวงปู่สิม** พำนักอยู่

ท่านผู้อ่านชื่อใหม่ครับ ราว ๔ โมงเย็น รถยนต์ของพวกเราไปจอดเสียอยู่ที่ **ทางแยกไปถ้ำผาปล่อง** พยายามหาทางแก้ไขจนกระทั่งเกือบสองทุ่ม จึงซ่อมรถเสร็จ

เป็นอันว่าเที่ยวนั้นผมอดไปกราบหลวงปู่สิม แต่ก็ไม่ได้นึกเสียใจ หรือผิดหวังอะไรเลย เพราะเรายังไม่รู้จักท่าน!

เมื่อกลับถึงกรุงเทพฯ แล้ว จึงได้มารู้มาได้ยินกิตติศัพท์และทราบเรื่องราวของ**หลวงปู่** จึงรู้สึกว้าวครวญที่แล้วเราพลาดด้วยความไม่รู้จริงๆ

เมื่อมีโอกาสผมจึงเดินทางขึ้นเชียงใหม่อีกครั้ง คราวนี้ไปรถตู้เป้าหมายหลักคือเจาะจงไปกราบ**หลวงปู่สิมที่ถ้ำผาปล่องจริงๆ** ส่วนไปที่อื่นๆ เป็นเพียงผลพลอยได้เท่านั้น

ท่านผู้อ่านครับ ผมเดินขึ้น**ถ้ำผาปล่อง** ด้วยใจมุ่งมั่น ต้องการกราบองค์**หลวงปู่**ให้ได้

แต่...เมื่อไปถึงถ้ำ ได้พบป้ายประกาศเขียนไว้ชัดเจนว่า

“หลวงปู่อาพาธ หมอแนะนำให้พักผ่อน ห้ามรบกวน”

เอาซีครับ **หลวงปู่**ท่านอยู่ แต่งดรับแขก!

แต่ไหนๆ ก็มาถึง**ถ้ำผาปล่อง**แล้ว หลังจากกราบพระแล้วผมก็ลงมือนั่งหลับตาทำสมาธิทันที ในใจไม่รู้สิคิดว่าผิดหวังอะไร โอกาสหน้าค่อยมาใหม่ยังได้ แต่ต้องมาอีกอย่างแน่นอน

ผมนั่งอยู่นานราวครึ่งชั่วโมง ได้ยินเสียงเหมือนมีคนจัดของหยิบสิ่งนั้น วางสิ่งนี้ ก็อึกแก๊กๆ แล้วได้ยินเสียงกระแอมน้อยๆ พร้อมกับได้ยินเสียง ซึ่งไม่แน่ใจว่าหูแว่วไปหรือไม่ว่า **“เออ! มันเอาจริง”**

ผมลืมหูลืมตาขึ้นน้อยๆ เพื่อจะดูว่าเสียงอะไรอยู่ข้างหน้าเรา

ปลื้มสุดปลื้มครับ! หลวงปู่ท่านนั่งอยู่บนเก้าอี้หวม อยู่ข้างหน้าเรานี่เอง

มี**หลวงปู่**อยู่องค์เดียวจริงๆ !

ผมลุกขึ้นนั่งคุกเข่าต่างๆ ที่ชายังซา ก็มากราบท่านด้วยความเคารพอย่างสูงสุด

ดวงค์**หลวงปู่**ท่านหนักแน่น สงบเย็น ยิ้มด้วยเมตตา ท่านเอ่ยถามพอได้ยินว่า **“มาจากกรุงเทพฯ หรือ?”**

ท่านพูดสอนสั้นๆ ว่า **“ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นของจริง ต้องทำต้องปฏิบัติเอาด้วยตัวของเราเอง จึงจะพบของจริง”**

ผมคลานเข้าไปใกล้ ขอให้**หลวงปู่** เป่ากระหม่อมให้ (ตามแบบที่ใครๆ เขาก็นิยมทำกัน)

หลวงปู่ได้เมตตาลูบหัวผมเบาๆ พร้อมทั้งเป่ากระหม่อมให้ด้วย!

พอดีคณะที่ไปด้วยกันได้เข้ามาสมทบ ต่างก็กราบ**หลวงปู่**ด้วยความชื่นอกชื่นใจ แล้วก็รีบพากันกราบลา เพราะไม่อยากจะรบกวนท่านมากไปกว่านั้น

ผมได้กราบองค์หลวงปู่อีก ๒ ครั้ง คือได้ฟังธรรม และฝึกนั่งสมาธิเพชรกับท่านครั้งหนึ่ง คราวที่ท่านมาโปรดที่**ชอยนภาคัพพ์** พระโขง กรุงเทพฯ

อีกครั้งก็ได้พาคุณไปทอดผ้าป่าที่**ถ้ำผาปล่อง** ในปีถัดมา ต่อจากนั้นก็ได้มางานพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ หลังจากหลวงปู่มรณภาพแล้ว ก็ได้พาคุณมาทอดผ้าป่าที่ถ้ำผาปล่องอีกราว ๒ ครั้ง

และมาคราวนี้ เมื่อคณะของเราได้มีโอกาสช่วย **หลวงพ่อจรัส จิรวโส** สร้าง **พระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์** ที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** ทำให้เกิด**โครงการหนังสือบูรพาจารย์** ครั้งนี้ขึ้น

ท่านผู้อ่านก็ทราบกันดีแล้วว่า **วัดป่าอาจารย์มั่น**แห่งนี้ สามารถเรียกได้อย่างเต็มปากว่า **เป็นวัดของหลวงปู่สิม** เพราะองค์ท่านให้ความอุปถัมภ์วัดนี้มาตั้งแต่ต้น

เริ่มจากการส่งพระลูกศิษย์ คือ **หลวงพ่อทองสุข อุดตตรปญโญ** มาเป็นผู้ริเริ่มตั้งวัด ตามคำขอของญาติโยมชาวเมืองพร้าว

หลวงปู่ได้ให้ความช่วยเหลือเรื่องการซื้อที่ดินที่ก่อสร้างวัดในปัจจุบัน ช่วยเหลือด้านการสร้างศาลาการเปรียญ รวมทั้งได้มาพำนักอยู่ที่**วัดป่าอาจารย์มั่น** บางครั้งบางคราวในช่วงเริ่มต้นการก่อสร้าง จนกระทั่งกลายเป็นวัดโดยสมบูรณ์มาตราบเท่าปัจจุบัน

เรื่องราวของ**วัดป่าอาจารย์มั่น** ผมได้นำเสนอโดยละเอียดใน**หนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๗ : พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๒** ไปแล้ว นะครับ

ที่เขียนมายืดยาวก็เพียงเพื่อจะอวดอ้างเอาว่า **“เราก็คือศิษย์ของหลวงปู่ด้วยเหมือนกัน”** ดูจะเขียนเข้าข้างตัวเองอย่างมากทีเดียว ก็ต้องกราบขออภัยด้วยครับ!

๑

๒

๓

๔

วัดป่าอาจารย์มั่น บ้านแม่กอย อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

๑. มณฑปและทางเดินจงกรมหลวงปู่มั่น ๒. ศาลาใหญ่

๓. หลวงพ่อทองสุข อุดตตรปญโญ ๔. ประตูทางเข้าวัด

ชาติกำเนิด

พระญาณสิทธิอาจารย์ หรือ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** เกิดที่บ้านบัว ตำบลสว่าง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๒ ตรงกับวันศุกร์ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีระกา เวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น.

บิดาของท่านชื่อ **นายसान วงค์เข้มมา** มารดาชื่อ **นางสิงห์คำ วงค์เข้มมา**

หลวงปู่ เป็นบุตรคนที่ห้า ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด ๑๐ คน เป็นชาย ๕ คน หญิง ๕ คน เรียงตามลำดับดังนี้

๑. เด็กชาย (ถึงแก่กรรมตั้งแต่ยังเล็ก)
๒. นางสาวบง วงค์เข้มมา
๓. นางสาวบาง วงค์เข้มมา
๔. นางแก้ว สมรสกับ นายถา ทุมกิจจะ
๕. **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร**
๖. นายกลม วงค์เข้มมา
๗. พระอาจารย์คำดี (มรณภาพที่จังหวัดเลย)
๘. นางมาลี สมรสกับ นายสอน ภานาดา
๙. นางจำปี สมรสกับ นายอินตา ทุมกิจจะ
๑๐. นายจำไป วงค์เข้มมา

หมู่บ้านบัว ที่หลวงปู่ถือกำเนิดนี้ เป็น**หมู่บ้านกุไท** หมายถึงว่า **หลวงปู่** มีเชื้อสายเป็น**ชาวกุไท**

บรรพบุรุษรุ่น **คุณปู่**ของหลวงปู่ อพยพมาจาก**เมืองบง เมืองวัง ประเทศลาว** เมื่อครั้ง**พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑** ยังดำรงตำแหน่งเป็น**เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก** ได้รับพระบรมราชโองการจาก **สมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราช** ให้ยกทัพไปตี **เวียงจันทน์** และรวบรวมหัวเมืองลาวไว้ในพระราชอาณาจักรสยามได้ทั้งหมด

ชาวกุไทที่เป็นบรรพบุรุษของหลวงปู่ได้อพยพเข้ามาทางฝั่งไทย ได้ย้ายแหล่งที่ทำมาหากินหลายครั้ง และมีกลุ่มของ **“พราณเครือ”** ได้พาชาวกุไท ๘ ครอบครัว มาตั้งรกรากที่**บ้านบัว** ในปัจจุบัน

เหตุที่ชื่อ **บ้านบัว** เพราะบริเวณนั้นแต่เดิมมีสระบัวอยู่ ๒ สระ จึงได้ถือเอา **ดอกบัว** เป็นมงคลนามสำหรับชื่อของหมู่บ้าน

สำหรับสกุล **“วงค์เข้มมา”** ของหลวงปู่ นั้น เป็นสกุลเก่าแก่สกุลหนึ่งของบ้านบัว ผู้เป็นต้นสกุลคือ **ขุนแก้ว** กับน้องชายชื่อ **อินทปัญญา**

และขุนแก้วท่านนี้ก็คือ **คุณปู่**ของหลวงปู่สิม พุทธาจาโร นั่นเอง

นิมิตต์ในวันเกิด

ในปีที่**หลวงปู่** ถือกำเนิดขึ้นมา คือปี พ.ศ. ๒๔๕๒ นั้น เป็นปีที่ฟ้าฝนตกต้องตามฤดูกาล ฝนไม่มากไปไม่น้อยไป มีน้ำอุดมสมบูรณ์ เป็นปีที่ทำนาได้ผลดี

ปกติในฤดูทำนา ชาวบ้านที่มีที่นาห่างไกลหมู่บ้าน มักจะไปพักที่กระท่อมที่อยู่ในที่ใกล้ๆ กับที่นา นั้น เพื่อจะได้ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยกับการเดินทางไป-กลับทุกวัน

กระท่อมของ **นายสถาน-นางสิงห์คำ วงศ์เข้มมา** อยู่ห่างไกลจาก **หมู่บ้านบัว** ออกไปประมาณ ๔ กิโลเมตร

ฤดูทำนาในปีนั้น **นางสิงห์คำ** ได้ตั้งครรภ์บุตรคนที่ ๕ นางจึงพักที่กระท่อมนั้นตลอดฤดูการทำนา

ในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นเดือนเกิดของ**หลวงปู่**นั้น ฟ้าฝนหยุดตกแล้ว เป็นช่วงต่อระหว่างปลายฝนกับต้นหนาว น้ำยังเจิ่งนองทุ่งนา ต้นข้าวเริ่มตั้งท้องพร้อมที่จะเกิดเป็นรวงข้าว อากาศเริ่มหนาวเย็นขึ้นมาบ้างแล้ว

ในคืนที่**หลวงปู่**ถือกำเนิดลี้มตาขึ้นมาดูโลก คือคืนวันศุกร์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๒ นั้น **นางสิงห์คำ** ได้เริ่มเจ็บครรภ์ตั้งแต่นั้น

พอถึงเวลาประมาณ ๑ ทุ่ม อาการเจ็บครรภ์ทุเลาลง นางจึงได้เคลิ้มหลับไป และก็**ได้เห็นพระสงฆ์รูปหนึ่งมีรัศมีกายสุกสว่างเปล่งปลั่ง แลดูเย้นตาเย้นใจยิ่งนัก**

พระสงฆ์รูปนั้นได้ลอยเลื่อนลงมาจากท้องฟ้า ลงมาสู่กระท่อมกลางทุ่งนาที่นางพักอยู่

ต่อมา เวลาประมาณ ๓ ทุ่ม นางสิงห์คำ ก็ให้กำเนิดทารกเพศชายผิวขาวสะอาด

และจากนิมิตต์ที่ **นางสิงห์คำ** ได้เล่าให้**นายสถาน** ผู้สามีฟังโดยละเอียด ตามความทรงจำที่ชัดเจนเหมือนกับได้เห็นด้วยตาจริง ๆ

นายสถาน ผู้สามีเป็นคนมีจิตใจใฝ่บุญใฝ่กุศลอยู่แล้ว ได้เกิดความยินดีกับความฝันของภรรยาเป็นอย่างยิ่ง ถือว่าเป็น**นิมิตหมายที่ดีสำหรับทารกผู้เกิดใหม่อย่างแน่แท้**

จึงได้ตั้งชื่อทารกน้อยตามศุภนิมิตต์นั้นว่า **“ลิม”** ซึ่งภาษาอีสานแปลว่า **โบสถ์ อันมีใบเสมา**แสดงขอบเขตหรือปริมณฑลที่คณะสงฆ์ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

ชื่อ **ลิม** จึงบ่งบอกถึงความใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา และในกาลต่อมา **เด็กชายลิม วงศ์เข้มมา** ก็ได้ครองผ้ากาสาวพัสตร์ตั้งแต่มยังอยู่ในวัยรุ่นสืบต่อมา ได้บำเพ็ญสมณธรรมอย่างต่อเนื่อง ใช้ชีวิตที่ชาวสะอาดบริสุทธิ์ผุดผ่อง จนตลอดชั่วอายุขัยของท่าน คือ เป็น **หลวงปู่ลิม พุทธจาโร** ที่พวกเราให้ความเคารพและศรัทธาที่สูงยิ่งองค์หนึ่งนั่นเอง

ฉายแววแต่เยาว์วัย

ในหนังสือ **พุทธาจารย์ปุชา** ซึ่งเป็นหนังสือที่ระลึกในการพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ ได้เขียนถึงเรื่องราวในวัยเด็กของหลวงปู่ ภายใต้อำนาจชื่อว่า **ฉายแววแต่เยาว์วัย** ดังนี้ :-

ประกายแห่งสติปัญญาและลักษณะแห่งความเป็นผู้นำในตัวเด็กชายสิม วงศ์เข็มมา ได้ฉายแววให้เป็นที่ประจักษ์แก่เพื่อนพ้องมาตั้งแต่ในวัยเด็กแล้ว

โดยเมื่อเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๒ ก็ได้ทำหน้าที่**ช่วยครูใหญ่สอนหนังสือ**

ซึ่ง **หลวงปู่แวน ธนปาโล** พระเถระซึ่งเป็นญาติผู้น้องและมีวัยอ่อนกว่าหลวงปู่เพียงปีเดียว ก็เคยเป็นลูกศิษย์ท่านในครั้งนั้นด้วย

ครั้งหนึ่ง **น้องชายของเด็กชายสิม** เล่นซนปีนขึ้นต้นไม้ตามประสาเด็ก ผู้ใหญ่ก็กลัวจะพลาดพลั้งตกลงมาเป็นอันตราย แต่เรียกให้ลงอย่างไรก็ไม่ยอมลง จนผู้ใหญ่หมดปัญญา

เด็กชายสิมจึงออกอุบายให้หลอกว่า **บนต้นไม้มีผี** น้องชายซึ่งกลัวผีขนาดหนัก ก็รีบลงมาจากต้นไม้ทันที

หน้าที่ของเด็กในครอบครัวชาวนาในชนบทไทย เห็นจะหนีไม่พ้นการช่วยเลี้ยงควาย

หลวงปู่เคยเล่าว่า :-

“**เรามีควายตัวอยู่ตัวหนึ่ง มันอยากจะชนกับเขาอยู่เรื่อย แต่ชนที่ไรแพ้ทุกที เพราะมันไม่มีชั้นเชิงเอาเสียเลย ได้แต่ก้มหน้าก้มตาเอาหัวงัดลูกเดียว ไม่ก็ตีที่หันหลังวิ่งหนีแล้ว**”

(**ควายตัว** หรือ **ควายเขาตัว** เทียบภาษาภาคกลางว่า **เขาทุ** คือควายที่มีเขาสั้นหงิกเข้ามาหาหู ไม่สามารถจะขวิดตัวอื่นให้เป็นอันตรายได้)

ด้วยเหตุนี้เอง **หลวงปู่จึงเปรียบเทียบคนไม่มีปัญญา ว่าเหมือนกับควายเขาตัว** ซึ่งท่านได้นำไปเปรียบเทียบกับการภาวนา ว่า :-

“**ต้องรู้จักเลือกอุบายภาวนา พิจารณาอุบายที่ถูกจริต อาศัยความเพียรอย่างเดียว บ่ ได้**

เหมือนคนกินอาหาร ต้องรู้จักเลือกกินปลา กินไก่บ้าง ไม่ใช่กินเนื้ออยู่นั่นแล้ว

กิเลสมันพลิกแพลงเก่ง ต้องตามให้ทัน

คนรู้จักพิจารณาก็ได้บรรลุธรรมเร็ว อย่างสาวกในครั้งพุทธกาลตั้งใจจะบวช พอปลงผม ผมตกลงมาเท่านั้นแหละ ท่านก็ปลงกรรมฐานได้เลยว่า **ผมไม่ใช่ของใคร ปล่อยาวทุกอย่างก็ได้บรรลุธรรมเลย**

แล้วแต่สติปัญญาของคนจะพิจารณา บางองค์นั่งฟังเทศน์ก็ได้บรรลุเลย อย่างนั้นปัญญาท่านมาก”

คนที่ปฏิบัติธรรมไปอย่างทีอะไรๆ ตรงๆ ไม่รู้จักพลิกแพลงให้เหมาะสม **หลวงปู่จึงเรียกคนประเภทนี้ว่า ควายเขาตัว** ด้วยประการฉะนี้แล

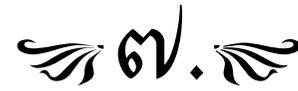
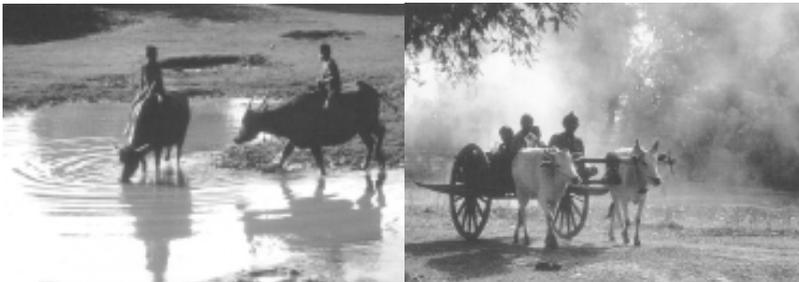
เด็กชายลิม วงศ์เข็มมา หรือ หลวงปู่ลิม ของพวกเรานับได้ว่าเป็นผู้มีบุญคุณล้นนามาดี จึงทำให้เป็นผู้รู้จักเตือนตนเองให้อยู่ในทางที่ชอบที่ควร

เป็นผู้ที่มีใจฝักใฝ่ในทางธรรมตั้งแต่ยังเด็ก เป็นผู้มีความกตัญญูสูง มีความขยัน มานะอดทน มีน้ำใจเสียสละ มีวาจาไพเราะสุภาพอ่อนโยน จึงเป็นที่รักของบิดามารดา และหมู่เพื่อน

ตลอดจนได้รับความไว้วางใจจากบิดามารดาของเด็กในละแวกบ้านนั้นว่า ถ้าลูกของตนมาคลุกคลีกับเด็กชายลิมละก็ เป็นอันหมดกังวลในข้อที่จะชวนกันไปในทางเสียหาย

นอกจากนี้ บิดาของท่านก็เป็นไวยาวัจกรของวัดศรีรัตนาราม จึงทำให้เด็กชายลิม พร้อมด้วยเพื่อนๆ วยเดียวกัน ได้มีโอกาสติดตามผู้ใหญ่ไปช่วยงานที่วัดอย่างขยันขันแข็ง และมักไปคลุกคลีอยู่ที่วัดเป็นประจำ

หลวงปู่จึงมีความใกล้ชิดกับวัด ใกล้ชิดกับพระศาสนามาตั้งแต่เด็ก

ผู้เห็นภัยในความตาย

ทั้งชื่อเรื่องและเนื้อเรื่องเขียนไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ ดังต่อไปนี้ :-

เมื่อเด็กชายลิมเริ่มเข้ารุ่นหนุ่ม อายุ ๑๕-๑๖ ปี ก็มีความสนใจในดนตรีพื้นบ้านอยู่ไม่น้อย

หลวงปู่แ่วน ธนปาโล (ญาติพี่น้องของหลวงปู่) แห่งวัดถ้ำพระสบาย อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เล่าว่า ตัวหลวงปู่แ่วนเองเป็นหมอลำ ส่วนหลวงปู่ลิมนั้นเป็นหมอแคน เป่าแคนจนแคนหักไปหลายอัน

หลวงปู่แ่วนได้กรุณาเล่าต่อไปว่า ในเรื่องสตรีเพศนั้นหลวงปู่ลิมไม่มีใครให้ความใส่ใจเหมือนเด็กหนุ่มทั่วไป แต่หากมีหนุ่มต่างบ้านมาเกี้ยวสาวบ้านบัวแล้วละก็ อาจเจอ “ไม้บิน” ของหลวงปู่ลิมเข้าบ้างก็ได้

หลวงปู่ลิมท่านเคยเล่าถึงตอนสมัยเป็นหนุ่มว่า ท่านเคยเที่ยวไปล่ากระต่ายกระแตบ้างเหมือนกัน รู้สึกการครองชีพตามวิถีชาวโลกนั้นหลีกเลี่ยงต่อการทำบาปได้ยาก

หลวงปู่พูดถึงสิ่งที่บันดาลใจให้ท่านอยากจะบวชได้แก่ **ความสะดุ้งกลัวต่อความตาย**

หลวงปู่ได้เล่าเรื่องนี้ว่า “ตั้งแต่ยังเด็กแล้ว เมื่อได้เห็น หรือได้
ข่าวคนตาย มันให้สะตุงใจทุกครั้ง กลัวว่าเราจะตายเสียก่อนได้ออก
บวช”

ความหมายข้อความข้างต้นหมายถึงว่า **มรณานุสติ** ได้เกิดขึ้น
ในใจของหลวงปู่อยู่ตลอดเวลา **เผ่าย้าเตือนให้ท่านไม่ประมาทในชีวิต
ไม่ประมาทในวัย ไม่ประมาทในความตาย**

เป็นเพราะหลวงปู่ได้กำหนด “**มรณํ เม ภวิสฺสตี**” ของท่านมา
แต่ไหนแต่ไรแล้วนั่นเอง ตั้งแต่ท่านยังไม่ได้ออกบวช มาในระยะหลัง
หลวงปู่ก็ยังคงใช้อุบายธรรมข้อเดียวกันนี้อบรมลูกศิษย์ลูกหาเป็นประจำ
อาจกล่าวได้ว่า หลวงปู่เทศน์ครั้งใด มักจะมี “**มรณํ เม
ภวิสฺสตี**” เป็นลัญจณฺฑนเตือนภัยจากพญามัจจุราชให้ลูกศิษย์ลูกหาตื่นตัว
อยู่เสมอทุกครั้งไป

หลวงปู่สิมถ่ายรูปรูปกับหลวงปู่แวน
และหลวงปู่หลวง ณ วัดปทุมวนาราม กรุงเทพฯ
(พ.ศ. ๒๕๐๘)

บรรพชาเป็นสามเณร

ผมลืมเรียนท่านผู้อ่านว่า ข้อมูลเกี่ยวกับหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร
ที่เขียนมาแต่ต้น ผมนำมาจากหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
ของหลวงปู่ ที่มีชื่อหนังสือว่า “**พุทฺธอาจารย์บูชา**”

สำหรับผู้เขียนหนังสือเล่มที่ว่านี้ ไม่มีการบอกกล่าวเอาไว้ว่าเป็น
ท่านผู้ใด แต่แน่นอนต้องเป็นลูกศิษย์ผู้ใกล้ชิดหลวงปู่อย่างแท้จริง

แม้ไม่ทราบชื่อผู้เขียน ผมก็ต้องกราบขอบพระคุณและขออนุญาต
อ้างอิงพร้อมทั้งคัดลอกมาโดยตรงจนตลอดทั้งเล่มเลย และรับรองว่าผม
จะทำด้วยความตั้งใจ รอบคอบ และด้วยความเคารพอย่างแท้จริง

อ้อ! ขอคุยหน่อยว่า หนังสือ “**พุทฺธอาจารย์บูชา**” และหนังสือเล่ม
อื่นๆ อีกหลายเล่ม ผมได้รับจากการไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพของ
หลวงปู่ด้วยตนเอง และได้อยู่ร่วมปฏิบัติธรรมตลอดทั้งคืนโดยไม่ได้หลับ
นอนเลย เป็นการถือ “**เนสัชชิก**” ครั้งแรกในชีวิตครับผม!

ขออนุญาตกลับมาที่ประวัติของหลวงปู่กันต่อไปนะคะ ใน
หนังสือ “**พุทฺธอาจารย์บูชา**” ได้ใช้หัวข้อเรื่องว่า “**สามเณรสิม**” แล้วดำเนิน
เรื่องดังต่อไปนี้ :-

“เมื่อท่านอายุได้ ๑๗ ปี จึงได้ขอบิดาบรรพชาเป็นสามเณร ณ
วัดศรีรัตนาราม ซึ่งเป็นวัดมหานิกาย ณ **บ้านบัว** นั้นเอง ในวันที่ ๘

กรกฎาคม ๒๕๖๙ ตรงกับวันอาทิตย์ แรม ๗ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะโรง
โดยมี**พระอาจารย์สีทอง** เป็นพระอุปัชฌาย์”

หลังจากบรรพชาแล้ว **สามเณรสิม วงศ์เข้มมา** ก็ได้พักจำพรรษา
ที่ **วัดศรีรัตนาราม** บ้านบัว บ้านเกิดของท่าน

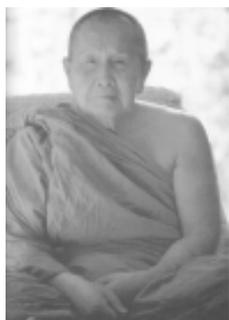
ในระหว่างที่จำพรรษานั้น มีเหตุการณ์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความ
อุทิศตนของ**สามเณรสิม** โดยที่**พระอาจารย์สีทอง** พระอุปัชฌาย์ได้
เล่าว่า

...ครั้งหนึ่งที่วัดมีการขุดสระ **สามเณรสิม** ก็ไปช่วยขุด และขุด
จนกระทั่งใครต่อใครเขาทิ้งงานกันไปหมด เนื่องจากขุดลงไปลึกถึงลิบเอ็ด
ลิบสองวาแล้วก็ยังไม่มือน้ำ

เมื่อพระอุปัชฌาย์ของท่านถามว่า **“จะขุดไปถึงไหนกัน”** สาม
เณรสิมตอบว่า **“ขุดไปจนสุดแผ่นดินนั่นแหละ”**

นอกจากนี้ **สามเณรสิม** ยังได้แสดงออกให้เห็นถึงปรีชาญาณ
ด้วยการ**ขึ้นแสดงธรรม**แต่ครั้งเป็นสามเณร

สามเณรสิม วงศ์เข้มมา จึงเป็นที่**ชื่นชมรักใคร่ของครูบาอาจารย์**
ของท่านเป็นอย่างมาก

หลวงปู่สิม หลวงปู่แว่น และหลวงปู่หลวง กตปุญโญ

สามพระอริยสงฆ์ ผู้ถือกำเนิดที่บ้านบัว อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

เข้าญัตติกรรมเป็นธรรมยุต

ในปีเดียวกันกับที่**หลวงปู่**บรรพชาเป็นสามเณร คือปี พ.ศ. ๒๕๖๙
นั้น ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญที่พลิกผันชีวิตของหลวงปู่ให้หันเข้าสู่วง
การ**พระกรรมฐาน** หรือ**พระป่า** อย่างที่พวกเราเรียกขานกัน

ในหนังสือเขียนไว้ดังนี้ : -

ต่อมา **คณะกองทัพรธรรม** ของ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ได้เดิน
ธุดงค์มาจากจังหวัดหนองคาย เพื่อมาเผยแผ่ธรรมปฏิบัติแก่ประชาชน
โดยเดินทางมาถึง**วัดศรีสงคราม** (วัดป่าบ้านสามผง) ตำบลสามผง อำเภอ
ศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

สามเณรสิม วงศ์เข้มมา จึงได้มีโอกาสเดินทางไปฟังธรรมทั้ง
จากท่านพระอาจารย์ใหญ่ คือ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่าน**พระอาจารย์**
สิงห์ ขนดยาคโม และท่าน**พระอาจารย์มหาปิ่น ปญญาโณ**

สามเณรสิม โดยปกติเป็นผู้ที่มีความละเอียด จดจำสิ่งต่างๆ
ได้แม่นยำ ช่างคิดช่างพิจารณาอยู่แล้ว เมื่อได้เฝ้าสังเกตข้อวัตรปฏิบัติ
ของท่าน**พระอาจารย์มั่น** ท่าน**พระอาจารย์สิงห์** และท่าน**พระอาจารย์**
มหาปิ่น ก็ยิ่งบังเกิดความเลื่อมใสอย่างมาก

จึงตัดสินใจขอถวายตัวเป็นศิษย์**พระอาจารย์มั่น** และได้ขอญัตติ
ใหม่มาเป็น**ธรรมยุติกนิกาย**

จากหนังสือในโครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่มก่อนๆ ท่านผู้อ่านคงจะจำได้ว่า ในปีนั้นได้มีการทำพิธีตัดกรรมครั้งใหญ่ มีพระเถระเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก โดยมีการทำพิธีที่โบสถ์น้ำ หรืออุทกกุ๊กเขปสีมา หรือ อุทกสีมา อยู่กลางหนองน้ำบ้านสามผง

และสามเถระสิม วงศ์เข้มมา ก็ได้เข้าพิธีตัดกรรมเปลี่ยนมาสังกัดคณะธรรมยุติกนิกายในครั้งนั้นด้วย

ในหนังสือเล่มที่ผมคัดลอกมา บันทึกเหตุการณ์ไว้ ดังนี้ :-

...แต่โดยที่ขณะนั้น ยังไม่มีโบสถ์ของวัดทางฝ่ายธรรมยุตในละแวกนั้น การประกอบพิธีกรรมจึงต้องจัดทำที่โบสถ์น้ำ ซึ่งแบบแผนนี้ ท่านพ่อลี ธมฺมธโร อดีตเจ้าอาวาสวัดโสศาราม ก็เคยใช้มาแล้วเมื่อตอนอุปสมบทหมู่ ๒๕ พุทธศตวรรษ เนื่องจากช่วงนั้นยังมิได้สร้างพระอุโบสถขึ้นเป็นการถาวร

การปฏิบัติเป็นพระภิกษุฝ่ายธรรมยุตของสามเถระสิม ได้กระทำพิธีที่โบสถ์น้ำ ซึ่งทำจากเรือ ๒ ลำ ทำเป็นโบริะลอยคู่กัน เอาไม้พื้นปูตรึงเป็นแพแต่ไม่มีหลังคา โดยสมมติเอาเป็นโบสถ์

หลวงปู่มั่น เป็นประธาน และมีท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล)** เป็นพระอุปัชฌาย์

พิธีนี้จัดขึ้นที่ **วัดป่าบ้านสามผง** อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

หลังจากทำพิธีตัดกรรมใหม่แล้ว **สามเถระสิม** ก็ได้ไปจำพรรษาที่**วัดป่าบ้านข่า** อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

หลวงปู่ พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล

พวกเราคุ้นเคยกับชื่อของหลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาโคโม และหลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล พระเถระสองพี่น้อง แม่ทัพใหญ่แห่งกองทัพธรรม

แต่ข้อมูลและเรื่องราวของหลวงปู่ทั้งสององค์นี้มีน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์น้อง คือ **หลวงปู่พระมหาปิ่น** แทบจะหาอ่านไม่ได้เลย

ผมเชื่อว่าท่านผู้อ่าน รวมทั้งผมเอง ก็คงอยากทราบประวัติและเรื่องราวของท่านใช่ไหมครับ?

ในหนังสือ **“พุทธาจารย์ปฐา”** เล่มที่ผมกำลังคัดลอกอยู่นี้ได้เขียนถึง **“เกิร์ตประวัติ”** ของหลวงปู่พระมหาปิ่น แทรกไปกับเรื่องราวการทำวัตรตัดกรรมของ**สามเถระสิม วงศ์เข้มมา**

อย่ากระนั้นเลย ผมก็ขอคัดลอก**เกิร์ตประวัติ** ของ**หลวงปู่พระมหาปิ่น** มาไว้ตรงนี้ด้วยก็น่าจะให้ประโยชน์ไม่น้อยสำหรับท่านที่สนใจ ในหนังสือเขียนไว้ดังนี้ :-

สำหรับตัวท่าน**พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** นั้น มีเกิร์ต

ประวัติที่น่าสนใจ กล่าวคือ

ตัวท่านเป็นน้องชายของท่าน**พระอาจารย์สิงห์ ขนดยาคโม** ซึ่งจัดว่าเป็นศิษย์องค์สำคัญเปรียบได้กับ**มือขวา**ของท่าน**พระอาจารย์ใหญ่** คือ **หลวงปู่มั่น** ที่เดียว

แต่ด้วยความที่ตัวท่าน**พระอาจารย์มหาปิ่น** เป็นพระนักปรีชาปฏิบัติ และเป็นพระนักเทศน์ด้วย

ท่านพระอาจารย์สิงห์ เห็นว่า พระน้องชายมุ่งแต่ปรีชาปฏิบัติ มรรคผลมิได้เกิดมิได้มีขึ้นที่ใจเจ้าของ จะเสียทีกลายเป็น **“เถนใบลานเปล่า”**

ท่านจึงคิดหาหนทางทรมาณ ปลุกฝังสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นแก่พระน้องชาย ทั้งด้วยการปรารภธรรมเป็นครั้งคราว และทั้งการสอนด้วยการปฏิบัติให้ดู จนเห็นว่าพระน้องชายคลายทิฐิมานะลง จึงได้ชวนไปภาวนาอยู่กับท่าน**พระอาจารย์มั่น**

ท่านอาจารย์พระมหาปิ่น นี้ เมื่อแรกมาก็ให้รู้สึกขัดเคืองใจด้วยถูก**ท่านพระอาจารย์มั่น**ตำหนิติติงไปเสียทุกเรื่อง จนรู้สึกอึดอัดและเสียหน้ามาก

ซึ่งเรื่องนี้ สำหรับผู้ที่คุ้นเคยกับปฏิปทาของพระป่าหรือพระกรรมฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายท่าน**พระอาจารย์มั่น**ด้วยแล้วย่อมทราบดีถึงความละเอียดละออ ทั้งทำข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย แต่ไร้เสียง

ทำให้**พระอาจารย์พระมหาปิ่น** แม้กลับมาที่กุฏิที่พักแล้วก็ตามก็ยังครุ่นคิดนิทนาทหลวงปู่มั่นอยู่ไม่แล้ว

ทันใดนั้น **หลวงปู่มั่น** ก็เดินมาหยุดที่ด้านนอกกุฏิ แล้วเอาไม้เคาะฝากุฏิ พร้อมกับกล่าวว่า **“เฮ้! ท่าน มัวแต่คิดตำหนิปรามาสครูอาจารย์**

อยู่นั้นแหละ”

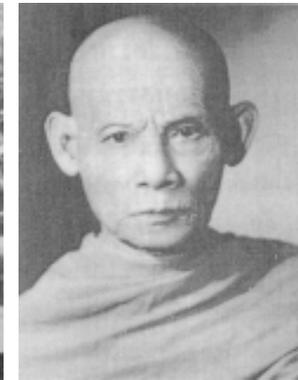
ทำเอา**ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น**ตกใจกลัวจนตัวสั่น

นับแต่นั้น จึงได้ยอมรับนับถือในตัวท่าน**พระอาจารย์มั่น** และตัวพระพี่ชาย คือ ท่าน**พระอาจารย์สิงห์** เป็นอันมาก สามารถปรับทิฐิให้ตรง เพียรเจริญในอริยมรรค จนได้มาเป็นครูอาจารย์ที่พร้อมด้วยภูมิปรีชาปฏิบัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ที่สำคัญองค์หนึ่ง

รวมทั้งได้ทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรให้แก่หลวงปู่สิมในกาลต่อมาอีกด้วย

หลวงปู่
มั่น
ภริทตโต

เจ้าคุณ
พระธรรมเจดีย์
(จุม พนฺธุโล)

พระอาจารย์
สิงห์
ขนดยาคโม

หลวงปู่
พระมหาปิ่น
ปญญาพโล

ติดตามคณะหลวงปู่มั่น ไปเมืองอุบลฯ

ผมขอเขียนย้อนหลังไปนิดหนึ่ง เพื่อให้เรื่องเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ หลังจากที่**สามเณรสิม วงศ์เข็มมา** เข้าญัตติเป็นธรรมยุตแล้ว ก็ได้ไปพักจำพรรษาที่**วัดป่าบ้านข่า** อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม (ในหนังสือไม่ได้บอกว่าท่านไปอยู่ปฏิบัติกับพระอาจารย์องค์ใด แต่ผมเข้าใจว่าท่านไปอยู่กับ **หลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม** ครับผม)

ส่วนท่านพระอาจารย์ใหญ่ คือ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ยังพักจำพรรษาอยู่ที่ **วัดป่าบ้านสามผง** อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม และบรรดาศิษย์ท่านอื่นๆ ก็แยกย้ายจำพรรษาในที่ต่างๆ กัน แถวจังหวัด สกลนคร นครพนม อุดรธานี และหนองคาย

ศิษย์สำคัญอีกองค์หนึ่ง คือ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้จำพรรษาที่ **บ้านดอนแดงคอกช้าง** อำเภอท่าอุเทน (ปัจจุบันอยู่ในอำเภอนาหว้า) จังหวัดนครพนม

พอออกพรรษาปี ๒๕๖๙ นั้นแล้ว **หลวงปู่มั่น** ได้นัดพระลูกศิษย์ของท่านที่จำพรรษาในห้องที่แถบนั้นประมาณ ๗๐ รูปให้ไปประชุม

พร้อมกันที่**บ้านดอนแดงคอกช้าง** สถานที่**หลวงปู่ฝั้น** **आจาโร หลวงปู่กู๋ ธรรมทินโน** และ**หลวงปู่เก็ง อธิมุตฺตโก** จำพรรษาอยู่

เมื่อพระภิกษุสามเณรศิษย์ของ**หลวงปู่มั่น** มาพร้อมเพรียงกันแล้ว ก็ได้จัดประชุมที่ศาลาโรงฉัน

เรื่องที่**หลวงปู่มั่น** ยกขึ้นมาพูดในที่ประชุมครั้งนั้น เบื้องแรกท่านได้ให้โอวาทตักเตือนสั่งสอนเพื่อให้ศิษย์มีกำลังใจ ท่านแสดงธรรมปลุกใจให้ลูกศิษย์ลุกขึ้นต่อสู้กับกิเลสที่ครอบงำจิตใจให้อ่อนแอ ใ้หวังเหงา หาวนอน ชี้แจงชี้คร้าน ฟุ้งซ่านเถลไถลไม่มีความอดทน พยายามบำเพ็ญเพียรภาวนา

ต่อจากนั้น **หลวงปู่มั่น** ได้ปรารภในที่ประชุมว่า : -

“...ในห้องที่ ๔-๕ จังหวัด คือ จังหวัดเลย สกลนคร อุดรธานี นครพนม หนองคาย พวกเราได้ออกเดินธุดงค์ทำความเพียรบำเพ็ญภาวนา วกไปเวียนมาอยู่ในภูเขาดงนี้ก็เป็นเวลาหลายปีแล้ว **ปีนี้พวกเราควรไปทางไหนกันดี**

สำหรับผม จำต้องพาคณะโยมแม่ให้ไปอยู่กับพวกน้องสาวที่เมืองอุบลฯ เพราะท่านชราภาพมาก อายุ ๗๘ ปีแล้ว จะพาทุลักทุเลอยู่คงอยู่ป่าคงจะไปไม่ไหว...”

หลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม กับพระน้องชายคือ **หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพล** ได้รับรองจะพาคณะโยมแม่ของ**หลวงปู่มั่น** ไปส่งให้ถึงเมืองอุบลฯ แต่ต้องไปด้วยเกวียน จะให้ท่านเดินเท้าไปคงไม่ไหว เพราะท่านชราภาพมาก ไม่มีกำลังพอ

ที่ประชุมตกลงขอตาม**หลวงปู่มั่น** ลงไปเที่ยวธุดงค์กรรมฐาน แถบห้องที่จังหวัดอุบลราชธานีหมดด้วยกันทุกองค์ คือมีมติเป็นเอกฉันท์

หลังจากการประชุมสิ้นสุดลงแล้ว พระเถรก็แยกย้ายกันออก
 ชุตงค์ไปเป็นหมู่ๆ ถ้าใครองค์ใดไปพบสถานที่เหมาะสมดีสบาย มีความสงบ
 จะพักอยู่ปฏิบัติฝึกหัดเพื่อให้ได้กำลังใจเพิ่มยิ่งขึ้นอีกก็อยู่ได้ **แต่ให้มี
 จุดหมายไปพบกันที่เมืองอุบลฯ**

ด้วยเหตุนี้ สามเณรสิม วงศ์เข้มมา จึงได้ออกชุตงค์ร่วมไปกับ
 คณะกองทัพธรรมไปยังจังหวัดอุบลราชธานี

ในหนังสือ **พุทธาจารย์บูชา** บันทึกเหตุการณ์เพียงสั้นๆ ภายใต้อ
 หัวข้อ **“ออกชุตงค์แต่ครั้งเป็นสามเณร”** ว่า :-

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ **สามเณรสิม** ได้ร่วมขบวนชุตงค์ติดตาม
ท่านพระอาจารย์มั่น จากจังหวัดนครพนม ไปยังจังหวัดอุบลราชธานี
 โดยเริ่มจากอำเภอท่าอุเทน ไปยังบ้านดอนแดงคอกช้าง กิ่งอำเภอนาหว้า
 ต่อไปยังบ้านเดี่ยว บ้านหัววัว อำเภอกุตชุม ตามลำดับ จนกระทั่งถึง
บ้านหนองซอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

และในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านจึงย้ายมาจำพรรษาที่วัดป่าท่าวังหิน
 อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

เมื่อศึกษาข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ แล้ว ผมมั่นใจว่า**สามเณรสิม**
 ยังคงติดตามปฏิบัติอยู่กับ **หลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม** และ **หลวงปู่พระ
 มหาปิ่น ปญญาพล** ครับผม

(จากซ้าย) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร
 หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญญาพล
 และหลวงปู่สิงห์ ขนดยาคโม
 สามแม่ทัพใหญ่แห่งกองทัพธรรม

๑๒.

ติดตามพระอาจารย์ ไปขอนแก่น

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๐-๒๔๗๑ **สามเณรสิม วงศ์เข้มมา** ได้ออก
 ชุตงค์จากจังหวัดนครพนม ไปจังหวัดอุบลราชธานี และพักจำพรรษา
 ที่**วัดป่าท่าวังหิน** อำเภอเมืองอุบลฯ กับพระอาจารย์ของท่าน คือ **หลวง
 ปู่สิงห์ ขนดยาคโม** และ**หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญญาพล** ดังที่ได้กล่าว
 มาแล้ว

ในช่วงที่**สามเณรสิม**พำนักที่จังหวัดอุบลราชธานี ได้เกิดมี
 เหตุการณ์สำคัญในวงการพระป่าสายกรรมฐาน ๒ เหตุการณ์ที่ควรนำมา
 กล่าว ณ ที่นี้

ความจริง ผมได้กล่าวถึงหลายครั้งแล้วในหนังสือบูรพาจารย์
 เล่มก่อนๆ โดยเฉพาะในเล่ม ๕ : **หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนดสีโล** และ **เล่ม
 ๑๑ : หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านที่ต้องการทบทวนเหตุการณ์เชิญย้อน
 กลับไปอ่านได้ครับ

เหตุการณ์สำคัญที่ว่านั้น **เหตุการณ์แรก** ได้แก่ความกระทบ
 กระทั่งกันของพระเถระผู้ใหญ่ คือ **สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)**
 แม้จะเป็นพระในฝ่ายธรรมยุตด้วยกัน แต่**สมเด็จพระ** ท่านมาทางด้านปริยัติ

คือการเรียนหนังสือ ท่านจึงไม่เห็นด้วยกับพระสายกรรมฐานที่หลีกเร้นไปหลบหูหลบตาอยู่ตามป่าเขาห่างไกลจากผู้คน และทำตัวเป็นพระจรจัดทำตัวห่างไกลจากความเจริญ

สมเด็จพระเจ้า ท่านมีคำสั่งให้ขับไล่พระกรรมฐานศิษย์ของ**หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** และ**หลวงปู่มั่น ฐริทฺตโต** ให้ออกไปจากจังหวัดอุบลฯ ต่อมาภายหลัง**สมเด็จพระเจ้า** ท่านคลายทิฎฐิ และเปลี่ยนมายอมรับพระป่า เห็นว่าการทำกรรมฐานภาวนาเป็นการเข้าถึงธรรมะตามวิธีการของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง

สมเด็จพระเจ้า ท่านเปลี่ยนมาให้การสนับสนุนพระป่า อาศัยพระป่าเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่ธรรมไปสู่ประชาชน และองค์ท่านเองก็มาฝึกนั่งสมาธิภาวนาอย่างจริงจังอีกด้วย

เป็นอันว่าเหตุการณ์กระทบกระทั่งกันก็จบลงเอยด้วยดี นี่ผมเล่าเฉพาะใจความเนื้อหา เพียงย่อๆ เท่านั้นนะครับ

เหตุการณ์ที่สอง เป็นเรื่องของ **ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ฐริทฺตโต** โดยตรง

เรื่องย่อมีว่า **องค์หลวงปู่มั่น ท่านบรรลุประณาคามี** ตั้งแต่คราวบำเพ็ญเพียรที่**ถ้ำสาริกา** น้ำตกสาริกา จังหวัดนครนายก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๖

ต่อจากนั้นท่านก็เดินทางกลับอีสานให้การฝึกฝนอบรมแก่ลูกศิษย์ลูกหาเป็นเวลาติดต่อกันนานถึง ๑๔ ปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๐ องค์ท่านก็ตระหนักว่าการบำเพ็ญเพียรของท่านยังไม่บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดที่ชาวพุทธตั้งไว้เป็นหลักชัย คือการบรรลุถึง**พระอรหันต์** ผู้พิชิตกิเลสได้อย่างราบคาบ

หลวงปู่มั่น จึงได้สละภาระหน้าที่ที่ท่านรับมาตลอด ๑๔ ปี ปลีก

องค์ออกจากบรรดาศิษย์ ออกเที่ยววิเวกแสวงหาโมกขธรรมตามลำพังองค์เดียว

ในปี ๒๔๗๐ **หลวงปู่มั่น** จึงได้มอบภาระในการบริหารและอบรมศิษย์ให้แก่ **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** ศิษย์อาวุโสสูงสุด แล้วองค์ท่านเดินทางเข้ากรุงเทพฯ พักจำพรรษาที่**วัดปฐมวนาราม** เขตปทุมวัน ๑ พรรษา

ต่อจากนั้นก็ได้ติดตาม **พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท)** ไปบูรณะ**วัดเจติยหลวง** จังหวัดเชียงใหม่

หลวงปู่มั่น ได้ปลีกวิเวกออกบำเพ็ญเพียรตามป่าเขาที่ห่างไกลผู้คนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเชียงดาว และอำเภอพร้าว และท่านบรรลุธรรมถึงเป้าหมายสูงสุดคือ**บรรลุประณาคามีที่ถ้ำดอกคำ** ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว ตามความประสงค์ของท่าน

หลวงปู่มั่น ที่เที่ยววิเวกอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ นานถึง ๑๒ ปี จนถึงกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๒ คณะศิษย์ นำโดยท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** ได้เดินทางไปนิมนต์ให้**หลวงปู่มั่น** กลับไปโปรดลูกศิษย์ลูกหาทางภาคอีสาน

หลวงปู่มั่น อยู่โปรดลูกศิษย์ลูกหาทางภาคอีสานรวม ๑๐ ปี จนกระทั่งถึงมรณภาพในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ตามที่ท่านผู้อ่านคงทราบกันดีแล้ว

ที่ผมเขียนเหตุการณ์อย่างย่อชนิดยืดยาวนี้ เพื่อชี้ให้เห็นว่าช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๐-๒๔๗๑ ที่**สามเณรสิม วงศ์เข็มมา** ฟานักอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งท่านก็ยังคงปฏิบัติติดตามพระอาจารย์ของท่าน คือ **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** และ**หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพล**

หลังออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๑ **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** ได้

เรียกประชุมพระเถระคณะ**กองทัพธรรม** ศิษย์**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่พำนักในจังหวัดอุบลฯ ประมาณ ๗๐ รูป มาประชุมกันที่**ที่พักสงฆ์บ้านหัววัว** (อำเภออำนาจเจริญ ในขณะนั้น)

สาระของการประชุมเป็นการร่วมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการไปช่วยอบรมธรรมให้กับประชาชนในจังหวัด**ขอนแก่น**

ที่ประชุมตกลงกันว่า “**พวกเราควรออกเดินธุดงค์ไปเผยแพร่การประพฤติปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนชาวจังหวัดขอนแก่น เพื่อช่วยท่านเจ้าคุณพระพิศาลอรัญเขต (จันทร์ เขมิโย) ซึ่งท่านได้ไปรับตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น ฝ่ายธรรมยุต**”

เมื่อตกลงถูกต้องพ้องกันแล้ว จึงได้แยกย้ายกันออกเดินธุดงค์ไปคนละทิศคนละทาง แต่ก็ได้นัดหมายให้ไปรวมกันที่**จังหวัดขอนแก่น** ก่อนเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๒

จากการประชุมข้างต้น หลังออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๑ แล้ว **สามเณรสิม**จึงได้ติดตาม **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** และคณะกองทัพธรรม ออกเดินธุดงค์โดยมีจุดหมายปลายทางที่จังหวัด**ขอนแก่น**

เมื่อคณะพระกรรมฐาน **กองทัพธรรม** ได้เดินทางมาถึงจังหวัดขอนแก่นครบหมดทุกชุดแล้ว ก็มอบหมายให้แยกย้ายกันไปตั้งวัดป่าสายธรรมยุตตามหมู่บ้านที่มีสถานที่เป็นป่า มีความร่มเย็นสงบสงัด เพื่อมุ่งปฏิบัติธรรมบำเพ็ญภาวนาแสวงความวิเวก พร้อมกับเผยแพร่ธรรมสู่ประชาชน ให้เลิกนับถือภูตผีต่างๆ แล้วหันมาเข้าถึงพระไตรสรณาคมน์เป็นสรณะต่อไป

บรรดาพระกรรมฐานที่อาวุโสรองๆ ลงมา ได้แยกย้ายกันไปตั้งวัดในท้องที่ต่างๆ ของจังหวัดขอนแก่น ส่วน **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** กับ **หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญฺญาพโล** ได้ก่อตั้งสำนักสงฆ์ที่**ป่าช้าบ้าน**

เหล่างา ในเมืองขอนแก่น ซึ่งต่อมากลายเป็น **วัดป่าวิเวกธรรมวิทยาราม** จนปัจจุบันนี้

สำนักสงฆ์ป่าช้าบ้านเหล่างา จึงเป็นเสมือนศูนย์บัญชาการของ**กองทัพธรรม**ในครั้งนั้น

และ...สามเณรสิม วงศ์เข้มมา ก็ติดตาม **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** มาพำนักที่สำนักสงฆ์ป่าช้าบ้านเหล่างา ตำบลพระลับ อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ด้วยประการฉะนี้ครับ

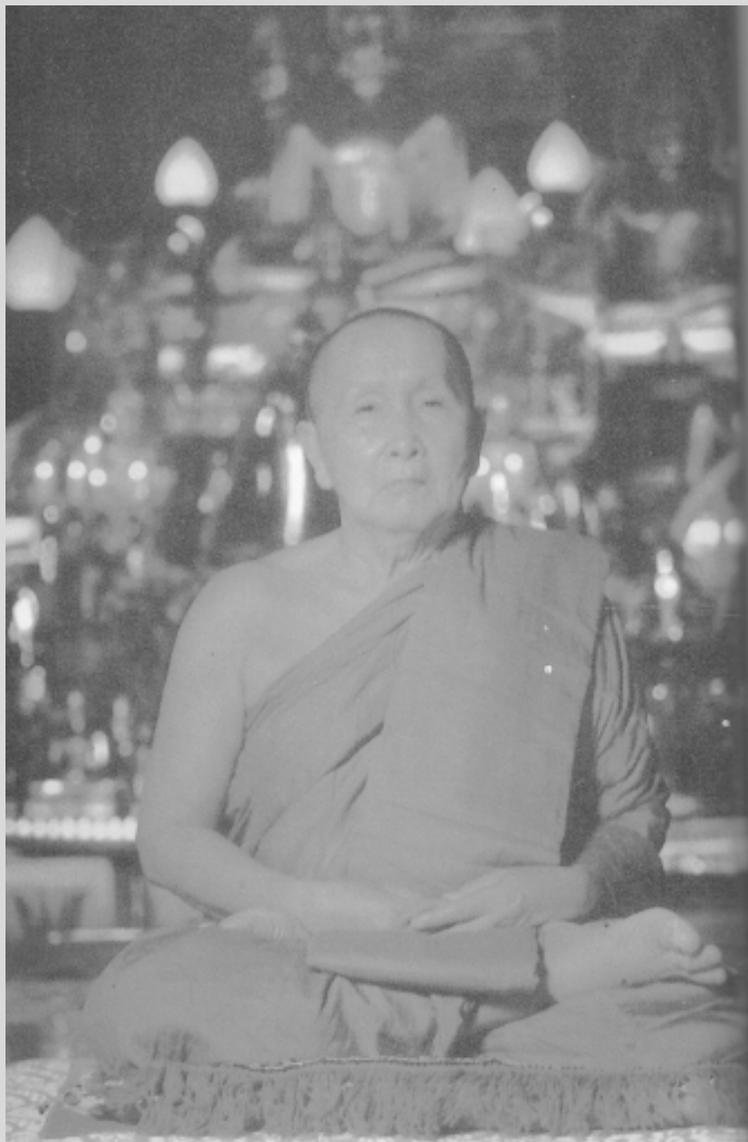

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

พระญาณวิศิษฐ์ สมฺมิตฺติวิจารย์ (สิงห์ ขนฺตยาคโม)
เจ้าอาวาสองค์แรก วัดป่าสาละวัน

พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล

ตอนที่ ๒ :
ตระเวนแถบอีสาน

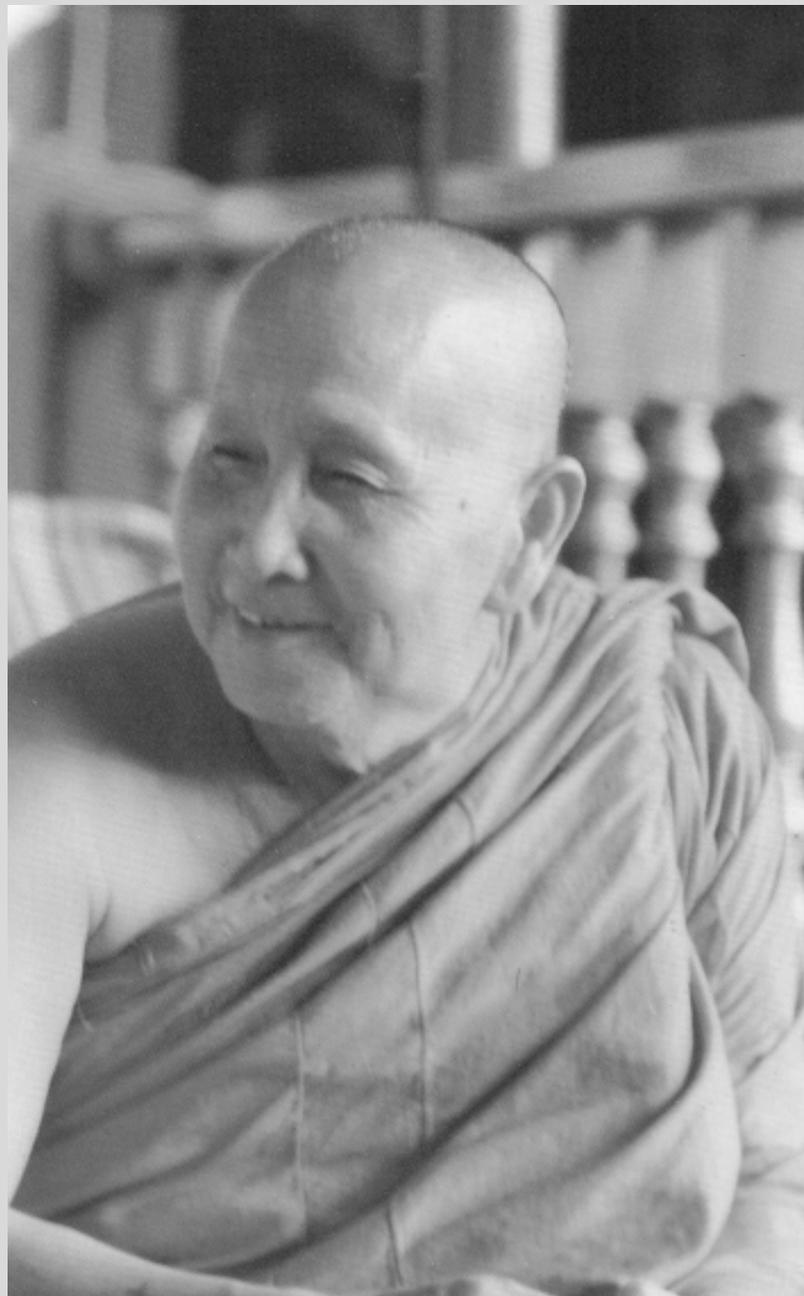
๑๓.

อุปสมบท

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ นี้เอง สามเณรสิม วงศ์เข้มมา อายุครบ บวชพอดี จึงได้เข้าพิธีอุปสมบท ณ วัดศรีจันทร์ราวาส ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๔๗๒ ตรงกับวันอังคาร ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะเส็ง โดยมีท่านเจ้าคุณพระเทพสิทธิทวารวดี (จันทร์ เขมियो) เมื่อครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่ พระครูพิศาลอรัญญเขต เจ้าคณะธรรมยุตจังหวัดขอนแก่น เป็นพระอุปัชฌาย์ และมีหลวงปู่สิงห์ ขนตยาคโม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระปลัดดวงจันทร์ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า “พุทธจาโร”

หลังจากอุปสมบทแล้ว หลวงปู่สิม พุทธจาโร ของพวกเรา ก็กลับไปจำพรรษาที่ สำนักสงฆ์ป่าช้าบ้านเหล่างา อยู่กับ หลวงปู่สิงห์ ขนตยาคโม พระอาจารย์ของท่านดั้งเดิม

ขออนุญาตทำความเข้าใจกับท่านผู้อ่านนิดหนึ่งว่า สำหรับพระสายป่านั้น ตามปกติท่านจะอยู่ประจำที่เฉพาะในช่วงฤดูกาลเข้าพรรษาเท่านั้น ส่วนนอกฤดูพรรษาท่านมักจะเที่ยววิเวกไปตามป่าเขาที่สงบสงัดเพื่อบำเพ็ญเพียรอยู่เป็นนิจ

สำหรับ **พระภิกษุสิม พุทธาจารย์** ซึ่งเป็นพระนวกะ คือ พระบวชใหม่ ก็ได้ติดตามครูอาจารย์ออกท่องธุดงค์หลายแห่งในท้องที่จังหวัดขอนแก่น

น่าเสียดายว่า ไม่สามารถหารายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ท่องธุดงค์ขององค์**หลวงปู่สิม**ที่เป็นเรื่องแปลกๆ สนุกๆ มาเสนอพวกเราได้ ก็เสียใจด้วยนะครับ

พระเทพสิทธิอาจารย์
(จันท์ เขมियो)
พระอุปัชฌาย์
ของหลวงปู่สิม

หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม
พระกรรมวาจาจารย์
ของหลวงปู่สิม

ป่าช้าบ้านเหล่างา

ป่าช้าบ้านเหล่างา หรือ **วัดป่าวิเวกธรรมวิทยาราม** อำเภอเมืองขอนแก่น ในสมัยแรกเริ่มนั้น คงจะมีสภาพชวนสยดสยองเกินกว่าที่พวกเราสมัยนี้จะนึกจินตนาการไปถึงได้

หลวงปู่บุญเพ็ง กบฏโก พระเถระผู้ครอง**วัดป่าวิเวกธรรมฯ** องค์ปัจจุบัน ได้เล่าถึงสภาพของวัดในอดีตว่า :-

“...**วัดป่าวิเวกธรรมฯ** เดิมเป็นป่าช้า ชาวบ้านเรียกว่า **ป่าช้าบ้านเหล่างา หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** มาสร้างไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียงหลายองค์ล้วนแต่เคยมาพำนักอยู่ที่นี่

ตรงกันข้ามกับวัดจะเป็น**โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น** ซึ่งจะมีคนไข้จากจังหวัดใกล้เคียงกับจังหวัดขอนแก่นเข้ารับการรักษา เมื่อเสียชีวิตลง ญาติจะไม่สามารถนำศพกลับไปยังบ้านเกิดได้ ก็ให้นำมาฝังในวัดนี้

บางครั้งศพมีจำนวนมาก การฝังก็ไม่เรียบร้อย สุนัขก็จะคุ้ยศพลากเศษอวัยวะออกมา...

บางครั้งพระลงศาลาฉัน สุนัขก็จะลากอวัยวะศพผ่านไป เป็นที่อุจาดตา...”

บรี้อ! สุดสะอิดสะเอียนใช่ไหมครับ?

หลวงปู่บุญเพ็ง เล่าต่อไปว่า เมื่อท่านมาอยู่ปกครองวัดเป็นเจ้า

อวาลแล้ว ท่านได้พยายามรวบรวมปัจจัยจากลูกศิษย์ลูกหาในกรุงเทพฯ ก่อสร้างเมรุเผาศพขึ้นมา ทำให้ปัญหาดังกล่าวลุล่วงไปได้ และบริเวณป่าช้าก็มีใช้ประโยชน์น้อยลง

พอดีกับวิทยาลัยเทคนิคฯ ซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับวัด ขาดสถานที่ที่จะก่อสร้างสนามฟุตบอล จึงมาขอเมตตาหลวงปู่ท่าน ซึ่งท่านก็เมตตาด้วยเห็นแก่เยาวชนซึ่งต้องการสถานที่ออกกำลังกาย ท่านว่าดีก็ทำให้เขาไปติดยาเสพติด

ดังนั้น “ในปัจจุบัน มุมด้านตะวันออกของวัดจึงมีสนามฟุตบอลอยู่ เด็กที่มาเล่นฟุตบอลส่วนใหญ่คงไม่ทราบว่ ข้างใต้นั้นมีซากศพกองอยู่จำนวนมาก !!”

สำหรับองค์ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ได้เมตตาเล่าถึงประสบการณ์ในพรรษาแรกเมื่อครั้งเป็นหลวงพี่หนุ่ม ให้ฟังว่า

มีอยู่วันหนึ่ง ฝนต้นฤดูกาลตกลงมาอย่างหนัก ชาวบ้านร้านตลาด ออกมารองน้ำและเล่นน้ำฝนกัน เกิดฟ้าผ่าเปรี้ยงลงมาที่ท่อรองน้ำ เป็นผลให้มีคนตาย ๒-๓ คน เขาก็เอาศพมาฝังที่ป่าช้าอย่างกะทันหัน

พอฝังไปได้ ๓-๔ วัน **ท่านพระอาจารย์สิงห์** ก็ออกอุบายพาพระเถรไปขุดศพขึ้นมา...

หลวงปู่สิม ได้เล่าด้วยเสียงกั้วหัวเราะว่า :-

“ขุดขึ้นมาใส่กองไฟ เขียวอ้อเลยละ เขียวเหมือน**เตา** สภาพศพกำลังเน่า หนังตอมนั้นยังเหนียวอยู่ ยังไม่แตก”

(**เตา** คือสากหร่ายน้ำจืดสีเขียวชนิดหนึ่ง)

พูดง่ายๆ ว่าศพกำลังขึ้นอืดบวมเป่งจนจะปะทุแตกอยู่รอ**มมระอ!** **หลวงปู่** ได้เล่าด้วยน้ำเสียงเรียบๆ ถ้าตั้งใจไปตามก็จะเห็นภาพอย่างชัดเจน แล้วท่านบอกต่อไปว่า

“... همینไม่ต้องบอกละ เต็มจุมูกทองคำ ได้**อุสกะ**กันหมด ถ้าได้ลักศพเอามาเผาที่ถ้ำผาปล่อง เณรน้อยน่าจะจะไม่ยอมอยู่ละ!”

“นี่แหละร่างกาย” หลวงปู่พูดด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ปราศจากความรู้อีก - ซึ่งโดยสิ้นเชิงว่า **“บางคราวบางสมัยมันก็ต้องดมครูบาอาจารย์เพิ่นทำ เราจะหลบไปทางอื่นก็ไม่ได้ ก็ต้องดมไปด้วยกัน”**

หลวงปู่บุญเพ็ง กบฺปโก
วัดป่าวิเวกธรรมวิทยาราม (วัดป่าบ้านเหล่างา)
อ.เมือง จ.ขอนแก่น

๑๕.

อสุภี มรณ

อีกตอนหนึ่ง หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ได้เมตตาเล่าประสบการณ์ที่ท่านได้อสุภกรรมฐานจากการพิจารณาซากศพ สมัยพำนักอยู่ที่สำนักสงฆ์ป่าช้าบ้านเหล่าาง (วัดป่าวิเวกธรรมวิทยาราม) จังหวัดขอนแก่น ว่า :-

“ศพที่เก็บไว้ ๔-๕ วันก่อนจะเผา นั้น ถ้าสมณะนักบวชเรายังไม่เคยเห็นก็อาจจะไม่รู้สึกละไร

แต่ผู้ที่เคยดูศพอย่างนั้นมาแล้วจะนึกได้ว่า พอเปิดฝาโลงเท่านั้นแหละ จะเห็นน้ำท่วมเอ่อขึ้นมาตั้งครึ่งโลง

แมลงวันไม่รู้มาจากไหน ไม่ต้องมีใครเชื้อเชิญละ มาจับสบงจิวรเต็มไปหมด

เวลาไปชักบังสุกุลเสร็จ ดมซากศพเสียไม่รู้วาก็ลมหายใจ...”

“...อันกลิ่นเหม็นอสุภะของน้ำเหลืองน้ำหนองคนเรานั้น มันไม่เหมือนเนื้อสัตว์อย่างอื่น มันเหม็น...” หลวงปู่เว้นช่วงนิดหนึ่ง ด้วยคงไม่รู้จะเปรียบเทียบกับอะไรดี “...เหม็นเหมือนแบบ...ที่ไม่ชอบนะ คือร่างกายมนุษย์คนเรานั้นก็ดูจะชอบกัน มันดูดีกันได้ ดูดเอากลิ่นเหม็นเข้ามาอยู่ในคนที่ไม่เหม็น เลยเหม็นไปด้วยกัน”

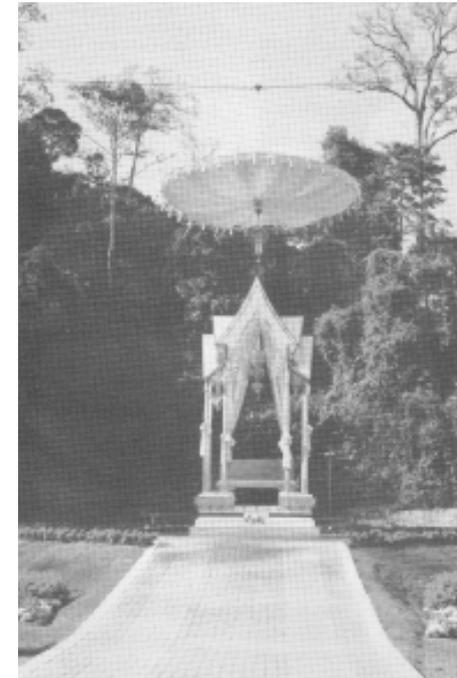

“นี่แหละร่างกายนั้น พระพุทธองค์ท่านจึงทรงสอนให้กำหนดเป็นอสุภกรรมฐาน อย่าไปเห็นว่ารูปร่าง ไม่ว่ารูปร่างหญิงรูปชาย ให้เข้าใจว่าเป็นอันเดียวกัน ไม่มีใครสวยใครงามกว่ากัน”

“สมมติโลกว่าสวยว่างาม สมมติธรรมมันไม่มีสวยงาม อสุภี มรณ” ทั้งนั้น

ถึงมันจะยังไม่ตายตอนเด็กตอนหนุ่มก็เถอะ ไม่นานละเดี๋ยวมันก็ทยอยตายไปที่ละคนสองคน หมดไป ลื่นไปไม่เหลือ...”

สาธุ! แล้วจะโลกเอาอะไรกัน ไซ้ไหมครับ?

๑๖.

ไสยานิกังคะ

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ได้อธิบายถึง การไปเยี่ยมป่าช้า ซึ่ง เป็นรุดงควัตรข้อหนึ่งในจำนวน ๑๓ ข้อ ดังนี้ :-

“ไสยานิกังคะ ไปเยี่ยมป่าช้า ไปนอนป่าช้า เป็นรุดงควัตรข้อหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ เป็นอุบายภาวนา

ผู้ภาวนาในทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะผู้มาบวชเรียนแล้ว ให้เอาใจออกห่างจากอารมณ์ที่ว่าสวยว่างามให้ได้ ให้มาเห็นว่าเป็น **ก้อนอสุภกรรมฐาน**

คล้ายกับที่เราเดินไปเห็นคนเขาถ่ายกองอสุภะไว้ข้างทาง คือบางคนเขาไม่ไปไกล

ถ้าเราเห็นเราก็ว่าเป็นอสุภะ คือว่าไม่งาม

แท้จริงมันไปจากคนเราตัวเราด้วย เมื่อถ่ายออกไปแล้วก็ยังเป็นปฏิกุศล อยู่ในห้องเราว่าเป็นของดีของดี เพราะว่าเราไม่พิจารณา

ถ้าพิจารณาแล้ว มันเต็มไปด้วยก้อนอสุภะ...”

๑๗.

ปฏิทินพรรษา ๒๔๗๓-๒๔๗๖

ในหนังสือ “**พุทธาจารย์บูชา**” ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ช่วงที่ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร พักจำพรรษาอยู่ที่ **ป่าช้าบ้านเหล่า**งา ไว้สองตอนสั้นๆ ดังนี้ :-

ตอนแรก :-

“ที่วัดป่าเหล่างานี้เอง ที่**ภิกษุสิม พุทธาจาโร** ได้มีโอกาสปฏิบัติธรรมอย่างใกล้ชิดกับ**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนดะ**ยาโคโม เป็นเวลานาน ๓-๔ ปี

ทั้งมีโอกาสมักคุ้นกับพระกรรมฐานองค์สำคัญๆ หลายองค์ เช่น หลวงปู่เทศก์ **เทศร์สี**, หลวงปู่ขาว **อนาโลโย**, หลวงปู่ฝั้น **อาจาโร**, หลวงปู่อ่อน **ญาณสิริ**, ท่านพ่อลี **ธมฺมโร**, ท่านพระอาจารย์มหาบัว **ญาณสมฺปนฺโน** และ**พระอาจารย์กว่า สุมโน** เป็นต้น”

อีกตอนหนึ่ง ในตอนเริ่มต้นของหนังสือ เป็นการสรุปสถานที่จำพรรษาของหลวงปู่ ตั้งแต่ครั้งบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๙ เรียงลำดับเป็นปีๆ ไปจนถึงปีสุดท้ายแห่งอายุกาลของท่าน คือปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่**ถ้ำผาปล่อง** อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

สำหรับในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๓-๒๔๗๖ ช่วงพำนักที่**วัดป่าเหล่า**งา มีดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๔๗๓ (พรรษาที่ ๒) ออกพรรษาแล้วได้รุดงค์ไป
อำเภอชนบท (จังหวัดขอนแก่น) แต่ได้กลับมาจำพรรษาที่**วัดป่าวิเวกธรรม**
(วัดป่าเหล่างา) อีก

ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ (พรรษาที่ ๓) รุดงค์ไป**อำเภอนาแก** จังหวัด
นครพนม ตั้งใจจะไปจำพรรษาที่**ถ้ำพระเวส** แต่อาพาธด้วยไข้มาเลเรีย
เลยจำพรรษาที่**วัดป่าบ้านนาแก**

ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ (พรรษาที่ ๔) กลับมาจำพรรษาที่**วัดป่าวิเวก**
ธรรม

ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ (พรรษาที่ ๕) รุดงค์ไปจำพรรษาที่**ภูระงำ** จังหวัด
ขอนแก่น โดยผ่านบ้านเหล่านาดี อำเภอมัธยาศีรี และอำเภอชนบท
จนกระทั่งออกพรรษาจึงได้ไปยัง**ภูหัน** อำเภอพล (จังหวัดขอนแก่น)

น่าเสียดายว่าไม่สามารถหารายละเอียดถึงประสบการณ์การ
ออกรุดงค์แต่ละแห่งของหลวงปู่ในช่วงนี้ได้ ก็ขอผ่านไปดูตอนต่อไปกัน
ครับ

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

๑๘.

จำพรรษาที่นครราชสีมา

ใน “**ปฏิทินพรรษา**” ของหลวงปู่ กล่าวเพียงย่อๆ ว่า

“ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ (พรรษาที่ ๖) รุดงค์ไปจำพรรษาที่**วัดป่าสาละวัน**
จังหวัดนครราชสีมา ผ่านบ้านหนองหัวพาน อำเภอบัวใหญ่ อำเภอขาม
สะแกแสง อำเภอโนนไทย

ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ (พรรษาที่ ๗) สร้างวัดขึ้นที่**อำเภอจักราช** จังหวัด
นครราชสีมา และจำพรรษาที่**วัดสร้างใหม่**นี้”

รวมความว่า**หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** พักจำพรรษาอยู่ที่จังหวัด
นครราชสีมา ๒ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ และ ๒๔๗๘ เป็นพรรษาที่
๖ และ ๗ ของท่าน

ผมขออนุญาตเขียนย้อนถึงเหตุที่**หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ได้มา
อยู่จำพรรษาที่จังหวัดนครราชสีมาอย่างย่อๆ พอให้ต่อเรื่องติดก็แล้วกัน
ทุกๆ ที่เขียนเล่ามาหลายครั้งแล้วใน**หนังสือบูรพาจารย์** เล่มก่อนๆ

เรื่องราวมีว่า ขณะที่**หลวงปู่สิงห์ ขนดะยาโคโม** และกองทัพธรรม
กำลังเผยแพร่ธรรมแก่ประชาชนในจังหวัดขอนแก่นนั้น ก็ได้มีคำสั่ง
ของ**สมเด็จพระมหาธีรวงศ์** ให้**หลวงปู่สิงห์** และคณะพระกรรมฐานใน
จังหวัดขอนแก่น เดินทางไปยังจังหวัดนครราชสีมา เพื่อทำการเผยแพร่
ธรรมอบรมสั่งสอนประชาชน

สมัยนั้น สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสุโส อ้วน) เมื่อยังเป็นพระพรหมมุนี ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลอิสาน ได้ย้ายจากเมืองอุบลมา เป็นเจ้าอาวาสวัดสุทธจินดา ในเมืองจังหวัดนครราชสีมา

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (อ้วน ติสุโส)

หลวงปู่สิงห์ ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะ จึงได้พาลูกศิษย์พระกรรมฐาน พร้อมด้วยบริษัทธิวารเป็นจำนวนมาก ออกเดินธุดงค์จากจังหวัดขอนแก่นมายังจังหวัดนครราชสีมา เพื่ออบรมสั่งสอนธรรมให้แก่ประชาชนตามคำบัญชาของท่านเจ้าคณะมณฑล ดังกล่าวแล้ว

และ หลวงปู่สิม ซึ่งยังเป็นพระหนุ่มอายุพรรษา ๕ จึงได้ติดตามหลวงปู่สิงห์ พระอาจารย์ของท่านเดินทางเข้านครราชสีมาด้วย

ครั้งแรกหลวงปู่สิงห์และคณะมาพักที่ วัดสุทธจินดา ในเมืองนครราชสีมา คุณหลวงชาญนิคมเขต ผู้บังคับกองตำรวจกองเมืองนครราชสีมา มีศรัทธาแยกที่ดินถวายเป็นสำนักพระกรรมฐาน อยู่หลังกองช่างกรรณไพนนครราชสีมา ซึ่งก็คือวัดป่าสาละวันในปัจจุบันนี้เอง

ส่วนพระกรรมฐานที่อาวูโสรองๆ ลงมา ได้แยกย้ายกันออกไปตั้งวัดกรรมฐานในท้องที่อำเภอต่างๆ เพื่อเป็นฐานในการอบรมสั่งสอนประชาชน

สำหรับหลวงปู่สิม พุทธาจาโร ก็ได้พักปฏิบัติอยู่กับพระอาจารย์ของท่าน ที่วัดป่าสาละวัน ดังกล่าวมาแล้ว

เหตุการณ์ชวนให้สลดใจ

ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ปีแรกที่ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร มาพักจำพรรษาที่วัดป่าสาละวัน ในเมืองนครราชสีมา ได้มีเหตุการณ์วุ่นวายทางการเมือง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ คือเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ตามที่พวกเราทราบกันดีอยู่แล้ว

เหตุการณ์วุ่นวายที่ว่าคือ กรณี “กบฏบวรเดช” ส่งผลให้บริวารของพระองค์เจ้าบวรเดชถูกจับกุมทั่วประเทศ

หลวงปู่ เล่าว่า คุณหลวง โยมอุปัชฌ์จากคนสำคัญซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินที่ถวายให้สร้าง วัดป่าสาละวัน ขึ้นนั้น ก็ถูกรวบตัวหลังจากวันทอดกฐินนั่นเอง และถูกนำตัวไปคุมขังไว้ที่คุกบางขวาง

เมื่อหลวงปู่ลงไปกรุงเทพฯ ก็ได้แวะเยี่ยมให้กำลังใจ พอไปเห็นนักโทษในห้องขังแล้วก็ได้ปลงธรรมสังเวช

หลวงปู่ เล่าว่า :-

“ตอนนั้นนึกถึงพวกที่ชอบเอาอกมาใส่กรงขังเลี้ยงไว้จริงๆ เขาขังนักโทษไว้ในช่องเล็กๆ มองแล้วเหมือนนกในกรงไม่มีผิดเลย”

๒๐.

อานิสงส์การให้ทาน

หลังออกพรรษาแล้ว หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ก็ออกท่องธุดงค์ แสวงวิเวกไปยังที่ต่างๆ ตามธรรมเนียมของพระธุดงค์ในสมัยนั้น

เมื่อหลวงปู่กลับมาที่วัดป่าสาละวันอีกครั้งในฤดูแล้ง ได้มีเหตุการณ์ที่หลวงปู่เล่าว่า ทำให้ท่านได้เห็นอานิสงส์ของการให้ “ทาน” ทั้นตาจริงๆ

เรื่องมีอยู่ว่า คราวหนึ่ง หลวงปู่พระมหาปิ่น ปญญาพโล มีกิจนิมนต์ไปจังหวัดอุบลราชธานี เดินทางโดยทางรถไฟ

หลังจากนั้นเกิดพบเห็น**ธนบัตรใบละสิบบาทปลอม** สืบสาวหากับใครไม่ได้ พนักงานเก็บเงินบนรถไฟก็เลยมาทวงถามเอากับโยมอุปัฏฐากของท่าน

โยมอุปัฏฐากก็ว่า “ถ้าเป็นของท่านอาจารย์จริง ทำไมไม่ทักท้วงเสียตั้งแต่ตอนนั้น แต่นี่จับใครไม่ได้ก็มาโทษท่านอาจารย์ อย่างนี้ไม่ถูกต้อง”

บรรดาญาติโยมของหลวงปู่พระมหาปิ่นก็ไม่มีใครยอมรับผิดชอบในเรื่องนี้ เจ้าหน้าที่รถไฟคนนั้นก็ทุกข์เป็นร้อนมาก จึงได้ไปปรารภให้หลวงปู่สิมฟังว่า ถ้าเขาไม่ได้เงินสิบบาทคืนให้หลวงปู่ก็จะถูกไล่ออกจากราชการ ลูกเมียก็จะพลอยลำบาก

หลวงปู่ได้ฟังก็เกิดจิตเมตตาคิดจะช่วยเหลือ แต่ท่านเองไม่มีเงินพอ จึงให้ลูกศิษย์วัดไปรวบรวมเงินพระณรวัดป่าสาละวันหมดทั้งวัดได้เพียง ๔ บาทเท่านั้น

ยังขาดอยู่อีก ๖ บาท หลวงปู่จึงได้ออกปากขอยืมจากคุณนายผู้มีอันจะกินท่านหนึ่ง

ได้เงินครบแล้ว ก็มอบให้เจ้าหน้าที่รถไฟคนนั้น ดูเขาดีอกดีใจเหลือเกิน มีอาการเหมือนได้ยกภูเขาออกจากอก

หลวงปู่เล่าว่า หลังจากนั้นไม่นาน อานิสงส์ก็ส่งผลให้ท่านได้รับกิจนิมนต์ไปสวดบั้ง ไปเทศน์บั้ง ไม่เท่าไรก็ได้เงินมากกว่า ๑๐ บาท

เห็นไหมครับ เป็นตามที่พระท่านสอนว่า “อยากรวยต้องทำทาน อยากสวยต้องรักษาศีล และอยากมีปัญญาต้องภาวนา” สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ด้วยตัวเราเองครับ

๒๑.

ทานละเอียดบริสุทธฺิ

เรื่องของการให้ทานนี้ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ได้สอนอย่างละเอียดลออ

ทานที่หลวงปู่ย่าเสมอคือ “อภัยทาน”

ท่านบอกว่า : -

“คนเราจะอยู่ด้วยกันได้นานที่สุดก็ไม่เกินร้อยปีหรอก เพราะฉะนั้น อย่าไปโกรธแค้นอาฆาต คิดจองเวร คิดเบียดเบียนหรือทำร้ายกันเลย **ให้อภัยเสียเถอะ**

ยังไงเขาก็จะตายเองอยู่แล้ว เราไม่ต้องไปลงมือหรอก ตัวเราเองก็ต้องตายเองด้วยเหมือนกันนั่นแหละ”

ท่านผู้อ่านจะว่าอย่างไรครับ? ถ้าทุกคนเชื่อหลวงปู่กันหมด ชาวสง่ากันก็ไม่มีจะให้ลงหนังสือพิมพ์ แล้วจะไม่จิตซีดไปหรือ!

หลวงปู่ได้สอนถึงการให้ทานต่อไปว่า ... แม้กระทั่งสัตว์เดรัจฉานที่ตัวเล็กกว่ายูง เช่น รื่น ไร และลวด หลวงปู่ก็ยังสอนให้พวกเราให้ทาน

ตัว ลวด นี้ หน้าตาเป็นยังไงก็ไม่รู้ ท่านบอกว่าตัวมันเล็กจนลวดรุผ้าเข้าไปกัดเราได้นั่นแหละ

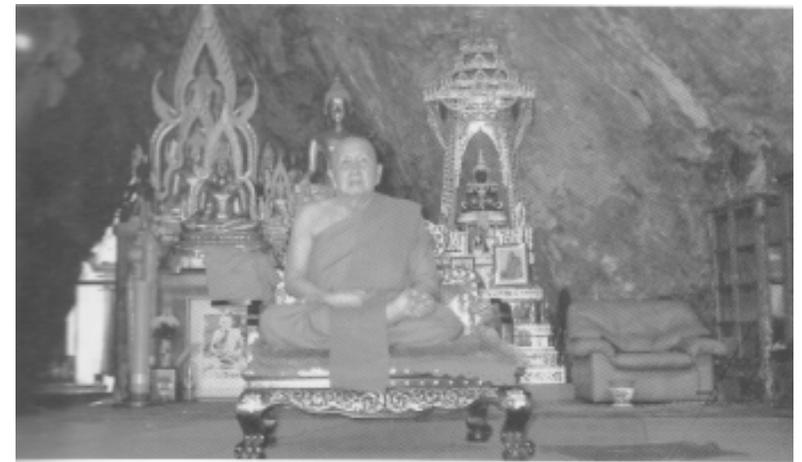

และหลวงปู่ก็ยกย่องว่า การที่เราให้ทานน้ำเลือดน้ำเหลืองในตัวเราแก่พวกนี้ เป็นทานบริสุทธฺิเสียด้วย “ทาน เม บริสุทธฺิ นิพพานํ ปรหมํ สุขํ” นั่นทีเดียว

“เวลาเรากินสัตว์อื่น เรากินทั้งเลือดทั้งเนื้อหนัง ตับไตไส้พุง แม้กระทั่งกระดูก แต่พวกนี้กินเราก็แค่มาดูดน้ำเลือดน้ำเหลือง

เลือดเนื้อเชื้อไขในตัวของเรา ได้มาจากพ่อแม่ ไม่ได้ไปซื้อไปหา มาจากไหน

ปล่อยให้เขากัดไปเถอะ ตั้งใจให้เป็นทานไป เป็นทานละเอียด บริสุทธฺิ”

หน้าพระประธาน ภายในถ้ำผาปล่อง

๒๒.

เมตตาไม่มีประมาณ

นอกจากให้ธรรมเป็นทาน อันเป็นกิจประจำวันของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร แล้ว มีวัตถุทานอะไรที่พอจะให้ได้ หลวงปู่เป็นแจกไม่อั้น ไม่ว่าจะเป็นเหรียญปลุกเสก ผ้าพุทธโร รูปถ่าย ฯลฯ

ก็ด้วยเมตตาไม่มีประมาณของหลวงปู่นี้เอง ทำให้ท่านไม่ค่อยขัดใจใคร

ถ้าเป็นคำขอที่ไม่ผิดกาลเทศะ หลวงปู่มักจะอนุโลมให้เสมอ โดยเฉพาะผู้ที่กำลังมีทุกข์

แต่ไม่ว่าจะแจกอะไรก็ตาม หลวงปู่จะกำชับให้ภavanaพุทธโรอยู่เสมอ

ครั้งหนึ่ง ระหว่างพรรษา คุณหมอบท่านหนึ่งจากกรุงเทพฯ ขึ้นไปกราบนมัสการหลวงปู่ ที่ ถ้ำผาปล่อง และได้เอ่ยปากขอเทพพระธรรมเทศนา

หลวงปู่ตอบว่า “ไม่มีแล้วจ้า ทั้งเทพทั้งหนังสือ ทำมาเท่าไรๆ ก็ไม่พอคน ยังเหลือแต่พุทธโร เอาไหม แจกเท่าไรๆ ก็ไม่หมด”

ของแจกอีกอย่างหนึ่งที่คนชอบ คือ “ลมปาก” ของหลวงปู่ นั่นเอง แจกจนลูกศิษย์เฝ้าซัดห้วงว่าจะหมดลงในเร็ววัน

ใครไปใครมา ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย เด็กเล็กหรือผู้ใหญ่เฒ่าชะแร แกะชรา มักจะชอบให้หลวงปู่เป่าหัวให้ โดยเฉพาะโยมผู้ชายมักจะได้สิทธิพิเศษเหนือโยมผู้หญิง

นอกจากเป่าให้แล้ว หลวงปู่มักจะลูบหัวแถมให้ด้วย ซึ่งเจ้าตัวก็จะปลื้มใจเป็นนักหนา

ครั้งหนึ่ง หลวงปู่ได้รับนิมนต์ไปเทศน์ที่สนามหลวง ก็ในกรุงเทพฯ มหานครของพวกเราชาวเวทदानี้แหละครับ

ขณะที่หลวงปู่กำลังนั่งพักผ่อน ก็มีญาติโยมเข้าไปขอให้ท่านเป่าหัวให้ ๒-๓ ราย

หลวงปู่ก็อนุเคราะห์เป่าให้แล้วๆ ไป

แต่พอมีรายต่อๆ ไปไหลตามกันเข้ามา หลวงปู่คงเห็นท่าจะเป็นเรื่องราว ท่านก็เลยรีบท้วงขึ้นด้วยสำเนียงภาคเหนือบนอีสานของท่านว่า “เฮ้อๆ! เพิ่นมาเทศน์เน้อ บใช้มาเป่าหัว”

นั่นแหละครับ กระแสคลื่นคนจึงได้ไหลกลับ

ถ้าเป็นผม ก็คงจะต้องรวมอยู่ในกระแสนั้นด้วยอย่างแน่นอน แม้แต่ตอนที่หลวงปู่เป่าหัวให้ผมครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ผมก็ยังชื่นใจมาจนบัดนี้เลย!

๒๓.

ถูกขอตัวเข้ากรุงเทพฯ

“ปฏิทินพรรษา” ของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร สำหรับปี พ.ศ. ๒๔๗๘ และ ๒๔๗๙ เขียนไว้ดังนี้ : -

ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ (พรรษาที่ ๗) สร้างวัดขึ้นที่อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา และจำพรรษาที่วัดสร้างใหม่นี้

ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ (พรรษาที่ ๘) จำพรรษาที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ”

ส่วนเหตุการณ์ที่หลวงปู่ต้องเดินทางเข้ากรุงเทพฯ มีเขียนไว้ในหนังสือ “พุทธาจารย์บูชา” ในหัวข้อ “มุ่งหน้าสู่กรุงเทพฯ” มีเนื้อหาดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ (พรรษาที่ ๘) เมื่อสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (อ้วน ดิสฺโส) แห่งวัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ได้เดินทางไปเยี่ยมเยียน พระอาจารย์สิงห์ ขนดะยากโม ที่วัดป่าจักราช เพราะท่านสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ กับครูบาอาจารย์สาย หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต นี้ มีความรู้จักคุ้นเคยกันมาก

กับบางคราวท่านได้ไปฝึกอบรมพระกรรมฐานจากหลวงปู่มั่น บ้าง จากพระอาจารย์สิงห์บ้าง แม้พระอาจารย์สิงห์จะเป็นสังฆวิหาริกในสมเด็จฯ เนื่องด้วยสมเด็จฯ เคยเป็นอุปัชฌาย์บวชให้

แต่มาภายหลัง สมเด็จฯ ท่านก็ยอมรับในข้อวัตรปฏิบัติของท่านพระอาจารย์สิงห์ รวมทั้งพระกรรมฐานทั้งหลายอีกด้วย

ในระหว่างที่สมเด็จฯ กับท่านพระอาจารย์สิงห์พบกันและได้ปฏิสนธิ์การกันอยู่นั้น สมเด็จฯ ท่านก็แลเห็นจริยาวัตรของหลวงปู่สิม ขณะทำหน้าที่อุปัชฌาจารย์รับใช้ และเกิดขึ้นชอบถูกอกถูกใจขึ้นมา ถึงกับปรารถนาจะชวนให้หลวงปู่ไปอยู่ด้วยกับท่าน จึงเอ่ยปากขอตัวหลวงปู่สิมกับท่านพระอาจารย์สิงห์ ว่า : -

“พระองค์นี้มีลักษณะเป็นผู้มีบุญบารมี ผมจะขอตัวให้ไปอยู่ด้วย จะขัดข้องหรือเปล่า?”

เมื่อพระอาจารย์สิงห์ได้ยินดังนั้น ท่านก็มีได้ขัดข้อง ด้วยเห็นเป็นวาสนาบารมีของหลวงปู่สิมที่จะได้มีโอกาสสอยุ่ใกล้ชิดกับพระเถระผู้ใหญ่เยี่ยงท่านสมเด็จฯนี้

ทั้งจะได้มีโอกาสศึกษาพระธรรมวินัยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป ท่านจึงตกลงตามที่สมเด็จฯ บัญชาทุกประการ

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร จึงได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ ด้วยเหตุเช่นนี้แล.

อุโบสถและพระเจดีย์ วัดบรมนิวาส

๒๔.

จำพรรษาที่วัดบรมนิवास

การเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ มีเขียนไว้ดังนี้ : -

...ดังนั้น วันเดินทางกลับกรุงเทพฯ (ของสมเด็จพระมหาธีรวงค์)

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร จึงได้ร่วมเดินทางมากับสมเด็จพระ

ที่วัดบรมนิवास มาจำพรรษา ได้ศึกษาพระธรรมวินัยในสำนัก สมเด็จพระ ตั้งแต่บัดนั้น ทำให้หลวงปู่สิมได้รับความรู้แตกฉานในพระธรรม วินัยมากขึ้น

หลวงปู่สิมอยู่รับใช้สมเด็จพระ ด้วยจรรยาดีเยี่ยม

พร้อมกันนั้นหลวงปู่ก็ได้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนการปฏิบัติธรรม ตามแนวทางของพระอุดมคคกรรมฐาน โดยสมเด็จพระ โปรดให้ปลูกกุฏิ กรรมฐานรอบกำแพงโบสถ์ เพื่อเป็นที่พักของพระเถระจำนวนมากที่มา รับการฝึกฝนอบรม จากหลวงปู่

องค์ท่านสมเด็จพระ เอง ก็โปรดที่จะมานั่งภาวนาใต้ต้นไม้ใหญ่ข้าง โบสถ์ซึ่งเป็นที่ร่มรื่นเสมอ

โอกาสเช่นนี้ที่หลวงปู่ ได้ถวายคำแนะนำในการปฏิบัติสมาธิ ภาวนาแก่องค์สมเด็จพระมหาธีรวงค์อยู่เป็นประจำ

๒๕.

“ฌาน” เป็นอย่างไร ?

ครั้งหนึ่ง สมเด็จพระมหาธีรวงค์ (ติสุโส อ้วน) มีรับสั่งถาม หลวงปู่สิม ว่า : -

“ที่พูดกันว่าได้ฌานนั้นฌานนี้ คำว่าฌานนี้หมายถึงอะไร? เห็น ว่ามีตั้งหลายอย่าง มี วิตก วิจาร อะไรต่ออะไร มันเป็นอย่างไ?”

หลวงปู่ได้ถวายคำอธิบายว่า : -

“เวลาญาติโยมเขาส่งบ้านเรือน สร้างกุฏิให้พระอยู่อาศัย พอขึ้น บ้านได้บ้านมา ก็จะถึงฆานก่อน แล้วจึงไปถึงที่นอน”

“อ้อ! ๗ รู้แล้ว” สมเด็จพระ ทรงเข้าใจในทันที “มันเป็นที่พักผ่อน ชั่วคราวเองนะ ยังไม่ใช่ที่หลับที่นอนจริงๆ”

สาธุ!

๒๖.

ฉานของหลวงปู่ตื้อ

ท่านผู้อ่านที่ได้อ่าน**บูรพาจารย์ เล่ม ๒ : หลวงปู่ตื้อ อจลธมโม** พระอรหันต์ผู้มีฤทธิ์ในยุคปัจจุบัน มาแล้ว คงจะทราบเรื่องราวและกิตติศัพท์เกี่ยวกับเรื่องฤทธิ์ ของ **หลวงปู่ตื้อ** แล้วเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ **หลวงปู่ตื้อ** ยังได้เปิดเผยให้พวกเราได้ทราบว่า **ช่วงที่หลวงปู่มีบารมี** ภูริทูต บำเพ็ญเพียรอยู่ที่ถ้ำเชียงดาว ท่านได้เข้าฉานเหาะไปบิณฑบาตในตัวเมืองเชียงใหม่อยู่บ่อยๆ อย่างน่าอัศจรรย์

(เรื่องราวอยู่ใน **บูรพาจารย์ เล่ม ๗ : พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๒** ครับผม)

กลับมาคัดลอกเรื่องของ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** กันต่อ นะครับ ในหนังสือ **“พุทธาจารย์บูชา** เขียนเล่าไว้ว่า : -

เรื่อง **ฉาน** นี้ **หลวงปู่** มีเกร็ดฝอยเกี่ยวกับ**หลวงปู่ตื้อ**เล่าให้ฟังว่า **หลวงปู่ตื้อ** ท่านเคยเข้าฉานไปดูศพพระมหากัสสปะเถระ ซึ่งตามตำนานมีว่า ยังคงเก็บรักษาไว้แถบภูเขาคิมาลัย

(ถ้าผมเขียนไว้แค่นี้ แล้วแนะนำว่า รายละเอียดมีอยู่ในหนังสือ **พุทธาจารย์บูชา** เชิญไปค้นหาอ่านได้ครับ! ท่านผู้อ่านคงจะสวดให้พรผมจนกระเบื้องเลยใช่ไหมครับ?

อย่ากระนั้นเลย ผมจะคัดลอกมาให้ท่านอ่านต่อไปได้เลยดังนี้ :-)

คือ...ก่อนที่จะเข้าสู่นิพพาน พระมหากัสสปะเถระท่านได้อธิษฐานให้ภูเขาปิดล้อมศพเอาไว้สามด้าน รอเวลาพระศรีอารียมาตรัสรู้ แล้วจะได้เผาศพของท่านบนฝ่ามือของพระศรีอารีย เนื่องจากท่านมีบุญกรรมต่อกัน

เรื่องมีอยู่ว่า ครั้งหนึ่ง**พระมหากัสสปะเถระ** ท่านมีชาติกำเนิดเป็นช่างแสนรู้ของพระเจ้าจักรพรรดิ คือ **พระศรีอารีย** นั่นเอง

วันหนึ่ง**พระเจ้าจักรพรรดิ** ทรงช้างเสด็จออกประพาสป่า **ช่างหนุ่ม กัสสปะ** พอเห็นช่างสาวก็วิ่งเข้าหาทันทีตามประสาช่าง วิ่งไม่วิ่งเปล่า แถมสะบัดเอาพระเจ้าจักรพรรดิตกลงจากหลังไปด้วย

ช่างกัสสปะ เลยถูกลงโทษให้เอาวงจับเหล็กเผาไฟจนตาย

ท่านทั้งสองจึงมีเวรกรรมต่อกันมาตั้งแต่ครั้งกระโน้น จนเดี๋ยวนี้ศพของพระมหากัสสปะเถระ ก็ยังรอพระศรีอารียอยู่

เมื่อ**หลวงปู่ตื้อ** เข้าฉานไปดูถึง**ประเทศเนปาล**นั้น ต้องไปถึงสองครั้ง เพราะไปครั้งแรกประตูไม่เปิด

หลวงปู่ตื้อ เล่าว่า ในห้องหรือภูเขาที่เก็บศพนั้น มีแสงสว่างเรืองรอง แต่ไม่ยกจะมีดวงไฟสักดวง

เล่ามาถึงตรงนี้ **หลวงปู่** ก็พูดกับลูกศิษย์ด้วยน้ำเสียงสงบเย็นว่า **“ใครอยากพิสูจน์ให้เห็นจริง ก็ให้เร่งภาวนาเอาให้ถึงให้ได้ ภาวนาเอง เห็นเอง ฟังคนอื่นเล่ามันก็ไม่สิ้นสงสัย”**

สาธุ!

๒๗.

เข้าฌานตามแบบพระพุทธเจ้า

อีกครั้งหนึ่ง หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ได้เล่าตำนานเกี่ยวกับพระพุทธประวัติ ตอนพระพุทธเจ้าเสด็จไปจำพรรษาที่ดาวดึงส์เทวโลก เพื่อโปรดพระพรหมมารดา

หลวงปู่ ได้พูดแถมท้ายเทียบกับความเจริญทางวิทยาศาสตร์ว่า:-

“สหรัฐ รัสเซีย เขาไปโลกพระจันทร์ ต้องมีเครื่องมือเครื่องมือ เยอะแยะ ต้องพกอากาศไปหายใจ อาหารก็ต้องเตรียมใส่หลอด พอหิวจะได้บีบใส่ปากเลย ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวลอยหนีไปหมด

เดินอยู่บนพระจันทร์ก็เหมือนกบเต้น เพราะในอวกาศอะไรๆ มันก็เบา

พระพุทธเจ้าไปอยู่ที่ดาวดึงส์ สูงถึงอวกาศเหมือนกัน ถึงออกซิเจนก็ไม่ได้เอาไป ไม่รู้ท่านหายใจอย่างไร จำพรรษาอยู่ตั้งสามเดือน ได้ไปบิณฑบาตที่ไหนบ้างหรือเปล่านั้นไม่รู้

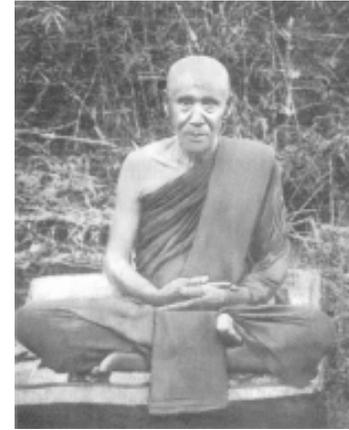
วิชาการทางโลกเขาก็เก่งอยู่เหมือนกัน คิดค้นทำอะไรๆ ได้ตั้งหลายอย่าง

ยิ่งจรวดออกไปนอกโลกก็ได้ แต่ก็ยังไว้ใจไม่ได้ เดี่ยวก็จรวดระเบิดบ้าง เรือบินตกบ้าง

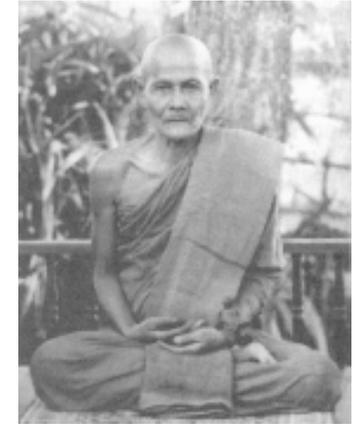

เราลูกศิษย์พระพุทธเจ้า ก็ควรที่จะค้นคว้าวิชาของเราเอาให้ได้ ให้ถึงเหมือนกัน มีวิชาภายในแล้วไปเที่ยวรอบโลกได้หลายรอบ ไปฟรีด้วย ไม่ต้องกลัวเรือบินตก”

ว่าไงครับ พวกเราจะแข่งกันไปหรือเปล่านั้น?

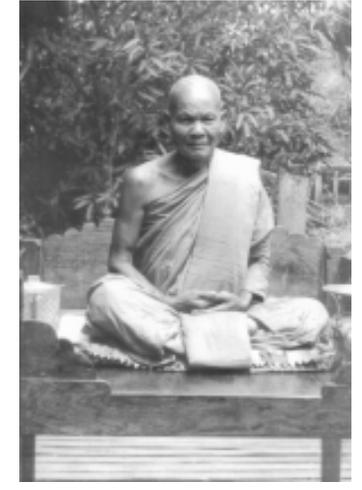
หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนดสีโล

หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

หลวงปู่ตื้อ อจลธมโม

หลวงปู่ชอบ จานสโม

๒๘.

กลับบ้านเกิดที่สกลนคร

ใน “ปฏิทินพรรษา” ของหลวงปู่สิม พุทธาจาโร เขียนไว้ดังนี้ :-

“ใน ปีพ.ศ. ๒๔๘๐ (พรรษาที่ ๙) รุดงค์กลับไปจำพรรษาที่บ้านบัว และได้สร้างวัดป่าธรรมยุติกนิกายขึ้นเป็นวัดแรกในบ้านบัว ชื่อ **วัดสันติสังฆาราม**”

ส่วนเนื้อหาในหนังสือ “พุทธาจารย์บูชา” ได้เขียนเนื้อหาภายใต้หัวข้อ “กลับสู่บ้านเกิด” ดังนี้ :-

ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ออกพรรษาแล้วหลวงปู่เดินทางจากวัดบรมนิवास รุดงค์เรื่อยมาจนถึงบ้านบัว ตำบลสว่าง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อโปรดญาติโยมที่บ้านเกิดตามคำอาราธนา

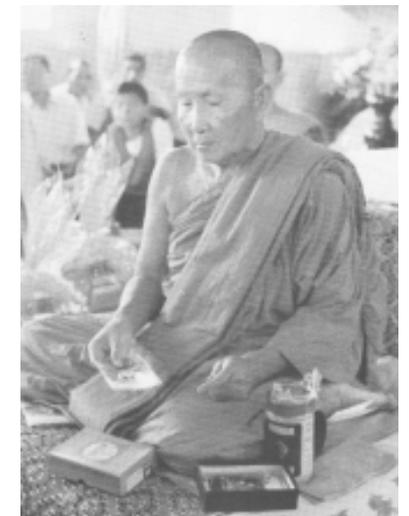
หลวงปู่กลับบ้านเกิดอย่างพระเถระผู้รุ่งเรืองด้วยบารมีธรรมสมควรกับการปฏิบัติ เพราะนับจากบรรพชาแล้ว ท่านก็ได้ผ่านช่วงของการฝึกฝนอบรมตนเองอย่างเข้มข้นตามปฏิปทาทางดำเนินของพระรุดงค์กรรมฐานอย่างแท้จริงเป็นเวลา ๑๑ ปีเต็ม (รวมที่บวชเป็นสามเณรด้วย)

เนื่องจากท่านเป็นผู้มีวาสนาบารมี ได้รับการอบรมโดยตรงจากท่านพระอาจารย์มั่น และศิษย์ชั้นผู้ใหญ่ของท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพระอาจารย์สิงห์ ขนดะยาโคโม และพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล

เพราะเหตุที่มีโอกาสอยู่ใกล้ชิด ทั้งอยู่จำพรรษา และร่วมชบวน รุดงค์กับท่านพระอาจารย์ ไปในสภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ภายใต้ทิวกันดาร นับแต่พรรษาแรกของการบรรพชาเรื่อยมา ซึ่งนับว่าหาได้ยาก ทำให้หลวงปู่มีประสบการณ์ที่จะช่วยส่งเสริมบารมีธรรมส่วนตัวของท่านให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

จึงไม่น่าประหลาดที่ชาวบ้านบัวและบ้านใกล้เคียง จะมีความเคารพเลื่อมใส แท้กันมาทำบุญกุศล และฟังพระธรรมเทศนา รับการอบรมการปฏิบัติสมาธิภาวนาจากหลวงปู่อย่างมากมาย

เมื่อหลวงปู่ปรารถนาที่จะให้มีวัดป่าธรรมยุติกนิกายขึ้นเป็นวัดแรกในบ้านบัว ญาติโยมซึ่งมีความตื่นตัวเต็มทีในการประพฤติปฏิบัติธรรมตามแนวทางของพระรุดงค์กรรมฐาน จึงต่างสนองตอบคำปรารถนาของหลวงปู่อย่างกระตือรือร้นและเต็มอกเต็มใจ

๒๙.

สร้างวัดป่าธรรมยุติกนิกาย

เมื่อ หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร ปรรวการสร้างวัดป่าที่บ้านบัว ปรากฏว่า โยมอาของท่าน คือ **นางคำไพ หุมกิจจะ** ได้มีศรัทธาทวายที่ดินให้หลวงปู่จัดสร้างเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ นั้นเอง

หลวงปู่จึงได้จำพรรษาที่บ้านบัว นับเป็นพรรษาที่ ๙ ของท่าน

นอกจากเพื่อเป็นกำลังใจในการก่อสร้างเสนาสนะสำหรับสำนักสงฆ์แห่งใหม่แล้ว ท่านยังได้ช่วยในการบูรณะวัดเดิมทั้งสองวัด คือ **วัดสระพังหิน** (วัดศรีรัตนาราม) และ **วัดสระพังทอง** ซึ่งเป็นวัดมหานิกายทั้งสองวัดของบ้านบัวอีกด้วย

สำหรับสำนักสงฆ์ที่หลวงปู่ จัดตั้งขึ้นใหม่นั้น ภายหลังได้พัฒนาขึ้นเป็น **วัดสันติสังฆาราม** และเจริญรุ่งเรืองมาจนปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังได้จัดสร้างวัดและสำนักสงฆ์สาขาเกิดขึ้นอีก ๙ แห่งตามลำดับดังนี้ : -

๑. **วัดมะหัวเมย** บ้านมะหัวเมย
๒. **สำนักสงฆ์เวฬุวันสันติวรญาณ** (ท่าวังหิน) บ้านสายร่องฆ่า
๓. **สำนักสงฆ์สันติวาราม** บ้านโนนทรายคำ
๔. **สำนักสงฆ์สันติวนาราม** บ้านนาขาม

๕. **สำนักสงฆ์บ้านพอกใหญ่**

๖. **สำนักสงฆ์บ้านสว่าง**

๗. **สำนักสงฆ์บ้านตาล** อำเภอนาหว้า (จังหวัดนครพนม)

๘. **สำนักสงฆ์บ้านยะซี**

๙. **วัดคำประมง** บ้านคำประมง

ทั้ง ๙ แห่งนี้อยู่ในท้องที่จังหวัดสกลนคร และนครพนม

ผมไม่สามารถให้รายละเอียดได้ เพราะยังไม่เคยไปวัดทั้ง ๙ แห่งที่ระบุชื่อมานี้ รวมทั้ง**วัดสันติสังฆาราม** ที่**บ้านบัว** บ้านเกิดของหลวงปู่ ก็ยังไม่เคยไปครับ

กุฏิหลวงปู่ ที่วัดคำประมง จ.สกลนคร

กุฏิหลวงปู่ ที่วัดสันติสังฆาราม จ.สกลนคร

๗๐.

ที่นามรดกของพระพุทธเจ้า

เนื้อหาในหนังสือ “พุทธาจารย์บูชา” มีต่อไปว่า : -

หลวงปู่เองนั้น เป็นผู้ที่มักน้อยสันโดษอย่างยิ่ง ใช้ชีวิตนักบวชเยี่ยงท่านผู้ประพาศิขอบทั้งหลาย

การก่อสร้างต่างๆ ในส่วนที่เกินเลยออกไป เป็นแต่ฆราวาสญาติโยมพากันจัดการทั้งสิ้น

หลวงปู่ ท่านไม่นิยมการสังสรรค์พริ้วสมบัติใดๆ หากมีลาภเกิดขึ้น ท่านเป็นต้องแจกจ่ายออกไปอย่างรวดเร็ว ผากชีวิตไว้กับบาตร ที่เป็นเสมือนมรดกที่ได้รับจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อครั้งญาติพี่น้องของท่านนิมนต์ท่านไปที่บ้านเกิดเพื่อรับส่วนแบ่งมรดกที่ดิน

หลวงปู่ได้บอกกับพี่น้องของท่านว่า “นาที่เป็นมรดกนั้น ให้แบ่งกันเองเถอะ เราเอานาทุ่งนี้”

(ทุ่ง ภาษอีสานแปลว่า ทุ่ง หรือ แปลง)

พูดแล้วหลวงปู่ก็ขึ้นไป**บาตร** ของท่าน

เรื่องนี้ ถ้าได้พิจารณาคำของ **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** อดีตเจ้าอาวาส **วัดโศกการาม** จังหวัดสมุทรปราการ ก็จะช่วยให้เห็นภาพชัดขึ้น

ท่านพ่อลี บอกว่า **บาตรนี้** เป็นเหมือนดั่ง**ที่นาอันเยี่ยม** พระภิกษุไม่ต้องไปเพาะปลูกที่ไหนดอก เพียงแต่เพาะปลูกใน**บาตรนี้** เท่านั้นก็พอ

จะปลูกเงาะก็ได้ ปลูกทุเรียนก็ได้ สารพัดที่จะปลูกลงไป
หมายความว่า **บิณฑบาตเอากับชาวบ้าน** เรียกว่าเป็นการเพาะปลูกทางอ้อม

ยิ่งถ้าพระเณรได้ฝึกฝนอบรมตนจนเป็นเนื้อนาบุญที่เลิศด้วยแล้ว ก็มักมี**อานิสงส์**ให้ได้เพาะปลูกพืชผลอันประณีตอย่างเหลือประมาณ
เอวัง!

หลวงปู่ ออกรับบิณฑบาตกับหลวงปู่ศรี มหาวีโร
วัดปากง อ.ศรีสมเด็จ จ.ร้อยเอ็ด

๗๑.

จำพรรษาที่ อ.หล่มสัก เพชรบูรณ์

“ปฏิทินพรรษา” ของ หลวงปู่ลิม พุทธาจาโร ในปี พ.ศ. ๒๕๘๑ - ๒๕๘๒ หลังจากสร้างวัดที่บ้านบัว บ้านเกิดของท่านแล้ว มีดังนี้ : -
ปี พ.ศ. ๒๕๘๑ - ๒๕๘๒ (พรรษาที่ ๑๐-๑๑) รุดงค์จากบ้านบัว
 ผ่านป่าลึกในจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น เลย จนถึงจังหวัดเพชรบูรณ์
จำพรรษาที่วัดป่าสระคางคาน อำเภอหล่มสัก”

ปี พ.ศ. ๒๕๘๑ หลังจากมอบหมายงานสร้างสำนักสงฆ์ให้
 พระเถรและญาติโยมที่บ้านบัวดำเนินการต่อไปแล้ว

หลวงปู่ ก็ไม่รอช้า จัดแจงบริขารเตรียมออกรุดงค์ทันที
 ตามวิสัยแห่ง**ผู้ไม่ประมาท** ดังที่**หลวงปู่**ร่ำสอนศิษย์เสมอว่า : -

“กาลเวลามันล่องไปผ่านไป แต่มันไม่ได้ล่องไปเปล่า มันเอาอายุ
 ของเราไปด้วย...”

ดังนั้น **อย่าประมาทเรื่องกาลเวลา** ให้แสวงหาสาระคือบุญกุศล
 ไว้เสมอๆ **อย่าให้ชีวิตล่องไปเปล่าประโยชน์”**

“เราเกิดมา มีอายุเท่านั้นเท่านี้ปี มันเป็นเรื่องที่แล้วมาแล้ว แต่
เวลาข้างหน้ามันขึ้นอยู่กับลมหายใจ กำหนดแน่ไปได้ ถ้าลมหายใจขาด
 เมื่อไรก็ตาย

**เมื่อยังมีลมหายใจอยู่ก็อย่าประมาท พยายามทำจิตให้สำรวมระวัง
 เกิดปัญญาฟาดฟันกิเลสให้หมดไปสิ้นไปเสมอ”**

จุดหมายปลายทางของการรุดงค์ครั้งนี้ คือที่**อำเภอหล่มสัก**
 จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจุดหมายปลายทางอยู่ที่ **วัดสระคางคาน**

การรุดงค์จากบ้านบัวครั้งนี้ มี**โยมคำดี** น้องชายของหลวงปู่ร่วม
 เดินทางไปด้วย **เพราะจะไปอุปสมบทที่จังหวัดเลย**

หลวงปู่เล่าว่า เพชรบูรณ์สมัยนั้นเหมือนถูกตัดขาดจากโลกภายนอก
 เพราะแวดล้อมด้วยภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาและดงทึบ การคมนาคม
 ติดต่อกันไปด้วยความยากลำบาก

การเดินทางรุดงค์รอนแรมไปในสภาพแวดล้อมที่มีภัยอันตรายอยู่
 รอบด้านเช่นนั้น สำหรับพระภิกษุบวชใหม่และยังขาดประสบการณ์ก็คง
 เป็นเรื่องหนักหนาสาหัสอยู่ทีเดียว

สำหรับองค์**หลวงปู่ลิม พุทธาจาโร** ท่านเดินรุดงค์มาอย่างโชก
 โชน ตั้งแต่สมัยยังเป็นสามเณร มาจนถึงขณะนี้ก็เป็นเวลา ๑๒ ปีแล้ว
 ส่วนอายุพรรษาในการเป็นพระภิกษุของหลวงปู่ก็เข้าพรรษาที่ ๑๑-๑๒
 จัดเป็นพระเถระแล้ว ประสบการณ์เดินรุดงค์ในสภาพที่อันตรายจึงหมด
 ท่วงสำหรับองค์หลวงปู่ ไซ้ใหม่ครับ?

๓๒.

ธุดงค์เจอเลียงผา

การออกธุดงค์ของหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร ไม่ทราบว่ามีปี พ.ศ. ะไร เข้าใจว่าเป็นคนละครั้งกับหัวข้อที่แล้ว การธุดงค์ครั้งนี้โยมคำดี น้องชายของท่านได้บวชเป็นพระภิกษุคำดี หรือท่านคำดีแล้ว เรื่องมีดังนี้ : -

ครั้งหนึ่งระหว่างการธุดงค์ หลวงปู่ได้แวะพักที่ถ้ำใกล้ๆ กับตัวจังหวัดกำแพงเพชร โดยหลวงปู่พักที่ถ้ำด้านใน ส่วนท่านคำดีพักที่ถ้ำนอก

วันหนึ่ง ขากลับจากบิณฑบาต ก็เจอเลียงผาตัวหนึ่งอย่างจิ้งหรีดห่างกันเพียง ๓-๔ วา “มันยืนจ้องเห็นลูกนัยน์ตาใสเม่ๆ” หลวงปู่เล่าด้วยเสียงกล้วหัวเราะ เพราะองค์ท่านนี้ชอบขึ้นไปด้วย

“...แต่ไม่กล้าทำอะไร มันคงคิดว่าข้างเรามี ๒ องค์ ถ้ามันจะเข้าชีวิตองค์หนึ่ง แล้วอีกองค์หนึ่งไปดึงขามันไว้จะทำยังไง!”

หลังจากยืนคุมเชิงกันอยู่สักครู่หนึ่ง หลวงปู่ ก็ร้องทักออกไปว่า “อ้าว! มัวมายืนทำอะไรอยู่ล่ะ จะไปไหนก็ไปเลยซิ เดี่ยวนายพรานก็มาเจอเข้าหรอก”

มันก็เลยกระโจนแผล้วยหายไปเลย!

เมื่อกลับถึงที่พักหลวงปู่ก็ได้ซ้ำอีก เพราะท่านคำดีได้ยินเสียงเลือกร้องอยู่ที่ตีนเขา เกิดความกลัวเป็นอันมาก รีบไปหาไม้มาทำฝักกั้นยกพื้นพักที่นั่นอยู่

“ฟ้าไม่ขี้ปะติ๋ว มันจะไปกับอะไรได้” หลวงปู่บอกพระน้องชาย ลูกศิษย์ได้เรียนถามหลวงปู่ว่า ถ้าเลื่อมมันขึ้นมาถึงที่พักจริงๆ ท่านไม่กลัวบ้างหรืออย่างไร?

หลวงปู่ตอบด้วยน้ำเสียงเรียบๆ เป็นปกติว่า “ก็หลวงปู่พักถ้ำด้านใน คิดว่าเลื่อมคงเข้าไม่ถึง แต่ถ้าเป็นงูจงอางล่ะก็ว่าไม่ได้ เพราะถ้ำในมีเยอะ วันหนึ่งมันตกลงมาจากเพดานถ้ำ ตัวเบ้อเร่อ!”

หลวงปู่ กับกางทองที่หลวงปู่หลุย นำมาถวาย

๗๗.

ธุดงค์เจอเสือ

เมื่อพูดถึงเสือ โดยเฉพาะเสือจริงๆ ในป่า ใครๆ ก็คงอดระทึกใจไม่ได้ ใช่ไหมครับ?

หลวงปู่ ได้เล่าถึงการธุดงค์แล้วเจอเสือสองครั้ง ดังนี้ :-

อันที่จริงมาถึงขั้นนี้ **หลวงปู่** คงรู้สึกคุ้นเคยกับเสือมานานแล้ว เพราะท่านได้เจอเสือในระยะประชิดขนาดเอ้อมถึงกันทีเดียว **ตอนที่ธุดงค์ผ่านป่าลึกในจังหวัดกาฬสินธุ์**

ตอนนั้น**หลวงปู่**พักอยู่ที่คอกแห่งหนึ่ง มีจอมปลวกกอใหญ่ เณรทำห้องร้านให้**หลวงปู่**พักบนหัวปลวก ทางขึ้นลงใช้มีดลับดินจอมปลวกเป็นขั้นบันได

พลบค่ำขณะที่**หลวงปู่** กำลังพักผ่อนโดยหันเท้าไปทางบันไดจอมปลวก ทันใดก็ได้ยินเสียงเจ้าถิ่น

“เสียงมันเดินเป็นจังหวะดังตล๊อบๆ มาเรื่อย จนกระทั่งมาหยุดที่ตีนจอมปลวก”

หลวงปู่เล่าต่อไปอย่างนึกขำ “มันคงไม่เคยเห็นกลดพระธุดงค์เลยแปลกใจว่าเป็นอะไรหนอ สีคล้ำๆ อุ่มลุ่มอยู่ตรงนั้น

ยืนดูสักครู่มันก็ปีนมา เอาเท้าหน้าเขี่ยฝ่าเท้าหลวงปู่ลงดู

หลวงปู่ก็จ๊กจี้ สะบัดฝ่าเท้าวกเอาหน้ามันเข้าโดยบังเอิญ มันตกใจร้อง โสก! แล้วกระโจนหนีไปเลย”

อีกครั้งหนึ่งที่**หลวงปู่**มีประสบการณ์เกี่ยวกับเสือ

ครั้งนั้นธุดงค์ผ่านจังหวัดสระบุรี ในขณะที่**หลวงปู่**เพิ่งอุปสมบทได้ ๒ พรรษา ออกพรรษาที่ธุดงค์จากขอนแก่นเข้ากรุงเทพฯ มีหลวงพี่องค์หนึ่งติดตามไปด้วย ตั้งใจจะไปนมัสการท่านเจ้าคุณ**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์** (จันทร์ สิริจนโท)

วันหนึ่ง ขณะที่กำลังเดินมุ่งหน้าไปทาง**พระพุทธบาท** สระบุรี โดย**หลวงปู่**เดินนำหน้า หลวงพี่องค์นั้นเดินตามหลัง ทั้งสององค์ก็ได้ยินเสียงเสือคำราม โสก! ขึ้น แต่ยังไม่ทันเห็นตัว

หลวงพี่ที่เดินอยู่ข้างหลังคงตกใจสุดขีด ออกวิ่งแสวงหน้าหลวงปู่ทั้งที่ทางก็แคบนิดเดียว

หลวงปู่ เล่าว่า “นี่แหละ คือว่าไม่ภาวนา...วิ่งไปได้ประมาณสองเส้นจึงได้หยุด ยังไม่เห็นตัวมันเลย ได้ยินแต่เสียงก็วิ่งแล้ว ถ้าวิ่งไปข้างหน้า แล้วไปเจออีกตัวหนึ่งจะทำยังไงก็ไม่รู้”

๓๔.

คาถาป้องกันสัตว์ร้าย

ลูกศิษย์ได้กราบเรียนถามหลวงปู่ว่า มีหลักในการปฏิบัติอย่างไร หรือมีคาถาบทสวดมนต์พิเศษอะไรไว้ป้องกันสัตว์ร้ายในป่าบ้าง?

หลวงปู่ ตอบว่า :-

“อยู่เฉยๆ นี่แหละ เลือมันก็ร้องก็ส่งเสียงไปตามประสาสัตว์ แต่อันที่จริงนะ มันกลัวคน เพราะมันเห็นคนเป็นเหมือนยักษ์มาร ถ้ามันรู้ว่ามีคนอยู่ที่ไหนมันจะรีบหนีเลย

ยกเว้นเวลาจวนตัว มันคิดว่าเราจะทำร้ายมันนั่นแหละมันจึงจะกัดเอา

แต่ถ้าเราอยู่เฉยๆ มันคงคิดว่า อีตานั้นมีอะไรดีแน่ๆ เลยถึงเฉยอยู่ได้”

“นั่นแหละ เพื่อนถึงสอนให้มีสติอยู่ทุกเมื่อ **มรณัม เม ภวิสสติ สติ แปลว่า ระลึกได้**

ระลึกได้ มันมาจากไหน มาจากระลึกไว้ก่อนเสมอๆ ถ้าไม่อย่างนั้นจวนตัวเข้าแล้วมันนึกไม่ทัน

อย่างพวกเรานี้ ถ้าไปภาวนาอยู่ในถ้ำ และถ้ำนั้นมีเลือดด้วยละก็ อี! อะไรจะเกิดขึ้น นั่นมันความตายนะนั่น บิไซ่เรื่องเล็กน้อย”

ท่านผู้เขียน (ไม่ใช่ผม ผมเป็น **ท่านผู้ลอก** ต่างหาก) บอกว่า

อันที่จริงแล้ว หลวงปู่ก็เคยให้คาถาเวลาอยู่ป่าอยู่เขาบ้างเหมือนกัน ท่านบอกว่า

“อยู่ป่าอยู่เขา ให้มีคาถาบริกรรมภาวนาดังนี้เสมอ... **โอมพินิจ มหาพิจารณา**

จะทำอะไร จะไปจะมา ให้หมั่นพิจารณาเสียก่อน ไม่ว่าจะทำอะไร จะพูด จะคิด ต้องมี**สติ** คิดดูให้รอบคอบจึงค่อยทำ การพลาดพลั้งจึงจะไม่ค่อยมี การเจ็บป่วยก็จะน้อย งานการอะไรก็จะไม่เสียหาย”

เอาหละ! จำไว้นะครับ **“โอมพินิจ มหาพิจารณา”** เป็นคาถาครอบจักรวาลจริงๆ ที่หลวงปู่เมตตาอมอบให้พวกเรา รับรอง **“ผ่านตลอด”** ทุกเรื่องเลยครับ

๑. หลวงปู่ลิ้ม

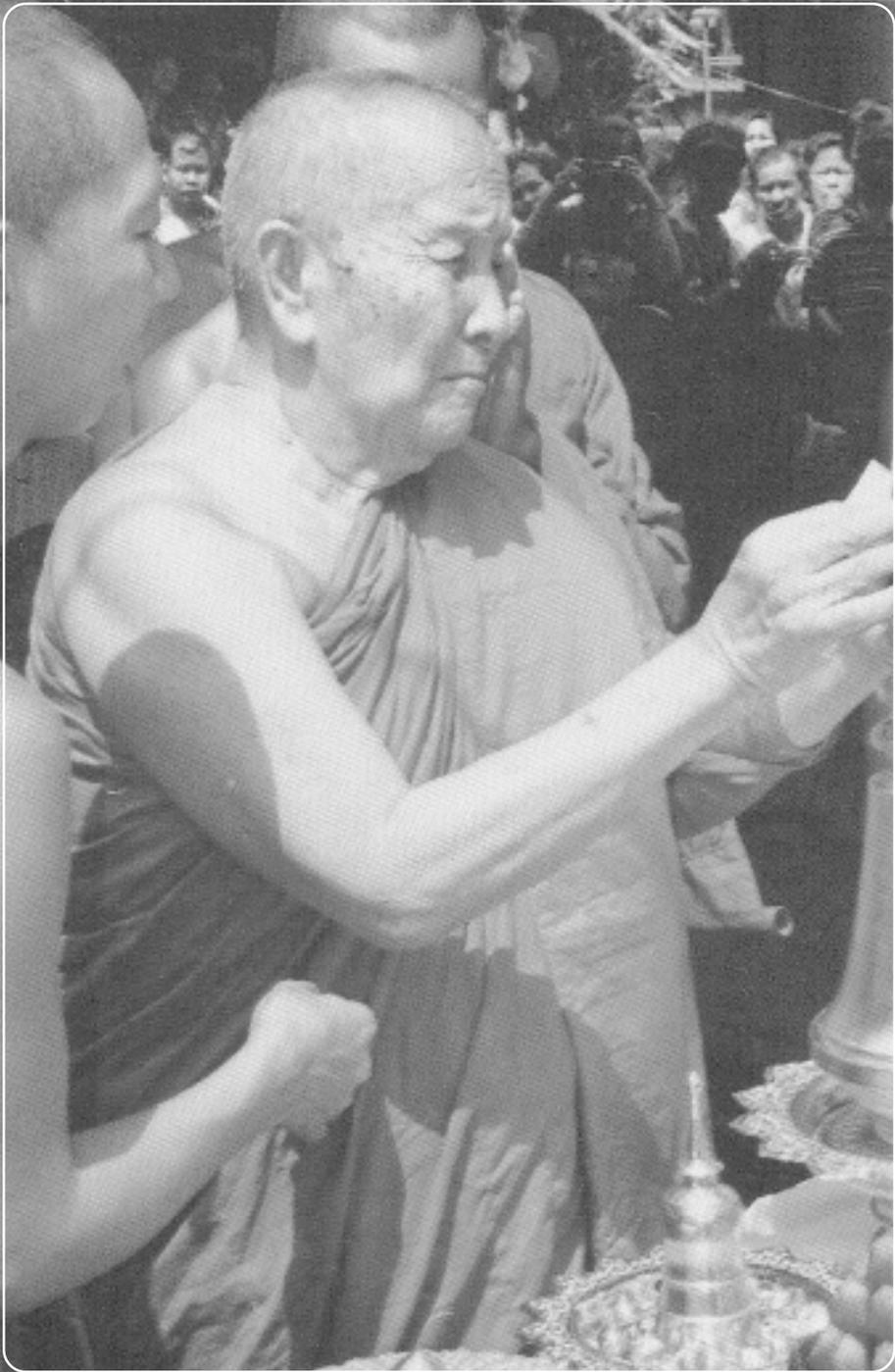

“ไม้เท้าหลวงปู่”

๒. หลวงปู่แ้วน

๓. หลวงปู่หลวง

ตอนที่ ๓ :
สู่ล้านนาเชียงใหม่

๓๕.

ธุดงค์ขึ้นเหนือ

ปฏิทินพรรษา ของหลวงปู่ เขียนว่า :-

“ปี พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๗ (พรรษาที่ ๑๒-๑๖) จำพรรษาที่วัด
 โรงธรรมสามัคคี อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างออกพรรษา
 ธุดงค์ไปตามสถานที่วิเวกต่างๆ ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ บางครั้งกลับไป
 ไปดูแลการสร้างวัดที่บ้านบัว”

หลังจากที่หลวงปู่ จำพรรษาที่วัดป่าสระคางคน อำเภอหล่มสัก
 จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒ พรรษา (ปี ๒๔๘๑-๒๔๘๒) พอออกพรรษาท่านก็
 ธุดงค์ขึ้นเหนือ ไปที่จังหวัดเชียงใหม่

หลวงปู่ได้ตามขึ้นไปพบ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่บ้านแม่กอย
 อำเภอพร้าว ซึ่งอยู่ทางเหนือตัวจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นไปประมาณ ๑๐๐
 กิโลเมตร ได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมจากพระอาจารย์ใหญ่ จนการปฏิบัติ
 ธรรมของหลวงปู่ก้าวหน้าขึ้นอย่างมาก

และในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ แห่ง
 วัดโพธิสมภรณ์ ก็ได้ขึ้นมารับหลวงปู่มั่น เดินทางกลับไปโปรดลูกศิษย์
 ลูกหาที่ภาคอีสาน โดยเริ่มต้นที่จังหวัดอุดรธานี

ต่อมาภายหลัง หลวงปู่สิม ได้ย้อนกลับขึ้นไปช่วยพัฒนาสำนัก
 สงฆ์ที่บ้านแม่กอยขึ้นเป็นวัด ให้ชื่อว่า วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต)

เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงพระอาจารย์ใหญ่ของท่าน

(รายละเอียดเกี่ยวกับ วัดป่าอาจารย์มั่น ที่บ้านแม่กอย อยู่ใน
บูรพาจารย์ เล่ม ๖ และ ๗ : พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๑ และ
ตอน ๒)

หลังจากกราบลาแยกจากหลวงปู่มั่นแล้ว หลวงปู่สิม ก็เดิน
ชูงคฺลงไปทางอำเภอสันกำแพง เข้าพักที่วัดโรงธรรมสามัคคี ซึ่งขณะ
นั้นยังเป็นสำนักชั่วคราว มีศาลาโรงธรรมตั้งอยู่ในสวน จึงเรียกว่า วัด
โรงธรรมสามัคคี

ที่วัดโรงธรรมสามัคคีนี้ เคยเป็นสถานที่ที่ครูอาจารย์หลายท่านเคย
มาพักจำพรรษา เช่น หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต, หลวงปู่ชอบ ฐานสโม,
หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ, พระอาจารย์กู ธมฺมทินฺโน และ หลวงปู่ดี
อจลธมฺโม เป็นต้น

ทางเดินจกรมของหลวงปู่มั่น

ที่วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว
จ.เชียงใหม่ (ซ้าย) เป็นสภาพเดิม (ขวา) สภาพปัจจุบัน

๓๖.

จำพรรษาที่ถ้ำผาผัวะ

อ.จอมทอง

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร พักจำพรรษาที่วัดโรงธรรมสามัคคี อำเภอ
สันกำแพง ติดต่อกันนานถึง ๕ ปี คือตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๓ ถึง พ.ศ.
๒๔๘๗

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ หลวงปู่ได้ย้ายไปจำพรรษาที่ถ้ำผาผัวะ ใน
เขตอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ในช่วงนี้เป็นช่วงเวลาที่บ้านเมืองตกอยู่ในสภาพภายหลัง
สงครามโลกครั้งที่ ๒ บ้านเมืองและสภาพจิตใจของประชาชนกำลังระส่ำ
ระสาย

หลวงปู่ได้รับรู้ความคับจิตคับใจของบรรดาชาวบ้านทั้งหลาย
ในยามนั้นท่านจึงเป็นเสมือนหลักใจให้ชาวบ้านได้อาศัยพึ่งพิง ซึ่งเมตตา
ของหลวงปู่ที่อุทิศให้ประชาชนในยามนั้นถือเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งแก่ชาว
บ้านโดยทั่วไป

หลวงปู่ได้ออกไปโปรดเมตตาชาวบ้านในที่ต่างๆ อย่างไม่เห็นแก่ความ
ลำบาก เพื่อปลุกปลอบให้ขวัญและกำลังใจชาวบ้านที่กำลังรู้สึกอ่อนล้า
สิ้นหวัง ให้กลับมีชีวิตชีวาขึ้น มีกำลังใจต่อสู้กับอุปสรรคด้วยการหยั่ง
พระลัทธรมลงสู่จิตใจของเขาทั้งหลาย

หลวงปู่พร้อมด้วยครูบาอาจารย์ทั้งหลายต่างเที่ยวออกเทศนาโปรดชาวบ้านในที่ต่างๆ อยู่เนืองๆ บางครั้งระยะทางที่เดินเท้าไปโปรดชาวบ้านนั้นมีระยะไกลถึง ๒๐-๓๐ กิโลเมตร **หลวงปู่**ก็ไม่เคยบิณฑบาตจนถึงความยากลำบาก

ท่านมุ่งมั่นช่วยเหลือแก้อุปสรรคประชาชนด้วยการปลุกฝังธรรมะให้เกิดขึ้นในจิตใจของพวกเขาเหล่านั้นทีละเล็กทีละน้อย ค่อยๆ เติมนลงไปจนมีความเต็มอิ่มขึ้นบานในหัวใจ แล้วท่านก็อำลาไปโปรดยังถิ่นอื่นต่อไป

ความเมตตาที่ยังตราตรึงจิตใจชาวเชียงใหม่อยู่อย่างไม่มีวันลบเลือน

๓๗.

อยู่ที่ไหนก็ไม่ปลอดโปร่งใจ เหมือนเชียงใหม่

ตามปกติ เมื่อออกพรรษา **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** จะปลีกธำมรงค์ไปหาที่บำเพ็ญภาวนาตามถ้ำตามป่าเขาที่สงัดวิเวกห่างไกลผู้คน

ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ **หลวงปู่**พบว่าภูมิประเทศที่เป็นป่าเขาเป็นที่สัปปายะสำหรับท่านเป็นอย่างยิ่ง จนกล่าวได้ว่า **การปฏิบัติภาวนาและบำเพ็ญเพียรทางใจของท่านเจริญรุดหน้าอย่างมากที่สุดเลย**

ลูกศิษย์อาวุโสที่ใกล้ชิดหลวงปู่เคยเล่าว่า ในฤดูแล้งปีหนึ่งเมื่อ **หลวงปู่**ไปภาวนาแรงความเพียรที่ **ถ้ำปากเปียง อำเภอเชียงดาว** ได้มีพระภิกษุรูปหนึ่งเดินทางมาจากภาคใต้ มาทำนายทายทักอนาคตเกี่ยวกับการบำเพ็ญบารมีของหลวงปู่

ไม่ทราบว่าคุณทำนายเป็นอย่างไร เพราะหลวงปู่ท่านไม่เปิดเผยคงทราบเฉพาะองค์หลวงปู่เอง แต่เชื่อแน่ว่าเป็นไปในทำนองดีหรือดีเลิศ

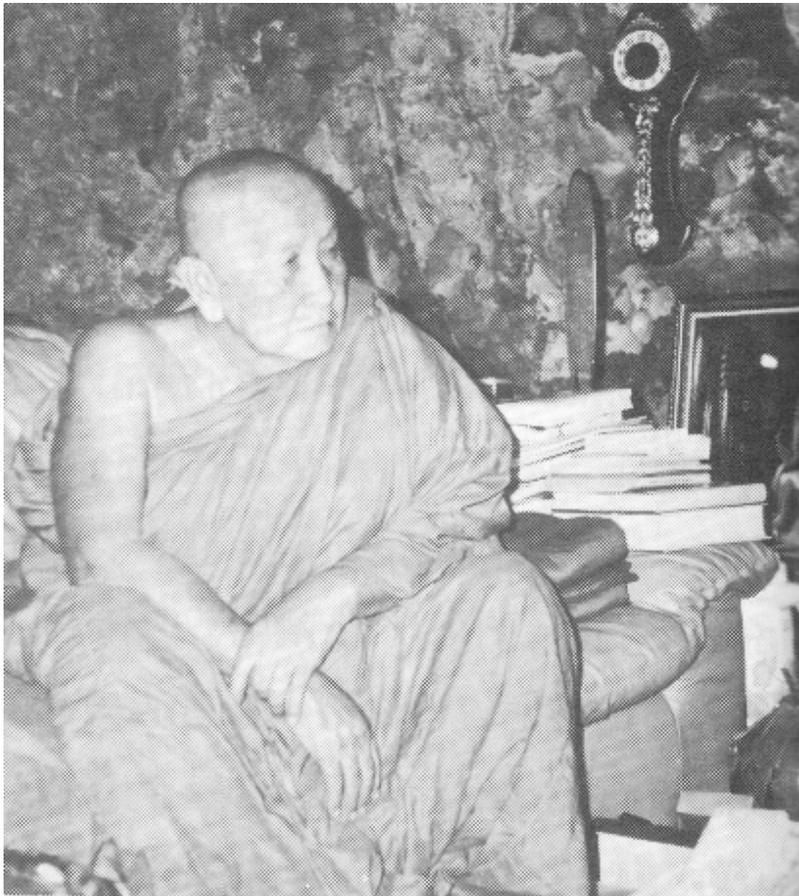
สำหรับองค์**หลวงปู่**เองก็เคยปรารภกับองค์ท่านเองว่า “เหตุอะไรหนอ ไปอยู่ที่อื่นที่ไหน-ที่ไหน ก็ตาม **ไม่รู้สักปลอดโปร่งใจเหมือนอยู่ที่เชียงใหม่**”

หลวงปู่เคยเล่าถึงภาพนิมิตที่เกิดขึ้นกับท่านครั้งหนึ่งว่าเห็นเป็นภาพหลวงปู่เองในเครื่องทรงพระเจ้าแผ่นดินเชียงใหม่ **“ใส่รองเท้าสูงถึง**

ครึ่งน้องแฉะ” หลวงปู่ท่านเล่าแบบซ้ำๆ โดยท่านเองก็ไม่ได้สนใจหรือรู้สึกจริงจังกับนิมิตที่ปรากฏแต่อย่างไร

อย่างไรก็ตาม **หลวงปู่**ท่านคงทราบเรื่องราวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี แต่ท่านก็ไม่เคยบิปรากเอ่ยถึงรายละเอียด ลูกศิษย์คนไหนจะคาดเดากันอย่างไรก็ได้ไป **ท่านเปิดเจียบลูกเดียว**

๓๘.

หลวงปู่เรียนภาษาอังกฤษ!

ดูชื่อหัวข้อเรื่องข้างบน เด็กๆ ก็คงร้องว่า ว้าว! อิมพอสซิเบิล หรืออะไรทำนองนั้น

เรื่องนี้ผมไม่ได้ยกเมฆเขียนขึ้นเอง และก็น่าจะเป็นไปได้ อย่างน้อย**หลวงปู่**ก็คงได้เรียนรู้คำศัพท์ที่จำเป็น สามารถใช้สนทนาซักถาม กันได้โดยใช้กริยาทำทางประกอบ ก็น่าจะพอสื่อสารกันได้

อีกอย่างหนึ่ง **หลวงปู่**ไม่ใช่คนธรรมดาเหมือนเรา ท่านได้พากเพียรอบรมจิตของท่านจนมีพลังจิตแก่กล้า มีสมาธิขั้นสูง ไม่ว่าจะทำอะไรย่อมสามารถทำได้ดีเหนือบุคคลธรรมดา

ดูตัวอย่างในกรณีของท่านเจ้าคุณ**พระธรรมเจติยาจารย์** (หลวงพ่อ**วิริยงค์ สิรินุโร**) แห่ง**วัดธรรมมงคล** สุขุมวิท ๑๐๑ กรุงเทพฯ ท่านก็เริ่มเรียนภาษาอังกฤษอย่างจริงจังภายหลังอายุ ๘๐ ปีแล้ว

ท่านผู้อ่านเชื่อไหมครับว่า **หลวงพ่อ**สามารถเทศน์อธิบายธรรมะให้แก่ศิษย์ที่เป็นฝรั่งต่างประเทศได้เข้าใจและหันมาปฏิบัติธรรมในสำนักของท่านเป็นจำนวนหลักร้อยหลักพันทีเดียว

ผมไม่เคยได้ฟังจากปากของท่านโดยตรง แต่เคยชมผ่านทางรายการโทรทัศน์ คาดไม่ถึงครับ หลวงพ่อท่านหลับตาแล้วเทศน์เป็นภาษาอังกฤษอย่างลื่นไหลเป็นอัตโนมัติ ราวกับเทศน์ภาษาไทยฉะนั้น

ส่วนเรื่องสำเนียงการออกเสียง จะให้เหมือนฝรั่งเจ้าของภาษา

อย่างแท้จริงย่อมเป็นไปได้ แต่ท่านใช้คำศัพท์ถูกต้อง และได้ใจความชัดเจน

มหัศจรรย์ครับ!

อีกกรณีหนึ่งที่เด่นชัด คือองค์**หลวงปู่ชา สุภทฺโท** แห่ง**วัดหนองป่าพง** อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ท่านผู้อ่านคงทราบดีว่ามีพระฝรั่งชาวต่างประเทศ รวมทั้งชาวญี่ปุ่นมาบวชเรียนในสำนักของท่านเป็นจำนวนมาก แล้วท่านจะสอนพระชาวต่างประเทศนั้นได้อย่างไร พื้นฐานการศึกษาทางโลกของท่านก็จบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แล้วจะพูดภาษาอังกฤษสอนฝรั่งเป็นร้อยเป็นพันได้อย่างไร?

เคยมีผู้กราบเรียนถามหลวงพ่อบ้างในเรื่องนี้ แล้วท่านตอบด้วยท่าทางและน้ำเสียงเรียบๆ ของท่านว่า :-

“ตอนเป็นเด็ก อาตมาเคยเลี้ยงควาย อาตมาไม่รู้ภาษาควาย แต่ก็สอนพวกมันได้

อันนี้พวกฝรั่งเป็นคน **ทำไมคนจะสอนคนด้วยกันไม่ได้** งงไหมครับท่าน!!!

เออละครับ! กลับมากรณี **หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** ของพวกเรา กันต่อไปนะครับ

ในหนังสือ **“พุทธาจารย์ปู่ชา”** เขียนไว้ว่า :-

ในระหว่างที่**หลวงปู่จำพรรษาอยู่ที่เชียงใหม่**นี้เอง **หลวงปู่ได้มีโอกาสเรียนภาษาอังกฤษ**

และเมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพาอุบัติขึ้น ท่านก็ได้ไปหาที่สงบ

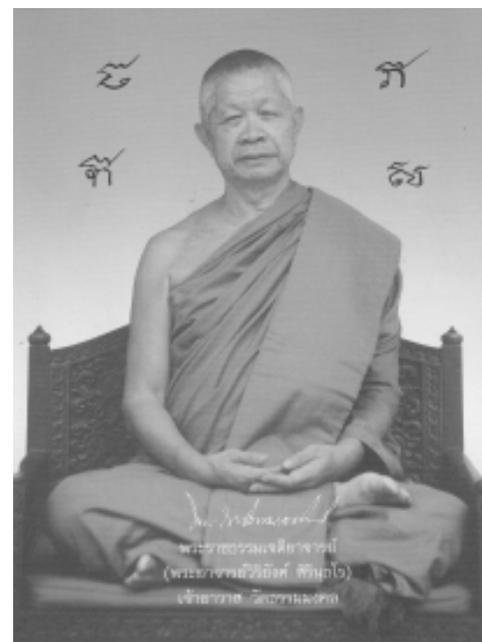

บำเพ็ญธรรมอยู่ที่**ถ้ำผาผัวะ** (อำเภอจอมทอง) **ปรากฏว่ามีทหารญี่ปุ่นขึ้นไปฟังเทศน์หลวงปู่ที่ถ้ำ**

หลวงปู่เล่าว่า ตอนแรกก็เทศน์เป็นภาษาไทย แล้วมีล่ามแปลจากไทยเป็นอังกฤษ และจากอังกฤษแปลเป็นญี่ปุ่นอีกที ทำให้เกิดความยุ่งยากมาก

พอทหารญี่ปุ่นรู้ว่า หลวงปู่สามารถคุยภาษาอังกฤษให้พวกนายทหารญี่ปุ่นรู้เรื่องโดยตรงได้ ต่างก็พอใจ ยิ้มออกทีเดียว

สิ่งที่ผมคัดลอกจากหนังสือมาได้ก็มีเพียงแค่นี้แหละครับ

หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร วัดธรรมมงคล
สุขุมวิท ๑๐๑ พระโขนง กรุงเทพมหานคร

๓๙.

ย้อนกลับไปสร้างวัด ที่เพชรบูรณ์

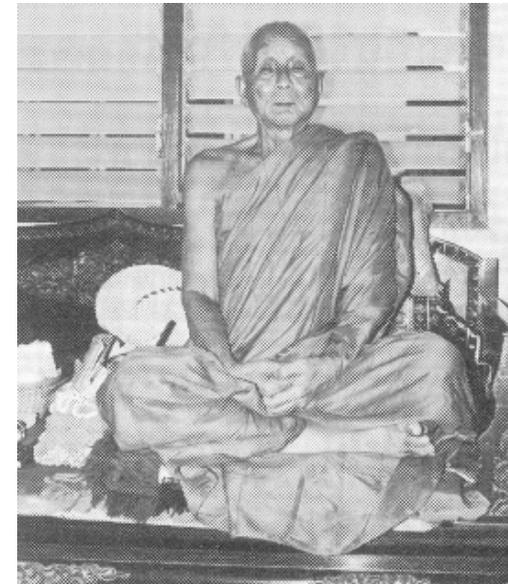
ตอนนี้เราเดินเรื่องมาถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ขณะที่ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** จำพรรษาที่ถ้ำผาผัวะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผมขออนุญาตเล่าย้อนหลังกลับไป ๓ ปี เป็นเหตุการณ์ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งมีเขียนไว้ในหนังสือ “**พุทธาจารย์บูชา**” ดังนี้ :-

ในระหว่างออกพรรษา หลวงปู่สิมก็ได้จาริกธุดงค์ไปบำเพ็ญเพียร ณ สถานที่วิเวกหลายแห่งในเขตจังหวัดเชียงใหม่ บางครั้งก็เดินทางไปดูแลการสร้างวัดที่**บ้านบัว** (อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร บ้านเกิดของหลวงปู่)

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ออกพรรษาแล้ว หลวงปู่ก็ได้เดินธุดงค์ร่วมกับ หลวงปู่หลอด ปโมทีโต (พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา วัดสิริกมลาวาส หรือ วัดใหม่เสนานิคม กรุงเทพฯ) ไปยังบ้านคลองสีพัน ตำบลลานป่า (ไม่ทราบอำเภอ) จังหวัดเพชรบูรณ์ และได้ตั้งสำนักสงฆ์ขึ้น ณ ที่แห่งนี้ ก่อนจะเดินธุดงค์กลับไปจำพรรษาที่วัดโรงธรรมสามัคคี (อ.สันกำแพง เชียงใหม่)

ต่อมาภายหลัง พระอาจารย์บุญมา จิตเปโม (วัดป่าสิริสาธวัน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มรณภาพเพราะอุบัติเหตุเครื่องบินตกที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี) พร้อมกับพระเถระหลายรูป มีพระอาจารย์วัน อุตตโม, พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ, พระอาจารย์สิงห์ทอง รมฺมวโร) ได้มาพัฒนาจนเป็นวัดที่สมบูรณ์ชื่อว่า “**วัดเกาะสวรรค์**”

ฟังดูชื่อวัดคงจะมีความสงบบิเวกดี น่าจะหาโอกาสไปภาวนาดูนะครับ

พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา (หลวงปู่หลอด ปโมทีโต)
วัดสิริกมลาวาส (วัดใหม่เสนานิคม) เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ

หลวงปู่หลอด ปโมทิตโต

ผมขออนุญาตเขียนถึง หลวงปู่หลอด ปโมทิตโต ลักตอนณะครับ ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๔๙) ท่านมีอายุ ๙๑ ปี ครองวัดสิริกมลาวาส หรือ วัดใหม่เสนานิคม เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ สมณศักดิ์ของท่านคือ พระครูปราโมทธรรมธาดา

ที่ต้องเขียนถึงหลวงปู่หลอด เพราะท่านเป็นสหธรรมิกเคยร่วม ถุดงค์กับ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ในหลายที่ และเป็นเจ้าอาวาสวัด โรงธรรมสามัคคี อำเภอสันกำแพง ต่อจากองค์หลวงปู่สิม

ประเด็นที่เขียนถึง ก็ต้องการชี้ให้เห็นแนวทางปฏิบัติของพระป่า ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากองค์พระอาจารย์ใหญ่ คือ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต สืบทอดมาถึง หลวงปู่สิม หลวงปู่หลอด และวัดป่าสาย กรรมฐานส่วนใหญ่ในปัจจุบัน (ที่ยังไม่กลายเป็นวัด)

ข้อความต่อไปนี้ ผมคัดลอกมาจากหนังสือชื่อ “ปโมทิตเถรบุชา” ซึ่งเป็นชีวประวัติ ธรรมเนียมปฏิบัติ และโอวาทธรรม ของ หลวงปู่หลอด ปโมทิตโต โดยตรง

ข้อความที่ผมคัดลอกมานี้ อยู่ภายใต้หัวข้อว่า “จำพรรษาที่วัด ป่าโรงธรรมสามัคคี” ส่วนคำว่า “หลวงปู่” ก็หมายถึงหลวงปู่หลอด นะครับ ดังนี้ :-

จากนั้นหลวงปู่ (หลวงปู่หลอด) ท่านก็ย้ายไปพำนักอยู่เพื่อศึกษา ปฏิบัติธรรมกับ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ที่วัดป่าโรงธรรมสามัคคี อำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ที่แห่งนี้หลวงปู่ได้เคยเล่าถึงอยู่ครั้งหนึ่งว่า “วัดนี้ ปู่ย่าของ นายกฯ (ท่านนายกทักษิณ ชินวัตร) เป็นโยมอุปัฏฐาก คือ **เจ้าแก้ว ชินวัตร** (นายเชียง) และ **คุณแม่แสง**

คุณแม่แสง นี้เป็นคนปฏิบัติธรรมนะ ทำได้ดีและสม่ำเสมอทีเดียว เลย

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ **อาตมา** จึงได้จำพรรษาที่**วัดป่าโรงธรรมฯ** (พรรษาที่ ๑๑ ของหลวงปู่หลอด) แทน**พระอาจารย์สิม พุทธาจาโร** เนื่องจากท่านอาจารย์ไปจำพรรษาที่ตึกของ**แม่เลี้ยงดอกจันทร์ กิรติपाल (ควิรีเปอร์)** สามเณย์ของแม่เลี้ยงเป็นชาวต่างชาติ

โดยการนิมนต์ของ **เจ้าชิน ลิโรส** เพราะเจ้าของบ้านได้อพยพ หลบภัยไปอยู่ที่อื่น ทั้งบ้านหลังนี้ให้ร้างไว้

บ้านหลังนี้ใหญ่มากนะ ตั้งอยู่ที่**ถนนดอยสุเทพ** (ปัจจุบันคือสำนักงานวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ทุกวัน เวลาประมาณ ๕ โมงเย็น โยมจะออกมาไหว้พระสวดมนต์ ฟังเทศน์ และฝึกสมาธิที่วัด

พรรษานี้มีพระที่อยู่จำพรรษารวมกันคือ **พระอาจารย์น้อย สุภโร, พระอาจารย์กุศล กุศลจิตโต, พระอาจารย์อาล และอาตมา** (หลวงปู่หลอด) เท่านั้น

ภายในพรรษานี้เราตกลงกันว่า พวกเราจะร่วมกันทำวัตรเช้าทำ วัตรเย็นด้วยกัน ส่วนการทำความเพียรนั้น ก็แยกกันทำและจะไม่นอนทอดหลังจนตลอดภายในพรรษา...”

ในการอยู่ร่วมจำพรรษาที่**วัดป่าโรงธรรมฯ** แห่งนี้ **อาจารย์ กุศล กุศลจิตโต** ได้ให้สัมภาษณ์ไว้เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ว่า

“ในด้านข้อวัตรปฏิบัติที่**หลวงปู่** (หลวงปู่หลอด) ท่านสอนนั้น **เหมือนหลวงปู่มั่น**ทุกกระเบียดนิ้วเลย **ไม่มีผิดแผกแตกต่างจากหลวงปู่มั่นเลย**

ลองเอาหนังสือประวัติ**หลวงปู่มั่น** หรือถามครูบาอาจารย์ที่เป็นศิษย์ของ**หลวงปู่มั่น** เล่าให้ฟังก็ได้ว่า **ข้อวัตรของหลวงปู่มั่นเป็นอย่างไร หลวงปู่ท่านก็สอนและปฏิบัติไม่ผิดจากหลวงปู่มั่นเลย**

เดี๋ยวนี้ถ้าจะอนุโลมก็ด้วยเหตุผลของสังขารท่านที่ชราภาพมากแล้ว และสุขภาพไม่แข็งแรง

ผมเองก็ได้อยู่กับหลวงปู่และหลวงปู่มั่น ไม่มีอะไรแตกต่างหลวงปู่มั่นเลย

ตอนที่**หลวงปู่อยู่วัดโรงธรรมฯ** ท่านสอนเข้มมาก ด้านการภาวนา ท่านให้ภาวนาว่า **พุทโธ พุทโธ เหมือนหลวงปู่มั่น**

อุบายธรรมท่านก็ให้พิจารณากาย อายุตระนะ ๖

แต่โดยบุคลิกแล้ว ท่านเป็นคนพูดน้อย ท่านจะสอนธรรมเกร็ดเล็กๆ แต่หนักด้วยคุณค่า **ไว้กระตั้นเตือนศิษย์ที่อยู่ขอนิสัยกับท่านว่า... คมพิน สันต้อย ดำตำหมากพริก... คือประโยชน์รอบด้าน คมไว้พิน สันก็เอาไว้ต้อย ดำก็ยังเป็นประโยชน์**

นี่ท่านให้เอากายเรานี้แหละบำเพ็ญเพียรพาดพันกับกิเลส

ขณะที่ท่านอยู่ที่นี้ มีญาติโยมศรัทธามากมาย ออกมาปฏิบัติภาวนากันมาก ขนาดว่าท่านจะไปเขาก็ยังไม่อยากให้ไป เขาเคารพรักท่านมาก

พอออกพรรษาแล้ว ท่านก็ให้ผมอยู่**วัดโรงธรรมฯ** ส่วนท่านก็ออกเดินธุดงค์ต่อไป ท่านไม่เอาศิษย์คนไหนไปด้วยเลย

อย่างหนึ่งตอนนั้นท่านเองก็ยังไม่ห่มแน่่น นิสัยท่านเด็ดเดี่ยวที่ไม่เอาใครไป ท่านจะไปไหนมาไหนก็ไม่ต้องห่วงหน้าพะวงหลังเป็นภาระท่าน เพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยากด้วย”

ผลของการปฏิบัติภาวนาของ**หลวงปู่หลอด**ในพรรษานี้ มีความก้าวหน้าอย่างมาก ท่านทำความเพียรได้มากขึ้นจนเป็นที่น่าพอใจ

ในราวเดือนธันวาคมของปี พ.ศ. ๒๕๔๐ **หลวงปู่หลอด**ได้ออกเดินทางจาก**วัดโรงธรรมฯ** อำเภอสันกำแพง ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศใต้ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

ท่านได้วิเวกไปตามป่าในแถบนั้นเรื่อยไป

ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของ **หลวงปู่หลอด ปโมทิต** ในส่วนที่ผมคัดลอกมา

ผมเคยเขียนประวัติ **หลวงปู่แ่วน ธนปาโล** พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพของท่าน พอจะจำได้ว่า ในพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๔๒ **หลวงปู่หลอด** ได้ไปจำพรรษาร่วมกับ **หลวงปู่แ่วน ธนปาโล** ที่**ถ้าพระสบาย** อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง กับ**หลวงปู่ผัน ปาเรสโก** อีกองค์หนึ่ง เป็น ๓ องค์

หลวงปู่หลอด กับ **หลวงปู่ผัน** ท่านยังมีชีวิตอยู่ (ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙) ถ้ามีโอกาสควรไปกราบให้ได้ทั้งสององค์นะครับ

อ้อ! **หลวงปู่ผัน ปาเรสโก** ท่านอยู่ที่**วัดป่าหนองไคร้** อำเภอมือง จังหวัดยโสธร ครับผม

ปลุกศรัทธาให้กับชาวเชียงใหม่

ขอนำท่านผู้อ่านกลับมาสู่เรื่องราวของ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ช่วงที่พักจำพรรษาอยู่ที่เชียงใหม่กันต่อ นะครับ

ในหนังสือ “**พุทธาจารย์บูชา**” เขียนไว้ดังนี้ :-

ช่วงเวลาห้าปีที่หลวงปู่จำพรรษาคติดต่อกันที่วัดโรงธรรมสามัคคี อำเภอสันกำแพง ก็เป็นเวลาที่ชาวเชียงใหม่ได้ซาบซึ้งกับรสพระธรรมเทศนาของหลวงปู่อย่างเต็มที่

ปฏิภาณโวหารในการแสดงธรรมของหลวงปู่เป็นที่ประทับใจคนฟังยิ่งนัก ผู้ที่สดับรับฟังแล้วก็นำไปเล่าสรรเสริญชักชวนคนอื่นให้ไปฟังต่อๆ กันไป

แม้ว่าการคมนาคมระหว่างเชียงใหม่-สันกำแพง จะไม่สะดวกสบายเช่นกับทุกวันนี้ แต่ก็มิมีประชาชนผู้สนใจเดินทางจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปฟังการอบรมและปฏิบัติธรรมกับ**หลวงปู่ ที่วัดโรงธรรมสามัคคี** อำเภอสันกำแพง อยู่เสมอ

(ระยะทางเชียงใหม่-สันกำแพง ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร)

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ช่วงที่**หลวงปู่**ไปพักจำพรรษาที่**ถ้ำผาผัวะ** อำเภोजอมทอง ได้มีโอกาสรู้จักศิษย์อาวุโสชาวเชียงใหม่ท่านหนึ่งชื่อ **เจ้าชื่น ลิโรส** ซึ่งได้หลบภัยสงครามพาดรอบครัวอพยพไปอยู่ในเขต

อำเภोजอมทอง

พระเดชพระคุณหลวงพ่อ **พระพุทธพจนวราภรณ์** แห่ง**วัดเจติยฉลวง** ได้เมตตาเล่าถึง**เจ้าชื่น ลิโรส** กับ **หลวงปู่สิม** ว่า :-

“...**หลวงปู่สิม** ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ เดินทางไปในที่ต่างๆ ท่านจาริกไปปฏิบัติธรรมตามป่าเขา เดินทางถึง**บ้านสบเตี้ย** อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีโอกาสพบกับ**โยมชื่น ลิโรส** ซึ่งประกอบอาชีพทำเตาต้มใบยาสูบอยู่ที่นั่น

เมื่อได้สนทนากัน มีศรัทธาเลื่อมใสปฏิบัติของท่านจึงได้ปฏิบัติมอบตัวเป็นศิษย์ติดตามไปในที่ต่างๆ...”

ผมขออนุญาตหยุดเรื่องของ**เจ้าชื่น ลิโรส** ไว้แค่นี้ก่อน จะนำไปกล่าวถึงในตอนต่อไปอีก ตอนที่ได้นิมนต์ให้**หลวงปู่**ไปพักจำพรรษาในเมืองเชียงใหม่ และได้ไปก่อตั้ง **วัดสันติธรรม**

กลับมาทางฝ่าย **หลวงปู่สิม**ของพวกเรากันต่อ นะครับ ในหนังสือ “**พุทธาจารย์บูชา**” เขียนต่อไปว่า :-

...เมื่อ**หลวงปู่**ไปจำพรรษาที่**ถ้ำผาผัวะ**ในปีนั้น ท่านจึงเปรียบเสมือนที่พึ่งอันสูงสุดที่มีความหมายมากสำหรับคนที่อยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาดเนื่องจากสงคราม

ทุกเช้าเย็น **หลวงปู่**จะลงจากที่พักของท่านบนเนินเขามาที่ศาลาข้างล่าง เพื่อนำสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น และนั่งสมาธิ

นอกจากนี้ **ทุกวันพระ หลวงปู่**ยังเดินเท้าไปอบรมธรรมะที่วัดในหมู่บ้านอีกด้วย ซึ่ง**หลวงปู่**ได้เล่าให้ศิษย์ฟังคล้ายกับเป็นเรื่องเล็กน้อยสำหรับท่าน ว่า **“เดินไปเทศน์ แล้วก็เดินกลับ รวมระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร”** แค่นั้นเอง ใช่มั้ยครับ?

๑๒.

จำพรรษาในเมืองเชียงใหม่

ในปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๙ เมื่อสงครามมหาเอเชียบูรพาใกล้จะยุติ **เจ้าชื่น สิโรตส** ได้อพยพจากถ้ำผาผัวะ อำเภอจอมทอง กลับคืนตัวเมืองเชียงใหม่ ได้กราบอาราธนา **หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** ให้ย้ายเข้ามาพักจำพรรษาที่ตึกของแม่เลี้ยงดอกจันทร์ กิรติपाल (ควิรีเปอริ)

ตึกหลังใหม่ของแม่เลี้ยงดอกจันทร์นี้ อยู่ที่บ้านหลังห้า ติดกับถนนดอยสุเทพ ตรงข้ามกับถนนไปสนามบินเชียงใหม่ ในปัจจุบันตึกหลังนี้เป็นที่ตั้งของศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในช่วงนั้น ตึกหลังนี้เป็นตึกว่างไม่มีใครอยู่ นอกจากคนที่อยู่เฝ้าคอยดูแลรักษา เนื่องจากแม่เลี้ยงดอกจันทร์ และลูกหลานได้อพยพหนีภัยสงครามไปอยู่ที่อื่น

หลวงปู่ได้พักจำพรรษาที่ตึกว่างของแม่เลี้ยงดอกจันทร์ แห่งนี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ เป็นพรรษาที่ ๑๘ ของท่าน และหลวงปู่มีอายุได้ ๓๘ ปี

ในปีนั้นเองหลวงปู่ได้ศิษย์สำคัญ และเป็นศิษย์คนแรกที่อุปสมบทที่เมืองเชียงใหม่ คือ**หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ กุสลจิตฺโต** ได้ทำการอุปสมบทที่วัดเจดีย์หลวง โดยมีเจ้าแม่กอบคำ ณ เชียงใหม่ เป็นเจ้าครีธา คือเจ้าภาพให้การอุปการะในการอุปสมบท

สำหรับ**หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ กุสลจิตฺโต** องค์นี้ ท่านเป็นชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ นามสกุลเดิม “แก้วตา” เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๑ จบเปรียญธรรม ๔ ประโยค จากสำนักเรียนวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ

หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ ได้เป็นกำลังสำคัญช่วยภาระงานของ**หลวงปู่สิม** และได้เป็นเจ้าอาวาส**วัดสันติธรรม** ต่อจากองค์หลวงปู่ และภายหลังดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน-แม่ฮ่องสอน (ฝ่ายพระธรรมยุต) สมณศักดิ์ของท่านคือ **พระครูสันตยาธิคุณ** และครั้งสุดท้าย คือ **พระนพีสีพิศาลคุณ** มรณภาพเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ อายุ ๗๖ ปี หลังจากฉาบปูนกิจศพแล้ว อัฐิและเถาถ่านจากการเผาได้แปรสภาพเป็นพระธาตุที่งดงามมาก คือมีวรรณะหลากสี รวมทั้งเป็นสิบุษราคัมและใสประดุจเพชร

(ข้อมูลจาก : ๑. **นพีสีพิศาลคุณานุสรณ์** อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระนพีสีพิศาลคุณ วัดสันติธรรม เชียงใหม่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ และ ๒. **ที่ระลึก ๕๐ ปี สันติธรรมานุสรณ์** วัดสันติธรรม เชียงใหม่ วันอังคารที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘)

หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ กุสลจิตฺโต ต่อมาเป็น พระครูสันตยาธิคุณ และหลังสุดเป็น พระนพีสีพิศาลคุณ เป็นเจ้าอาวาสวัดสันติธรรม อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ต่อจากหลวงปู่สิม

ตอนที่ ๔ :
ใส่ใจสร้างวัด

พระครูสันติวรญาณ (หลวงปู่สม พุทธาจาโร)
เมื่อครั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดสันติธรรม อ.เมือง จ.เชียงใหม่

๕๓.

ดำริการสร้างวัด

“ปฏิทินพรรษา” ของหลวงปู่ เขียนไว้ว่า :-

“ปี พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๔๙๑ (พรรษาที่ ๑๙-๒๐) สงครามสงบต้องไปจำพรรษาที่วัดโรจธรรมสามัคคี ระหว่างนี้ดำเนินการสร้างวัดสันติธรรม”

เรื่องมีอยู่ว่า :-

หลวงปู่สม พุทธาจาโร อยู่จำพรรษาที่ตึกของแม่เลี้ยงดอกจันทร์ ได้ ๒ พรรษา คือปี พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๔๙๐

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ สงครามสงบลง แม่เลี้ยงดอกจันทร์และลูกหลานต้องการจะใช้บ้าน คือจะกลับมาอยู่ หลวงปู่และคณะศิษย์จึงจำเป็นต้องหาที่อยู่ใหม่

วันหนึ่ง หลวงปู่ได้ปรารภระหว่างเทศน์ว่า “**นกมันยังทำรังอยู่ได้ คณะศรัทธาจะสร้างวัดอยู่สักวัดหนึ่งไม่ได้หรือ?**”

จากคำปรารภของหลวงปู่ เป็นแรงบันดาลใจให้โยมคิม หรือ คุณแม่นิ่มนวล สุภาวงศ์ เกิดศรัทธาขึ้นมาอย่างแรงกล้าที่จะสร้างวัดถวายหลวงปู่ และได้ลงมือเตรียมการทันที

การดำเนินการสร้างวัดของ โยมคิม หรือ คุณแม่นิ่มนวล ก็เริ่มขึ้นในวันต่อมาทันที และวัดที่สร้างนี้คือ **วัดสันติธรรม** ในเมืองเชียงใหม่ นั่นเอง

เรื่องของ **โยมคิม** หรือ **คุณแม่นิ่มนวล** และการสร้างวัด ผมต้องขออนุญาตพักไว้ก่อน จะนำไปเสนอในตอนหน้าครับ

ในตอนนั้นผมขอนำคำบอกเล่าของ หลวงพ่อ**พระพุทธพจนวราภรณ์** แห่ง**วัดเจติยหลวง** ที่กล่าวถึงการเสาะหาสถานที่เพื่อสร้าง**วัดสันติธรรม**ก่อน

ผมขออนุญาตนำคำบอกเล่าของ**หลวงพ่อ** โดยคัดลอกมาเสนอเติมๆ ซึ่งมีบางส่วนเลื่อมหรือซ้ำกับที่เคยนำเสนอไปแล้ว ก็ต้องกราบขออภัยด้วย

เรื่องที่หลวงพ่อ**พระพุทธพจนวราภรณ์** เล่านี้ปรากฏในหนังสือ “๕๐ ปี **สันติธรรมานุสรณ์**” ภายใต้ชื่อหัวข้อว่า “ความเป็นมาวัด**สันติธรรม**” มีดังนี้ครับ :-

“ไม่แน่ใจว่า จุดเริ่มต้นของ**วัดสันติธรรม**มาจากไหน ใครเป็นคนริเริ่มนึกถึง**บริเวณสถานที่ตั้งวัดสันติธรรม** ขึ้นเดิมเป็นทุ่งนาเป็นบริเวณกว้างขวาง

พอจะนึกถึงความจำเดิมมาประติดประต่อกันว่า **หลวงปู่สิม** (พระญาณสิทธาจารย์) ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์เดินทางไปในที่ต่างๆ

ท่านจาริกไปปฏิบัติธรรมตามป่าเขา เดินทางไปถึง**บ้านสบเตี้ย** อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีโอกาสพบกับ**โยมชื่อน สิริโรส** ซึ่งประกอบอาชีพทำเตาต้มใบยาสูบอยู่ที่นั่น

เมื่อได้สนทนากัน มีศรัทธาเลื่อมใสปฏิบัติของท่าน จึงได้ปฏิบัติมอบตัวเป็นศิษย์ติดตามไปในที่ต่างๆ จนมาถึง**วัดอุโมงค์**ก็พอใจสถานที่อันสงบ มิได้สักตั้นใหญ่ร่วมเงาร่มรื่น

ประการสำคัญ คือมีเจดีย์องค์ใหญ่ ตั้งอยู่บนเนิน มีอุโมงค์เป็น

ถ้าใหญ่ มีหลายสิ่งทีแสดงว่าเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม

ในวงการพระสงฆ์และชาวบ้านทั่วไป เรียกว่า **อุโมงค์เถรจันทร์**

โยมชื่อน สิริโรส เป็นคนมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ ทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นลัมมาอาชีพะ

เมื่อท่านมาพบสถานที่ที่เป็นสถานที่เหมาะกับการปฏิบัติ ท่านจึงอาราธนาให้**หลวงปู่สิม**มาพักเพื่อปฏิบัติ

โยมชื่อน สิริโรส นอกจากส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ท่านเกิดความคิดในการเผยแพร่เพื่อประกาศพระธรรมคำสอนพร้อมกันไป จึงตั้ง**โรงพิมพ์ พิมพ์หนังสือเผยแผ่ธรรมะ**

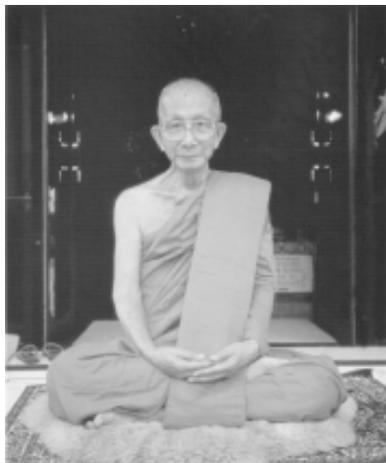
หลวงปู่สิม ท่านไม่ถนัดการเผยแพร่โดยการพิมพ์หนังสือ ไม่มีความคิดในการพิมพ์หนังสือ แต่ประกาศเผยแผ่พระธรรมคำสอนโดยการปฏิบัติและเทศนาสั่งสอนควบคู่กันไป ตามปฏิปทา**หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต**

ในเวลานั้นมีอุบาสิกคนหนึ่งชื่อ**โยมหมา** สามีเป็นคนจีน ชื่อ**อาแปะฮั้งฮั้น** น้องสาวชื่อ**คิม** ภายหลังตั้งชื่อเป็นไทยว่า**นิ่มนวล** เจ้าของร้านรองเท้าบาจา **ช่างม่อย** ได้อาราธนา**หลวงปู่สิม** มาอยู่**วัดสันติธรรม**

ที่ที่เป็นที่ตั้ง**วัดสันติธรรม** เป็นที่ดินของ**พระอาสาสงคราม** ท่านมอบถวายให้สร้างวัด

ในเวลานั้น บริเวณเป็นทุ่งนาที่ไม่มีชาวบ้านมาอยู่

หลังจากสร้างวัดสันติธรรมแล้วชาวบ้านตามมาอยู่ จึงเป็นชื่อบ้านตามนามของวัดว่า **บ้านสันติธรรม**”

หลวงปู่พระพุทธรพจน์วราภรณ์ (จันทร์ กุสโล) วัดเจติยหลวง อ.เมือง จ.เชียงใหม่

หลวงปู่จบข้อเขียนของท่านด้วยการลงมือเขียนไว้อย่างสวยงามแฝงไว้ด้วยความสงบเย็นและเมตตาว่า

พระพุทธรพจน์วราภรณ์

กราบเท้าขอบพระคุณหลวงปู่เป็นอย่างสูงครับ

ปฐุม นิคมานนท์

๑๕ เมษายน ๒๕๕๙

๐๑ : ๓๕ น.

บ้านของแม่เลี้ยงดอกจันทร์ กิรติपाल (คิวริเบอร์)

ที่หลวงปู่พักจำพรรษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๐

ปัจจุบันเป็นสำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เรื่องการสร้างวัดสันติธรรม

เมื่อตอนก่อน ผมได้ขยักเรื่องของ **โยมคิม** หรือ **คุณแม่німนวล สุภาวงศ์** ผู้เริ่มต้นในการสร้างวัดเพื่อถวายหลวงปู่สิม พุทธาจาโร เอาไว้

ก็ขอเชิญมาต่อในตอนนี้ครับ ข้อมูลทั้งหมดผมคัดลอกมาจากหนังสือ **“๕๐ ปี สันติธรรมานุสรณ์”** ครับ ขอกล่าวย้อนหลังไปเล็กน้อย เพื่อให้เรื่องติดต่อกัน ดังนี้ :-

ก่อนที่หลวงปู่สิม และคณะจะจาริกไปในที่ต่างๆ หลวงปู่พำนักที่ **วัดโรงธรรมสามัคคี** อำเภอสันกำแพง เชียงใหม่

โยมแสง ชินวัตร เป็นผู้มีปสาทรักษาในรศพระธรรมเทศนาของท่านอาจารย์ จึงได้ชักชวนผู้รู้จักคุ้นเคยให้มาฟังเทศน์

คุณнімนวล สุภาวงศ์ (นางสาวнімคิม แซ่เฮ้ง) เป็นผู้หญิงที่ถูกชักชวนให้ไปฟังเทศน์แต่ไม่ยอมไป

คุณнімนวลเล่าความรู้สึกให้ฟังว่า สาเหตุที่ไม่ยอมไปฟังเทศน์ เพราะไม่คุ้นเคยต่อขนบธรรมเนียม มีความกระดากใจ เห็นคนไปวัดจะต้องถือพานดอกไม้ไปด้วย จะทำตามเขาก็ทำได้ไม่สนิท กลัวจะไปทำผิดๆ ถูกๆ เพราะไม่เคยทำมาก่อน

ตั้งแต่เกิดมาก็เคยไปแต่โรงเรียน แม้จะเคยไปวัด ก็ไม่ได้สังเกตว่าเขาทำอะไรบ้าง

เรื่องทำนองนี้ คงจะมีคนอื่นๆ อีกมากที่มีความรู้สึกเหมือนๆ กัน

คุณนันทวล สุภาวงศ์ เล่าให้ฟังต่อไปว่า เมื่อแม่แสง **ชินวัตร** พรรณนาถึงรสพระธรรมเทศนาของ **หลวงปู่สิม** ว่า **เทศน์ได้ไพเราะ ฟังเข้าใจง่าย**

นี่ก็อยากจะไปฟัง แต่ยังไม่เชื่อโดยสนิทใจ เท่าที่เคยฟังเทศน์มาไม่เคยรู้เรื่อง เพื่อความมั่นใจ จึงจ้างให้ **น้อยหนู** ลูกจ้างของเตี้ย ให้ไปฟังเทศน์แทน

ต่อมา **เจ้าหมา** และ **พ่อน้อยเงิน พรหมโย** ก็ไปฟังและนำมาเล่าว่า **หลวงปู่เทศน์ดี** จึงนี่ก็อยากไปฟังบ้าง

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ **หลวงปู่สิม** และคณะ ได้มาจำพรรษาอยู่ที่ตึกแม่เลี้ยงดอกจันทร์ บ้านหลังห้า อำเภอเมือง เชียงใหม่ **แม่แสง ชินวัตร** ได้มาชวนให้ไปฟังเทศน์อีก จึงตกลงไปฟัง

แม่นันทวล สุภาวงศ์

พันโทพระอาสาสงคราม (ต้อย ทัศนเสวี) และคุณนายพัน อาสาสงคราม ภรรยา

จำไม่ได้ว่าหลวงปู่สิมเทศน์เรื่องอะไร จำได้แต่เพียงว่าท่านเทศน์ดี รู้สึกจับใจ

ตั้งแต่นั้นมา จึงได้ไปฟังเทศน์บ่อยๆ

หลวงปู่สิม อยู่จำพรรษาที่ตึกของแม่เลี้ยงดอกจันทร์ ได้ ๒ พรรษา คือปี พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๔๙๐

แม่เลี้ยงดอกจันทร์ และลูกหลานต้องการจะใช้บ้าน คือจะกลับมาอยู่ **หลวงปู่** และคณะศิษย์จึงจำเป็นจะต้องหาที่อยู่ใหม่

วันหนึ่ง **หลวงปู่สิม** บรรยายในระหว่างเทศน์ว่า **“นกมันยังทำรังอยู่ได้ คณะศรัทธาจะสร้างวัดอยู่สักวัดหนึ่งไม่ได้หรือ?”**

ก็ขอยกไปต่อในตอนหน้าครับ

งานฉลองวันเปิดป้ายวัดสันติธรรม

เริ่มต้นสร้างวัดสันติธรรม

คุณนิ่มนวลบอกว่า เมื่อได้ฟังคำพูดของหลวงปู่สิม ประโยคนั้น แล้ว ทำให้คิด กลับมาบ้านแล้วก็ยังเก็บมาคิด ยิ่งคิดก็ยิ่งเพิ่มแรงศรัทธา อยากจะได้ที่สร้างวัด

รุ่งขึ้น รับประทานอาหารเช้าแล้ว บังเอิญมีผู้นำเงินค่าแหวนมาให้จำนวน ๑,๐๐๐ บาท จึงตกลงใจว่าจะบริจาคเงินจำนวนนี้เป็นค่าที่ดินสร้างวัด

ขณะนั้นคิดอยากจะพบกับพ่อน้อยเงิน พรหมโย และบังเอิญพ่อน้อยเงินก็มาหา จึงเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้พ่อน้อยเงินฟัง

พ่อน้อยเงินเห็นดีเห็นชอบด้วยทุกอย่าง พร้อมรับอาสาว่าจะพยายามหาให้ได้

เจ้หมา เมื่อทราบเรื่องการหาที่ดินจะสร้างวัด ก็ได้แสดงความจำนงบริจาคทรัพย์ร่วมอีก ๑,๐๐๐ บาท

ในวันต่อมา พ่อน้อยเงิน และ นายฮ้างยี่น (สามีเจ้หมา) จึงพากันไปหาซื้อที่ดิน ช่วงเวลาไม่กี่วันก็ได้ที่ดินของคุณพระอาสาสงคราม

คุณพระฯ ท่านทราบว่ายากจะได้ที่ดินสร้างวัด ท่านก็ยินดีขายให้ในราคาถูก

(ผมขอโอกาสคัดลอกรายชื่อผู้ร่วมบริจาค เพื่อร่วมอนุโมทนา สาธุการ นะครับ)

เนื้อที่ที่ตกลงซื้อขายกันครั้งแรกเป็นที่ ๕ ไร่ คิดราคาไร่ละ ๙๐๐ บาท ต่อมาได้ขอซื้อเพิ่มเติมอีก ๓ ไร่ ๓ งาน คิดเป็นราคาทั้งหมด ๗,๕๖๘ บาท

รายนามผู้มีจิตศรัทธาซื้อที่ดินมีดังนี้ :-

๑. นางสาวน้อมคิม แซ่เฮ้ง	บริจาค	๑,๙๗๐ บาท
๒. นายฮ้างยี่น-แม่หมา และบุตรธิดา	บริจาค	๑,๙๗๐ บาท
๓. นางสาวทองหล่อ ชาวประไพ	บริจาค	๑,๐๐๐ บาท
๔. เจ้าบัวผัด ณ เชียงใหม่	บริจาค	๑,๐๐๐ บาท

บริจาคครั้งที่สอง มีดังนี้ :-

๑. นายฮ้างยี่น -แม่หมา	บริจาค	๓๒๘ บาท
๒. นางสาวน้อมคิม แซ่เฮ้ง	บริจาค	๑,๐๐๐ บาท
๓. แม่บุญทอง ตุงคมณี	บริจาค	๒๐๐ บาท
๔. แม่แก้วลูน สุวรรณเย็น	บริจาค	๑๐๐ บาท

คุณพระอาสาสงคราม นอกจากท่านจะยินดีขายที่ดินให้แล้ว ท่านยังให้การสนับสนุนช่วยเหลือทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ ท่านบริจาคทรัพย์สร้างกุฏิ บ่อน้ำ และส้วม ตลอดจนตั้งแต่การแผ้วถางและการทำการก่อสร้าง คุณพระฯท่านช่วยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

ผู้มีส่วนริเริ่ม และร่วมมือร่วมใจในการแผ้วถางและก่อสร้าง คือคุณนิ่มนวล สุภาวงศ์, พ่อน้อยเงิน พรหมโย, นายฮ้างยี่น-นางหมา และลูก

ผู้ที่เป็นช่างออกแบบสร้างกุฏิ และคอยดูแลเอาใจใส่คือ **นาย เล่งไ้**

ท่านผู้ใจบุญบริจาคทรัพย์เป็นค่าแรงงาน คือ **แม่แสง ชินวัตร** บริจาค ๑,๐๐๐ บาท และ **โยมชื่น สิริโรส** บริจาค ๕๕๐ บาท

ในการแผ้วถางดำเนินการครั้งแรก สังเกตเห็นได้ว่าเนื้อที่บริเวณที่จะสร้างกุฏิมีอิฐ มีกระเบื้อง มีแนวกำแพง และมีเนินโบสถ์หรือวิหาร พอจะหยั่งสันนิษฐานได้ว่า **ที่แห่งนั้นเคยเป็นวัดมาก่อน แต่ไม่อาจสืบประวัติได้ว่าเป็นวัดอะไร**

เมื่อทำการก่อสร้างกุฏิพอเป็นที่อาศัยของพระภิกษุสามเณรได้แล้ว คณะศรัทธาจึงได้อาราธนา **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** (ขณะนั้นท่านพักอยู่วัดโรงธรรมสามัคคี อำเภอสันกำแพง) และพระภิกษุสงฆ์สามเณร ที่เป็นศิษย์ของท่านมาอยู่

ได้ทำพิธีเปิดป้ายเป็นการชั่วคราวขึ้น เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ให้ชื่อว่า “วัดสันติธรรม นครเชียงใหม่”

ในวันเปิดป้าย ผู้ใหญ่ที่ได้อาราธนาและเชิญให้มาร่วมงาน คือ ฝ่ายสงฆ์ มี (๑) **ท่านพระครูพิศาลขันติคุณ** (เจ้าคุณเทพสารเวที) วัดเจติยंहหลวง เชียงใหม่ ฝ่ายฆราวาส มี (๑) **พลตรีหลวงกำปนาท แส่นยาก** ข้าหลวงภาค (๒) **ขุนไตรกิตติยานุกูล** ข้าหลวงประจำจังหวัดเชียงใหม่ (๓) **ข้าหลวงยุติธรรม** (๔) **นายจรัส มหาวังษ์** ศึกษาภาค (๕) **ร.ต.อ. สุจินต์ หิรัญรักษ์** ศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ (๖) **นายวิชาญ บรรณโสภินธุ์** (๗) **นายเฉลิม ยูปานนท์** ปลัดจังหวัดเชียงใหม่

มีพุทธศาสนิกชนไปร่วมงานประมาณ ๒๐๐ คน

พรรษาแรก (ปี พ.ศ. ๒๔๙๒) มีพระภิกษุสามเณรจำพรรษา คือ พระภิกษุ ๑๑ รูป สามเณร ๙ รูป

ดูจากเอกสารของ **วัดสันติธรรม** มีรายชื่อครูบาอาจารย์สายพระกรรมฐาน ที่เคยมาพักจำพรรษา นับแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ปีที่เปิดป้ายวัดมีเขียนไว้ดังนี้ :-

พระอาจารย์ชอบ จานสโม, พระอาจารย์ต้อ อจลธมฺโม, พระอาจารย์แหวน สุจิณฺโณ, พระอาจารย์สิม พุทธาจาโร บ้านเดิมสกลนคร, **พระอาจารย์อ่อนศรี จุนฺโท, พระอาจารย์จาม มหาบุญโณ, พระทองอินทร์ กุสลจิตฺโต** บ้านเดิมเพชรบูรณ์, **หลวงตาพรหมมินทร์ พรหมบุญโณ** บ้านป่าเปอะ เชียงใหม่, **พระอาจารย์บุญจันทร์ จันทวโร** บ้านเดิมขอนแก่น, **ท่านอาจารย์รินทอง กิตฺติสุโธ** บ้านเดิมสกลนคร เป็นหลานของหลวงปู่สิม, **ท่านอาจารย์กาวงค์ ทาตวณฺโณ** บ้านเดิมนครพนม, **พระอาจารย์หนู สุจิตฺโต** บ้านเดิมยโสธร และ **พระอาจารย์หลอด ปโมทิต** บ้านเดิมหนองบัวลำภู

ส่วนองค์อื่นๆ ที่มาเยี่ยมเยือน (ไม่ได้พักจำพรรษา) ได้แก่ **ท่านอาจารย์ลี ธมฺมธโร** วัดโศภิตาราม มาพักที่วัดสันติธรรมระหว่างวันที่ ๗-๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๔, **หลวงปู่สาม อภิณฺจโน, หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ, หลวงปู่แ่วน ธนปาลิ, หลวงปู่บุญเพ็ง กปฺปโก, หลวงพ่อเจริญ ญาณวฑฺฒโณ** และ **หลวงปู่หลวง กตปุณฺโณ**

พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้ทำหนังสือยื่นขอสร้างวัดต่อทางการ โดย **นางสาว นิ่มคิม แซ่เฮ้ง** (นิ่มนวล สุภาวงศ์) เป็นตัวแทนลงนามในหนังสือ ขณะนั้นทางการคณะสงฆ์ได้มีการปรับปรุง พ.ร.บ. คณะสงฆ์หลายอย่าง โดยเฉพาะ พ.ร.บ. อันว่าด้วยการสร้างวัด

ขณะนั้นเป็นเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อในการปฏิบัติงานของคณะสงฆ์ การยื่นหนังสือขอสร้างวัดจึงพบกับปัญหาหลายแง่หลายทรง กว่าจะได้รับอนุญาตให้สร้างวัดได้ต้องใช้เวลาถึง ๓ ปี

คือ ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดได้ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ใช้ชื่อว่า **วัดสันติธรรม**

ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสองค์แรกคือ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร (พระครูสันติธรรมญาณ ต่อมาเป็น พระญาณสิทธิธำมรงค์)

ผมจะคัดลอกเรื่องราวของ**วัดสันติธรรม**นำมาเสนออีกหลายตอน เพราะเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร โดยตรง และเป็นเรื่องที่หาอ่านได้ยาก สมควรอนุรักษ์ไว้

อย่าเพิ่งเบื่อกันนะครับ ติดตามอ่านไปเรื่อยๆ เป็นเรื่องมงคล อ่านแล้วได้บุญได้กุศลทั้งนั้น

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

หลวงปู่บุญจันทร์ จันทวโร

หลวงปู่สาม อภิวงจโน

หลวงปู่หลอด ปโมทิตโต

หลวงปู่จาม มหาบุญโย

หลวงปู่หนู สุจิตโต

ป้ออ้อยแม่อ้อยเล่าให้ฟัง

เรื่องราวและเกร็ดต่อไปนี้ได้จากคำบอกเล่าของป้ออ้อย แม่อ้อย (หมายถึงผู้สูงอายุ) ที่รู้เห็นและมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง**วัดสันติธรรม** มาตั้งแต่เริ่มแรก

บันทึกนี้อยู่ในหนังสือ **“๕๐ ปี สันติธรรมานุสรณ์”** ใช้ชื่อเรื่องว่า **“ผู้เฒ่าบอกเล่า”** มีเนื้อหายาวหน่อย ผมคัดลอกรวมไว้ในตอนเดียวกัน ไม่ได้แบ่งเป็นตอนย่อยๆ เหมือนเรื่องอื่น

ถ้าสนใจก็ต้องอดทนอ่านกันหน่อยละครับ

เรื่องมีดังนี้ :-

จากคำปรารภของ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ในระหว่างแสดงธรรมเทศนาที่ตึกของ**แม่เลี้ยงดอกจันทร์ กิรีติपाल** ว่า **“นกมันยังทำรังอยู่ได้ คณะศรัทธาจะสร้างวัดอยู่สักวัดหนึ่งไม่ได้หรือ?”** ทำให้แม่คิมยิ่งคิดก็ยิ่งเพิ่มแรงศรัทธาจะสร้างวัด

เมื่อ**แม่คิม**ได้เงินขายแหวนจำนวน ๑,๐๐๐ บาท จึงตกลงใจว่าจะบริจาคเงินจำนวนนี้เป็นค่าใช้จ่ายในการเริ่มสร้างวัด

เดิม**แม่คิม**มีความเห็นว่า วัดร้างที่ยังไม่ทรุดโทรมมากในเชิงใหม่ มีอยู่ น่าจะบูรณะเป็นวัดโดยไม่ต้องสร้างใหม่ แต่ไม่เป็นไปตามคิด ด้วยเหตุผลข้อจำกัดบางประการ

เมื่อพ่อน้อยเงิน พรหมโย, แม่หมา และนายซั้งยืน คุณาครพากันไปซื้อที่ดินจะสร้างวัด ได้ที่ดินของคุณพระอาสาสงคราม

สภาพสถานที่มีต้นทองกวาว ไม้ ต้นมะกอม หอมหวาน ชี้เหล็กเทศ สาบเสือ ผกากรองป่า หญ้าต่างๆ เป็นที่เลี้ยงวัวและแพะของชาวบ้าน รอบๆ บริเวณทุ่งนา หญ้ารก ไม่มีหมู่บ้าน ไม่มีถนนใดๆ

มีลำน้ำเหมืองกว้างประมาณ ๑ เมตร ลึก ๐.๕-๑ เมตร เป็นทางน้ำน้ำเข้านาและระบายน้ำฝน ตัดผ่าน (หน้าโบสถ์ในปัจจุบัน) ลงร่องกระแจะทางทิศเหนือ และลงสู่แม่น้ำเข้าทางทิศตะวันออก หน้าแล้งไม่มีน้ำ

เมื่อแผ้วถางปรับที่แล้ว ก็สร้างกุฏิ บ่อน้ำ ล้อม ๆ

กุฏิของพระเป็นตูปเล็กๆ เสาทึ่งสี่วางบนดิน ไม่ได้ฝัง ใต้ถุนสูงประมาณ ๕๐ ซม. หลังคามุงตองตึง นายเล่งไฮ้ ศรีธรรม (นายบุญยืน ศรีธรรม) เป็นผู้ออกแบบและคุมสร้าง ถูที่มีพายุพัดแรง จะพัดย้ายกุฏิไปได้ทั้งหลัง

มีกุฏิทำด้วยไม้ถาวร ๑ หลัง ครั้ทธาคือ พ่อน้อยเงิน พรหมโย (อยู่ทิศตะวันออกของกุฏิเจ้าอาวาส ปัจจุบันรื้อเพื่อสร้างกุฏิติกสองชั้น)

ครั้ทธาได้นำไม้ผลมาปลูก มีลำไย มะม่วง มะเฟือง มะปรางสมอ ขนุน มะรุ้ม กล้วย ฯลฯ

พระเอาเศษผ้าเหลืองพันรอบต้นไม้ที่ปลูกใหม่ อิกปลายหนึ่งจุ่มลงในน้ำในหม้อดินที่อยู่โคนต้นไม้ ช่วยให้ความชุ่มชื้นแก่ต้นไม้

มีกอไม้หลายกอ กอที่อยู่สุดเขตวัดทางทิศตะวันตกมีรังนกกระจาบห้อยสวยงาม

ที่วัดเป็นดินปนทรายละเอียดสีขาว ลีกลงไปเป็นดินเหนียวมีบ่อน้ำ ๕ บ่อ ปัจจุบันถมไป ๓ บ่อ เหลือที่หลังหอฉัน ๑ บ่อ กับน้ำบ่อแป๊ะ ซึ่งอแป๊ะซั้งยืนเป็นครั้ทธา อแป๊ะและพระเถรช่วยกันขุด

ต่อมาต่อเครื่องสูบน้ำแบบโยกไว้ใกล้ๆ บ่อ น้ำบ่อเป็นน้ำออกสีขาวเหมือนสีดิน หอมเย็นชื่นใจ ล้างมือใส่สบู่แล้วลื่นเหมือนล้างน้ำฝน หน้าแล้งน้ำขาดแคลน แม่คิมไปติดต่อพ่อหลวง ขอน้ำมาจากห้วยแก้ว ไหลมาตามลำเหมือง ผ่านหมู่บ้านมาถึงวัด มีคนคอยเฝ้ามิให้ใครปิดกั้นน้ำ หรือนำน้ำไปทางอื่น

หลังวัดมีหนองน้ำไม่ใหญ่นัก ผู้เฒ่าเล่าว่าถ้าน้ำมาอยู่เต็มหนองน้ำในบ่อจะมีด้วย แต่พอมมาถึงหน้าแล้งก็มีปัญหาเรื่องน้ำขาดแคลนเสมอ ระยะต่อมาใช้น้ำบาดาล สูบขึ้นไปเก็บในชั้นสองของพระเจดีย์ (สันติเจดีย์ ซึ่งจะกล่าวถึงในโอกาสต่อไป) สามารถใช้ได้สะดวกสบายกว่าเดิมมาก

ตอนกลางคืน จะได้ยินแมลง กบ เขียด ร้องระงม

น้ำต้น (คนโหนด) ที่วางตามมุมเสาศาลา มีขันอะลูมิเนียมครอบไว้ เวลาลมพัดขึ้นน้ำปลิว บางทีมีเขียดโผล่หน้าออกมาที่ปากน้ำต้น

ใต้ถุนกุฏิมีดินปนทรายละเอียดสีขาว มักมีแมลงข้างทำดินเป็นหลุมกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๒ นิ้ว ปากหลุมลาดเอียงไปเป็นมุมแหลมที่จุดศูนย์กลางลีกลงไปประมาณ ๑ นิ้ว (เป็นรูปกรวยกลม) เด็กๆ ชอบคุ้ยหาตัวแมลงข้างที่อยู่กันหลุม

ศาลาหลังเก่าเป็นไม้สัก คุณพระอาสาสงคราม และคณะครั้ทธาร่วมกันบริจาค คุณพระอาสาสงครามเป็นผู้ควบคุมการสร้าง สำหรับภิกษุสามเณรสวดมนต์ ครั้ทธาฟังเทศน์ฟังธรรม

พื้นไม้กระดานสะอาดแผ่นใหญ่ สะอาดเป็นมัน มีแท่นสงฆ์ด้าน
หลังยกสูงขึ้นเป็นหิ้งพระ มีพวงกลางทำด้วยกระดาษห้อยลงมาจาก
เพดาน

ดอกไม้บูชา ไม่หลากหลายเหมือนปัจจุบัน เท่าที่จำได้มักเป็นดอกไม้
จำปี จำปา เรียงแถวเป็นระเบียบจนเต็มอยู่ในขวดแม่โขง มีของเหลว
คล้ายน้ำบรรจุอยู่ ไม่ได้ถามว่าเป็นน้ำอะไร บูชาอยู่นานวันไม่ต้องเปลี่ยน
บ่อยๆ

ถึงเวลาทำวัตรเช้า-เย็น พระภิกษุสามเณรนำโดย**หลวงปู่ลิม** จะมา
นั่งเป็นระเบียบเต็มแท่นสงฆ์ ทำวัตรพร้อมคณะศรัทธา **หลวงปู่** จะเทศน์
อบรมสมาธิภาวนาแก่ญาติโยมเป็นประจำ

ศาลานี้เคยเป็นที่เก็บหนังสือ คุณแม่สิลา อุปติพงษ์ บริจาค
หนังสือของ**ขุนอุปติพงษ์** เป็นหนังสือดีๆ สมัยเก่า ปกแข็งเดินทอง ไม่
ได้สังเกตว่าเป็น พ.ศ.ใด เท่าที่จำได้มีพงศาวดารจีน ฯลฯ สมัยนี้หาอ่าน
ได้ยาก

หลวงปู่ ตั้งชื่อว่า **“ห้องสมุดทันสมัย วัดสันติธรรม”** เปิดเมื่อวันที่
๘ มิถุนายน ๒๔๙๙ มีป้ายแขวนไว้ด้วย

น่าเสียดาย ที่ผู้อ่านบางคนไม่มีจิตสำนึกที่ทันสมัยในการรักษา
และรักษาหนังสือ ความเป็นห้องสมุดจึงยุติไปโดยปริยาย

ศาลาหลังนี้หรือเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๔ ไม้ที่รื้อออกนำไป
ใช้ในศาลาใหม่ ชื่อศาลา **“ฟองสมุทร”** ทำบุญถวายเมื่อวันที่ ๒๕
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

กุฏิที่ศรัทธาณอนวัด เข้าประตูวัดมา ฝั่งซ้ายมือ **หลังที่ ๑**
กุฏิแม่หมา (ปัจจุบันรื้อแล้ว มี**กุฏิ ๒** ชั้นของแม่อุไร มาแทน), **หลังที่**

๒ กุฏิแม่คิม, หลังที่ ๓ กุฏิแม่แก้วลุน, หลังที่ ๔ ก่อนถึงน้ำบ่อเป๊ะ
เป็น**ผาม** (โรง) มุงตองตั้ง เป็นที่อยู่ของอุบาสก

ต่อมา**รื้อกุฏิแม่แก้วลุน** และ**ผาม**ออก สร้าง**ศาลาบำเพ็ญบุญ** เมื่อ
พ.ศ. ๒๕๒๐

ฝั่งขวา มี**กุฏิอุบาสิกาเจียน กุฏิพ่อน้อยเงิน ฯลฯ**

ศรัทธาบางคนนอนวัดเฉพาะวันพระ บางคนอยู่ปฏิบัติธรรมตลอด
พรรษา

สภาพแวดล้อมเปลี่ยน ยังไม่มี**หมู่บ้านสันติธรรม** รั้ววัดไม่แข็งแรง

แม่คิมเล่าว่า มองออกจากกุฏิไปทางใต้ เห็นแต่หญ้ารก มี
กระต๊อบเก่าๆ ของผู้หญิงคนหนึ่งอยู่กับลูกชายตัวเล็กมอมแมมคนหนึ่ง
เป็นเพื่อนทางสายตา

กลางคืนยังมีด มี**ป่าช้าลื้อ** (สุสานในปัจจุบัน) อยู่ไม่ไกลด้วย
เสียงสัตว์ต่างๆ ร้องในเวลากลางคืน **ผู้ที่นอนวัด** จึงต้องมีจิตใจ
เข้มแข็ง ไม่ประมาท ระวังตัวตัวเองให้ปลอดภัยจากทั้งคนและสัตว์
ที่มารบกวน เช่น ยุง มด ปลวก ตะขาบ งู หนอน แมลงที่กัดหรือ
ถูกตัวแล้วคัน ฯลฯ

ปัจจุบัน มีหมู่บ้านประชาชนอยู่หนาแน่น สภาพแวดล้อมต่าง
จากอดีตมาก บางส่วนของกำแพงวัดคือกำแพงบ้าน

**มีข้อสังเกตถึงภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่าว่า ทำไมวัดต่างๆ ใน
เชิงใหม่จึงทำถนนไว้รอบกำแพงวัด** แม่คิมบอกว่าไม่ได้คิดเรื่องนี้มาก่อน

เกร็ดที่ผู้เฒ่าเล่าบอก

เรื่องที่ “ผู้เฒ่าเล่าบอก” เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในวัด
สันติธรรม มีดังนี้ : -

เรื่องที่ ๑

ครั้งหนึ่ง แม่คิม แม่ต้อ และนางสาวลิ่ง (หลาน) นอนวัด
ตื่นขึ้นมาทำอาหารถวายพระตั้งแต่เช้ามีด ประมาณตี ๔
ขณะแกะปลาอยู่ สายตรวจนอกเคื่องแบบมกั้นหลายคน
ทำทางแปลกๆ สมัยนั้นแถวสันติธรรมขโมยชุม ทำให้แม่คิมตกใจนึก
ว่าขโมย จึงร้องตะโกนเรียก “พ่อน้อย!”

พ่อน้อยเงิน ได้ยินแล้วก็ตอบ “เหย” แต่ไม่มาสักที

ลุงตัน ลุงแดง ถือไม้มาคนละอัน มาช่วย

สายตรวจ หัวเราะ “ผมเป็นตำรวจไม่ใช่ขโมย ผมจะมาปล้นอะไร
ยาย มีแต่หม้อแกง!”

ที่จริงเกราะไม้สำหรับเคาะยามจุกเงินก็มี แต่ไม่ทันได้เคาะ

เรื่องที่ ๒

รถจักรยานที่แม่คิมถีบไปวัด ต้องยกขึ้นไว้บนกุฏิเพื่อความ
ปลอดภัย

ตั้งแต่เริ่มสร้างวัด การติดต่อประสานงาน ดูแลการก่อสร้าง
พ่อน้อยเงิน แม่หมา แม่คิม ล้วนใช้จักรยานเป็นพาหนะ บางวันไป
กลับบ้าน-วัด มากกว่า ๑ เทียว

ยกเว้นไปไกลๆ จึงได้รับอนุญาตจากคุณวีณา ทองสวัสดิ์
ผู้เป็นญาติ ขับรถจี๊ปไปส่ง หากมีการนิมนต์พระจากวัดอื่น หลานชาย
ของคุณวีณา ก็จะช่วยขับรถรับส่งพระ

เรื่องที่ ๓

เรื่องการบิณฑบาต สมัยแรก ทุกเช้า พระภิกษุและสามเณร
นำโดยหลวงปู่สิมจะออกบิณฑบาต เดินเป็นแถวตามลำดับเป็นระเบียบ
งดงาม และเดินเร็ว

จากวัด ไปถึงถนนข้างม่อย ย่านตลาดวโรรส วิชชยานนท์ ทำแพ
กลางเวียง ถึงวัด ไป-กลับ ระยะทางประมาณ ๖ กิโลเมตร

ต่อมา เมื่อมีหมู่บ้านสันติธรรม ประชาชนอยู่หนาแน่น พระก็
ไม่ต้องไปไกล

พ.ศ. ๒๔๗๙ หลวงปู่สิมไปจำพรรษาอยู่ภูลังกา นครพนม ซึ่ง
เป็นป่าลึก อาหารการขบฉันผิดเคื่อง สภาพการดำรงชีวิตไม่สะดวก
หลวงปู่ป่วยเป็นวัณโรค

พ.ศ. ๒๔๙๘ หลวงปู่กลับมาจำพรรษาที่วัดสันติธรรม เชียงใหม่
ได้รับการรักษาเป็นอย่างดีจาก นายแพทย์สง เสียมภักดี (บิดา มารดา
ญาติพี่น้องท่าน เป็นศรัทธาหลวงปู่)

คุณหมอมอบหน้าที่การจัดอาหารสำหรับผู้ป่วยให้แก่แม่คิม โดย
กล่าวว่า “การทำอาหารทุกวันไม่ใช่เรื่องสนุก จะรับได้ไหม?”

แม่คิมรับอาสา ทางวัดจึงจัดคนมารับปิ่นโตจากบ้านแม่คิมไปถวาย

หลวงปู่ทุกเช้า

ที่มีเป็นประจำคือ นมผงคลิมผสมน้ำตาลทราย โอวัลติน ห่อกระดาษสีขาว ปริมาณพอซงได้หนึ่งแก้ว (สมัยนั้นไม่มีถุงพลาสติก) และโรตีสองแผ่น จนกระทั่งหลวงปู่หายจึงหยุดส่ง

ระยะต่อมา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๙ จนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๙ เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีภัตตาหารเพียงพอ ญาติโยมได้บริจาคภัตตาหาร **แม่คิม** ได้ขอแรงศรัทธามาช่วยกันทำ

แรกๆ ค่าภัตตาหารเดือนละประมาณ ๔๕๐-๕๕๐ บาท บางเดือนก็มากกว่า ระยะหลังเดือนละ ๗๐๐ บาท

ผู้รับเรื่องอาหาร คือ **แม่อุไร** (อยู่หน้าวัด ที่เป็นโรงเรียนปริยัติธรรมในปัจจุบัน) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๙-ต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๓ **คุณยายสุรินทร์ แก้วตา** (โยมมารดาของ**พระนพิตพิศาลคุณ - หลวงพ่อเจ้าอาวาส**), จาก พ.ศ. ๒๕๑๓ ไป **คุณทองอินทร์ ตะริโย** กับ **คุณบุญทอง ขัตติยะ**

ระยะหลังมีประชาชนเพิ่มขึ้น อาหารบิณฑบาตอุดมสมบูรณ์ จึงไม่ต้องมีค่าภัตตาหารรายเดือน

ส่วน **คุณบุญทอง** และญาติมิตร มี **คุณสุดา ทรงประศาสน์**, **คุณวันทา อาโรรา** และครอบครัว, **คุณคำฟู เครือเงิน**, **คุณสุมาลี เอ็มโอช** เป็นต้น ได้มีจิตศรัทธาทำอาหารถวาย**พระนพิตพิศาลคุณ** และภิกษุสามเณรตลอดมา

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๐ **พระนพิตพิศาลคุณ** (หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์-เจ้าอาวาส) อาพาธเป็นโรคหัวใจ ต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลมหาราช นครเชียงใหม่

เป็นเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และไขมันในเส้นเลือดด้วย จำเป็นต้องควบคุมอาหาร

คุณบุญทองและคณะ ได้ถวายเป็นการดูแลเรื่องภัตตาหารสำหรับ**พระนพิตพิศาลคุณ**เป็นพิเศษ **คุณสุวรรณา รัญญาผลิน** ได้ถวายเป็นค่ารักษาพยาบาลเป็นประจำด้วย

เรื่องที่ ๔

เมื่อหลวงปู่**สิมปรารภสร้างวิหาร** (สมัยนั้นยังไม่เป็นอุโบสถ) **พ่อน้อยเงิน พรหมโย** นำเงินค่าขายกล้วยที่ปลูกในวัด ๘ บาทไปซื้อเชือกเพื่อวัดระยะกว้างยาว และตำแหน่งของวิหาร

หลวงปู่สิม พ่อน้อยเงิน แม่ออกคิม ปรีภากัน แล้วจึงได้ขนาดที่เห็นในปัจจุบัน

กวนเสาววิหาร

คุณยายฮัม ปัทมสุคนธ์ บ้านอยู่ถนนราชวงศ์ เชียงใหม่ ได้รวบรวมเงินทำบุญสร้างเสาววิหาร จำนวน ๒,๐๐๐ บาท ด้วยการกวนมะม่วงและทำมะม่วงแผ่นขาย

มีพระรูปหนึ่งเดินมาเยี่ยมคุณยาย ถามว่า “**คุณยายทำอะไร?**”
คุณยายตอบว่า “**กวนเสาววิหารวัดสันติธรรม!**”

เรื่องที่ ๕

คุณยายชันแก้ว กาละปัญญา เป็นศรัทธาที่มั่นคงของวัด**สันติธรรม**มาตลอด

ทุกวันพระ คุณยายจะมีแกงหนึ่งหม้อมาถวายเสมอ

คุณยายเล่าว่า ที่หลังบ้านมีกอไม้บง ไม้รวก **คุณยายรวบรวมเงินไว้ ๗ วัน ก็ได้เงินจำนวนหนึ่งไปซื้ออาหารเพื่อทำแกงได้หนึ่งหม้อไปทำบุญ**

เรื่องที่ ๖ : เสียงที่ได้ยิน

แรกสร้างวัดยังไม่มีโบสถ์ กลางคืน**แม่คิม ได้ยินเสียงสวดมนต์** ดังมาจากที่เป็นโบสถ์ในปัจจุบัน ได้ยินบ่อย ไม่ใช่วันพระก็ได้ยิน จนต้องลุกขึ้นออกไปเปิดประตูดู **ก็ไม่เห็นอะไร**

คนอื่นจะได้ยินหรือไม่ **แม่คิม** ไม่ได้ถาม และไม่มีใครเล่าให้ฟัง

ส่วน**แม่หมา** อยู่อีกกุฏิหนึ่ง ถ้านั่งภาวนาใกล้จิตสงบจะได้ยินเสียงร้องเรียก เป็นเสียง ย-า-วาว มาจาก**ป่าเข่ว** (ป่าช้า - สุสานวัดสันติธรรมในปัจจุบัน)

เสียงเรียกนั้นว่า **“แม่...ห...ม...าา, แม่หมา แม่หมา...”**

บรี้อ! ขนลุกครับ

เรื่องที่ ๗ : ชายหน้าดำ

สามเณรหนู อายุ ๒๐ ปี บวชได้ ๓ ปี เป็นคนจังหวัดเพชรบูรณ์ กับ **สามเณรปัญญา** อายุ ๑๖ ปี เป็นคนจังหวัดลำปาง

สมัย**หลวงปู่สิม**จำพรรษาอยู่ที่**วัดสันติธรรม** เณรหนูและเณรปัญญาออกไปเที่ยวหา**ผลสมอ** จนถึง**สนามยิงปืนหนองฮ่อ** ช่วงเวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น. ได้เก็บลูกระเบิดมอลต้า เอามาทุบเล่น ตูม! **ระเบิดถึงแก่ชีวิตทั้งสองรูป**

ตอนเย็น พระเณรจะทำวัตร จึงทราบว่าเป็นเณรหายไป

หลวงปู่สิม ให้**หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์** (พระนพีสีพิศาลคุณ)

และสามเณรไปตามหา พบ**พ่อหลวง**จึงทราบว่าเป็นสามเณรเสียชีวิตอยู่ที่หนองฮ่อ พอตีมีดแล้วจึงกลับวัด อีกวันหนึ่งจึงไปรับศพมาทำพิธี

เพื่อนสามเณรต่างกลัวกันมาก **หลวงปู่สิม**แก้ปัญหาโดยนำกระดูกของเณรทั้งสองใส่หม้อดิน เอาผ้าขาวปิดปากหม้อ ให้เณรอุ้มไว้ทีละรูป พร้อมกับเปล่งคำเรียกว่า **“เณรหนู-เณรปัญญา”** แล้วส่งต่อๆ กันจนครบ

ต่อมา มีผู้เห็น**ชายหน้าดำ**ตัวไม่ใหญ่ อยู่ระหว่างหน้าวิหารกับน้ำบ่อเป๊าะนานหลายปี **หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์**ถามว่าเป็นใครก็ไม่มีผู้ใดทราบ

จน**หลวงปู่จาม มหาบุญโอบ** (วัดป่าวิเวกวัฒนาราม บ้านห้วยทราย ต.คำชะอี อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร ในปี ๒๕๔๙ อายุ ๙๖ ปี) บอกว่าเป็น**เณรหนู**

หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ จึงบอก**แม่ออกคิม**ให้ทอดกฐินหรือทานใหญ่ๆ แล้วอุทิศส่วนกุศลให้**เณรหนู**ด้วย

ภายหลังไม่มีผู้ใดเห็นชายหน้าดำอีก

เรื่องที่ ๘ : เรื่องสามเณรท่องหนังสือ

สามเณรรูปหนึ่งมีวิริยะมาก ก่อนจะสอบก็ท่องหนังสือเป็นการใหญ่ จะท่องในกุฏิของตนก็เกรงจะมีผู้รบกวน จึงไปท่องในกุฏิที่ไม่มีใครอยู่ แล้ว**เพลिनหลับไป**

เข้ามา สามเณรอื่นๆ ตื่นเตรียมตัวไปบิณฑบาต และไปสอบไม่เห็นสามเณรผู้นั้นอยู่ในกุฏิ ก็นึกว่าไปแล้ว จึงพากันไปหมด

สามเณรรูปนั้นตื่นขึ้นมา ไปสอบไม่ทัน จึงขาดสอบ เกิดเสียใจ
มากจนคุมสติไม่อยู่ ร้องตะโกนซ้ำๆ ว่า

“บิณฑบาตไว้ย! ไปสอบไว้ย!”

หลวงปู่จึงต้องนำส่งคุณหมอ

ก็จบ **“เกเร็ด”** จากวัดสันติธรรมแค่นี้ กราบขอบพระคุณทั้งท่าน
ผู้เล่าเรื่องราว และท่านผู้รวบรวมเรื่องราว ครับผม

สภาพของวัดสันติธรรม สมัยเริ่มแรก และภาพล่างขวา คือ “น้ำบ่อเป๊าะ”

โบสถ์ ๑๘ ปี วัดสันติธรรม

เรื่องการสร้างโบสถ์วัดสันติธรรม ก็เป็นเหตุการณ์หนึ่งที่นา
สนใจในประวัติของหลวงปู่สิม พุทธาจาโร ใช้เวลาก่อสร้างยาวนานถึง
๑๘ ปี จึงสำเร็จบริบูรณ์

เรื่องนี้ผมคัดลอกมาจากหนังสือ **“๕๐ ปี สันติธรรมานุสรณ์”**
ดังต่อไปนี้ : -

พ.ศ. ๒๔๙๕ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ในฐานะเจ้าอาวาสได้
พิจารณาเห็นว่า การดำเนินการสร้างวัดก็ได้ลุ่ล่วงผ่านพ้นมาโดยลำดับ
เสนาสนะที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรก็มีพอสมควร ศาลาโรงธรรม
ก็มีพอได้อาศัย

แต่วัดยังขาดพระอุโบสถ ที่สำหรับทำสังฆกรรมของสงฆ์ นับว่า
ขาดถาวรวัตถุอันเป็นหลักของวัด

จึงดำริที่จะสร้างพระอุโบสถ แต่ก็หนักใจเรื่องทุนทรัพย์ที่จะนำมา
ใช้จ่ายดำเนินการก่อสร้าง

ถึงจะหนักใจอย่างไรก็ต้องเริ่มดำเนินการ เพราะเป็นเรื่องจำเป็น

ในขั้นต้น หลวงปู่ได้เริ่มดำเนินการปักเขตที่สร้างพระอุโบสถ
โดยอาศัยแนวซากอุโบสถเก่า ซึ่งยังปรารภให้เห็นเนินดินอยู่ ทั้งนี้โดย

มีความประสงค์ว่า **เมื่อปักเขตเป็นรูปร่างไว้แล้ว ผู้มีปสาทะศรัทธาได้รู้ เห็นก็จะบริจาคทรัพย์ช่วยกันก่อสร้าง**

วิธีหาทุนทรัพย์ดำเนินการก่อสร้าง **หลวงปู่** ใช้วิธีค่อยคิดค่อยทำ ไปตามกำลังทรัพย์ เมื่อมีผู้บริจาคทรัพย์ถวายเป็นการก่อสร้าง เมื่อหมด ทุนทรัพย์ก็หยุดไว้ก่อน

ไม่เคยออกไปขู่กาบอกบุญใคร ไม่เคยทำตะกรุดผ้ายันต์ ไม่เคยสร้างพระ ทำเครื่องรางของขลัง

การก่อสร้างพระอุโบสถได้ดำเนินการมาโดยลำดับ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๐ จึงได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ส่วนกว้าง ๔๐ เมตร ส่วน ยาว ๘๐ เมตร

การก่อสร้างพระอุโบสถ ได้หยุดชะงักลงในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๐๖ สาเหตุเนื่องจากท่านเจ้าคุณ**พระสุทธิธรรมรังษี** (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร) **วัดโศการาม** จังหวัดสมุทรปราการ ได้ถึงแก่มรณภาพลง

วัดโศการาม จึงขาดพระเถระผู้ใหญ่ที่จะให้การอบรมสั่งสอน ทายก-ทายิกา ในทางภวณกัมมัฏฐาน

ทายกทายิกาจึงพากันนิมนต์**หลวงปู่**ไปช่วยอบรมสั่งสอน **หลวงปู่**เลยอยู่จำพรรษาที่นั่น

แม้ว่า**หลวงปู่**จะไปอยู่จำพรรษาที่**วัดโศการาม** ไม่ได้อยู่ก่อสร้างโบสถ์**วัดสันติธรรม** แต่เรื่องโบสถ์**วัดสันติธรรม**ก็ตาม**หลวงปู่**ไปด้วย

ทายกทายิกาวัดโศการามเมื่อได้ทราบว่า หลวงปู่มีงานสร้างโบสถ์ ที่เชียงใหม่ ต่างก็บอกกล่าวเล่าเรื่องบุญเรื่องใคร่ช่วยกันบริจาคทรัพย์สมทบ ทุนสร้างพระอุโบสถ เป็นจำนวนทั้งหมดประมาณสามแสนบาท

นับเป็นปัจจัยที่ได้มาเพราะแรงศรัทธาที่เขามีต่อ**หลวงปู่** หรือ จะกล่าวว่า เป็นผลงานที่เกิดจากระดมพระธรรมเทศนาที่หลวงปู่อบรมสั่งสอนพวกญาติโยมก็ได้

ผู้ที่เป็นกำลังช่วยเหลือในการชักชวนการบริจาคทรัพย์ที่ควร กล่าวชื่อเพื่อแสดงมุทิตาจิต คือ **โยมกิมหงษ์**

สาธุ!

เนื่องจาก**หลวงปู่** ต้องรับภาระในการอบรมสั่งสอนทายกทายิกา ที่วัดโศการาม ต้องไปมาระหว่างกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ บ่อยๆ ทำให้ ห่วงหน้าพะวงหลัง ไม่สะดวกที่จะปฏิบัติงานทั้งสองฝ่าย

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ **หลวงปู่**จึงมีหนังสือให้**พระมหาทอง อินทร์ กุสลจิตโต** ศิษย์ของท่าน ให้มาอยู่จำพรรษาที่**วัดสันติธรรม** เพื่อดูแลควบคุมการก่อสร้างแทน

ขณะนั้น **พระมหาทองอินทร์ กุสลจิตโต** อยู่จำพรรษาที่**วัดถ้ำ ผาจรุย** อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ **หลวงปู่**เป็นโรคไตอย่างแรง ต้องหยุดพักรักษา ตัว ไม่ทำการอบรมสั่งสอน และได้ทำหนังสือ**ขอลาออกจากการเป็น เจ้าอาวาสวัดสันติธรรม** ออกไปพักรักษาตัวอยู่ที่**วัดป่าสุทธาวาส** อำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดบ้านเกิดของท่าน

ทางการคณะสงฆ์จึงแต่งตั้ง **พระมหาทองอินทร์ กุสลจิตโต** ให้รักษาการเจ้าอาวาสแทนในปีนั้น และได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสในปี พ.ศ. ๒๕๑๐

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ **พระมหาทองอินทร์**ได้รับช่วงการดำเนินการ

ก่อสร้างต่อ ผู้มีจิตศรัทธาได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือหาทุนที่จะเว้นกล่าว
อนุโมทนาเสียไม่ได้ คือ **คุณสุนทร จันทรวงษ์, คุณกระดิ่ง โอวาทสาร,**
คุณพงศ์ศักดิ์ วิริยะประะ และ คุณชูศักดิ์ กุศลวงษ์

ท่านที่ออกนามมานี้ นอกจากชวนชายชักชวนญาติมิตรผู้ใญ่บุญ
ให้ช่วยบริจาคทรัพย์สมทบทุนแล้ว ยังได้สละทรัพย์ส่วนตัวเป็นค่าพิมพ์
หนังสือ **“เที่ยวกรรมฐาน”** ของ **ท่านอาจารย์บุญนาถ** แจกจ่ายแก่สาธุชน
เป็นบรรณาการแก่ผู้บริจาคเงิน เพื่อสมทบทุนสร้างพระอุโบสถอีกโสดหนึ่ง
ด้วย

อนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๓ ได้อาศัยกำลังความคิด กำลัง
ทรัพย์ และกำลังคน จาก **นายช่างสมเกียรติ ทรงเกียรติกุล** เป็นอย่าง
มาก จึงขอจารึกชื่อไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เป็นอันสรุปได้ว่า การก่อสร้างพระอุโบสถ **วัดสันติธรรม** ที่ได้เริ่ม
ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้สำเร็จบริบูรณ์ลงในปี พ.ศ. ๒๕๑๓
รวมเป็นเวลา ๑๘ ปี สำเร็จด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังใจของ
หลวงปู่สิม พุทธาจาโร พร้อมทั้งแรงสนับสนุนของคณะศิษย์และศรัทธา
วัดสันติธรรม

โดยเฉพาะ อุบาสิกาผู้มีแรงศรัทธาอันแก่กล้า ได้ทำการยื่นหยัด
ต่อสู้อย่างกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ ตั้งแต่เริ่มสร้างวัดเป็นต้นมา
จนกระทั่งสร้างอุโบสถเสร็จ โดยมีได้ปลื้กตนเองออกห่างแม่แต่ระยะใด
ระยะหนึ่ง ได้มีส่วนรับรู้งานมาโดยสม่ำเสมอ

อุบาสิกาท่านนี้ คือ **คุณนันทนวล สุภาวงศ์**

จึงขออนุโมทนาสาธุการ จารึกชื่อไว้กับประวัติวัดสันติธรรมนี้ชั่ว
กาลปาวสาน

พระอุโบสถวัดสันติธรรมหลังนี้ กว้าง ๑๔ เมตร ยาว ๒๘ เมตร
สูงจากพื้นดิน ๓๐ เมตร ลี้นทุนทรัพย์ในการก่อสร้างทั้งหมดเป็นจำนวน
เงิน ๗๘๒,๙๑๐.๑๐ บาท (เจ็ดแสนแปดหมื่นสองพันเก้าร้อยสิบบาทสิบ
สตางค์)

ขออนุโมทนาสาธุครับ

ที่ผมคัดลอกมาอย่างครบถ้วน ก็เพื่อรักษาข้อมูลเชิงประวัติ
ศาสตร์ที่เกี่ยวกับองค์**หลวงปู่สิม** ของพวกเรา ให้คงอยู่ตราบนานแสน
นาน ดังได้กล่าวมาแล้วครับ

พระอุโบสถวัดสันติธรรม (ภาพบน) สมัยแรก และ (ภาพล่าง) ในปัจจุบัน

๑๔๙.

การอธิษฐานจิตของ หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์

หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ กุศลจิตโต หรือ พระครูสันตยา
ธิดุณ และสมณศักดิ์สุดท้าย พระนพสีพีศาลคุณ เป็นศิษย์คนแรก
ของหลวงปู่สิม ที่บวชเป็นพระภิกษุ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัด
สันติธรรม เป็นองค์ที่สอง สืบต่อจากหลวงปู่

หลวงพ่อกฯ ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ.
๒๔๑๐

หลวงพ่อกฯ มีดำริว่า “เราจะดำเนินการสร้างอุโบสถที่หลวงปู่
ท่านริเริ่มสร้างค้างไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ยังไม่เสร็จ จะทำให้สำเร็จให้
ได้”

หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ เข้าที่สงบจิต ทำจิตให้เป็นหนึ่งแล้ว
อธิษฐานว่า “ข้าพเจ้าจะสร้างอุโบสถนี้ให้เสร็จภายใน ๓ ปี”

ปรากฏว่าการก่อสร้างอุโบสถได้สำเร็จตามกำหนด ๓ ปี ระหว่าง
พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๓ ดังที่ท่านได้อธิษฐานไว้

รวมเวลาการสร้างอุโบสถวัดสันติธรรม ตั้งแต่หลวงปู่สิม ได้เริ่ม

ต้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ก็สำเร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ใช้เวลาทั้ง
สิ้น ๑๘ ปีเต็ม

อุโบสถหลังนี้ กว้าง ๑๔ เมตร ยาว ๒๘ เมตร สูง ๓๐ เมตร
เป็นอุโบสถที่วิจิตรสวยงาม หน้าบันด้านหน้าเป็นปูนปั้นเรื่องเมฆขลา
ล้อม แก้ว หน้าบันด้านหลังหันหน้าสู่สันติเจดีย์ เป็นงานจิตรกรรมเขียนสี
ทอง เรื่องราวของพระพุทธเจ้าตอนประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน
สิ้นทุนการก่อสร้างรวมทั้งสิ้น ๗๘๒,๙๑๐.๑๐ บาท

ได้จัดฉลองอุโบสถในวันอาทิตย์ที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๓
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก
(จวน อุฏฐายีมหาเถระ) เสด็จเป็นองค์ประธาน ผูกพัทธสีมาฝังลูก
นิมิต และทำการฉลองอุโบสถเป็นเวลา ๓ วัน ตั้งแต่วันพฤหัสบดีที่ ๒
ถึงวันเสาร์ที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๓

มีพระภิกษุสามเณร และศรัทธา ร่วมงานเป็นจำนวนมาก

สาธุ!

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ในวันฉลองพระอุโบสถวัดสันติธรรม ๒ - ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๓

พระพุทธรูปสำคัญ ของวัดสันติธรรม

พระพุทธรูปที่ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์จากเศียรพระพุทธรูปโบราณมีพระนามว่า “หลวงพ่อบ้านตัญญานมูณี” ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถวัดสันติธรรม

ในสมุดบันทึกของวัด เป็นลายมือของหลวงปู่สิม เขียนไว้เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๙๕ เขียนถึงที่มาของเศียรพระพุทธรูปพระองค์นี้ว่า “**เจ้าน้อยเมืองชุม** เป็นศรัทธาจ้างคนไปเอาเศียรพระเจ้าปางมะโอมา หลวงตาแสงเป็นผู้นำพาเอามาจึงสำเร็จ”

จากคำบอกเล่าของหลวงพ่อพระมหาทองอินทร์บอกว่า “พระเศียรได้มาจากปางมะโอ อำเภอพร้าว”

คำบอกเล่าจากศรัทธาสูงอายุ บอกว่า “ภายหลังได้เพิ่มมาอีกไม่ใช้มีแค่เศียรเดียว”

ที่นับทความในหนังสือ “๕๐ ปี สันติธรรมานุสรณ์” ภายใต้ชื่อบทความว่า การบูรณะปฏิสังขรณ์พระพุทธรูป “หลวงพ่อบ้านตัญญานมูณี” เรียบเรียงจากบันทึกของขุนเจริญจรรยา มีเนื้อหาดังนี้ : -

เดิม พระภิกษุแสง ยโสธโร ชาวหลวงพระบาง ได้ออกธุดงค์ขึ้นไปทางเหนือ ถึงตำบลเมืองคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบพระเศียรพระพุทธรูป วัดรอบพระเศียรเหนือพระกรณได้ ๒๘ นิ้วครึ่ง

พระภิกษุแสง ได้มาแจ้งแก่หลวงปู่สิม พุทธาจาโร เจ้าอาวาสวัดสันติธรรม

หลวงปู่สิมจึงขอให้ เจ้าน้อยเมืองชุม ณ เชียงใหม่ ไปนำมาบูรณะปฏิสังขรณ์ไว้เป็นพระประธาน ณ อุโบสถวัดสันติธรรม

เจ้าน้อยเมืองชุม ผู้ประกอบด้วยปสาทศรัทธา จึงรับภาระด้วยความยินดี ได้เดินทางไปพร้อมพระภิกษุแสง เพื่อไปรับพระเศียรดังกล่าว

เจ้าน้อยเมืองชุม ยังได้บริจาคทรัพย์ในการนี้จำนวน ๓๙๐ บาท

พระเศียรพระพุทธรูปนั้นได้มาตั้งแต่ก่อนเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ค้างอยู่นาน

ต่อมาจนถึงวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๖ น.ส.นิ่มคิม แซ่เฮ้ง (นิ่มนวล สุภาวงศ์) เจ้าของร้านไทยสิริ ได้ไปเรียนขุนเจริญจรรยา (บิดานายแพทย์สง เสียมภักดี) ว่า เศียรพระพุทธรูปซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ วัดสันติธรรม ยังไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของศรัทธาทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ให้คืนคงอยู่ในพุทธศาสนูปถัมภ์ตามสภาพเดิม

ขุนเจริญจรรยา ได้ตรวจดูพระเศียรนั้น เห็นว่ามีลักษณะสวยงามยิ่ง ทำให้บังเกิดศรัทธาปสาทะ จะขอรับเป็นผู้ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ด้วยความเชื่อมั่นในความเป็นฉันท์สามัคคีแห่งบรรดาสาธุชนทั้งหลาย ผู้มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา บรรารณาที่จะให้ดำรงอยู่ชั่วกาลปาวสาน ร่วมใจร่วมมือกันสร้างสรรค์ให้เป็นองค์พุทธศาสนูปถัมภ์โดยบริบูรณ์ และเป็นพุทธศาสนุสรณ์ก็ควรแก่ความเคารพสักการะ ประดิษฐานไว้ ณ

ปูชนียสถานแห่ง**วัดสันติธรรม**ต่อไป

ในการร่วมใจร่วมมือโดยพร้อมเพรียงกันนี้ บรรดาญาติมิตร ศรัทธาสานุชนทั้งหลาย ได้ช่วยกันรวบรวมทองสำหรับหล่อพระ ปรีชาคหรัพย์ เป็นกำลังชวนชวายุในกิจอันเนื่องในการนี้

ที่น่าปลาบปลื้มอีกอย่างคือ มีเจ้าอาวาสแห่งพระอารามต่างๆ ได้ร่วมใจบริจาคทองและปัจจัยร่วมบูรณะปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปนี้ถึง ๓๖ พระอาราม เป็นที่ปลาบปลื้มยินดีโดยทั่วหน้ากัน

รวมได้ทองทั้งสิ้นหนักประมาณ ๕๔๐ กิโลกรัม ใช้ในการหล่อสิ้นไปประมาณ ๒๐๖ กิโลกรัม คงเหลือประมาณ ๓๓๔ กิโลกรัม

พระพุทธรูปนี้ได้ทำการหล่อที่**วัดสันติธรรม** เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ ตรงกับวันศุกร์ เดือน ๖ แรม ๑๑ ค่ำ เวลา ๐๓.๓๖ น.

เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตัก ๒๙ นิ้ว

การบูรณะปฏิสังขรณ์ และปิดทองพระพุทธรูป ได้สำเร็จบริบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ เวลา ๑๔.๓๕ น.

ท่านขุนเจริญจรรยา เป็นเจ้าศรัทธา พร้อมด้วยสาธุชนทั้งหลาย ได้ร่วมบริจาคทอง บัณฑิต และปิดทองคำเปลว ๑,๐๐๐ แผ่น รวมเป็นเงิน ๘,๙๕๓.๒๕ บาท

ขุนเจริญจรรยา ถวายพระนามว่า **“พระอนันตญาณมุนี”**

วันที่ ๑๓-๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ประกอบพิธีสมโภช มีพระสำนักกัมมัฏฐานมาร่วม ๑๑ วัด พร้อมด้วยคณะศรัทธามากมาย

วันที่ ๑๓ มีการเจริญพระพุทธรูปมนต์ พระสงฆ์ ๒๐ กว่ารูป

หลวงพ่พระอนันตญาณมุนี

หลวงพ่พระบรมจรมิต

และสมโภชพระพุทธรูปด้วย ตอนกลางคืนมีการแสดงพระธรรมเทศนา โดยพระอาจารย์ ๔ องค์ มี **หลวงปู่ดี อจลธมฺโม** เป็นประธาน

เข้าวันที่ ๑๔ ถวายอาหารบิณฑบาตพระภิกษุสามเณรมากกว่า ๗๐ รูป มีการแสดงพระธรรมเทศนาโดย**พระครูวินัยโกศล** (หลวงพ่**พระพุทธรพจนวราภรณ์** วัดเจติย์หลวง ในปัจจุบัน)

นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปโบราณอีกสององค์ คือ **พระศรีศากยมุนี** และ**พระศรีสรรเพชญ์** เป็นพระพุทธรูปยืนทั้งสององค์ ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถ สร้างภายหลัง**หลวงพ่พระอนันตญาณมุนี** **คุณนิ่มนวล สุภาวงศ์** เล่าว่า **คุณแม่ของคณชูลี ปิฎกานนท์** เป็นเจ้าศรัทธา ๑ องค์ และ **คุณอุไร เลหาไพบูลย์** เป็นเจ้าศรัทธา ๑ องค์

ได้ทำบุญฉลองพระพุทธรูปสององค์นี้ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ มีการถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสามเณร ๕๒ รูป พร้อมกับถวายผ้าห่มกันหนาวองค์ละผืน ถวายน้ำมันก๊าด ๑ ปี๊บ

งานนี้ได้ปัจจัยสมทบสร้างพระวิหาร ๓,๑๖๐ บาท อนุโมทนาสาธุครับ

พระสันติเจดีย์

พระเจดีย์ หรือที่ทางภาคเหนือเรียกว่า **พระธาตุ** เป็นปูชนียวัตถุที่วัดในทางภาคเหนือนิยมสร้างกัน เพื่อบรรจุ**พระบรมสารีริกธาตุ** หรือ**พระอรหันตธาตุ**

พระบรมสารีริกธาตุ หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า **พระบรมธาตุ** หมายถึงพระธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ส่วน **พระธาตุ** โดยทั่วไปจะหมายถึง**พระอรหันตธาตุ** คือพระธาตุของพระอรหันตสาวก นับตั้งแต่สมัยพุทธกาล จนถึงสมัยปัจจุบัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเพณีการสร้าง**พระธาตุ** หรือ **พระเจดีย์** ในภาคเหนือ มักจะสร้างไว้ด้านหลังพระอุโบสถ ในแนวตรงกับองค์พระประธาน จะมีความเชื่อถือหรือคตินิยมประการใด ผมยังไม่มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้า แต่ก็เห็นเป็นความฉลาดในอุบายของคนโบราณ กล่าวคือ**เมื่อเรกราบพระประธานในโบสถ์ เราก็ได้กราบพระธาตุไปพร้อมกันด้วย**

ดังนั้น ทุกครั้งที่เรกราบองค์พระประธาน ก็อย่าลืมกราบให้ทะลุกำแพงโบสถ์ไปให้ถึงพระธาตุ หรือพระเจดีย์ที่ประดิษฐานอยู่ด้านหลังของพระประธานด้วยนะครับ

เรียกว่า **กราบหนึ่งได้ถึงสอง** หรือ **ทูอินวัน** ตามที่สมัยใหม่นิยมกัน จัดเป็นบุญต่อบุญที่เดียวเชียวนะครับ

พระเจดีย์ หรือ **พระธาตุ** ที่วัดสันติธรรม มีชื่อว่า **พระสันติเจดีย์** มีเรื่องราวความเป็นมาที่น่าสนใจมาก ดังนี้ :-

ก่อนจะสร้าง**พระเจดีย์ แม่คิ้ม แม่ต้อ** ได้ตระเวนดูเจดีย์ตามวัดต่างๆ โดย**คุณวีณา ทองสวัสดิ์** ได้กรุณาขับรถจี๊ปไปส่ง

ไปดูหลายวัดในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ประทับใจ**เจดีย์กู่กุด** หรือ**เจดีย์จามเทวี** (วัดจามเทวี) จังหวัดลำพูน เป็นเจดีย์มี**ลักษณะทรงกรวยสี่เหลี่ยมเป็นห้าชั้น มีซุ้มจระนำทั้งหมด ๖๐ ซุ้ม มีพระพุทธรูป ๖๐ องค์ ประดิษฐานอยู่ในแต่ละซุ้ม**

พระเจดีย์เป็นศิลปะละโว้หรือสุโขทัย ถอดแบบมาจากเจดีย์เหลี่ยม วัดเจดีย์เหลี่ยม ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเจดีย์ที่ได้รับอิทธิพลมาจากมอญในพุกาม

โดยความเห็นชอบของ**ท่านอาจารย์** (หลวงปู่สิม) ได้ตกลงสร้างพระเจดีย์วัดสันติธรรมตามรูปแบบเจดีย์เหลี่ยม มีฐานกว้าง ๑๒ x ๑๒ เมตร สูง ๓๑ เมตร

ตอนหลัง เมื่อซ่อมใน พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้เพิ่มความสูงของยอดฉัตร และความสูงของเจดีย์เป็น ๓๕ เมตร

พระราชวินยาภรณ์ (ปัจจุบันคือ หลวงพ่อ**พระพุทธรพจนวราภรณ์ วัดเจดีย์หลวง**) เป็นผู้ให้ฤกษ์วางศิลา วันอังคารที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เวลา ๐๘.๑๕ น. สมโภชฤกษ์

มีการวางศิลาฤกษ์โดย **พันตำรวจเอก นิรันดร ชัยนาม** ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ โดยมี**พระราชวินยาภรณ์ วัดเจดีย์หลวง** เป็นประธานฝ่ายสงฆ์

วันเสาร์ที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ **พระราชวินยาภรณ์** เป็นประธานทำบุญยกยอดฉัตรเจดีย์

ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้จัดงานทำบุญฉลอง**พระสันติเจดีย์** มีการเจริญพระพุทธมนต์ และประกอบพิธีเบิกเนตรพระที่สร้างใหม่ตรงกลางเจดีย์หันหน้าออกทั้ง ๔ ทิศ

วันจันทร์ที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เวลา ๑๙.๐๐ น. **สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก** (วาสน์ วาสนมหาเถระ) เสด็จเป็นองค์ประธานการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และปูชนียวัตถุไว้ที่ยอด และในองค์สันติเจดีย์ เจริญพระพุทธมนต์และทรงแสดงพระธรรมเทศนาอบรมกัมมัฏฐาน ๑ กัณฑ์

เช้าวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ทำบุญตักบาตรและถวายสันติเจดีย์และพระพุทธรูปทั้งหมด

สิ้นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ๘๙๓,๓๐๔.๗๕ บาท

ปัจจัยในการก่อสร้าง ได้รับบริจาคจากศรัทธาทั้งหลายส่วนหนึ่ง **แม่คิ้ม** ได้สำรองจ่ายเงินส่วนตัวสร้าง**เหรียญหลวงปู่สิม พุทธาจาโร** รุ่นเจดีย์ ๑๗-๗-๑๗ โดย**คุณชัชวาลย์ ชุตินา** เป็นผู้ติดต่อประสานงาน **ช่างเกษม** เป็นผู้แกะพิมพ์

หลังจากหักต้นทุนออกแล้วเหลือเงิน ๗๔,๕๒๘.๕๒ บาท สมทบทุนสร้างพระเจดีย์

(เมื่อ**หลวงปู่สิม** มรณภาพ วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ **แม่คิ้ม** และ **แม่ต้อ** ได้นำ**เหรียญหลวงปู่สิม รุ่นเจดีย์** ที่เหลือที่เก็บไว้ คู่ครองบ้านเรือนนาน ๑๘ ปี มาให้ลูกศิษย์บูชาที่**วัดถ้ำผาล่อง** จำนวน ๓,๕๐๐ เหรียญ ได้ปัจจัย ๓๕๐,๐๐๐ บาท ให้บูชาที่บ้านอีก ๓๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๓๘๐,๐๐๐ บาท ถวายเป็นมุลนิธิเพื่อภิกษุสามเณร วัดถ้ำผาล่อง)

พิธีกรรมในการวางศิลาฤกษ์และการยกฉัตรพระเจดีย์ การบรรจุพระธาตุ ปูชนียวัตถุ **แม่คิ้ม** ได้ไปกราบนมัสการขอคำแนะนำจาก**หลวงปู่ครูบาคำแสน คุณาลังกาโร** วัดดอนหมูล อำเภอสันกำแพง **หลวงปู่** ได้เมตตาแนะนำทุกอย่าง พิธีต่างๆ จึงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อนึ่งโดยคำแนะนำของช่างก่อสร้าง ภายในองค์พระเจดีย์ได้สร้างชั้นสองของพระเจดีย์เป็นที่เก็บน้ำ

พ.ศ. ๒๕๔๐ ซ่อมพระเจดีย์ ได้ทำที่เก็บน้ำใหม่ที่ชั้นสามของพระเจดีย์ เพื่อเพิ่มแรงดันน้ำ ได้ประโยชน์มาจนทุกวันนี้ **และเพิ่มความสูงของยอดฉัตรเป็น ๓๕ เมตร**

ก็ขออนุโมทนาสาธุการ ครับผม

พระสันติเจดีย์ วัดสันติธรรม

เหรียญหลวงปู่สิม รุ่นเจดีย์

๕๒.

ข้อมูลของวัดสันติธรรม

วัดสันติธรรม เป็นวัดราษฎร์ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๓ ถนนหัดดีเสวี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

มีเนื้อที่ ๑๐ ไร่ ๑ งาน ๘๑ ตารางวา ธรณีสงฆ์ ๑ ไร่ ๑ งาน ๕๕ ตารางวา

เปิดป้ายชื่อวัด เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๒

ได้รับอนุญาตจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ให้สร้างวัดตามหนังสือเลขที่ ๑ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

ผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๓

ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีพระภิกษุ ๓๕ รูป สามเณร ๔๓ อุบาสก อุบาสิกา รักษาดีลประมาณ ๕๐ คน

งานการศึกษา มีการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี มีการจัดตั้งมูลนิธิสงฆ์อาพาธ

งานเผยแผ่ศาสนา ตั้งแต่เริ่มสร้างวัด ได้มีการแสดงธรรม อบรมสมาธิ วิปัสสนากรรมฐาน ให้แก่พุทธศาสนิกชน มาจนถึงปัจจุบัน ส่งพระภิกษุสามเณรไปให้การอบรมจริยธรรมในโรงเรียน

ลำดับเจ้าอาวาส

๑. **พระครูสันติวารญาณ** (ลิม พุฑาจาโร) พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๕๑๐
๒. **พระนพธีพิศาลคุณ** (ทองอินทร์ กุศลจิตฺโต) ป.ธ.๔) พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๗
๓. **พระครูวิมลธรรมรัต** พ.ศ. ๒๕๔๗ - ปัจจุบัน

เป็นอันว่าผมคัดลอกเรื่องราวของ **วัดสันติธรรม** วัดของ **หลวงปู่ลิม พุฑาจาโร** ที่อยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่มานำเสนอค่อนข้างจะครบถ้วนในเรื่องสำคัญหลักๆ แล้ว

ขอเรียนย้ำว่า ข้อมูลทั้งหมดนี้ ผมนำมาจากหนังสือ **“๕๐ ปี สันติธรรมานุสรณ์”**

ผมไม่ได้ยกเมฆเขียนนะครับ

๕๓.

...บ่ต้องท้อแท้อ่อนแอ...

ขอกลับมาสู่เรื่องราวและปฏิปทาขององค์หลวงปู่สิม พุทธาจารย์ โดยตรงกันต่อ แต่ก็ยังเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวัดสันติธรรมอยู่ เป็นเรื่องที่เกิดกับคุณแม่คิม หรือ คุณน้มนวล สุภาวงศ์ อุบาสิกาผู้ริเริ่มสร้างวัด และดูแลอุปถัมภ์วัดมาอย่างต่อเนื่องโดยตลอด

เรื่องนี้เขียนไว้ในหนังสือ “พุทธาจารย์ปู่ชา” มีดังนี้ :-

เมื่อมีวัดสันติธรรม เป็นเสมือนรังที่ปักอันมั่นคงถาวรแล้ว การบำเพ็ญกิจที่เป็นบุญกุศลต่างๆ ทั้งในฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ญาติโยม ก็เป็นไปด้วยความสะดวกยิ่งขึ้น

ขณะนั้น (ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒) พระเถรมีมากถึง ๓๘ รูป ทางคุณแม่ น้มนวล และพี่ๆ น้องๆ ตลอดจนเพื่อนสหธรรมิกอื่นๆ ก็ได้ไปรักษาอุโบสถศีล ที่อ เนลัชชิก (ปฏิบัติสมาธิภาวนาแบบไม่นอนตลอดทั้งคืน) เป็นประจำทุกวันพระ

คุณแม่ น้มนวล เล่าว่า ค่ะวันพระวันหนึ่ง เธอเกิดความง่วงขึ้นมาอย่างสุดแสนจะทนทาน จิตใจอ่อนแอท้อแท้ รู้สึกอยู่แต่ว่าการไปถือเนลัชชิกเป็นความทุกข์ทรมานเพียงอย่างเดียว ก็เลยรำพึงกับตัวเองขึ้นมาว่า

“เออหนอ! ที่เรามาปฏิบัติอยู่เวลานี้ ถ้าได้สำเร็จมรรคผลขึ้นมา

บ้างก็ดีไป แต่ถ้าไม่ได้ไม่ต้องอะไรขึ้นมา แล้วเรามาทนทุกข์ทรมานอย่างนี้เพื่อประโยชน์อะไร ไปหลับไปนอนเป็นสุขสบายอยู่ที่บ้านเสียไม่ดีกว่าหรือ?”

ดูเหมือนว่าคุณแม่ น้มนวล จะรำพึงรำพันยังไม่ทันสิ้นกระแสความดีนัก พลันก็ได้ยินเสียงหลวงปู่ท่านเทศน์ขึ้นมาว่า...

“บ่ต้องท้อแท้อ่อนแอ บ่ต้องหน่ายแหยง ท่ามาได้แค่นี้หนก็ให้ถือว่า เป็นนิสัยบ่จ้าย เป็นต้นทุนต่อไปในภาคหน้า

ระวังให้ดีเถอะ ถิ่นะมิหะ (ความง่วงเหงาหาวนอน) น้มน้มนวลที่เดียว มันเป็นตัวขัดขวางมรรคผลนิพพาน มันนี่ละที่พามาเกิดมาตายวนเวียนอยู่ไม่รู้จบสิ้น...”

คุณแม่ น้มนวล ยังคงไปวัดและถือเนลัชชิกทุกวันพระอยู่ต่อมา มิได้ขาด เธอเล่าให้ฟังว่า

“คืนะที่ท่านเตือนสติขึ้นมาในคืนนั้น หากไม่เราคงเลิกไปวัดแล้วตั้งแต่นั้น เพราะรู้สึกทรมานเหลือเกิน”

(ภาพซ้าย) แม่หมา คุณนาค และคุณพระอาสาสงคราม

(ภาพซ้าย) ญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรม

๕๕.

เมตตาต่อพระเณรในปกครอง

เรื่องนี้เป็นคำบอกเล่าของ **คุณแม่นิ่มนวล สุภาวงศ์** อีกเช่นเดียวกัน ดังนี้ :-

หลวงปู่ ปกครองพระเณรลูกวัดของท่านอย่างอบอุ่นใกล้ชิดเหมือนพ่อคุณแลลูกๆ

ภาพในอดีตที่ประทับใจ**คุณแม่นิ่มนวล**อีกภาพหนึ่งก็คือ **เวลาที่พระเณรอาพา หลวงปู่ท่านจะนั่งเฝ้าใช้อย่างสงบ ไม่ยอมห่างจนกระทั่งผู้ป่วยอาการดีขึ้น**

ครั้งหนึ่ง เณรน้อยนอนซึมด้วยโรคพยาธิตัวเหลืองซุบซิดพอมเพราะฉันอาหารไม่ได้เลย

คุณแม่อุไรได้เอายาถ่ายพยาธิมาถวาย เณรน้อยก็ฉันไม่ได้ อาเจียรออกมา ทำให้คุณแม่อุไรโมโหมาก พยายามจะบังคับให้เณรฉันยาให้ได้

หลวงปู่ซึ่งนั่งอยู่อย่างใจเย็น ณ ที่นั้น ได้พูดเชิงปลอบประโลม เณรน้อยของท่านว่า :-

“วันพรุ่งนี้จะเนื้อ ไปบิณฑบาตได้กล้วยมาก่อน จะเอายาใส่ในกล้วยให้เณรน้อยฉัน”

ท่านผู้อ่านผู้สูงวัย คงพอจะนึกภาพการกินยาบางอย่างในอดีตได้ จะต้องเอายาแอบยัดในกล้วยน้ำว้าสุก เพื่อไม่ให้มองเห็นยา

หรือแม้กระทั่งการกินยาไปไม่บางอย่าง ที่ทำให้เกิดอาการเสบคันในลำคอ ยังต้องใช้มะขามเปียกหุ้มยาแล้วปั้นเป็นลูกกลอนเล็กๆ ให้คนไข้กินเข้าลำคอไปเลยก็มี

ผู้เขียนจำได้ว่า ตอนเป็นเด็กเคยมีอาการคันตามง่ามมือ ยังเคยกินกล้วยน้ำว้าสุก ชุกช่อนผงกำมะถันไว้ข้างในเลย

พูดถึงคนแก่ก็ยังงี้แหละครับ ไม่ว่าจะพูดเรื่องอะไร ภาพเก่าๆ ที่ประทับใจในอดีตจะผุดขึ้นมาให้เห็น ให้เชื่อมโยงได้เสมอๆ

ใครยังไม่เคยแก่ ก็ลองแก่ดูก็แล้วกัน จะได้เข้าใจใช่ไหมครับ

พระภิกษุ สามเณร วัดสันติธรรม

จำพรรษาที่ภูลังกา นครพนม

เรากลับมาดู “ปฏิทินพรรษา” ของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร กัน
ก่อนนะครับ เขียนไว้ดังนี้ :-

“ ปี พ.ศ. ๒๔๙๒-๒๔๙๖ (พรรษาที่ ๒๑-๒๕) จำพรรษาที่วัด
สันติธรรม

ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ (พรรษาที่ ๒๖) เดินทางกลับบ้านบัว โยมแม่
เสียชีวิต จำพรรษาที่ภูลังกา จังหวัดนครพนม”

เหตุการณ์ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่เขียนไว้ในหนังสือ “พุทธาจาร
ปูชา” มีดังนี้ :-

ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โยมมารดาของหลวงปู่ถึงแก่กรรม

หลวงปู่ จึงได้เดินทางจากเชียงใหม่ลงมาที่ บ้านบัว (จังหวัด
สกลนคร) อีกครั้งหนึ่ง

ครั้นเสร็จงานฌาปนกิจศพโยมมารดาแล้ว หลวงปู่ก็ออกเดิน
ธุดงค์ไปจังหวัดนครพนมทันที เพื่อจำพรรษาที่ภูลังกา

ภูลังกา ในระยะหลัง แม่ได้รับผลกระทบจากการตัดไม้ทำลาย
ป่าเช่นเดียวกับป่าไม้อื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ในสมัยที่

หลวงปู่ออกธุดงค์เมื่อ ๕๐ ปีมาแล้วนั้น ป่าไม้ยังคงความอุดมสมบูรณ์
ของป่าดงดิบอยู่อย่างแท้จริง

ช่วงที่หลวงปู่ไปพักจำพรรษา ภูลังกาจึงเป็นที่สงบวิเวก ห่างไกล
จากผู้คนเป็นอันมาก หมู่บ้านที่อยู่ใกล้ที่บำเพ็ญเพียรของหลวงปู่มากที่สุด
ก็ต้องเดินเท้าเป็นวันๆ จึงจะถึง

เรื่องอาหารการขบฉันจึงผิดเคืองเต็มที่ น้ำใช้น้ำฉันได้อาศัยน้ำ
ไหลรินจากหลังคาถ้ำ

อากาศที่ภูลังกาขึ้นมาก หลวงปู่ขึ้นไปพำนักอยู่เกือบหนึ่งเดือน
จึงได้รับนิมนต์ให้ลงมารับผ้าป่าในหมู่บ้าน

ขากลับได้ข้าวสาร และอาหารแห้ง ซึ่งชาวบ้านขนตามขึ้นไปถวาย
นอกจากนี้ยังมีพระภิกษุชื่อพระสวน กับตาผ้าขาวอีก ๑ คน
ตามขึ้นไปพักบำเพ็ญเพียรอยู่ด้วย

ทั้งพระสวน และตาผ้าขาว อยู่ได้ไม่นาน อาจเป็นเพราะได้พบ
เห็นสภาพที่สุดแสนลำบากลำเค็ญอย่างมาก จึงต้องกลับลงมา

หลวงปู่ได้อยู่ภาวนาที่ภูลังกาจนกระทั่งออกพรรษา

หลวงปู่ได้เมตตาเล่าถึงอาหารการฉันช่วงที่บำเพ็ญเพียรอยู่
ภูลังกาตอนหนึ่งว่า

“...ที่ภูลังกามันมีต้นลูกแคนขึ้นอยู่เยอะ ซึ่งที่อื่นไม่มี ส่วนมากก็
ฉันหน่อไม้ ฉันลูกแคน แทนข้าว มีอยู่วันหนึ่งได้ฉันหัวกลอย แต่ก็ฉัน
คอแทบแย้”

ในหนังสือไม่ได้บอกว่า หลวงปู่พักอยู่องค์เดียวหรือมีผู้อื่นอยู่ด้วย
แต่ผม (นายปฐม นิคมานนท์) ค่อนข้างแน่ใจว่าจะต้องมีเถร หรือผ้า
ขาว หรือชาวบ้าน อยู่อุปฐากท่าน เพราะโดยปกติพระธุดงค์ท่านจะ
ถือวินัย (ศีล) อย่างเคร่งครัด ท่านจะไม่ขุดดิน ไม่ก่อไฟ ไม่เก็บผักเก็บ

หญ้าหรือผลไม้เอง ไม่หุงหาอาหารเอง จะต้องมิผู้ทำถวาย และอาหาร
การฉันจะต้องได้รับประเคน

ในหนังสือได้พูดถึง **ห้วงลอย** ที่หลวงปู่เอ่ยถึง โดยอธิบายว่าเป็น
พีชป่า ประเภทเดียวกับหัวเผือก หัวมัน

ก่อนจะเอาห้วงลอยมาหุงหรือหนึ่งเป็นอาหาร จะต้องเอาหัวสดๆ
มาเคียนเป็นชิ้นบางๆ แชน้ำไว้จนจิตสนิทเสียก่อน ไม่เช่นนั้นก็จะคันคอบ
อย่างที่หลวงปู่ท่านพบนั้นแหละ

(ภาพซ้าย) หลวงปู่ ช่วงพักจำพรรษาที่วัดสันติธรรม พ.ศ. ๒๔๙๒ - ๒๔๙๖

(ภาพขวา) หลังจากไปจำพรรษาที่ภูลังกา นครพนม ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗

กิเลสอันเห็นแก่นอนแก่กิน

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร พูดถึงการไปบำเพ็ญเพียรที่ภูลังกา
ซึ่งเป็นที่ลำบากลำเค็ญ เป็นที่ที่ฝึกละกิเลสตัวที่เห็นแก่นอนแก่กินได้เป็น
อย่างดี

ท่านเคยเทศน์อบรมลูกศิษย์ถึงวิธีการภาวนาเพื่อแก้ไขกิเลสตัว
ที่ว่า ดังนี้ :-

“สมมติว่าผู้(ที่)ถือว่านอนเป็นสุข ถ้าได้นอนแล้วก็ว่าเป็นสุขสบาย
ก็ให้ภาวนาให้จิตใจมันบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลส ราคะ โทสะ เสียก่อน
(แล้ว) จะนอนอย่างไรก็ได้ จะกินอย่างไรก็ได้

แต่ถ้ากิเลสมันไม่หมด ไม่หายไปเสียก่อน ก็ไปติดแค่กินแค่นอน
แล้วก็ไปไม่ได้ล่ะ

ท่านเปรียบอุปมาเหมือนอย่างว่า **ปลาที่มันติดเบ็ด**

เขาเอาเหยื่อล่อ แล้วเจ้าปลาช่อน ปลาตุ๊ก ปลาไหล ปลาไม่
ไหลอะไรก็ตาม มาเห็นเหยื่อเข้า เหยื่อที่เคยกินนั้นแหละเขาเสียบเบ็ด
ในนั้นมันไม่รู้

เข้าใจว่าเป็นอาหารโอชะ คาบเข้าไป เหล็กงอๆ ที่อยู่ข้างในมันก็
เกาะปาก

เมื่อกลืนลงไปจนติดพุงข้างในแล้วดึงไม่ได้ล่ะ ดึงไม่ขาด สาย

เบ็ดเขาก็เอาไหมทำด้วย มันหนดี แล้วปลามันก็ดึงไม่ขาด
เวลาเจ้าของเขามา แล้วก็เอาปลาติดเบ็ดไปกินเป็นอาหาร
คนที่หลงไหลในรสอาหารการกิน ก็ระวัง เหมือนปลาติดเบ็ด
ตาย! ตายลูกเดียว
ฉะนั้น ต้องภาวนาแก้

ถ้าผู้ใดเห็นแก่การนอนการหลับ ไม่ลุกขึ้นภาวนาแก้ ถ้าแก้ไม่
ได้ **เกิดตายไปเป็นนุละ?** เป็นนุอยู่ในรูในโพรง ในหัวปลวก นอนอยู่ใน
นั้นแหละ

มันชอบนอน ฉะนั้นมันเป็นถึงขั้นนุแล้ว ไม่มีทางแก้ ถ้าหนักมา
เห็น เขาก็เอาไปต้มไปแกงละ

เราผู้หลงกินหลงนอน ก็เลยเป็นทุกข์

ต้องแก้ไม่ให้มันง่วง ให้ตามันใสอยู่ข้างใน อะไรเป็นทุกข์ อะไร
เป็นสุข อะไรผิดอะไรถูก อะไรชั่วอะไรดี ให้มันมองเห็น

**ไม่ให้ใจหลงไหลในอาหารการกิน ถ้าหลงไหลในอาหารก็เป็นนุ
เหลือมธุใหญ่ นอนอึ้งลิ่งอยู่นั้นแหละ...**

ฉะนั้น ให้พากันตั้งอกตั้งใจ ปฏิบัติบูชาภาวนา ให้จิตมองเห็น
ทุกข์เห็นโทษในรูปในนาม ในกายในจิต

ในเรื่องจิต เรามาติดตามข้างมาหลงอยู่เรื่องใด ก็ให้แก้ไขให้ได้

ถ้าแก้อย่างอื่นไม่ตก ก็ให้แก้ลงไปสู่ความตาย

คุณเราเวลาจะตายมันกินอะไรได้บ้าง ที่แรกก็กินอาหารได้
ถ้าเมื่อมันใกล้จะตายเกิดโรคเกิดภัยมา กินข้าวบ่ล่ำกินน้ำบ่ลง กินข้าว
ไม่อร่อย ดื่มน้ำไม่อร่อย

มันใกล้เข้าไปละ ใกล้มรณกรรมฐาน นักเข้าอาหารกินไม่ได้
น้ำ นม ดื่มน้ำไม่ได้ ผลที่สุดปิดหมด
หมอแพทย์ก็แก้ไข เจาะหน้าท้องเอาอาหารเข้าไปอีก มันก็ไม่รับ
อยู่นั้นแหละ มันถึงเวลามันแล้ว

ฉะนั้น เราต้องพิจารณาให้มันรู้ในใจของเราเอง ท้องของเราเอง
เกิดมาในโลกหลายสิบปี อย่าให้ผู้อื่นเจาะท้องของเรา เพราะหลงไหล
ในรสอาหาร

ฉะนั้นต้องแก้ไขตัวเอง..."

พระประธาน และศาลาโรงธรรมวัดสันติธรรมในสมัยแรก

ได้รับสมณศักดิ์ และพบถ้ำปากเปียง

เมื่อออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้ว **หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** ก็ลงจาก**ภูลังกา** จังหวัดนครพนม กลับมาพักที่**วัดสันติธรรม** เชียงใหม่ อีกครั้งหนึ่ง

มาครั้งหลังนี้ **หลวงปู่** อยู่จำพรรษาที่**วัดสันติธรรม** ต่อเนื่องกัน ๖ ปี จากปี พ.ศ. ๒๔๙๘-๒๕๐๓ เป็นพรรษาที่ ๒๗-๓๒ ของท่าน

เมื่อ**หลวงปู่**กลับจาก**ภูลังกา**ท่านป่วยเป็นวัณโรค ทั้งนี้อาจเป็น เพราะความลำบากยากเข็ญในเรื่องอาหารการขบฉัน ประกอบกับอากาศ ชื้น ทำให้ร่างกายขาดความต้านทาน ทำให้ท่านเจ็บป่วยได้ (อันนี้ผมคาดคะเนเอาเองนะครับ-ปฐม)

ในหนังสือ “๕๐ ปี สันติธรรมานุสรณ์” เขียนบรรยายไว้ว่า :-

“พ.ศ. ๒๔๙๗ **หลวงปู่สิม**ได้จำพรรษาอยู่**ภูลังกา** จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นป่าลึก อาหารการขบฉันผิดเคือง สภาพการดำรงชีวิตไม่สะดวก **หลวงปู่ป่วยเป็นวัณโรค**

พ.ศ. ๒๔๙๘ **หลวงปู่**กลับมาจำพรรษาที่**วัดสันติธรรม** เชียงใหม่ ได้รับการรักษาเป็นอย่างดีจาก**นายแพทย์สง เสียมภักดี** (บิดา มารดา

ญาติพี่น้องของคุณหมอ เป็นศรัทธาหลวงปู่)

คุณหมอมอบหน้าที่การจัดอาหารสำหรับผู้ป่วยให้แก่**แม่คิม** โดยได้กล่าวว่า **การทำอาหารทุกวันไม่ใช่เรื่องสนุก จะรับได้ไหม?**

แม่คิมรับอาสา ทางวัดจึงจัดคนมารับปันโตจากบ้าน**แม่คิม**ไปถวายหลวงปู่ทุกเช้า ที่มีเป็นประจำคือ นมผงคลิม ผสมน้ำตาลทราย โอวัลติน ท่อกระดาษสีขาว ปริมาณพอชงได้หนึ่งแก้ว (สมัยนั้นไม่มีถุงพลาสติก) และโรตีสองแผ่น **จนกระทั่งหลวงปู่หายดีจึงหยุดส่ง”**

เป็นอันว่า **หลวงปู่** ท่านหายจากอาการอาพาธแล้ว และปฏิบัติสมณภารกิจตามปกติของท่าน

ต่อมา**หลวงปู่**ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์แต่งตั้งเป็นพระครูที่ “**พระครูสันติวรญาณ**” ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ยังความปลาบปลื้มปีติยินดีแก่บรรดาศิษยานุศิษย์โดยทั่วกัน

ในช่วงปลายปี ๒๕๐๒ ต่อต้นปี ๒๕๐๓ ได้มีพระลูกศิษย์ของหลวงปู่ไปพบ**ถ้ำปากเปียง** ซึ่งอยู่ที่ตำบลบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และได้ไปพักภาวนาบ่อยครั้ง ด้วยเป็นสถานที่สงบสงัด ร่มรื่น และน้ำทำอุตมสมบูรณ์

หลวงปู่ได้เดินทางไปสำรวจและพักภาวนา ณ **ถ้ำปากเปียง** นี้ด้วย

และ การมาพักภาวนาที่**ถ้ำปากเปียง**นี้เอง ทำให้**หลวงปู่**ได้พบกับ **ถ้ำผาล่อง** แล้วได้พัฒนาขึ้นเป็นสำนักสงฆ์ และเป็นที่พำนักในช่วงบั้นปลายชีวิตของท่าน

ซึ่งจะนำเสนอในตอนต่อไปครับ

ท่านผู้อ่านครับ **ถ้ำปากเปียง** ในปัจจุบันก็คือ **วัดถ้ำปากเปียง** ซึ่งมี**พระอาจารย์เจริญ ญาณวฑฺฒโน** หรือ **พระครูสังวรธมฺโสภณ** เป็นเจ้าสำนัก

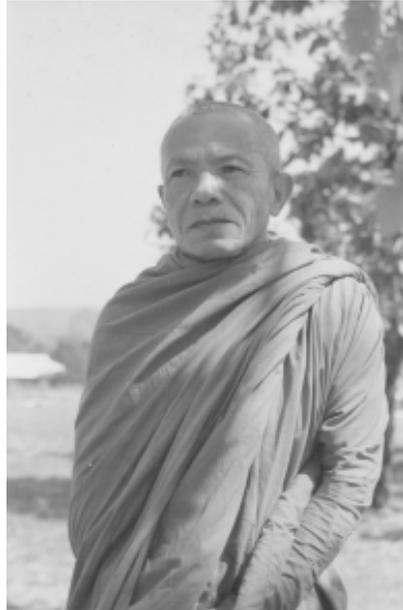
ที่**วัดถ้ำปากเปียง** อยู่ใกล้ๆ กับ **วัดถ้ำผาปล่อง** มีความวิเวกดี มาก ท่านที่มีปัญหาด้านแข่งขาขึ้นเขาไม่ไหว จะหันไปภาวนาที่**วัดถ้ำปากเปียง**ดูบ้างก็น่าจะเป็นการดี แถมยังมีพระเถระในสายพระกรรมฐานคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือด้านการภาวนาที่สุติพิเศษอีกด้วย

หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

พระครูสังวรธมฺโสภณ (เจริญ ญาณวฑฺฒโน)
วัดถ้ำปากเปียง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร

พบถ้ำผาปล่อง “บ้านที่แท้จริง” ของท่าน

จากการภาวนาที่**ถ้ำปากเปียง** ตำบลบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้**หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ได้พบ**ถ้ำผาปล่อง**ในเวลาต่อมา

ในหนังสือ **“พุทธาจารย์ปุชา”** เขียนถึงการพบ**ถ้ำผาปล่อง**ของ**หลวงปู่**ไว้ดังนี้ : -

วันหนึ่งในฤดูหนาว ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ระหว่างที่**หลวงปู่**ไปพักภาวนาที่**ถ้ำปากเปียง** ท่านต้องการที่จะสำรวจสถานที่เพื่อค้นหา**“บ้านที่แท้จริง”** ของท่าน จึงได้**ลุงตีบ** คนบ้านถ้ำ ทำหน้าที่เป็นคนนำทาง นำ**หลวงปู่**ปีนป่าภูเขาขึ้นไปตามซอกเล็กๆ เพื่อเสาะหาสถานที่ที่**หลวงปู่**ต้องการ

ลุงตีบได้เล่าเหตุการณ์ย้อนหลังว่า : -

“หลวงปู่มาภาวนาที่**ถ้ำปากเปียง**นานมาแล้ว มาแล้วก็กลับไปไปแล้วก็กลับมาอีก ท่านมองหาถ้ำที่อยู่ลึกแห่งหนึ่ง ยังไม่ถูกใจ**ถ้ำปากเปียง**

(ท่าน) ปรารภกับผมว่า **อยากได้ถ้ำที่กว้างและอยู่สูงสักหน่อย กิเลสจะได้เข้าหายาก ท่านว่าอย่างนั้น”**

ถ้าผาปล่องนี้อยู่ทางเหนือของ**ถ้าหลวงเชียงดาว** มีลักษณะแปลก คือ ไม่ใช่เป็นถ้ำที่เว้าเข้าไปในตัวภูเขาเหมือนถ้ำอื่นๆ แต่แยกตัวออกมาอยู่ข้างๆ มีทางเดินได้รอบราวกับธรรมชาติได้สร้างไว้โดยเฉพาะ

หลวงปู่ เล่าว่า “...เป็นถ้ำขึ้นมาได้เพราะหินก้อนใหญ่ๆ ๒ ก้อน เกิดหล่นลงมาจากภูเขา แต่ไม่กลิ้งตกลงเหว ไปหยุดอยู่ที่ตีนเขาแล้ว เอายอดชนกันไว้ ทำให้เกิดเป็นช่องว่างกว้างขวาง

ทางด้านหน้าถ้ำมีทางทะลุไปทางด้านหลัง กว้างขนาดประตูบานใหญ่ๆ ๒ บาน

รูปร่างของถ้ำเหมือนถ้ำภูเขาแพกั้นขาดวางไว้ในแนวนอนยังงี้ยังงั้น

อันที่จริงไม่น่าเรียกว่าถ้ำ ลักษณะที่ก้อนหินเอายอดชนกันเป็นหลังคานั้นดูเหมือนกระต๊อบมากกว่า เพียงแต่ว่าเป็นกระต๊อบหินขนาดมหึมาเท่านั้นเอง”

ลุงตีบผู้นำทาง ได้เล่าถึงการมาพบถ้ำว่า

“ผมขึ้นมาตัดไม้จิงได้มาเจอถ้ำนี้เข้า... ตอนนั้นมิแต่แถววัลย์ปกคลุมรกรงรังเต็มไปหมด ข้างในถ้ำมีแต่ซี่เสียงผา เหม็นอับแล้วก็ขึ้นมากคิดว่า**ถ้าหลวงปู่**ไม่เอา ผมก็จะขึ้นมาอยู่ทำสวนกล้วย

แต่พอเห็นถ้ำท่านก็ชอบใจมาก ตกงักในถ้ำคืนนั้นเลย

ท่านชี้ให้ผมทำแคร่ให้ท่านนอนตรงนั้น”

ลุงตีบหมายถึงตรงที่ทางกลดหลวงปู่ที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ ท่านจำวัดที่นั่นมาตั้งแต่ตอนนั้นขณะที่ในถ้ำมีเพียงแคร่ของหลวงปู่หลังเดียว

มาในระยะหลัง ถ้ำพัฒนาไปมาก บางคนมาเที่ยว**ถ้าผาปล่อง** ได้เห็นความสะดวกสบายทันสมัยต่างๆ แล้วก็ชอบใจ ถึงกับอุทานว่า

“โอโฮ! ดีจังเลย ถ้าฉันบวชชีฉันจะมาอยู่ที่วัดนี้แหละ!”

เป็นมงคลสถาน

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ไม่ใช่พระรูปแรกที่พบ**ถ้าผาปล่อง** เล่ากันว่าก่อนหน้าหลวงปู่ เคยมีพระขึ้นไปพบถ้ำแล้วหลายรูป แต่ไม่มีใครกล้าพักค้างคืนเลย

ลุงตีบ คนนำทางบอกว่า **หลวงปู่**ชอบใจมากเมื่อพบถ้ำที่มีลักษณะตรงกับความประสงค์ที่จะพัฒนาให้เป็นอาวาสที่ถาวรต่อไป

แม้ว่า**หลวงปู่**จะได้พักค้างคืนในวันแรกที่มาพบถ้ำนี้ก็ตาม แต่ด้วยภาระและความจำเป็นต่างๆ ท่านมาเริ่มต้นพัฒนา**ถ้าผาปล่อง**อย่างจริงจังได้ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ หลังจากการพบถ้ำครั้งแรก ๗ ปี

เกือบ ๓๐ ปีหลังจากนั้น เมื่อ**ถ้าผาปล่อง**ได้รับการพัฒนาอย่างดีแล้ว **หลวงปู่**ได้เล่าให้ความหลังให้ฟังว่า

“ตอนใหม่ๆ ได้เจอครกหินอันหนึ่งกับสากสองอัน แสดงว่าคนสมัยก่อนที่อยู่**ถ้าผาปล่อง** เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย ตำรากไม่ใบไม้กินเป็นยา แต่ตอนตายครกหินมันหนัก เอาไปด้วยบได้”

หลวงปู่ ยังได้พูดถึงความสำคัญ ความเป็นมงคลสถาน ของ**ถ้าผาปล่อง**อย่างน่าปลื้มปีติอย่างยิ่ง ว่า :

“...ได้มานั่งสมาธิภาวนาใน**ถ้าผาปล่อง**นี้แหละ ยากที่จะมาได้มันไกล

บางคนก็อยู่แถวใกล้ๆ นี้ แต่ว่าขึ้นไม่ได้ เพราะว่าถ้าผาปล่องนี้ มันสูง สูงด้วย ชันด้วย คนไม่มีความเพียรแล้วขึ้นมาไม่ได้ ใจไม่เลื่อมใสศรัทธาจริงๆ แล้วขึ้นมาไม่ได้

ได้ขึ้นมาที่นี้นับว่าเป็นบุญเป็นบารมีอันหนึ่ง ให้พากันตั้งใจภาวนา...

...เราได้มานั่งสมาธิภาวนาในถ้ำผาปล่องนี้ ก็นับว่าเป็นมงคล คือถ้ำผาปล่องนี้ มิใช่ว่ามันเพิ่งเกิดมีในชั่วระยะเวลาที่เราเห็นนี้ ถ้ำผาปล่องนี้ตั้งมาแต่ตั้งฟ้าตั้งแผ่นดิน เมื่อแผ่นดินมีเท่าไร ถ้ำผาปล่องก็มีมาตั้งแต่โน้น

ถ้ำผาปล่องนี้ผ่านพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาทั้งสิ้นพระองค์กับองค์ปัจจุบันแล้ว

สมัยพระพุทธรูปเจ้ากุกสันโธ มาตรัสรู้ในโลก พร้อมด้วยสาวกพุทธบริษัท ถ้ำผาปล่องนี้ก็รับรองพระพุทธรูปองค์ที่หนึ่งนั่น

องค์ที่สอง (พระพุทธรูปเจ้าโกนาคมโน) มาตรัส ก็ผาปล่องนี้รับรอง

องค์ที่สาม (พระพุทธรูปเจ้ากัสสป) มาตรัส ก็ถ้ำผาปล่องก็มีมาก่อนแล้ว ก็รับรองทั้งนั้นแหละ

จนองค์ปัจจุบัน (องค์ที่สี่-พระพุทธรูปเจ้าโคตโม) พระพุทธรูปของเราในเวลานี้ แม้พระองค์จะดับขันธเข้าสู่นิพพานแล้วก็ตาม พระธรรมวินัย คำสอนของพระพุทธรูปก็ยังมีครบถ้วนทุกส่วนทุกประการ...

...ที่ถ้ำผาปล่องนี้ ป้ายนะ ข้างหลังป้ายให้พากันดู...ใครยังไม่เห็น ท่านมีพุทธภาษิตข้อหนึ่งว่า **นตฺถิ สนฺติ ปรี สุขํ สุขอื่นเสมอด้วยความสงบไม่มี**

คือ เมื่อเรามาสู่สถานที่นี้ ให้พากันตั้งอยู่ในความสงบ จะมีเรื่องพูดจาปราศรัยอะไรกันก็ให้มีเสียงเบา อย่าไปพูดเสียงดัง ให้ตั้งอยู่ในความสงบ

เพราะว่าในป่าในเขาในถ้ำนี้ ถ้าเราไม่รักษาความสงบ ก็ไม่ตรงกับ**พุทธภาษิต**ที่ท่านตั้งไว้

อันนั้นเป็นบทเตือนใจอันหนึ่ง แต่ว่าในถ้ำในป่านี้มีหลายๆ อย่าง ถ้าไม่ตั้งใจอยู่ในความสงบระงับ มีภัยอันตราย ถ้าตั้งอยู่ในความสงบแล้วละก็ เรื่องร้ายอันตรายต่างๆ ย่อมไม่เกิดขึ้น”

หลวงปู่ ได้เมตตาเล่าให้ฟังถึงนายทหารท่านหนึ่งมาผาปล่องด้วยกิริยาที่ไม่สำรวม ดังนี้ : -

“ยังมีนายทหารคนหนึ่ง มาเพื่อนจะมานอน มานอนภาวนาของเพื่อนละ พอมาถึงก็ถามว่า ที่นี่มีผีไหม? ผีดุไหม? ผมนี่ไม่กลัวผีหรอก...

ว่าอย่างนั้น ผมไม่กลัวผี มาถามว่าที่ถ้ำมีผีไหม? ใครจะไปตอบว่า มี-บ่มี ไม่ได้ละ มันบ่เห็นตัว

ที่นี้พอแกลไปนอน...ทั้งคืนไม่ได้นอน

ก็ผีทำอะไรอยู่ตอนแกลถามหาผี พอกลางคืนละ จะนอนเมื่อใดไม่ได้นอน **ผีมาหา มาทำอะไรต่อมิอะไรให้แกล เพราะเห็นแกลถามหา**

ผีมันก็มา กลางคืนไม่ได้นอนเลย มันมีอยู่

เพราะฉะนั้น ใครมานี่ให้ตั้งอยู่ในความสงบ ไปเล่นสนุกเฮฮา ฟ้อนรำทำเพลงไม่ได้ละ เดือดร้อน

อันนี้เรื่องนายทหาร มันปรากฏออกมาอย่างนั้น”

แล้วหลวงปู่ก็เล่าถึงกรณีของหลวงตากับศิษย์จากจันทบุรี : -

“แล้วก็มี**หลวงตาองค์หนึ่ง** เอาเด็กในราวสิบกว่าขวบนี้แหละมาจากจันทบุรี

พอมาถึงนี้ หลวงตาบอก เด็กมันก็ไม่ฟัง ร้องรำทำเพลงเล่นตลกเฮฮาอะไรทุกอย่าง

พอทำอย่างนั้นละ ค็นเดียวเท่านั้น ตื่นเช้าขึ้นมาไข้จับสั้นขึ้นมาทีเดียว กินข้าวบ่ล่า กินน้ำบ่ลง

หลวงตาก็เลยพาหลานน้อยกลับจันทบุรี ไปถึงจันทบุรีก็แก้มักไม่เคยไปตายอยู่โน่น จันทบุรี

นั่น! มันเล่นถึงตายเน้อ

เพราะฉะนั้น พุทธภาษิตที่เพิ่นตั้งไว้นั้นต้องเจริญคุณ

นตฺถิ สนฺติ ปรี สุขิ สุขอื่นเสมอด้วยความสงบไม่มี

ท่านว่าอย่างนั้น คือว่าผู้ใดเข้ามาอยู่ในสถานที่นี้ต้องตั้งอยู่ในความสงบ ถ้าไม่ตั้งอยู่ในความสงบ **มันผิดหลัก**

เราจะไม่มองว่า ตันไม้ธรรมดา ภูเขารธรรมดา ถ้ำธรรมดา ก้อนหินธรรมดาไม่ได้ มันมีอะไรหลายๆ อย่างอยู่ในนี้แหละ ในเขาเขียงดาวนี้แหละ”

เวลาไปทำวัตรสวดมนต์ หลวงปู่จะเตือนเสมอ ให้ทุกคนสงบสำรวม เพราะ : -

“ในถ้ำนี้มีพระอรหันต์มาละสังขารไว้หลายองค์ เทวดาเพิ่นมาเคารพ เวลาสวดมนต์เพิ่นก็มาร่วมด้วยเป็นหมู่”

บางครั้งเมชีสังเกตเห็น**หลวงปู่**จุดธูปเทียนควันคั้งไปหมด ครั้งละเป็นกำมือเลย พอธูปไหม้หมดก็จุดต่อเลย จนโยมบ่นเพราะชีเฝ้าเคลื่อน

“ท่านคงเห็นอะไรเป็นพิเศษ คนไม่รู้ไปบ่น ท่านก็เฉยไม่อธิบาย”

หลวงปู่ได้พูดถึง**สัปบายะนำรีนธมย์** ของ**ถ้ำผาปล่อง** ว่า : -

“...อัน**ถ้ำผาปล่อง**นี่เป็นที่สัปบายะด้วยประการทั้งปวง มีทั้งแหล่งน้ำ ป่าไม้ ภูเขา หนาวร้อนอากาศเย็นสบายไม่ต้องติดแอร์ แต่ถ้าหน้าหนาวก็หนาวหน่อยนะ...”

“...ที่**ถ้ำผาปล่อง** ผู้ใดตั้งใจภาวนา **ปลอดโปร่ง** ปลอดนั้นละตรงนั้นละ **ปลอดโปร่ง ภาวนาดี** กายก็สบาย ใจก็สบาย เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไม่รุนแรง...”

หลวงปู่มีญาติ สำหรับชนาบโรค “หัวใจอ่อน” ภาวนาไม่ได้

“ให้พากันตั้งใจมัน มันขนาดไหน แข็งขนาดไหน แข็งเท่าถ้ำผาปล่อง หินผานั้น หินผานั้นแข็งขนาดไหน ใจเราก็อให้แข็งแกร่ง(อย่างนั้น)

แต่เดี๋ยวนี้อพวกเรากำลังหลายมันเป็น**คนโรคหัวใจอ่อน** จะนั่งสมาธิภาวนาก็กลัวเจ็บกลัวไข้ กลัวไม่สบาย กลัวตาย จะนั่งภาวนาตลอดคืนซักคืนก็ไม่ไหว กลัวตาย

ใจมันเป็นโรคหัวใจอ่อนมานานแล้ว ตั้งแต่อกเนกชาติ ก็ไม่แข็งแรงขึ้นมาสักที จนมานั่งภาวนาถ้ำผาปล่อง มันก็คอยตลอดปล่องหนีไปทางอื่น”

(ทั้งหมดที่เขียนมานี้ ผมไม่ได้ประสบการณ์หรือการรับ ผมคัดลอกมาจากหนังสือ **“ละอองธรรม”** ซึ่งคณะศิษย์วัดถ้ำผาปล่องจัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ เนื่องในวันมรณภาพครบรอบ ๑๐ ปี ของ **หลวงปู่สิม**

พทุธาจาโร, ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕)

อ้าว ! ยังจบตอนไม่ได้ครับ ไปเจอคำบอกเล่าเรื่อง **ถ้าผาปล่อง** ของหลวงปู่ ในหน้า ๒๐๘ ในหนังสือ “**ละอองธรรม**” อีก ดังนี้ :-

“สถานที่เรานั่งสมาธิภาวนาอยู่นี้ เป็นสถานที่สงบระงับที่สุดในโลก ก็ว่าได้ **ถ้าผาปล่อง**ที่เราอยู่นี้เรียกว่า สงัดที่สุด วิเวกที่สุด แล้วที่นั่นมันเป็นทีที่เก่าแก่โบราณ ลูกศิษย์พระพุทธเจ้า สาวกพระพุทธเจ้าทั้งหลาย นั้น ตั้งแต่**พระพุทธเจ้ากุกสันโธ** มาตรัสรู้ในโลก สาวกท่านก็มาภาวนา **พระพุทธเจ้าโกนาคมโน**มาตรัสรู้ในโลก สาวกท่านก็มาภาวนา **พระสัมมาสัมพุทธเจ้ากัสสป** สาวกท่านก็มาภาวนา

มาถึงศาสนา**พระพุทธเจ้าโคดม**ของเราท่านทั้งหลายนี้ สาวกท่านก็มา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ตาผ้าขาว นางชี ฤาษี พรหมมณี ท่านก็มาภาวนา...”

แล้วท่านที่ยังไม่เคยไป จะไม่ลองขึ้นไปภาวนาดูบ้างหรือครับ?

“...ถ้าผาปล่อง นั้นมันสูง สูงด้วยชันด้วย คนไม่มีความเพียรแล้วขึ้นมาไม่ได้ ใจไม่เลื่อมใสศรัทธาจริงๆ แล้ว ขึ้นมาไม่ได้...”

๖๐.

เป็นเจ้าอาวาสวัดอโศการาม

ความคิดที่จะพัฒนา**ถ้าผาปล่อง**ให้เป็นสำนักถาวรของ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** จำเป็นต้องพักไว้ก่อน เพราะในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ท่าน **พ่อลี ธมฺมธโร** เจ้าอาวาสวัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ ได้ มรณภาพลง ทางคณะสงฆ์ได้ลงมติขอให้ **หลวงปู่**รับตำแหน่งรักษาการ เจ้าอาวาส

หลวงปู่จึงต้องมาพักจำพรรษาที่**วัดอโศการาม** เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะเจ้าอาวาส ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๘ ในพรรษาที่ ๓๓-๓๗ ของท่าน

ระหว่างพำนักที่**วัดอโศการาม** หลวงปู่ต้องเดินทางขึ้นลงระหว่าง กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ อยู่บ่อยๆ เพราะท่านยังต้องทำหน้าที่บริหาร **วัดสันติธรรม** และอยู่ในระหว่างการก่อสร้างโบสถ์ ซึ่งต้องใช้ค่าใช้จ่ายที่สูงมากด้วย

ทุกครั้งที่**หลวงปู่**ขึ้นมาเชียงใหม่ ท่านต้องหาโอกาสมาพักที่**ถ้าผาปล่อง**เสมอๆ

การตรากตรำกับภาระอันหนักทั้งในฐานะเจ้าอาวาส**วัดอโศการาม** เจ้าอาวาส**วัดสันติธรรม** รวมทั้งการเริ่มต้นพัฒนา**สำนักสงฆ์ถ้าผาปล่อง**ด้วย ทำให้หลวงปู่ต้องเหน็ดเหนื่อยและสุขภาพเริ่มทรุด

โทษอย่างมาก

เรื่องการก่อสร้างโบสถ์ **วัดสันติธรรม** ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ก็ยังคงค้างอยู่ ซึ่งท่านดำเนินนโยบายแบบค่อยเป็นค่อยไป หากมีทุนทรัพย์ก็สร้าง หากหมดก็หยุดพักการก่อสร้างไว้ก่อน

ทางคณะศิษย์**วัดโศคาราม** เมื่อทราบเรื่องการสร้างโบสถ์ของ **หลวงปู่** ก็พร้อมใจกันรวบรวมปัจจัยมาร่วมกับหลวงปู่เป็นเงินถึง ๓ แสนบาท โดยที่หลวงปู่ไม่ต้องเอ่ยปากบอกบุญเลย เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหลวงปู่ไปได้ส่วนหนึ่ง

เพื่อลดภาระ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ **หลวงปู่** ได้สั่งการให้**หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ กุศลจิตโต** ศิษย์อาวุโสสูงสุดของท่าน ที่เป็นเจ้าอาวาส**วัดถ้ำผาจรูญ** อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย ย้ายมาทำหน้าที่บริหาร**วัดสันติธรรม** แทนหลวงปู่

หลวงพ่อพระมหาทองอินทร์ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส**วัดสันติธรรม**อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ และท่านรับภาระสร้างโบสถ์ต่อจากหลวงปู่จนเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓

รวมเวลาก่อสร้างโบสถ์**วัดสันติธรรม** นานถึง ๑๘ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๑๓ ดังที่เคยกล่าวในรายละเอียดมาแล้ว

พระสุทธธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (พระอาจารย์ดี ธมฺมธโร)

วัดโศคาราม อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

๖๑.

ธรรมเมตตา

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ไปจำพรรษาที่**วัดโศคาราม** จังหวัดสมุทรปราการ ทำหน้าที่เจ้าอาวาส และให้การอบรมพระเณรและญาติโยม แทน**ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** ดังกล่าวมาแล้ว

แต่ด้วยความเป็นห่วง ความผูกพันกับสานุศิษย์ที่อยู่วัด**สันติธรรม** จังหวัดเชียงใหม่ **หลวงปู่** ได้มีลิขิตเป็นจดหมายชี้แจงข้อธรรมสั้นๆ แต่มีใจความลึกซึ้ง ส่งถึงคณะศิษย์วัดสันติธรรมอยู่เสมอ อย่างต่อเนื่อง

คณะศิษย์วัดสันติธรรม ได้รวบรวมลิขิตของ**หลวงปู่** โดยเรียกว่า **“ธรรมเมตตา”** จากหลวงปู่ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๐๖ ถึงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๐๖ ทั้งหมดมี ๒๐ ฉบับ แต่ฉบับที่ ๑๙ ขาดหายไป

เพื่อไม่ต้องไปร้ออ่านในภาคผนวกท้ายเล่ม ผมขออัญเชิญ**ธรรมเมตตา** ของ**หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** มานำเสนอไว้ ณ ที่นี้เลย

ไม่เพียงแค่ว่า **“เมตตา”** ที่**หลวงปู่** ได้มอบให้คณะศิษย์วัดสันติธรรมเท่านั้น พวกเรา คือทั้งผมและผู้อ่านทุกท่านคงจะได้สัมผัสรับ **“เมตตา”** อันเป็น**มรดกธรรม** ตกทอดมาถึงพวกเรารุ่นลูก-หลาน-เหลน โดยทั่วทุกท่านด้วยนะครับ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑**วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖**

ให้ละกิเลสออกจากจิตใจให้หมดทุกคน กิเลสนี้แหละทำให้คนเราเดือดร้อนวุ่นวายอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด กิเลสนั้นเมื่อท่านย่อหย่อนเข้ามา คือ ความโกรธ ความโลภ ความหลง สามอย่างเท่านั้น ทำไมหนอใจคนเรา จึงไม่ยอมละ การละก็ไม่หมดซักที ทำไมจึงเกิดมาเพื่อสร้างกิเลสให้มากขึ้นในทุกภพ ทุกชาติ ในชาติเดี๋ยวนี้ให้ตั้งใจละ ทั้งพระทั้งเณร และญาติโยมทั้งหลาย ความโกรธเมื่อเกิดขึ้น อย่าไปโกรธตาม ถ้าไม่ได้โกรธไปตามมันจะตายเชียวหรือ ทำไมจึงไม่ระลึกอยู่เสมอๆ ว่า เราจะละความโกรธให้หมดสิ้นไป เต็มวัน เต็มวัน อย่ามีความท้อถอยในการสร้างคุณดี มีการรักษาศีลห้า ศีลแปด ศีลสิบ ศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ด พร้อมทั้งการเจริญสมาธิภาวนา ฆ่ากิเลสตัณหาให้หมดไป ใจจะเย็น เป็นสุขทุกคนเลย

ด้วยความเมตตาถึงทุกๆ คน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๒**วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖**

ให้พากันตั้งใจฟังด้วยดี จึงจะได้ปัญญา ความโลภในจิตของคนเราไม่มีที่พอที่เต็มได้เลย ต่อให้ตอยสุเทพหมดทั้งลูกกลายเป็นทองคำ จิตของคนเราก็จะยังไม่พอ ทางที่ดีให้ตั้งใจอยู่ในสมาธิภาวนา ตั้งจิตดวงนี้ให้เต็มในขั้นสมถกรรมฐาน พร้อมด้วยวิปัสสนากรรมฐาน ให้แจ่มแจ้งในดวงใจทุกๆ คน เท่านั้นก็พอ เพราะว่าเมื่อเราเกิดมา ก็ไม่ได้ทำอะไรติดตัวมา ครั้นเมื่อเราทุกคนตายไป แม้สตาบ์แดงเดียวก็เอาไปไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงพากันตั้งใจทำสมาธิภาวนาให้เต็มที่ จนกิเลสโลภะ

อันมันนอนเนื่องอยู่ในจิตนี้ให้หมดเสียวันนี้ๆ ถ้ากิเลสความโลภนี้ยังไม่หมดจากจิต ก็ไม่ให้หยุดยั้ง ภาวนาไปจนถึงวันตายนั้น

ด้วยความเมตตาถึงทุกคน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๓**วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖**

กิเลสตัวสำคัญที่ฝังลึกในใจมนุษย์ คือกิเลสความหลง ความหลงนี้ก็คือหลงกายหลงจิตนี้เอง ทางที่แก้จิตหลงนี้ ให้พากันทำสมาธิให้ได้ทุกวัน ทุกคืน ทั้งยืน ทั้งนั่ง ทั้งนอน การตั้งจิตนั้นให้มันอยู่ที่ลมหายใจเข้าออก จนจิตนี้ใสสว่าง หายมืดหายหลง หายมัวเมาในกามคุณทั้ง ๕ จนเกิดดวงตาญาณ เผาผลาญกิเลสให้หมดไป กิเลสความหลงนี้มันชอบกับคนขี้เกียจขี้คร้าน หล้งยาว ชอบนอนก่อนยังไม่ภาวนา ด้วยเหตุนี้เราทุกคนอย่ามาหลงไหลอยู่แค่นั้นแล้วก็นอนๆ เท่านั้นเลย เมื่อพากันได้ฟังธรรมคำสอนนี้แล้ว จงพากันลุกขึ้นทำลายกิเลสโมหะ ความหลงในจิต ให้หมดสิ้นไป เทอญฯ

ด้วยความเมตตาถึงทุกคน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๔**วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖**

บัดนี้ เราทุกคนรู้แล้วว่า กิเลสมันดองอยู่ในจิตใจของเรามาจนจนนับภพนับชาติไม่ได้ ที่เรามาเกิดมาตายอยู่ในโลกนี้ก็เพราะจิต เพราะจิตนี้หลงอยู่ในกามารมณ์ สำคัญผิดว่ากามให้ความสุข ที่ไหนได้ กามนี้มันให้ความทุกข์ ตั้งแต่เกิดจนเราตาย ตายแล้วยังตามจิตหลงไปจนนับ

ภพนั้นชาติไม่ได้ในอนาคต ดูแต่ในปัจจุบันนี้ชาตินี้ คนใดบริโภคมทาง
กายอยู่ ทางวาจา ทางจิตอยู่ ย่อมมีแต่เรื่องร้อนจิตร้อนใจทั้งภายนอก
ภายใน ด้วยเหตุนี้แหละ เมื่อเราท่านทั้งหลายได้ฟังธรรมเทศนากันครั้งนี้
แล้ว ให้พากันละกรรมตัวมารร้ายนี้ ออกให้หมดสิ้น อย่าเสียดายตาม
อยากอยู่เลย

ด้วยความเมตตาถึงทุกคน
พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๔

วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

ความขยันหมั่นเพียรเป็นยอดแห่งธรรม คำว่า ความขยันหมั่น
เพียรมีทั้งภายนอกและทั้งภายใน ภายนอก นั้น ผู้ที่เป็นนักบวช ก็ต้อง
ขยันหมั่นเพียรในการปิดกวางดเช็ดถูก แต่ก่อนอื่นที่จะปิดกวางดนั้น ต้อง
พร้อมเพรียงกันถางหญ้าตัดหญ้าในบริเวณวัดที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะใน
ฤดูกลางพรรษา ไม่ว่าจะวัดใดย่อมมีหญ้าขึ้นเป็นธรรมดา เมื่อได้รับอุบาย
นี้เมื่อไรแล้ว ให้เณรทุกรูป คิษย์วัดทุกคน ลูกขึ้นจับจอบตัดหญ้า
พระทุกรูปก็ลุกขึ้นปิดกวางดพร้อมกันไป ให้เห็นว่าเป็นกิจส่วนรวมของหมู่
คณะ อย่างนี้ดูตายเป็นอันขาด ส่วนความขยันหมั่นเพียรภายในนั้น
ได้แก่ การท่องบ่นสาธยาย ศึกษาเล่าเรียน ฟังเทศน์สนทนาธรรม กราบ
พระทำวัตรเช้าเย็น สวดมนต์ ภาวนา ท่องคาถา นั่งสมาธิไม่ให้ขาด
กลางวัน ๒ ชั่วโมง กลางคืน ๒ ชั่วโมง ส่วนการตั้งจิตนั้น ให้กำหนด
ลมหายใจ เมื่อหายใจเข้า ก็ให้มีสติว่าลมหายใจได้เข้าไป เมื่อลมหายใจ
ออก ก็ให้มีสติว่าลมหายใจออกไป ไม่ให้ลืมนั่งเป็นอันขาด จงเลียนแบบ
ลมหายใจตั้งแต่เราเกิดมาไม่เห็นมันหยุดสักที ถ้าหากลมหายใจหยุด
เราก็ตายเป็นผีเฝ้าประตูที่เท่านั้นเอง อาจารย์หวังว่าคิษยานุศิษย์พร้อมทั้ง

ญาติโยมทั้งหลายคงปฏิบัติได้ตามที่กล่าวมานี้ทุกๆ คน
ทำนี้ อาจารย์เมตตาจิตมาช่วยทุกลมหายใจ

ลงชื่อ พระครูสันติวรญาณ

ปณณาวโรภิกขุ ผู้เขียนแทน

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๖

วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

การทำความเพียรเพื่อละกิเลส นั้น ไม่ใช่เรื่องทำเล่นๆ กิเลสใน
ใจของมนุษย์นั้น มีมาตั้งแต่ก่อนเกิด จนเดี๋ยวนี้กิเลสก็ยังมีอยู่ ถ้าไม่
เพียรละให้หมดในชาตินี้ กิเลสก็จะพาเกิดพาตายในอนาคต ไม่มีที่สิ้น
สุด ด้วยเหตุนี้ พุทธบริษัททั้งสี่ ที่ยังมีลมหายใจเข้าออกอยู่ จงเพียร
ทำทานการกุศลจนวาระสุดท้ายหมดลมหายใจ จงเพียรพยายามรักษาศีล
๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ตามศรัทธาของตนๆ พร้อมทั้งขันติ
ความอดทน ทุกๆ คนไป จนตราบเท่า ยาวชั่ว ตลอดชีวิต ด้วยจิต
ศรัทธาเลื่อมใสจริงๆ ให้พากันทำความเพียร นั่งสมาธิ ยืนก็ให้เป็น
สมาธิ เดินไปข้างหน้าก็ให้เป็นสมาธิ ถอยหลังก็ให้เป็นสมาธิ ขึ้นรถก็
ให้เป็นสมาธิ ไปรถไปเรือก็ให้เป็นสมาธิ ลงจากรถก็ให้เป็นสมาธิ ขึ้น
จากเรือก็ให้เป็นสมาธิ ขึ้นเครื่องบินและขณะโดยสารอยู่ในเครื่องบินก็ให้
เป็นสมาธิ ตลอดทั้งกลางวัน ตลอดทั้งกลางคืน ก็ให้เป็นสมาธิ อยู่ดีก็
ให้เป็นสมาธิ เจ็บไข้ได้ป่วยก็ให้เป็นสมาธิ ครั้นสุดท้าย เวลาจะตายยิ่ง
ให้เป็นสมาธิอย่างยอดเยี่ยม ถอดถอนอาสวกิเลสออกให้หมดสิ้น ก็ดับ
เข้าสู่สุภาพานเลย เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

อาจารย์สง่านาจิตมาช่วยพุทธบริษัททุกๆ คน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๗**วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖**

เวลาเขียนธรรมอยู่นี้ อยู่ในระยะกลางพรรษา ในพรรษานี้ให้พากันระลึกถึงพระโยคาวจรเจ้าทั้งหลาย ท่านพระโยคาวจรพยายามตั้งจิตในก่อนเข้าพรรษาว่า ในพรรษาที่ถึงนี้ จะทำความเพียรแผดเผากิเลสให้หมดสิ้นไปภายใน ๗ วัน พระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายก็ละกิเลสได้ตามขั้นตามภูมิในการปฏิบัติของตนๆ บางท่านก็เป็นพระโสดา บางท่านก็เป็นพระสกิทาคา องค์สำคัญก็สำเร็จพระอรหันต์ภายใน ๗ วันนั่นเอง บางท่านก็ยังไม่สำเร็จ ก็ตั้งจิตอธิษฐานใหม่ ภายใน ๗ วันข้างหน้าอีก ถ้ายังไม่สำเร็จก็ตั้งจิตว่า ครึ่งพรรษาให้สำเร็จ ถ้ายังไม่สำเร็จก็ตั้งจิตทำความเพียรต่อไป ในวันใดวันหนึ่งในกลางพรรษานั้น ถ้าหากยังไม่สำเร็จ ท่านก็ตั้งจิตให้เด็ดเดี่ยวเต็มที่ ว่าไม่เกิ่นคืนออกพรรษา วันมหาปวารณา เมื่อวันมหาปวารณาผ่านไปแล้ว พระโยคาวจรเจ้าทั้งหลายที่จำพรรษาอยู่ในอาวาส พร้อมด้วยญาติโยมก็สำเร็จมรรคผล เห็นแจ้งซึ่งพระนิพพาน ตามอุปนิสัยวาสนาของตน ฉะนั้น พวกเราเหล่าพุทธบริษัททั้งหลาย ผู้ใดสดับรับฟังพระธรรมเทศนากัณฑ์นี้แล้ว จงให้พากันทำความเพียร ละกิเลสให้หมดไปสิ้นไปภายในพรรษานี้ ทุกๆ ท่าน ทุกๆ คน เท่าที่มีชีวิตอยู่นี้ เทอญๆ

อาจารย์มีความเมตตาตาสงสารศิษย์และญาติโยมพร้อมหน้ากัน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๘**วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖**

การละกิเลสเป็นของลงง่าย การเอากิเลสเป็นของยาก คนทุกคนที่เกิดมาหาเอาแต่กิเลสมาเพิ่มใหม่เรื่อยไป เมื่อเราเกิดมามีกิเลสตัวเดียว ผู้ชายก็ชายคนเดียว ไม่ได้กอดคอหญิงมา และเมื่อเกิดเป็นหญิง ก็เป็นหญิงคนเดียว ไม่ได้กอดคอชายมาแต่เกิด ทั้งชายและหญิง เมื่อคลอดออกมาจากท้องแม่ก็เปลือยกายออกมาทุกคน ในเวลานั้นยังไม่มีสมบัติใดๆ เป็นของตัวเอง เมื่อใหญ่แล้วจิตดิ้นรนรุ่มรวยหาเอาสมบัติในโลกนี้ จึงได้เกิดความยุ่งยากร้อยแปดพันประการอย่างนี้แหละ เราท่านทั้งหลาย อาจารย์เองจึงแสดงธรรมว่าละกิเลสเป็นของง่าย ให้ดูตัวอย่างที่อ้างมาให้ให้เห็น เมื่อพิจารณาเห็นแจ้งดังกล่าวสอนมานี้แล้ว จงพากันตื่นลุกขึ้นกราบพระ ๓ หน ไหว้พระสวดมนต์ เข้าที่นั่งสมาธิ ละกิเลสที่ย่องเข้ามาใหม่นี้ออกไปให้หมด ถ้ายังไม่หมด ให้ลุกขึ้นยืนหยุดต่อสู้อกับกิเลสให้หมดไป ในขณะที่ยืนอยู่นี้ ถ้ายังไม่หมด ให้ก้าวเท้าเดินจงกรมภาวนาต่อสู้อกับกิเลส ละความโกรธ ความโลภ ความหลง ให้หมดสิ้นไปในทางเดินจงกรมนั้น ถ้ากิเลสยังไม่ตาย เราผู้เดินจงกรมภาวนาก็ให้เดินต่อไป จนหมดลมหายใจ ล้มตายลงตรงทางเดินจงกรมนั้นเลย

ด้วยความเมตตาถึงทุกคน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๙**วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖**

การภาวนาละกิเลสให้หมดไปจริงๆ นั้น ต้องปฏิบัติดังนี้ เมื่อกำหนดคำบริกรรม กำหนดลมหายใจ จนจิตตั้งมั่นดีแล้ว ต้องกำหนดรูปร่างกายของเราเอง นับตั้งแต่ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ไปตลอด

หมัดในร่างกายนี้ให้เห็นตามความเป็นจริง ที่มันตั้งอยู่ มันเลื่อมไป ทรวด
โทรมไปด้วยความเจ็บไข้ได้ป่วย มีทวารทั้ง ๙ เป็นสถานที่ไหลออกไหล
เข้าซึ่งของไม่งาม คนที่เกิดมาแล้วมักจะหลง ไม่ค่อยกำหนดดูว่า ตัวเรา
นี้เมื่อมาปฏิสนธิมาเกิดในท้องของมารดา ต้องมาเอาก่อนอนุสภกรรมฐาน
อยู่ในท้องมารดานานถึงสิบเดือนจึงได้คลอดออกมา ในวันคลอดนั้นปฏิภูล
ขนาดไหน ในบริเวณคลอดเต็มไปด้วยน้ำเลือดน้ำเหลือง กลิ่นเหม็น กลิ่น
คาว นี่แหละรูปกายนี้เป็นของไม่งาม จึงกำหนดให้เห็น ถ้ายังไม่เห็น ก็ให้
พิจารณาจนถึงวันตาย สุดท้ายเมื่อได้ฟังธรรมกัณฑ์นี้แล้ว จึงพากันกำหนด
กาย อันเป็นอุบายกิเลสให้หมดไป

อาจารย์สังจิตมาช่วยเสมอ

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๐

วันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

โลกนี้มีแต่เรื่องทุกข์ ความสลายในโลกนี้ไม่มี จึงพากันตั้งจิต
ให้มันไม่หวั่นไหว ก็เห็นแจ้งว่าโลกนี้เป็นทุกข์จริง โดยเฉพาะโลกใน
กายกับจิตของเรานั่นเอง มันทุกข์จริง กายมันทุกข์เพราะความเจ็บไข้
ได้ป่วย ไม่สบายต่างๆ นานา ทั้งที่ล่วงมาแล้วก็นับครั้งไม่ถ้วน ทั้งที่
เป็นอยู่ในเวลานี้เดี๋ยวนี้ มันทุกข์ในการบริโภคอาหาร ทุกข์ในการแสวง
หาอาหาร ทุกข์ในการแสวงหาที่อยู่อาศัย ทุกข์กับเครื่องนุ่งเครื่องห่ม ทุกข์
ในการแสวงหาหาแก่โรค รูปร่างกายนี้เป็นสิ่งลำบากเต็มทน ผู้ใดทนได้
ก็ทนอยู่ไป ผู้ทนไม่ได้ก็ตายไป นี่แหละทุกข์กาย ทุกข์จิตใจนั้นไม่มี
เวลาว่าง ทุกข์เพราะตัณหา ความอยากได้ ไม่มีเพียงพอ ที่พอในจิตนี้
ไม่มีเสียแล้ว ถ้าใครปล่อยจิตให้ไปตามตัณหา ไม่ภาวนา ยิงอยู่ยิง
ทุกข์ ถ้าหากผู้ใดมารู้ว่าจะละตัณหาได้ด้วยการภาวนา ก็ให้รีบตั้งใจแต่

วินาทีนี้เป็นต้นไป ไม่ประมาทในการรักษาจิต เฟ่งพินิจอยู่แต่ในกายกับ
จิตเท่านั้น จนกระทั่งรู้แจ้งเห็นจริงด้วยปัญญาอันชอบ ถึงจะพ้นจากทุกข์
ได้ทุกๆ คนแล

ด้วยความหวังดีแต่ทุกๆ คน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๑

วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

พระธรรมพระวินัยเป็นครูเป็นอาจารย์ให้แก่ทุกคน แต่คนทุกคน
ต้องทำตามพระวินัย อย่าล่วงเกิน อย่าประมาทพลาดพลั้ง ให้มีสติทุก
ขณะตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายถูกต้องโผฏฐัพพะ
ทุกขณะใจคิดธรรมารมณฺ์ อย่าหลงไหลไปในข้างที่ผิดจนดีแตก อย่าให้
จิตหลงไปในทางชั่วจนถอนตัวไม่ขึ้น จงระลึกอยู่เสมอว่า พระธรรม
ท่านพร่ำสอนเราอยู่ทุกลมหายใจ ว่าให้ทำดีทางกาย ให้พูดดีทางวาจา
ให้คิดดีทางใจ พระวินัยนั้นสอนให้ละออกไปสิ่งใดไม่ดี ผิดศีล อย่าทำ
อย่าพูด ไม่ให้พากันพาตัวทำชั่ว ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ไม่ให้ความโลภ
อยากได้มานอนอยู่ในดวงใจ จนประพฤติผิดพระวินัยไม่รู้สึกรู้ตัว ถ้าคน
ทุกคนทำตามครู คือพระวินัย ดังกล่าวมา ก็จะได้รับแต่ความสุขความ
เจริญอย่างเดียว ดังนี้แลฯ

(ฉบับนี้ของวัดสันติธรรมขาดหายไป ได้คัดลอกจากหนังสือ
ละอองธรรม ของสำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ สิงหาคม
พ.ศ. ๒๕๓๙ ท่านพระอาจารย์บุญฤทธิ์ อนุวฑฒโน วัดอโศการาม ได้
เก็บไว้)

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๒**วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖**

การฝึกหัดทำจิตในสมาธิภายใน ให้ทำอยู่เสมอไม่ว่าเวลาใด จิตให้มีความระลึกรู้ในดวงจิต ดวงที่รู้ที่อยู่ภายใน คอยระวังจิตดวงในไม่ให้หลงตามสังขารจิต จิตที่ไปไม่เอา ให้เอาดวงจิตที่รู้ที่อยู่ ดวงจิตที่รู้อยู่นี้ ไม่ได้ไปที่ไหน ตั้งแต่เกิดมาก็อยู่ภายในนี้เอง ขณะใดที่จิตสังขารมันไป ก็ยังรู้ที่อยู่ว่าจิตเราไป ขณะที่จิตสังขารมันกลับมา ก็รู้ว่ามันกลับมา ให้ทุกคนกำหนดให้ได้ว่า จิตดวงในนี้ อยู่ภายในนี้แล้ว ไม่ต้องไปหาที่อื่น จงรู้เฉพาะหน้าเฉพาะใจอยู่เสมอๆ รู้ให้ได้ทุกอิริยาบถ ทั้งนั่งทั้งนอน ตั้งมั่นอยู่ในจิตดวงที่รู้อยู่นี้ นอกจากจิตที่รู้อยู่นี้ทั้งหมด เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน นอกจากจิตที่รู้อยู่นี้เป็นทุกข์ทั้งโลก นอกจากจิตที่รู้อยู่นี้ เป็นของที่ไม่ใช่ตัวตนของเรา ไม่ควรรุ่มหลงไปกับสิ่งใดๆ ทั้งหมด ควรรู้ อยู่เห็นอยู่ในเวลาปัจจุบันนี้อย่างเดียว ถ้าผู้ปฏิบัติมาทำความเพียรเพื่อ ละกิเลส รวมกำลังจิตลงไปสู่ดวงจิตที่รู้อยู่นี้ให้เต็มที่แล้ว ก็จะทำให้เกิดความรู้แจ้งได้แสงสว่างในธรรมปฏิบัติทุกๆ คนไป

ด้วยความเมตตาถึงทุกคนอยู่เสมอ

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๓**วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖**

วันนี้เรานั่งสมาธิแล้วหรือยัง เวลาที่จิตเราตั้งมั่นในสมาธิเป็นปรกติ ดีหรือยัง ผู้ใดปล่อยจิตไปตามกามารมณ์ ผู้นั้นจะต้องเดือดร้อนในภายหลัง เพราะกามทั้งมวลล้วนแต่นำทุกข์มาให้ ทั้งในอดีตและในปัจจุบัน และติดตามไปในอนาคต นักปฏิบัติทางจิตทั้งหลาย ควรละทิ้งให้ได้ใน

เวลานี้ เป็นการดีมาก เพราะท่านผู้ใดละกามตัวนี้ได้ ย่อมอยู่เป็นสุข ทุกลมหายใจ ลิ่งเดือดร้อนทั้งหลายในโลกนี้ ทั้งหมดนี้ ล้วนแล้วแต่กาม เป็นเหตุ เหตุใหญ่อยู่ที่ใจหลงไหลในกามารมณ์ เหตุนี้ท่านผู้ยังละกามทางกายไม่ได้ ก็ให้พยายามละ ผู้ยังละทางวาจายังไม่ได้ ก็ให้พยายามละ ผู้ละกามทางจิตยังไม่หมด ก็ละให้หมดในเวลานี้ ท่านผู้นั้นจึงชื่อว่าอยู่ในพุทธศาสนา แล.

ด้วยความหวังดีให้แก่ทุกๆ คน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๔**วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖**

คุณความดีทั้งหลายนั้น อยู่ที่ตัวบุคคลประพฤติดี มีการรักษาศีลให้บริสุทธิ์ดี ความดีทั้งหลายรวมอยู่ที่จิตเจตนาดี มุ่งอยู่ในทางดีเสมอไม่ว่าความดีนั้นๆ จะเป็นเรื่องดีภายนอกก็ตาม ดีภายในก็ตาม สำเร็จขึ้นมาจากดวงใจที่มีความมุ่งหวังดีอยู่เสมอทั้งนั้น ถ้าจิตเจตนาอันนี้ไม่ดีมาแต่อดีต ก็ให้ตั้งจิตเจตนาเสียใหม่ให้เจตนาดีตลอดไป และให้คอยระวังอยู่เสมอ เวลาตั้งจิตเจตนาดีอยู่นั้นเอง มักจะมีอุปสรรคมาคอยขัดขวางอยู่เป็นระยะๆ ผู้สร้างความคิดทั้งหลาย ให้มีสติจะอธิษฐานตั้งใจ ให้เต็มบริบูรณ์อยู่ทุกเมื่อ ไม่ให้หลงลืม ถ้าหากมีอุปสรรคใดๆ มาขัดข้อง ก็ให้เตือนจิตใจที่มุ่งทำดีนั้น เราจะเอาชีวิตนี้แหละบูชาความดี เราจะประพฤติดีต่อไปจนถึงวันตายเป็นที่สุด

ด้วยความเมตตาถึงทุกๆ คน

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๕**วันที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖**

ตั้งจิตให้มั่นอย่าหวั่นไหวไปตามโลก โลกนี้ทั้งโลกไม่มีสิ่งใดเป็นของใหม่ ดินฟ้าอากาศก็ของเก่า คนและสัตว์ในโลกทั้งปวงก็ดวงจิตวิญญาณอันเก่า กิเลสราคะก็อันเก่า กิเลสโทสะก็อันเก่า กิเลสโมหะก็อันเก่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ก็ล้วนแล้วแต่สิ่งอันเก่า ทำไมเล่าจิตนี้จึงได้หลงของเก่า เหตุสำคัญที่จิตหลงก็คือ จิตคนไม่กล้าแข็งพอ ถ้าจิตทุกคนกล้าพอแล้ว ก็จะไปหวั่นไหวมันทำไม ให้ตั้งจิตเจตนาอันแรงกล้า รักษาศีลของตนให้บริสุทธิ์เต็มที่ แล้วจิตดวงนี้ก็จะใสสะอาด ฉลาดรู้ไม่หมกมุ่นอยู่ในโลกอันแสนทุกข์นี้เลย

ด้วยความเมตตาถึงเสมอ

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๖**วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖**

เกิดมาเป็นคนในชาตินี้ อย่าเป็นคนใจสั้นคั่นเคร่ง จงมีใจกว้างขวางแผ่แผ่เจือจาน จิตใจให้เบิกบาน หน้าตาให้ยิ้มแย้มแจ่มใส นั่งที่ไหนอยู่ที่ใด ก็ให้มีจิตเมตตากรุณาแก่บุคคลและสัตว์โลกทั้งปวง มุ่งหวังให้บุคคล สัตว์โลกทั้งปวง อยู่เย็นเป็นสุข พ้นจากความทุกข์ ผู้ตั้งจิตอย่างนี้ และฝึกหัดจิตของเขาให้เจริญภาวนา เมตตาแก่สัตว์อยู่เนื่องนิจ ติดต่อกันไปจนเคยชิน ก็จะถอนใจสั้น ใจเห็นแต่ประโยชน์ตนใจแคบ ใจน้อย ใจเบา ใจไม่เอาถ่าน ใจชี้คร้านภาวนา ทั้งหมดก็จะถอดถอนออกจนหมดสิ้น แล้วใจดวงนี้ก็จะใสสะอาด สามารถสร้างบารมีให้เต็มที่ในชาตินี้เลย ฉะนั้น ผู้ใดใจสั้นก็ให้ยาว ใจดำก็ให้ขาว จงทำใจ

ของตนนานจนหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง เทอญฯ

ขอให้ท่านทั้งปวงจงเห็นแจ้งซึ่งพระนิพพาน เทอญ.

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๗**วันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖**

คนเราทุกคนหลงกลกิเลส ดูแต่กิเลสราคะสั่งให้ทำก็ทำตาม กิเลสโทสะสั่งให้ทำก็ทำเลย กิเลสโมหะสั่งให้ทำ ก็เป็นอันว่าทำตามไป ทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าผู้ใดทำตามอำนาจกิเลสอยู่เรื่อยไปอย่างนี้ละก็ บุคคลผู้นั้นไม่มีหนทางใดที่จะละกิเลสออกจากจิตได้ เพราะจิตผู้นั้นไม่ยกขึ้นสู่กรรมฐาน แก่อสุภกรรมฐานที่ถ่ายออกมาทุกๆ วันก็ไม่กำหนดกำหนดก็ไม่เห็น ปล่อยให้กรรมฐานเสียไปทุกวันๆ ให้พากันตั้งจิตให้สูงขึ้น อย่าปล่อยยให้จิตต่ำ ตั้งขึ้นมาให้ได้ทุกลมหายใจ ว่านี่เราใกล้จะตายเข้ามาทุกทีแล้ว อย่าประมาท

อาจารย์สงจิตมาช่วยเสมอ

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๘**วันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖**

การทำความเพียรละกิเลสนั้น อยู่ที่เพียรทำจิตให้เป็นสมาธิไม่ว่าเวลาใด ให้จดจ่ออยู่ในการรักษาจิต ไม่ปล่อยให้อำนาจกิเลสใดๆ มาสิงสู่ในจิตได้ ตั้งจิตให้มั่นคงที่สุด เมื่ออารมณ์ใดมากระทบ ไม่ให้จิตนี้หลงไปตาม รู้อยู่เฉพาะจิตดวงที่รู้ผู้นั้น ถ้าจิตดวงนี้ยังหลงไหลไปได้ ก็แสดงว่าความเพียรยังอ่อน ให้เพียรพยายามให้มากขึ้นไปอีก ให้ความประพฤติปฏิบัติทุกส่วนก้าวไปข้างหน้าอย่าถอยหลัง จงคอยระวังตัวสังขารมารจะมากั้นกลาง ไม่ให้ทำความเพียรอันเยี่ยมยอดนี้ มารสังขาร

ตัวนี้มันจะยึดให้อยู่กับที่ นั่นหนึ่ง และมันจะตั้งถอยหลังคืนไปหากิเลส
โทสะ โมหะ อีกหนึ่ง ผู้ทำความเพียรเพื่อละกิเลสทั้งหลาย อย่างหลงไหล
ไปตามกิเลสทั้งหลาย อย่างหลงไหลไปตามกิเลสอื่นๆ เลย

ด้วยความเมตตาถึงทุกคนอยู่เสมอ

พระครูสันติวรญาณ

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๑๙ (ขาดหายไป)

ธรรมเมตตา ฉบับที่ ๒๐

วันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖

ใจมนุษย์ขุดให้ถึง ใจคนเราทุกคนเพราะขุดค้นไม่ถึง เปรียบอุปมา
เหมือนน้ำที่มีอยู่ในพื้นแผ่นดินทุกแห่งหน เมื่อคนไม่ขุดค้นลงไปหา น้ำ
ก็ไม่ได้รับน้ำจั้นนั้น ใจมนุษย์ก็เช่นกัน มันก็มีอยู่ในรูปร่างกายนี้ มีผม
ขน เล็บ เป็นต้น ตลอดไปทั่วสรรพางกาย ให้ดวงจิตดวงนี้กำหนด
ขึ้นมาพิจารณาลงไป ภายนอกมีหนังหุ้มอยู่ทั่วตัว ภายในหนังหุ้ม มีอะไร
กำหนดให้ได้ ไม่ให้จิตไปคิดที่อื่น ให้จิตคิดค้นในตนของตน เรื่องของ
คนอื่นอย่าเอามาคิด จงเพียรขุดค้นลงไปถึงดวงจิต ที่เป็นผู้ค้นอยู่ปัจจุบัน
นั้น อยู่ที่ไหนก็ให้พินิจคิดค้นอยู่ในดวงจิตนั้น จนรู้แจ้งเห็นจริงด้วย
ธรรมจักขุ คือดวงตาญาณแจ่มแจ้งแสงสว่างทางธรรมนี้แหละใจมนุษย์
ขุดให้ได้ทุกคนไป

ด้วยความเมตตาถึงทุกคนอยู่เสมอ

พระครูสันติวรญาณ

ป.ล. ธรรมเมตตาที่ส่งมานี้ ได้รับหรือว่าไม่ได้รับประการใด โปรดกรุณา
ตอบให้ทราบด้วย

๖๒.

เป็นเจ้าของาวาส

วัดป่าสุทธาวาส สกลนคร

ในช่วงที่จำพรรษาและเป็นเจ้าอาวาสวัดโคศคาราม จังหวัด
สมุทรปราการ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ได้อาพาธด้วยโรคไต ในปลายปี
พ.ศ. ๒๕๐๖

จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๘ อาการของโรคกำเริบขึ้น ท่านจึงได้
อำลาจากวัดโคศคาราม ไปพักรักษาตัวที่จังหวัดสกลนคร

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ จำพรรษาที่ วัดป่าสุทธาวาส ในเมือง
สกลนคร ในฐานะเจ้าอาวาส

เป็นอันว่า หลวงปู่ ต้องรับภาระเจ้าอาวาส อยู่ถึง ๓ วัดใน
เวลาเดียวกัน คือ หนึ่ง วัดสันติธรรม อำเภอเมือง เชียงใหม่ สอง
วัดโคศคาราม อำเภอเมือง สมุทรปราการ และ สาม วัดป่าสุทธาวาส
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ด้วยปัญหาด้านสุขภาพ หลวงปู่ จึงได้
ตัดสินใจวางภาระกิจการต่างๆ โดยขอลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสทั้ง
๓ วัดดังกล่าว

จากนั้น หลวงปู่ ก็เดินทางกลับเชียงใหม่ มาจำพรรษาที่ ถ้ำ
ผาปล่อง ติดต่อกันหลายพรรษา เพื่อพัฒนาถ้ำผาปล่อง ให้เป็นอาวาส

ถาวรตามที่ท่านตั้งใจไว้

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๒๐ หลวงปู่ ได้ไปจำพรรษาที่วัดสันติสังฆาราม บ้านบัว ตำบลสว่าง อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อสร้างโบสถ์ที่สร้างค้างคาไว้ให้เสร็จสมบูรณ์

ต่อจากนั้น ท่านก็กลับมาจำพรรษาที่ ถ้ำผาปล่อง ตลอดมาจนถึงวาระสุดท้ายของท่านในปี พ.ศ. ๒๕๓๕

เกี่ยวกับเรื่องอาการเจ็บไข้ และปัญหาด้านสุขภาพของหลวงปู่ ท่านเล่าให้ลูกศิษย์ฟังว่า : -

“สมัยท่าน**อาจารย์มั่น** ถ้ามีผู้เจ็บไข้ ท่านมิให้นอนชมเกินไป ให้ใช้กำลังใจเข้าสู่ด้วย

ถ้าพอลุกนั่ง ยืน เดิน หรือออกบิณฑบาตได้ ก็มิให้นอนอยู่เฉยๆ ต้องเข้มแข็งต่อสู้กับพยาธิสภาพนั้นๆ ด้วยกำลังใจ

เมื่อจิตใจมีกำลังมักหายเจ็บไข้เร็ว ถ้าจิตใจท้อแท้ เอาแต่นอนชมเป็นน้อยก็กลายเป็นมาก บางทีถึงตายเอาง่ายๆ”

พระอุโบสถ และพิพิธภัณฑสถานที่มีฐานหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร

๖๓.

คำพยากรณ์ จากพระอาจารย์ใหญ่

ท่านผู้อ่านคงจำได้ว่า **หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** พระอาจารย์ใหญ่ ได้มาวิเวกอยู่ในเขตเชียงใหม่เป็นเวลาถึง ๑๒ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ และเดินทางกลับภาคอีสาน เมื่อกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๒

ลูกศิษย์ลูกหาของพระอาจารย์ใหญ่ ส่วนมากก็กลับภาคอีสานกันไป ศิษย์อาวุโสที่บรรลุนิคมขั้นสูงสุด (สำเร็จพระอรหันต์) ที่เดินทางกลับภาคอีสานในช่วงนั้นก็มี **หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ** (วัดป่าประสิทธิ์ธรรม อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี) **หลวงปู่ชอบ ฐานสโม** (วัดป่าสัมมานุสรณ์ อ.วังสะพุง จ.เลย) และ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** (วัดถ้ำกลองเพล อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู)

ส่วนศิษย์ที่บรรลุนิคมถึงขั้นสูงสุด ที่ยังคงปักหลักอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ในรุ่นนั้น เห็นจะมีอยู่เพียง ๓ องค์ คือ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** (วัดดอยแม่ปิ้ง อำเภอพร้าว) **หลวงปู่ตื้อ อจลธมโม** (วัดป่าอาจารย์ตื้อ อำเภอแม่แตง) กับ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** (สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว)

ทั้ง**หลวงปู่แหวน หลวงปู่ตื้อ และหลวงปู่สิม** เป็นพระเถระ ที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยและชอบพอกัน

หลวงปู่บุญเพ็ง กบปโก (วัดป่าวิเวกธรรมวิทยาราม อ.เมือง จ.ขอนแก่น) ได้พูดถึงปฏิปทาของพระเถระสายกรรมฐานทั้งสามองค์ ดังนี้ : -

“ประสบการณ์ที่เคยได้อยู่กับครูบาอาจารย์นะ รูปอื่นๆ นะ เช่น **หลวงปู่สิม** นะ ท่านก็เป็นพระที่เรียบง่าย ไม่ค่อยพูดอะไรนัก เมื่อสอนธรรมะเท่านั้นที่หลวงปู่จะพูดสอนนานๆ ส่วนเวลาที่นั่งดื่มน้ำชาพร้อมกับพระอื่นๆ ท่านจะพูดน้อยมาก ไม่ถามไม่ตอบ

เมื่อได้อยู่กับ **หลวงปู่ตื้อ** โอ..ท่านพูดเก่งมาก สอนธรรมนี้ทั้งวันทั้งคืน ไม่จบสิ้น ฟังจนชื่นใจ คำพูดของท่านได้หมด

ส่วน**หลวงปู่แหวน** นี้ ท่านเรียบง่าย ไม่ถามไม่ตอบ ไม่ถามไม่พูดอะไรเลย..”

ความจริงแล้ว ในหัวข้อนี้ผมตั้งใจจะกล่าวถึง คำพยากรณ์ที่หลวงปู่มั่น พระอาจารย์ใหญ่ ได้เคยพยากรณ์หลวงปู่สิม ศิษย์ของท่านไว้เมื่อหลายปีแล้ว หลวงปู่ตื้อเพ็งจะมาเปิดเผยให้หลวงปู่สิมทราบซึ่งในหนังสือ “พุทธาจารย์บูชา” ได้เขียนไว้ว่า : -

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม สหายรักของหลวงปู่ ได้บอกอ่าลาในคราวที่ หลวงปู่ตื้อ ไปเยี่ยมท่านที่อำเภอสันกำแพงว่า

“ผม (หลวงปู่ตื้อ) จะขอลาท่าน (หลวงปู่สิม) กลับไปบ้านเกิด จะเอาสังฆารไปทิ้งที่นั่น คงจะไม่ได้กลับมาเชียงใหม่อีก

ผมมีความลับจะบอกท่านอยู่เรื่องหนึ่ง ผมรักษาเอาไว้ ๓๔ ปีนี้แล้ว

เมื่อครั้ง หลวงปู่มั่น ยังอยู่ที่เชียงใหม่ ก่อนท่านจะกลับไปอุดรธานี ท่านได้พยากรณ์ไว้ว่า ศิษย์รุ่นต่อไปที่จะมีชื่อเสียงโด่งดังคือ

ท่านสิม กับท่านมหาบัว นี่แหละ”

แล้วหลวงปู่ตื้อ ก็เดินทางกลับไปจำพรรษาที่ **วัดอรัญญวิเวก** ต.บ้านข่า อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม ซึ่งเป็นบ้านเกิดของท่าน แล้วในปีต่อมา คือปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ท่านก็เอาสังฆารของท่านไปทิ้งที่นครพนม **บ้านเกิด** ตามที่ท่านบอกลาหลวงปู่สิม ไว้จริงๆ

ส่วนศิษย์สององค์ที่ **หลวงปู่มั่น** ได้พยากรณ์ไว้เช่นกัน ก็เป็นที่รู้จักกันดีแล้ว คือ : -

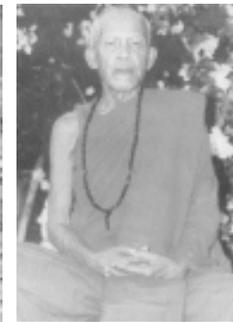
ท่านสิม ก็คือ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร**

ท่านมหาบัว ก็คือ **ท่านหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมปนฺโน** แห่ง**วัดป่าบ้านตาด** อ. เมือง จ. อุดรธานี ด้วยประการฉะนี้ ครับผม.

หลวงปู่แหวน
สุจิตฺตโน

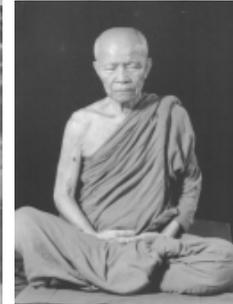
หลวงปู่ตื้อ
อจลธมฺโม

หลวงปู่สิม
พุทธาจาโร

หลวงตา
พระมหาบัว
ญาณสมปนฺโน

๖๔.

รับนิมนต์ไปต่างประเทศ

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร เคยเดินทางไปนมัสการพุทธสังเวชนียสถานในประเทศอินเดีย ๒ ครั้ง นอกจากนี้ท่านยังได้รับนิมนต์ให้ไปปักกิ่ง ประเทศมาเลเซีย ไปประเทศอังกฤษ และประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป และอเมริกา อีกด้วย

ในหนังสือ “**พุทธาจารย์บูชา**” เขียนไว้ดังนี้ : -

หลวงปู่ไปต่างประเทศ

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ หลวงปู่ ได้เดินทางไปสังเวชนียสถานที่ยินเดีย การเดินทางครั้งนั้น คณะศิษย์ที่ร่วมเดินทางไปด้วยต่างประทับใจในบารมีของ**หลวงปู่** ที่ช่วยขจัดปัญหาต่างๆ เป็นต้นว่าปัญหาตัวเครื่องบินไม่มี และปัญหาโรงแรมที่พัก ฯลฯ

ทำให้**พระครูองค์หนึ่ง**ซึ่งเพิ่งรู้จัก**หลวงปู่** และร่วมเดินทางไปกับคณะ ทั้งมีโอกาสใกล้ชิดและจำวัดกับหลวงปู่ด้วย กระซิบกับคณะศิษย์ที่ไปว่า

“ให้ติดตามหลวงปู่ให้ดีนะ **หลวงปู่นี้แหละเป็นพระแท้** อาตมาพิสูจน์จนสิ้นสงสัยแล้ว”

แม้ตัว**พระครูเอง** ก็ไม่กล้าเอนกายจำวัดเสมอกับหลวงปู่ ปัจจุบันทราบที่ท่านเป็น**เจ้าอาวาสวัดไทยวัดหนึ่งในต่างประเทศ**

(ผมเองก็ไม่ได้ติดตามสอบถามดูว่า **ท่านพระครูองค์นั้น** คือท่านผู้ใด และก็ไม่มีคามจำเป็นอะไรใช้ไหมครับ)

ลูกศิษย์ที่ติดตามท่านไปด้วยเล่าให้ฟังว่า **หลวงปู่**ประทับใจในสังเวชนียสถานเป็นอันมาก ตลอดถึงสถานที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพระพุทธประวัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **เขาคิชฌกูฏ** และบริเวณเขาและถ้ำที่แกะสลักเรื่องราวในพุทธประวัติ

หลวงปู่ จะพาปฏิบัติสมาธิภาวนาบ้าง เวียนเทียนบ้าง และ**หลวงปู่**เองก็ปรารถนารวมให้ฟังเสมอๆ ในสถานที่แต่ละแห่งๆ

แต่ที่แน่ๆ ที่ทั้งคณะผู้ติดตามยอมรับเป็นเสียงเดียวกันก็คือ **ไม่เคยมีใครเดินตามหลวงปู่ได้ทันเลย** โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางขึ้นเขา

หลวงปู่ ได้เดินทางไปอินเดียอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ นอกจากนี้แล้ว **หลวงปู่** ยังได้มีโอกาสเดินทางไปที่ **ปักกิ่ง ประเทศมาเลเซีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ตลอดถึงทวีปยุโรปและอเมริกา** อีกด้วย

หลวงปู่เดินทางไปอินเดีย ปี พ.ศ. ๒๕๒๓

๖๕.

เมื่อหลวงปู่ฉันสุกี้

เมื่อเขียนถึงการไปต่างประเทศของหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร ก็มีเกร็ดเกี่ยวกับเรื่อง **อาหาร** ที่เจ้าภาพจัดถวายหลวงปู่ ได้แก่เรื่อง **สุกี้** ที่หลวงปู่ได้รับจัดถวายที่ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งลูกศิษย์หลวงปู่เขียนไว้ในหนังสือ **“ละอองธรรม”** ภายใต้อำนาจเรื่องว่า **“อาหารอสังขยา”** หมายถึง อาหารที่ไม่สบาย ไม่สะดวก ไม่เหมาะสม สำหรับหลวงปู่นั่นเอง

เรื่อง **“สุกี้”** มีดังนี้ : -

ครั้งหนึ่ง เมื่อหลวงปู่ไปโปรดญาติโยมที่ประเทศสิงคโปร์ เจ้าภาพได้จัดอาหารญี่ปุ่นถวาย คือ **สุกียากี้** หรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกกันสั้นๆ ว่า **สุกี้** โดยจัดเป็นชุด ประกอบด้วย เนื้อสัตว์ดิบ ไข่ดิบ และผักสดชนิดต่างๆ ให้ผู้รับประทานปรุงเองในหม้อไฟ ตามแบบที่ชาววาสนิยมกัน

หลวงปู่กลับมา เล่าให้ลูกศิษย์ฟังว่า

“เคยเห็นแต่สุกี้ในถ้วยในหม้อ ไม่เคยเห็นเป็นอย่างนั้น ดิบๆ แดงๆ เราก็คิดในใจว่า **ถ้าวันนี้ไม่มีคนเอาข้าวมาถวายก็จะไม่ฉัน** พอตีมีคนไทยในสิงคโปร์ หัวปิ่นโตมาถวาย หลวงปู่ก็เลยฉันเฉพาะของในปิ่นโต”

ไหนๆ ก็เขียนเรื่อง **อาหาร** ที่ญาติโยมนำถวายหลวงปู่แล้ว ในเรื่องเดียวกัน คือเรื่อง **“อาหารอสังขยา”** นี้ มีเกร็ดอีก ๓ เรื่อง

ผมก็ขอนำมาเสนอไว้ด้วยกัน เพื่อจะได้เป็นอุทาหรณ์ และให้ข้อคิดในการพิจารณาเรื่องอาหารที่จะจัดถวาย หลวงปู่ หลวงพ่อ ครูบาอาจารย์ ที่พวกเราเคารพ

เรื่องแรก มีชื่อว่า **“ลิซาก”**

“ซาก” ก็คือ ราก หรือ อาเจียน ดังนั้น **“ลิซาก”** ในภาษาอิสาน ก็หมายความว่า จะอ้วกแตก นั้นเอง

เรื่องมีดังนี้ : -

อาหารง่ายที่ไม่สังขยาสำหรับหลวงปู่เอาเสียเลย มีข้าวต้ม เป็นเบอร์หนึ่ง

ขึ้นชื่อว่า **ข้าวต้ม** ไม่ว่าข้าวต้มเครื่อง หรือข้าวต้มก๊วย ท่านไม่โปรดทั้งนั้น แม้กระทั่งเวลาอาพาธ ถ้าอยู่ที่ **ถ้ำ** ท่านก็ฉันข้าวสวย

สำหรับ **ข้าวเหนียว** หรือข้าวหนึ่งนั้น แนนอนอยู่แล้วว่า หลวงปู่ฉันมาแต่อ่อนแต่ออก จึงไม่มีปัญหา

จึงเป็นที่รู้กันในโรงครัวว่า **จะไม่ทำข้าวต้มถวาย**

มีบางครั้งที่จำเป็นต้องจัดถวายด้วยเหตุผลบางประการ ก็ได้พบว่า **หลวงปู่** เพียงแต่เชิญให้มือรองรอยเหมือนกับว่าฉันไปบ้าง แต่จริงๆ แล้ว ท่านไม่ได้ฉันเลย

จำได้ว่า ครั้งหนึ่งมีโยมไปพักที่ถ้ำผาปล่อง พอทราบข่าวหลวงปู่ไม่สบาย ก็รีบขมิขมันรับอาสากับแม่ชี **ขอทำข้าวต้มด้วยข้าวหอมอนามย์** ถวายเอง

ปรากฏว่า **หลวงปู่ฉันเกือบหมด** เป็นที่ฮือฮาด้วยความแปลกใจในโรงครัวว่า **“หลวงปู่เมตตามาก”** ทำให้โยมปลื้มปิติเหลือหลาย

ครั้งล่าสุดที่ **หลวงปู่** อาพาธ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล ประมาณ ๑๕ วัน

วันแรกที่กลับถึง **ถ้าพาล่อง** ท่านสั่ง “หม้อข้าวหม้อแกง” (คำที่ท่านเรียก**แม่ครัว**ของวัด) ว่า

“เขาบังคับให้ฉันแต่ข้าวต้มทั้ง ๑๕ วัน หลวงปู่จะเยื่ออยู่แล้ว อย่าเอาข้าวต้มมาให้เห็นอีก **สิฮาก!**”

เกร็ดเรื่องที่สอง ชื่อ “**สุกี้**” ได้นำเสนอไปแล้ว

เกร็ดเรื่องที่สาม ชื่อว่า “**ไม่ฉันเจ**”

ฟัง **หลวงปู่** อบรมเรื่อง “**อาหาเร ปฏิกุลสญญา**” ครั้งหนึ่ง ใจความเหมือนกับท่านรังเกียจการฉันเนื้อสัตว์

“ความจริงในการบริโภคอาหารนั้น แสดงความตายของสัตว์ทั้งหลายที่เอามารวมเลี้ยงธาตุขันธ์ของมนุษย์เรา

ถ้ากำหนดได้ก็จะเห็นว่า ในท้องไส้ของคนเราทุกคน ในตัวของเรานี้ เป็น**ป่าช้าใหญ่** ป่าช้าข้างนอกนั้นยังไม่ใหญ่เท่าป่าช้าในท้องในไส้ของคนเรา

มันลุ่มหลงอยู่ที่ **ป่าช้าใหญ่** สัตว์บกก็กินลงไป สัตว์น้ำก็กินลงไป ใหญ่ที่สุดเท่าข้างก็กินลงไป ผังลงไปนี้ เก็บอยู่ที่นี้ไม่รู้ว่าจะไรต่อมิอะไร นับไม่ถ้วน

นี่แหละป่าช้าละ **ป่าช้าผิ ดิบ**

ผิ ดิบ คือผิยังเดินไปเดินมา พุดจาปราศรัยได้ ยังไม่เป็นผิตาย ถ้าหมดลมเมื่อใดก็จะเป็นผิตาย มันยังมีลมหายใจอยู่ เรียกว่า **ป่าช้า ผิ ดิบ**

เมื่อเห็นป่าช้าผิ ดิบในท้องในไส้ในปากในฟันตัวเองแล้ว การที่จะมายินดีพอใจในการบริโภคอาหาร มันก็ไม่มี

เพราะที่บริโภคเข้าไป มันเป็นประเภทเอาเนื้อสัตว์ทั้งหลายที่เขาตายแล้วมาเลี้ยงร่างกายของตัวเอง ให้สืบชีวิตไปนิดหน่อยเท่านั้นแหละ อีกไม่นานก็ต้องตายเหมือนสัตว์ที่เราบริโภคเข้าไป”

แต่หลวงปู่มิได้ฉันเจ ท่านเล่าให้ลูกศิษย์ใกล้ชิดฟังว่า

“**มังสวิรัต** หลวงปู่ก็เคยลอง ลองอยู่พักหนึ่ง เมื่อลองแล้วพอเลิก มากินเนื้อมันคาวไปหมด

หลวงปู่มาคิดว่า **เราเป็นพระ ต้องฉันตามมีตามได้ ญาติโยมเออะไรมาถวาย เลือกไม่ได้**”

หลวงปู่จึงไม่ได้ฉันเจ เพราะไม่เหมาะแก่อัตภาพ

(ที่หลวงปู่ให้พิจารณาถึง**ป่าช้าใหญ่** ที่อยู่ในท้องของเรา ก็เพื่อให้เห็นความเป็นปฏิกุล ไม่เป็นสิ่งที่น่ายินดี น่าเพลิดเพลีน เราฉันหรือรับประทานเพื่ออยู่ ไม่ให้จิตใจ หลงไหลในรสชาติ)

เกร็ดเรื่องที่สี่ ชื่อ “**อิมานิแกงเย็น**”

เรื่องนี้เล่าเป็นอุทาหรณ์สำหรับญาติโยม ที่ยึดติดอยู่กับพิธีประกอบ การบุญ ที่ไม่ค่อยเป็นกุศล

ครั้งหนึ่ง **หลวงปู่** รับนิมนต์ไปฉันในงานมงคล ของครอบครัวหนึ่ง เจ้าภาพก็จัดหาอาหารไว้ถวายเต็มที่

แต่เพราะเป็นครอบครัวใหญ่ กว่าหัวหน้าจะต้อนรับสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งลูกเล็กเด็กแดง มาร่วมพิธีได้หมด เต็ยวรอคนนั้น เต็ยวรอคนนี้ เต็ยวรอรูป เต็ยวรอทำนนั้น เต็ยวรอทำนี้ มากเรื่องเสียจริงๆ

กระทั่งกล่าวถวายทาน ก็ยืดยาวเย็นเยื่อ

ระหว่างขับรถกลับ คนขับได้กราบเรียนถามด้วยความเป็นห่วงว่า “อาหารวันนี้เป็นอย่างไรบ้างครับ? ผมเห็นหลวงปู่ฉันนึกเดี๋ยวก็เลิกแล้ว”

หลวงปู่ ตอบด้วยน้ำเสียงราบเรียบเย็นๆ ตามปกติ แต่มีสีหน้ายิ้ม เหมือนขำว่า

“โอ้ ! บ่ได้เรื่องดอก **อิมานิ แกงเย็น!**”

๖๖.

อาหารสัปปายะ

หัวข้อที่ผ่านมา ได้คัดลอกเกร็ด เกี่ยวกับ **อาหารสัปปายะ** คืออาหารการฉันที่ไม่ค่อยสะดวก ไม่ค่อยเหมาะกับองค์หลวงปู่

ในหัวข้อนี้ ผมเลยคัดลอกเรื่อง **อาหารสัปปายะ** มาเสนอต่อเนื่องกันไปเลย

ก็คัดลอกมาจากหนังสือ **ละอองธรรม** เล่มเดียวกันนั้นแหละ ก็มี **เกร็ด** อยู่สองสามเรื่อง ดังนี้ :-

สำหรับหลวงปู่ อาหารสัปปายะ ในความเห็นของท่านก็คือ “อะไรๆ มันเป็นอาหารที่ไม่เบื่อบริโภค ก็ให้ถือว่า อาหารสัปปายะ อาหารเป็นที่สบาย”

นับว่า เป็นความเห็นที่สะท้อนความสันโดษในการบริโภคอาหารเป็นอย่างดี เพราะหลวงปู่ท่านถือคติว่า

“กฎเกณฑ์ในการบริโภคอาหาร ท่านว่าเพื่อประทังชีวิตให้เป็นไปจะได้เจริญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน เรียกว่าฉันเพื่อประทังชีวิต **ฉันเพื่อได้อยู่ภาวนา ไม่ใช่อยู่เพื่อฉัน**

อยู่เพื่อฉันนั้นอย่างหนึ่ง (แต่) ฉันเพื่ออยู่นั้นง่าย”

เกร็ดเรื่อง ที่ ๑ : โปรตไข่ต้ม

อาหารสับปายะ สำหรับหลวงปู่นี้ง่ายชนิดไม่ต้องอาศัยฝีมือเลย ใครๆ ก็อาจปรุงถวายได้

แม่ชีผู้ที่ได้รับสมญา “หม้อข้าวหม้อแกง” จากหลวงปู่เล่าว่า

“ไข่ต้มราดซอสี่แหละค่ะ อาหารเป็นที่สบายของหลวงปู่ เวลาท่านอาพาธฉันไม่ได้ ฉันอะไรไม่ลง ลองทำอาหารไข่ขึ้นไปถวาย ท่านฉันได้ ฉันหมด และดูท่านแจ่มใสขึ้นทันตา

แต่ต้องเป็นไข่ต้ม เท่านั้นนะคะ ไข่เจียว ไข่ลูกเขย ท่านไม่ชอบ เคยมีคนทำไข่ดาว ถวายกับต้นหอม ท่านก็ฉันเฉพาะต้นหอม”

อย่างไรก็ตาม **อาหารไข่** นี้ เป็นข้อห้ามข้อหนึ่งของคุณหมอ เนื่องจากไข่แดงมีปริมาณไขมันมาก ทางแพทย์ถือว่าเป็นสาเหตุหนึ่งของโรคคอเลสเตอรอลในเลือดสูง มีผลให้เส้นเลือดอุดตัน จึงไม่เหมาะสำหรับผู้สูงอายุ

เมื่อมีผู้กราบเรียนเรื่องนี้ หลวงปู่ ก็รับฟังเรื่อยๆ แต่ภายหลังท่านปรารภกับแม่ชี ผู้เป็น “หม้อข้าวหม้อแกง” ของท่าน ว่า

“หมอรู้อาหารหลวงปู่ได้ยังไง ตัวของหลวงปู่ หลวงปู่ต้องรู้ชี้ อาหารวิเศษแต่ฉันไม่ได้ จะมีประโยชน์อะไร ของที่ว่าแสดงสำหรับคนอื่น แต่หลวงปู่ฉันได้ ฉันแล้วมีกำลัง ถือว่าเป็นอาหารสับปายะ”

ครั้งหนึ่ง หลวงปู่ เดินทางไปอีสาน ระหว่างทางคนขับรถแวะซื้อไข่ต้มที่ชาวบ้านวางขาย

หลังจากบอกถวายไป ๓-๔ ลูก ก็ชักลั้งแล้วว่า ควรถวายต่อหรือไม่?

หลวงปู่ รู้แหว ท่านบอกว่า **“ส่งมาเถอะ!”**

“หมอเขาวัวกินไข่มากไม่ดินะครับ หลวงปู่” คนขับรถอ้อมอ้อม ทักท้วงอย่างเกรงใจ

แต่ หลวงปู่ ตัดบทว่า **“ช่างหมอเถอะน่า สำหรับหลวงปู่ อันใดมันถูกธาตุขันธ์ของเขาละก็ตีทั้งนั้นแหละ”**

ปรากฏว่าวันนั้น หลวงปู่ฉันไข่ต้มไปทั้งหมด ๙ ลูก!!!

แต่ก็เชื่อว่า หลวงปู่ ละเลยคำแนะนำของแพทย์ในเรื่องเกี่ยวกับอาหารการขบฉัน

ระยะหนึ่งเคยมีญาติโยมจัด**อาหารจีน** ซึ่งถือกันว่ายอดเยี่ยมในด้านรสชาติ และแน่นอนราคาก็ต้องสมน้ำสมเนื้อกับชื่อเสียง มาให้แม่ชีถวายในช่วงอาหารว่างตอนเช้าตรู่ของหลวงปู่ และพบว่าเป็นที่สับปายะ เหมือนกัน

แต่เมื่อหลวงปู่ ทราบในภายหลังว่า **อาหารชนิดนั้น** (หุจถลาม) **แสลงโรค หลวงปู่ก็เลิกฉันเด็ดขาด**

อาจเป็นได้ว่า**เกณท์** ในการตัดสินอาหาร **“สับปายะ”** ของหลวงปู่ นอกจากให้ถูกธาตุขันธ์แล้ว ยังมีเรื่องของสนนราคาและความเรียบง่าย ประกอบอีกด้วยกระมัง

เกร็ดเรื่องที่สอง : ฉันแล้วมีแสง

นอกจาก**ไข่ต้ม**แล้ว ลูกอีสานอย่าง**หลวงปู่** ก็ย่อมมีธาตุขันธ์ที่ถูกกับ**อาหารอีสาน** เป็นธรรมดา

สำหรับของหลวงปู่ ในแต่ละวันจึงมักไม่ขาด **น้ำพริก ผักหนึ่งแกงหน่อไม้ แกงอ่อม**

โดยเฉพาะวันไหนมี **แกงปลาไหลน้ำขลุกขลิก** ละก็วันนั้น
หลวงปู่เจริญอาหารเป็นพิเศษ

มีอยู่ครั้งหนึ่งมีคนเอาอาหาร “ยำลูกต่อ” มาถวาย หลังฉันแล้ว
ท่านเล่าบอกว่า **ท่านถูกต่อต่อยที่ศีรษะ**

“กลางคืนคนเอาไฟไปลงรังต่อ มีอยู่ตัวหนึ่งมันไม่ตาย ตอนเช้า
กลับจากบิณฑบาตมาเจอ มันคงนึกว่า **ไอ้คนนี่แหละมันเผาเราเมื่อคืน
มันเลยลงมาเหม่งเอาตรงนี้**”

หลวงปู่ ท่านเล่าอย่างนี้กชั้น พร้อมกับชี้ตรงกลางศีรษะของท่าน
แสดงตำแหน่งประกอบ!

เมื่อ**หลวงปู่** อาพาธครั้งล่าสุด วันแรกที่กลับจากโรงพยาบาล
ถึง**ถ้ำผาล่อง** ทางโรงครัวจัด **ข้าวสวย** และ**แกงหน่อหวาย** ซึ่งเก็บ
จากตอยนั้นเองขึ้นถวาย

หลวงปู่ ฉันได้หมด

เมื่อโยมที่ขึ้นไปกราบเยี่ยม ตั้งข้อสังเกตว่า**หลวงปู่** ดูสดใสเข้ม
ขึ้น ผิดกับตอนที่อยู่โรงพยาบาล

หลวงปู่ ท่านบอกว่า

**“แม่ซีทำอาหารถูกปาก ฉันเข้าไปก็มีแสง พอมีแสงแล้วไข่มัน
ก็หาย”**

ท่านผู้เขียนไม่ได้บอกชื่อไว้ อย่างไรก็ตามก็ต้องกราบขอบคุณที่
เขียนเรื่องดีๆ เกี่ยวกับ**หลวงปู่** ให้พวกเราได้อ่าน และให้ผมได้คัดลอก
มาเสนอโดยไม่ต้องบอกกล่าวให้ผู้เขียนทราบแต่อย่างใด

ขอบพระคุณครับ!

๖๗.

สร้างฝายน้ำล้นกันลำน้ำอูน

งานสร้าง **ฝายน้ำล้นกันลำน้ำอูน** ที่บ้านเกิดของ**หลวงปู่** เป็น
ตัวอย่างหนึ่ง ของ**งานพัฒนาชุมชน** ที่**หลวงปู่** ท่านทุ่มเททำเพื่อความ
กินดีอยู่ดีของชาวบ้าน

ผมขอคัดลอกมาจากหนังสือ **“พุทธาจารย์บูชา”** (อีกแล้วละครับ
ท่าน) ดังต่อไปนี้ :-

งานพัฒนาชุมชน ที่นับว่าเป็นงานชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่ง ซึ่งแสดง
ให้เห็นถึงความพร้อมเพียงร่วมแรงร่วมใจกัน ทั้งฝายบรรพชิตและ
ฆราวาส

และผลงานก็ได้ก่อประโยชน์อันเกื้อหนุนหนึ่งหนึ่งของ**หลวงปู่**

งานดังกล่าว คือ **งานสร้างฝายน้ำล้นกันลำน้ำอูน** อันเนื่อง
จากความแห้งแล้งที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อชาวบ้าน ที่ฝาก
ชีวิตไว้กับลำน้ำแห่งนี้

ชาวบ้านที่เดือดร้อนมาก ได้แก่ชาวบ้าน **ตำบลสว่าง ตำบล
เชิงชุม** ของเขตอำเภอพรหมนิคม และชาวบ้าน**ตำบลขมิ้น ตำบลหนอง
ลาด** ของเขตอำเภอเมืองสกลนคร ซึ่งอยู่คนละฟากของ**ลำน้ำอูน**
สายนี้

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ภายหลังที่หลวงปู่ จำพรรษาที่วัดสันติสังฆาราม ท่านก็ได้รับอาราธนาจากชาวบ้านทั้ง ๔ ตำบลใน ๒ เขตอำเภอ ให้มาเป็นประธานในการสร้างฝายน้ำล้นกันลำน้ำอูนแห่งนี้ ภายหลังจากที่ได้ประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานทั้งฝายบรรพชิตและฆราวาส ในวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ได้ข้อสรุปว่า จะสร้างฝายกันที่ท่าวังหิน ซึ่งก็คือบริเวณสำนักสงฆ์เวฬุวันสันติวรญาณ (ท่าวังหิน) ในปัจจุบัน

ต่อจากนั้น ที่ประชุมได้ปรึกษากันว่า จะเริ่มงานกันวันไหน?

หลวงปู่ ก็ว่า “ให้เริ่มงานกันวันนี้เลย!”

ดังนั้น เมื่อเลิกประชุมในวันนั้น หลวงปู่ ก็ได้พาคณะศิษย์และชาวบ้าน ทำการตระเตรียมสถานที่จนมืดค่ำ ในวันนั้นเอง

อันนี้สะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะของหลวงปู่ที่เด่นชัดมาก ในเรื่องความเป็นผู้เอาใจใส่ และรับผิดชอบ ในภารกิจารงาน

เรียกว่า ต้องลงมือกันเดี๋ยวนั้น และต้องทำกันให้สำเร็จ

หลวงปู่เป็นผู้มีความเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง อดทน พุดจริง ทำจริง ถือสัจจะมั่นคง เป็นผู้ไม่มากโวหาร

๖๘.

เข้าร่วมอย่างเกินตัว

งานก่อสร้าง เชื่อน้ำล้น เริ่มจากพระ เณร และชาวบ้านทั้งชาย หญิง เด็ก คนชรา รวมกันประมาณ ๒๐๐ ชีวิต ช่วยกันขนหินจากป่าบ้านหนองลาด โดยพระจะช่วยกันนั่งหิน และทุบหินก้อนใหญ่ ให้แตกเป็นก้อนเล็กขนาดพอที่จะขนได้สะดวกขึ้น

ทุกวัน หลวงปู่ จะพาเริ่มงานตั้งแต่ ตี ๔ ท่ามกลางอากาศที่หนาวเย็น

พอ ๑๐ โมงเช้า จึงพักฉันอาหาร และอาหารหลักของชาวบ้านก็คือ ตำหมากหุง (ส้มตำมะละกอ) กับข้าวเหนียว

หลังอาหารแล้วก็เริ่มทำงานกันต่อจนมืดค่ำจึงหยุดพัก

พอถึงเวลา ๑ ทุ่ม หลวงปู่ ก็จะพาสวดมนต์ ฟังเทศน์และทำสมาธิภาวนา

พอเลิก ก็เริ่มงานทิ้งหินลงในคอกไม้ที่สร้างไว้ตลอดแนวฝายกว่าจะหยุดงานเข้าพักนอนจำวัดได้ก็ ๔ ทุ่ม หรือบางวัน มีงานติดพันจนถึงตีหนึ่งตีสอง

การทำงานเป็นดังนี้ตลอดระยะเวลา ๔ เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๑

บางคืนฝนตก พระเณรซึ่งใช้บริเวณป่าที่ขนหิน เป็นที่กางกลดจำวัด ก็มีอันต้องนั่งหลับทั้งเปียกๆ อยู่ในกลดนั่นเอง

องค์หลวงปู่ นั้น ที่แรกที่ประชุมก็ขอให้ท่านเป็นเพียงประธาน แต่ท่านก็กระโดดเข้าร่วมอย่างเต็มตัว หรือเกินตัวเสียด้วยซ้ำ

คงไม่ต้องพูดถึงเรื่องสุขภาพร่างกายของคนที่มาช่วยงาน แต่ละคนถูกแดดเผาจนตัวดำเป็นนิโกรกันถ้วนหน้า ไม่เว้นแม้แต่กระทั่งองค์หลวงปู่ของเรา

เป็นอันว่า ด้วยความร่วมมือแรงร่วมใจของพระเถรและชาวบ้านทั้ง ๔ ตำบล งานสร้างฝายน้ำล้นก็สร้างเสร็จในเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๑

หลังจากงานสร้างฝายเสร็จแล้ว หลวงปู่ก็กลับไปจำพรรษาที่ถ้ำผาปล่องตามเดิม

สำหรับฝายน้ำล้นที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจในครั้งนี้ ก็ใช้ได้ผลดีในระยะแรก แต่ด้วยเป็นการทำที่ขาดหลักวิชาการ ต่อมาในระยะหลัง ในช่วงที่ฝนตกลงมามาก น้ำจะกัดเซาะตรงบริเวณคอฝาย ซึ่งเป็นดินทรายให้พังลงเป็นแนวกว้าง

ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๓ หลังงานฉลองพระอุโบสถวัด **สันติสังฆาราม** บ้านบัว เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ หลวงปู่ก็ได้พาพระเถร เตรียมการซ่อมแซม ด้วยการเห่คอนกรีตเสริมฝายเดิมที่ทำไว้ และได้ช่วยกันกับชาวบ้านชนหินมาเตรียมไว้

แต่พอกลางปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ทางกรมชลประทานได้มาพบเข้า ก็รับที่จะดำเนินการแทนต่อไป โดยได้มาทำการสำรวจในปี ๒๕๒๗ และทำการก่อสร้างจนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ แล้วตั้งเครื่องสูบน้ำ ๔ ตัว พร้อมทั้งสร้างคลองส่งน้ำ เพื่อส่งน้ำออกไปยังพื้นที่เกษตรทั้งสองฝั่งลำน้ำ ตามดำริของหลวงปู่

ฝายน้ำล้นกันลำน้ำอูน นี้ นับว่าได้อำนวยความสะดวกแก่ชาวบ้านเกษตรกรในละแวกนั้นเป็นอย่างมาก เป็นประโยชน์แก่พื้นที่เพาะปลูกกว่า ๑,๐๐๐ ไร่

ทั้งต้นไม้สองฟากฝั่งของลำน้ำอูนก็เขียวชอุ่มตลอดปี น้ำบ่อที่เคยขุดด้วยความยากลำบากก็ขุดง่ายขึ้นเนื่องจากความอึดตัวของน้ำโดยรอบบริเวณฝายน้ำล้นแห่งนี้

พระลูกศิษย์รูปหนึ่งของหลวงปู่ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า **หลวงปู่จะชอบให้น้ำเป็นทาน** สังเกตได้จากการที่ท่านชอบสร้างเขื่อน

เมื่อจำพรรษาอยู่ที่ **ถ้ำผาผัวะ** อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ หลวงปู่ก็ทดลองชนหินมาทำเขื่อน ปรากฏว่าเขื่อนพังแล้วพังอีก กว่าวิศวกรจำเป็นจะเกิดความรู้แจ้งว่าควรจะให้มีความลาดชันเท่าใดเขื่อนจึงเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้... **วิริเยน ทุกขมจฺเจติ - คนล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร**

เขื่อนท่าวังหิน ที่บ้านบัว อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร ที่หลวงปู่ พาพระ เถร และชาวบ้านทำการก่อสร้าง

๖๙.

ห้ามกบเขียดไม่ให้ร้องได้หรือ

เรื่อง**การตติจินนินทา** เป็นเรื่องธรรมดาที่มีอยู่ในโลก พระพุทธองค์ทรงรวมไว้ ๑ อย่างใน **โลกรธรรม ๘** แม้แต่องค์พระพุทธรูป ก็ยังถูกคนติ คนนินทา แล้วนับประสาอะไรกับคนเรา ใช่ไหมครับ
รู้ทั้งรู้แต่เราก็ออดหัวนโหนวไปตามคำตติจินนินทานั้นไม่ได้

ในช่วงท้ายของการ**สร้างฝายน้ำล้นกั้นลำน้ำอุณ** ในครั้งนั้น พระลูกศิษย์ของหลวงปู่องค์หนึ่ง ได้รับความกดดัน-ความคับข้องใจอย่างมาก จากคำนินทาว่าร้าย (ในหนังสือไม่ได้ระบุว่าจากพระเถรด้วยกัน หรือจากชาวบ้าน หรือจากใคร ก็คงไม่ต้องสนใจมากใช่ไหมครับ)

พระภิกษุรูปนั้นคงจะทนแรงเสียดทานไม่ไหว จึงคิดจะหนีไปอยู่ที่อื่นโดยไม่บอกลาใคร

ตื่นเช้า พอเข้าไปใกล้**หลวงปู่** ท่านก็เรียกชื่อพระองค์นั้น พร้อมกับตั้งคำถามชวนคิดว่า

“ท่าน...ท่านห้ามเสียงกบเขียดไม่ให้มันร้องได้ไหม?”

เพียงคำพูดเชิงคำถามประโยคเดียวของ**หลวงปู่** ทำให้พระลูกศิษย์รูปนั้นมีความสงบเยือกเย็นขึ้นในใจอย่างประหลาด

หลวงปู่ ได้พูดซ้ำๆ เย็นๆ ทำนองเตือนสติพระลูกศิษย์ต่อไปอีกว่า **“ที่กบเขียดมันร้อง ก็เท่ากับมันฆ่าตัวเอง”**

แล้วท่านก็อธิบายต่อไปว่า.. **“...กบเขียดมันร้องว่า กูอยู่ที่นี่..กูอยู่ที่นี่.. กูอยู่ที่นี่ .. เมื่อคนได้ยินก็มาจับไปกิน**

เมื่อเราไม่ได้เป็นเหมือนที่เขาว่า มันก็จะฆ่าคนว่าเอง ไม่ต้องไปเดือดร้อนอะไร”

ผมเชื่อว่า ท่านผู้อ่านจะต้องสรุปได้แน่ๆ เรื่องนี้จะจบลงอย่างไร ใช่ไหมครับ?

ขบออกไม้สักหน่อยว่า พระองค์ที่ว่านี้ท่านก็ยังคงเพศสมณะอยู่มาจนถึงปัจจุบัน และเป็นศิษย์สำคัญขององค์หนึ่งของหลวงปู่ ท่านเป็นเจ้าของาวาสอยู่ที่สกลนครครับผม

ศรัทธาจารย์ร่วมสร้างบันไดขึ้นถ้ำผาปล่อง

ตอนที่ ๕ :
พัฒนาถ้ำผาปล่อง

ภายในถ้ำผาปล่อง

ปากถ้ำผาปล่อง
และทางขึ้นช่วงสุดท้าย

๗๐.

เริ่มพัฒนาถ้ำผาปล่อง

ผมขอพาท่านผู้อ่านย้อนกลับไปเริ่มที่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ กันใหม่
ในปีนั้น “ปฏิทินพรรษา” ของหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร บันทึกรไว้ว่า

“ปี พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๘ (พรรษาที่ ๓๙-๔๗) ลาออกจาก
ตำแหน่งเจ้าอาวาสทุกวัด เริ่มพัฒนาถ้ำผาปล่อง”

ที่ว่า ลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสทุกวัด ก็คือ : -

๑. เจ้าอาวาสวัดโคศคาราม จ.สมุทรปราการ มอบให้พระเถระ
องค์อื่น ทำหน้าที่เจ้าอาวาสต่อไป

๒. เจ้าอาวาสวัดสันติธรรม จ.เชียงใหม่ ได้แต่งตั้งให้หลวงพ่อ
พระมหาทองอินทร์ กุศลจิตโต เป็นเจ้าอาวาสอย่างเป็นทางการ ในปี
พ.ศ. ๒๕๑๐

๓. เจ้าอาวาสวัดป่าสุทธาวาส จ. สกลนคร ได้แต่งตั้งให้ หลวง
ปู่แ่วน ธนपाल เป็นเจ้าอาวาสลำดับถัดไป

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ หลวงปู่สิม ท่านจึงกลับไปจำพรรษา
ที่ ถ้ำผาปล่อง อ.เชียงดาว จ. เชียงใหม่ เป็นการเริ่มต้นพัฒนาถ้ำ
ผาปล่อง ให้เป็นสำนักสงฆ์ ที่ถาวรต่อไป

เหตุการณ์การเริ่มต้นพัฒนาถ้ำผาปล่อง ได้บันทึกไว้ในหนังสือ
“ละอองธรรม” ดังนี้ : -

เจ็ดปีหลังจาก**หลวงปู่พบ ถ้าผาปล่อง** คือในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ **หลวงปู่** จึงวางภารกิจที่อื่นทั้งหมด **เริ่มพัฒนาถ้าผาปล่องอย่างจริงจัง** โยมที่อยู่ในคณะบุกเบิกรุ่นแรก ได้ช่วยกันเล่าบรรยายกาศของ สำนักสงฆ์แห่งใหม่ ในตอนนั้นให้ฟังว่า

หลวงปู่ ในช่วงบุกเบิกนั้นยังเป็น “**ท่านอาจารย์**” แม้วัยใกล้ ๖๐ ท่านยังทะมัดทะแมงแข่งขัน และไม่หวั่นงานหนัก

นอกจากงานด้านสถานที่ก่อสร้างเสนาสนะแล้ว ท่านยังเอาธุระ จัดหาพื้นที่ใช้ในโรงครัวด้วย โดยรวบรวมกิ่งไม้เก่าๆ ที่แห้งอยู่บริเวณ **ถ้าแงบ** ซึ่งเป็นที่ตั้ง**พระเจดีย์** ในปัจจุบัน สมทบกับพื้นแห้งที่เด็กผ่าจากไม้สดเตรียมไว้ แล้วท่านก็แบกไปให้ที่โรงครัว

บางครั้ง**หลวงปู่** แบกฟืนท่อนใหญ่ เทาสองกำมือไปให้ทางโรงครัวเผาถ่านไว้ใช้เอง

ฝ่ายหญิงนอกจากเผาถ่านแล้ว ก็ขนกรวดโรยทางเดินเข้าครัวด้วย

ถึงเวลาสร้างน้ำ “**ท่านอาจารย์**” ไปสร้างที่ลำธารต้นน้ำ ขาเดินไป ก็เก็บกวาดทำความสะอาดทางน้ำ ไม่ให้มีใบไม้เน่าหล่นลงมาที่**รางน้ำใจ**

พร้อมกันนั้น ท่านก็หมาดตาหินก้อนสวยๆ เอาไว้ สร้างน้ำเสร็จ ขากลับก็เก็บหินมาทำชั้นบันได

ถ้าหินก้อนใหญ่ ท่านก็แบกใส่บา ขนาดย่อมหน้อย ท่านก็แบกก้อนหนึ่ง หิ้วหอบอีกก้อนหนึ่ง

หลวงปู่ ใช้เวลาทุกนาที “**ได้ประโยชน์หลายอย่าง**” แม้มือข้างเดียวท่านก็ไม่ยอมให้ว่าง

มีเหมือนกันที่บางวัน **หลวงปู่** สร้างน้ำ ในแอ่งบริเวณใต้สะพาน

ข้ามห้วยในปัจจุบัน

ครั้งหนึ่ง หลังเสร็จจากสร้างน้ำที่แอ่ง มีคนเห็น **หลวงปู่** เขียนตัวหนังสือไว้บนแผ่นหินข้างๆ แอ่งน้ำ มีใจความคล้ายจะประกาศ สถานภาพขององค์ท่านในเวลานั้น ว่า “**จารย์ภิกขุ**”

หลวงปู่ มีนิสัยในทางซีดๆ เขียนๆ อยู่ไม่บ่อยเหมือนกัน เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ซึ่ง**หลวงปู่** จำพรรษาที่ **วัดโศกการาม** สมุทรปราการ ท่านได้เมตตามันท์กกรรมะคำสอนสั้นๆ ส่งถึง ลูกศิษย์ลูกหา ที่**วัดสันติธรรม** เชียงใหม่

เท่าที่**พระอาจารย์บุญกู่ อนุตฺตโน** แห่ง**วัดโศกการาม** ได้รวบรวมไว้มี ๑๒ ฉบับ ได้นำตีพิมพ์ในหนังสือ “**พุทธาจารย์บูชา**” ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่

ส่วนคณะศิษย์ที่ **วัดสันติธรรม** เชียงใหม่ รวบรวมไว้มี ๑๙ ฉบับ ตีพิมพ์ในหนังสือ “**๕๐ ปี สันติธรรมานุสรณ์**”

และ ผมก็ได้คัดลอกนำเสนอในหนังสือเล่มนี้เรียบร้อยแล้ว

ที่**ระเบียงหลังถ้าผาปล่อง** ซึ่งเดิมเป็นที่พักผ่อนคลายอิริยาบถของ **หลวงปู่** **บนกระดานสีขา** ซึ่งแขวนอยู่ที่ผนังข้างที่หนึ่งของท่าน มักมีกรรมะสั้นๆ เตือนสติ ปรากฏอยู่เสมอ เช่น “**เสียวอะไรก็ได้แต่อย่าเสียวใจ**” เป็นต้น

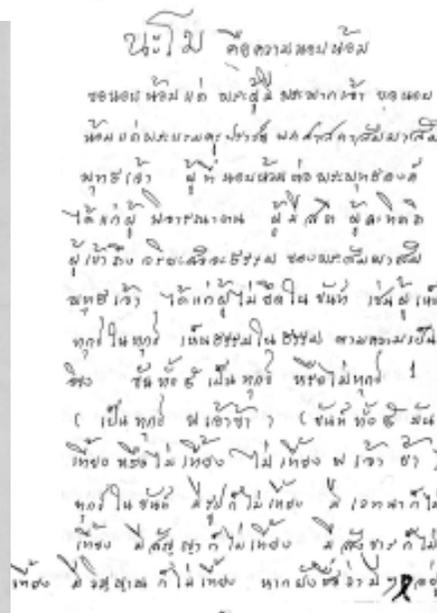
และ **หลวงปู่** ก็ขยันเปลี่ยนข้อความใหม่ๆ เสียด้วย จนกระทั่งเข้าสู่วัยชรา ท่านจึงได้เลิกเขียน

นอกจากนี้ ยังมีหนังสือรวมบันทึกกรรม ซึ่งเป็น**ลายมือของหลวงปู่** ที่ลูกศิษย์พิมพ์เผยแพร่ในโอกาสงานพระราชทานเพลิงศพของท่านอีก

ด้วย

(หนังสือที่เป็นลายมือของหลวงปู่ เล่มนี้ ชื่อว่า “พุทธาจารโ
ลิขิต” เป็นลายมือของหลวงปู่ล้วนๆ มีความหนา ๔๐๐ หน้า ผมเป็น
 ผู้หนึ่งที่ถือว่าโชคดียิ่งมาก เพราะตอนกลางคืนก่อนพิธีพระราชทาน
 เพลงศพหลวงปู่ในวันรุ่งขึ้น ได้อธิษฐานถึง **เนสัชชิก** คือปฏิบัติธรรม
 ทั้งคืนโดยไม่นอน พอถึงประมาณตี ๓ ช่วงหยุดพักการนั่งสมาธิ ได้มี
 การแจกหนังสือเล่มดังกล่าว ซึ่งมีการพิมพ์ทั้งหมด ๕,๐๐๐ เล่ม และ
 แจกหมดในคืนนั้น แล้วจะไม่ภูมิใจได้อย่างไร เพราะผมเดินทางร่วมไป
 กับคณะฯ หนึ่ง มีราว ๘๐ คน คือ ๒ รถบัส มีผมแตกพวกไป
 อยู่ปฏิบัติธรรมที่**ถ้ำผาล่อง** คนเดียว นอกนั้นไปพักที่อื่น ผมจึงเป็น
 คนเดียวในคณะที่ได้รับแจกหนังสือดังกล่าว สมควรที่จะนำมาคุยใช้ใหม่
 ครับ)

๗๑.

ทำอะไอย่าได้ประมาท

ในระยะแรกที่เริ่มต้นพัฒนา **ถ้ำผาล่อง** ได้มีอุบัติเหตุต่อกับคน
 งานก่อสร้าง เนื่องด้วยความประมาทไม่สำรวม เรื่องมีดังนี้ :-

หลังคาถ้ำผาล่อง แรกทีเดียวมุงด้วยสังกะสี ต่อมาสังกะสีรั่ว
 จึงมีงานเปลี่ยนสังกะสีใหม่ พร้อมกับ **งานหล่อถังน้ำที่ฐานถ้ำ**

แรงงานหลายคนที่ได้รับจ้างมาช่วยเป็นเด็กหนุ่มวัยคะนองจาก
บ้านถ้ำ

มีอยู่คนหนึ่ง ระหว่างทำงานก็ร้องรำทำเพลงไปด้วย แล้วอยู่ๆ
 ก็พลัดท่าตกลงมา (จากหลังคา)

ผู้เห็นเหตุการณ์ ต่างก็คิดว่า **หมอนั่นคงไม่รอด** เพราะข้างล่าง
 เทคอนกรีตเป็นขอบบ่อ

แต่ก็เหมือนปาฏิหาริย์ จำเพาะให้เจ้าหนุ่มตกลงมาพอดีตรงช่อง
 คอนกรีต ซึ่งมีไม้คร่าวพาดอยู่ระหว่างขอบบ่อ ไม้คร่าวรับน้ำหนักจาก
 ต้นคอกของเขาไว้ถึงกับเนื้อไม้แยก **หัวจึงไม่ฟาดพื้น**

หลวงปู่ เป็นห่วงมาก ถึงกับออกวิ่งนำหน้าชาวบ้านที่ห้ามคนเจ็บ
 ลงจากเขา เพื่อส่งโรงพยาบาล

เขาเดินกลับขึ้นถ้ำ หลวงปู่บอกกับลูกศิษย์ว่า “วิ่งเสียหน่อย”

เมื่อเด็กหนุ่มหายเป็นปกติดีแล้ว ได้ขึ้นไปกราบขอบขอบคุณหลวงปู่ แล้วท่านสอนว่า

“บุญนะที่ไม่ตาย พระที่นี้ศักดิ์สิทธิ์ จะขึ้นไปมุงหลังคาให้กราบ พระเสียก่อน การขึ้นไปร้องเพลงบนนั้น เป็นการไม่เคารพพระ ศาสนสถานเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ สถานที่นี้เป็นสถานที่ควรเคารพ”

หลังอุบัติเหตุครั้งนั้น ช่างทุกคนที่อาศัยพักนอนในวัดระหว่างทำงาน พวกกันขึ้นไปสวดมนต์ ฟังเทศน์ นั่งสมาธิทุกคืน ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้ไม่มีใครเคยสนใจเลย

หลวงปู่ แจกเหรียญให้เพื่อเป็นสิริมงคล พร้อมกับสอนว่า **“ทำอะไรอย่าได้ประมาท”**

นอกจากนั้น ท่านยังเมตตาสอนคาถาเตือนสติ ซึ่ง**หลวงปู่** เลือกมาให้เหมาะกับอุปนิสัยว่า : -

“โอมพินิจมหาพิจารณา จะไปจะมาให้พิจารณาเสียก่อน”

สาธุ! พวกเราอย่าลืมน้อมรับเอาไปด้วยนะครับ รับประกันว่าดีแน่ ในทุกกิจการ

๗๒.

นั่งขัดสมาธิเพชร

เมื่อเอ่ยถึง **หลวงปู่สมิท พุทฺธาจาโร** ศิษย์ทุกคนจะต้องนึกถึงการนั่งสมาธิเพชร ไปด้วย

สมัยที่องค์ **หลวงปู่** ยังอยู่ ใครไปภาวนาที่ ถ้ำผาปล่อง ท่านต้องให้หัดนั่งสมาธิเพชรฟังเทศน์กันทุกคน

สมาธิเพชร จึงเป็นเสมือนท่าบังคับในการนั่งภาวนาของสำนักถ้ำผาปล่อง

บางคนสงสัยว่า **หลวงปู่** เป็นต้นคิดของการนั่งสมาธิภาวนาแบบนี้หรืออย่างไร เพราะที่อื่นๆ ก็ไม่ได้เข้มงวดกดขันกับท่านั่งมากมายนัก มีแค่บอกให้นั่งสบายๆ คงมีเฉพาะสำนักของ**หลวงปู่** เพียงแห่งเดียวที่ทุกคนต้องนั่งสมาธิเพชรภาวนา

เกี่ยวกับคำถามเรื่องนี้ **หลวงปู่** บอกว่า : -

“อันการนั่งสมาธิภาวนาขัดสมาธิเพชรนี้ ไม่ใช่ว่าหลวงปู่เป็นผู้คิด

พระพุทธรูปปางต่างๆ โดยเฉพาะทางเชียงใหม่ หรือหลวงปู่องค์ที่ขัดสมาธิเพชรมีมากมาย

สมัยโบราณ ท่านนิยมหล่อพระนั่งขัดสมาธิเพชร ต่อมาญาติโยมซึ่งเกี่ยวนั่งภาวนาขัดสมาธิเพชร ก็เลยหล่อไปตามใจชอบ ตามนั่งสบาย”

หลวงปู่ สอนวิธีนั่งขัดสมาธิเพชร ดังนี้ : -

“การนั่งขัดสมาธิเพชรนี้ ให้เอาขาซ้ายขึ้นมาทับขาขวาก่อน แล้วก็เอาขาขวามือขึ้นมาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาทับมือข้างซ้าย ตั้งกายให้เที่ยงตรงเหมือนพระพุทธรูป หรือเหมือน **หลวงปู่สิม**...รูปเหมือนมานั่งอยู่นั้นแหละ เฝื่อนั่งตัวตรงดี แล้วก็อ้วนท้วนดี เฝื่อนั่งภาวนาละ

ฉะนั้น ให้พากันตั้งใจหัดนั่ง หัดไปนั่งทุกคืนๆ เรานั่งที่วัดได้ แล้ว กลับไปบ้าน หรือทุกคืนที่เราจะนอนก็นั่งให้ได้ **เพราะว่าการนั่งขัดสมาธิเพชรนี้ เป็นของดีพิเศษ ไม่มีอะไรจะดีเท่าเทียมได้”**

“การนั่งขัดสมาธิเพชรนั้น เป็นการฝึกฝนคนเราให้เกิดความตั้งใจมั่น

ดูเมื่อพระพุทธรูปเจ้าเราจะได้ตรัสรู้นั้น พระองค์นั่งขัดสมาธิเพชรได้ร่วมโพธิ์ จึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปเจ้า...

...นั่งสมาธิเพชร **ใจของเราต้องเป็นเพชร ไม่ใช่เป็นพลอย...**

พลอยตามกิเลส

เป็น**เพชร** คือว่า ถ้าเหล็กเพชร ก็เรียกว่าตัดเหล็กต่างๆ ได้ เพชรนิลจินดา มนุษย์สมมติกันว่ามีราคาแพง แต่ยังมี **ใจเพชร** พระพุทธรูปเจ้าไม่ได้

ใจเพชรพระพุทธรูปเจ้านั้น นั่งขัดสมาธิเพชร ทางร่างกายได้เจ็บปวดทุกขเวทนาอะไรๆ ทั้งหมด พระองค์สละตายลงไป

เราทุกคนก็ให้พยายามหัดนั่งสมาธิเพชร จิตมั่นจะได้เป็นเพชรบ้าง

เดี๋ยวนี้มันเป็นแต่**พลอย** กิเลสราคะมาก็**พลอยตาม** โทสะมาก็**พลอย** โมหะมาก็**พลอย** **พลอยตามมันไป...”**

ท่านทำเป็นตัวอย่าง

เรื่อง**การนั่งขัดสมาธิเพชร** ต่อมาครับ : -

เวลามีคนใหม่ที่ตักตักใจไปหัดนั่งสมาธิเพชร **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** จะสอนโดยองค์หลวงปู่เองทำให้ดูเป็นตัวอย่างซ้ำๆ ถึงการยกขาทั้งสองมาขัดกัน

พร้อมกันนั้น **หลวงปู่** ก็จะอธิบายประกอบด้วยน้ำเสียงที่แจ่มใสนุ่มนวล ฟังแล้วเกิดกำลังใจและมั่นใจว่าจะต้องทำให้ได้

คำพูดให้กำลังใจของ**หลวงปู่** ทำให้ศิษย์ผู้มาใหม่ต้องกัดฟันยกขาที่แข็งโป๊กทั้งสองข้าง ค่อยๆ ดัดขึ้นมาไขว่กันตามอย่างที่ท่านทำให้ดูให้จงได้

แม้บางคน จะรู้สึกเจ็บปวดจนน้ำตาแทบเส็ด และบางคนรู้สึกคล้ายจะล้มหงายท้องตั้งลงเดี๋ยวนั้น ก็จำเป็นต้องทนเพื่อไม่ให้เสียฟอร์ม

เสียง**หลวงปู่** ท่านพูดเป็นการปลอบประโลม : -

“...ไม่ต้องหนักอกหนักใจ ทำตาม หลวงปู่จะทำให้ดู การนั่งแบบนี้ ตอนแรกๆ ก็ขัดข้องบ้าง คือมันยังไม่คุ้นเคย ปวดแข็งปวดขาบ้าง เส้นเอ็นมันยังไม่ยาน ยังตั้งอยู่

คนเรา ไม่ว่าจะอะไร การงานใดๆ มันยังใหม่ ก็ยังไม่คล่องตัว

ที่จะได้เป็นไปก็คือว่า ต้องหัดนั่งไปทุกๆ คืน เต็มวันก็คล่องสบาย เป็นการหัดกายบริหารอย่างหนึ่ง หรือว่า **ดัดเส้นเอ็น** ก็ว่าได้..

...ความจริงแล้ว ร่างกายของมนุษย์คนเรานั้น จะนั่งอย่างไรมันก็มี**ความเจ็บปวด**เป็นธรรมดา เพราะร่างกายมนุษย์นั้น ร่างกายละเอียดเนื้อก็อ่อน หนังก็บาง ไม่เหมือนหนังควาย **ไม่ว่านั่งแบบใดก็ต้องเจ็บปวด...**

...หัดนั่งให้มันได้ เอาขาซ้ายขึ้นมาทับขาขวาก่อน แล้วเอาขาขวามาทับขาซ้าย ตอนแรกมันไม่อยู่ เส้นเอ็นมันตึง ก็ให้เอามือจับไว้ไม่ให้มันหลุดลงไป พอหนังไปสั้กสักหนึ่งมันก็จะยานออก (ความเจ็บปวด) ก็จะค่อยหายไป...”

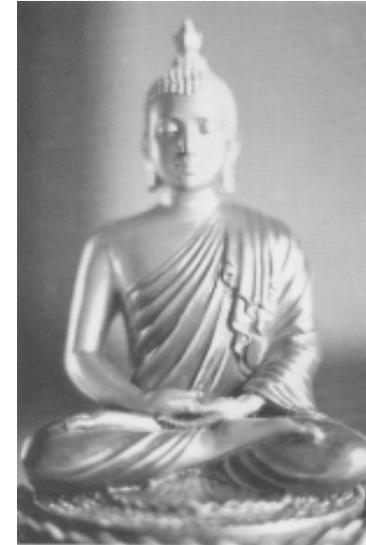
ท่านผู้อ่านครับ ผมเคยไปกราบ**หลวงปู่** ที่**บ้านกรุงเทพภาวนา** ดูเหมือนจะอยู่ซอย**นาคาศัพท์** สุขุมวิท ซอย ๓๖ แถวๆ พระโขนง เป็นตอมคำ ราวๆ ๒ ท่วม มีญาติโยมนั่งอยู่เต็มห้อง **หลวงปู่**ท่านหนึ่งสงบเย็น เปล่งน้ำเสียงสงบเย็น อยู่ด้านหน้าของพวกเรา

เริ่มต้นการแสดงธรรม **หลวงปู่**ท่านก็แนะนำให้นั่งขัดสมาธิเพชร เหมือนกับที่บอกในตอนต้นนี้แหละครับ

ศิษย์ทุกคน ทั้งศิษย์เก่าและศิษย์ใหม่ ดูจะกระตือรือร้น ต่างก็ตั้งใจจะทำให้ได้ ผมเองก็ตั้งใจเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์

เมื่อทุกคนนั่งเข้าที่กันเรียบร้อยแล้ว **หลวงปู่** ท่านก็ให้ธรรมะทุกคนตั้งใจทำสมาธิ บรรยากาศเงียบสงบ ชนิดที่แม้เข็มหล่นลงกระทบพื้น ก็คงจะได้ยินอย่างแน่นอน

หลังจาก**หลวงปู่** ท่านเทศน์ไปได้ราวๆ ๕ นาที เสียงเหมือน

“...หลวงพ่อกำลังสมาธิเพชรตั้งแต่วันเททองหล่อ จนเดี๋ยวนี้ยังไม่เลิกเลย...”

ของหนักกระทบพื้นดัง “พลัก!” ก็เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน

หลายคนไถ่ๆ กลั้นหัวเราะไม่อยู่ ปล่อยคิ๊งคักออกมา แล้วมีคนหนึ่งพูดเบาๆ ว่า **“ใครทำเพชรหลุด?”**

ท่านผู้อ่านครับ คงจะถึงเวลา “สารภาพ” กันแล้ว **ผู้ทำเพชรหลุด** ทำลายสมาธิของผู้ที่นั่งข้างเคียงคืนนั้น ก็คือ **ผมเองครับ!**

ผมพยายามเต็มที่แล้ว ตอนแรกก็พยายามเอามือกำข้อเท้า ประคองตัวไว้ พอปล่อยมือเท่านั้น หัวขวาก็ตืดฝิ่ง เตะพื้นดัง “พลัก!” มันสุดวิสัยครับ!

ผมเก็บความลับนี้ไว้ ๒๐ ปีกว่า เพิ่งมีโอกาสสารภาพตอนนี้เอง เพชรเม็ดที่ผมทำร่วงเอาไว้ ปานนี้คงไม่เหลืออยู่ ท่านเจ้าของบ้านคงจะบ่ดกวาดทิ้งไปหมดแล้ว!

ให้ทำไป..ไม่มีข้ออ้าง

ก็ขอเขียนถึง การนั่งสมาธิเพชร อีกหนึ่งตอนครับ

...แต่ถ้าไม่ตั้งใจจริง ไปทำเล่นหละหละ หรือมีข้ออ้างโน่น
อ้างนี่ลับหลัง **หลวงปู่** ละก็..ระวัง! เดี่ยวจะโดนท่านเทศนาอบรมให้
รู้สึกปวดแสบปวดร้อน ไปตามระเบียบจนได้

ตัวอย่าง (จากหนังสือ “ละอองธรรม”)

มีครูสาวสี่คน ไปจากกรุงเทพฯ วันแรกหัดนั่งกับ**หลวงปู่** แข็ง
ขาก็เป็นเพชรบ้าง เป็นก้อนหินก้อนกรวดบ้าง เป็นธรรมดา

วันต่อมา พอมีเวลาก็มาหัดนั่งกันเอง หวังจะค้นหาเพชรไปวัด
หลวงปู่ให้จนได้

คุณเธอทั้งสี่สาวนั้น ต่างก็มีทรวดทรงองค์เວตามมาตรฐานของ
เธอเอง คืออ้วนและเตี้ยแบบมะขามครึ่งซ้อ ๒ คน เตี้ยแต่ไม่อ้วนอีก
๑ ที่เหลืออีก ๑ นั้นดูจะสูงเพียวกว่าเพื่อนร่วมทีม

คนสูงนั้นนั่งสมาธิเพชรได้เป็นเรื่องเป็นราวกว่าเพื่อน ก็เลยรับ
หน้าที่เป็นครูฝึก ให้กับเพื่อนๆ อีก ๓ คน แต่ก็ถูกเพื่อนๆ ต่อว่า
เนื่องจากแข็งขย่าวไม่เท่ากัน

“เธอขย่าวเธอก็เอามาขัดกันได้ ขาฉันลั่นทำไม่ได้”

“ขาฉันลั่นทั้งใหญ่ ก็ขัดกันไม่ได้เหมือนกัน” อีกคนเสริม

ฯลฯ

ทั้งกลุ่มก็เลยหัดไป เล่นไป หัวร่อต่อกระซิกกันทั้งวัน พอตก
เย็น ระหว่างขึ้นไปนั่งรอเวลาสวดมนต์ทำวัตร ก็ได้ยินเสียง **หลวงปู่**
พูดเปรยขึ้นต่อหน้าที่ประชุม ว่า : -

“มันเป็นการไม่มีวินัย ขัดสมาธิเพชรแบบแผนของพระพุทธเจ้า
จะไม่ทำก็อ้างโน่นอ้างนี่ ขาจะลั่นจะยาว จะอ้วนจะผอม มันก็เรื่องของ
ขา..”

อันนี้แค่เริ่มต้น เป็นการอบรมนำคล้ายการ**อุ้นเครื่อง..** หรือ
วอร์มอัพ ให้กับคุณครูสาวทั้งสี่ท่าน

ต่อจากนั้น **หลวงปู่** ก็พาทำวัตรสวดมนต์ แล้วก็พานั่งสมาธิ
ภาวนา คำสอนของท่านคล้ายๆ จะจงใจกำชับคุณครูนักภาวนาทั้งสี่สาว
เป็นนัยๆ ว่า

“การนั่งสมาธิภาวนานั้น ให้นั่งขัดสมาธิเพชรให้ได้

การนั่งขัดสมาธิเพชรนั้น พระพุทธเจ้าท่านนั่งตั้งแต่วันตรัสรู้
จนถึงวันนิพพาน ท่านบิได้นั่งเล็กๆ น้อยๆ

เรานั่งเล็กๆ น้อยๆ ก็อย่าไปบ่นว่าปวดนั้นปวดนี้ ขาลั่น ขย่าว
อ้วนมาก ผอมมาก อย่าไปคิดอย่างนั้น

**“อย่างไรเราจะเอาชนะกิเลสในหัวใจของเรา ให้พากันตั้งใจ
นั่ง ตั้งใจทำตาม เมื่อผลมันออกมา จะมีสติ จะมีสมาธิ จะมีปัญญา
จะเกิดญาณวิเศษ ละกิเลสให้หมดไป ลีนไป...”**

มีตัวอย่างจาก **แม่ชี** อีกท่านหนึ่ง เล่าประสบการณ์ที่เริ่มหัดนั่ง
สมาธิเพชรครั้งแรก ต่อหน้า**หลวงปู่**

เมื่อเริ่มต้น แม่ชีก็คิดหาเหตุผลเพื่อแก้ตัวให้แก่ตนเองอยู่ในใจ

แต่ก็ต้องแปลกใจ และตกใจ ที่**หลวงปู่** จะพูดสวนออกมาทันที
กับความคิดของแม่ชี เป็นการ**ดักใจ**ได้ถูก พร้อมกับ**สอน**แทรกขึ้นมา

ทุกครั้งก็ว่าได้

เช่น แม่ชินึกในใจว่า “เราเนี่ยมันใหญ่ด้วย สั้นด้วย คงนั่งไม่ได้ มันจะปวด”

หลวงปู่ **“นั่งได้สิ...มันต้องนั่งได้ หลวงปู่จะสอนให้”**

แม่ชี “โอ้ย! ยืนนั่งก็ยิ่งปวดขา” บ่นอยู่ในใจ

หลวงปู่ **“มันจะปวดแค่ไหน จะยอมแพ้มันทำไม”**

ในที่สุด เมื่อแม่ชื้อดทนนั่งไป..นั่งไป ลักพัก ก็รู้สึกถึงความเจ็บปวดค่อยหายไป รู้สึกผ่อนคลาย ใจค่อยสงบและเย็นสบาย ก็ได้ยินเสียงหลวงปู่ แทรกขึ้นมาว่า **“เห็นหรือยัง จิตมันเย็นสบายแล้วใช่ไหม?”**

เรื่องการ **ดักจิต** ของหลวงปู่นี้ โยมผู้หญิงคนหนึ่งเล่าเรื่องของเธอบอกว่า มีอยู่ครั้งหนึ่งเมื่อเธอขึ้นไป**ถ้ำผาปล่อง** หลังจากประสบอุบัติเหตุขาหัก ต้องตามเหล็กเอาไว้

พอถึงเวลาอบรมสมาธิภาวนา หลวงปู่ ได้เริ่มต้นกล่าวนำเหมือนกับที่ลูกศิษย์ได้ฟังมาจนชินหูว่า : -

“ต่อจากนี้เป็นเวลานั่งสมาธิภาวนา ให้ทุกคนนั่งสมาธิเพชร...”

(บางคนคงนึกในใจเหมือนกับผมว่า “...เอาอีกแล้ว..”)

โยมท่านนั้นก็คิดต่อเองในใจว่า **“เที่ยวนี้ขาเจ็บเพราะตามเหล็กอยู่ ขอนั่งธรรมดาไปก่อน”**

แต่แล้วก็ต้องสะดุ้ง รีบไขว้ขาขัดกันในการทำสมาธิเพชรทันที โดยลืมความเจ็บปวดเสียสนิท เพราะเสียงหลวงปู่จะเข้มและจริงจังมาก ว่า

“คนที่ขามีเหล็กหรือมีอะไรอยู่ ก็ไม่ต้องไปคิดถึงมัน ให้พยายามนั่งให้ได้...”

แต่ในบางกรณี หลวงปู่ท่านก็อนุโลม โดยเฉพาะเวลาที่โยมเป็นคณะจากทางไกลไปกราบนมัสการถึง**ถ้ำผาปล่อง** เมื่อเริ่มเทศน์ ท่านบอกให้หลับตานั่งสมาธิฟัง โดยไม่เอ่ยถึงนั่งขัดสมาธิเพชรให้โยมออกสัน ขวัญแขวนแต่ประการใด

หลวงปู่ ท่านคงพิจารณาเห็นว่า มีโยมบางคนอยู่ในวัยสูงอายุ อุตส่าห์หอบหิ้วสังฆารตะเกียงตะกายปีนป่าขึ้นมาจนถึง**ถ้ำผาปล่อง**ก็แค่นั้นอยู่แล้ว ขึ้นบอกให้นั่งสมาธิเพชรอีกเดี๋ยวจะตกใจกันยกใหญ่

และ บางกรณี โดยเฉพาะ**พระลูกศิษย์**ที่ **‘มีอันดับ’** บางท่านบางองค์ หลวงปู่ท่านก็ยอมผ่อนปรนให้เหมือนกัน

กล่าวคือ ขณะที่หลวงปู่เริ่มต้นเทศน์ โดยบอกให้**นั่งขัดสมาธิเพชร** พระเถระองค์นั้นคิดว่าองค์ท่านเองน่าจะได้รับการยกเว้นให้นั่งตามสบาย **“เรานั่งยังงี้ก็ได้ล่ะ”**

หลวงปู่ จะเทศน์สวนความคิดนั้นทันที **“นั่งเพชรนั่นแหละทนดี แต่จะนั่งยังงี้ก็เอาเถอะ ตามใจ !”**

ขออภัยว่า เรื่องทั้งหมดนี้ผมคัดลอกมาจากหนังสือ **“ละอองธรรม”** ซึ่งไม่ได้ระบุชื่อผู้เขียนไว้ ผมก็กราบขอบคุณที่เขียนเรื่องดีๆ ไว้ให้ผมคัดลอกนะครับท่าน

หลวงปู่ผู้ผจญเพลิง

ผมเองก็เพิ่งมาทราบว่า **หลวงปู่สิม พุทฺธจาโร** ท่านเป็น **นักอนุรักษ์ป่า** และ**นักผจญไฟป่า**มีอาชีพ ก็เมื่อได้มาอ่านหนังสือ **“ละอองธรรม”** ของ**วัดถ้ำผาล่อง** นี้เอง

ท่านผู้เขียนให้ชื่อเรื่องว่า **“อนุรักษ์ป่ายอดเยี่ยม”** แล้วมีเรื่อง ย่อยภายใต้ชื่อเรื่องนี้อยู่ ๒ - ๓ เรื่อง

เรื่องย่อยเรื่องแรก ชื่อว่า **“ดับไฟให้สิ้นเปลว”** มีเนื้อหา ดังนี้ : -

กิจกรรมที่เป็นมหรหรรคมประจำหน้าแล้งของ **ถ้ำผาล่อง** ได้แก่ การเตรียมป้องกันและดับไฟป่า

การทำ **ทางกันไฟ** นั้น เริ่มลงมือทำจริงจังในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยทำเป็นทางกว้าง ๑ เมตรก่อน ภายหลังจึงขยายให้กว้าง เป็น ๒ เมตร

ตั้งแต่นั้นมาจึงไม่มีไฟป่าไหม้เข้ามาในเขตวัดเลย

แต่ด้วยเมตตาไม่มีประมาณของ**หลวงปู่** ต่อสรรพชีวิตในป่า งานผจญภัยของพระเถรจึงไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะภายในเขตวัดเท่านั้น

ทุกครั้งที่ทราบที่เกิดไฟไหม้ป่า ไม่ว่าจะต้นไฟจะอยู่ห่างจากวัด ออกไปเพียงใดก็ตาม **หลวงปู่**จะสั่งการด้วยองค์ท่านเอง ให้หน่วย

เฉพาะกิจ ของวัดออกปฏิบัติการณ์ทันที

บางครั้งพระเถรหน่วยปฏิบัติการณ์ ต้องเดินข้ามเขาไปหลายๆ ลูก กว่าที่จะถึงสนามปฏิบัติการณ์ และเวลาปฏิบัติการณ์นั้นก็ไม่ได้เลือกว่ากลางวัน หรือกลางคืน ในหรือนอกเวลาราชการ

คำสั่งอันเฉียบขาดของหลวงปู่ คือ **“ดับให้หมด !”**

มาในระยะเวลาหลัง เมื่อพระเถรลูกศิษย์มีความเป็น **มืออาชีพ** พอตัวแล้ว **หลวงปู่**จะสั่งให้ร่วระฆังตีขลุ่ยเป็นสัญญาณ

และเป็นทีที่เข้าใจกันว่า เมื่อได้ยินเสียงระฆังร่วขึ้น พระเถร หน่วยผจญไฟป่าจะต้องออกปฏิบัติการณ์ทันที ตามที่**หลวงปู่**ท่านได้เคย เทศน์ชักชวนข้อปฏิบัติให้เป็นที่เข้าใจอย่างดีว่า : -

“...ไฟมันกลัวกำลังแขนขาของหลวงพี่หนุ่มๆ นั้นแหละ ทำใจ ให้ฮึกเหิม คำว่าอะไรก็ได้เอาไปดับเลย มั่วกลัวร้อนอยู่จะสู้มันไม่ได้

นอนอยู่ก็ต้องรีบลุก ไปให้ถึงเร็วๆ อย่ามัวรองค้ออื่น อย่า มัวนั่งสมาธิเพชร หรือท่อง อตฺถิโลกะ อยู่ ไม่ได้มัน นั้นมัน สำหรับดับไฟในใจ...”

ย้อนกลับไปประมาณสิบห้าปีก่อน (ราว พ.ศ. ๒๕๑๐ ตอนที่ หลวงปู่มาเริ่มพัฒนาถ้ำผาล่องใหม่ๆ) ครั้งหนึ่ง เมื่อเกิดไฟป่าขึ้น หลวงปู่มีคำสั่งให้พระเถรรวม ๓ รูป ออกไปรับมือ**ข้าศึก** เป็นแนว หน้าก่อน

พระที่เป็นหัวหน้าหน่วยเคลื่อนที่เร็ว ที่ออกไปเป็นแนวหน้าใน ครั้งนั้น เล่าเหตุการณ์ให้ฟังภายหลังว่า ต้องเดินร่วม ๒ ชั่วโมง ไปถึงไฟลุกท่วมเขาแล้วก็ลามกินบริเวณกว้างมาก ช่วยกันตีไฟจนดับ ไปด้านหนึ่งแล้ว พอลมพัด เปลวไฟก็ลุกลามขึ้นอีกด้านหนึ่ง ตามตี

ไฟกลับไปกลับมาจนเหนื่อยอ่อน หหมดแรง

ในที่สุด เมื่อเห็นว่าเกินกำลังของหน่วย ที่จะดับไฟให้สิ้นเปลว ตามที่หลวงปู่สั่ง และหลังปรึกษากันแล้วเห็นว่า เปลวไฟที่เหลืออยู่ บ้างคงจะไม่ลุกลามให้ใหญ่โตขึ้นอีก จึงตัดสินใจ “กลับ”

แต่ด้วยความเคารพและยำเกรงในบัญชาของ หลวงปู่ ระหว่างเดินทางกลับ สมาชิกของหน่วยต่างก็ปรารภกันด้วยความกังวลใจ

“ขออย่าให้หลวงปู่ถามเลย ว่า ไฟดับหมดไหม ?”

“หลวงปู่คงไม่รู้หรอก และท่านคงไม่สนใจถึงขนาดขึ้นมาดู”

“ถึงท่านสนใจ ท่านจะขึ้นมาได้อย่างไร หลวงปู่ไม่ได้ขึ้นมามานานแล้ว อายุท่านก็ล่วงเจ็ดสิบกว่า ทั้งอ้วนทั้งกลม ถึงจะมาก็คงไม่ไหว !”

ฯลฯ

แต่ละองค์ต่างคาดการณต่างๆ นานาในระหว่างเดินทางกลับวัด พอเดินมาได้ราวครึ่งชั่วโมง กองทัพหน้าทั้งสามมองค์แทบไม่เชื่อสายตา เมื่อเห็นหลวงปู่เดินนำหน้าขบวนพระเณรขึ้นเขามาทางด้านถ้ำฤๅษี

กองทัพหน้าจึงจำต้องหันกลับ นำกองทัพหลวง กลับไปช่วยกันตีไฟจนสิ้นเปลว

ปฏิบัติการในช่วงหลังนี้ ยึดเหนี่ยวและเฉียบขาด เมื่อท่านแม่ทัพขึ้นมามีบัญชาการด้วยองค์ท่านเอง

เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว ทางกรมป่าไม้ หรือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะยังอยากขับไล่พระกรรมฐานออกจากป่าอีกหรือ นอกจากจะมอบเหรียญอนุรักษ์ป่าให้ท่านแล้ว สมควรจะจัดผ้าป่าไปสนับสนุนบำรุงวัดถวายท่านด้วยซ้ำไป

หรือท่านผู้อ่านจะเห็นอย่างไรครับ ?

ไว้หลวงปู่จัดการเอง

เรื่องนี้เป็นเรื่องย่อยเรื่องที่สอง ที่เกี่ยวเนื่องกับการดับไฟป่ามี ดังนี้ : -

ฤดูแล้งปีหนึ่ง เมื่องานป้องกันไฟป่าเริ่มขึ้น พระเณรในสำนัก **สงฆ์ถ้ำผาปล่อง** ออกปฏิบัติการภาคสนามกันแต่เช้า ตัดต้นไม้และกิ่งไม้ที่ล้มหรือหักลงมาขวาง **“ทางกันไฟ”**

ต่างช่วยกันปิดกวาดทำความสะอาด **ทางกันไฟ** (แนวกันไฟ) ที่ทำไว้เพื่อให้เตียนโล่ง แน่ใจว่าไม่มีเชื้อเพลิงที่จะนำไฟป่าเข้ามาสู่เขตวัด

เมื่อพระเณรทำกันเต็มที่แล้วก็ยิ่งรู้สึกว่ งานยังเหลืออีกมาก เกินกำลังพระเณร**วัดถ้ำผาปล่อง** จะรับไหว

หลวงปู่ผู้เป็นหัวหน้าหน่วยปฏิบัติงานรู้สึกเป็นกังวล กลัวงานจะไม่เสร็จ ท่านก็เกิดความคิดตอนเดินทางกลับวัดในตอนเย็นว่า

“ทำทั้งวันยังไม่ถึงไหน ถ้าทำกันได้วันละแค่นี้ก็เป็นเดือนก็ คงไม่เสร็จ

เรามีเงินอยู่ราวพันบาทที่แม่ชีดูแลไว้ให้ พรุ่งนี้จะเอาไปจ้างคน **บ้านถ้ำ** ให้ขึ้นมาช่วยทำทางกันไฟให้เสร็จสิ้นไป พระเณรจะได้ไม่ต้องเหนื่อยอีกนาน”

หลวงพี่ ท่านเหนื่อยทั้งกายเหนื่อยทั้งใจตลอดทั้งวัน ถึงตอนค่ำท่านจึงหมดแรง ขึ้นไปทำวัตรเย็นไม่ไหว จึงถือโอกาส “โดดร่ม” แบบที่พวกเราถนัดกัน

ปกติก่อนลงมือสวดมนต์ทำวัตรเย็น **หลวงปู่**จะพูดคุยถามไถ่สารทุกข์สุกดิบกับศิษย์พระเถรและญาติโยมที่มักจะขึ้นไปรอหลวงปู่อยู่เรียบร้อยก่อน

ในเย็นนั้น **หลวงปู่**ได้ฝากคำมาบอก**หลวงพี่** ผู้มีน้ำใจเมตตาต่อหมู่คณะพระเถร ว่า

“พรุ่งนี้หลวงปู่จะจ้างคนบ้านถ้ำมาช่วยทำทางกันไฟ หลวงปู่จะจ่ายเงินเอง หลวงพี่ไม่ต้องจ่าย ให้เก็บเงินไว้”

การขึ้น - ลงถ้ำผาล่องของหลวงปู่ในช่วงหลัง

ดับให้หมด ไฟนอก - ไฟใน

เรื่องนี้เป็นพระธรรมเทศนาของ **หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** ในการอบรมพระเถรและญาติโยมที่ถ้ำผาล่อง ในตอนเย็น ในช่วงที่ต้องช่วยกันดับไฟป่าครั้งหนึ่ง

หลวงปู่ ได้นำเรื่องการดับไฟป่าซึ่งเป็น**ไฟนอก** มาเป็นอุทาหรณ์สอนใจในการทำสมาธิภาวนาเพื่อดับ**ไฟใน** ได้อย่างแยบคาย ดังนี้ : -

“...ไฟนั้นเป็นธรรมชาติ ไม่เหมือนใจคน แต่กระนั้นก็ตาม ก็ต้องมีวิธีกันทางมัน เอาหญ้าเอาต้นไม้ออกจากทาง

ไฟนะมันไปได้ทุกทิศทุกทาง แล้วมันก็ไม่นอนกลางวันเหมือนคนด้วย คนนี้กลางวันก็นอน กลางคืนก็นอน

ไฟถ้ามันลุกขึ้นมาแล้ว ไม่ได้นอนหรอก เพาะเพาะ เพาะเพาะ ไหม้ไปเรื่อย ถึงมันไม่มีจิตใจ แต่ว่ามันก็เหมือนมีจิตใจ

ไฟมา ลมก็พัดแรงเข้า ถ้ามันลุกติดแล้วถึงจะไปดับไฟนะ มันดับไม่ได้ล่ะ มันแรง จะเอาน้ำไปดับมันก็อยู่ไกล ดับบ่ค่อยได้ ดับมันบ่ค่อยได้ดอก

ฉะนั้น เพิ่งจะมีวิธีกันด้วยเอาหญ้าคา เอาใบตองออกหนีจากทางมัน ทางไฟ

เวลาเราทำทางใหม่ๆ นั้น เหมือนกับว่ามันจะไม่มีอะไร ไม่มีไฟมาผ่านได้ แต่สักประเดี๋ยว เมื่อทำทางเสร็จแล้ว จะได้เห็นไฟไหม้ทุกใบที่อยู่ในตัวเวลานั้นะ มันกำลังร่วงหล่นลงมา

เวลาวันไหนมีลมแรงๆ ไฟไหม้มันจะตกลงมาเป็นเส้นเป็นสาย

ไฟไหม้ที่มันหล่นลงมานั้นละ เป็นทางไฟ ไต่เข้ามาหาในวัดถ้าผาบลอดได้ จะต้องได้กวาดได้ดูแลเวลาไฟมาอีกทีหนึ่ง

ไฟปามันมาเพราะมีขี้เยื่อใบตองฉนโต ไฟราคะ โทสะ โมหะของคนเรา มันก็มีเชื้อเพลิงอยู่ **จิตลิมกรรมฐานไป ไม่ได้พิจารณากรรมฐาน ๔ ตั้งแต่วันบวช**

วันบวชนั้น ก่อนจะบวชนุ่งผ้าเหลือง นุ่งผ้ากาสาพัศตร์กันนั้น พระพุทธเจ้าสั่งสอนมาให้เรียนกรรมฐาน **ตจปัญจกรรมฐาน ๔** อย่าง **เกศา - ผม โลมา - ขน นขา - เล็บ ทันตา - ฟัน ตะโจ - หน้, ตะโจ ทันตา นขา โลมา เกศา**

เพิ่นให้ว่ากลับใจกลับมามาจนจำได้ เพิ่นได้นำไปพิจารณา และอุปชฌาย์ท่านก็แนะนำพอบเป็นหัวข้อไว้ว่า **ผม ขน เล็บ ฟัน หน้ เป็นของไม่งาม เป็นของปฏิกุล**

แต่จิตมนุษย์คนเราปุถุชนนะ มันเห็นว่าเป็นของสวยของงาม เพราะมันเห็นหน้าเดียวคือไม่เห็นสีหน้า เห็นแต่ทางหน้า ทางหลังไม่เห็น มันก็เข้าใจว่าร่างกายสังขารนี้มันเป็นของสวยของงาม

ทีนี้ถ้ามันแก่ชราามากแล้วก็เกลียดชังมันละทีนี้ เมื่อใดมันจะตายเมื่อใดมันจะหมดเรื่องหมดราวเสียที

นั่นคือว่าไม่ได้กำหนดพระกรรมฐาน

กรรมฐาน นั้น ท่านให้กำหนดร่างกายสังขารของเราทุกคน

ตามธรรมดามันเป็นอย่างไร ? ได้มาจากอะไร ? ได้มาจากที่ไหน ?

ก่อนที่จะได้**กอนกรรมฐาน** คือ **ชาสอง แขนสอง คีระะหนึ่ง** นี้ ต้องไปปฏิสนธิวิญญาณในครรภ์มารดา อยู่ในท้องแม่เก้าเดือนสิบเดือน จึงได้รูปขันธ์ร่างกายอันนี้มา

เมื่อได้มาแล้วก็ไม่ได้กำหนดพิจารณา**ปัญจกรรมฐาน** ทีนี้มันก็เห็นเป็นของดีของดีไป

บวชแรกๆ ก็อยู่ได้ ถ้านานเข้ามาละผ้าจีวรร้อนละบาดนี้ (ทีนี้)

เพราะลิมกรรมฐาน

จะนั้นอย่าไปลิม

ผู้ใดลิมก็ให้ตั้งต้นใหม่ **เกศา โลมา นขา ทันตา ตะโจ** **ผม** อยู่บนคีระะ **ขน** อยู่ตามสรรพางค์ร่างกาย **เล็บ** อยู่ปลายมือปลายเท้า **ฟัน** อยู่คางข้างบนข้างล่าง ที่หลงลิมไม่ได้ต้องเอามาพิจารณา

ฟัน ฟันเขี้ยว เรามฟันตัวเองมาตั้งแต่เกิดมีฟันขึ้นมาจนฟันหลุดไป

บางคนก็ยังไม่ได้นำมาพิจารณาให้เห็นเป็น**อสุภกรรมฐาน** **จิตใจมันก็วุ่นวาย**

สิ่งเหล่านี้ เหมือนกับเรา**ทำทางกันไฟ**ข้างนอก ไม่ให้ลูกกลมเข้ามาในวัด

ถ้าเรามากำหนด**ธาตุกรรมฐาน อสุภกรรมฐาน อาทีนว โทษ**ของร่างกายสังขารนี้ได้ดี **ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ** มันลุกขึ้นมาไม่ได้ **เพราะมันเห็นแจ้งว่าคนๆ ไหนก็เหมือนกับตัวของเรา** ที่สมมติว่าเป็นชาย ก็โดยสมมติ

ความจริง เป็นหญิงมันก็เป็นอย่างเดียวกับชาย เป็นชายมันก็เป็นตัวของหญิง อันเดียวกัน เพราะว่าพ่อแม่ของเราทุกคนก็เป็นหญิง เป็นชาย

ถ้าเรลื้มกำหนดพิจารณาสิ่งเหล่านี้ ปล่อยให้สิ่งเหล่านี้ทับถมจนกระทั่งเห็นเป็นของสวยของงาม มันคงถาวร เพลิดเพลินไปตามการอยู่การกิน แล้วจิตใจก็วุ่นวายว้าวุ่น

ฉะนั้น ต่อไปให้กำหนด เกศา โลมา นขา ทนต์ตา ตะโจของตัวเองให้เห็น ไม่เห็นอย่าไปมัวนั่งนอนใจ ให้กำหนดพิจารณาลงไป ให้มันเห็นเป็นเพียงธาตุดิน เป็นเพียงธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ทรงอยู่ได้ชั่วระยะ ไม่ถึงร้อยปีก็จะแตกจะดับแล้ว

อย่าพากันมาหลงหนาวหลงร้อนอยู่ มาห่มผ้าให้สังขาร แต่จิตใจไม่ภาวนา ไม่ได้ หลงทาง

นี่เป็นอุบายธรรมอันหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา”

การแสดงธรรมอีกครั้งหนึ่ง หลวงปู่ ได้เปรียบเทียบระหว่างไฟนอก กับ ไฟใน ดังนี้ : -

“กิเลส คือไฟราคะ โทสะ โมหะ นี่แหละ มันเป็นของร้อนร้อนยิ่งกว่าไฟธรรมดา

ไฟธรรมดา อย่างใหม่ที่ที่สุด ก็ให้ชีวิตของบุคคลผู้นั้นแตกดับไป ก็หยุดแค่นั้น

แต่ว่าไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ไฟวิชชา ตัณหา มานะ ทิฎฐิ ไฟอันนี้ไม่หยุดแค่นี้

จะต้องไหม้จากภพนี้ชาตินี้ เดียวนี้ เป็นต้นไป จนต่อเนืองไปภพใหม่ ชาติใหม่ ก็ตามไปไหม้”

๗๘.

ให้พิจารณาความตาย

ในหนังสือ “ละอองธรรม” มีข้อเขียนเรื่องหนึ่งชื่อว่า “หนึ่งเดียวนี้แหละ” เน้นเรื่อง มรณกรรมฐาน หรือ การพิจารณาความตาย เป็นกรรมฐานที่หลวงปู่สิม พุฑฺธาจาโร ท่านเน้นมากบทหนึ่ง เรื่องมีดังนี้ : -

ถ้าไปถามหลวงปู่ หลวงพี่ หรือหลวงพี่เถร วัดถ้ำผาปล่องว่า หลวงปู่ท่านเทศน์เรื่องอะไร ?

คำตอบที่ได้รับ นอกจาก “อิฐกััง - กระจุก ๓๐๐ ท่อน” หรือ “ดวงจิตผู้รู้” แล้วก็คงมี “มรณ เม ภวิสฺสติ เราจะต้องตาย” นี่แหละที่หลวงปู่ท่านเทศน์บ่อยที่สุด

ครั้งหนึ่ง เมื่อหลวงปู่รับนิมนต์ไปเทศน์ในงานทำบุญวันเกิด ท่านพระอาจารย์ไพฑูริย์ สุขมงคล แห่ง วัดอนาลโย ดอยบุษราคัม จังหวัดพะเยา

เมื่อหลวงปู่ ขึ้นธรรมาสน์ ท่านก็เทศน์ “มรณ เม ภวิสฺสติ” ตามที่ศิษย์ผู้ติดตามไปจากวัดถ้ำผาปล่อง คาดไว้ไม่ผิดเลย

ศิษย์ท่านนั้นนึกอยู่ในใจว่า “อยู่ถ้ำผาปล่อง ก็ มรณกรรมฐาน หลวงปู่มาเทศน์ที่พะเยา ก็มรณกรรมฐานเหมือนกัน คิดว่า

ท่านจะยกเรื่องอื่นมาเทศน์”

เมื่อเทศน์เสร็จ ตอนลงจากธรรมาสน์ มาพักผ่อนอิริยาบถ
ศิษย์ก็รินน้ำชาถวาย หลังจากยกถ้อยชาขึ้นจิบแล้ว **หลวงปู่ก็ปรารภ**
กับศิษย์ท่านนั้นว่า

**“คนเมืองพะเยาก็จะต้องตายเหมือนกัน จึงเอามรณกรรมฐาน
มาเทศน์”**

แล้วหลวงปู่ก็ยังยก **มรณ เม ภวิสฺสติ** เป็นการเทศน์
นอกรอบ ต่อไปอีกว่า

**“ดูเบื้องต้น ไม่มีอะไร ไม่มีสมบัติอะไรติดตัวมา
เวลาเมืองปลาย** คนเราเวลาจะตายหรือตายไป ก็ไม่มีอะไรติด
ตามไป

ญาติ มิตรสหาย สามี ภรรยา พ่อแม่ เขาก็ไปส่งได้แค่
ป่าช้า เขาก็กลับมา ไม่ได้ตามไปในโลกหน้า

ฉะนั้น เราอย่าไปห่วงใครทั้งนั้น ห่วงตัวเราคนเดียว ห่วงใจ
ของเรา เอาใจของเรามาตั้งอกตั้งใจปฏิบัติบูชา **ไม่ได้อะไรก็ได้จิตใจ
เลื่อมใสศรัทธาในการปฏิบัติธรรม...”**

“...คนโบราณฉลาด มีปัญญา เอ ! ทำอย่างไรจะให้มันรู้จัก
ว่า มันตายเป็น มันแก่เป็น มันหมดสิ้นไปตามวันคืน เดือน ปี นี้
ครั้นเกิด ตาย กันขึ้นมา ก็เอาละที่นี้ นิมนต์พระมาชัก
บังสุกุล มาเทศนาให้ฟัง

แต่คนเราที่ยังอยู่ ก็ไม่เข้าใจว่าพระท่านมาเทศน์ให้เราฟัง (นึก)
ว่าท่านเทศน์ให้ผีฟัง

เวลารับศีลก็อาราธนา (พอ) พระให้ศีลละก็ เอาซ้อนเอามือ

ตบตีโลง ว่า พระจะให้ศีล ๕ นะ จงมารับศีล ฟังธรรม
รับศีลแล้ว ก็รักษาศีล ๕ ให้ได้นะ
อันความหลงของคนเรา มันเข้าใจว่า ผีของคนนั้นมันจะอยู่ที่
นั้น มันจะมาอยู่ทำไม มันแตกสลายไปแล้วนะ...”

บางมุมที่วัดถ้ำผาล่อง...ทัศนียภาพ ภูมิกรรมฐาน และทางเดินจงกรม บริเวณถ้ำผาล่อง

๗๙.

อธิษฐานสร้างพระพุทธรชินราช

เรื่องนี่ก็ยังคงคัดลอกมาจากหนังสือ “ละอองธรรม” มีเนื้อหาดังนี้ : -

ย้อนหลังไปเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เมื่อครั้งที่ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ยังเป็นพระหนุ่ม เดินธุดงค์ขึ้นมาทางภาคเหนือ

หลวงปู่ ได้มีโอกาสนมัสการพระพุทธรชินราชที่จังหวัดพิษณุโลก รู้สึกประทับใจในความงดงามขององค์พระ จึงได้อธิษฐานว่า

“ถ้าข้าพเจ้ามีบุญวาสนาพอสร้างพระพุทธรชินราชได้ จะสร้างไปไว้ที่วัดบ้านเกิดสักหนึ่งองค์”

หลวงปู่ มีความผูกพันกับ**พระพุทธรชินราช** มาแต่ครั้งไหนก็ไม่อาจทราบได้ ทุกครั้งที่เดินทางผ่านพิษณุโลก ถ้ามีโอกาสท่านต้องแวะนมัสการ**พระพุทธรชินราช** เสมอ

อีกสี่สิบห้าปีต่อมา (พ.ศ. ๒๕๒๗) คำอธิษฐานของหลวงปู่จึงสัมฤทธิ์ผล

ลูกศิษย์ที่มีศรัทธาอยากสร้างพระพุทธรูปถวาย ได้ขึ้นไปกราบหลวงปู่ ที่ ถ้ำผาปล่อง พร้อมกับขอคำแนะนำ

หลวงปู่ ให้ความเห็นว่า

“พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ ที่สวยที่สุดในประเทศไทย คือ พระพุทธรชินราช”

ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ หลวงปู่ เริ่มดำเนินการหล่อ**พระพุทธรชินราชจำลอง** ตามที่มีผู้ปวารนาสร้างถวาย

การเซ็นสัญญาหล่อพระ กระทำกันต่อพระพักตร์**พระพุทธรชินราช**ที่วัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

หลวงปู่ เล่าให้ฟังภายหลัง ท่านได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า

“องค์พระพุทธรชินราชนี้ เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีบุญญาธิการสูง เมืองพิษณุโลกฝนฟ้าก็ตกต้องตามฤดูกาล

เมื่อหล่อองค์จำลองเสร็จ จะอัญเชิญไปประดิษฐานที่บ้านบัวขอให้มีอำนาจภาพความศักดิ์สิทธิ์ มีบุญญาธิการ ให้มีความอุดมสมบูรณ์เท่าองค์จริง”

พระพุทธรชินราชของค์จำลองที่สร้างขึ้นนี้ เป็นฝีมือหล่อของช่างชาวพิษณุโลกคนเดียวกัน แต่แยกหล่อเป็นส่วน ส่วนเศียรหล่อที่**วัดพระศรีมหาธาตุ** พระเนตรทำด้วยนิลบริสุทธิ์จาก**จันทบุรี** ส่วนอื่นๆ หล่อที่บ้านช่างที่ บางพยอม

หลวงปู่ ได้เอาใจใส่แวะเวียนไปดูความก้าวหน้าทุกขั้นตอนด้วยองค์ท่านเอง

หลวงปู่ บรรารกกับช่างหล่อว่า **“อยากให้เหมือนองค์จริง จะอัญเชิญไปประดิษฐานที่บ้านบัว”**

หลวงปู่ ท่านเคยเล่าเกี่ยวกับประวัติการสร้าง**พระพุทธรชินราชองค์จริง** ให้ฟังว่า เป็นงานที่ยุ่งยากมาก เพราะนายช่างปั้นแบบก็ครั้ง

ก็หนักก็ไม่เป็นที่พอใจ ร้อนถึงเทวดาต้องแปลงกายเป็นช่างมาช่วยปั้น
 “เทวดาพื้นอายุยืน อยู่มาตั้งแต่สมัยโน้น ท่านได้เห็นหน้าตา
 พระพุทธเจ้าว่าเป็นอย่างไร
 พอบั่นเสร็จ ถามหา ก็บ่มีใ้ผู้ว่าคนมาช่วยปั้นหายไปไหน !”

เมื่องานหล่อเสร็จเรียบร้อย **พระพุทธชินราชของค์จำลอง** ก็ได้
 อัญเชิญไปประดิษฐานที่**วิหารวัดบ้านบัว** อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร
 บ้านเกิดของหลวงปู่ เพื่อให้ญาติโยมได้สักการบูชา สมความปรารถนา
 ของหลวงปู่ ที่พูดให้ลูกศิษย์ฟังด้วยความปีติยินดีว่า

**“ในชีวิตของหลวงปู่ อยากสร้างพระพุทธชินราชสักองค์
 ขณะนี้ก็ได้สร้างสมใจแล้ว”**

สาธุ! สาธุ! สา.....ธุ!

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนที่**หลวงปู่**จะละสังขาร **พระอาจารย์
 เขาวรัตน์ กมฺมสุทฺโธ** ลูกศิษย์ของหลวงปู่ ซึ่งเป็นประธาน **สำนักสงฆ์
 เวฬุวันสันติวรญาณ** ที่จังหวัดสกลนคร ได้ขึ้นมากกราบหลวงปู่ที่ **ถ้ำ
 ผาปล่อง**

เมื่อถึงตอนลากลับ **หลวงปู่** สั่งว่า :-

**“ท่านเขาวรัตน์ ปีนี้ฝนแล้ง ท่านกลับไปสกลนคร ไปกราบ
 หลวงพ่อใหญ่ (พระพุทธชินราชของค์จำลอง) แทนหลวงปู่ด้วยนะ ให้
 ฝนมาตกที่สกลนคร”**

ระเบียบปฏิบัติในวัด

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ท่านจะยึดถือแนวทางปฏิบัติที่ครูบา
 อาจารย์ได้อบรมสั่งสอน และพาทำมา อย่างเสมอต้นเสมอปลาย โดย
 เฉพาะแนวทางของ **พระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ที่ถ่ายทอดมาสู่
พระสายป่า รุ่นลูกรุ่นหลานในปัจจุบัน

ระเบียบปฏิบัติของพระเถร**วัดถ้ำผาปล่อง หลวงปู่** ท่านเขียนที่
 บรรทัดบนสุดว่า **“ให้รักษาข้อวัตร เหมือนท่านอยู่”**

“ท่าน” ในที่นี้ ก็คือ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พระอาจารย์ใหญ่
 สายพระกรรมฐานนั่นเอง

ผมขอคัดลอกระเบียบปฏิบัติของ**วัดถ้ำผาปล่อง** มาเสนอ ณ ที่นี้
 ดังนี้

ให้รักษาข้อวัตร เหมือนท่านอยู่

ระเบียบข้อปฏิบัติ สำหรับพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา
 ที่มาพักปฏิบัติธรรม **สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง**

๑. เวลา ๐๓.๐๐ น. สัญญาณระฆังใหญ่ ใ้หัวพระสวดมนต์ทำวัตร
 เช้า เสร็จแล้วนั่งสมาธิฟังพระธรรมเทศนา เมื่อ

ได้เวลาอรุณแล้ว พระภิกษุ สามเณร ออก
บิณฑบาต

๒. เวลา ๐๘.๐๐ น. หลังบิณฑบาตกลับมาแล้ว พระภิกษุ สามเณร
ทุกรูป ฉันทัดตาหารบนถ้ำ
๓. เวลา ๑๕.๐๐ น. สัญญาธรรมะเล็ก ปิดกวาดทำความสะอาด
เสนาสนะ ตลอดทั้งบริเวณสำนักสงฆ์
๔. เวลา ๑๙.๐๐ น. สัญญาธรรมะใหญ่ ให้อาหารสวดมนต์ทำวัตร
ค่ำ เสร็จแล้วนั่งสมาธิภาวนา
๕. ขณะทำวัตร นั่งสมาธิฟังธรรม ห้ามลุกจากที่นั่ง หากไม่มีกิจธุระ
อันสมควร ขอให้ทุกท่านปฏิบัติตามโดยเคารพ อย่างเคร่งครัด และ
พร้อมเพรียงกัน

พระครูสันติวรญาณ

ถ้ำผาล่อง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑

๘๑.

หลวงปู่สอนศิษย์

เรื่องที่น่ามาเขียนนี้ อยู่ในหนังสือ “ละอองธรรม” ภายใต้อำนาจ
“เทศน์เฉพาะกิจ” ประกอบด้วย ‘เกร็ด’ ที่เป็นตัวอย่างถึงการอบรม
ศิษย์ของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร อยู่ ๖ - ๗ ตัวอย่าง

ณ ที่นี้ผมขอคัดมาเสนอบางตัวอย่างที่พอเหมาะกับหนังสือเล่ม
นี้เท่านั้น คือไม่ได้คัดมาทั้งหมด เพราะบางเรื่องน่าจะเป็นการรับทราบ
เฉพาะในหมู่พระเถรวัดถ้ำผาล่อง เท่านั้น อย่างเราๆ อ่านก็ไม่สามารถ
เข้าใจความตื้นลึกหนาบางได้ จึงขอเว้นไว้

ในข้อเขียนดังกล่าว มีดังนี้ครับ :-

ปกติหลวงปู่อบรมลูกศิษย์วันละสองครั้ง คือ ก่อนสวดมนต์ทำ
วัตรเย็น และหลังสวดมนต์ทำวัตรเช้า

เวลาประชุมฟังหลวงปู่เทศน์ ลูกศิษย์ต้อง**นั่งสมาธิเพชร** ฟังท่าน
ปฏิบัติเช่นนี้เป็นกิจวัตร จนกระทั่งล่วงกาลผ่านวัยไปถึง ๘๐ ปี
จึงได้ผ่อนคลายภารกิจนี้ลง

การเทศน์ของหลวงปู่ ไม่สู้มีกลเม็ดเด็ดพรายหรือสำนวนโวหาร
ของนักปรีดีเท่าใดนัก แต่เทศน์ตัดตรงเข้าไปภายในที่การปฏิบัติจิตใจให้
หมดจดจากกิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง โดยไม่อ้อมค้อม

บ่อยครั้งที่ท่านหยิบยกเอาเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาปรารภ เพื่อโยงเข้าสู่การปฏิบัติ

นอกจากขยันเทศน์ตามแบบอย่าง**พระบรมครู**ของท่านแล้ว **หลวงปู่** ยังขยันอ้างอิงด้วย

แทบทุกครั้งที่หลวงปู่เทศน์ ที่จะลืมเสียมิได้เลยก็คือการเอ่ยถึง **“พระพุทธเจ้าท่าน”** เป็นแบบอย่างหรือหลักฐานอ้างอิง ช่างสมฉายา **“พุทธจาโร”** ขของท่านเสียจริงๆ

ลูกศิษย์ระดับพระเถระองค์หนึ่ง พุดถึงวิธีการสอนของ**หลวงปู่** ว่า **“ท่านใช้วิธีเทศน์รวม ใครมีปัญหาเอาได้ก็เอา เอาไม่ได้ก็เป็นหมู่ เป็นหมาไป ท่านว่าอย่างนั้น”**

“หลวงปู่ ท่านไม่ค่อยว่าใคร บางครั้งเรารู้สึกว่าลูกศิษย์บางองค์ ก็ละละ จนเรานึกอยากให้หลวงปู่ท่านว่าเอาเสียบ้าง” นี่ก็อีกความเห็นหนึ่ง

อย่างไรก็ตามมีบางตัวอย่างของ **“เทศน์เฉพาะกิจ”** ที่แสดงให้เห็นว่า**หลวงปู่** อาจมีวิธีสอนหรือ **“คุม”** ลูกศิษย์ของท่านตามจริตนิสัย หรือภาวะจิตของแต่ละบุคคลในขณะนั้นๆ ก็เป็นได้

กรณีทีหนึ่ง : ปลอ่ยไปก่อน

อย่างเช่น พระเถระองค์หนึ่ง ซึ่งญาติโยมห่วงใยในข้อวัตรของท่านมาก เมื่อห่วงมากก็กังวลมาก จึงมีเรื่องไปปรารภกับ**หลวงปู่** อยู่เสมอ

“ทำไมท่านองค์นี้เก็บเนื้อเก็บตัวจังเลยครับหลวงปู่ ? สวดมนต์

ทำวัตรก็ไม่ค่อยมาประชุมกับหมู่คณะ อายุพรรษาท่านก็มากแล้ว ทำไมไม่เห็นไปจุดธูปบ้างเลย ?”

แล้วก็จะไรต่อมิอะไรอีกสารพัดเท่าที่โยมคิดว่าพระที่ดีในสายตาของโยมจะพึงปฏิบัติ

โดยมากเมื่อโยมบ่น **หลวงปู่** มักจะ **“วางเฉยเหมือนแผ่นดิน”** จนกระทั่งเห็นว่าโยมชักกังวลบ่นพร่ำเกินเหตุ ท่านก็ชี้แจงด้วยน้ำเสียงสงบเย็นว่า

“ไม่ต้องไปกังวลกับเพื่อน ถึงเวลาเพื่อนก็ออกมาเอง มรธาเราไม่ค่อยรู้เรื่องพระรอก อยากจุดธูปก็เดินรอบวัดนี้แหละ ชอบป่าไหนอยากหยุดก็หยุดซี”

และ การณ์ก็เป็นไปอย่างที่**หลวงปู่**ว่าไว้ไม่ผิด คือ **“ถึงเวลา”** ลูกศิษย์องค์นั้นของหลวงปู่ก็ออกมาปฏิบัติหน้าที่ตามควรแก่สถานภาพของตัวเอง โดยไม่ปิดพ้อ...

กรณีที่สอง : ปฏิบัตินอกแบบแต่อยู่ในใจ

พระเถระอีกรูปหนึ่งเป็น **“เจ้าแห่งปัญหา”** เพราะในการภาวนานั้น ท่านเล่าว่า มีปัญหาติดขัดต้องไปกราบเรียนถามหลวงปู่อยู่บ่อยๆ แล้วหลวงปู่ก็เมตตาแนะนำอุบายต่างๆ ซึ่งองค์หลวงปู่เองก็ออกตัวว่าอาจเป็นอุบายเฉพาะสำหรับองค์ท่านก็ได้ ท่านว่า : -

“สำหรับเรานะ หลวงปู่ไม่เห็นวิธีการ ท่านบอกว่าเอาวิธีไหนก็ได้ มันเป็นภาวนาทั้งนั้น ไม่จำเพาะจะต้องภาวนาหลับตา สำคัญที่ใจ”

เวลาลูกศิษย์กราบเรียนถามปัญหาในการปฏิบัติ หลวงปู่ไม่ค่อยตอบ บางทีก็เหมือนกับตอบไปคนละเรื่องกับที่ถาม

“ท่านขอให้ลูกศิษย์ใช้ปัญญาแก้ปัญหาเองมากกว่า ถ้าท่านตอบแล้วเราต้องเอาไปพิจารณา คำตอบของท่านมักให้ไว้ล่วงหน้า บางทีเพียรปฏิบัติตามไปๆ ปีหนึ่งหรือบางทีสามถึงสี่ปี จึงเข้าใจที่ท่านสอนนั้นจริงและตรง

ครั้งหนึ่งไปกราบเรียนถามว่า ภาวนาจิตสงบแล้ว ต่อไปจะทำอย่างไร ?

หลวงปู่ตอบว่า ภาวนาไม่เป็นนี่ เราสอนให้ภาวนาละกิเลส แต่ที่นี่ภาวนาเอากิเลส

ฟังแล้วก็งง หลวงปู่ก็เลยอธิบายต่อว่า เห็นในปัจจุบันเป็นหนึ่งเดียว มีสติเห็นตามความเป็นจริงเท่าที่เห็น มีปัญญาเลิกละความยึดมั่นถือมั่น จิตก็หยุดไม่สงสัย เป็นการเห็นเพื่อการเลิกละทั้งหมด เป็น การรู้เพื่อการเลิกละทั้งหมด

...การภาวนานั้นไม่ได้เอา เป็นการละกิเลส อะไรๆ ที่จิตมันชอบ - ไม่ชอบ บังเกิดขึ้นนะ บ่ต้องไปเอา มรรคผลนิพพานก็ไม่ต้องเอา”

(ในกรณีที่สองนี้ ผมลอกมาด้วยความงงๆ ท่านผู้อ่านก็ค่อยๆ อ่านทบทวนดูก็แล้วกันนะครับ)

๘๒.

ผู้มีอยู่ในโลก

เรื่องนี้ก็รวมอยู่ในเรื่อง ‘เทศน์เฉพาะกิจ’ ที่นำเสนอในตอนที่ผ่านมา ชื่อหัวข้อว่า “ผู้มีอยู่ในโลก” เป็นกรณีที่สาม นำมาเสนอต่อจากตอนที่แล้ว :-

ในโอกาสอันเหมาะสมสมควร หลวงปู่ก็ ‘ดักคอ’ ลูกศิษย์ให้ได้สะดุ้งกันเสียทีหนึ่ง

บางท่านเจอบ่อย จนคิดว่า “อยู่ต่อหน้าหลวงปู่ไม่กล้าคิดอะไรกลัวท่านรู้ !”

ครั้งหนึ่ง เมื่อหลวงปู่ ไปสกลนคร ปกติแทบทุกครั้ง หลวงปู่แวะพักผ่อนคลายอิริยาบถที่ ศาลาริมน้ำ วัดท่าวังหิน

วันนั้น เมื่อหลวงปู่ไปถึง ลูกศิษย์ออกมาต้อนรับ แล้วก็เดินตามหลวงปู่ไปเจียบๆ แต่ความคิดนั้นไม่ยอมเจียบ

“เอ! เวลาเราอยู่คนเดียว การกระทำทางกาย วาจา จิต ของเราที่ไม่ดี หลวงปู่จะรู้ไหมน้อ ?

แล้วการกระทำ ความคิดของเรา ทั้งในที่ลับและที่แจ้ง จะมีผู้รู้หรือเปล่าหนอ ?”

หลวงปู่ ซึ่งเดินอยู่ข้างหน้าลูกศิษย์ผู้ซึ่งสงสัย ก็พูดสวนขึ้น
มาทันทีว่า

“ท่าน... ผู้รู้มีอยู่ในโลก !”

อีกครั้ง เมื่อไปกราบหลวงปู่ที่บ้านกรุงเทพภาวนา (ที่ซอย
นาคาศัพท์ สุขุมวิท ๓๖)

ระหว่างนั่งรอเพื่อให้โอกาสญาติโยมเข้าถวายของหลวงปู่ ก็มี
เวลาให้จิตปรุงแต่งได้แสดงบทบาทโต้ตอบกัน

“...ของถวายหลวงปู่มากมายจริงๆ ศิษย์น่าจะได้รับแบ่งบ้าง วัด
เรายังแร้งแค้น เตียนที่จะจุดในกระท่อมก็หายาก น้ำตาลจะฉันยังไม่มี
เลย... ฯลฯ

...เฮ้ ! ทำไมจึงโลกคิดไปอย่างนั้น ?

ก็มันไม่มีนี่ ! ...”

จนได้โอกาสเข้าสนทนาธรรม แล้วถึงเวลากลับก็ต้องกระอัก
กระอ่วนใจเต็มที **เมื่อหลวงปู่ผลักของที่กองอยู่ข้างๆ ตัวท่านมาให้**
จำเพาะเป็นของที่คิดอยากได้ทั้งนั้น !!!

ช่วงฤดูฝนปีหนึ่ง หลวงปู่ไปสกลนคร ท่านพักในกระท่อมที่
ท่าวังหิน ตรงข้ามกับวัด

ระยะนั้น พอดีลูกศิษย์ที่กำลังปั้นปูนรอนรถด้วยโลกธรรมกระทบ
จิตหัวน้ไหลฟูๆ แปะๆ ไปตามสรรเสริญ นินทา เลยพาลโทษวัดบ้าง
โทษกุฏิบ้าง โทษโยมบ้าง ว่าไปเรื่อย

จนในที่สุดคิดหนี

เมื่อตัดสินใจว่า **ไปแน่** ก็ผลุนผลันออกจากกุฏิ จะไปกราบลา
หลวงปู่

พบท่านคอยอยู่ระหว่างทาง

หลวงปู่พูดเตือนสติลูกศิษย์ด้วยคำอุปมาว่า

**“ท่าน... ห้ามเสียดกบเสียดเขียดได้ไหม กบเขียดที่มันร้องนะ
มันฆ่าตัวมันตายเองนะ มันร้องว่า ข้าอยู่นี้ ! ข้าอยู่นี้ ! คนก็มาจับมัน
ไป”**

ยิ่งโดน**หลวงปู่**ตักคอบ่อย ยิ่งมีอันสงส์มาก ลูกศิษย์ก็เลยอยู่
หมัด หนีก็ไม่หนี ลี้กก็ไม่ลี้ก อยู่มาจน**ปัจจุบัน** ท่านเป็นประธานของ
สำนักสงฆ์ที่ท่านคิดหนีในตอนนั้นนั่นเอง

ท่านผู้อ่านคงพอระลึกได้นะครับ เคยเขียนถึงพระเถระลูกศิษย์
ของหลวงปู่องค์นี้มาครั้งหนึ่งแล้ว ในตอนท้ายของ “**การสร้างฝายน้ำล้น
กันลำน้ำอูน**” จังหวัดสกลนคร

ลองกลับไปอ่านทบทวนดู แล้วท่านก็จะระลึกชาติได้ ผมรับรอง
ครับ !

แผ่นดินกระแอม !

ชื่อเรื่องข้างบนนี้ เป็นหัวข้อเรื่องที่อยู่ในหนังสือ “ละอองธรรม” เพียงอ่านชื่อเรื่องว่า “แผ่นดินกระแอม !” ใจผมสะดุ้ง หัวน้ไหลสะเทือนทันที

เป็นคำที่ มีพลัง คักดีลิทธิ นักแน่น น่าเกรงขาม และต้องระมัดระวังตัวเรามากยิ่งขึ้น

คนอะไร หรือพระอะไร คิดคำดีๆ เขียนเรื่องดีๆ แล้วก็ขอมอบบอกชื่อบอกแซ่ให้ทราบ แล้วผมจะไปขอบพระคุณใครล่ะ ขอบคุณแผ่นดินผู้กระแอม ก็แล้วกัน ท่านคงจะรับทราบ

ท่านผู้เขียนได้เรียงลำดับเรื่องจากต้นไปปลาย แต่เพื่อไว้เชิงของนักลอกผู้ยิ่งใหญ่ อย่างผม จะขอเขียนย้อนจากตอนปลายกลับไปหาตอนต้น เป็นการพลิกแผ่นดิน เล่นก็แล้วกัน

ผมขออนุญาตพลิกปฏิทินไปเริ่มต้นเหตุการณ์ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๓๗ หลังจากที่หลวงปู่สิม มรณภาพไปแล้ว ๒ ปี

เหตุการณ์วันดังกล่าว เกิดขึ้นที่ วัดกลางชูศรีเจริญสุข อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เป็นการจัดงานบุญครบรอบวันมรณภาพของหลวงปู่บุดดา ถาวโร

หลวงปู่หลวง กตปุญโญ พระเถระผู้มีศักดิ์เป็นหลานของหลวงปู่สิม ได้รับนิมนต์ให้แสดงธรรม

หลวงปู่หลวง ได้แสดงธรรมโดยกล่าวเชื่อมโยงไปถึง หลวงปู่สิม ว่า :-

“...หลวงปู่บุดดา ก็เคารพหลวงปู่สิมเหมือนกัน ว่า หลวงปู่สิมนั้นเป็นพระเจ้าทอง ว่าอย่างนั้น

คำว่า พระเจ้าทอง คืออย่างไร ?

คำว่า พระ นั้น ใผ่ดำก็ไม่โกรธ เหมือนพระเจ้านั่งอยู่ที่ทะเลนั่งอยู่ที่เรากราบ เขาดำ่ว่า พระพุทธรูป องค์นี้ไม่ดี ไม่สวย ไม่งามดำทำนั้นทำนี้ ดีทำนั้นทำนั้นะ เจยไม่เดือดร้อน

เขาจะดำทำนั้นทำนี้ ท่านก็ไม่เดือดร้อน

มีคนมาฟ้องว่าอาจารย์... เขามาดำอาจารย์เรื่องนั้น เรื่องนั้นเรื่องมันน่าเจ็บใจ

ท่านก็ไม่พูดมาก ท่านว่า เออ ! ใจของอาจารย์ดูจดอยสุเทพเขาสุเทพนั้นนะไม่หัวน้ไหล เขาดำว่าร้าย (หรือว่า) ดอยสุเทพดี มันก็ไม่เดือดร้อน ไม่โกรธ ไม่โมโหอะไร ใจของอาจารย์ก็อย่างนั้น”

ที่นี้ขอย้อนมาดูเรื่องตอนต้น ที่เป็นหัวใจของเรื่อง “แผ่นดินกระแอม” มีอยู่ว่า :-

คงมีคนคิดปราชญ์หลวงปู่ หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ เพราะวันหนึ่งท่านเทศน์เสียงเข้มขึ้นว่า

“หลวงปู่จะเลียนแบบพระพุทธรูป และหลวงปู่ทำได้จริง พระพุทธรูปนะ ใครจะติฉินท่านก็หนึ่งได้ หลวงปู่จะเลียนแบบพระพุทธรูปและหลวงปู่ทำได้จริง”

อีกโอกาสหนึ่ง เมื่อมีพระอาคันตุกะขึ้นไปกราบนมัสการหลวงปู่
ที่ ถ้ำผาปล่อง

แม้เป็นพระนวกะ ก็กล้าหาญชาญชัยถึงกับพูดจาในทำนอง
ติเตียนหลวงปู่ ด้วยเรื่องต่างๆ โดยไม่กลัวบาปกรรมเลย

หลวงปู่ นั่งฟังด้วยอาการสงบ ‘วางเฉยเหมือนแผ่นดิน’ อย่าง
ที่ท่านสอนลูกศิษย์จนติดหู

จนกระทั่งได้โอกาส ท่านจึงย้อนถามด้วยเสียงเรียบๆ ว่า

“อย่างหลวงปู่นี้ ต้องให้ท่านสอนด้วยรี ?”

เรื่องที่น่าเสียดายก็จบแค่นี้ครับ แต่ในใจผมนั้นยังไม่จบ ผมสะท้อน
สะท้อนจริงๆ ครับ !

ย้อนนึกถึงตัวเอง ตอนเขียนหนังสือเล่มแรกๆ ในโครงการฯ
ผมได้เขียนถากถาง กระทบบกระเทียบเปรียบเทียบเปรย ยิ่งกว่านั้นบางโอกาส
ยังตำหนิ และก็บังอาจสั่งสอนพระสงฆ์องค์เจ้าอีกด้วย

มาช่วงหลังได้สำนึก ถามตัวเองว่าเราเป็นใคร เราผู้เป็นฆราวาส
ทำไมจึงบังอาจไปติเตียนพระ ไปสอนพระ เราอยู่ในฐานะที่สมควรแล้ว
หรือ ?

ก็ต้องกราบเท้าขอขมาพระคุณเจ้าองค์เหล่านั้นด้วยครับ ผมจะ
พยายามสำรวมระวังในกาลต่อไป

อันนี้ผมจึงรู้สึกสะท้อนอย่างรุนแรง เมื่อได้ยินเสียง “แผ่นดิน
กระแอม”

สวดมนต์ที่ถ้ำผาปล่อง

เรื่องที่ผมนำมาเขียนนี้ คัดลอกมาจากเรื่อง “สวดมนต์ก็เป็น
ภavana” ที่อยู่ในหนังสือ “ละอองธรรม” โดยผมนำมาชอยออกเป็นตอน
สั้นๆ ตามนิสัยของผมที่ใจร้อน ช่วงความสนใจสั้น ไม่ชอบอ่านเรื่อง
ยาวๆ (อันส่อลักษณะของคนขี้เกียจ และอ่อนทางปัญญาด้วย อันนี้ผม
กลัวว่าท่านผู้อ่านจะว่าให้ ก็เลยชิงว่าตัวเองเสียก่อน !)

เอาละครับ ผมเริ่มก้มหน้าก้มตาลอก ให้ท่านอ่านได้เลย :-

เพื่อนๆ หลายคนที่เป็นถ้ำผาปล่อง ประทับใจในความไพเราะ
ของเสียงสวดมนต์ ในเวลาทำวัตรเช้า - เย็น ของพระภิกษุสามเณรยิ่ง
นัก

ใช้ว่าสวดไพเราะอย่างเดียว แถมสวดให้ฟังอย่างจุใจด้วย คือ
ทั้งเพราะทั้งยาว ว่าอย่างนั้นเถอะ

นอกจากสวด เจ็ดตำนาน ลิบสองตำนาน แล้ว ยังสวด
พระสูตรทั้งสี่ ได้แก่ อาทิตตปริยายสูตรตั้ง อนัตตลักขณสูตรตั้ง รัชม
จักกัปปวัตตนสูตรตั้ง และ มหาสมยสูตรตั้ง สลับในแต่ละวันอีกด้วย

โดยเฉพาะวันที่มีการสวด “มหาสมัย” รวมกับบทสวดประจำ
อื่นๆ สำหรับผู้ใหม่ด้วยแล้ว เปิดหนังสือสวดตาม ก็ต้องพลิกตัวแล้ว
พลิกตัวอีกหลายตลบทีเดียว กว่าจะจบลงอย่างโล่งใจ แล้วก็เข้านั่ง
เอนตั้ง !

ว่ากันว่า สมัยก่อน พระที่จะไปจำพรรษาที่**ถ้ำผาปล่อง** ต้อง สวดมนต์สามบท ที่เป็นเสมือน 'วิชาบังคับ' ให้ได้ก่อน ซึ่งได้แก่บท **มหาสมัยฯ พาหุฯ และธัมมจักฯ**

ต่อมา ในปี ๒๕๒๙ ก็เพิ่ม **พระคาถาชินบัญชร** เข้ามาอีกบท หนึ่ง

บทสวดทั้งหลายนี้ **หลวงปู่** เคยให้บรรดาธิบายถึงความสำคัญ เอาไว้ว่า :-

“อย่าง**มหาสมัยสูตร** เรียกว่าเป็นสูตรใหญ่ สูตรสำคัญ เวลา เทวดาทั้งสิบโลกธาตุมาประชุมกัน พระองค์ก็แสดงให้เทวดาทั้งหลายที่ มาประชุมกันนับตั้งแต่**กรุงกบิลพัสดุ์**ออกไป

พระองค์เทศน์ให้พระอริยสงฆ์สาวกเจ้าทั้งหลายฟังว่า เทวดาใน กรุงกบิลพัสดุ์ ก็เรียกว่าเพิ่นประจำอยู่นั้น ส่วนมากเป็นยักษ์ แล้วเทวดา อื่นๆ ก็มา

เทวดาที่มีฤทธิ์มีเดช มีอะไรดีๆ ก็มารวมบ้าง **เป็นการประชุม ใหญ่**

เมื่อมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่งที่มาตรัสรู้ ในโลกแล้ว เทวดาทั้งสิบโลกธาตุจะมาประชุม

อย่างที่พระองค์ตรัสเทศน์ให้ฟังว่า เทวดาที่นั่นก็มา เทวดาที่นี้ ที่มีฤทธิ์มีเดชมีอำนาจอย่างนั้นอย่างนี้ก็มา **อันนี้เป็นมงคล**

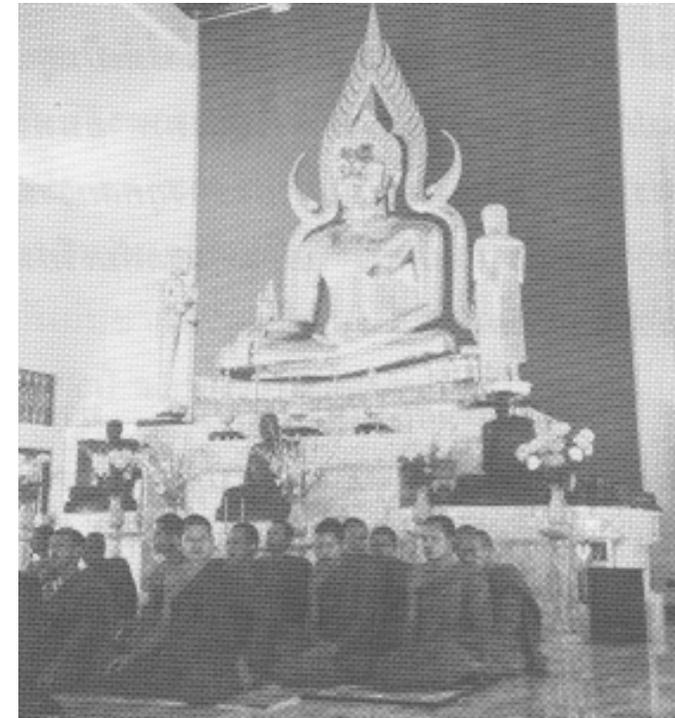
เหมือนกับว่า คนดีไปที่ไหนใครก็ชอบ เทวดา อินทร์ พรหม เมื่อท่านเสด็จไปไหน ที่นั่นก็เป็นมงคล”

นอกจากนี้ **หลวงปู่**มีเคล็ดแถมให้ด้วยว่า **มหาสมัยสูตร**นี้เป็น บทสวดมหานิยม

“ทำการใหญ่ๆ ใดๆ สวดมหาสมัย เทวดาอนุโมทนา”

เมื่อศิษย์รับภาระในการสร้าง**พระวิหารพระพุทธชินราชจำลอง** ถวายหลวงปู่ และต้องใช้งบประมาณเป็นล้าน หลวงปู่ก็กำชับว่า **“ถ้าอยากให้วิหารเสร็จเร็ว ให้สวดมหาสมัยฯ ทุกวัน”**

พระพุทธชินราชจำลอง
ภายในวิหารวัดสันติสังฆาราม จ.สกลนคร

สวดมนต์ป้องกันภัย

คำสอนเรื่องการสวดมนต์ของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร มีต่อไป
ว่า : -

เวลาเดินทางหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่คับขันอาจเป็นอันตราย
เช่น ฤดูกาลเข้าพรรษา ซึ่งมักมีปรากฏการณ์ฟ้าผ่าและพายุฝน ทำให้
ต้นไม้ใหญ่ล้มลงมาฟาดกุฎิที่ปักอาศัยพังพินาศ

ก่อนเลิกประชุมทำวัตร หลวงปู่ มักกำชับให้ลูกศิษย์ขยันสวด
มนต์ภาวนา

“ก่อนจะหลับจะนอน ให้สวดมนต์ภาวนาอีกครั้ง สวดพร้อมกัน
ในที่ประชุมแล้ว ก็กลับไปสวดของตัวเองอีก

สวดบ่อยๆ ตั้งใจสวด เป็นสิริมงคล

โดยเฉพาะสวดพาหุงฯ จะช่วยปัดเป่าภัยอันตราย (เช่น) ไฟฟ้าไป
ไว้ใจมันไม่ได้ มันเป็นงูพิษ งูตัวยาวที่สุดในโลกละนั้น ยาวตั้งแต่เหนือ
จรดใต้...”

(บทพาหุงฯ มีชื่อเป็นทางการว่า **ชัยมงคลคาถา** หรือที่พวกเรา
เรียกว่า **บทพระเจ้าชนะมาร** นั้นแหละครับ)

สวดบทธัมมจักก เป็นมงคลมาก

บทธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ก็เป็นบทสวดมนต์อีกบทหนึ่งที่หลวง
ปู่ สวดบ่อย

ทุกครั้งที่รับนิมนต์ไปงานขึ้นบ้านใหม่ หรืองานมงคล หลวงปู่
เป็นต้องสวด**ธัมมจักกัฯ** “ซึ่งเป็นมงคลมาก” ท่านว่าอย่างนั้น

หลวงพ่อเปลี่ยน ปณฺญาปทีโป วัดอรุณญวิเวก (บ้านปง)
อำเภอแม่แตง เชียงใหม่ เล่าว่า ท่านเคยได้รับนิมนต์ไปงานมงคลที่
บ้านโยมเพียงสององค์กับหลวงปู่

หลวงปู่ ก็พา**สวดธัมมจักกัฯ** “สวดกันอยู่เพียงสอง (องค์) พอหยุด
หายใจพร้อมกัน เสียงสวดก็เลยเงียบหายไปครู่หนึ่ง

เคยกราบเรียนถามท่านว่า สมัยก่อน **พระอานนท์** ท่านเลือก
พระสูตรเหมาะมาสวด เทวดาพิจารณาแล้วปล่อยวางได้ บรรลุก่อน
เหตุใดพระอานนท์ซึ่งเป็นผู้สวด ยังเป็นเพียงโสดาบัน ไม่บรรลุ”

หลวงปู่ ตอบว่า “คนสวดก็มัวแต่ตั้งใจสวด ถ้าพิจารณาไป
ด้วย **เด็ยวก็สวดผิดสวดถูก**”

ขออนุญาตสรุปว่า ผู้ที่ฟังสวด ถ้าเราตั้งใจฟัง แล้วนำคำสวด (ความหมาย) น้อมนำมาพิจารณาด้วย ก็จะทำให้เกิดปัญญารู้แจ้งในธรรม นั้นได้ครับผม

๘๗.

การสวดพระคาถาชินบัญชร

ได้เรียนแต่ต้นแล้วว่า **พระคาถาชินบัญชร** ของ **สมเด็จพระพุฒาจารย์** (โต พรหมรังษี) นี้ **หลวงปู่โสม พุทฺธจาโร** เพิ่งพาพระเณรและญาติโยมชาว**ถ้ำผาปล่อง** สวดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ นี้เอง ไม่ได้สวดมาแต่ต้น

ในหนังสือของ**วัดถ้ำผาปล่อง** เขียนไว้ว่า :-

สำหรับ**พระคาถาชินบัญชร** นั้น **หลวงปู่** ไม่ได้ชี้แจงสรรพคุณแต่อย่างใด เพียงเล่าว่า มีคนเอารูปหล่อเก่า**สมเด็จพระพุฒาจารย์** (โต พรหมรังษี) มาถวายท่าน (พ.ศ. ๒๕๒๙)

ท่านก็เลยสั่งให้ลูกศิษย์องค์หนึ่งไปคัดลอกบทสวด**พระคาถาชินบัญชร** พร้อมทั้งบทแปล มาแจกจ่ายให้สมาชิกของ**วัดถ้ำผาปล่อง** ได้ท่องบ่น

เพราะ “**หลวงพ่อโตท่านสั่งให้สวด**” **หลวงปู่** ท่านว่าอย่างนั้น และ **องค์หลวงปู่เองก็หัดสวดไปพร้อมๆ กับลูกศิษย์ด้วย**

ตั้งแต่นั้นมา **พระคาถาชินบัญชร** จึงเป็นบทสวดมนต์ประจำอีกบทหนึ่งของ**สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง** ด้วยเหตุดังนี้แล

สำหรับ “**คอวัด**” อย่างเราๆ ท่านๆ แล้วละก็ ผมไม่ต้องบรรยาย

ถึงความหมาย สรรพคุณ และรายละเอียดอื่นๆ ของ**พระคาถาชินบัญชร**กันอีกแล้วใช่ไหมครับ

เอาแค่คำแปล **พระคาถาชินบัญชร** แปลว่า **พระคาถาที่เป็นประตูแห่งชัยชนะ** ดูคำแปลชื่อก็รู้ว่าศักดิ์สิทธิ์ใช่ไหมครับ อยู่ที่ว่าเราจะสวดด้วยความตั้งใจ และด้วยจิตที่เป็นสมาธิมุ่งมั่นเพียงใดอีกด้วย

พระญาณสิทธิอาจารย์ (หลวงปู่สิม พุทธาจาโร)
สำนักสงฆ์ถ้ำผาล่อง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

สวดมนต์ก็เป็นการภาวนา

การสวดมนต์จึงเป็นการภาวนาวิธีหนึ่งที่ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ท่านอบรมลูกศิษย์ให้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ นอกเหนือจากการเดินจงกรมและนั่งสมาธิภาวนา

หลวงปู่ ย้ำว่า อานิสงส์ของการสวดมนต์ทำให้จิตใจตั้งมั่นได้ เช่นเดียวกัน แต่ต้องสวดด้วยความตั้งอกตั้งใจจริงๆ ฝึกให้คล่อง ออกเสียงให้ชัดเจน

“... ไม่ใช่สวดเล่นๆ สวดเปล่าๆ **สวดให้เป็นสิริมงคลแก่ตนและหมู่คณะ**

บางแห่งท่านก็กล่าวไว้ว่า **สวดมนต์ภาวนา สวดมนต์ก็เป็นภาวนา** ทำให้จิตใจตั้งมั่นได้

คือ เมื่อสวดไปจิตก็ตามไปพิจารณา ทำให้จิตใจสงบระงับได้ แม้บางครั้งบางอย่างเราจะไม่รู้ความหมายก็ตาม แต่ในนั้นมันเป็น**อุปายธรรม** เป็น**ธรรมมงคล** เมื่อเราสวดไปไม่รู้ ก็จะมีรู้ภายหลัง เพราะอะไรทุกอย่าง ถ้าสวด ถ้าว่ำ ถ้ำกล่าวไปบ่อยๆ ความเคยชิน ความชำนาญชำนาญนั้นก็เกิดมีขึ้น

ถ้าเราอยากจะรู้จะเข้าใจ ก็มีในสวดมนต์แปล

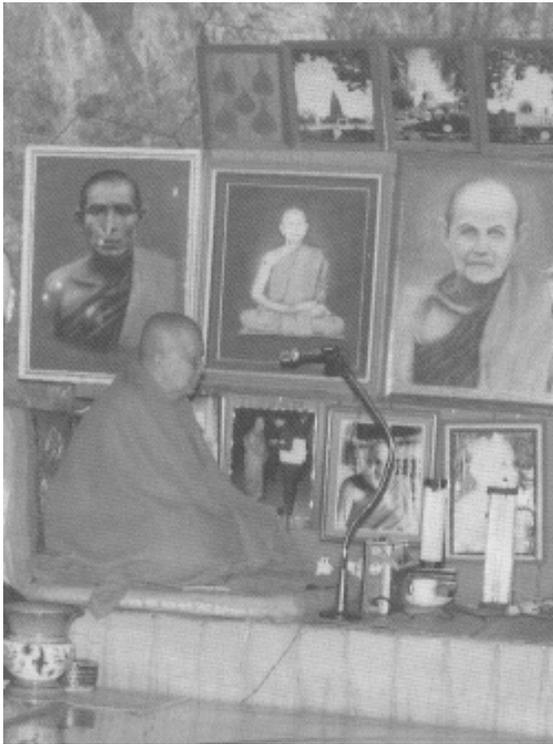
สวดมนต์แปลนั้น เพ็นแปลเอาไว้ อธิบายไว้ ถ้าเราอ่านก็จดจำ

ไปในนั้น ก็เป็นมงคล

ฉะนั้น มงคลอันนี้นั้น**อยู่ที่เจริญ** (สวด, ระลึกถึง) ไม่ใช่ว่ามงคล
อยู่ที่ธรรม มีตู้พระธรรมแล้วนั่งเฝ้าพระธรรมอยู่ ไม่ไหว้พระสวดมนต์
ไม่ภาวนา ก็ได้ผลน้อยเต็มที”

๘๙.

การสวดมนต์ของหลวงปู่

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ท่านเป็นประธานการสวดมนต์ทำวัตร
นำลูกศิษย์สวดมาแต่ไหนแต่ไร แม้เมื่อท่านเจริญวัยถึง ๘๐ ปี ก็ยังนำ
สวดเป็นปกติ

ในโอกาสสำคัญๆ **หลวงปู่** ยังเป็นต้นเสียงนำสวดเองด้วยซ้ำ
เสียงสวดมนต์ของหลวงปู่ **มีพลังกังวานแต่ต้นจนจบ** ไม่มีเสียงตกเสียง
เครือเสียงแหบพร่าแบบเสียงผู้เฒ่าเลย

นำอัศจรรย์แท้ !

ตรงกันข้ามกับเวลาที่ท่านพูด ซึ่งเสียงเบา จนบางครั้งเหมือน
ท่านตั้งใจไม่ให้เราได้ยิน

แม่ชีท่านหนึ่ง รู้สึกประทับใจในการสวดมนต์ของหลวงปู่ ตั้ง
แต่ยังไม่เคยรู้จักองค์หลวงปู่ด้วยซ้ำ เล่าว่า

“ได้ยินท่านสวด **อนัตตลักขณสูตร** ครั้งแรก น้ำตาไหลเลย
ต้องไปเที่ยวถามว่า **พระองค์ไหนมาสวด ?** เขาก็บอกว่าเป็น**หลวงปู่
สิม**”

เพื่อนสหธรรมิกอีกคนหนึ่ง (ผมเข้าใจเป็นเพื่อนของแม่ชีเพราะใช้
คำว่า **คนหนึ่ง**) ก็ซาบซึ้งการสวดชุมนุมเทวดา ของหลวงปู่

“ท่านไม่ได้สวดไพเราะเฉยๆ แต่ชัดเจน จับคำได้ มีจังหวะจะโคน การเอื้อนไพเราะมาก ไม่เคยได้ยิน **สัคเคา** ที่ไหนไพเราะอย่างนี้ พอท่าน **สัคเค กาเมฯ** จบลงเท่านั้นเอง มันปีติรู้สึกเย็นกายเย็นใจ”

(บพสัคเคฯ ก็คือ **บพชุมนุญทเวดา** ครับผม)

อย่างไรก็ตาม ขยันสวดมนต์ก็ต้อง **ไม่ลืมกาลเทศะ หลวงปู่บอก** ว่า ไฟป่าเกิดขึ้นมาต้องรีบลุกไปช่วยกันดับ

“มัวนั่งขัดสมาธิเพชร หรือท่อง อตถิโลกะ อยู่ไม่ได้เนาะ นั่นมันสำหรับดับไฟในใจ”

หลวงปู่ เทศน์สอนเรื่องการดับไฟในใจ ว่า

“กิเลส คือ ไฟราคะ โทสะ โมหะ นี้แหละ มันเป็นของร้อน ร้อนยิ่งกว่าไฟธรรมดา

ไฟธรรมดา อย่างใหม่ที่สุด ก็ให้ชีวิตของบุคคลผู้นั้นแตกดับไป ก็หยุดแค่นั้น

แต่ว่า **ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ไฟวิชชา ตัณหา มานะ ทิฎฐิ** ไฟอันนี้ไม่หยุดแค่นี้ จะต้องไหม้จากภพนี้ ชาตินี้ เดียวนี้ เป็นต้นไป จนต่อเนืองไปภพใหม่ ชาตินี้ใหม่ก็ตามไปไหม้”

๓๐.

ฟังเอาประโยชน์

พระลูกศิษย์เขียนว่า **หลวงปู่สิม** เคยเล่าเรื่องแปลกให้ฟังเรื่องหนึ่ง สมัยที่ท่านจำพรรษาที่ **วัดอโศการาม** จังหวัดสมุทรปราการ เรื่องมีว่า มีโยมคนหนึ่งแก่ป่วยเป็นวัณโรคมานาน รักษาอย่างไรก็ไม่หาย

อยู่มาคืนหนึ่ง แกฝันว่ามีพระมาบอกยาให้ **ส่วนผสมที่สำคัญคือใบโพธิ์**

เมื่อโยมได้กินยาปรุงตาม **“สูตรในฝัน”** แล้วแกก็หายจากวัณโรค

แกมาทราบทีหลังว่า **พระที่เมตตาไปโปรดตนในฝันนั้น คือหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต** เมื่อแก่ไปเห็นรูปท่านที่ศาลา

ต่อมาก็มีเรื่องน่าพิศวงเกี่ยวกับองค์**หลวงปู่มั่น** เกิดขึ้นที่**ถ้ำผาปล่อง** เหมือนกัน

คือ อยู่ๆ ก็มีโยมชราขึ้นเขามากราบเรียน**หลวงปู่สิม** ว่าเวลาที่ตนเองนั่งสมาธิ **หลวงปู่มั่น** ท่านมาสอนวิธิภาวนาให้ ว่าทำอย่างไรเป็นอย่างนี้

จนกระทั่งสุดท้าย **หลวงปู่มั่น** ก็บอกว่า ต่อไปจะไม่มาสอนอีกแล้ว ให้โยมไปหา**หลวงปู่สิม** ที่**ถ้ำผาปล่อง** ให้**หลวงปู่สิม** สอนเรื่อง **ชั้น ๕**

หลวงปู่สิม ท่านฟังเรื่องที่ยโมชรา นั้นเล่าด้วยอาการสงบ เมื่อจบแล้ว **ท่านก็เทศน์เรื่องขันธ์ ๕** ให้โยมนั้นฟังจริงๆ

พระลูกศิษย์ซึ่งอยู่ ณ ที่นั้นด้วย เล่าว่า
 “ตอนแรกอาตมาฟังแล้วก็คิดว่า ออเฒ่ามันเจ้าเล่ห์ ถ้าอยากฟังเทศน์หลวงปู่ ก็ไม่เห็นจำเป็นต้องเอาหลวงปู่มัน มาอ้างเลย แต่แล้วก็ต้องหยุดคิด เมื่อได้ยินหลวงปู่ปรารภว่า **ดูซิ หลวงปู่มันท่านมีเมตตา นิพพานแล้วยังมีเมตตา** แล้วหลวงปู่ยังสั่งให้จดชื่อและที่อยู่ของโยมชรา นั้นเก็บไว้ด้วย เพื่อจะได้อนุเคราะห์ หากต่อไปโยมมีปัญหาในการปฏิบัติธรรมอีก”

หลวงปู่ ได้สอนพระลูกศิษย์เกี่ยวกับการฟัง ไม่ว่าจะฟังข่าวหรือเรื่องราวใดๆ แม้จะเป็นเรื่องนอกเหตุเหนือผลก็ให้รับฟัง **“ฟังแล้วให้พิจารณาเอาประโยชน์จากการฟัง ไม่ใช่ฟังเอาจริงหรือไม่จริง”**

นอกจากนี้ **หลวงปู่** ยังสอนเรื่องการฟังธรรมด้วย ว่า :-
 “เวลาฟังธรรม ถ้าเราฟังแต่เสียง เอาโสตเอาหูฟัง ใจไม่ฟัง ก็ไม่เข้าใจตลอดกาล
 การที่เราฟังธรรมแต่เล็กแต่น้อยจนเฒ่าจนแก่ ก็ยังไม่ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน คือเราฟังแต่เสียง ฟังเพียงเอาหูฟัง ใจยังไม่ฟัง”

ก็ **เอว์** ครับ!

๗๑.

เทศน์ไล่ความขี้เซาเหงานอน

ความขี้เกียจขี้คร้าน ซึมเซา ง่วงเหงาหาวนอน เรียกว่า **ถีนมิทธะ** จัดเป็นประเภทหนึ่งของ **นิวรรณ์ ๕** หมายถึง สิ่งกัณฑ์จิตไม่ให้ก้าวหน้าในการบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุธรรม พุดงายๆ ก็คือตัวมารมาขัดขวางการทำความพากเพียรนั่นเอง

คำกล่าวของคนโบราณที่แสดงถึงตัว **ถีนมิทธะ** ก็อย่างเช่น **“ฟังเทศน์หาวนอน ดูละครตาแจ้ง”** ดังนี้ เป็นต้น
 ในหนังสือ **“ละอองธรรม”** (อีกนั้นแหละ) ได้เขียนถึงการเทศน์การสอนของ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** เพื่อขจัดตัว**ถีนมิทธะ** ดังนี้ :-

ข้าๆ นานๆ **หลวงปู่** ก็เทศน์เปรี้ยงปร้างแบบจุดพลุเพื่อขับไล่**ถีนมิทธะ** ให้ลูกศิษย์ลูกหาตาสว่างเสียที
 แต่เนื่องจากเป็นเทศนาที่ประกอบด้วย **เมตตารธรรม** ล้วนๆ แม้หลวงปู่ใช้เสียงดัง ฟังดูเข้มงวด ผู้ฟังก็ไม่รู้สึกกระคายเคือง เพราะเสียงที่ฟังดูของท่านมิได้มีร่องรอยของ**โทสะ** ให้สัมผัสได้เลย
 ที่ง่วงเหงาหาวนอนอยู่ ก็เลยตื่นขึ้นมาแจ้งตาใส่ฟังเทศน์กันต่อไป

“ญาติโยมมีศรัทธาหาระฆังมาไว้ให้ตี ระฆังนั้นตีแตกไปหลายลูก แต่ว่าได้ผู้ปฏิบัติภาวนาดีก็เลสตัวเองไม่แตก แตกแต่ระฆัง...”

“...ซีเซาเหงานอน ไล่ให้มันไปอยู่โนน...เมืองรัสเซีย อย่าให้มันมาอยู่เมืองไทย

ให้พากันลุกขึ้นยืนต่อสู้กับกิเลส อย่าปล่อยให้กิเลส ราคะ โทสะ โมหะ เข้ามาย่ำยีจนกระทั่งนอนไม่ตื่น
เรียกว่ากินแล้วนอน เหมือนสุกรไม่รู้จักตื่น
อันนั้นเรียกว่าใช้ไม่ได้...”

บางครั้ง หลวงปู่ ก็ปรารถนาด้วยน้ำเสียงเย็นๆ เรียบๆ เรื่อยๆ กลัวด้วยเสียงหัวเราะในทำนองเห็นขันอยู่ภายในลำคอ ท่านคงนึกสลดสังเวชลูกศิษย์ที่ซีเซาเหงานอน ที่ยังคงตกค้างอยู่ในเมืองไทย ไปไม่ถึงเมืองรัสเซีย ก็เป็นได้

ท่านว่า :-

“หลับไปพอบรรเทาร่างกาย ตื่นขึ้นมาเมื่อใดก็บ่ต้องบ่นเสียดาย
อี..อี ! เสียดายนอน

เออ ! กำลังนอนดี ระฆังก็ดังขึ้น เป็นทุกข์เป็นร้อน ตื่นขึ้นมาตีระฆังให้กบิได้

เพิ่นตีแล้ว ก็...โอ๊ย ! รบกวณ

ลงนอนอีก !”

นี่แหละครับ หลวงปู่ ท่านเตือนหนักที่สุดแล้ว ถ้าศิษย์คนใดยังไม่รู้สู้กิเลส ก็โน่นครับ - เนรเทศตัวเองไปอยู่รัสเซีย โน่น ! หรือไม่ก็ปล่อยตัวเองให้ “เป็นหมูเป็นหมาไป” ตามที่หลวงปู่ท่านว่า

ย่อหน้าหลังสุดนี้ ผม ว่าเองนะครับ เป็นการรับลูกต่อจากหลวงปู่ เพื่อว่าพวกกันเอง เขาเรียกว่า “เล่นลูกตามน้ำ” หรือ “ท่านว่าซีเซาพลอย” ครับ

๓๒.

ณเณรน้อยพญานาค

ท่านผู้เขียนเรื่องนี้ ได้อารัมภบทก่อนเริ่มเรื่องว่า :-

“ใครที่ยังไม่เห็นโทษร้ายของ **ณเณรน้อย** - กิเลสความงมงายหาหนอน ว่ามันร้ายกาจขนาดไหน น่าจะลองฟังนิทานจากพระธรรมเทศนาของหลวงปู่ เรื่องต่อไปนี่...”

พระธรรมเทศนาของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร เรื่อง ‘ณเณรน้อยพญานาค’ มีดังนี้ :-

“...ตำนานมีว่า มีสามณเณรองค์หนึ่ง ได้ปฏิบัติพระสาวกของพระพุทธรเจ้าองค์หนึ่ง พระสาวกตั้งห้าร้อย มีสามณเณรน้อยองค์เดียวปฏิบัติสามณเณรน้อยองค์นั้นปฏิบัติตลอดไตรมาสสามเดือน เหมือนกับว่าไม่ได้หลับไม่ได้นอน เดียวก็หลวงพี่องค์นั้นให้ประเคนของ ทำนั่นทำนี่ให้

คิดให้ดีกว่า พระห้าร้อย สามณเณรน้อยองค์เดียว ทำไมท่านจึงเอาได้สู้ได้

แต่ถ้าพาล่อง เาहीं พระมีอยู่แค่ยี่สิบองค์ สามณเณรชื่อใหญ่ องค์หนึ่ง สามณเณรชื่อวิธิตองค์หนึ่ง สามณเณรชื่อยี่สิบองค์หนึ่ง ก็เป็นสาม

เรื่องก็เป็นเรื่องเล็ก อย่าไปท้อถอย

โดยเฉพาะ**เณรจ้อย** ชื่อจริงไม่ใช่เณรจ้อย ร่างกายเพ็นจ้อย (ผอม) ก็เลยให้ชื่อว่า **เณรจ้อย** ขยันดี ขยันขันแข็ง ทำอะไรได้เต็มกำลัง พระแคย์ลือบองค์นี้ ถ้าจะแบ่งก็ได้ไม่น้อยเดียวหนอ

ที่นี้ **สามเณรน้อย** ไม่ได้หลับไม่ได้นอน มันอยากนอน พอเสรีจรรุระไตรมาสสามเดือนก็ไม่รู้จะปรารธนาเอาอะไร

สามเณรน้อยนั้น ถ้าปรารธนาเป็นพระพุทธรูปเจ้าก็จะดี ถ้าปรารธนาจะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชก็จะดี **เพราะว่าความเพียรเต็มที่ ไม่ได้หลับไม่ได้นอน**

สามเณรน้อยองค์นี้ก็มีแต่อยากหลับอยากนอนอย่างเดียว จะปรารธนาเอาดีกว่านั้นก็ไม่ได้ ก็ปรารธนาเอาว่ามันง่วงนอนอยากนอนอย่างนี้ ก็ขอ**ให้ข้าพเจ้าได้นอนเถิด** ว่าจะอย่างนั้น อย่าได้มีกิจการงานเหน้อย ขอนอนตลอดเถิด

ก็เลย (พอ) **ตายไปในชาตินั้น ไปเกิดเป็นนาคราช หรือว่าพญานาคราช เลยนอนอย่างเดียวที่นี้ ไม่ตื่น**

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ใดมาตรัส ภาตที่เสี่ยงทายนั้นมาจมลงในที่ๆ เดียวกัน

อย่างไรในแผ่นดินนี้ (ใน**กับปี**นี้ ที่เรียกว่า **ภัทรกัปปี** จะมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสทั้งหมด ๕ พระองค์) ก็เมื่อ**พระเจ้ากกุสันโธ** มาตรัส ท่านก็เสี่ยงทายของพระองค์ท่าน ภาตก็ไหลไป

เป็นภาตทองคำแรกไปวางไว้บนศิระษะ สามเณรน้อยเป็นนาคราชก็รู้สึกเท่านั้นแหละว่า **ภาตได้ลอยมาลงที่นี้**

(พระพุทธรูปเจ้า) องค์ที่สองไปก็ **โกนาคมโน** มาตรัส ก็เสี่ยง

ภาตอีก ภาตก็ไปลอยซ้อนกัน

พอภาตองค์ที่สอง มาตรัสรู้ห่างกันตั้ง**พุทธันดรหนึ่ง** (ระยะเวลาจากพระพุทธรูปองค์หนึ่ง ไปถึงพระพุทธรูปองค์หนึ่ง เรียกว่า **๑ พุทธันดร**) พญานาคราชก็ตื่นขึ้นลุกที่หนึ่ง ดังแกร๊ก

แล้วก็ เออ ! เมื่อวานก็มาตรัสรู้องค์หนึ่ง วันนี้มาตรัสรู้อีกองค์หนึ่งหนอ

นั่นล่ะ ! **ปรารธนาอนขนาดนี้** จนสิ้นพุทธันดรหนึ่ง จึงได้ตื่น - แกร๊ก - ตื่นที่หนึ่ง

แต่พวกเราไม่ต้องเอาแค่นั้น เอาให้มันมาก ให้มันพันทุกซ์พันภัย ได้แต่นอนเหมือนสามเณรน้อยไม่ได้ความ

ที่นี้ (พระสัมมาสัมพุทธเจ้า) **องค์ที่สาม** มาตรัส **กัสสปโสมมาสัมพุทธเจ้า** ก็เสี่ยงทาย อย่างนั้นแหละ ภาตก็ไปแกร๊กอีก

นาคราชก็ตื่นลืมตาขึ้นมาดูภาตนี้ และว่า **เอ ! วานนี้ก็มาตรัสองค์หนึ่ง** **วันนี้ก็มาตรัสอีกหนอ** ท่านว่า

จนพระพุทธรูปเจ้าของเรา เรียกว่า **พระเจ้าโคดม** มาตรัสรู้เป็นองค์ที่สี่ ก็มาเสี่ยง**ภาตนางสุชาดา**

คือว่าวันนั้น พระพุทธรูปเจ้าของเราก็ฉันบิณฑบาตนางสุชาดานางสุชาดานั้นทำขนม**สี่สิบเก้าก้อน** ถวายพระพุทธรูปเจ้า แต่เวลานั้นก็เรียกว่า บวงสรวงเทวดาดินฟ้า ตามธรรมเนียมคนหลง คนไม่รู้

ก็บังเอิญพระโพธิสัตว์พระพุทธรูปเจ้าของเรา ก็นั่งอยู่ในที่นั้น ที่ร่มไม้โพธิ์นั้นแหละ

พอนาง**สุชาดา** มองเห็นบุริสลักษณะพระพุทธรูปเจ้า ก็ทิ้งใจว่าเทพเจ้ามารอเราแล้ว ก็เลยเกิดปีติธรรมยิ่งใหญ่น้อมเอาภาตขนมที่ตั้งใจ

ไว้ไปถวายพระพุทธเจ้าของเรา

พระองค์ก็เสวยพระกระยาหารนั้น เสร็จเรียบร้อย พระองค์ก็นำเอาถาดไปลอยน้ำ ตั้งสัตยาธิษฐานว่า **ถ้าเราจะได้อริสัจเป็นพระพุทธเจ้าจริงๆ ละก็ อย่าให้ถาดทองคำนี้ไหลลงตามน้ำ ให้ไหลทวนกระแสขึ้นไป** ว่าอย่างนั้น

พระองค์ก็วางถาด ถาดก็หมุนตัวอยู่กับที่ก่อน เมื่อหมุนอยู่กับที่พอสมควรแล้ว ก็ผันขึ้นไปทางเหนือหน้า เป็นความอัศจรรย์ ให้พระพุทธองค์ของเราตั้งใจมั่นว่า **คงจะได้ตรัสรู้จริง**

เพราะธรรมดาถาดไม่มีจิตใจ พอพระองค์ตั้งใจอย่างนั้น ก็บันดาลถาดเหมือนมีจิตใจ หมุนตัวขึ้นไปเหนือหน้า เหมือนเรือกลไฟอเมริกา รัสเซียวิ่งตามน้ำอย่างนั้นแหละ

ฉะนั้น พอไปถึง ถาดก็หมุนไปเรื่อย ทวนกระแส (น้ำ) ขึ้นไป ส่วนพระพุทธเจ้าก็ไม่ได้คิดอะไรต่อมิอะไร พระองค์ดูแต่แรกก็รู้ที่เดียวว่า **พระองค์ท่านคงจะได้ตรัสรู้จริง**

ที่นี้พอถาดลอยไปถึงที่หน้าคราชนอนหลับอยู่ ถาดไหลไปตกใส่ข้างๆ ศีรษะ สามเณรน้อยที่เป็นนาคราชตื่นสักทีหนึ่ง ก็ว่า **เมื่อวานนี้ก็มาตรัส วันนี้ก็มาตรัสอีก พระพุทธเจ้านี้ก็รวดเร็วหนอ**

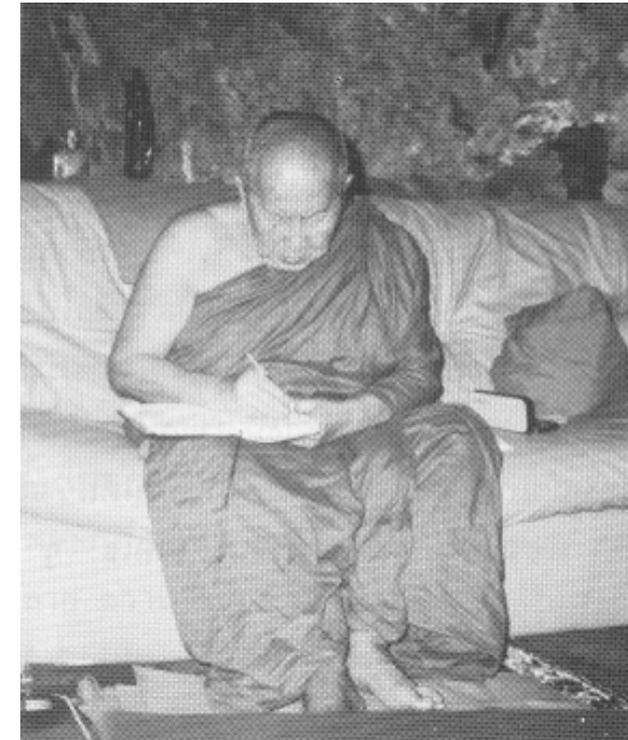
ตื่นขึ้นสักทีหนึ่งก็หลับ หลับตั้งแต่วันนั้นมาจนถึงวันนี้ วันเทศน์นี้ก็ยังหลับอยู่ เณรน้อยนี้ก็ได้ตื่น โน้นแหละ **พระศรีอาริยมตตโยโพธิสัตว์** มาตรัส จึงจะตื่นได้

นั่นละปรารภนานอน อย่าไปปรารภนาเอาเลย มันนอนรวดไปเลยนี้ บิได้เรื่องบิได้ราว

อันนี้ความคิดเติกน้อย ความคิดสามเณรน้อย มั่นงว่งเหงาหาวนอน แก่ก็เลย**ขอให้ได้นอนเถิด** ตายแล้วไปเป็นนาคราช ไม่ได้เรื่อง จะว่าปรารถนาอย่างไรไม่ได้ก็ไม่ถูก **ความจริงแล้วเมื่อมีความตั้งใจอันใด ถ้าตั้งใจจริงยอมสำเร็จลูกลงไปได้..”**

สาธุ !

๙๓.

อุบายให้กำลังใจศิษย์

เรื่องต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่แสดงถึง เมตตาของ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร มีอยู่ในหนังสือ “ละอองธรรม” ภายใต้อัฒติเรื่อง ใหญ่กว่า “ไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ” ซึ่งภายใต้อัฒตินี้ประกอบด้วยเรื่อง ย่อยๆ แสดงถึงตัวอย่างเมตตาของหลวงปู่ในแต่ละกรณี

เรื่องแรกชื่อเรื่องว่า “ແບບคายนเมตตา” ผมคงไม่ต้องกล่าว นำอะไร ลงมือลอกอย่างเดียว แล้วก็เชิญท่านลงมืออ่านเอาเอง ครับผม :-

การล้อมรั้วลวดหนามสำนักสงฆ์ เป็นผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่ลูกศิษย์ ถิ่นผาล่องภูมิจ

งานนี้เริ่มเมื่อต้นพรรษาในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ มาแล้วเสร็จเอาเมื่อ ออกพรรษา รวมระยะเวลาการทำงานประมาณ ๓ เดือน หลวงปู่ เป็น องค์ประธานดำเนินงาน และคอยให้กำลังใจบรรดาลูกศิษย์อย่างใกล้ชิด เริ่มตั้งแต่ พระเถรแบกเสารั้ว ท่านก็ยกเก้าอี้ไปนั่งดู ต่อมาก็ เดินตาม จนเดินไม่ไหวต้องให้พระช่วย

หลวงปู่พยายามไปปรากฏตัวยังจุดที่ลูกศิษย์ช่วยกันทำงาน เพื่อเป็นกำลังใจ

“หึ่งดิ่งและดันท่านขึ้นไป วางั้นเถอะ อาตมานะดันอยู่ข้างล่าง” หลวงปู่รูปร่างสูงใหญ่ อดีต “พระตัน” ย้อนความหลังให้ฟัง “จิตวิทยาในการบริหารงานโยธาของหลวงปู่ ยอดเยี่ยมจริงๆ ท่านมีวิธีให้กำลังใจลูกศิษย์แข่งกันทำงานหนัก โดยไม่นึกถึงความเหน็ด เหนื่อย

เพราะระหว่างไปนั่งเป็นกำลังใจ พอพระเถรผ่านตรงที่หลวงปู่ นั่งอยู่ ท่านก็คอยถามไถ่ด้วยความอาทร

เหนื่อยไหมละ ? แบกได้ก็เที่ยวแล้ว ? ได้ก็ตันแล้ว ?

อย่างนี้เป็นต้น

หมู่คณะพอได้ยินหลวงปู่ ถามองค์อื่นก็ฟังไว้ แล้วก็เทียบกับ จำนวนงานของตนเอง

ถ้าเราได้น้อยกว่า ต้องเร่งแบกให้ทัน ถ้ามากกว่าก็รักษาระดับ เอาไว้ ไม่ให้น้อยหน้าเวลาหลวงปู่ถาม

องค์อื่นๆ ก็เหมือนกัน

สรุปแล้วก็คือ หลวงปู่ถามทุกองค์ ลูกศิษย์ก็ภูมิใจ การทำงาน ที่มีหลวงปู่เป็นผู้นำ จึงสำเร็จลุล่วงอย่างเรียบร้อยและรวดเร็ว”

สาธุ ! ลอกจบไปแล้วเรื่องหนึ่ง

๗๕.

การลงโทษศิษย์ทำงานช้า

เรื่องที่สอง ลงมือ ลอก เลย :-

...อย่างไรก็ตาม **หลวงปู่มีบทลงโทษเหมือนกัน** สำหรับพระเถรที่รับงานไปแล้วบกพร่องต่อหน้าที่ ทำให้งานของส่วนรวมเสียหาย

บทลงโทษก็ไม่หนักหนาสาหัสอะไร เพียงเป็นวิธีการ**กระตุ้นความรับผิดชอบ** เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

เช่น ครั้งหนึ่ง เมื่อออกปฏิบัติถึงนาภาคสนาม มีการแบ่งกลุ่มทำงานเป็น ๓ กลุ่ม

กลุ่มแรก ล่วงหน้าไปสำรวจและจัดเตรียมสถานที่

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มดำเนินการขุดหลุมเตรียมไว้เพื่อฝังเสา

และ **กลุ่มที่สาม** คือ กลุ่มแบกเสาคอนกรีต ทั้งหมด ๑,๖๕๒ ต้น ยาว ๒ เมตร แต่ละต้นหนัก ๔๕ กิโลกรัม ขึ้นไปปัก

(ผมไม่ได้เห็นเหตุการณ์ แต่จินตนาการเอาว่า ต้องแบกเสาคอนกรีตทั้งหมด จากลานจอดรถเชิงเขา แล้วเดินขึ้นไปตรงหลุมแต่ละหลุม ซึ่งอยู่เรียงรายอยู่บนดอย ้อ้ ! พระเจ้าจ๊อด ! ราวกับสร้างกำแพงเมืองจีนเลยทีเดียวนะ)

เมื่อ**หลวงปู่** ติดตามผลงาน ปรากฏว่า **งานยังเริ่มไม่ได้** เพราะ**กลุ่มแรกทำงานล่าช้า**

หลวงปู่ สั่งให้พระเถรกลุ่มแรกออกทำงานล่วงหน้าไปก่อนแปดโมงเช้า และนำอาหารไปฉันในป่าในพื้นที่ทำงานด้วยเลย

ฆราวาสอาจเห็นว่าเป็นโทษกระตุ้นกระตุ้น แต่ได้ผลเพียงพอสำหรับพระ

โธ่ ! หลวงปู่ครับ ท่านรู้จักฆราวาสเราหน่อยไป พวกเราประเภท**“หนวดตาข้าง”** แค่นี้มัน**กระตุ้นกระตุ้น** จริงๆ อย่างที่หลวงปู่ว่านั่นแหละลงโทษแค่นี้เราจะไปรู้สึกอะไร หนักหนากว่านี้เรายังทนได้ เพราะเรา**“อดทนหนักแน่นเหมือนแผ่นดิน”** ตามที่**หลวงปู่** สอนไว้นั่นแหละครับ

๗๕.

ต้องให้เสร็จ !

นอกจากงานล้อมรั้วรอบเขตวัดแล้ว งานปักธงบนยอดเขา ก็เป็นอีกงานที่คณะศิษย์วัดถ้ำผาล่อง ภาคภูมิใจ :-

งานปักธงบนยอดเขา เป็นงานประเพณีที่ต้องทำให้เสร็จก่อนถึง วันทำบุญครบรอบวันเกิดของหลวงปู่

เดิมที เสาธงก็ใช้ไม้ไผ่ ส่วนธงใช้จิวรเย็บติดกันเป็นผืนใหญ่ เมื่อโยมมีศรัทธาถวายท่อเหล็กให้ เป็นเสาธงถาวร งานปักธงในปีนั้นจึง กลายเป็นนมทกรรมฝึกความอดทน และฝากความประทับใจให้กับพระ เณรซึ่งเรียกตัวเองว่า “คณะลูกหาบ” ไม่รู้ลืมเลย

พระอาจารย์ที่เป็น อดีตลูกหาบ ผู้แข็งแรง เขียนเล่าไว้ว่า
 “ลำพังขึ้นยอดดอยตัวเปล่านี้ ก็เต็มที่แล้ว ยังต้องแบกท่อเหล็ก หนักเกือบ ๓๐ กิโลกรัม ขึ้นไปด้วย
 คิดดูก็แล้วกันว่าจะขนาดไหน !”

“...แต่ไหนๆ ก็ฝากชีวิตไว้กับการขึ้นนำของท่านแล้ว ถ้าหลวงปู่ เห็นชอบกับการ ฝึกหนัก ขนาดนี้ ก็จะเป็นไรมี...”

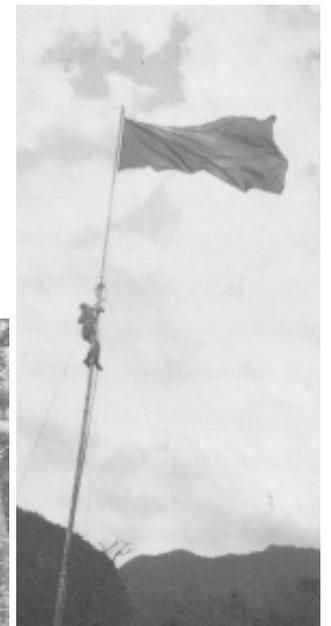
ว่าแล้ว เสาเหล็กสูง ๑๘ เมตร จำนวน ๓ ต้น ก็ถูกลูกหาบ ผู้ฮึกเหิมด้วยพลังศรัทธา แบกหามถูกลูกงัดขึ้นเขาไปจนได้

ข้างต้นนี้ ทำให้พวกเรา - ผู้อ่าน รวมทั้งผมเอง - เกิดภาพพจน์ มองเห็นภาพพระเณรต้องทำงานหนักชนิดเหลือเชื่อ ได้อย่างเด่นชัด

แต่...ตรงที่ผมทิ้ง ! อึ้ง ! และเกิดปีติอย่างสุดๆ จนขนลุกขน พอง ก็ตรงบทสรุป ที่พระท่านเขียนไว้ข้างท้ายเรื่องราว

“แบกเสาหนักครั้งนี้ครั้งเดียวแล้วก็วาง แต่ แบกขันธุ์ ๕ มากี่ ภาภก็ชาติแล้ว ? จะวางได้เมื่อไรหนอ !”

สาธุ ! สาธุ ! สาธุ ! หลักแหลม เจียบคม สมกับเป็นลูกศิษย์ ของหลวงปู่ครับ

๓๐.

เหรียญกล้าหาญ

ปกติเราจะเห็นข่าวในสื่อมวลชนเกี่ยวกับผู้ได้รับเหรียญกล้าหาญ หลายท่านจะได้รับ**ธงชาติคลุมร่าง** และได้เลื่อนชั้นอีก ๗ ชั้น เป็นต้น

แต่กรณีของ **พระเถรลูกหาบ** แห่งสำนักถ้ำผาปล่อง นั้น พระท่านเขียนบรรยายดังนี้ :-

งานล้อมรั้วเหล็ก และ ปักเสาธงถาวร เสร็จสิ้นก่อนถึงงานวันเกิดหลวงปู่ ๒ วัน ด้วยความโล่งใจและอิมใจของทุกคน

หลวงปู่ ปูนบำเหน็จด้วยรางวัลพิเศษ ซึ่งก็ยิ่งทำให้ศิษย์ทุกคนอิมเอิบขึ้นเป็นทวีคูณ

“ท่านแจกเหรียญนะ” องค์กรหนึ่งในทีมวิ่งผลิตแบกเหล็กขึ้นเขาเล่า

“เรารู้ว่า **เหรียญ** เหล่านั้นผ่านพิธีปลุกเสกมาเรียบร้อยแล้ว แต่**หลวงปู่**เอามาเสกซ้ำ **แม่เมต**ตาต่อหน้าคณะสงฆ์อีกรอบหนึ่ง พร้อมกับบอกว่า **เหรียญกล้าหาญ** ก่อนแจกจ่ายให้ลูกศิษย์ครบถ้วนทั่วทุกคน”

น่าสังเกตเหมือนกันว่า ในช่วงทำงานหนักอย่างนั้น**ไม่มีพระเถร**

เจ็บไข้ได้ป่วยเลย กลับสุขภาพแข็งแรงกว่าในช่วงงานเบาเสียอีก !”

เรื่องงานล้อมรั้วเหล็ก และปักเสาธงบนยอดดอย ก็จบลงแค่นี้ เชิญท่านผู้อ่านสรุปเอาเอง

แต่ผมขอให้ข้อสังเกตต่อท้ายว่า **“พระเถรท่านฉันอาหารวันละ ๑ มือเท่านั้นนะครับ !”**

อ้อ ! พวกเราผู้อ่านก็มี**ของรางวัลจากหลวงปู่** เหมือนกัน คือ มีภาพประกอบเรื่อง **เป็นภาพหลวงปู่ยกมือประนม** บ่งบอกว่าท่านกำลังอธิษฐานจิต แม่เมตตามาให้พวกเรา ตั้งใจรับเอานะครับ

นอกจากนี้ **หลวงปู่** ยังย้ำกับพวกเราด้วยว่า :-

“...คำว่า **เครื่องรางของขลัง** ที่หลวงปู่ปลุกเสกนั้นเสมือน เครื่องป้องกัน ภัยพิบัติอันจะเกิดขึ้นในรูปขันธ์คือตัวร่างกายคนเรานั้นเอง จะไปถือดี ถือเด่น เท่านั้นไม่ได้...”

ให้เหรียญ แจกเหรียญ อันนี้มันเป็นเรื่องภายนอก ส่วนภายในนั้นต้องแจกด้วยการทำภาวนา ทำความเพียรละกิเลส”

สาธุ !

เมตตาพระอุปัฏฐาก

เรื่องต่อจากนี้ไปอีก ๗ - ๘ ตอน เป็นปกิณกกรรม คือ ลิงละอัน พันละน้อยที่เป็นตัวอย่างแสดงถึงเมตตาคุณของ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ที่ศิษย์ผู้จัดทำหนังสือ “**ละอองธรรม**” ได้รวบรวมไว้ภายใต้ชื่อเรื่องว่า “**ไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ**”

เรื่อง **เมตตาพระอุปัฏฐาก** มีดังนี้ :-

พระอาจารย์ที่เป็นองค์อุปัฏฐากหลวงปู่ ได้พบหลวงปู่ครั้งแรกที่จังหวัดจันทบุรี ได้มีโอกาสถวายอุปัฏฐากหลวงปู่ในครั้งนั้น และหลวงปู่ก็ปราศรัยด้วยอย่างอบอุ่น

“**หลวงปู่**นะ **อยู่ถ้ำผาล่อง** อำเภอเชียงดาว นั่งรถถั่ว (ทัวร์) จากกรุงเทพฯ ไปลงเชียงใหม่ จากเชียงใหม่นั่งรถจาก**ท่าช้างเผือก**ไปลง**เชียงดาว** จากเชียงดาวมีรถสองแถวไปส่งถึงบ้านได้ถ้า”

แล้วหลวงปู่ก็กำชับด้วยว่า “**ให้ไปนะ**”

พระอาจารย์ท่านบอกว่า รู้สึกปลาบปล้ำประทับใจในคำสอนของหลวงปู่เป็นนักหนา จึงตัดสินใจลาจากวัดเดิมที่จันทบุรี ไปอยู่ถ้ำผาล่อง และได้รับหน้าที่อุปัฏฐากหลวงปู่สมดังความตั้งใจ

พระอาจารย์จึงทุ่มเทเวลาปฏิบัติหลวงปู่เต็มสติกำลัง นัยว่าความ

ละเอียดรอบคอบในงานอุปัฏฐากของท่าน นอกจากเป็นที่สบายแก่ธาตุขันธ์ของหลวงปู่แล้ว เพื่อนสหธรรมิกที่ประจำกันในผลงานก็พลอยชื่นชมอนุโมทนาด้วย

หลวงปู่ เองก็เคยปรารภชมเชยกับลูกศิษย์องค์อื่นว่า พระอุปัฏฐากองค์นี้ไม่เคยนอนกลางวันเลย แต่**หลับทุกครั้ง** ที่หลวงปู่เทศน์ในช่วงทำวัตรเช้า - เย็น เป็นที่ขบขันแกมเอ็นดูของเพื่อนพ้องที่เป็นพระด้วยกันเสมอ

พระอาจารย์องค์อุปัฏฐากบอกว่า “...แต่หลวงปู่ท่าน**เข้าใจและท่านก็เมตตา** ไม่เคยตำหนิเลย มีบางครั้งก่อนเริ่มเทศน์ หลวงปู่พูดยิ้มๆ ดักคอกว่า **วันนี้อย่าเพิ่งหลับเสียก่อนล่ะ**” ท่านเล่าด้วยความพอใจ

ครั้งหนึ่ง**หลวงปู่** ได้เอ่ยถามท่านพระอุปัฏฐากว่า “**ปีนี้อายุเท่าไร ?**”

“**เข้าเบญจเพสครับผม**”

“**โบราณท่านว่าแรงนะ ไปทางไหนก็อย่าลุกลี้ลุกน**”

หลวงปู่ เมตตาเตือนล่วงหน้า แต่ท่านพระอุปัฏฐากก็ยังลืมนล้มพังพาบจนได้ เพราะรีบร้อนลงบันไดถ้าไปรับหลวงปู่ พอ**หลวงปู่**ทราบเข้า ท่านก็ปรารภว่า “**ไปมามันเร็วไป**”

ทุกครั้งที่ท่านพระอุปัฏฐากกราบลาไปเยี่ยมบ้าน หรือไปธุระที่อื่น **หลวงปู่**มักถามว่า “**จะไปเยี่ยมใคร มีอะไรไปฝากเขาละ ?**”

แล้วท่านก็มอบเหรียญของท่านให้เอาติดตัวไปด้วยเป็นถุงที่เดียว

“**เดี๋ยวเขาจะว่า กลับไปไม่มีอะไรไปฝาก**”

บางครั้งเมื่อไปกราบลา หลวงปู่ถามว่า **“กลับไปทำไมบ้านนะ ?”**

“จะกลับไปโปรดญาติโยมครับผม”

“ระวังเถอะจะโดนญาติโยมโปรดกลับมา”

อีกครั้งหนึ่ง มีครูจากดอยแม่ปิ้ง มาบวชและจำพรรษาที่ถ้ำปากเปียง ได้ปรารภกับพระอุปัชฌาย์ว่า ที่โรงเรียนไม่มีพระพุทธรูป ท่านก็มีศรัทธาบริจาค

ก่อนมอบพระพุทธรูปให้ทางโรงเรียน ท่านได้ขอให้หลวงปู่เมตตาอธิษฐานจิตให้ หลวงปู่บอกว่า

“อ้าว ! ว่าตามหลวงปู่ล่ะ

ข้าพเจ้าพระอุปัชฌาย์ ขอปรารถนาอุปัชฌาย์พระพุทธเจ้าพระองค์ใดพระองค์หนึ่ง”

พระอุปัชฌาย์ได้เล่าให้ฟังในภายหลังว่า “อาตมาก็ว่าตาม แต่ไม่ได้ตั้งใจตามนั้นหรอกนะ มันตั้งตัวไม่ทันนะ แล้วใจก็ไม่ได้ปรารถนาใหญ่ขนาดนั้น กลัวว่าถ้าตั้งความปรารถนาแล้วทำไม่จริงจัง ก็จะเป็นบาป

เพราะหลวงปู่เคยสอนเรื่อง**การปรารถนาใหญ่** ไว้ เช่น **การปรารถนาพุทธภูมิ** เป็นต้น

การปรารถนาใหญ่ทำเล่นไม่ได้ ข้อดีก็คือจะได้เป็นกำลังใจ ส่วนภายหลังปรารถนา เล็กก็ได้ถ้ายังไม่ได้ลัทธิพยากรณ์”

ทุกครั้งที่พระอุปัชฌาย์ถูกโลกธรรมกระทบกระทั่งเป็นระยะๆ จนชวนเซ หลวงปู่เมตตาคอยให้อุบายธรรมเตือนสติเสมอ และเมื่อหลวงปู่พิจารณาว่ากำลังภายในของพระอุปัชฌาย์อ่อนลงเต็มที ท่านก็แนะนำให้หลบ

ไปวิเวกเสียก่อนสักระยะหนึ่ง

จนกระทั่งผ่านพ้นช่วงวิกฤติไปแล้ว พระอุปัชฌาย์ได้มาปรารภในภายหลังว่า

“ถึงตอนนี้ก็รู้สึกว่าเป็นบุญคุณนะ ถ้าไม่มีอะไรกระทบ เราก็คงเพลินอยู่กับหลวงปู่ไปเรื่อยๆ แล้วก็คงหลงตัวเองอยู่นั่นแหละ ต้องถือว่าสิ่งที่มากระทบเป็นครูของเราด้วย

อาตมาว่าอย่างนี้ละ คิดว่าพระอุปัชฌาย์องค์อื่นๆ ก็คงรู้สึกอย่างเดียวกัน”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระอุปัชฌาย์มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดหลวงปู่มากกว่าลูกศิษย์องค์อื่นๆ แต่ท่านพระอุปัชฌาย์องค์ดังกล่าวก็ยืนยันหนักแน่นว่า เมตตารวมอันไม่มีที่สุดไม่มีประมาณของหลวงปู่ที่มีต่อลูกศิษย์นั้น เท่าเทียมกันทุกรูปทุกนาม

ท่านผู้อ่านโปรดอย่าถามผมนะครับว่า พระอาจารย์ที่เป็นพระอุปัชฌาย์ที่กล่าวถึงนี้ ท่านชื่ออะไร ?

ผมไม่รู้ครับ ผมก้มหน้าก้มตาลอกจากหนังสือลูกเดียว แล้วท่านก็โปรดอ่านๆ ไป อย่าได้สงสัยเลย ผมตอบไม่ได้หรอก

๙๘.

เมตตาพระอากันตูกะ

ผู้ซึ่งไปกราบหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร ที่ ถ้ำผาปล่อง แล้วได้
ประสบกับความเจริญของวัตรธรรม คงอดชื่นชมบารมีของหลวงปู่เสีย
มิได้ แต่ก็มีเหมือนกันที่เกิดอกุศลจิต

ลูกศิษย์ของหลวงปู่ผู้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใสรูปหนึ่ง ในวัดทางภาค
อีสาน ได้ไปเยือนถ้ำผาปล่อง ในโอกาสมีงานมงคล เมื่อเห็นหลวงปู่
เดินทางด้วยรถนั่งยี่ห้อยี่ห้า ก็คงคิดอะไรหลายๆ อย่างในเชิงเปรียบเทียบ
ปฏิปทาของ หลวงปู่ กับ หลวงพ่อ ผู้เป็นครูบาอาจารย์ของตนเอง
เมื่อถึงวันกลับ ขึ้นไปกราบลา หลวงปู่ก็พูดแบบขี้มกๆ เยิ่นๆ
กับพระอาจารย์องค์นั้นว่า

“ฝากไปบอกท่านอาจารย์...ด้วยเด้อ เวลาไปไหนให้ขี่ม้าก้าน
กล้วยไป !”

อีกครั้งหนึ่ง มีพระอากันตูกะไปจำพรรษาที่ ถ้ำผาปล่อง จะเป็น
ด้วยสำคัญผิดในความรู้อะดับปริญญาของท่านเอง หรือมีมิฉฉาภิภูฏีมา
แต่ไหนแต่ไรก็ไม่ทราบ

แต่ละวันหลวงปู่ก็นั้นก็เลยทำความเพียรด้วยการวิพากษ์
วิจารณ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไปเรื่อย

“พระพุทธเจ้ามีจริงหรือ ? ...

ที่สอนๆ เล่าๆ กันมาว่า ปฏิบัติอย่างนั้น ได้ผลอย่างนี้ ครู
บาอาจารย์องค์นั้นเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ อะไรทั้งหลายนะ ไม่เชื่อหรือ...”

หลวงปู่ ท่านได้ยิน หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ วันหนึ่ง ลูกศิษย์
ลูกหาที่ต้องสะดุ้ง เมื่อท่านกัณฑ์ (ปลอม) เทคนั้เสียงเข้มเบรียงปร้างออก
มาว่า

“พระพุทธเจ้านะ พระองค์เป็นบุคคลพิเศษ คุณวิเศษของ
พระองค์ เกิดจากการบำเพ็ญบารมีมานับอสงไขย เป็นคุณวิเศษเฉพาะ
ที่ความรู้ความสามารถของคนธรรมดาเข้าใจไม่ได้หรอก”

ลงท้าย หลวงปู่ ก็สรุปเสียงหนักว่า

“...แกไม่เชื่อก็แล้วแต่แกสิ !”

ผมว่า อย่างนี้ยิ่งกว่าแผ่นดินกระแอม เสียอีก หรือท่านผู้อ่าน
จะว่าอย่างไรครับ ?

ไหนๆ ก็คัดลอกมาแล้ว เหลือบเห็นกรอบสี่เหลี่ยม เป็น
คำเทศน์ของหลวงปู่ เกี่ยวกับ คุณวิเศษของพระพุทธองค์ อย่างกระนั้น
เลย ขอคัดลอกมาเป็นธรรมบรรณการแต่ท่านผู้อ่านก็แล้วกัน

“คำโบราณว่า เสียงของพระพุทธเจ้า นั้น เป็นเสียงเหมือนเสียง
นกกระเวก ว่าอย่างนั้น

คือว่า ไพเราะที่สุด ไม่เป็นเสียงกระแทกแตกตันเหมือนคนเรา
คือไม่มีความโกรธออกมาในสำเนียงเสียงภาษา

และ พระวรกายของพระพุทธเจ้าก็เป็นของวิเศษ เรียกว่า ดีทุก

อย่าง

ลูกกะตา ก็เรียกว่า ตาดี มองได้ไกล ไม่เหมือนคนเราสมัยนี้ สมัยนี้สายตาสั้น สายตาวาว สวมแว่นจึงเห็น ไม่สวมแว่นไม่เห็น

พระพุทธเจ้า อายุท่าน ๘๐ ปี ท่านไม่ได้สวมแว่น ไกลๆ ที่คนเรามองไม่เห็น พระองค์ก็มองเห็น **ดาท่านดี**

โสดหูท่านก็ดี คือว่าฟังเสียงได้ชัดเจน พระพุทธเจ้านี้ใครจะพูดยังไงท่านก็ได้ยิน

นอกจากหูธรรมดาแล้ว ท่านยังมี**หูทิพย์** เทวดาปราศรัยที่ไหน พญาอินทร์พญาพรหมพูดจาที่ไหน พระสงฆ์สาวกพูดจาอย่างไร ท่านได้ยินหมด เรียกว่า **หูทิพย์**

หูทิพย์ นั้น เรียกว่าเป็นหูพิเศษ ไม่ออกเป็นเสียงท่านก็ฟังออก มันได้ยินอยู่ภายใน

ดังนั้น **คนสมัยพระพุทธเจ้า ได้เห็นพระพุทธเจ้า จึงพาให้ ศรัทธาแก่กล้า มีความสามารถหาญในการบำเพ็ญบุญบารมีต่างๆ ให้มากขึ้น**

ตัวอย่างใกล้ๆ ก็คือว่า หลวงปู่มั่น หรือ ท่านอาจารย์มั่น ซึ่งเป็นอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน...

สาธุ! แล้วท่านผู้อ่านจะเชื่อคำเทศน์ของ**หลวงปู่** หรือเปล่าละ? ก็ต้องใช้คำของหลวงปู่ที่ว่า **“...แกไม่เชื่อก็แล้วแต่เกลสิ!”**

๙๙.

เมตตาพระชะตาขาด

พระลูกศิษย์หลวงปู่องค์หนึ่งเป็นโรคลมชัก เนื่องจากเนื้องอกในสมอง แต่เมื่อเข้ามาสู่เพศบรรพชิตไม่นาน กลับได้ตรวจร่างกายพบว่าเนื้องอกทุเลาไป ท่านจึงอธิษฐานบวชตลอดชีวิต

ตอนที่ยังเป็นเณรอยู่ที่**ถ้ำผาปล่อง** พระได้ใช้ให้ขึ้นต้นมะพร้าว เมื่อ**หลวงปู่**มาเห็นเข้า ท่านก็ดูสั้นเลย สั่งให้พระรีบเรียกเณรลงมา พร้อมกับล่ำทับว่า

“มันจะตกต้นมะพร้าวตายนะ !”

เมื่อถึงโอกาสที่จะได้บวชเป็นพระ ก็มีโยมคัดค้านว่าเณรรูปนี้บวชไม่ได้ เพราะมีโรคที่เป็นข้อห้ามตามพระวินัย พระอุปัชฌาย์ก็สนใจจึงแนะนำให้กลับไปบวชที่บ้านเกิด ทำให้เณรรู้สึกผิดหวังมากที่ไม่ได้บวชกับ**หลวงปู่**

พระอุปัชฌาย์เห็นอาการเศร้าสร้อยของเณรแล้วก็สงสาร อยากสงเคราะห์ก็ให้เณรได้บวชสมปรารถนา

เมื่อได้โอกาส พระอุปัชฌาย์มาร่วมงานทำบุญครบรอบวันเกิดของ**หลวงปู่** พระอุปัชฌาย์จึงกราบเรียนหลวงปู่ถึงปัญหาของเณรต่อหน้าท่านพระอุปัชฌาย์

หลวงปู่ จึงเอ่ยปากขอร้องว่า
“มหา บวชให้ทีนะ เราั้บรองเอง”

เมื่อ**หลวงปู่**ครูบาอาจารย์ขอร้อง และรับรองถึงขนาดนี้ มีหรือ
 ท่านอาจารย์มหาผู้เป็นพระอุปัชฌาย์จะไม่รับสนอง

การเตรียมงานอุปสมบทเถรจึงเป็นไปอย่างคึกคัก **หลวงปู่เมตตา
 จัดบริหารทุกอย่างสำหรับการอุปสมบทด้วยองค์ท่านเอง ประคดเอวก็ให้
 ใช้ของท่าน มีดโกนก็หยิบเอาจากย่ามของท่าน**

(เขียนถึงนี้แล้วตื่นตันใจจนสะอื้น และช่นลुकด้วยความปีติครับ)

พิธีอุปสมบทมีขึ้นที่**วัดสันติธรรม** ในเมืองเชียงใหม่ หลวงปู่สั่ง
 พระทุกรูปจากถ้ำผาปล่องไปร่วมงาน องค์ท่านเองไปนั่งเป็นประธาน

พระที่วัดสันติธรรม ทั้งหมดก็เข้าร่วมงานด้วย

วันนั้นมีพระเข้าร่วมพิธีอุปสมบทกรรมทั้งหมด ๓๐ รูป เป็นงาน
 บวชที่นับว่ายิ่งใหญ่มาก

โยมผู้ที่เคยคัดค้านการบวช ก็เลิกล้มความคิดเดิม กลับลำ
 กระโดดเข้ามาช่วยงานอย่างแข็งขัน น่าปลื้มใจ

เมื่ออุปสมบทแล้ว **หลวงปู่**รูปนี้ก็ยังทำหน้าที่**ถ้ำผาปล่อง**เรื่อยมา
 จนกระทั่งหลวงปู่ดับขันธ์ (ใน พ.ศ. ๒๕๓๕)

หลังจากงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่เสร็จสิ้นแล้ว**หลวงปู่**
 ก็กราบลาครูบาอาจารย์ที่**ถ้ำผาปล่อง** กลับไปช่วยพัฒนาวัดที่บ้านเกิด

ระยะก่อนที่**หลวงปู่**จะมรณภาพ ท่านปรารภความฝันบอกพระ
 บอกลโยมว่า **“หลวงปู่มาชวนไปอยู่ด้วย”**

วันหนึ่ง **หลวงปู่** ก็ลั้งเกตดูต้นมะพร้าวที่ยืนตายตรงทางเข้าวัด
 ท่านเป็นห่วงกลัวทางมะพร้าวแห้ง ลูกมะพร้าวแห้งจะหล่นลงมาเป็น
 อันตรายกับผู้ที่ผ่านไปผ่านมา

ด้วยความหวังดี ท่านจึงปีนขึ้นไปเพื่อตัดทางมะพร้าวแห้งกับลูก
 มะพร้าวแห้งลงมาจากต้น

อาจเป็นเพราะโรคเก๊าท์กำเริบโดยปัจจุบันทันด่วน หรือเพราะเหตุ
 ใดก็ไม่ทราบ สิ่งที่หล่นลงมาไม่ใช่ทางมะพร้าวหรือลูกมะพร้าว แต่เป็น
 ตัวของหลวงปู่เอง

พรรษา ๘ หลวงปู่มรณภาพด้วย **“ตกต้นมะพร้าวตาย”** ตามที่
หลวงปู่เคยปรารภไว้จริงๆ

หลวงปู่คือ อจลธมฺโม แสดงพระธรรมเทศนา
 ในงานฉลองพระอุโบสถวัดสันติธรรม

๑๐๐.

เมตตานักการเมือง

ก่อนอ่านเรื่องนี้ต้องตกลงกันไว้ก่อนว่า อย่าได้มาถามผมว่านักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ท่านนั้นเป็นใคร ผมจะตอบว่า **ไม่รู้** ลูกเดียวจะบอกให้ !

สายวันหนึ่ง ที่บ้านกรุงเทพภาวนา สุขุมวิท ซอย ๓๖ พระโขนง กรุงเทพฯ มีญาติโยมไปกราบหลวงปู่หลายคน ตามปกติที่ท่านเมตตาไปโปรด

ช่วงนั้นเป็นฤดูแล้งเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ปรากฏท่านนักการเมืองรูปหล่อ ผู้มีฉายาว่า “จุมูกงาม” ได้พาร่างอันสง่างามของท่านขึ้นไปกราบหลวงปู่ มีบริวารตามท่านไปด้วย ๒ - ๓ คน เล่นเอาลูกศิษย์ลูกหาและญาติโยม ณ ที่นั้น ต่างตื่นเต้นตกใจและแปลกใจไปตามๆ กัน

เพราะไม่มีใครคาดคิดว่าจะมีนักการเมือง **คนดัง** เช่นท่านผู้นี้ จะมาเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่ด้วยเหมือนกัน แต่ไหนแต่ไรมาก็ไม่เคยปรากฏ

พอเข้ามาใกล้ สุภาพบุรุษนักการเมืองท่านนั้นก็ทรุดตัวลงหมอบกราบลงบนตักหลวงปู่ด้วยความสนิทสนมคุ้นเคย ใครๆ ณ ที่นั้นก็

ต้องบอกว่าท่านเป็น **“ศิษย์ก้นกุฏิ”** ของหลวงปู่อย่างแน่นอน

ท่านกราบเรียนหลวงปู่ ว่าอย่างไรก็ฟังไม่ถนัด เพื่อให้ปลอดภัยที่สุดบอกว่าไม่ได้ยินก็แล้วกัน

หลวงปู่ก็ลงเป่ากระหม่อม แล้วเอามือลูบศีรษะให้อยู่จิตใจหนึ่ง ใครเห็นก็ต้องบอกว่า หลวงปู่ท่านเมตตาต่อศิษย์รัก และสนิทสนมกันมานาน

หลังจากที่ท่านนักการเมืองท่านนั้นลากลับไปแล้ว หลวงปู่ ก็ถามศิษย์ที่นั่งอยู่ใกล้ๆ นั้นว่า

“ผู้ชายคนตะกี้เป็นใคร ที่มากกราบหลวงปู่นี้ ?”

“อ้าว ! ก็คุณ... ยังไงล่ะครับ หลวงปู่ไม่รู้จักเขาหรือครับ ?” ศิษย์ย้อนถามกลับคืน

“ไม่รู้จัก” หลวงปู่ตอบด้วยน้ำเสียงและสีหน้าปกติแล้วท่านก็ถามต่ออีกว่า **“ก็แล้ว เขาเป็นอะไร ?”**

“นักการเมืองครับหลวงปู่”

“อ้อ !”

นี่แหละครับ **“เมตตาไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ”** ไม่ว่าคนรู้จัก - ไม่รู้จัก หรือเป็นใครมาจากไหน มาขอให้หลวงปู่ทำอะไรให้ ถ้าไม่ขัดธรรมวินัย ท่านเมตตาให้เสมอ และ เป็นไปอย่างเสมอหน้ากันด้วยครับ

๑๐๑.

เมตตานักปฏิบัติ

เรื่องนี้อยู่ในชุดของ “ไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ” ในหนังสือ “ละอองธรรม” นะครับ ผมไม่ได้เขียนขึ้นเอง แต่คัดลอกมาครับ :

สมัยที่เมืองไทยมีการปฏิบัติรัฐประหารบ่อย ท่านผู้เคยก่อการท่านหนึ่ง เมื่อทำการปฏิบัติไม่สำเร็จ ก็หนีภัยการเมืองมาบวช

ระหว่างที่อยู่ในเพศบรรพชิต ได้ขึ้นไปนมัสการหลวงปู่สิม พุทธาจาโร ที่ ถ้ำผาปล่อง

มีอยู่ตอนหนึ่ง หลวงปู่ ได้ปรารภธรรมกับพระภิกษุรูปนั้นว่า :-

“**ตัณหา** คือ ความอยาก ความดิ้นรนของสัตว์ทั้งหลาย เรียกว่าไม่เพียงพอ ต่อให้ภูเขาเซียงดาวนี้เป็นทองคำทั้งลูกนี้แหละ แล้วก็ไม่ได้คนอื่น ให้คนเดียว ให้แล้วก็ให้พอ มันก็ไม่พอ ได้ทองคำเท่าภูเขาเซียงดาว ก็ไม่เพียงพอ...”

ถ้าดูเนื้อหาธรรมที่คัดลอกมา ก็ไม่น่าจะมีนัยทางการเมือง เป็นการปรารภธรรมถึงเรื่อง ความอยาก ความไม่รู้จักพอ ของคนเรา เป็นการเตือนสติของพระภิกษุนักปฏิบัติท่านนั้น

ในเหตุการณ์ทางบ้านเมือง ปรากฏว่า เมื่อท่านผู้นั้นลาสิกขาออกไป เมื่อได้โอกาส ท่านก็ก่อการปฏิบัติอีกเป็นครั้งที่สอง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

ผมเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องไปไล่เลียงเหตุการณ์ หรือหาชื่อเสียงของท่านผู้นั้นนะครับ

ประเด็นที่ผมสนใจจะนำเสนอ ก็คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ถ้ำผาปล่อง ซึ่งมีการเขียนบันทึกไว้ดังนี้ :-

“ก่อนวันปฏิบัติหนึ่งวัน หลวงปู่ สั่งให้ปักธงที่ทำด้วยผ้าจีวรตามบริเวณถ้ำ คู่กับธงชาติ และนำลูกศิษย์สวดมนต์ และนั่งสมาธิภาวนาเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นกิจที่ท่านปฏิบัติทุกครั้ง เวลาที่บ้านเมืองมีเหตุร้ายหรือเข้าที่คับขัน เช่น ก่อนวันมหาวิปโยค เป็นต้น”

๑๐๒.

เมตตาดอกเตอร์ชู้กล้วย

ผมขอออกตัวก่อนว่า **ดอกเตอร์** ที่ว่านี้ไม่ใช่ผม เพราะเธอเป็นดอกเตอร์หญิง เป็นสุภาพสตรีครับ

ที่ออกตัวอย่างนี้ก็เพื่อจะคุยโม้โอ้อวดว่าผมก็ ‘ดอกเตอร์’ เหมือนกัน ขออวดสรรพคุณหน่อยว่า ผมเรียนจบปริญญาโททั้งในเมืองไทย และที่ประเทศอังกฤษ แล้วก็จบดอกเตอร์จากประเทศแคนาดา ครับผม

ที่คุยอวดตัวมานี้ ความจริงต้องการสารภาพว่า ตอนจบดอกเตอร์มาใหม่ๆ (ปี ๒๕๒๔) ผมเคย**กลัวผีอย่างแรง**

ผมเริ่มสนใจการทำสมาธิภาวนา แล้วก็ไป**ปักกลด**ค้างคืนแถวอำเภอภาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ตอนอยู่นอกกลดก็รู้สึกเฉยๆ เพราะคุ้นกับสภาพแวดล้อมดี แต่พอเข้ากลดประมาณ ๒ ทุ่ม กลับรู้สึกเงิบเหงาวังเวง และเกิดความกลัวอย่างแรง ถึงขนาด**ไม่กล้าล้มตา**ตลอดทั้งคืน กลัวจะเห็นสิ่งที่เราไม่ค่อยอยากเห็น บรี้อ !

แต่เป็นแค่คืนแรกเท่านั้นเอง พอคืนที่สองก็ตั้งหลักได้ ต่อมาก็สบาย น่าจะพูดโอ้อวดได้ว่า “ไม่กลัวแล้วครับ !”

ต้องกราบขออภัยครับ ให้โอกาสผมเล่าเรื่องตัวเองสักครั้งเถอะ อยากเล่ามานานแล้ว

ขอเชิญมาดูเรื่องของท่านดอกเตอร์ที่เป็นสุภาพสตรีท่านนั้นนะ
ครับ :-

นักวิชาการระดับปริญญาเอกคนหนึ่ง เป็นโรคกลัวสิ่งที่ไม่มีตัวตน (คนละอย่างกับบอนด์ตา) จึงมีประสบการณ์นำหวาดเสียว (สำหรับตนเอง) ไปเล่าให้หลวงปู่ฟัง เพื่อขอความเมตตาให้ท่านช่วยปิดเป่าบรรเทาความกลัวให้เสมอ

ดอกเตอร์ท่านนั้นไม่เคยขึ้นไปกราบ**หลวงปู่** ที่ **ถ้ำผาปล่อง** แต่จะไปกราบเมื่อ**หลวงปู่**เข้ากรุงเทพฯ และพำนักที่**บ้านกรุงเทพภาวนา** ถนนสุขุมวิท ซอย ๓๖

เธอมีโอกาสดูเข้ากราบครั้งแรกโดยไม่คาดคิดมาก่อน เป็นการบังเอิญมากกว่า หลังจากนั้นก็ไปกราบแทบทุกครั้งเมื่อหลวงปู่มาโปรดที่บ้านดังกล่าว

ดอกเตอร์ท่านเล่าถึงการเข้ากราบหลวงปู่ครั้งแรก เธอได้เล่าเหตุการณ์ที่ทำให้เธอทุกขใจด้วยความลนลาน แต่หลวงปู่ก็รับฟังโดยไม่มีการขัด “หลวงปู่เพียงเอื้อนเอ่ยมาแค่ ๒ - ๓ คำ ทุกข์ที่ดูหนักหนาสาหัสนั้นก็บรรเทาลงทันที หรือบางครั้งก็หายเป็นปลิดทิ้ง”

“ที่ประทับใจคือว่า **หลวงปู่** ท่านไม่เคยดูถูกความทุกข์ของใครที่จริงท่านน่าจะรำคาญหรือดูเอาด้วยซ้ำ ว่าโตนปานนี้ เรียนหนังสือมาก็มาก ยังมากลัวอะไรเหลวไหลเป็นเด็กๆ ไปได้

แต่ท่านไม่เคยตำหนิ มีเวลาให้เสมอ และสงเคราะห์ให้หายกลัวทุกครั้ง”

ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ถ้าจิตเมตตาเกิดถึงที่สุดแล้วก็จะมองเห็นทุกรูปทุกนามที่ประกอบด้วยธาตุ ๔ ชั้น ๕ เป็น สามัญลักษณะ (ลักษณะที่เสมอกัน) เมตตาของท่านจึงไม่มีขีดค้น ไม่มีประมาณ

เมตตาของหลวงปู่ ก็เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็เด็ก ผู้ใหญ่ อนุบาล หรือดอกเตอร์ ทุกคนก็มีสิ่งที่ร่วมกันอยู่ คือ **ความทุกข์** ที่ต้องการให้หลวงปู่ช่วยบำบัดปลดเปล

เด็กก็ทุกข์อย่างเด็ก ผู้ใหญ่ก็ทุกข์อย่างผู้ใหญ่ หรือดอกเตอร์จะทุกข์อย่างอนุบาล หลวงปู่ก็ไม่ว่าอีกนั่นแหละ

ประสบการณ์ของเธอผู้นี้เป็นเครื่องยืนยันว่า **หลวงปู่ให้ธรรมะตาม จริตและความพร้อมของผู้รับ**

ดอกเตอร์เล่าถึงวิธีสอนของหลวงปู่ ว่า :-

“ท่านไม่เคยสอนให้เราภาวนา **พุทโธ** เพราะเราไม่เคยรู้จักพระพุทธรเจ้า ถ้าท่านให้ว่า **พุทโธ** ก็คงเข้าไม่ถึงใจ เราเรียนโรงเรียนคริสต์ มาแต่เด็ก เลยรู้จักแต่พระเจ้า ถ้าท่านให้ว่า **พุทโธ** ก็คงเข้าไม่ถึงใจ

ท่านก็เลยแนะว่า **ถ้ากลัวขึ้นมาเมื่อไรก็ให้กราบพระ**

ท่านให้พระพุทธรูปมาองค์หนึ่ง แล้วก็สวดมนต์บทที่สวดได้ สวดแล้วให้นึกถึงหลวงปู่ หลวงปู่จะให้บารมีมากุ้มครอง

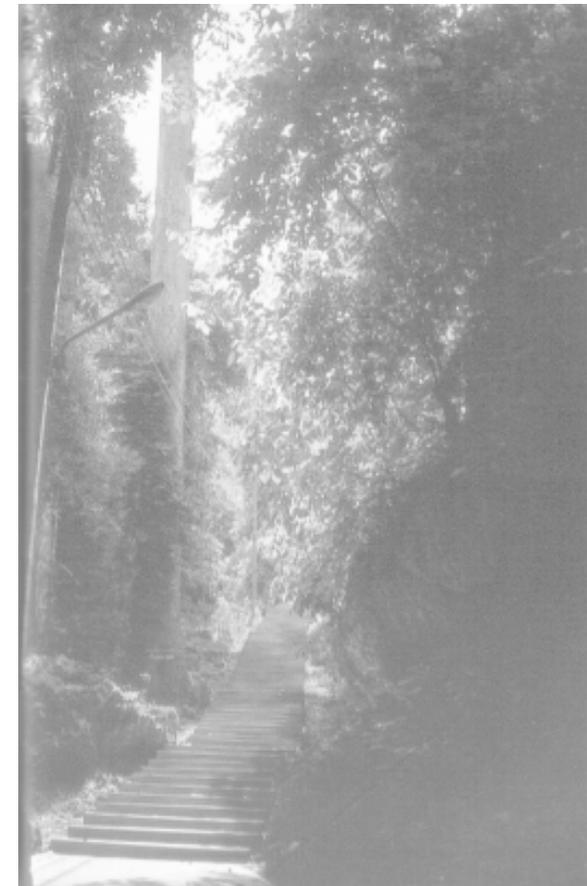
ก็ช่วยได้มากทีเดียว เพราะเมตตาของหลวงปู่เป็นสิ่งที่เราสัมผัสได้ มันใจว่าไปอยู่ที่ไหนก็คงแผ่เมตตาไปคุ้มครอง”

ดอกเตอร์ก็เลยได้ **“สังฆานุสติ”** จากหลวงปู่มาโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว ตั้งแต่บัดนั้น

และ **“เมื่อหลวงปู่ลงลับดับชั้น ชาติที่พึ่งที่เป็นรูปธรรมเสียแล้ว จึงได้เห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาธรรมะ และให้เวลากับการปฏิบัติตามคำสอนของหลวงปู่อย่างจริงจัง เพื่อเป็นที่พึ่งแก่ตนเองได้เสียที”**

เรื่องนี้คงจะได้คดีนำไปคิดพอสมควรนะครับ - สวัสดิ์

ทางขึ้นถ้ำผาล่อง

๑๐๓.

เมตตาคนขับสองแถว

เท่าที่ผมจำได้ คำว่า “รถสองแถว” เราเพิ่งมาใช้กันในระยะเวลาไม่นานมานี้เอง เมื่อก่อน ตามต่างจังหวัดเราเรียกรถยนต์รับจ้างว่า “รถโดยสาร” หรือ รถยนต์โดยสาร

รถโดยสาร สมัยก่อน มีที่นั่งเป็นม้าไม้อยู่ด้านข้างยาวตลอดตัวรถ ลักษณะเดียวกันกับ **รถสองแถว** ที่เราคู่กันเคยทุกวันนี้ ซึ่งที่นั่งเป็นเบาะ ผู้โดยสารจะนั่งสองข้างหันหน้าเข้าหากัน

รถโดยสาร กับ **รถสองแถว** ก็จัดที่นั่งเหมือนกัน ต่างกันตรงที่ที่นั่งไม้ กับ ที่นั่งเบาะ แล้วก็เรียกเด็กเก็บค่าโดยสารว่า **แอร์รถ** ผิดกับสมัยนี้ที่เรียกว่า **กระเป๋**

ท่านผู้ใดเข้าใจได้ตามที่ผมเขียนมานี้ ก็แสดงว่าท่าน “แก่ได้ที่” หรือเข้าสู่ “วัยตกรุ่ง” อย่างเต็มขั้นแล้ว จริงไหมครับ ?

ผู้เขียนเรื่องนี้ใช้คำว่า “รถสองแถว” ก็สองแถวไปตามเพื่อนว่าก็แล้วกันนะครับ

เรื่องมีอยู่ว่า :-

ในอดีตกาลนานมาแล้ว เมื่อหลวงปู่แวน ยังเป็นสามเณร (หลวงปู่แวน ธนปาโล วัดถ้ำพระสบาย อ.เกาะคา จ.ลำปาง อายุน้อยกว่าหลวงปู่ลิม ๒ ปี)

สามเณรแวน ได้ติดตามไปกับคณะชุดงศ์ซึ่งมี**หลวงปู่ลิม** เป็นหัวหน้า เล่าว่าเวลาที่มีรถผ่านมา **หลวงปู่ลิม** ก็ยกมือ “เบารถ” พอรถหยุด **หลวงปู่** ก็ถามคนขับว่า “อยากได้บุญไหม ?” ถ้าคนขับตอบว่า “ไม่อยากจะ” ท่านก็บอกให้เขาขับต่อไป แต่ถ้าคนขับตอบว่า “อยากได้” ท่านก็พาคณะขึ้นรถ ระยะเวลาที่แล้วแต่ว่ารถจะไปทางเดียวกันกับพระจะไป ท่านไม่เคยขอให้รถไปส่งนอกเส้นทางเลย

หลวงปู่ลิม จะทำเช่นนี้อยู่เรื่อย

สามเณรแวน เกิดความสงสัยจึงได้กราบเรียนถามว่า “เขาจะเอาบุญ แล้วเราจะเอาตัวบุญอะไรให้เขา ?”

“เฮาขึ้นรถนั่นแหละก่อนบุญ บุญได้หลาย” **หลวงปู่**อธิบาย “เขาต้องการบุญแค่ไหน ก็ให้บุญเขาแค่นั้น จึงไม่ขอให้เขาไปส่งนอกเส้นทาง”

๑๐๕

เมตตาพ่อค้ากวยเตี๋ยว

นี่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งในชุด เมตตา ของ หลวงปู่ลิม พุทธาจาโร อยู่ในหนังสือ “ละอองธรรม” ผมต้องบอกบ่อยๆ ย้ำให้รู้ว่าผมลอกมา เตี๋ยวจะแปลลอคิดว่าเป็นคนเขียนเอง เรื่องมีดังนี้ :-

บายวันหนึ่ง ที่ถ้าผาล่อง ขณะที่หลวงปู่กำลังนั่งพักผ่อนอยู่หน้าถ้ำ หลังกลับจากกิจนิมนต์ข้างนอกได้เพียงครู่เดียว

ชายไทยเชื้อสายจีนอายุคงจวนปลดเกษียณคนหนึ่งโผล่ขึ้นบันไดถ้ำมา หน้าตาตูมทุกซ์ทีเดียว

พอเห็นหลวงปู่ก็ปราดเข้ามากราบ พร้อมกับต่อว่าต่อขานยกใหญ่ “หลวงปู่ไปไหนมา ผมมาหาตั้งสามครั้งแล้ววันนี้ อุตส่าห์ออกจากบ้านแต่เข้ามิดยังไม่ทันอีก”

“อืม ! ไปข้างนอกแต่เข้ามิดเหมือนกัน” หลวงปู่ ตอบเรื่อยๆ อย่างอารมณ์ดี ตรงข้ามกับท่าทางร้อนรนของอีกฝ่ายหนึ่ง

“หลวงปู่ ผมจะทำยังไง ? ถ้าแกเขามาไล่ที่ไม่ให้ขายกวยเตี๋ยว ตอนนั้นผมเข้าเขาอยู่เดือนละ ๖๐ บาท” อาแป๊ะเริ่มปรึกษาทันที

แล้วรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาในการทำมาหากิน และปัญหาในครอบครัวของอาแป๊ะก็หลั่งไหลออกจากปากของแกราวกับน้ำก๊อกแตก

หลวงปู่ฟังอย่างตั้งอกตั้งใจ จนกระทั่งได้จ้วงหะจึงถามขึ้นว่า “เข้าเพิ่นมานานเท่าใด ?”

“หลายสิบปีแล้ว” อาแป๊ะตอบ

“อืม ! ก็ไปบอกเพิ่น” หลวงปู่เริ่มแนะนำบาย

“ถ้าแกเอ๊ย...มีแค่นี้แหละเดือนละ ๖๐ บาท ขอขายหน่อย ถ้าเพิ่นบ่เอา ก็เพิ่มให้เพิ่นหน่อย เดือนละ ๗๐ บาทไหวไหม ? ๗๐ บาทบ่ได้ก็ ๘๐ เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ ถึงเดือนละพันนั้นแหละ”

พ่อค้าขายกวยเตี๋ยวหนึ่งอั้งไปเหมือนกับตามไม่ทันอุบายอันแยบคายของหลวงปู่ หรือแกอาจเห็นว่าทุกซ์ของแกได้รับการแก้ไขเยียวยาไปบ้างแล้วก็ได้

สักครู่ แกก็ปรึกษาปัญหาใหม่ “ลูกชายผมก็ค้าขายเหมือนกัน แต่ตอนนี้ขายของไม่ดีเลย ขอรูปหลวงปู่ไปติดที่ร้านให้มันลักรูปได้ไหม ?”

หลวงปู่ หยิบรูปถ่ายที่อยู่ข้างที่นั่งของท่านส่งให้ พร้อมทั้งตั้งข้อสังเกตและแนะนำด้วยว่า “ขายแพงเกินไปละกำ ขายให้ถูกลงหน่อยซี”

หมดปัญหาของตัวเองและลูกชายแล้ว ก็ถึงปัญหาของหลานชาย “หลานชายคนเล็กผมนะ หลวงปู่ ไม่รู้มันบ่เป็นอะไรร้องให้ทั้งคืน หลวงปู่มีน้ำมนต์บ้างไหม ?”

“อืม...ม ! มี ไปตักเอาในตุ่มข้างนอกนะ”

หลวงปู่ ตอบ แล้วก็เอนหลังฟังพนักเก้าอี้ในท่าพักผ่อน เสรีจการกิจไปรอบหนึ่ง สำหรับบายวันนั้น

พ่อค้าก๋วยเตี๋ยวหิ้วถุงพลาสติกใส่ถุงน้ำมนต์ลงจากถ้ำไปแล้ว
แกคงรู้สึกค้อยยังชั่วขึ้นกว่าตอนขามาอยู่ข้างหรงอก เพราะสมาชิกที่มี
ปัญหาในครอบครัวได้รับการสงเคราะห์ถ้วนทั่ว

คุ้มค่าอยู่หรงอกกับการวิ่งขึ้นลงถ้ำผาปล่องตั้งสามเที่ยว !

๑๐๕.

เมตตาแม่ค้าหน่อไม้

สำหรับท่านที่เคยไป**วัดถ้ำผาปล่อง** คงจะนึกถึงภาพลานกว้างตรง
เชิงบันไดขึ้นถ้ำได้เนะครับ ด้านในสุดของลานจะเป็นมณฑปรูปเหมือนของ
หลวงปู่ สร้างครอบเมรุพระราชทานเพลิงศพของท่าน เป็นที่สักการบูชา
เมื่อแรกไปถึงบริเวณวัด

ส่วนด้านที่เป็นลานกว้างจะเป็นที่จอดรถ มีซุ้มขายของกับมีห้อง
น้ำห้องสุขาในพวกเรลดน้ำหน้าถ้ำ เพื่อเตรียมพร้อมที่จะปีนบันไดขึ้นถ้ำ
ด้วย

เหตุการณ์ในเรื่องนี้ก็เกิดที่ลานเชิงบันไดขึ้นถ้ำนี้แหละครับ
เรื่องราวมีดังนี้ :-

นอกจากร้านขายดอกไม้ ให้ผู้คนที่มาถึง**ถ้ำผาปล่อง**ได้ซื้อขึ้นไป
บูชาพระแล้ว บางครั้งมีชาวบ้านนำหาบสินค้ากระจุกกระจิกมาวางขายที่
เชิงบันไดขึ้นถ้ำด้วยครั้งละเจ้าสองเจ้า

ครั้งหนึ่ง มี**แม่ค้าหน่อไม้**มาวางขายอยู่หลายวัน แกเล่าว่า
ทุกครั้งที่เห็น**หลวงปู่**ลงจากถ้ำเพื่อไปกิจนิมนต์ข้างนอก แกก็ได้แต่กราบ
แต่ไม่เคยพูดกับหลวงปู่เลย

มีอยู่ครั้งหนึ่งที่แกคิดในใจว่า

**“คนมาหาหลวงปู่คงมีแต่คนรวยๆ คนจนอย่างเรา ท่านจะเมตตา
ไหมหน่อ ?”**

แล้ววันต่อมาแม่ค้าหน่อไม้ก็ได้กราบหลวงปู่อย่างใกล้ชิดและได้พูดกับหลวงปู่เป็นครั้งแรก เมื่อท่านมาหยุดยืนที่หาบของแก พร้อมกับพูดว่า

“หน่อไม้หมดหาบนี้ หลวงปู่ซื้อ”

ก่อนเดินจากไป หลวงปู่ยังสั่งให้แกหาโอกาสขึ้นไปกราบพระบนถ้ำด้วย แม่ค้าได้รับเมตตาจากหลวงปู่เป็นเงิน ๑๐๐ บาท เป็นค่าหน่อไม้ไม่ก็หน่อในหาบนั้น

อีกครั้งหนึ่ง ในโอกาสต่อมา แกก็เก็บเหรียญของหลวงปู่ได้ที่ลานซีเมนต์เชิงบันได ทำให้โยมที่ลงไปกวาดทำความสะอาดบริเวณนั้นจนโล่งเตียนแปลกใจเป็นอันมากกว่า เหรียญมาได้อย่างไร โดยที่คนกวาดมองไม่เห็นเลย

เรื่องจากหนังสือก็จบลงแค่นี้ครับ

จากกรณีของแม่ค้าหน่อไม้เจ้านี้ ผมสะดุดใจคำพูดของแกที่บอก ว่า **“คนมาหาหลวงปู่คงมีแต่คนรวยๆ...”**

คำพูดเช่นนี้ผมได้ยินบ่อย รวมทั้งมีคนตั้งข้อสังเกตด้วยว่า “ชาวบ้านที่อยู่ใกล้วัด อยู่ล้อมรอบหลวงปู่หลวงปู่ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ล้วนแต่เป็นคนยากคนจน แต่คนมาทำบุญจากที่ไกลๆ ล้วนแต่คนร่ำรวยทั้งนั้น”

ข้อสังเกตนี้จะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม ผมมองเห็น ๒ ประเด็น

๑. คนมาจากที่ไกลเขาไปทำบุญ ไปบริจาค **ไปเพื่อให้ เพื่อสละ** เป็นจุดมุ่งหมายหลัก ส่วนคนที่อยู่ใกล้มีแนวโน้มว่า **ไปเพื่อรับ เพื่อได้ เพื่อเอา** เสียมากกว่า จึงเกิดความรู้สึกเปรียบเทียบกันตรงกันข้าม

อาานิสงส์จากการทำบุญด้วยการบริจาค การให้ ส่งผลให้ผู้นั้นได้พบคนดี เช่นมีเพื่อนดี ลูกค้าที่ดี บริวาร - ลูกน้องดี เจ้านายดี ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะเกื้อหนุนให้เขาดียิ่งขึ้นไป

ครูบาอาจารย์สอนว่า **อยากรวยต้องให้ทาน, อยากสวยต้องรักษาศีล และอยากมีปัญญาต้องทำสมาธิภาวนา** เรื่องนี้พิสูจน์ตรวจสอบได้ด้วยตัวเราเองครับ ขอให้ทำด้วยความจริงใจ บริสุทธิ์ใจเถอะครับ

๒. มีข้อน่าสังเกตว่า คนอยู่ใกล้วัด คู่้นเคยกับวัด มีความรู้สึก ว่าวัดเป็นเสมือนบ้านของตน ทำให้ประมาท ขาดความระมัดระวัง และผล่อทำบาปได้ง่าย ส่วนคนที่อยู่ไกลวัด จะเห็นวัดเป็นวัด จึงเกิดความเคารพ ความระมัดระวังมากขึ้น ก็เปิดประตูบุญได้กว้างขึ้น

อันนี้ผมพูดโดยรวมเท่านั้น ข้อยกเว้นปลีกย่อยมีมาก เกือบกันคุยกันไม่จบแน่

๑๐๖.

เมตตาอุทิศศิษย์มีปีก

เรื่องนี้น่าจะพูดถึงพวกเทวดา นางฟ้า ผู้มีฤทธิ์เหาะเหินเดินอากาศ
ได้กระมัง น่าสนใจ ลองอ่านดูนะครับ :-

ทุกครั้งที่หลวงปู่ ได้พบชาวบ้านจับนกใส่กรงขังไว้ให้คนซื้อปล่อย
ถ้ามีโอกาสท่านต้องอุตุนหนุ่พ่อค้าแม่ค้าเหล่านั้นเสมอ

สัตว์เล็กสัตว์น้อยอย่างขุ่น เหลือบ ริน ไร ก็ได้รับความเมตตา
จากหลวงปู่ทั่วหน้าเช่นกัน

การบริจาคเลือดให้เป็นทานแก่สัตว์พวกนี้ หลวงปู่ยกย่องว่าเป็น
ทานปริสุทธ์

“พระพุทธเจ้า พระองค์ภาวนาอยู่ที่รุกขมุขลุ่มไม้ เรียกว่า **สละ**
ทาน

พระพุทธองค์อยู่ในป่าใต้ต้นไม้พะ พกรินพวกขุ่นพวกนี้มันเยอะ
ไม่ว่าที่ไหน ไม่ว่าสมัยใด แต่ว่าพระองค์ **ทาน**

เรียกว่า **ทานัม เม ปริสุทธ์ ปรหม์ สุขัม**

พระองค์ตั้งใจให้เป็นทานไว้ เรียกว่าเป็น**ทานที่ปริสุทธ์** ไม่ต้อง
ไปหาบไปหาม ไม่ต้องไปสะสมที่ไหน

เลือดเนื้อเชื้อไขที่ได้มาจากบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้ามีอยู่เต็มตัว

เราก็สละทาน สัตว์เล็กสัตว์น้อยมันได้อาศัย ได้กินมันก็มีกำลังบินกำลัง
เล่นไปตามประสาสัตว์

เราเสียสละให้มันเสีย เรียกว่า **ทานัม เม ปริสุทธ์ ปริสุทธ์โ**

ตักแตนและแมลงตัวใหญ่ๆ มักตามเข้าไปในห้องหลวงปู่เวลาเปิด
ประตูเข้าออก แต่เนื่องจากมีมุ้งลวด พอเข้าไปแล้วก็เลยออกไม่ได้

ประมาณตีสาม เมื่อพระหรือเณรอุปัฏฐากเปิดประตูเข้าไปในห้อง
ท่าน **หลวงปู่สั่งให้เอาแมลงในครอบแก้วไปปล่อย**

ถ้ารับ**สัตว์น้ำ**ก็ไม่ค่อยใจ คงมีคนรู้แกว่า **หลวงปู่ชอบปล่อย**
นกปล่อยปลา นี้เอง ในงานวันเกิดของหลวงปู่ปีหนึ่งจึงมีแข่งและกล่อง
โพนบรจตุเต่า ตะพานน้ำ และปลาไหล เป็นจำนวนมาก ถูกล่าเลี้ยง
ขึ้นไปบน**ถ้ำผาปล่อย** เพื่อให้หลวงปู่โปรด

เจ้าของความคิดคงไปเหมามาจากหลายๆ ตลาด เห็นแล้วนำ
อัครจารย์จันต้องร่วมขบวนไปช่วยเขาปล่อยสัตว์ลงน้ำแทนหลวงปู่

ครั้งหนึ่ง **หลวงปู่** รับนิมนต์ไปฉันที่บ้านโยม แถบนั้นคงมีแมลง
วันมาก เจ้าของบ้านไม่ได้ใช้ฝาชีครอบอาหาร แต่สาละวันปิดแมลงวัน
และเรียกญาติพี่น้องมาช่วยกันปิดเป็นที่วุ่นวาย จนไม่เป็นอันได้ฟังธรรม
จากหลวงปู่

สุดท้ายท่านจึงเอ่ยขึ้นว่า :-

“เอาละๆ บ่ต้องไล่หรรอก ช่างมันเถอะ แมลงวันก็ลูกศิษย์หลวง
ปู่เหมือนกัน !”

๑๐๗.

...พูดน้อย แต่เมตตามาก...

เรื่องนี้เป็นตอนสรุปในเรื่อง **เมตตาไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ** ของ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร**

ก็รวมอยู่ในหนังสือ **“ละอองธรรม”** นั้นแหละครับ ที่ผมต้องเขียนถึงชื่อหนังสือนี้บ่อย เพราะผมให้ความเคารพ **ลอกด้วยความเคารพ** เคารพทั้งหนังสือ เคารพทั้งผู้เขียน เคารพท่านผู้จัดทำ และท่านผู้มีส่วนร่วมทุกท่าน

ถึงแม้ผม **คัดลอกมาเผยแพร่** โดยไม่ได้ขออนุญาตให้เป็นเรื่องเป็นราว ก็มั่นใจว่าท่าน **“เจ้าของ”** หนังสือคงไม่ถือเอาโทษนะครับท่าน คงร่วมอนุโมทนากับผมด้วย ถือเป็น **บุญต่อบุญ** ให้แพร่ให้ขยายกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เรื่องที่ผมคัดลอกมานี้ มีชื่อว่า **“เมตตาแต่ไม่รำไร”** มีดังนี้ :-

หลวงพ่อเปลี่ยน ปณฺญาปทีโป พูดถึงปฏิปทาของหลวงปู่ ว่า **“หลวงปู่ ท่านพูดน้อย - ท่านพูดน้อย แต่เมตตามาก**

อาตมาเคยถวายการนวด ท่านก็นอนเงียบ ไม่พูดอะไรสักคำ แต่เรื่องเทศน์อบรมลูกศิษย์ **หลวงปู่สิม** ท่านขยันเทศน์ทั้งเช้าทั้งเย็น

อย่าง**หลวงปู่แหวน** ถ้าเข้าไปนวด ท่านก็เล่าเรื่องชุดงศ์ เรื่องการปฏิบัติให้ฟังบ้าง ยิ่ง**หลวงปู่ดี** ละก็ เล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ให้ฟังตั้ง

สองชั่วโมง”

อุปนิสัย **“พูดน้อย เทศน์มาก”** ของหลวงปู่ นี้ ญาติโยมที่ไปกราบหลวงปู่ คงพอสังเกตได้ไม่ยาก

ถ้าไปกราบโดยเฉพาะเป็นหมู่คณะ แล้วขอฟังธรรม หลวงปู่ก็จัดให้เข้าที่ทันที คือให้ทุกคน**นั่งสมาธิฟัง** แล้วท่านเทศน์เป็นเรื่องเป็นราว

แต่ถ้าไปกราบ แล้วชวนคุย ถามโน่นถามนี่ หลวงปู่มักเฉยอย่างมากก็ อือ ! เออ ! ไม่ต่อความยาวสาวความยืด

หลวงปู่หลวง กตปุญฺโญ พูดถึงความเมตตาในการให้ธรรมะของหลวงปู่ ว่า :-

“ท่านมีความเพียร ความหมั่น บ่มีอคติ มีเมตตาสม่ำเสมอ
จำพรรษาที่ จอมทอง ท่านเดินไปเทศน์ ๕ วัดในวันเดียวกัน
บางวัดก็มีคนมาฟังมาก บางวัดคนน้อย

ถึงมีคน ๒ - ๓ คน ท่านก็เทศน์ ตั้งอกตั้งใจเทศน์เนื้อหาเท่า
กัน ไม่ใช่คนน้อยไม่เต็มใจเทศน์ กลัวไม่คุ้ม อะไรอย่างนั้น”

เมื่อมหาวิทยาลัย มีชื่อแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ กราบนิมนต์หลวงปู่ไปเทศน์ ผู้จัดพยายามชักชวนคนไปฟังอย่างเต็มความสามารถ ได้ประมาณสิบคน ช่างบุญน้อยเสียจริงๆ !

ก่อนเทศน์หลวงปู่ปรารภยิ้มๆ ว่า **“ถ้าเรียกมาดูหนึ่งดูละครคนคงมาเต็ม”**

ครั้งหนึ่ง มีญาติโยมชาวเหนือไปกราบที่ **ถ้าผาปล่อง** เป็นครั้งแรก

ต่างตื่นตื่นขึ้นชมความงดงามของสถานที่กันใหญ่

มีผู้คนหนึ่งถามหลวงปู่ว่า “หลวงปู่ ปีนี้อายุเท่าใดเจ้า ?”

“แปดสิบ” หลวงปู่ตอบยิ้มๆ เสียงเย็นๆ ตามปกติ

“อู๊ย พ่อโละ ! (ดูซิ) หลวงปู่เป็นภาวนาแก่งน้อ อายุถึงแปดสิบปี
แล้ว เขี่ยยังงามเต็มปากยังกะบ่าวน้อ”

หลวงปู่ท่านวางสีหน้าเฉย

พอถึงเวลาทำวัตรเย็น ระหว่างเทศน์อบรมลูกศิษย์

หลวงปู่ปรารภถึงเหตุการณ์ในตอนกลางวัน ว่า :-

“นี่แหละ คือว่าคนบ่ภาวนา ไม่พิจารณาแยกแยะของจริงของ
ปลอม คนเฒ่าอายุตั้งแปดสิบปีแล้ว จะไปเอาฟันจริงที่ไหนได้อย่างนี้”

เวลารับนิมนต์ไปโปรดญาติโยม หลวงปู่ไปด้วยรถของวัดเสมอ
มีโชรถของท่านนั่งสบายกว่า แต่เหตุผลก็คือ

“เขามา (นิ) มนต์ - เขาเอารถมารับ

เราเหนื่อยเบียบ เสร็จแล้วเราจะกลับก็ไม่ได้ เขาจะอ้าง ยังไม่
พร้อม อย่างโน้น อย่างนี้”

แต่เมื่อไปโปรดแล้ว หลวงปู่ก็ปฏิบัติหน้าที่ของท่านเต็มที่ ท่าน
สวดมงคลให้เต็มยศทุกบทที่ควรสวด

เจ้าภาพให้เป่าหัวเป่าหู เจิมตรงไหน ทำอะไร ท่านก็ทำให้ไม่ขัด
ข้อง

แต่เมื่อท่านถามว่า เสร็จหรือยัง มีอะไรอีกไหม ? เมื่อเจ้าภาพ
ตอบว่า ทุกอย่างเสร็จแล้ว หลวงปู่ก็ลุก แล้วกลับทันที ใครจะห่วง
เหนียวหรืออ้างอะไร ท่านก็ไม่ยอมอยู่ต่อทั้งสิ้น เป็นอย่างนี้

ครั้งหนึ่ง หลวงปู่ ไปเทศน์ที่มูลนิธิพระอาจารย์มั่น (ถนนจรัญ

สนทวงศ์ ซอย ๓๗ เขตบางกอกน้อย กทม.) พอเทศน์เสร็จ ท่านก็ลง
จากธรรมาสน์ เตรียมตัวกลับ

โยมผู้หญิงคนหนึ่งได้กราบเรียนให้หลวงปู่อยู่ต่อ เพื่อให้
คนฟังได้ถามปัญหา แต่หลวงปู่กลับเป็นผู้ถามเสียเองว่า

“เมื่อกี้ฟังเทศน์หรือเปล่า ?”

“ฟังเจ้าคะ”

“ฟังแล้วรู้เรื่องหรือเปล่า ?” หลวงปู่ถามต่อ

“รู้แล้วจะถามอะไรอีก ฟังแล้วจะถามทำไม ?”

ถ้ารับเหตุผลของหลวงปู่ คือ “ศาสนธรรมของพระพุทธเจ้า
เป็น ปัจจตุตถ์ ต้องลงมือปฏิบัติ คนภาวนาไม่ถาม”

ลูกศิษย์บอกว่า นี่ถ้าวันนั้นเทศน์ที่ถ้า หลวงปู่อาจปรารภต่อก็
ได้ว่า

“นี่แหละคือว่า คนบ่ภาวนา เอาแต่ถาม”

สมาชิกของถ้าผาล่องตั้งข้อสังเกตว่า ระยะเวลาหลวงปู่จะ
ดับขันธ ท่านยิ่งเงิบเฉยจนโยมรู้สึกผิดสังเกต เกรงไปว่าอาจจะมื่ออะไร
ผิดปกติเกี่ยวกับธาตุขันธ์ของท่าน

เลยกราบเรียนถามว่า

“หลวงปู่เป็นอะไรไปเจ้าคะ ถามตั้งหลายหนก็ไม่พูดจา ?”

หลวงปู่ตอบว่า

“พูดมาตั้งแปดสิบปีแล้ว จะเอาอะไรอีก !”

๑๐๘.

เลขเด็ด !

คนไทยน่าจะเก่งทางคณิตศาสตร์ ไม่ว่าจะไปที่ไหนเห็นคนสนใจตัวเลขกันจัง ในประวัติของ หลวงปู่ลิม ของพวกเราก็มีเรื่อง “เลขเด็ด” มาเกี่ยวข้องเหมือนกัน

เรื่องที่ผมคัดลอกมาเสนอนี้ มาจากต้นฉบับเดิมชื่อว่า “๕๕๕ เลขเด็ด” ก็อยู่ในหนังสือ “ละออธรรม” อีกเช่นกัน ดังนี้ :-

พระในเมืองไทย ที่แคล้วคลาดไม่โดนโยมขอหวยมีน้อยของค์โยมบางคนอาจไม่กล้าขอตรงๆ แต่ก็คาดหวังและคอยจ้องเอาหวยจากพระ เรื่องขอศีลขอธรรมเป็นเรื่องรองสำหรับพวกที่ชอบหวย (ความจริงต้นฉบับเดิมเขาใช้คำว่า **พวกบ้าหวย**)

ยิ่งพระระดับหลวงพ่อหลวงปู่ยิ่งเป็นที่หวังมาก ขยับตัวทำอะไรหรือพูดอะไร พวกเอาไปตีเป็นหวยทั้งนั้น (เช่น พระท่านเกาศิระซึ่งโกนใหม่ๆ พวกก็ยั้งตีเป็นเลข ๕๐ - ๐๕ เป็นต้น งงใช่ไหมครับ? ศิระของพระก็เลข ๐ ไง แล้วนิ้วมือที่ท่านยกขึ้นเกา ก็มี ๕ นิ้ว เข้าใจหรือยังล่ะ ใครไม่เป็น ผมจะแนะให้)

องค์หลวงปู่ลิม พุทธาจารย์ ของพวกเราที่เช่นกัน เขาลือกันว่า ท่านให้หวยแม่น

มีถ้าแก่คนหนึ่งจากจังหวัดอุตรดิตถ์ ตั้งใจจะไปเฝ้าหลวงปู่ ทั่วประเทศเพื่อเอาเลขให้ได้

พอแก่เข้าไปกราบ ก็ได้ยินหลวงปู่ สั่งให้เณรไปเอาใบชา

เณรกลับมาพร้อมกับห่อชาหยีหื้อ ๕๕๕

ถ้าแก่คงหัวเราะในใจว่า “ห้า - ห้า - ห้า” แล้วรีบกราบลากลับไปแหงหวายถูก แล้วไปนำหินโรยทางเข้าวัดให้หลวงปู่

คนมันจะรวยเสียอย่าง ไม่ว่าเณรจะเอาใบชาหยีหื้ออื่นมา แกก็ต้องแปลเป็นเลขเด็ดของแกจนได้ละนา

เคยมีคนขึ้นไปถ้ำผาปล่อง แล้วถูกลีตเตอร์ เกิดติดใจกลับขึ้นไปติดลิ้นบนหลวงปู่

“หลวงปู่ครับ ผมขอถวายเงิน ๒,๐๐๐ บาท คราวก่อนผมมากกราบหลวงปู่ แล้วถูกรางวัลที่สอง คราวนี้ขอเป็นรางวัลที่หนึ่งนะครับ แล้วจะมาถวายลำหนึ่ง !”

ลูกศิษย์กราบเรียนถามว่า หลวงปู่บอกเลขอะไรเขา ? ท่านหัวเราะหึๆ ตอบว่า

“ไม่ได้บอกอะไร เขาเอาจากไหนก็บู้”

บางคนตั้งใจจะไปขอเลขจากหลวงปู่โดยตรง เห็นหลวงปู่ยืนอยู่ที่ระเบียงกุฏิ ท่านคงจะรู้แกวก็ไม่ได้ จึงซุ่มมือบอกว่า **“โน่น ! ไปดูหมีกันทางโน้น”** เลยไม่ได้กราบหลวงปู่

พระลูกศิษย์ของหลวงปู่ที่ภาวนาเก่งจนเห็นเลขก็มีเหมือนกัน ท่านบอกว่าพอจิตสงบก็เห็นตัวเลขขึ้นมาเองโดยไม่ได้ตั้งใจ ตามดูเวลาหวยออกก็ตรงหลายงวด

เอ ! แม่เนี่ยนา ชักอยากบอกใครเสียแล้วซี แต่ไม่กล้า เลยไปเขียนไว้ที่จอมปลวก

โธ่ ! อย่างนี้ก็เสร็จโยมละซี เขายังสอดสายคันหาอยู่

มีคนเห็นเลขที่จอมปลวกแล้วลองซื้อดู ก็ถูกจริงๆ !

ชาวบ้านก็เลยอาสาช่วยงานวัดกันใหญ่ พร้อมกับส่งตัวแทนมาเจรจา

“ขอแม่่นะ อีกครั้งเถอะ จะบูรณะปฏิสังขรณ์วัดให้”

เอาละซีครับ เกิดเรื่องขึ้นแล้ว ครั้งก่อนๆ เวลาภาวนาก็เห็นตัวเลขขึ้นมาเอง พอต้องการจะให้เห็นเพราะอยากสงเคราะห์ชาวบ้านให้หายยากหายจนกัน กลับไม่เห็น

ครั้งจะบอกตัวเลขมั่วๆ ไป ก็กลัวเขาจะทุ่มซื้อกันจนหมดตัว

ถ้าไม่ถูกคงล้มละลายกันทั้งหมดบ้าน

“โอ้ย ! แย่แล้ว หลวงปู่ช่วยด้วยครับ”

คืนนั้น พอจำวัด (นอน) ก็เลยฝันว่าหลวงปู่มาบอก

“ท่าน... ท่านเป็นคนผูก ท่านก็ต้องแก้เองซี มาให้หลวงปู่แก้จะได้อย่างไร”

เรื่องเดิมก็มีแค่นี้ บังเอิญ ! ผมก็รู้จักพระอาจารย์องค์ที่วานี้ด้วย ก็เลยขอโอกาสเขียนต่อ : -

ในฝัน หลวงปู่ยังสอนด้วยว่า

“การจะสงเคราะห์ญาติโยมให้มีอยู่มีกินนั้นเป็นเรื่องดี แต่ควรสอนให้เขาขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ ไม่ใช่คิดหารวยทางลัดโดยวิธีนี้...”

เป็นอันว่า หลวงปู่ ไม่ช่วย พระท่านก็พยายามจะช่วยตัวเอง โดยลุกขึ้นนั่งสมาธิ นึกออกได้ว่าพรุ่งนี้ก็เป็นวันหอยออก จึงพยายาม

ส่งใจไปลุ้นที่กองสลาก ในกรุงเทพฯ แต่ไม่เป็นผล

นึกถึงคำของหลวงปู่ที่ปรากฏในฝันว่า **“ท่านผูกเองก็ต้องแก้เอง”** แล้วก็เลยคิดวิธีแก้ได้

ลุกขึ้นจัดบริวาร ก่อนฟ้าสาง ท่านก็รีบเดินทางออกจากวัด โดยไม่ได้บอกใคร และไม่มีใครรู้ว่าท่านหายไปไหน (ในตอนนั้น)

ผมรู้ ! (จ้างผมก็ไม่บอกว่าท่านไปปรากฏกายที่วัดถ้ำพระสมาย อ.แม่ทะ จ.ลำปาง ไปอยู่กับ หลวงปู่แว่น ธนปาลิ ในตอนนั้น)

เชื่อหรือไม่? ว่าหลวงปู่สามารถเหาะระหว่างกรุงเทพฯ - เชียงใหม่ ถึงภายในเวลา ๕๐ นาที เท่านั้นเอง

หลวงปู่ขึ้น - ลงถ้ำผาล่องได้โดยเท้าไม่แตะพื้น

๑๐๙.

สูบได้ ก็เลิกได้

ดูชื่อเรื่องแล้วก็รู้ทันทีว่า จะต้องเกี่ยวกับ**บุหรี** ใช่มั้ยครับ ?

เรื่องนี้ผม**ลอก**มาเต็มๆ ทั้งชื่อเรื่อง และเนื้อเรื่อง อย่างครบถ้วน บริบูรณ์ชนิดไม่ให้ตกหล่นเลย ถึงไม่บอกท่านก็คงรู้ว่ามาจากหนังสือ “**ละอองธรรม**” อย่างแน่นอน :-

พระกับบุหรี นี่จะเป็นของคู่กันมาแต่ครั้งไหนก็ไม่ทราบ ที่จริง น่าจะเป็นของ**ไม่คู่ควรกัน** มากกว่า

จำได้ว่าสมัยยังเด็ก ที่บ้านทำบุญเลี้ยงพระบ่อย เวลาถึงงานเลี้ยงพระที่ไร ผู้ใหญ่มักให้ช่วยจัดพานหมากพลูและบุหรีถวายพระให้ครบทุกองค์ด้วยทุกครั้ง

ทั้งๆ ที่พระท่านก็ไม่เคยเสพยา จัดไปอย่างไรก็อยู่อย่างนั้น นานๆ จึงเห็นหลวงตาองค์หัวแถวฉันหมากสักครั้ง แต่พระลูกแถวไม่เคยเห็นแตะต้องพานเลย

เคยทักท้วงไม่อย่างจัด แต่ผู้ใหญ่ก็ไม่ยอม บอกต้องจัดให้ครบของถวายตามประเพณี ท่านจะเอาไม่เอาก็ช่างท่าน...ว่าอย่างนั้น

โยมที่ติดประเพณีนี้ตัวสำคัญ น่าจะถือว่าเป็นตัวการชี้หน้าให้พระสูบบุหรี...แล้วก็ติด (มาสมัยหลังนี้ ก้าวหน้ามาถึงขั้นถวาย เครื่องดื่มชูกำลัง ก็เห็นติดกันทั้งพระป่า พระบ้าน วันไหนไม่ได้ฉัน คงสวดมนต์ ทำวัตรไม่ได้กระมัง?)

ก็ดูเอาเถอะ ขนาดท่านไม่เอา ก็ยังถวายอยู่ได้ !

หลวงปู่ ก็เคยสูบบุหรี ตามที่ท่าน**พระครูสันตยาภิรมณ์** (หลวงพ่อบัวไข สนฺตจิตฺโต) ซึ่งมีศักดิ์เป็นหลานของหลวงปู่ และปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาส**วัดสันตีสังฆาราม** สกลนคร เล่าให้ฟังว่า

“เดิมทีนั้น **หลวงปู่** ก็เป็นนักสูบยาตัวยงกับเขาเหมือนกัน สูบตั้งแต่ยาฉุนจนถึงกรุงทอง”

แต่ **หลวงปู่** ก็เลิกบุหรีได้เด็ดขาดเมื่อท่านเห็นโทษของมันชัดเจน คือในปีที่ท่านไปจำพรรษาที่**บ้านบัว** ท่านเกิดมีอาการไอ ฉันข้าวไม่ได้และนอนไม่หลับเลย

เมื่อเดินทางกลับเชียงใหม่ และเข้ารับการตรวจวินิจฉัยที่โรงพยาบาล แพทย์พบว่าท่านเป็นโรคปอด และได้ถวายคำแนะนำให้หลวงปู่เลิกสูบบุหรี เพื่อรักษาสุขภาพ

หลวงปู่ ก็เลิกบุหรีเด็ดขาดตั้งแต่นั้นมา

“เมื่อหลวงปู่ตกลงใจแล้ว ทำทันที ท่านทำได้ เพราะท่านทำจริง” **หลวงพ่อบัวไข** กล่าวชื่นชม และยกย่องความเด็ดเดี่ยวของ**หลวงปู่**

แต่ เป็นที่น่าเสียดายที่ลูกศิษย์หลายรูปพากันเดินตามรอยเท้าหลวงปู่ไปได้เพียงครึ่งทาง คือ **สูบจริง** แต่ **ไม่เลิกจริง** ตามท่าน

แม้**หลวงปู่** ได้เคยขอร้อง ห้ามปราม รวมทั้งใช้มาตรการบางอย่าง เช่น ให้ตั้งสังฆอธิษฐานต่อหน้าท่าน ก็ยังไม่ค่อยได้ผล

ทั้งนี้ รวมทั้ง **หลวงพ่อบัวไข** เองด้วย ซึ่งท่านปรารถนาออกตัวว่า

“**หลวงปู่** ก็ห้ามพระเถรอยู่เสมอนะ เรื่องบุหรี มันมีปัญหาคือ

สุขภาพ แต่ก็ไม่ค่อยฟังกัน **หลวงพ่อก็ยังไม่ฟังเลย**

ตอนไปกราบท่านที่**ถ้ำผาปล่อง** ท่านก็ขอร้องให้เลิก บอกให้พักอยู่ที่**ถ้ำผาปล่อง** จนอดบุญหรีได้เสียก่อน ค่อยกลับ**สกลนคร**

หลวงพ่อ ก็พักอยู่กับท่านราว ๑๕ วัน ช่วงนั้นก็เลิกบุญหรีได้ แต่เมื่อไปที่อื่นก็สูบอีก

นี่ก็เจ็บคอนะ เจ็บคอกอยู่บ่อยๆ ก็สูบมา ๖๐ ปีแล้วนะ จะให้เลิกได้ยังไง”

ว่าแล้ว **หลวงพ่อ**ก็ควักยาเม็ดแก้เจ็บคอกออกมาอมประกอบคำบอกเล่าของท่าน

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลล่าสุดแจ้งว่า หลังกลับจากงานบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายในโอกาสครบรอบวันมรณภาพของหลวงปู่ **หลวงพ่อบัวไข** ก็ตัดสินใจว่า

“เฮ้ ! สูบมา ๖๐ ปีแล้ว จะต้องเลิกเสียที”

แล้วท่านก็เลิกจริงๆ ทำให้ลูกศิษย์ลูกหาอนุโมทนาสาธุการด้วย

ก็เหมือนที่ **หลวงปู่** เคยเตือนสติบรรดาลูกศิษย์อยู่เสมอๆ นั้นแหละ ว่า

“การฝึกหรือทวนกระแสนี้ บิไซ่เรื่องเล็กน้อย ถ้าไม่ตั้งใจทำจริงๆ จังๆ ละก็ สู้นับไม่ได้”

(ตอนนี้ผมขออนุญาตตัดข้อความบางส่วนออกไปกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้พระอาจารย์ท่านหนึ่งตัดสินใจเลิกบุญหรี เป็นเรื่องสำคัญและน่าสนใจมาก)

พระอาจารย์ ศิษย์องค์หนึ่งของ**หลวงปู่** เล่าเรื่องของท่านว่า :-

“...ตอนเตรียมงานฉลองโบสถ์ที่ **บ้านบัว** อาตมาก็ยังสูบบุหรี่จัดอยู่นะ เคยนึกในใจว่าจะเลิกเหมือนกัน แต่ก็ยังเป็นแค่นี้

พอดีขณะกำลังต่อน้ำประปา มีพระเดินไปหา**หลวงปู่**ที่ลานวัดข้างศาลา

มองไปเห็นท่านก้มลงเก็บก้นบุญหรี !

เกิดความสลดใจว่า ไม่น่าเลย เราทำให้ครูบาอาจารย์ลำบากแก่ๆ สูบแล้วก็ทิ้งให้ท่านต้องเก็บ

จึงตั้งใจในบัดนั้นว่า จะเลิก”

พระอาจารย์ เล่าถึงความคิดและการตัดสินใจของท่านว่า :-

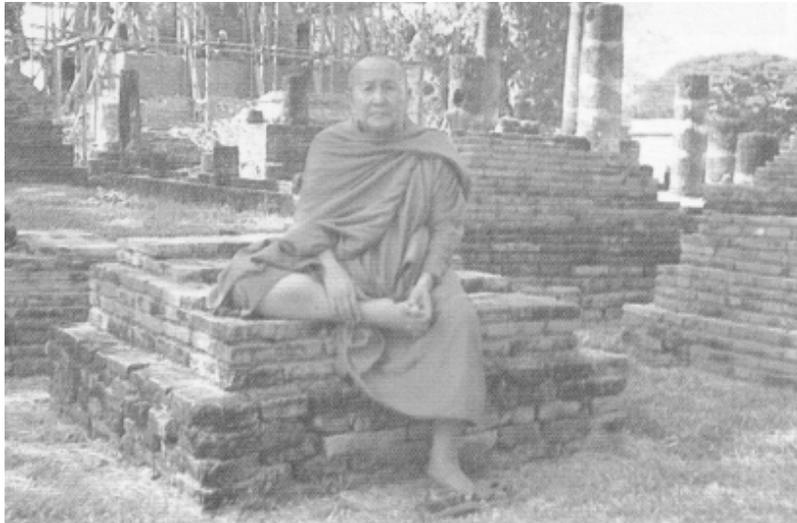
“...ลานวัดเป็นดินลูกรัง สีของก้นบุญหรีก็กลืนไปกับสีของพื้น ไม่จำเป็นที่หลวงปู่ต้องก้มลงเก็บ

แต่คง**เป็นวิธีการอันละมุนละม่อมของท่าน** ที่อยากให้กำลังใจศิษย์ให้สามารถเลิกบุญหรีได้เด็ดขาด

เมื่อคิดดังนั้นแล้ว อาตมาก็เดินเข้าไปในโบสถ์ ตั้งสัจจะต่อหน้าพระพุทธรูปพระประธาน ว่า

มวนนี้ขอให้เป็นมวนสุดท้าย จะไม่สูบบุหรี่อีกต่อไป”

หลวงปู่ที่ประเทศอินเดีย

ตอนที่ ๖ :
ช่วงทองช่วงท้าย

๑๑๐.

ทุกข์ทั้งนั้น

ทั้งชื่อเรื่อง และเนื้อหาในตอนนี้ ผมคัดลอกมาจากหนังสือ “ละอองธรรม” ร้อยเปอร์เซ็นต์เต็มครับ :-

พระอาจารย์กรรมฐาน ซึ่งมีชื่อเสียงมากรูปหนึ่งในภาคอีสาน เคยปรารภถึงการดำเนินชีวิตซึ่งเอียงไปข้าง **กามสุขัลลิกานุโยโค** คือ การหมกมุ่นอยู่ในกามสุขอย่างมากของคนสมัยปัจจุบันเอาไว้ว่า

ท่านบอกว่า **คนสมัยนี้ติดสุขกันเหลือเกิน** สมัยก่อนทำห้องน้ำ ห้องส้วมไว้ใกล้บ้าน ก็เรียกว่าสบายที่สุดแล้ว

ต่อมาก็ยกมาไว้บนบ้าน เดี่ยวนี้ถึงกับมีห้องน้ำห้องส้วมอยู่ในห้องนอน

ไม่รู้จะเอาสบายกันไปถึงไหน ท่านว่าอย่างนั้น

ถ้าพลาดล่อง ยุคพัฒนาที่จัดอยู่ในอันดับแนวหน้าเหมือนกัน สำหรับเรื่องของความสะอาดสะอาดอันสวยงาม และสะดวกสบาย โดยเฉพาะที่พักของ **หลวงปู่** ในช่วงปลายอายุขัยของท่านนั้น จัดว่าทันสมัยทีเดียวเพราะเครื่องบำรุงความสะดวกสบายต่างๆ ที่โยมคิดว่า จะช่วยเกื้อกูลให้ธาตุขันธ์ของผู้สูงอายุ และค่อนข้างอู้อัยอย่างหลวงปู่ ดำรงอยู่ด้วยดี **ถูกจัดสรรมาอย่างสุดชีวิต**

หลวงปู่อยู่กับสภาพที่ “เป็นไปเอง” นี้ อย่างวางเฉย บริหารที่

ในกุฏิพักหลังเก่าของหลวงปู่

เกินจำเป็นและแจกจ่ายได้ ท่านก็แจกให้ลูกศิษย์ลูกหาไปเรื่อยๆ

สมัยก่อน หลวงปู่ สร้างน้ำกลางแจ้ง พระอุปัฏฐากจัดที่และน้ำอุ่นเตรียมไว้ ลูกศิษย์อื่นๆ ก็มาร่วมถวายการสงฆ์ ครึ่งละ ๗ - ๘ องค์ บางครั้งถึง ๒๐ เป็น**มหารธรรม** ไปเลย

เพราะทุกองค์อยากช่วยสงฆ์น้ำหลวงปู่ ได้รดน้ำ ถูสบู่ ขัดเนื้อ ขัดตัว ถูกต้องมือเท้าหลวงปู่นิดๆ หน่อยๆ ก็ยังดี ก็ปลื้มอกปลื้มใจ รู้สึกได้บุญได้กุศลกันอย่างถ้วนหน้า

มาตอนหลัง เมื่อมีผู้จัดถวาย “**อ่างเพื่อสุขภาพ**” ขึ้นมา หลวงปู่ก็อนุโลมตามความปรารถนาของโยมเจ้าภาพ

มหารธรรมสงฆ์น้ำกลางแจ้งของหลวงปู่จึงเหลืออยู่เพียงในความทรงจำของลูกศิษย์ลูกหาเท่านั้น

ห้องพักของหลวงปู่ อยู่ด้านหลังถ้ำ ปกติท่านตื่นก่อนเวลาตีสาม เมื่อตื่นแล้วก็เดินไปเปิดไฟที่สวิทช์มุมห้อง ทำกิจวัตรส่วนตัว แล้วก็**ทำโยคะบริหารร่างกาย** ซึ่งหลวงปู่เรียกว่า “**ดัดเส้นฤาษี**” ปฏิบัติเช่นนี้เป็นกิจวัตร

คนขับรถซึ่งรับใช้ใกล้ชิดหลวงปู่มานานนับสิบๆ ปี ลังเกตความเป็นไปแล้วเกิดความเป็นห่วง

“**ผมเห็นว่าหลวงปู่ก็ชรามากแล้ว กลัวว่าเวลาท่านลุกจากเตียงเดินฝ่าความมืดไปเปิดไฟ ท่านอาจสะดุด แล้วก็หกล้ม**”

สิ่งที่คนขับรถจัดถวายเพื่อความสะดวกสบายของ**หลวงปู่** คือ**จัดการต่อสายไฟให้สวิทช์มาห้อยอยู่ที่หัวเตียง** กะว่าพอ**หลวงปู่** ตื่นก็เอื้อมมือเปิดไฟได้ทันที

พอทำเสร็จก็ไปกราบเรียนด้วยความภูมิใจ แต่ก็ต้องผิดหวัง เพราะหลวงปู่เพียงรับทราบแต่ไม่แสดงท่าว่าสนใจเลย

“**วันต่อมา ผมก็ไปถามว่า หลวงปู่ใช้หรือเปล่า ? ท่านก็อ้อออเหมือนเสียไม่ได้ ผมรู้สึกน้อยใจมาก** อุตส่าห์ทำก็เพราะเป็นห่วง อยากให้ท่านสบาย แต่ท่านทำเหมือนไม่สนใจเลย

ตอนนั้นก็ไม่ได้เฉลียวใจว่า **นั่นนะท่านสอนผมไม่ให้ติดใน สุขทุกข์ สรรเสริญ นินทา**

คิดแล้วผมยังอายใจตัวเองอยู่จนถึงเดี๋ยวนี้ **อยู่กับหลวงปู่มาตั้งนาน ก็ยังไม่วายน้อยใจเสียใจอยู่นั่นเอง**”

สำหรับคุณพี่ยอดสารดีของ**หลวงปู่** ได้เก็บความน้อยใจไว้หลายวัน เพราะคิดว่าผลงานที่เกิดจากความรักและห่วงใยต่อองค์หลวงปู่อย่างแท้จริงนั้น “**ไม่เข้าตากรรมการเลย**”

จนกระทั่งวันหนึ่ง ขณะนั่งอยู่ต่อหน้าหลวงปู่ ใจกำลังนึกปรุงแต่งความรู้สึกที่ว่านี้ หลวงปู่ก็พูดเป็นการให้สติว่า : -

“สบายแค่วันมันก็แค่นั้นแหละ โลกนี้มันทุกข์ทั้งนั้น”

คุณเพื่อน ยอดสารดีผู้ถวายการขับรถให้หลวงปู่

เจดีย์พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ หลวงปู่สิม พุทธาจาโร จะเจริญอายุถึง ๘๐ ปี เท่ากับองค์สมเด็จพระบรมครู คือสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นับเป็นโอกาสอันเป็นมงคลยิ่ง

คณะศิษย์มีความประสงค์จะจัดสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑสถานถวายเป็นอนุสรณ์สถานแด่องค์หลวงปู่ กะว่าจะให้เสร็จและจัดงานสมโภชให้เป็นงานบุญครั้งยิ่งใหญ่ของถ้ำผาปล่อง ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ วันครบ ๘๐ ปีบริบูรณ์ของหลวงปู่

เจดีย์พิพิธภัณฑสถานนี้ได้รับการออกแบบโดย **ม.ร.ว.มิตราภรณ์ เกษมศรี** (ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๐)

แต่เนื่องจากเจดีย์มีความละเอียด ประณีต และงดงาม จึงต้องอาศัยเวลาค่อนข้างมาก จะเร่งรัดให้เสร็จในเวลารวดเร็วดูจะเป็นไปไม่ได้ งานสมโภชพระเจดีย์จึงจำเป็นต้องเลื่อนออกไปจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ได้จัดงานสมโภชเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๕

ในพิธียกฉัตรพระเจดีย์นั้น หลวงพ่อเปี่ยม ปรุณญาทีโป ซึ่งคอยจับมือช่วยหลวงปู่ ชักธงยกยกยอดฉัตร ได้เล่าให้ฟังว่า ตัวท่านกำลังจะเดินทางไปยุโรปตามคำนิมนต์ แต่หลวงปู่ผู้เป็นครูอาจารย์ที่ท่าน

ให้ความเคารพมาก ให้ลูกศิษย์มานิมนต์ไปงานยกยอดฉัตรเจดีย์

หลวงพ่อเปี่ยม บอกว่า ครั้งแรกท่านก็อึ้งอึ้งอยู่เหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า **“ควรมาช่วยงานฉลองพระเจดีย์จะเป็นประโยชน์มากกว่า”** การเดินทางไปยุโรปจึงเป็นอันต้องงดไป

ในพิธียกยอดฉัตร **หลวงพ่อเปี่ยม** นั่งอยู่ข้างๆ เมาะหลวงปู่ ถวายการนวดชาด้วยความ

เคารพ แล้วพูดเชิงสัพยอกหลวงปู่ว่า

“หลวงปู่ไม่มีบุญหลาย ลูกหลานจะไปยุโรปก็ได้ไป ต้องมายกยอดฉัตรช่วยหลวงปู่”

หลวงปู่ท่านฟังแบบยิ้มๆ ไม่ได้โต้ตอบ แล้ว**หลวงพ่อเปี่ยม** ได้ถามเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพสังขารร่างกายของหลวงปู่ทุกวันนี้เป็นอย่างไร

“มันก็เป็นอย่างนี้แหละ”

หลวงปู่ท่านตอบอย่างอารมณ์ดี ท่านหัวเราะที่ ที่ ในลำคอ แล้วก็ยิ้มอย่างสุขสบาย และท่านพูดว่า

“อาตมาไม่เคยยิ้มมากๆ จนเห็นฟันอย่างนี้ !”

ดูทั้งหลวงปู่ และลูกศิษย์ลูกหาที่อยู่在那นั้น ต่างยิ้มแย้มแจ่มใส ดูหน้าตาสดชื่น อิ่มเอิบในผลบุญกันอย่างถ้วนหน้า ก็ลองดูรูปถ่ายซีดำครับ

๑๑๒.

ลานทอง อดีตบ้านกระต่ายป่า

บริเวณลานกว้างเชิงบันไดขึ้น**ถ้ำผาล่อง** ส่วนหนึ่งเคยเป็นเมรุพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ หลังจากนั้นก็ได้พัฒนามาเป็น**มณฑปอนุสรณ์สถาน** ของหลวงปู่ ให้สาธุชนได้กราบไหว้ระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่ มาจนปัจจุบันนี้

สำหรับความเป็นมาของ “ลานมณฑป” หรือ “ลานทอง” แห่งนี้ มีเขียนไว้ในหนังสือ “ละอองธรรม” ดังนี้ :-

บริเวณลานมณฑปแห่งนี้ สมัยหนึ่งยังเป็นเพียงดงไมยราบและสนามหญ้ารก มีกระต่ายป่าชุกชุม

ครั้งหนึ่ง เมื่อ**หลวงปู่** นำพระเถร และแม่ชี ลงไปทำความสะอาดโรงรถ สนามรกรก็ได้รับการพัฒนาไปด้วย

หลังสร้งน้ำเสร็จในตอนเย็น **หลวงปู่** ปรารภกับลูกศิษย์ว่า

“ทำความสะอาดเข้าไว้ ต่อไปภายหน้า พระอรหันต์ ๕๐๐ จะมารวมกันที่นี่ แต่หลวงปู่แก่แล้ว จะไม่ได้เห็นหรอก”

ลูกศิษย์ฟังแล้วก็นิ่ง แต่ใจนั้นคิดไปไกลว่า **ที่ตรงนี้คงเป็นที่สำคัญอยู่** เพราะนี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่**หลวงปู่**ปรารภถึง **“บ้านกระต่ายป่า”** แห่งนี้

ครั้งหนึ่ง เมื่อกลับจากกิจนิมนต์ข้างนอก ขณะนั่งพักผ่อนอยู่ที่โรงรถ **หลวงปู่**เหลียวมองธรรมชาติรอบๆ แล้วก็ชี้มาทาง **ลานมณฑป** พร้อมกับปรารภสั้นๆ ว่า

“ดูบริเวณนี้ไว้ให้ดีนะ”

แต่เมื่อลูกศิษย์กราบเรียนถามถึงเหตุผล **หลวงปู่**ก็ไม่อธิบายขยายความ นอกจากตอบแบบตบตบสั้นๆ ว่า

“อือ ! ดูไว้เถอะ”

หลังจากนั้น **กระต่ายป่า** ก็เลยต้องย้ายบ้าน เพราะสนามหญ้ารกได้รับการพัฒนามาเรื่อยๆ ลูกศิษย์บางท่านบางองค์ก็จึ่งทูลว่า

“กาลภายหน้าที่หลวงปู่ ปรารภให้ฟังนั้นจะมาถึงเมื่อไร และด้วยเหตุอันใดหนอ หรือจะเป็นงานหลวงปู่ ?”

ตอนนี้ **หลวงปู่** ไม่ปรารภอะไรอีกเลย และ**พระอรหันต์ ๕๐๐** ได้มารวมกันที่นี้แล้ว หรือว่าจะมาด้วยเหตุการณ์สำคัญอื่นในอนาคตกาลลูกศิษย์ของ**หลวงปู่** ก็ไม่ทราบ

ที่ทราบแน่ๆ ในปัจจุบัน และด้วยสำนักในพระมหากษัตริย์คุณคือ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ** ได้เสด็จมาพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ ณ **ลานมณฑป** แห่งนี้ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

๑๑๓.

นึกถึงคำสอนของหลวงปู่

ย้อนรำลึกไปถึงประวัติและปฏิปทาขององค์หลวงปู่สิม พุทธาจาโร พระอริยเจ้าผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแห่งสำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

นับได้ว่าหลวงปู่เกิดมาเพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์ ให้กับตนเอง และใช้ชีวิตที่เหลือในการเกื้อกูลมหาชนอย่างแท้จริง

หลวงปู่ ได้พร่ำสอนเสมอๆ มิให้ตั้งตนในทางที่ประมาท ทั้งความประมาทในชีวิต ความประมาทในวัย และความประมาทในความตาย

หลวงปู่ เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติภาวนา ว่าเป็นหนทางอันสูงสุดที่จะทำให้ทุกคนพ้นทุกข์ ดังคำสอนของท่านตอนหนึ่งว่า

“ทางพระสอนให้ละชั่ว ทำความดี แต่ไม่ให้ติดอยู่ในความดี ให้บำเพ็ญจิตให้ยิ่งขึ้นจนถึงไม่ติดดีติดชั่ว จึงจะพ้นโลกนี้ไปได้

เพราะแม้คุณงามความดีจะส่งผลให้เป็นสุข ไปเกิดในสุคติ โลกสวรรค์ เป็นเทพ อินทร์ พรหม ก็ตาม

แต่เมื่อกำลังของกุศลกรรมความดีนั้นๆ หมดลง ก็ย่อมต้องกลับเวียนว่ายตายเกิดอีก

ทางพระจึงสอนให้มุ่งภาวนา ทำจิตให้รวมระว่างตั้งมั่น ทำจิตให้

มีปัญญารู้ตามความเป็นจริงด้วยตนเอง จนถอดถอนอุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นต่างๆ ออกเสีย จึงจะเป็นไปเพื่อความสิ้นภพสิ้นชาติ หมดทุกข์หมดยากได้โดยแท้จริง”

และอีกตอนหนึ่ง ว่า :-

“เรื่องการภาวนา เป็นยอดของบารมีทั้งหลาย เป็นการเสริมสร้างกำลังใจ กำลังปัญญา ให้เข้มแข็ง สามารถต่อสู้เอาชนะกิเลสน้อยใหญ่ได้...

เมื่อไม่รู้จักภาวนา ก็ปล่อยให้พวกกิเลสเป็นเจ้านายผู้บงการการกระทำของตน ตนก็เลยเป็นทาสของกิเลส เป็นเหตุให้ทำกรรมไม่ดี สะท้อนเอาความทุกข์ยากมาสู่ตน...”

“...ยืน เดิน นั่ง นอน ไปมาที่ไหนก็ภาวนาได้...”

๑๑๔.

ช่วงท้ายเข้ากรุงเทพฯ บ่อย

ในช่วงท้ายของหลวงปู่ ท่านมีลูกศิษย์ลูกหามาก โอกาสที่จะถูกนิมนต์ไปในที่ต่างๆ จึงมีมากด้วย

ในระยะหลังท่านมีกิจนิมนต์ให้เดินทางลงมาโปรดญาติโยมทางกรุงเทพฯ บ่อยครั้ง บางครั้งหลวงปู่ต้องขึ้นเทศน์ในโอกาสสำคัญๆ เช่นในงานสัปดาห์วันวิสาขบูชา ซึ่งจัดที่ท้องสนามหลวง มีผู้สนใจเข้าร่วมฟังธรรมและปฏิบัติธรรมเต็มบริเวณนับพันๆ คน

กลางเดือนกรกฎาคม ๒๕๓๕ หลวงปู่ ได้เดินทางจากถ้ำผาปล่อง เพื่อมาทำพิธีเททองหล่อรูปเหมือน ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล และท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

และอีกครั้งในตอนต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๓๕ เพื่อเททองหล่อรูปเหมือนขององค์หลวงปู่เอง

ที่โรงหล่อช่างสมนึก ซึ่งอยู่ในซอยวัดเพลงวิปัสสนา (จรัญสนิทวงศ์ ซอย ๓๗) เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ

เพื่อนำไปประดิษฐานที่ วัดสันติสังฆาราม บ้านบัว อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร วัดบ้านเกิดของท่านเอง

ขอเขียนย้อนเพื่อเรียกความทรงจำเกี่ยวกับวัดสันติสังฆาราม ลัก

นิดว่า หลวงปู่ ได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างพระอุโบสถตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จนแล้วเสร็จ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สด็จมาฝังลูกนิมิตในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ ในโอกาสเดียวกับงานฉลองอายุครบรอบ ๗๑ ปีของหลวงปู่

วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๕ หลวงปู่ได้เดินทางลงมากรุงเทพฯ อีกครั้งหนึ่ง โดยพักที่ บ้านกรุงเทพภavana สุขุมวิท ซอย ๓๖ จนถึงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๕ หลวงปู่จึงเข้าไปรับพัสดุเนื่องในโอกาสได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์จาก ที่ พระครูสันติวิธาน ขึ้นเป็นพระญาณสิทธิอาจารย์

หลังจากนั้น หลวงปู่ ก็เร่งรีบเดินทางกลับ ถ้ำผาปล่อง ด้วยมีภารกิจอื่นๆ รออยู่

เมื่อกลับถึงวัด หลวงปู่ก็ยังแลดูแจ่มใสเบิกบาน มิได้มีอาการให้เห็นว่า อาหารแต่อย่างใด

เข้ากรุงเทพฯ ครั้งสุดท้าย เพื่อเข้ารับพระราชทานสมณศักดิ์ที่พระญาณสิทธิอาจารย์ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๕

๑๑๕.

เกินความคาดคิดของศิษย์

เรื่องในตอนนี มาจากบทความชื่อ “รอนรอนอ่อนอัสตง” หมายถึงช่วงที่พระอาทิตย์ใกล้จะลับขอบฟ้า ได้ย้อนระลึกถึงหลวงปู่ตั้งแต่ครั้งเยาว์วัย มาจนถึงสุขภาพของท่านช่วงหลังอายุ ๘๐ จนถึงกาลมรณะดับสังขารของท่าน มีดังนี้ครับ :-

หลวงปู่ เกิดที่บ้านบัว จังหวัดสกลนคร เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ตั้งแต่ได้บรรพชาเมื่ออายุ ๑๗ ปี แล้วท่านก็อยู่ในสมณเพศตลอดมาจนถึงวันดับขันธเมื่ออายุ ๘๓ ปี

ตลอดเวลาอันยาวนานถึง ๖๖ ปี ในเพศบรรพชิต **หลวงปู่**ครองชีวิตอย่างฟ่องแผ้วงามพร้อมและหอมไกลด้วยศีลวัตร เป็นบัวงามที่สุดดอกหนึ่งในพระพุทธศาสนา ที่แตกสาขามาจากรากแก้วใหญ่ คือ **องค์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ** ประมาจารย์แห่งพระกรรมฐานในยุคปัจจุบัน

สำหรับลูกศิษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฆราวาส ซึ่งยึด**หลวงปู่**เป็นสรณะอย่างเหนียวแน่น เมตตาอันเต็มเปี่ยมไม่มีจำกัดไม่มีขีดคั่นของหลวงปู่ นับว่าเป็นคุณธรรมเด่นที่ประทับใจยิ่งกว่าสิ่งใด

หลวงปู่ ในช่วงปัจฉิมวัย ไม่ค่อยมีอาหารเบียดเบียนจนถึงขั้น

ล้มหมอนนอนเสื่อ

มีเพียงครั้งเดียว เมื่อท่านอายุ ๘๐ ปี ที่ท่านต้องเข้าโรงพยาบาลระยะหนึ่ง

หลังจากนั้นแล้ว แพทย์ได้ถวายการตรวจสุขภาพทั่วไปครั้งใหญ่ และถวายการบำบัดรักษาบางอย่าง ซึ่งทำให้**หลวงปู่**กระชุ่มกระชวยขึ้นเป็นอันมาก จนองค์ท่านเองถึงกับออกปากว่า

“รู้สึกแข็งแรงเหมือนตอนเป็นเณรเลย”

ว่าแล้ว**หลวงปู่** ก็ลุกขึ้นเดินอย่างกระฉับกระเฉงให้ลูกศิษย์ดูประกอบด้วย ทำให้หลายๆ คนคาดหวังว่า**หลวงปู่**คงเจริญอายุถึง ๙๐ เป็นอย่างต่ำ

หลังวันทำบุญในโอกาสที่**หลวงปู่**เจริญอายุครบ ๘๐ ปี ไม่กี่วัน**หลวงปู่**ปรารภกับลูกศิษย์ หลานศิษย์ว่า

“หลวงปู่เดี๋ยวนี้เป็นพระเก่าพระแก่ ทำอะไรก็หลงลืม พระพุทธเจ้าเมื่อท่านอายุ ๘๐ ปี ท่านไม่หลงลืม ท่านก็ละสังขารเข้าสู่นิพพาน”

“แล้วหลวงปู่ กะจะอยู่ถึงอายุเท่าไรเจ้าคะ ?” เสียงหลานศิษย์คนหนึ่งถามขึ้น

“อยู่ไปเรื่อยๆ” **หลวงปู่**ตอบเสียงเรื่อยๆ เหมือนกัน

ทุกคนที่ชุมนุมกันที่ **บ้านกรุงเทพภาวนา** ในวันนั้นต่างก็ดีใจและวางใจ

หลายคนตีความเอาเองว่า **หลวงปู่**คงอายุยืน **อยู่ไปเรื่อยๆ** อย่างที่**หลวงปู่**ว่า อาจจะเฉียดๆ ร้อยปีอย่าง**หลวงปู่**แหวนก็เป็นได้

บางคนที่ประมาทมัวเมา คิดว่า**หลวงปู่** จะอยู่เป็นที่พึ่งได้อีกนาน ก็ประมาทมัวเมาต่อไป

จนกระทั่ง**หลวงปู่**ละสังขารไปอย่างกะทันหัน ในเช้ามีวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ หลังกลับจากรับพระราชทานสมณศักดิ์ที่กรุงเทพฯ ถึง**ถ้ำผาล่อง** เพียง ๑ วัน

ลูกศิษย์ลูกหาส่วนมาก โดยเฉพาะฝ่ายฆราวาส แทบช็อคเมื่อเจอของจริงที่**หลวงปู่**พร่ำบอก ชักซ้อม ทบทวนให้ตลอดมาชั่วชีวิตของท่าน ยิ่งเมื่อไปทันร่วมงาน**ถวายรดน้ำศพหลวงปู่** ท่านคงปลงสังเวยที่เห็นว่าลูกศิษย์สอบ **“มรณกรรมฐาน”** ตกกันเป็นแถว

ต่างวิพากษ์วิจารณ์กันต่างๆ นานาในทำนองว่า **“หลวงปู่จะไปก็ไม่บอก !”**

จนเวลาผ่านไปและได้ย้อนรำลึกถึงเหตุการณ์บางอย่าง โดยเฉพาะในช่วงไม่กี่เดือนก่อนหลวงปู่จากไป **หลายคนได้ตระหนักว่า แท้ที่จริงหลวงปู่ได้แสดงให้เห็นเป็นนัยๆ มาโดยลำดับ**

๑๑๖.

แปลกแต่ไม่เฉลียวใจ

ท่านผู้อ่านก็คงรับทราบอย่างชัดเจนแล้วว่า ตอนนี่เรากำลังว่ากันด้วยเหตุการณ์ช่วงสุดท้ายก่อนที่ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** จะลาชั้นร์ในเดือนสิงหาคม ๒๕๓๕

และเรื่องที่น่าสนใจในช่วงนี้ เป็นการประมวลประสมการณ์จากศิษย์ของหลวงปู่บางท่านว่า ได้สัมผัสกับเหตุการณ์บอกเหตุล่วงหน้าอะไรบ้าง ส่วนใหญ่เป็นการย้อนระลึกถึงเหตุการณ์ที่ตนเองประสบ ภายหลังจากที่**หลวงปู่** ท่านมรณภาพแล้ว

ในเรื่องนี้เป็นประสบการณ์ของคนขับรถของ**หลวงปู่** ซึ่งรับใช้ใกล้ชิดกับหลวงปู่เป็นสิบๆ ปี

คนขับรถได้พูดถึงเรื่อง “แปลก” ๒ เหตุการณ์ อยู่ในบทความคนละเรื่อง แต่ผมขออนุญาตนำมาเขียนลงในตอนเดียวกัน ดังนี้ :-

เหตุการณ์ที่ ๑

ช่วงหนึ่งที่งานพระเจดีย์จวนเสร็จ (พ.ศ. ๒๕๓๕) แต่ก็ยังไม่เสร็จเสียที วันหนึ่งหลวงปู่เรียกหาคนขับรถแต่เช้า

“ท่านสั่งให้ผมขับไปที่โรงเลื่อยจักรข้างเผือก ท่านจะไปลงไม้เอง” คนขับรถเริ่มเล่าเหตุการณ์ย้อนหลัง

“ผมก็นึกแปลกใจว่า **ทำไมท่านจึงรีบร้อนอย่างนี้** ดูผิดปกติวิสัย เพราะปกติ**หลวงปู่** ไม่เคยเกี่ยวข้องกับเรื่องจัดซื้อวัสดุอะไรเลย ไปถึงโรงเลื่อยยังไม่แปดโมง ประตู่ยังไม่เปิดด้วยซ้ำ ผมต้องจัดให้ท่านฉันในรถ”

อันนี้เป็นเรื่อง**แปลก** ครั้งทีหนึ่ง ที่คนขับรถเห็นเป็นเรื่องผิดสังเกต แต่ก็ไม่มีข้อมูลอะไรเพิ่มเติมมากไปกว่านี้

เหตุการณ์ที่ ๒ : อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไปนะ

อีกเรื่องหนึ่งที่คนขับรถเห็นว่าเป็นเรื่องแปลกทีเดียว แต่ก็ได้เฉลียวใจอยู่ดี คือ **หลังงานยกยอดฉัตรพระเจดีย์เพียง ๒ วัน** คือในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๕ **หลวงปู่ก็ไปโปรดโยมที่สันกำแพง**

ตามปกติแล้ว ทุกวันที่ ๙ สิงหาคม **หลวงปู่**รับนิมนต์ไปโปรดโยมที่บ้านในอำเภอสันกำแพงเป็นประจำติดต่อกันทุกปี และเป็นทีที่ทราบกันดีว่าในวันนั้น**หลวงปู่**ไม่รับนิมนต์อื่น

สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อได้รับคำสั่งให้ไป**สันกำแพง** คนขับรถจึงแปลกใจ จนต้องกราบเรียนถามว่า

“หลวงปู่ จำผิดหรือเปล่าครับ ที่เคยนิมนต์ในวันที่ ๙ สิงหาคม ไม่ใช่เดือนนี้”

แต่**หลวงปู่** ก็ยืนยันสั้นๆ ว่า **“ไม่ผิด เขานิมนต์”**

ไปถึง**สันกำแพง** ก่อนแปดโมงเช้า เจ้าของบ้านก็ยังไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ ประกอบกับเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ บ้านยังปิดเงียบอยู่

คนขับรถได้รับเข้าไปบอกกับเจ้าของบ้าน ซึ่งเจ้าของบ้านยังออก

มารับอย่างงงๆ

คนขับรถบอกว่า “จะ**ใช้วัน**ของคุณหรือไม่ **หลวงปู่**ท่านก็มาแล้วนะครับ **วันนี้คือวันนี้** วันหน้าก็คือวันหน้า **หลวงปู่**เดี๋ยวนี้ไม่เหมือนแต่ก่อน **วันนี้ท่านมาโปรดแล้ว** วันหน้าท่านอาจจะ**มาได้”**

ตอนนั้นทาง**ถ้าผาล่อง** ยังไม่ได้ทราบข่าวว่า **หลวงปู่**ได้รับพระมหากรุณาธิคุณเลื่อนสมณศักดิ์ด้วยซ้ำ

สำหรับเจ้าของบ้านเอง ก็ได้เปิดเผยความรู้สึกที่ได้รับเมตตาจาก**หลวงปู่** เป็นพิเศษในวันนั้นว่า

“ทั้งแปลกใจและตื่นเต้นคะ เด็กขึ้นไปบอก ดิฉันยังไม่ค่อยเชื่อว่าเป็น**หลวงปู่** แต่ก็รีบลงมา เห็นท่านนั่งค้อยอยู่ก็เข้าไปกราบขออภัย

วันนั้นที่บ้านก็บังเอิญไม่มีอาหารสด ตลาดก็วายแล้วด้วย ได้แต่เห็นเดชะมาตัมถวาย กับน้ำพริกผักลวก แล้วมี**ไขดาว ๒ ฟอง ไข่ต้ม ๒ ฟอง** **ท่านก็ฉันให้หมดเลย**

พอฉันเสร็จท่านก็เทศน์สอน**วิธีภาวนา** และยังมีเมตตาบอกว่า**หลวงปู่**มาแล้ว มีอะไรอีกก็ว่ามา

เราได้ยกพระพุทธรูปพร้อมเขียนทั้ง ๘ องค์ และรูปบูชาทั้งหมดมาให้ท่านอธิษฐาน

ก่อนกลับ หลวงปู่ยังให้พรอีกว่า ให้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไปนะ”

๑๑๗.

เทวดาไม่เมตตา ก็ขอมนุษย์ !

มีเรื่องแปลกใจที่เกิดขึ้นกับหลวงปู่สิม พุทธาจาโร ที่ลูกศิษย์ที่ **ถ้าผาปล่อง** ได้ตั้งข้อสังเกต คือ ช่วงก่อนถึงงานฉลองเจดีย์ (ต้นเดือน มิถุนายน ๒๕๓๕) หลวงปู่สั่งให้งดรับนิมนต์ ที่รับไว้ล่วงหน้าก็ให้บอก งดไปทั้งหมด

แต่แล้ว หลวงปู่ก็กลับให้รับนิมนต์ได้และโดยไม่ให้ปฏิเสธแม้ **แต่รายเดียว**

แม้บางวันที่กิจนิมนต์มีมาก ลูกศิษย์ขอตัดทอนลงเพราะกลัวเกิน กำลัง หลวงปู่ก็ไม่อนุญาต

ต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๓๕ เมื่อได้ทราบข่าวว่าหลวงปู่ได้รับ พระมหากรุณาธิคุณเลื่อนสมณศักดิ์เป็นที่ **พระญาณสิทธิธจารย์** และ จะเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเตรียมตัวเข้าร่วมพิธีในพระบรมมหาราชวัง ครบครันนี้ (ที่ **สันกำแพง** ที่หลวงปู่เพิ่งไปโปรดมา) ได้ขึ้นไปกราบ ไม่ได้เฉลียวใจเลยว่าเป็นการกราบหลวงปู่ เป็นครั้งสุดท้าย

และในปีนั้น **ถ้าผาปล่อง** ก็แห้งแล้งจริงๆ ฝนตกน้อยมาก แม้ **หลวงปู่** ได้พาลูกศิษย์สวดขอฝนแล้วก็ตาม

ช่วงนั้น หลวงปู่ ให้เอน้ำไปด้วย ท่านปรารภกับโยมว่า

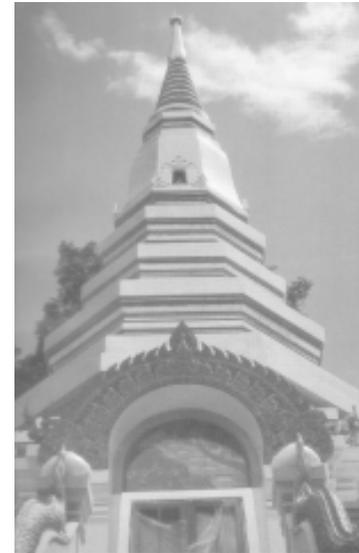
“น้ำแห้ง สวดมนต์แล้วเทวดาท่านไม่เมตตา เราขอมนุษย์ดีกว่า

น้ำหวานด้วยนะ เอานะ เอามาเป็นคันรถเลย พระจะเหนื่อยมากเพราะ มิงาน”

เมื่อโยมกราบเรียนถามว่า **งานอะไร ? หลวงปู่ไม่ตอบ** บอก เพียงสั้นๆ ว่า **“เอามาเถอะ !”**

ใครเลยจะคิดว่างานนั้นคืองานลาจากขององค์ท่านเอง !

๑๑๘.

อย่าไปเลยราชบุรี

เรื่องนี้ก็น่าแปลก ที่หลวงปู่แสดงเป็นนัยคล้ายจะบอกให้รู้ว่าท่าน
จะละสังขาร :-

จนเข้าพรรษา (ปี ๒๕๓๕) แม่ชีรูปหนึ่งของถ้ำผาปล่องได้รับ
คำสั่งว่า หลวงปู่ให้หา
เมื่อขึ้นไปกราบก็ต้องแปลกใจ เมื่อหลวงปู่ ถามว่า
“แม่ชี... จะไปจำพรรษาที่ราชบุรีหรือ ? คิดถึงราชบุรีหรือ ?
มีอะไรสำคัญนักหนาถึงต้องไป”

แม่ชีได้ซื้อตั๋วรถทัวร์ไว้แล้ว ตั้งใจว่าจนถึงวันออกเดินทาง
จะขึ้นไปกราบเรียนหลวงปู่ ขอลากลับไปจำพรรษายังวัดเดิมที่ราชบุรี
เมื่อหลวงปู่ ดักคอกถามนำเหมือนอยากให้อยู่ถ้ำผาปล่องก็เลยอึ้ง
ไป

อีกอย่างก็งงด้วย เพราะหลวงปู่ไม่เคยถามมากอย่างนี้
“ปกติพอกราบลาไปไหน ท่านก็ถามแค่ จะไปกี่วัน พอกลับ ขึ้นไป
กราบก็ กลับแล้วหรือ เท่านั้นเอง”

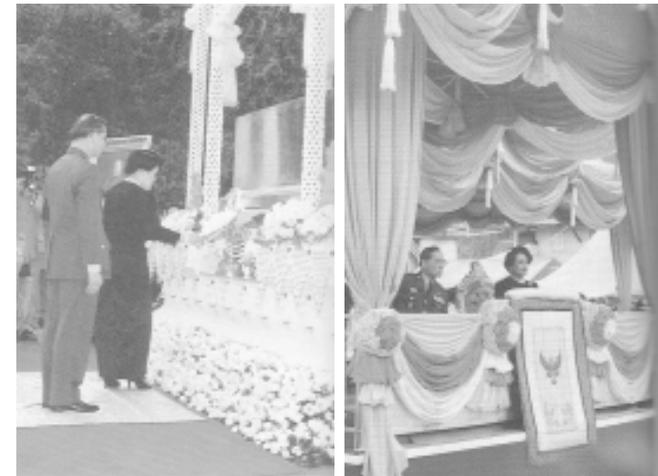
กลับลงมาแล้วก็ยังคิดอยู่ว่า “จะไป” พอติ “คุณเป้า” มารวบ

หัวรวบทางพาขึ้นไปกราบหลวงปู่ อีกครั้ง พร้อมกับรับปากกับหลวงปู่
ด้วยว่า “จะอยู่”

แม่ชีเผยความรู้สึกในตอนนั้นว่า
“ก็เลยเหมือนตกกระไดพลอยโจน เมื่อท่านมาสิ้นไปในกลาง
พรรษา ถึงได้รู้ว่าท่านเมตตาเรา

ที่จริง วันนั้นหลวงปู่ คงอยากบอกว่า ท่านจะไม่อยู่แล้ว เพราะ
ถ้าท่านไม่เอ่ยปาก และคุณเป้าไม่มารวบรัด พรรษานั้นแม่ชีคงไปอยู่ที่
ราชบุรี แล้วก็ต้องเสียใจไปตลอดชีวิตที่ไม่ได้อยู่กับหลวงปู่ในวาระสุด
ท้ายของท่าน !”

๑๑๙.

ให้ถ่ายรูปศิษย์ทุกคน

เรื่องนี้ก็น่าแปลกอีกเรื่องหนึ่ง ดังนี้ :-

ย้อนหลังไปถึงวันเข้าพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๓๔

โยมคนหนึ่งซึ่งคุ้นเคยกับ **ถ้าผาปล่อง** ได้เล่าเหตุการณ์ซึ่งเหมือนกับ **หลวงปู่** ได้แสดงเป็นนัยให้ลูกศิษย์ที่ชุมนุมกันอยู่ในคิณนั้น **ได้รู้ล่วงหน้าถึงการละสังขารของท่าน**

แต่ก็ไม่มีผู้ใดเฉลียวใจคิดไปไกลถึงเพียงนั้น เข้าใจเอาว่าหลวงปู่ลาลูกศิษย์ถ้าผาปล่องเพื่อไปจำพรรษาที่สกลนครในปีต่อไป

วันนั้น เมื่อหลวงปู่กลับจากเยี่ยมวัดคำประมง (จังหวัดสกลนคร) ท่านก็สั่งให้จดชื่อพระเถระและญาติโยมที่อยู่บนถ้าผาปล่องในวันนั้นขึ้นไปให้ท่าน กำชับให้เขียนชื่อ นามสกุล ให้ครบทุกคนลงในกระดาษแผ่นเดียวกัน

ก่อนทำวัตรเย็น เมื่อสมาชิกไปพร้อมหน้ากันที่ถ้า **หลวงปู่** อ่านรายชื่อในแผ่นกระดาษและมองหน้าลูกศิษย์เรียงไปตามลำดับ แล้วก็มาสะดุดลงที่เด็กน้อยคนหนึ่ง ซึ่งเป็นสมาชิกที่คุ้นเคยกับ **ถ้าผาปล่อง** ด้วยเหมือนกัน

“ทำไมไม่มีชื่อเด็กน้อย ?” หลวงปู่ถามขึ้น

เมื่อผู้ปกครองกราบเรียนว่าใส่ชื่อจริง **หลวงปู่ก็เขียนชื่อเล่นที่ท่านรู้จัก กำกับชื่อ นามสกุลจริงของเด็ก ด้วยตัวของท่านเอง**

จากนั้นจึงให้โยงสายสิญจน์เพื่อประกอบพิธีสวดพุทธมนต์ตามที่เคยปฏิบัติเป็นประจำในวันเข้าพรรษา

หลังจากเสร็จพิธี **หลวงปู่** เรียกหาคนขับรถให้เข้าไปนั่งใกล้ท่าน และอุบโลภนให้เป็นช่างภาพ ถ่ายรูปลูกศิษย์ที่อยู่บนถ้าในคิณนั้น เริ่มจากด้านหลังก่อน **กำชับว่าให้ติดทุกคน** จากนั้นก็ถ่ายจากด้านหลัง

ระหว่างนั้น **หลวงปู่** ก็จัดจีวรให้ดูเรียบร้อยด้วย เสร็จแล้วให้ถ่ายรูปซ้ำหลายๆ ครั้ง

“อันนี้ผมก็เห็นแปลกอยู่” คนขับรถเล่า

“ปกติท่านไม่ชอบถ่ายรูป ยิ่งสั่งให้ถ่ายท่านนั้นท่านยิ่งไม่ไหวสิสยของหลวงปู่เลย และท่านไม่เคยสนใจจัดจีวรอย่างที่ทำในวันนั้นด้วย”

ทุกคนที่อยู่บนถ้าผาปล่องในคิณนั้นก็เลยมีรูปถ่ายกับหลวงปู่ในปีสุดท้ายที่ได้จำพรรษาที่ถ้าผาปล่อง

ยกเว้นคนๆ เดียว คือ **คนขับรถ** ผู้ใกล้ชิด ซึ่งมักกังวลว่าฝีมือถ่ายภาพของตัวเองในคิณนั้นคงไม่เป็นที่ประทับใจ จนไม่ได้นึกถึงการที่จะถ่ายรูปกับ **หลวงปู่** แม้ท่านได้เมตตาถามแล้วถามอีกว่า

“ไม่เอากมีรูปถ่ายกับหลวงปู่ไว้เป็นที่ระลึกหรือ ?”

๑๒๐.

เตรียมพร้อมการเดินทางไกล

เรื่องนี้เป็นประสบการณ์ที่เล่าโดยคนขับรถของหลวงปู่อีก
เช่นกัน :-

แต่ไหนแต่ไรมาหลวงปู่เป็นคน “ตรงต่อเวลา” ในการประกอบ
ภารกิจทุกอย่างท่านเตรียมพร้อมก่อนเวลาเสมอ

ไม่ว่าเดินทางด้วยวิธีใด สำหรับหลวงปู่แล้ว ไม่มีคำว่ามาสาย
หรือตกรถตกเรือเป็นอันขาด

มาทำวัตร หลวงปู่ ก็มาก่อนลูกศิษย์ เพราะท่านตื่นตั้งแต่ยังไม่
ตีสาม

เพราะฉะนั้น ใครยึดขาดชักช้าทำให้ท่านต้องรอ มักถูกเรียกว่า
“คนหัวโบราณ ไม่ทันสมัย” แม้ผู้ถูกเรียกเป็นคนรุ่นเยาว์และสมัยใหม่
เพียงใดก็ตาม

“ครั้งหนึ่งหลวงปู่เรียกหาผมแต่เช้า”

คนขับรถเล่าเรื่องเป็นตัวอย่าง เพื่อยืนยันอุปนิสัยของหลวงปู่
ในข้อนี้

“ผมก็รู้แล้วว่าจะมีการเดินทาง ก็กะเวลาให้ท่านฉันเสร็จ แล้ว
ก็เตรียมตัว เลยไม่ได้ขึ้นไปหาทันที ทำนั่นทำนี่ไปพลางๆ

ที่ไหนได้ พอผมขึ้นไปบนถ้ำ ท่านลงเขาไปแล้ว
ผมตกใจมาก รีบวิ่งตามลงไป พบว่าท่านรออยู่ในรถแล้ว แต่
ก็ไม่ได้ตำหนิ

ตั้งแต่นั้นมา ผมต้องคอยสังเกต ถ้าเห็นท่านห่มผ้าสีกรัก ซึ่ง
ท่านใช้ประจำเวลาเดินทางไกล ผมไปเฝ้าคอยหน้าห้องเลย ไม่ต้องให้
ท่านเรียก

ระยะก่อนที่ท่านจะสิ้นไม่นาน บ่อยครั้งที่ผมเห็นท่านห่มผ้าสีกรัก
ผมก็รีบไปคอยหน้าห้อง แต่ท่านกลับไม่ได้ไปไหน แล้วก็จำวัดในชุดนั้น
ยามกับไฟฉายวางไว้เรียบร้อยข้างเตียง เป็นอย่างนี้ทุกวัน

ผมเพิ่งมานึกออกตอนหลังว่า

ท่านเตรียมพร้อมสำหรับการเดินทางไกลด้วย “ยาน” ของท่าน
เอง ไม่ต้องใช้ผมอีกแล้ว !”

๑๒๑.

ปฏิบัติการกิจสุดท้าย

ดูชื่อหัวเรื่องข้างบนแล้วน้ำตาซึมนะครับ ต่อไปนี้เป็นบันทึกจากคำให้การของลูกศิษย์ในกรุงเทพฯ ถึงภารกิจของหลวงปู่สิม พุทธาจาโร วันต่อวัน ในช่วงเดินทางมาพักที่**บ้านกรุงเทพภาวนา** สุขุมวิท ซอย ๓๖ เพื่อรอเข้ารับพระราชทานสมณศักดิ์ในพระบรมมหาราชวัง อันเป็นการปฏิบัติการกิจสุดท้ายของหลวงปู่

บันทึกนี้เขียนภายใต้หัวข้อ “**เข็นสังขาร**” ในหนังสือ “**ละอองธรรม**” ครับผม :-

ต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ลูกศิษย์ที่**ถ้าผาปล่อง**รู้สึกแปลกใจที่สังเกตเห็นว่า **หลวงปู่**มีที่ท่ากระตือรือร้นต่อข่าวที่ว่าท่านได้รับพระมหากรุณาธิคุณเลื่อนสมณศักดิ์เป็นที่**พระญาณสิทธิศาสตร์**

ทั้งๆ ที่ข่าวทำนองนี้เคยมีมาก่อนหลายครั้งแล้ว แต่**หลวงปู่**วางเฉยเหมือนแผ่นดิน เสมอ

จนกระทั่งครั้งนี้ เมื่อได้รับการยืนยันแน่นอนแล้ว **หลวงปู่**จึงเตรียมตัวเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อ**เข้ารับพระราชทาน**พัดยศจาก**พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**

จากคำบอกเล่าของพระและโยมที่ช่วยกันถวายการอุปฐากที่**บ้านกรุงเทพภาวนา** ทำให้พอมองเห็นภาพว่า **หลวงปู่**คงต้องใช้ความ

พยายามอย่างที่สุดในการ “**เข็นสังขาร**” ของท่าน เพื่อปฏิบัติการกิจสุดท้ายในพระบรมมหาราชวัง

เพราะสภาพของหลวงปู่ในตอนนั้น คงเหมือนตะเกียงที่มีแสงเพียงริบหรี่จวนจะสิ้นเชื้อเต็มที

๖ สิงหาคม ๒๕๓๕

บ่ายสี่โมงกว่า **หลวงปู่**ออกเดินทางจาก**ถ้าผาปล่อง**ด้วยรถยนต์นั่งประจำตัว ถึง**บ้านกรุงเทพภาวนา** (สุขุมวิท ๓๖) ประมาณเที่ยงคืน คนขับรถถวายน้ำ ถวายยาม แล้วกราบลาไปพักผ่อนเมื่อเวลาประมาณ ๑ นาฬิกา

๗ สิงหาคม ๒๕๓๕

ตอนเช้า ญาติโยมมากกราบถวายอาหาร แม่ชียกสำรับจากครัวขึ้นไปด้วย

แต่ภายในห้องหลวงปู่ นอกจากเสียงเครื่องปรับอากาศแล้วก็ไม่มีสรรพสำเนียงอื่นใดเลย

“**หลวงปู่**ครับ ! **หลวงปู่**ครับ !”

คนขับรถส่งเสียงปลุก แต่คำตอบก็คือความเงียบ จึงได้ไขกุญแจเปิดประตูเข้าไป ภาพที่เห็นทำให้รู้สึกสงสารหลวงปู่จับใจ

“**หลวงปู่** ท่านนอนเหนื่อยคล้ายหมดแรง ท่อนล่างเลื่อนไหลลงจากเตียงแล้วครับ พอเห็นหน้าผม ท่านก็บอกเสียงเบาว่า **มันไหลลง** **ไปคนเดียว** (ไหลลงไปเอง)

ไป

ผมเลยกราบเรียนว่าจะจัดให้ท่านฉันในห้อง **หลวงปู่**ไม่ต้องออก

ท่านตอบว่า **“ยังจะกินอยู่ดี กินไม่รู้จักจบสิ้น”**

วันนั้นหลวงปู่ฉันได้เพียง ๓ คำ

๑๒๒.

อีก ๔ วันระหว่างรอ

อีก ๔ วันต่อมา ระหว่างพักที่**บ้านกรุงเทพภาวณา หลวงปู่**ต้อง **“เข็นสังขาร”** เพื่อรอการเข้าวัง พร้อมทั้งโปรดญาติโยมด้วยความอดทนยิ่ง :-

๘ สิงหาคม ๒๔๓๕

พระอาจารย์อานนท์ อดีตพระอุปัฏฐาก และพำนักที่**วัดสันติสังฆาราม** บ้านบัว อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร ได้ข่าวว่า**หลวงปู่**ลงมากรุงเทพฯ เพื่อรับพระราชทานพัดยศ ตอนกลางคืนเกิดฝันว่า **หลวงปู่** **อาหาร อากาศไม่ดีเลย**

รุ่งเช้า**พระอาจารย์อานนท์**ก็รีบเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ซึ่งก็พอดีกันกับที่โยมทาง**บ้านกรุงเทพภาวณา** กำลังโทรศัพท์ตามตัวท่านเป็นเจ้าละห้วน เนื่องด้วย**หลวงปู่**มีอาการ **“ไม่ดีเลย”** จริงๆ เสียด้วย ท่านก็เลยมีโอกาสได้มาทำหน้าที่อุปัฏฐาก**หลวงปู่**อีกครั้งหนึ่ง

“เป็นบุญที่อาตมาได้ปฏิบัติหลวงปู่เป็นครั้งสุดท้าย!”

ตอนเย็น ญาติโยมมากราบถวายของ **หลวงปู่**ยังคงนอนเหน้อยอ่อนอยู่ในห้อง

เมื่อคนขับรถเข้าไปกราบเรียนว่ามีโยมมารอถวายของ จะทอดผ้า
รับพระเคนออกไปข้างนอก ให้**หลวงปู่**นอนรับในห้องไม่ต้องออกไป ท่าน
ก็พยักหน้าเห็นด้วย

แต่พอประตูห้องเปิด ญาติโยมก็กรูเข้าไปในห้อง **หลวงปู่**จึงต้อง
รวบรวมกำลังลุกขึ้นมารับพระเคนของ

มีคนเอารูปไปให้**หลวงปู่**เซ็นด้วย คนขับรถสังเกตเห็นว่ามีของท่าน
ล้น เขียนผิดเขียนถูก

๙ สิงหาคม ๒๕๓๕

ตอนเช้า โยมออกไปข้างนอกเพื่อหาซื้อ**รถเข็น** เนื่องจาก**หลวงปู่**
อ่อนเพลียป้อแป้เต็มทีอย่างเห็นได้ชัด

ตอนบ่าย **หลวงปู่**ออกมาข้างนอกซึ่งเปิดพัดลมทิ้งไว้ ท่านฉีก
ปฏิทินออกไปทีละใบ (ใบละ ๑ วัน) เพื่อนับดูจนถึงวันที่ ๑๒ สิงหาคม

หลวงปู่หมดแรง ใบปฏิทินที่ฉีกออกมาก็ถูกพัดลมพัดปลิวกระจาย
ไปทั่ว **หลวงปู่**ถึงกับคลานเข้าห้อง

ตอนเย็น **พระอาจารย์อานนท์** เดินทางมาถึงบ้านกรุงเทพมหานคร
แล้วเข้าถวายการอุปัฏฐากทันที

เนื่องจากเมื่อตอนเช้ามีคนมากราบขอ**เส็นเกศ**ของ**หลวงปู่** (วันนั้น
เป็นวันโกน) เมื่อ**พระอาจารย์อานนท์**ปลงผมถวาย **หลวงปู่**บอกว่า

“เอาผมอานนท์ใส่ให้เขาไปด้วยซี เขาจะได้เยอะๆ”

เรื่องปลงผมนี้**พระอาจารย์อานนท์**ท่านออกตัวว่า ตัวท่านเอง

ไม่เคยปลงผมถวาย**หลวงปู่**มาก่อนแม้แต่ครั้งเดียว ทั้งๆ ที่เป็นพระ
อุปัฏฐากอยู่หลายปี

**“อาตมาปลงไม่ได้ มือไม่เที่ยง สมาธิไม่ดี อีกอย่างหลวงปู่มีขี้
กะต้อด (หูด) เม็ดหนึ่งบนศีรษะท่าน ซึ่งทำให้ยากแก่การปลงผม กลัว
มีดโกนจะไปเฉือนเอาหูดเข้า เรื่องปลงผมนี้ต้องท่านเจริญ”**

พระอาจารย์อานนท์ หมายถึงพระอุปัฏฐากอีกองค์หนึ่งซึ่งรับ
หน้าที่ต่อจากท่าน

ในช่วงการถวายอุปัฏฐากนี้ **หลวงปู่**ปรารภว่า

“นนท์เอ๊ย! สังขารหลวงปู่ไม่ไหวแล้ว บังคับมันไม่ได้”

พระอาจารย์อานนท์ เล่าว่า ต้องคอยสังเกตกิริยาอาการของ**หลวง
ปู่** ถ้าท่านขยับตัวต้องรีบเอากระโถนเข้าไปรองเพราะ**หลวงปู่**กลั้นปัสสาวะ
ไม่ได้แล้ว

ตอนกลางคืน **หลวงปู่** มีเลือดไหลออกทางจมูก ท่านลืงบอกว่า
“อานนท์ คืนนี้นอนนี้ ข้างเตียงหลวงปู่นี้แหละ อย่าไปไหน”

๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๕

ตอนเช้า พระอุปัฏฐากกราบเรียนขออนุญาตไปทำธุระข้างนอก
ตอนเย็นจึงจะกลับมาใหม่ **หลวงปู่**บอกว่า

“ปล่อยธุระไปก่อน ไม่ต้องไปไหนทำอะไรทั้งนั้น”

เวลานั้น **หลวงปู่**ไม่มีแรงพอที่จะเอื้อมไปตักอาหาร แคยกช้อน
ขึ้นถึงปากก็แทบไม่ไหวแล้ว

พระอุปัฏฐากได้ขอโอกาสให้แม่ชีถวายข้าวต้มตอนเพล เพราะกลัวหลวงปู่จะได้รับอาหารไม่เพียงพอ ซึ่งท่านก็อนุโลมตาม

ตอนเย็น ก็ขอถวายชอคโกแลตดำ พร้อมกับน้ำชา หลวงปู่ให้พระบิชชอคโกแลตคำเล็กๆ ป้อน ทั้งๆ ที่ปกติท่านไม่เคยฉันชอคโกแลตดำหลังเพลเลย

พระอาจารย์อานนท์สังเกตเห็นอาการหลวงปู่แล้วก็ให้รู้สึกหัวใจนี้ถึงที่หลวงปู่เคยปรารภหลายครั้งว่า

“ถ้าช่วยเหลือตัวเองไม่ได้แล้ว อยู่ลำบาก”

๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๕

ตอนเย็น เมื่อพระอุปัฏฐากถวายการเช็ดตัวหลวงปู่ด้วยโคโลญน์ พร้อมกับกราบเรียนว่า

“โคโลญน์นี่เช็ดตัวดีนะครับหลวงปู่ เช็ดแล้วสดชื่น”

“มันสดชื่นจริงหรือ” หลวงปู่ถาม

“ถ้าจริง เวลาตายจะได้เอามาเช็ด!”

๑๒๓.

วันเข้าวัง-วันมงคล

๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๕

ตอนเช้า ก่อนออกเดินทางไปยังพระบรมมหาราชวัง หลวงปู่สั่งว่า จะฉันเพลที่บ้านกรุงเทพภูวนาก่อน และให้เป็นข้าวต้ม

เมื่อไปถึง พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทางสำนักพระราชวังได้จัดห้องพักของกองแพทย์หลวงถวายให้หลวงปู่ได้พักรอพระราชพิธี ทั้งนี้ โดยการประสานงานของ พระอาจารย์ธงชัย ธมฺมชโย ลูกศิษย์ของหลวงปู่ที่ วัดบวรนิเวศวิหาร

ปกติเวลาจำวัด หลวงปู่นอนตะแคงขวาในท่าสี่ไสยาสน์ แต่ระหว่างพักผ่อนที่ห้องพยาบาลของกองแพทย์หลวง พระอุปัฏฐากสังเกตเห็นว่า หลวงปู่ นอนหงาย มือประสานกันไว้บนนอก พอท่านหลับแล้วแขนขวาตกลงมาพาดอยู่ข้างตัวในลักษณะมือแบออกมา

พระอุปัฏฐากซึ่งนั่งเฝ้าอยู่ข้างๆ ถึงกับสะดุ้งในใจ

“โอ้หลวงปู่! ทำไมนอนท่านี้ เหมือนนอนให้ลูกศิษย์รดน้ำศพ!”

เมื่อได้เวลา ผู้ติดตามเข็นรถไปส่งหลวงปู่ที่ประตูพระที่นั่ง จากนั้นเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังได้ช่วยเข็นรถของหลวงปู่ออกไปรับพระราช

ทานปัตตจากพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยไม่ต้องไปนั่ง
แถวตามลำดับ

และทรงมีพระมหากรุณาธิคุณยกเว้นให้หลวงปู่ไม่ต้องออกไป
ไปห่มผ้าไตร หลังรับพระราชทานปัตต

บ่ายเกือบเย็นแล้ว เมื่อเข็นรถของหลวงปู่กลับออกมาจากประตู
พระที่นั่ง พอเห็นคณะที่ไปรอรับ หลวงปู่ ก็ปรารภกับพระอุปัชฌาย์ว่า
กับโล่งใจว่า

“นนท์เอ๊ย! หลวงปู่หมดภาระแล้ว หมดเรื่องหมดราวเสียที”

พระอาจารย์อานนท์บอกภายหลังว่า **“อาตมาคิดว่าท่านคงตั้งใจ
ถวายพระราชกุศลเป็นครั้งสุดท้าย”**

วันนั้น ภายในพระบรมมหาราชวังรถติดมาก อากาศก็ร้อนอบ
อ้าว กว่าหลวงปู่จะขึ้นรถได้ก็ต้องนั่งรอในรถเข็นนานทีเดียว เกือบ ๒
ชั่วโมง

โยมที่ไปรอรับคนหนึ่งกราบเรียนถามขึ้นว่า

“หลวงปู่เหนื่อยไหมเจ้าคะ?”

คำตอบของหลวงปู่ทำให้คนฟังแทบน้ำตาหยดด้วยสงสารท่าน

“เหนื่อยจนพูดไม่ถูกแล้ว!”

พระอาจารย์อานนท์ เข้าไปกราบลาแทบเท้าเป็นครั้งสุดท้าย
และได้กราบอาราธนานิมนต์ขึ้นว่า

“ขอให้หลวงปู่ดำรงชั้นธัมมอยู่ให้นานที่สุดที่จะนานได้”

หลวงปู่นิ่ง ปกติเวลาได้รับอาราธนาในทำนองนี้ ท่านมักจะย้อน
ถามแบบซ้ำๆ ว่า **“คนนิมนต์นี้จะอยู่ได้หรือเปล่า?”**

เย็นแล้ว เมื่อรถออกจากประตูพระบรมมหาราชวัง หลวงปู่สั่ง
ให้ตรงกลับเชียงใหม่ในเส้นทางเดิม แต่ยังอุทิศให้เป็นห่วงคนขับรถและผู้ร่วมโดยสาร

“วันนี้ได้กินข้าวกันหรือยัง แวะกินข้าวกันก่อนก็ได้”

ออกจากกรุงเทพฯ หลวงปู่หลับตลอดทาง จนถึงนครสวรรค์
ท่านบอกคนขับรถว่า

“เพื่อนเอ๊ย! จอดให้เทหมีมูตรหน่อย”

(คนขับรถหลวงปู่ชื่อ คุณเพื่อน นะครับ)

หลวงปู่เปิดประตูรถ เทปัสสาวะออกนอกรถด้วยองค์ท่านเอง
แล้วท่านไม่มีแรงปิดประตู

เมื่อรถเลยลำปาง ขณะรถกำลังขึ้นเขา คนขับรถได้ยินเสียงดัง
โถก เหมือนเทน้ำลงถึงเปล่า

“ผมคิดว่าธาตุไฟท่านคงแตก!”

“หลวงปู่เหนื่อยไหมเจ้าคะ?”

“เหนื่อยจนพูดไม่ถูกแล้ว”

๑๒๔.

สู่แดนอันเกษม

๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๕

รถถึงถ้ำผาปล่องเวลาประมาณ ๓ นาฬิกา

วันนั้นทั้งวัน หลวงปู่นอนพักผ่อนอยู่ข้างในโดยไม่ได้ฉันอะไรเลย
แม้แต่น้ำส้มคั้น

ตอนกลางคืน คณะศิษย์ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ร่วมใจกัน
เจริญพระพุทธมนต์ฉลองพัดยศถวาย

หลวงปู่นั่งรถเข็นออกมาเป็นประธาน และยังพาลูกศิษย์นั่งสมาธิ
ภาวนาต่ออีกประมาณหนึ่งชั่วโมง

หลังจากเสร็จพิธี ท่านก็นั่งพักเสียวดูไปรอบๆ บริเวณ เหมือน
กับจะสำรวจและรำลา ลักครุใหญ่จึงได้กลับเข้าที่พักหลังถ้ำ

๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๕

วันกำหนดทำบุญฉลองพัดยศหลวงปู่

๖.๐๐ น. พระส่วนใหญ่ทยอยกันออกไปบิณฑบาต พระบวร
อินทประมูล ยกสำรับของว่างของหลวงปู่ขึ้นไปถวาย แต่พบว่าหลวงปู่

ยังไม่ตื่น ก็เลยวางสำรับไว้ในห้องแล้วกลับลงมา

เนื่องจากเห็นว่าหลวงปู่อ่อนเพลียมากจนฉันอะไรไม่ลงมาแล้ว
หนึ่งวันเต็ม คณะศิษย์มีความประสงค์จะให้หลวงปู่ได้ฉันของว่างที่ยังร้อน
เพื่อฟื้นฟูกำลัง จึงพากันขึ้นไปขอโอกาสกราบเรียนให้หลวงปู่ลุกขึ้นมา
ฉัน

แต่...ไม่ว่าจะกราบเรียนอย่างไร ก็ไม่มีปฏิกิริยาตอบสนอง มี
เพียงความเงิบและวังเวงจนผิดสังเกต จึงพากันไปเรียกพระที่ยังไม่ได้
ลงไปบิณฑบาต ให้มาช่วยกันดูอาการ

พระจรัญ อภิชาโต รีบไปตีระฆังรัวถี่ยิบบอกเหตุฉุกเฉินเสียง
ดังก้องไปทั่วชุมชนฯ ส่งสัญญาณให้พระที่ลงไปบิณฑบาตให้รีบรุดกลับ
ขึ้นมาที่ถ้ำโดยเร็ว

หลวงปู่อยู่ในท่านอนสี่เหลี่ยมสนับทึบ หน้าเข้าหาผนัง ยามและ
ไฟฉายวางอยู่ข้างๆ อย่างเรียบร้อย แขนตกพับลง

เมื่อพระช่วยกันพลิกองค์ท่านให้นอนหงาย ทุกองค์และทุกคนต่าง
ก็ใจหายวาบที่เห็นฟันปลอมของท่านร่วงหล่นออกจากปาก ซึ่งปกติ
เวลาจำวัดหลวงปู่ไม่ใส่ฟัน

เนื้อตัวของท่านยังอุ่น แต่ปลายมือเริ่มมีสีคล้ำ พระเถรวิงหา
ยาหม่องมานวดถวาย คนขับรถเสนอให้รีบตามหมอ ต่างคนต่างออกัน
ขวัญหาย หยิบจับอะไรแทบไม่ถูก!

๖.๓๐ น. ทุกชีวิตที่อยู่บนถ้ำผาปล่องจึงได้ตระหนกและยอมรับ
ความสูญเสียอันยิ่งใหญ่

หลายคนยังคงมีนงที่ถูกลมพัดด้วยข้อสอบมรณกรรมฐานของ

หลวงปู่

แต่สักพักก็ตั้งสติกันได้ เริ่มต้นจัดงานใหญ่ที่สุด งานสุดท้าย
ถวายหลวงปู่ผู้เป็นครูบาอาจารย์ได้โดยอัตโนมัติ
พริบตาเดียวข่าวก็แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว

...สังขารมาจาก เหลือแต่ดวงจิตผู้รู้อยู่...

หลวงปู่ผู้เป็นสรณะอันเกษมของลูกหลาน ได้วางโลก วางลูก
วางหลาน ปลีกไปแล้วแต่องค์เดียว....สู่แดนอันเกษม

“สิ่งใดเกิดแล้ว มีแล้ว มีปัจจัยปรุงแต่งแล้ว มีความทำลาย
เป็นธรรมดา การปรารถนาว่า ขอสิ่งนั้นอย่าทำลายไปเลย ดังนี้ มิใช่
ฐานะจะมีได้”

มหาปรินิพพานสูตร

๑๒๕.**เทศน์กัณฑ์สุดท้าย**

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ท่านสอนเน้นย้ำให้เราพิจารณาความ
ตาย อยู่เรื่อยๆ เพื่อจะได้ไม่ประมาทในชีวิต

คืนวันที่ ๑๓ ต่อเช้าวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ **หลวงปู่** ได้
แสดงธรรมกัณฑ์สุดท้ายเพื่อสอนลูกศิษย์ โดยการ**ทำให้ดูจริง** ว่า
สุดท้ายปลายทางของทุกชีวิตก็ต้องเป็นเช่นนี้ โดยไม่มีผู้ใดได้รับการ
ยกเว้น เป็นความเสมอภาคของทุกชีวิตอย่างแท้จริง

เรื่องราวที่นำมาเสนอในตอนนี้เป็นคำบอกเล่าของพระอุปัชฌาย์
ที่อยู่รับใช้ใกล้ชิดหลวงปู่ในช่วงกลางคืนของวันนั้น : -

คืนวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๕

เวลา ๒๐.๓๐ น. พระเถร พร้อมด้วยอุบาสก อุบาสิกา ได้
พร้อมใจกันเจริญพระพุทธรูปมนต์ฉลองสมณศักดิ์ถวาย**หลวงปู่**

หลังจากเสร็จพิธี **หลวงปู่**พาพระเถร และญาติโยม นั่งภาวนา
ต่อจนถึงเวลาประมาณ ๒๑.๓๐ น.

แล้วท่านก็นั่งพักดูบริเวณภายในถ้ำอีกประมาณ ๒๐ นาที คล้าย
กับจะเป็นการอำลาสถานที่

จนถึงเวลา ๒๒.๐๐ น. ท่านจึงกลับเข้ากุฏิที่พักด้านหลังถ้ำ

พระชัย อปฺปกิจฺโจ ซึ่งเป็นพระอุปัฏฐากในคืนสุดท้าย ได้เล่าเหตุการณ์ต่อจากนั้นว่า

หลังจาก**หลวงปู่**เข้าที่พักในเวลาสองยาม (๖ ทุ่ม) **หลวงปู่**ก็ให้เอามุ้งกลดลง

พอถึงตอน**ตีหนึ่ง** **หลวงปู่**ได้ลุกขึ้นมาบ้วนเสลด ท่านพูดว่า **“ขี้เท่อมันติดคอ”**

หลังจากนั้น **หลวงปู่** ก็ล้มตัวลงนอนในท่าสี่หุไสยาสน์ จนถึงตอน**ตีสอง** ท่านลุกขึ้นอีกครั้งถามหากระบอกปัสสาวะ

ปัสสาวะครั้งนี้ท่านบอกว่ารู้สึกซัดๆ เสร็จแล้ว**หลวงปู่**ก็เอนลงนอนในท่าสี่หุไสยาสน์ (ตะแคงขวา) เหมือนเดิม

พระชัย เล่าเหตุการณ์ต่อไปว่า

หลังจากนั้น สังเกตว่า**ลมหายใจของหลวงปู่เริ่มติดขัด** มีเสียงหายใจสั้น ยาว ดังบ้างค่อยบ้าง เป็นระยะๆ ได้ลึกลับใหญ่ เสียงก็เงียบหายไป

พร้อมกันนั้น**มือขวาที่หนุนใต้ศีรษะท่านก็ตกลงมา** **พระชัย**นึกว่า**หลวงปู่คงจะนอนหลับไป**

จนกระทั่ง ๖ โมงเช้า (วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๕) ได้มีศิษย์มาเรียกหา**หลวงปู่** จึงได้ทราบกันว่า

หลวงปู่ได้มรณภาพแล้วตั้งแต่เมื่อคืน เวลาประมาณ**ตีสาม (๑๔ สิงหาคม)**

หลวงปู่ได้จากไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ รวมสิริอายุของท่าน ๘๒ ปี ๙ เดือน ๑๙ วัน อายุพรรษา ๖๓ พรรษา

๑๒๖.

การจัดการ กับสรีระของหลวงปู่

เกี่ยวกับการจัดการเรื่องสรีระร่างกายเมื่อมรณภาพแล้วนั้น **หลวงปู่**ได้เคยบอกไว้เป็นนัยๆ จากเทศน์กัณฑ์หนึ่ง ซึ่งคณะศิษย์ได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้สมกับเจตนารมณ์ของท่าน ดังนี้ :-

“...เมื่ออายุสังขารแก่ชราถึง ๘๐ ปีแล้ว อะไรๆ มันก็ชำรุดทรุดโทรมหมดแล้ว พระองค์ก็ตัดสินใจเข้าสู่นิพพาน ปล่อยวางสังขารนี้ไว้ให้อยู่ที่โลกนี้ จิตใจพระพุทธเจ้าก็เข้าสู่นิพพาน

นิพพานัน ปรมฺ สุขํ - นิพพานเป็นสุข

พระองค์เอาจิตใจไปแล้ว ส่วนร่างกายมนุษย์ก็ทำฌาปนกิจถวาย พระเพลิงพระพุทธเจ้าภายใน ๗ วันนั่นเอง ก็ถวายพระเพลิง ไม่เก็บไว้เหมือนคนสมัยนี้

คนสมัยนี้ไม่รู้เก็บไว้ทำไม ร่างกายของคนเรา ของพระเถรผ้าขาวนางชี อะไรก็ตาม มันก็ตกอยู่ในหลัก อนิจจัง ทุกขัง อนตตา เมื่อมันหมดเรื่องแล้ว ก็เผาเผีจี้กระดูกไปให้มันหมดเรื่องหมด

ราว

คือไม่ต้องไปเป็นห่วง เจ้าของเขาผู้ตายไปเขาก็ไม่ห่วงแล้ว เรา
จะมาห่วงทำไมเล่า...”

๑๒๗.

กราบแทบเท้าหลวงปู่

ย้อนหลังไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ณ บ้านบัว อำเภอพรรณานิคม
จังหวัดสกลนคร กำเนิดของหลวงปู่ เปรียบได้ดั่งดอกบัวงามดอกหนึ่ง
ที่เกิดขึ้น มีชีวิตที่ชาวสะอาดตลอดมา

แม้มาอยู่ในร่มกาสาวพัสตร์ หลวงปู่ก็ยังคงรักษาความบริสุทธิ์สะอาด
แห่งพรหมจรรย์ในภิกษุภาวะไว้ ไม่มีที่ต่างพร้อย ประพฤติตรงต่อทาง
หลุดพ้น เพื่อความหมดไปสิ้นไปแห่งอาสวะกิเลส

จนเป็นเนืองนฏญอันเยี่ยมของโลกรองค้ำหนึ่ง และเป็นที่เคารพรัก
ของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย

สมดังคำพยากรณ์ของบูรพาจารย์ใหญ่ที่เป็นแม่ทัพแห่งกองทัพ
ธรรม คือ ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตเถร

หลวงปู่ ได้ทำหน้าที่ครูอาจารย์ได้โดยสมบูรณ์ยิ่งแล้ว ทั้งด้าน
เทศนาธรรม และด้วยการประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีงามในวง
พระพุทธานุชาสนา

หลวงปู่ เป็นผู้ที่มีใจหนักแน่น มั่นคง ไม่หวั่นไหวไปด้วยโลกธรรม
ทั้งหลาย ซึ่งพวกเขาบรรดาศิษย์สามารถยึดถือองค์ท่านเป็นหลักในการ
ปฏิบัติตามได้โดยสนิทใจ

หลวงปู่ จากไปอย่างผู้ที่พร้อมรับต่อความตายทุกขณะ สมตาม

ที่ท่านได้ปราศอนศิษย์อยู่เสมอ

บัดนี้ คงเหลือไว้แต่ธรรมานุสรณ์ที่จะคอยย้ำเตือนลูกศิษย์
เสมือนหนึ่ง**หลวงปู่**ยังคงอยู่อย่างใกล้ชิดในดวงใจของเราตลอดไป
หนึ่งแห่งธรรมอันนั้นก็คือ **“มรณ เม ภวิสฺสตี”** เพื่อให้พวกเรา
ไม่ประมาทต่อความตายที่จะมาถึง

แล้วเร่งชวนชวายนภา ตามอุบายวิธีที่**หลวงปู่**ได้ปราศอน
ให้เป็นผู้ที่พร้อมรับความตายทุกลมหายใจเข้าออก ก็จะได้ชื่อว่าปฏิบัติ
บูชาคุณหลวงปู่อย่างสูงสุด...

**“ชีวิตของเราไม่เป็นของยั่งยืน เป็นของที่จะต้องตายลงโดยแน่
นอน**

**เวลานี้เราอาจได้ยืมข่าวมรณกรรมของผู้อื่น ของพระอื่น
แต่อีกไม่นาน... ข่าวนั้นต้องเป็นของเราบ้าง
เพราะชีวิตทุกชีวิต จะต้องเป็นไปในลักษณะนี้ทั้งนั้น**

**ฉะนั้น อย่าประมาทเรื่องความตาย ให้เร่งภาวนา
ทำจิตใจให้หมดกิเลส หมดทุกข์ หมดร้อน ให้ได้ก่อนความ
ตายจะมาถึง”**

พุทธาจาโรวาท

การรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติ และปฏิปทา ของ**พระญาณ
สิทธิจารย์ - หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ก็ขอจบลงเพียงแค่นี้

สังฆัง นะมามิ ขอกราบแทบเท้าคารวะหลวงปู่ด้วยความเคารพ
อย่างสูงที่สุด

หากมีการกระทำใดที่ศิษย์ได้กระทำขึ้น ทั้งโดยเจตนา ไม่เจตนา
หรือด้วยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ใดๆก็ตาม ศิษย์ขอกราบแทบเท้าเพื่อขอ
ขมากรรมด้วย

**ธรรมะใดที่หลวงปู่เคยเมตตาปราศอน ที่หลวงปู่ได้รู้ได้เห็น
ได้เข้าถึง ขอได้โปรดเมตตาให้ศิษย์ได้รู้ได้เห็น ได้เข้าถึงธรรมะนั้นๆ
ตามหลวงปู่ด้วยเถิด**

กราบเท้าหลวงปู่ด้วยความเคารพยิ่ง

ปลื้ม-ภัทรา นิคมานนท์

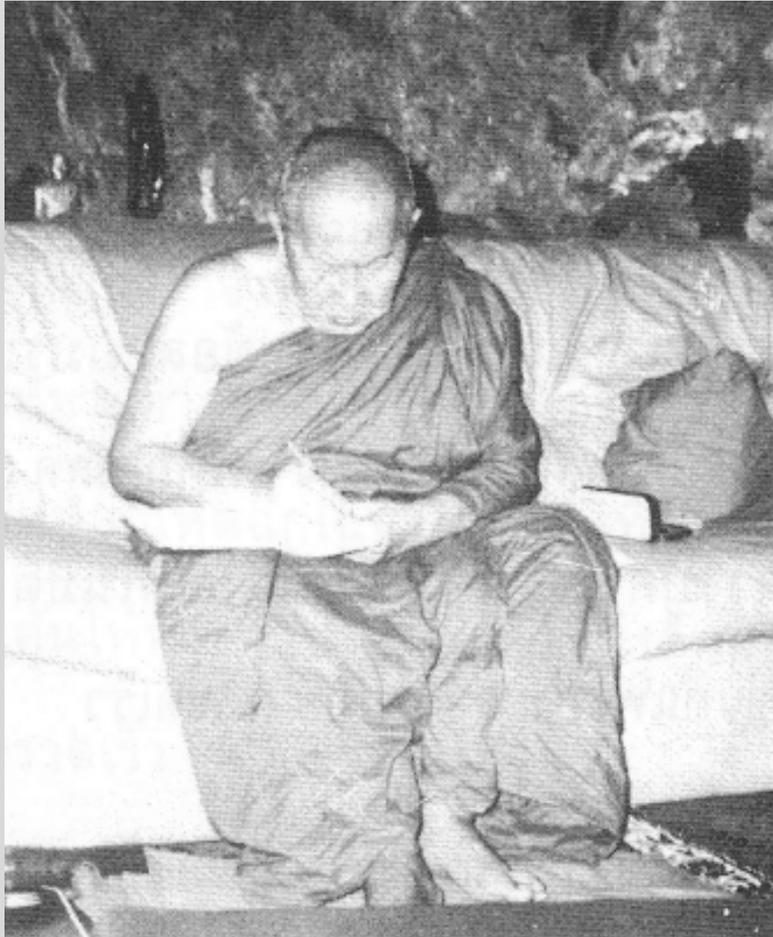
๒๖ เมษายน ๒๕๔๙

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑

อย่างหลงเห็นอสังขารมาร

๘ สิงหาคม ๒๕๑๐

บัดนี้ถึงเวลานั่งสมาธิภาวนา การนั่งสมาธิภาวนานี้ให้นั่งขัดสมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาทับมือข้างซ้าย ตั้งกายให้เที่ยงตรง หลังตรง เพราะเวลานั่งสมาธิภาวนานี้ เป็นเวลาหยุด ไม่มีการยืน การเดิน ไม่ต้องใช้ตาก็ได้

เมื่อเราหลับตาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ระลึกว่า พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ก็มีอยู่ในใจ ในตัว เรายัง ไม่ต้องคิดแผ่สายออกไปว่า พระพุทธเจ้าอยู่นั้น พระธรรมอยู่นั้น พระสงฆ์อยู่นั้น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ให้ห้อมเข้ามา รวมเข้ามาอยู่ที่ตัว อยู่ที่ใจ ใจที่ เรภาวนา พุทโธ พุทโธ อยู่ทุกกลมหายใจเข้าออก

นี้แหละเป็นที่ฐานของพระพุทธเจ้า เป็นที่ฐานของพระธรรม เป็นที่ฐานของพระสงฆ์ เป็นวัตรของพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เรียกว่า วัตรปฏิบัติ ข้อปฏิบัติ

เพราะพระธรรมวินัยคำสอนของพระองค์ ที่ท่านตรัสไว้มากมาย ประการใดก็ตาม เมื่อยนโยเข้ามาแล้วก็เพื่อยังดวงจิตดวงใจของเราให้สงบระงับ เพื่อละความโกรธ ความโลภ ความหลง ให้เบาบางหมดสิ้นไป

พระธรรมวินัยที่พระองค์ทรงแสดง ตั้งแต่ตรัสรู้จนถึงวัน
ปรินิพพาน ๔๕ พรรษา เมื่อท่านจัดเข้าในพระไตรปิฎก ก็เรียกว่า
พระสูตร พระวินัย พระปรมาัตถ์ พระธรรมแปดหมื่นสี่พัน
พระธรรมชั้น

ร่างกายตัวตนของเราทุกวัน เมื่อจัดเข้าในหลักพระธรรมก็คือ
ตัวพระไตรปิฎก นั่นเอง พระสูตร พระวินัย พระปรมาัตถ์ ก็คือ กาย
วาจา จิต ของแต่ละบุคคล เพราะพระธรรมคำสอนของพระองค์ทั้ง
มวลนั้น ต้องการให้สาวกผู้สดับรับฟังทั้งหลาย ประพฤติปฏิบัติ

คำว่า **ประพฤติกปฏิบัติ** ก็ให้เราท่านทั้งหลายทำความดี มีการ
รักษาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ทำสมาธิภาวนาจนให้เกิด
ปัญญา ท่านจึงรวมเข้าใน**ไตรสิกขา** ว่า **ศีล สมาธิ ปัญญา**

**ถ้าศีลบริสุทธิ์ สมาธิตั้งมั่น จนเกิดปัญญา จนเกิดโลกุตระปัญญา
แล้ว ก็เป็นทางที่เรียกว่าหลุดพ้นออกจากกิเลสต่างๆ ได้**

การนั่งสมาธิภาวนานี้ **อย่าไปหลงสังขารมาร** ผู้ที่นั่งสมาธิภาวนา
ได้น้อย หรือไม่ได้นั่ง ก็คือเชื่อสังขารมาร มารคือสังขาร มารคือสังขาร
นั้นเป็นตัวสำคัญ ที่ไม่ให้ผู้ปฏิบัติทั้งหลายนั่งสมาธิภาวนาได้

คือเราจะนั่งตอนเช้า สังขารมารก็คอยบอกว่ายังเช้านัก ยังไม่
นั่งสมาธิภาวนาก็ได้ สายๆ หนอยนั่งก็ไม่มีอะไร ทีนี้ถ้าเราไปเชื่อมัน
ตอนเช้าก็ตกไป ไม่ได้นั่งสมาธิภาวนา

ทีนี้เมื่อถึงเวลาสาย บางวันก็ลืมไปเลย บางวันก็นึกได้ พอนึก
ได้จะทำท่าลุกขึ้นนั่งสมาธิภาวนา สังขารมารมันก็ว่าอีกแหละ ไม่ต้อง
นั่งก็ได้ท่าน หลังฉันหรือบริโภคาอาหารแล้วท้องก็ยังอืดๆ อยู่ พักผ่อน
เสียก่อนก็ได้ ตอนบ่ายๆ จึงค่อยนั่งก็ได้

ทีนี้ถ้าเชื่อสังขารมาร มันก็หลงไปตามอีกแหละ เลยที่ตอนเช้า

มันบอกว่าสายแล้วก็ภาวนาได้ เมื่อถึงสายมันก็บอกว่าบ่ายก็ได้ ให้ท้อง
ยุบเสียก่อนสบายดี ถ้าเชื่อละก็ไม่ได้นั่ง

ทีนี้ตอนบ่ายมันก็เอาอีก เลยลงท้ายที่สุด ตลอดวันตลอดคืน
ไปเชื่อสังขารมารไม่ได้เรื่อง

พระพุทธเจ้าก่อนที่พระองค์ยังไม่ได้ตรัสรู้ ก็เพราะไปเชื่อสังขาร
มารตัวนี้ ผลัดวันประกันพรุ่ง อย่างโน้นอย่างนี้เรื่อยไป

นับแต่พระองค์ออกผนวช ๖ พรรษา จึงมาได้สติ ไม่เชื่อสังขาร
มาร คิดดูซิว่า วันที่พระองค์จะได้ตรัสรู้นั้น พระองค์ทรงทำสมาธิภาวนา
ผินหลังให้แก่ไม้โพธิ์ ผินหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือหน่อย

ในขณะที่พระองค์นั่งสมาธิครั้งนั้น พระองค์มีลัจจอวิชฐาน ตั้งอก
ตั้งใจเต็มที่ ว่าการนั่งคือนั่ง เป็นการนั่งอย่างเอาเป็นเอาตายทีเดียว
พูดง่ายๆ ก็เรียกเอาเป็นเอาตายกัน จะไม่ลุกจากที่นั่นเป็นอันขาด ถ้าไม่
ได้ตรัสรู้ ไม่ได้คุณความดีอันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นในวันนั้น

ตายเสียที่นั่นดีกว่า เพราะพระองค์จับกลมารยาของสังขารมาร
ได้ มันคอยโกหกปกคลุมพระองค์อยู่เสมอๆ เลยมันผลัดไปตามอาการเหล่า
นั้นอยู่เรื่อยไป จึงไม่ได้สำเร็จ

ในวันวิสาขบูชาวันนั้น พระองค์ไม่เคยเลื่อนที่นั่งแล้วก็เป็นว่านั่ง
ถึงกระนั้นในตำนานโบราณท่านว่า **พญามาราริราช** โจมตีอย่างขนาด
หนัก พระองค์ก็ไม่ห่อถอย บอกว่าให้ลูกพระองค์ก็ไม่ลุก

ท่าอย่างไร พระองค์กำหนดลมหายใจเข้า หายใจออก ลุกไป
ไหนก็ต้องตายภายในร้อยปี ภายในแปดสิบปี พระองค์เพ่งลงที่ลม
หายใจเข้า ลมหายใจออกนี้ว่า เห็นไหมที่ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก
ถ้าเข้าไปแล้วออกไม่ได้ ติดขัดอย่างไรอย่างหนึ่งตายได้

หรือว่าหายใจออกแล้ว สูดเข้าไม่ได้ อะไรติดขัดปอด ติดขัด เข้าก็ตาย

พระองค์เออลมหายใจเข้าออกอย่างเดียว ดูความตายทุกลมหายใจเข้าออก เพราะเวลานั้นยังไม่มี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธก็พระองค์เองยังไม่ได้เป็นพระพุทธ มันเป็นผู้ตไปผู้ตมา ตามสังขารมารนั้นตลอดกาล ไม่เป็นพุทธะได้

พระองค์ก็เอาความตายมาเตือนจิตพระองค์ทุกลมหายใจเข้าหายใจออก จนกระทั่งศรัทธาความเชื่อ ความเลื่อมใส บังเกิดขึ้นในจิตในใจของพระองค์ว่า มันตายแน่ ที่แท้ก็คนเราตายมันก็ลมหายใจขาดลมหายใจไม่มีนี่แหละมันตาย

พระองค์ก็เพ่งอยู่ในลมเข้า ลมออก

ลมเอาเป็นอาการ จิตผู้รู้เห็นลมเข้าออก ลมเข้าออกมันไม่รู้จักตัวของมันเป็นลมเข้า ลมออก

คำว่า **ลม** ลมก็สมมติของโลกว่าลม จริงๆ มันไม่ได้สมมติตัวของมัน คนเราไปสมมติต่างหาก

พระองค์ก็เพ่งให้มันเห็นว่า **ทุกลมหายใจเข้าออกมันตายแน่** ใครที่เกิดมาในโลกไม่ตายมันไม่มี ไม่ตายเวลาเด็กก็ตายในเวลาหนุ่ม ไม่ตายเวลาหนุ่ม ก็แก่ชรามันตาย

ตัวเราก็ต้องตาย อย่างนี้ ก่อนที่จะถึงวันตาย ควรให้ได้ละกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ ให้หมดไป ลีนไป เรียกว่า **ตรัสรู้**

พระองค์ตั้งใจแน่วแน่มั่นคง หนักแน่น มีสัจจอธิฐาน ตั้งใจลงไปมั่นคง นึกถึง**ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี** ที่ได้บำเพ็ญมา **ปัญญาบารมี ขันติบารมี วิริยะบารมี สัจจะบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี**

บารมีทั้งสิบประการ ที่พระองค์บำเพ็ญมาเต็มบริบูรณ์แล้ว เข้ามารวมอยู่ในจิตดวงที่มีความรู้สึกอยู่ที่ลมหายใจเข้าออก ในดวงจิตของพระองค์นั้นเรียกว่า **หนักแน่นเหมือนแผ่นดิน**

แผ่นดินภายนอกยังมีแผ่นดินไหวได้ ส่วนน้ำพระทัย ใจของพระพุทธเจ้า เมื่อระลึกถึง ทาน ศีล ภาวนา เข้ามารวมที่ลมหายใจเข้าออก ทุกสิ่งทุกอย่างมารวมที่ดวงใจ มันคงหนักแน่นยิ่งกว่าพสุธาหน้าแผ่นดิน ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใดๆ ทั้งหมด ชีวิตก็เสียสละลงไปได้ แม้จะตายในเวลานั้นพระองค์ก็ไม่กลัว

โบราณจารย์เจ้าทั้งหลายท่านจึงแสดงรูปนิมิต ว่า **นางธรรณีมารีตน้ำมวยผม** ให้เป็นน้ำมหาสมุทร ทะเล พัดพาพญามาร เสนามาร กิเลสมาร ลงมหาสมุทร มีจรเข้เหรากินพวกพญามาร

เป็น**บุคคลาธิษฐาน** คำว่า **นางธรรณี** ก็คือ **ธรรณี** **ธรรณีก็คือแผ่นดิน**

เมื่อจิตใจของพวกเราทั้งหลาย มันคงหนักแน่นเหมือนแผ่นดินแล้ว เอาแบบอย่างแผ่นดินแล้ว เป็นอันว่าสู้สังขารมารได้ ลูสึกเลสพันห้า ตัณหาร้อยแปดได้ ถ้าเอาใจอย่างแผ่นดิน

ดูแผ่นดิน ฝนตกลงมาในฤดูฝน แผ่นดินก็อยู่อย่างเก่า ไม่หวั่นไหว แดดออกในฤดูแล้ง ร้อนจนจะเกิดเป็นไฟ แผ่นดินก็ไม่หวั่นไหว หนาวจนเป็นน้ำแข็งจับหญาจับดิน แผ่นดินก็ไม่หวั่นไหว

มนุษย์เกิดมาในโลกนี้ สมมติว่าแผ่นดินตอนนั้น เป็นประเทศนั้นประเทศนี้ ทูบก่านเผาไฟ ทำอะไรทุกอย่าง จนกระทั่งเอาระเบิดปรมาณู ไฮโดรเจน ทั้งลงไปแผ่นดิน แผ่นดินก็เฉยอยู่อย่างนั้น

นี่แหละ **ธรรณี** **นางธรรณีก็คือว่า แผ่นดิน**

ถ้าจิตใจของสมณนักบวช นักบ้าน คฤหัสถ์ บรรพชิต เลื่อมใสในพุทธธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจริงๆ ย่อมไม่มีความหวั่นไหวประการใด

แม้จะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยหิว เป็นธรรมดา ต้องกิน ต้องนอน ต้องอะไรต่ออะไรใจปาดะ มันเป็นเรื่องของธาตุ เป็นเรื่องของขันธ์ **จิตใจ** อย่าได้หวั่นไหวไปตามอาการเหล่านั้น

เมื่อเราจะทำอะไร เป็นต้นว่า จะนั่งสมาธิภาวนา ก็อย่าให้สังขารกิเลสมารเหล่านี้มาหลอกลวง หรือจะสมาทาน **เนสัชชีกุศลคุณกรรมฐาน** (อธิษฐานไม่นอน) ก็ให้ตั้งใจมันลงไป อย่าไปกลัวว่ามันจะเกิดโรคอย่างนั้น มีภัยอย่างนี้

โรคภัยไข้เจ็บใดๆ มันไม่เลยตายไปได้ แต่ตายเท่านั้นแหละ อดหลับอดนอน มันไปแค่ตายเท่านั้นแหละ อย่างมันแรงกล้าก็ตายเท่านั้น บอกสังขารมารให้มันรู้ไว้ว่าเราสู้ตาย ท่านรู้ไหมสังขารมาร ไม่ต้องมาหลอกลวงเราอีกต่อไป

นั่งภาวนา **พุทโธ พุทโธ** ทุกลมหายใจเข้าออกนี้ ถ้าจิตใจนักปฏิบัติธรรมกรรมฐานทั้งหลาย ตั้งลงไปได้อย่างนี้ ดวงจิตดวงใจของผู้ตั้งได้นั้น หากรู้สึกตัวทีเดียว มีความเบากาย เบาใจ สว่างไสว เหมือนกับว่ามีพลังกำลังเกิดขึ้นในดวงจิตดวงใจ

ใจอันนั้นกล้าหาญขึ้นมา ไม่กลัวตาย ไม่กลัวเหน็ดกลัวเหนื่อย ไม่ท้อแท้อ่อนแอ

ขึ้นชื่อว่า การนั่งสมาธิภาวนาแล้ว ได้เวลาให้รีบทำ ให้รีบๆด่วนๆ รีบทำ ถ้าไม่รีบทำ ไม่ด่วน ทำไม่ได้

คำว่า **ไม่ได้** คือจะเชื่อสังขารมาร หรือเชื่อคนที่ไม่ตั้งอกตั้งใจบำเพ็ญภาวนา มันก็มีแต่จะให้เราท้อถอยนั้นเอง ดังนั้น พระพุทธองค์ท่าน

จึงตรัสไว้ว่า **ตริตะ ตริตัง สีมะ สีฆัง** ท่านว่าอย่างนั้น

คือว่าเวลาทำความดี ภาวนาทุกลมหายใจเข้าออก **ให้รีบๆด่วนๆ คือ ให้ตั้งใจทำ ตั้งใจปฏิบัติเสียในขณะนี้** ถ้าไม่รีบทำแล้วมันจะเป็นอย่างไร ก็กิเลสมาร สังขารมาร มันพาไปจนเฉَمَا จนแก่ จนชรา จนจะตาย หรือว่าถึงวันตายก็ “ไม่มีเวลา” อีก

คนที่ไม่มีเวลา ก็คือว่า เชื่อสังขารมารตัวนี้แหละ

นักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย อย่าน่าไปเชื่อสังขารมาร ทุกลมหายใจเข้าออก บอกกรรมฐานให้สังขารมารรู้ว่า นี่แน่ ลมหายใจเข้าออกมันรอวันตายอยู่ทุกขณะ ทุกเวลา

พระพุทธองค์ท่านกำหนดลมหายใจเข้าออกนี้แหละเป็น**บาทแห่งสมณะกรรมฐาน เป็นบาทแห่งวิปัสสนากรรมฐาน** ยังจิตใจของพระองค์ให้ตั้งมั่นในธรรมปฏิบัติได้

เราทุกคน ทุกตน ทุกองค์ ก็มีลมหายใจเข้า ลมหายใจออกเหมือนกัน มีดวงใจครองอยู่ในร่างกายสังขารนี้เหมือนกัน สิทธิพิเศษคือ ผู้ใดเอาชนะกิเลสในหัวใจของตนได้ ก็รู้แจ้งเห็นจริงซึ่งพระนิพพานได้ ไม่ต้องสงสัย ไปมัวสงสัยอยู่ทำไม

คำว่าสงสัยก็คือว่า ไม่ตกลงใจ ไม่ปลงใจลงในการประพฤติปฏิบัติ ไม่ตั้งใจกระทำปฏิบัติในขณะนี้ ชั่วโมงนี้ นาทีนี้ วินาทีนี้ เดี่ยวนี้ขณะนี้ นั่นเอง ท่านเรียกว่าสงสัย

สงสัยบุญเก่า สงสัยบุญใหม่ สงสัยอะไรต่อมิอะไรใจปาดะ เลิกความสงสัยออกไป

พระองค์ตรัสว่า เรื่องอดีต อนาคต แล้ว อย่ายืนมือชูรวงออกไป ถ้ายืนมือชูรวงออกไปเป็นอันว่าติดหมัด ไปไม่รอด ไปไม่ได้

ถ้าตั้งใจลงไปขณะนี้แล้ว **ดวงใจอันมีความรู้ที่อยู่ภายในใจเรา** **ทุกคน มีอยู่หรือไม่** ก็ย่อมตอบได้ว่า มีอยู่ ถ้ามันไม่มีเราจะมาพูดอย่างไรได้ ถ้าไม่มีจะมานั่งฟังธรรมได้หรือ มันมีอยู่นี่แหละ นี่แหละ บุญบารมี อยู่ตรงนี้

เราก็ตั้งใจบำเพ็ญภาวนา รวมกำลังจิตกำลังใจเข้ามาสู่ดวงจิตที่มีความรู้ที่อยู่ภายใน วางจิตสังขาร จิตวิญญูณ จิตกิเลสที่แผ่สาย ลุ่มหลง คิดถึงโน้นคิดถึงนี้ คิดถึงหมู่คณะ เพื่อนฝูง บ้านเรือน สถานที่ป่าเขาลำเนาไพร

ในที่อื่น นอกจากปัจจุบัน เป็นความผิดทั้งนั้น ความถูกต้อง ความตรง ก็พระองค์ตรัสไว้ว่า **ตัดละ ตัดละ** ในที่นั้นๆ

คำว่า **ตัดละ ในที่นั้นๆ** ก็หมายถึงดวงใจผู้รู้มีอยู่ภายในใจทุกคนนั้น รวมลงที่นี้ มีอยู่ในใจ มีอยู่ในจิต มีความรู้ลึกลงไปในที่นี้

เมื่อกำลังจิตอันนี้รวมเข้ามา ตั้งลงไป สงบลงไปจนเชื่อแน่ เชื่อมั่นว่ามีอยู่ในใจในจิตนี้จริงๆ ไม่ใช่มีอยู่ในที่อื่น

ศีล รักษา กาย วาจา ก็คือดวงใจนี้แหละเป็นผู้รักษา **สมาธิ** ตั้งใจมั่น ก็อะไรจะมาตั้ง ก็จิตนี้แหละตั้ง **ปัญญา** ความรู้ในกองสังขารสังขารก็จิตอันนี้แหละ มันจะนอกเหนือไปจากจิตอันนี้ไม่มี นอกเหนือไปจากดวงใจไม่มีเลย

ดวงใจอันเดียวนี้แหละ มันเป็นได้ทั้งรู้ มันเป็นได้ทั้งหลง

เมื่อปล่อยให้มันหลงไหลไปตาม รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ แล้ว ใจอันนี้ จิตอันนี้ มันก็หลงมา กระทั่งวัน กระทั่งคืน ตลอดตั้งแต่เกิดจนแก่ ตั้งแต่แก่จนตาย หลงไหลมาอย่างนี้ นับภavnับชาติ ไม่ถ้วนแล้ว

เมื่อภาวนาทำความเพียร เพียรแผดเผากิเลสในหัวใจอันนี้ ให้

มันเบาบางหมดสิ้นไป ก็คือว่าเพียรเพ่งอยู่จำเพาะดวงจิตอันนี้ เตือนบอกดวงจิต ดวงที่มีความรู้ลึกลงภายในนี้ว่า นอกจากจิตที่รู้ที่อยู่ ตั้งอยู่ในขณะนี้ปัจจุบันนี้ออกไป จะเป็นอดีต อนาคต มันคืออย่างไร ไม่เที่ยงทั้งหมด

ไม่มีอะไรที่เป็นของเที่ยงมันถาวรอยู่ได้เลยในโลกนี้ เป็นทุกข์เปล่าๆ นอกจากที่รู้ผู้นี้เป็นทุกข์ นอกจากที่รู้ผู้นี้ไม่ใช่ตัวตนของเรา

แม้ที่รู้ผู้นี้ก็ยังไม่แน่ เพราะยังมีอัสวะกิเลสต่างๆ ห่อหุ้มเต็มดาดดานอยู่ จำเป็นต้องทำความเพียรแผดเผากิเลสในที่นี้ บำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา ในที่นี้ ในดวงจิตที่มีความรู้ที่อยู่เดี่ยวนี่ ขณะนี้ เวลา

นี้ คอยระวัง **เสียง** เข้ามาทางหู อย่าได้ไปตามมัน **รูป** ผ่านทางสายตา อย่าได้ไปตามมันไป **กลิ่น** มาทางจมูก อย่าได้หลง **รส** อาหารผ่านลิ้น อย่าได้หลงไป **เย็นร้อนอ่อนแข็ง** มาทางผิวหนัง อย่าได้หลงไป **ความนึกคิดปรุงแต่ง** ดีชั่วประการใด อย่าได้หลงไปตามอาการเหล่านั้น

ทำไมพระองค์จึงไม่ให้หลง พระองค์ให้รู้ ท่านว่าให้รู้ผู้นี้ **รู้ผู้นี้** ท่านทั้งหลายรู้ที่อยู่ ไปมาพอแรงแล้ว รู้ไปโน้น รู้ไปนี้ จะเอาอย่างไร จะเอาอย่างนี้ มันได้อะไร ได้ก็แต่ชรา มรณะ ตายเกิด ตายเกิด ตายอยู่ในโลกนี้ เห็นไหม เพราะทุกคนเกิดตาย เกิดตาย อยู่ เหมือนกับเสียง ตั้งขึ้นก็ดับไป

รูปตั้งขึ้นมันก็ดับไป มีความเกิดขึ้นที่ไหน ย่อมมีความดับไปในที่นั้น

ท่านให้รู้ รู้อันนั้นมันเป็นคำบอก คำสอน ของพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย เมื่อท่านเตือนว่า ท่านให้รู้จิตของผู้ใด ผู้นั้นก็ให้รู้ลึกลงตัว อย่าไปมัวเมาตามอารมณ์ของจิต ตามสังขารของจิต ตามต้นเหตุของจิต

ตัณหา ท่านว่า **กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา** คือ ตัณหา อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด มันมีอยู่ในดวงใจนั้นแหละ ที่จะ เลิกได้ ละได้ อยู่ที่ความเพียรเพ่งอยู่

ความเพียรเพ่งอยู่ไม่หลงไหลไปตามตัณหาทั้งหลาย แผลดเผา ตัณหาเหล่านี้ ให้หมดไป ลีนไป ก็คือว่า ไม่ตามตัณหา ความอยาก ความปรารถนา อันบังเกิดในดวงจิตดวงใจนั่นเอง

มันจะมีความดี तरहุนวายไปตามตัณหาอย่างใดก็ตาม สงบอยู่ รู้ อยู่ แจ่มแจ้งอยู่ ณ ภายในดวงใจ

ท่านให้เห็นแจ้งลงไป ในใจอันนี้ แล้วก็อกใจออกไปก็ให้เห็นแจ้ง มันไม่มีอะไรที่ยังมันถาวรอยู่อย่างนั้นตลอดไป ไม่มีเลย

แล้วก็ไม่มีสิ่งใด ที่จะ เป็นสุขกายสบายใจตลอดเวลา ไม่มีเลย มีแต่ทุกข์นั้นแหละ นั่งเป็นทุกข์ในหนึ่ง นอนเป็นทุกข์ในนอน ยืนเป็นทุกข์ในยืน เดินไปมา เป็นทุกข์ในการเดินไปมา

พูดจาปราศรัย แสดงธรรม มันก็เป็นทุกข์ทั้งนั้น ไม่มีอะไรที่เป็นสุข ที่เราสมมติอันนั้นเป็นสุข อันนี้เป็นสุข ไม่จริงทั้งนั้น

ถ้ามันสุขจริง ตายแล้วทำไมมันมาเกิด มันไม่มีสุขหรอก **สุข นั้นมันเป็นความหลงของปุถุชนคนที่ยังมีกิเลสหนา** พระอริยเจ้าทั้งหลาย ท่านเห็นว่าเป็นเรื่องของความทุกข์ เป็นเรื่องของความไม่รู้ต่างหาก

พระพุทธเจ้า พระอริยเจ้า พระโยคาวจรเจ้าทั้งหลาย ท่านจึง บำเพ็ญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง นอน ทุกอิริยาบถ ท่านทำความเพียรภาวนาอยู่ตลอดเวลา หรือว่าเร่งทำความเพียรอยู่ตลอดเวลา จึงมีการไม่หลับนอน

คือว่า การต่อสู้กับกิเลสในหัวใจ ถ้าไม่ฆ่าหลับฆ่าไหล ฆ่านอน เสีย กิเลสมันก็ย่ำยี ลู่มันไม่ได้

ที่นี่ถ้าเรลุกขึ้นมา นั่งกรรมฐานภาวนา พิจารณาสุภกรรมฐาน ธาตุกรรมฐาน อาทินวาทะ ในธาตุขันธ์ ในรูป ในนาม นี้อยู่ ชี้แสดง ให้ดวงจิตดวงใจที่ลุ่มหลงมัวเมาอันนี้ ให้รู้ลึกลำลึกตัว จะได้ทำความเพียรแผลดเผากิเลส

กิเลสคือความไม่รู้ กิเลสคือความหลง กิเลสคือความเมา เมื่อ ได้หลงได้เมาสิ่งใดแล้วไม่รู้ลึกลำลึกตัวแหละ มีตมิตปิดทาง ไม่มีทางใดจะ มามีตมิตปิดทางเท่ากับความหลง ความไม่รู้ ความไม่รู้กาย ความไม่รู้ รูปนาม ไม่รู้ไม่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นั้นเอง

ใจไม่รู้ที่อยู่ในใจ จิตไม่รู้ในจิต จิตไม่รู้ในปัจจุบัน ไม่เห็นแจ้งในปัจจุบัน ไม่ทำความเพียรแผลดเผากิเลสในปัจจุบัน มัวเพลินไปทางรูป ทางเสียง ทางกลิ่น ทางรส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ เข้าใจว่านั่นเป็น ความสุข

สุขมันเป็นสุขเจือปนด้วยอามิส มันไม่สุขจริงๆ **สุขจริงๆ นั้น ท่านว่าสุขในพระนิพพาน**

สุขในพระนิพพาน เป็นสุขที่ไม่ยึดถือ ไม่เอาอะไรเข้ามา และไม่ มีอะไรออกไป แผลดเผากิเลสราคะ กิเลสโทสะ กิเลสโมหะ ทั้งภายนอกภายในให้หมดลีนไป ไม่มีอะไรเหลืออยู่ในเรื่องกิเลสทั้งหลาย

นี้แหละถึงเรียกได้ว่าความสุข แล้วก็สุขจริงๆ สุขตลอดกาล อนันตสุขตลอดเรื่อง ไม่กลับกลอกหลอกหลวง

ส่วนสุขในโลก แม้จะสุขขนาดไหน ก็ยังเป็นสุขอันหลอก หลงอยู่นั่นเอง เป็นท้าวพญา มหาภษัตรีย์ เศรษฐี มหาเศรษฐี เป็นถึง จักรพัตราธิราช ก็ต้องมีความทุกข์อยู่นั่นเอง

เพราะอำนาจของกิเลส **กิเลสท่านเรียกว่าไฟ** ไฟเป็นของร้อน ไฟราคะ มีที่ไหนร้อนที่นั่น ไฟโทสะ มีที่ไหนร้อนที่นั่น ไฟโมหะมีที่ไหน

ร้อนที่นั่น

ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ อยู่ที่ไหน ก็อยู่ที่ใจไม่รู้แจ้งเห็นแจ้ง ใจไม่ปล่อยไม่วาง ไม่เล็กไม่ละ ใจไม่ปล่อยทิ้งนี้แหละ ตัวใจที่ยึด ตัวยึดที่ตน ยึดหน้ายึดตา ยึดตีน ยึดมือ ยึดไปทุกสิ่งทุกอย่าง ยึดอยู่ได้เมื่อไร ตายแล้วมันเนาเปื่อยผุพังผ่นแผ่นดิน เผาใส่แผ่นดิน เห็นหรือไม่

เมื่อยังไม่รู้ ไม่เห็น ว่าตัวจะต้องเป็นอย่างนั้น ก็ดูคนอื่น บิดา มารดา ปู่ย่าตายาย ของเราทั้งหลาย เขาไปไหนกัน เขาตาย ตายแล้วไปไหน ก็เป็นดินนะ

ตัวเราที่มายึดมาถือว่าตัวเราของเรา ผลที่สุดมันก็เป็นดิน นี่แหละ ห้ามไม่ได้

เมื่อห้ามชรา พยาธิ มรณะ ไม่ได้ พระองค์ห้ามจิต ห้ามจิตไม่ให้หลงไปตามเรื่องของโลกธรรมดา

ทำความเข้าใจในจิต นอกจากจิตที่รู้อยู่ **อนิจจัง**ไม่เที่ยงทั้งหมด อย่านำได้หลงไหลไปเป็นอันขาด

นอกจากจิตที่รู้อยู่ **ทุกขัง** เป็นทุกข์ทนอยู่ไม่ได้ทั้งนั้น นอกจากจิตที่รู้อยู่นี้ **ไม่ใช่ตัวตน** ของเราทั้งนั้น ตัวตนเราเขา สมมติของโลกต่างหาก

ความจริงไม่มีอะไรเป็นตัวเป็นตน เป็นเรา เป็นของเรา ลอง แยก ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ กระดูก ออกไป แยกดิน น้ำ ไฟ ลม ออกไปดูซิ อะไรเป็นอะไร มันไม่ว่าอะไรทั้งนั้น

นี่แหละเรื่องสมมติของโลก **จงอย่าได้หลงไหลไปตามอาการเหล่านั้น จงทวนกระแสสำนึกน้ำใจเข้ามาสู่สมาธิภาวนา** สงบจิตสงบใจตั้งมั่นอยู่ในธรรมปฏิบัติ แผลดเผาแล้ว แผลดเผาอีก กิเลสราคะ โทสะ

โมหะ นี้ ถ้ายังมีอยู่ก็เพียรพยายามแผดเผาไปโดยลำดับๆ เรียกว่าไม่ถอนความเพียร

วิริเยน ทุกขมจเจติ พระองค์ตรัสว่า **ผู้จะล่วงทุกข์ไปได้เพราะความเพียร**

เมื่อมีความเพียร ใจมีความเพียร จิตมีความเพียรแล้ว พันทุกข์ได้

ถ้าผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลาย เชื่อต่อพุทธภาษิตนี้อย่างเต็มอกเต็มใจแล้ว ไม่ต้องท้อถอย ตั้งอกตั้งใจบำเพ็ญสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ให้เต็มที่ ในขณะที่ปัจจุบันนี้เรื่อยไปทีเดียว

เมื่ออินทรีย์บารมีแก่กล้าสามารถเต็มที่เมื่อใด เวลาใด ก็จะได้สำเร็จมรรค ผล นิพพาน เห็นแจ้งในธรรมปฏิบัติได้ไม่ต้องสงสัย

ฉะนั้น อุบายต่างๆ ดังกล่าวมานี้ เมื่อเราทำทั้งหลายพากันได้ สดับรับฟังแล้ว ได้ความจริงแจ้งในจิตของตนอย่างใด จงกำหนดจดจำไว้ ณ ภายในแล้ว น้อมนำไปประพฤติปฏิบัติ ก็คงได้รับความสุข ความเจริญ

เอวี่ ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระญาณลิทชาจารย์
(หลวงปู่สิม พุทธาจาโร)
ถ่ายเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๒

สติปัญญา

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๑๑

เบื้องหน้าแต่นี้เป็นต้นไป เป็นเวลานั่งสมาธิภาวนา ให้พากันนั่ง
ขัดสมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาทับมือข้างซ้าย ตั้งกายให้
เที่ยงตรง หลับตา นึกภาวนาพุทโธ พร้อมกับ ลมหายใจเข้า ลม
หายใจออก

ในขณะที่เรานั่งสมาธิภาวนานี้ จงรวมจิตใจเข้ามาในบริกรรม
ภาวนานี้ หรือในการได้ยินได้ฟังอุบายธรรมต่างๆ เมื่อเสียงเข้าไปถึงที่
ไหน รู้สึกในใจที่ไหน ก็ให้รวมจิตใจลงไปนั้น

ที่นี่แหละ ที่เป็นปัจจุบัน ปัจจุบันธรรม เป็นธรรมที่ปฏิบัติ

ผู้ใดรวมใจของตนเข้าไปภายในปัจจุบัน ย่อมถึงซึ่งความไม่
ง่อนแง่นคลอนแคลน จิตใจที่อ่อนแอห่อหุ้มจะได้แข็งแรงขึ้นด้วยสติ
ความระลึกได้ในการบริกรรม ในการฟังธรรม

สติ นี้ ก็เกิดขึ้นจากใจเหมือนกัน เกิดขึ้นจากดวงจิต ดวงใจ
ดวงที่รู้ อยู่ ฟังอยู่ เจริญอยู่ บริกรรมอยู่

เกิดขึ้นจากที่นี้เอง เรียกว่า สติ - ความระลึกได้

เมื่อ สติ ความระลึกได้ มีความรู้สึกอยู่ในใจในตัว ตัวสตินี้

ยังให้จิตในที่อยู่นี้แหละตั้งมั่น สงบระงับ ไม่แผ่สายไปกับสังขาร
วิญญาน กิริยาอาการของจิต

**ดวงจิตดวงใจจะได้รวม ได้สงบเข้ามาอยู่ในจิตใจของตนจริง มี
สติทุกเวลา**

สติ นี้สำคัญมาก ในมหาสติปัฏฐาน ท่านให้เอาสตินี้แหละระลึก
อยู่ในกาย

กาย มีผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก อากาโร ๓๒
เรียกว่า กาย เนื้อตัว ตัวตนคนเรา

ให้ระลึกอยู่ในร่างกาย คือร่างกายนี้ กำหนดพิจารณาให้เห็นตาม
สภาพความเป็นจริง ให้กำหนดลงไปเป็นหลัก**อสุภะ** คือว่าไม่งาม

ในร่างกายของคนเรา เราดูผิวเผินก็เป็นของสวยสดงดงาม
แต่ถ้าดูให้ถี่ถ้วนเข้าไปทางนอกลงในแล้ว ดู**ทวารทั้ง ๙** ที่มันไหลเข้า
เทอออกอยู่แล้ว ย่อมแสดงให้เห็นว่าร่างกายของคนเราเต็มไปด้วยของ
ไม่สะอาด มีประการต่างๆ เต็มไปด้วย **บุพโพ - น้ำเหลือง โลหิตัง -
น้ำเลือด**

เมื่อผู้ใดมากำหนดภาวนาเพียรเพ่งดู ให้รู้ว่าเป็นของปฏิญญโสโครก
จริงๆ จิตของผู้นั้นย่อมมีความสงบระงับ ย่อมเห็นได้ว่า กายนี้ก็สักแต่
ว่ากาย จะว่าเป็นสัตว์ก็ได้ เป็นบุคคลก็ได้ จะว่าเป็นตัวเราของเรา
อะไรก็ได้ทั้งนั้น

เรียกว่าไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา
ไม่ใช่เขา

จงกำหนดให้เห็นว่า กายนี้ก็สักแต่ว่ากาย โดยสมมุติบัญญัติ
ก็ว่ากาย แต่ที่จริงมันตั้งชั่วระยะเวลาหนึ่ง ภายใน ๑๐๐ ปีนี้ก็จะเข้า

ถึงความแตกความดับ ความทำลาย ตามสภาพของกาย

เรียกว่า **กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน**

ท่านให้กำหนดให้เห็นว่า ร่างกายก็สักแต่ว่ากายเท่านั้น

เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน เอาสติมาระลึก**เวทนา**

สุขเวทนา ได้แก่ความสบาย **ทุกขเวทนา** ได้แก่ ความไม่
สบาย (ส่วนที่เฉยๆ ไม่สุขไม่ทุกข์ เรียกว่า **อทุกขมสุขเวทนา**)

เวทนานี้ก็สักแต่ว่าเวทนา ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา
เหมือนกัน

การที่**จิต**มายึดเอาถือเอา สบาย ก็มายึดว่า เราสบาย แต่ที่จริง
แล้ว กายเขาสบาย เขาไม่สบาย **เวทนา** ก็เกิดขึ้น ตั้งอยู่ชั่วระยะเวลา

สุขก็ดี ทุกข์ก็ดี มันไม่เที่ยงแท้แน่นอน

อาศัย **สติ** เป็นผู้ระลึกดู ระลึกอยู่ ไม่ให้จิตหลงไหลไปที่อื่น
เรียกว่า **สติปัฏฐาน**

จิต ความคิดความนึกที่เกิดขึ้นจากดวงจิตดวงใจ แล้วก็แผ่สาย
ไปตามอารมณ์ดีอารมณ์ร้าย อารมณ์สบายไม่สบาย

จิตนี้ก็ **สักแต่ว่าจิต** เหมือนกัน ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตนเรา
เขา

ให้**สติ** นี้แหละเป็นผู้ระลึกอยู่ทุกความคิดที่เกิดขึ้น เมื่อมีสติอยู่
ก็จะเห็นความคิดนึกเหล่านั้นมันเกิดขึ้น มันก็ดับไป เกิดขึ้นก็ดับไป เท่า
นั่นเอง

ไม่ให้จิตใจหลงไหลไปกับความคิดความนึกของดวงจิตอันนั้น
เรียกว่าไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตนของเราเหมือนกัน

เมื่อรู้ เข้าใจ จิตใจจะได้ปล่อยวาง จะได้สงบระงับตั้งมั่นอยู่
ภายในจิตใจดวงที่รู้อยู่นี้ พร้อมด้วยสติปัญญา

ธรรมารมณ อันเกิดกับจิตใจนี้เหมือนกัน

อารมณ์ของจิตที่มันปรุงไปแต่งไปตามอารมณ์ดีอารมณ์ร้าย
อารมณ์ทุกอย่างที่มากระทบตา กระเทือนหู ก็เป็น**ธรรมารมณ** อยู่ใน
จิตอันนี้ ก็ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตนของบุคคลผู้ใดเหมือนกัน

**จงเป็นผู้มีสติระลึกอยู่ใน กาย เวทนา จิต ธรรม ท่านให้ชื่อ
ว่า สติปัญญา**

เมื่อระลึกได้ธรรมดาเรียกว่า **สติปัญญา** เมื่อระลึกได้จนเป็น
มหาสติปัญญา เรียกว่า **สติใหญ่** ใหญ่จนไม่หลง อะไรเกิดขึ้นใน กาย
เวทนา จิต ธรรม ย่อมรู้ได้ เข้าใจว่าจิตยึดถือหรือไม่ยึดถือ จิตใจเล็ก
ได้ละได้ หรือเล็กไม่ได้ละไม่ได้ เห็นแจ้งตามความเป็นจริงหรือไม่

สติอันนี้ต้องระลึกให้มากที่สุด ในทางมหาสติปัญญา ท่านให้
นี้กอยู่จนกระทั่งว่าไม่ปลั่งไม่เปลอ ไม่หลงไม่ลืม แม้ร่างกายจะยืน
จะเดิน จะนั่ง จะนอน ท่านก็ให้มีสติอยู่ตลอดเวลา

หลับตาสีมตา มือ เท้า เดินไปก็มีสติ มือจะแตะต้องที่ไหนก็มี
สติ ระลึกรู้อยู่ตลอดเวลา เรียกว่าเป็น **มหาสติปัญญา**

เมื่อการระลึกได้อยู่ทั้งกายวาจาจิตทุกขณะ กาย เวทนา จิต
ธรรม จะเคลื่อนไหวไปมา สงบระงับ ก็ระลึกได้อยู่ตลอดเวลา ไม่หลงไหล
ไปอยู่ที่ใดอำนาจกิเลส มีสติอยู่ทุกขณะตลอดเวลา

ไม่ใช่เวลาพูดออกมาจึงมีสติ ไม่ว่าทำอะไร **สติ**พร้อมทุกอย่าง
จะพูดจาปราศรัยก็มีสติ ก่อนจะพูดก็มีสติ พูดอยู่ก็มีสติ พูดจบไปแล้ว
ก็มีสติ

ก่อนที่เราจะทำอะไร จะเคลื่อนไหวร่างกาย จะทำการงานใดๆ
ก็เรียกว่ามีสติความระลึกได้ เวลาทำอยู่ก็มีสติ เวลาทำไปแล้วก็มีสติ
ระลึกอยู่ในตัว ในภายในจิตนี้ ใน **กาย เวทนา จิต ธรรม** ได้อยู่
เสมอ

อะไรผิดอะไรถูก ก็ให้มีสติระลึกดู พิจารณา ดู จนให้จิตใจนี้
เข้าใน**สติปัญญา** ใน**มหาสติปัญญา** จนทำให้ปฏิบัติได้แบบไม่ต้องให้เปลอ
ทีเดียว

มันคิดอะไรอยู่ในจิตนั้น คิดภวานาหรือคิดนอกภวานา คิดภายใน
ในภายในจิต หรือว่าคิดนอกกายนอกจิต มันคิดอิจฉาพยาบาทคนโน้น
คนนี้ เกลียดคนโน้นคนนี้ใหม่ในจิตนี้ ก็ให้ระลึกดูให้ได้

ผู้มีสติแล้วจิตจะวางเฉยได้ อย่างว่าความเกลียด ความกลัว
ความหวาดสะดุ้ง ขนพองสยองเกล้า อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้น

**ถ้ามีสติ ความระลึกอยู่ ไม่หลงไหลออกไป ก็ไม่โกรธ ไม่ไป
พยาบาทอาฆาตจองเวรใคร**

**ในจิตใจที่มีสติปัญญาอยู่นั้น ไม่ไปรักใคร ไม่ไปชังใคร ไม่
ไปดูดำดูร้ายให้แก่ใคร ไม่ไปทำร้ายให้แก่บุคคลผู้ใด ไม่อิจฉาทาร้อน
ใคร เรียกว่ามีสติภวานาเรื่องของตัวเองอยู่**

คนอื่นผู้อื่นนั้นให้ยกไว้เป็นเรื่องของเขา เขาเกิดมาเองไม่ใช่เราทำ
ให้เกิด เขาแก่ไปเอง ไม่ใช่เราทำให้แก่ เขาเจ็บไข้ได้ป่วยไปเอง ไม่ใช่
เราทำให้เจ็บไข้ได้ป่วย เขาตายไปเอง

เราก็เหมือนกัน เราเกิดมาเอง แก่ไปเอง เจ็บไปเอง ตายไปเอง
ทำไมจึงมาอิจฉาพยาบาทแค้นมนุษย์ และสัตว์ทั้งหลาย อิจฉา
พยาบาทแล้วดีอย่างไร เกิดประโยชน์อะไร

คิดดูให้ดี ในจิตใจของคนเราเนี่ย เมื่อคิดดูให้ดี มีสติดี มีสมาธิดี มีปัญญาดี

เมื่อภายในดี ภายนอกไม่ต้องว่า มันต้องดีไปเพราะมันดีภายใน แต่ว่าถ้าภายในนี้แหละขาด**สติปัญญา** ไม่ระลึกรู้ใน **กาย เวทนา จิต ธรรม** อันเป็นภายในของตัวเอง มัวแต่ไปคิดไปปรุงไปข้องใจ อิจฉาพยาบาท เบียดเบียนซึ่งกันและกันอยู่ **ไม่เชื่อว่าเป็นสมณะ ไม่เชื่อว่าเป็นนักภวานา ไม่เชื่อว่าเป็นผู้มีมหาสติปัญญา** เมื่อสติภายในไม่มี

ฉะนั้น ต้องเจริญ ระวังอยู่ในดวงจิตดวงใจของตัวเอง

การภาวนาละกิละนั้น ต้องเป็นผู้มีสติ ตั้งจิตตั้งใจอยู่ตลอดเวลา จะยืนก็มีสติ ก่อนอื่น ยืนอยู่ จะเคลื่อนไปจากเวลายืน ก็มีสติ ก่อนจะเดินก็มีสติ

คำว่า **มีสติ** ความระลึกรู้ในใจนั้น พร้อมทุกอย่าง ตา ดู หู ฟัง อะไรมันจะเกิดขึ้น

คนที่เอาเท้าไปตำตอ เอาศีรษะไปตำไม้ หรือทำอะไรผิดๆ ทั้ๆ จับอะไรพลัดพลาด พลัดตกหกหล่น เพราะอะไร ก็เพราะขาดสตินั่นเอง แล้วถ้าขาดสติ สติไม่ดี ความซึ้เซาหงานอน มกง่าย ท้อถอย เกียจคร้าน ก็ย่อมเกิดมีขึ้น เพราะว่ามีสติ หรือ มีสติแต่หน่อย ไม่พร้อมบริบูรณ์

ถ้าสติ ความระลึกรู้ได้ ใจที่ตั้งมั่นขึ้นมา ระลึกรู้เสมอในทาง **ร่างกาย** เรียกว่าก่อนจะทำอะไร หรือไม่ทำอะไร ก็มีสติ ทำอะไรอยู่ จะทำอะไร ก็มีสติ ความระลึกรู้ได้ ถึงเวลาทำอยู่ก็มีสติให้พร้อมมูลอยู่เสมอ

คำว่า **สติปัญญา** - **สติเป็นฐานที่ตั้ง ฐานที่ตั้งของสติ ความระลึกรู้ได้อยู่ตลอดเวลา เมื่อทำอะไรจบลงไปก็มีสติ**

ทำงานทางนอก คนที่ทำงานแล้วไม่รู้จักรับไม่รู้จักรักษา ทั้งเคลื่อนกลาตไป ก็คือว่าไม่มีสติ เวลาทำก็ไม่มีสติ ทำแล้วไม่รู้จักรับไม่รู้รักษา ก็คือว่า **ขาดสติ** นั่นเอง

การงานสิ่งนั้นมันก็ขาดตกบกพร่อง เกิดความเสียหายขึ้นมา ไม่ว่าจะอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด ไม่ว่าจะทางโลก และทางธรรม ต้องอาศัยสติอันนี้แหละ

คนดีก็เรียกว่าคนมีสติ คนไม่ดีก็คนไม่มีสตินั่นเอง

สติ ความระลึกรู้ได้ ไม่ใช่จะเอาธรรมะคำสั่งสอนนี้ไปสอนเท่านั้น ต้องฝึกในจิตของตนเอง ฝึกๆ อยู่ตลอดเวลา เดี่ยวนี้จิตระลึกรู้หรือ กายนั่งอยู่หรือ หรือกายยืน กายเดิน กายนอน กายตื่น กายหลับ

รูปขันธ์อยู่ในท่าไหน อิริยาบถใด ทำอะไรอยู่ มีศิลปะวิรุทธิ์หรือ ในกายในวาจามีศิลปะวิรุทธิ์หรือ เดี่ยวนี้เวลานี้ ก็อาศัยสติทั้งนั้น

ศิลปะทั้งหลาย เรียกว่า หลักของศิลปะ ๕ ประการ ร่างกายของคนเรา ก็ขา ๒ แขน ๒ ศีรษะ ๑ นี้ ก็คือว่า **ตัวศิลปะ ๕** ก็ว่าได้ อันศิลปะที่ว่า **ข้อวัณ** นั้น ท่านว่าทำอย่างนั้นเป็นบาป ก็อย่าทำอันนั้นข้อห้าม

ตัวศิลปะ ก็คือว่า ขา ๒ - แขน ๒ - ศีรษะ ๑ คือ กาย วาจา จิต นี้เอง กายวาจาจิตนี้เองเป็นตัวศิลปะ

ถ้าคนเราประพฤดิชั่วเสียหาย กาย วาจา จิต ก็เศร้าหมอง ชุ่มมัว ไม่ผ่องใส คือจิตใจขาดสตินั่นเอง

สติไม่มีในจิตใจ เรียกว่า คนสติลอย คนใจลอย

คำว่า **ใจลอย** ก็คือใจขาดสติ ลอยไปตามเรื่องราวต่างๆ นั่งอยู่ก็ละเมอเพื่อฝันไป คือว่าใจขาดสติ

สติ สมาธิ ปัญญา สติปัญญา สติวินัย สติสัมโพชฌงค์

สตินี้จำเป็นต้องใช้อยู่ทุกที่ทุกสถาน ตั้งแต่เกิดจนตายแหละ ตายหมดลมหายใจเมื่อใดจึงจะหยุดสติอันนี้

สตินี้ไม่ใช่**สงบ** คำว่า **สงบ** จิตผู้รู้ที่อยู่ สงบอยู่ในดวงจิตที่รู้นั้น

ส่วน **สติ**นี้ เรียกว่า ระลึกได้อยู่ตลอดเวลา ทุกอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน

ศีล รักษากายให้เป็นปกติ ระวังวาจาให้เป็นปกติ **กาย วาจา ใจ เป็นปกติ ท่านให้ชื่อว่าศีล**

ข้อห้าม ก็คือว่า ให้เว้นจากการฆ่าสัตว์ และให้เว้นจากความ อิจฉาพยาบาทแก่สัตว์ทั้งหลาย ไม่ให้มีโกรธจนฆ่าสัตว์ ไม่ให้มีอิจฉา พยาบาทเกลียดชังทั้งสัตว์และคนทุกๆ ไปด้วย เรียกว่าเว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์สิ่งของผู้อื่น เว้นจากประพฤติผิดในกาม เว้นจากกล่าวมุสาวาจา เว้นจากดื่มกินสุราเมรัย เรียกว่า **หลักศีล ๕**

ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ก็ข้อห้าม เพื่อให้บุคคลเรามี**สติ ระมัดระวัง กาย วาจา จิต ของตน เพื่อจะได้มีสติอันสมบูรณ์บริบูรณ์**

เมื่อมีสติสมบูรณ์บริบูรณ์แล้ว ชื่อว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลก็เป็นปกติ มีสติก็มีปกติ

เมื่อมีปกติ จิตก็ตั้งมั่น ไม่มีวิตกวิจารณ์ไปไหน เรียกว่า **สมาธิ** จิตมั่นคง คำว่า **จิตมั่นคง** ก็คือว่า มีสติ จิตจึงมั่นคง

คำว่า **มั่นคง** เราทำอะไรที่ตั้งอกตั้งใจประกอบ กระทำ ในสิ่ง นั้นๆ

เราบรรพชาอุปสมบทในทางพุทธศาสนา ต้องมีสติ ให้มีความ

ยินดี พอใจ ในสมณเพศวิสัยของตัวเอง และให้รู้ว่าสมณเพศ สมณวิสัย นี้ มีข้อวัตรปฏิบัติอย่างไร เลิกละทำชั่วด้วย กาย วาจา จิต อย่างไม่รู้ก็ต้องอาศัย **สติ** ความระลึกได้ ความรวมจิตใจของตน เรียกว่า ให้**มั่นคง**

คำว่า **สมาธิ** โดยจิตตั้งมั่น ทำอะไรให้มีความตั้งมั่น ให้มีความจริงใจ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทั้งจิตทั้งใจ พร้อมด้วยหมดทุกอย่าง เรียกว่า **มีสติ**

ทำอะไรก็เป็นหลักเป็นฐาน ไม่ใช่ทำเล่นๆ ทำเลอะเทอะ ไม่ใช่ทำทิ้งขว้าง ไม่เอาจริงเอาจัง อย่างนั้นใช้ไม่ได้ เรียกว่าต้องทำจริงๆ ประกอบอยู่ตลอดเวลา

หลับตาก็มีสติ ลืมตาก็มีสติ ฟังเสียงก็มีสติ ก่อนฟังก็มีสติ ฟังอยู่ก็มีสติ ฟังจบแล้วก็มีสติอยู่ ระมัดระวังในอายตนะทั้งหลาย มี ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ **อายตนะภายใน** มั่นติอยู่ในตัวของคนเรา **อายตนะภายนอก** รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ มั่นอยู่ข้างนอก บางคราวก็เกิดขึ้นมาก บางคราวก็เกิดขึ้นน้อย ตามแต่อารมณ์ที่ผ่านเข้ามา ตาหูฟัง มีสติอยู่ตลอดเวลา

เราฟังธรรมอยู่กับมีสติ สตินั้นแหละระลึกรู้ความง่วงเหงาหาวนอนเข้ามาแทรกซึมไม่ได้ เมื่อเข้ามาแทรกซึมจะต้องมีสติว่าจะแก้ไขอย่างไร

เมื่อเราระลึกได้แล้ว ภาวนาก็แล้ว ยังง่วงเหงาหาวนอน ท่านก็ให้ยืนขึ้น เมื่อยืนขึ้นยังไม่หายท่านก็ให้เดิน เรียกว่า เดินจงกรม เดินจงกรมกลับไปกลับมา ทำให้รูปขันธ์ร่างกายมันเคลื่อนไหวไปมา จิตจะได้มีสติสม่ำเสมอ จิตใจจะได้ตั้งมั่นในธรรมปฏิบัติทุกเวลา ทุกลมหายใจเข้าออก

ผู้ที่จะระลึกบริกรรมภาวนาพุทโธ ได้ติดต่อกันอยู่ทุกลมหายใจเข้า หายใจออก ก็ต้องมีสติ สติต้องมีพร้อมอยู่เสมอ เดินจงกรมก็มีสติ ก่อนจะเดินก็มีสติ เดินอยู่ก็มีสติ เดินจบ เดินหยุดไปแล้วก็มีสติอยู่ นั่งก็มีสติ ก่อนนั่งก็มีสติ นั่งแล้วก็มีสติ ก่อนนอนก็มีสติ นอนอยู่ก็มีสติ ตื่นมาก็มีสติระลึกอยู่เสมอในดวงจิตดวงใจ

อันนี้ ไม่ให้ความว่างเหงาหวนอนเข้ามาทับถม หรือว่า กามฉันท์ พยาบาท ถีนมิทธะ อุทธัจจกุกกัจจะ วิจิกิจฉา ไม่ให้มีในกาย วาจา จิตของเรา มีในกายวาจาจิตของคนอื่นก็ช่างเขา ไม่ต้องไปกังวล

ในกายวาจาจิตของเรา ปริมาณหนึ่งหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบนี้ ต้องมีสติทุกเวลา เรียกว่ามีสติ ลมหายใจเข้ามีสติ ลมหายใจออกมีสติ

ในเวลากายวาจาจิตสบายมีสติ ในเวลากายวาจาจิตไม่สบาย ควรทำอะไร ควรพูดอย่างไร ควรวางตัวอย่างไร จึงจะเหมาะสม กาลเทศะ

บุคคลณณ รู้จักบุคคล **ปริสณณ** รู้จักบริษัท ควรอย่างไร ไม่ควรอย่างไร แสดงออกอย่างไร ไม่แสดงออกอย่างไร สติทั้งนั้น ต้องระลึกอยู่ทุกเวลาเป็น**มหาสติปฏิฐาน**

มหาสติปฏิฐาน ก็คือว่า **มหา-ใหญ่ ปฏิฐาน** ที่ตั้งของสติ มีอยู่ในนักภาวนา จิตใจของผู้ปฏิบัติ ไม่ใช่คำพูดที่พูดที่ว่า เป็นสติ ดวงจิตดวงใจที่ติดตั้งขึ้นมา ระลึกขึ้นมา เป็นองค์สติ **สติสัมโพชฌงค์** ระลึกอยู่ เป็นผู้ไม่มีเพียรเพ่งอยู่

กาย วาจา จิต นี้ ท่านเปรียบอุปมาเหมือน พายเรือข้ามฝั่ง สมัยโบราณนั้น เรือยนต์กลไกไม่ค่อยมี เขาก็เอาไม้มาต่อมาเกาะลงไปให้เป็นเรือ แล้วก็มีไม้พาย มีคนพาย

ที่นี้เรื่อนั้นจะข้ามฝั่งได้ หรือไปถูกช่องทาง ไปตามต้องการ ล่องน้ำขึ้นน้ำได้นั้น ต้องอาศัยผู้พายผู้ถ่อให้เรื่อนั้นไป หรือเอาไม้พายจุ่มน้ำลงไปก็พายไปนั้นแหละ

สติ นั่นคือว่า คนพายเรือคัดแปลงเรือของตนไม่ให้ล่มไม่ให้จม ถ้าคนพายเรือไม่เป็น ก็ไปตามกระแสน้ำ ขำน้ำไม่ได้

สตินี้ ท่านเปรียบเหมือนคนพายเรือ ผู้พายเรือ นายท้าย ผู้นำเรือไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

ผู้นั่งสมาธิภาวนา ปฏิบัติบูชาในทางพุทธศาสนา ขาดสติไม่ได้ แม้แต่วินาทีก็ไม่ได้

คำว่า **ไม่ได้** นั้นก็คือ เมื่อขาดสติมันก็ขาดสมาธิ จิตตั้งมั่นไม่เต็มที เมื่อจิตตั้งมั่นไม่เต็มทีมันก็ขาดปัญญา ความรอบรู้ในกองสังขาร ในอะไรต่อมิอะไร ที่มันเกิดมันดับ มันเป็น มันมีอยู่ ในเรื่องกาย วาจา จิต ของเรานั้นแหละ เมื่อมันขาด ปัญญามันก็ไม่เต็มที

เมื่อขาดสติ ขาดศีล สมาธิ ปัญญา ก็พาให้จิตใจนี้แหละย่อย่อย ท้อถอย มั่งง่าย ไม่สงบระงับ

เมื่อพร้อมด้วยสติ สมาธิ ปัญญา ทาน ศีล ภาวนา สมาธิ ปัญญา วิชา วิมุติ ก็ย่อมเกิดขึ้น จิตก็ย่อมหลุดจากกิเลส หลุดพ้นออกจากกิเลสราคะ โทสะ

หรือว่า ละกิเลส ราคะ โทสะ ในจิตใจของตนเองให้หมดไป ให้สิ้นไปได้ด้วย**สติปฏิฐาน** มีสติทุกเวลาไม่ว่า นั่ง ยืน เดิน นอน ทุกอิริยาบถ

เมื่อมีสติ มีสมาธิ มีปัญญา มีความรอบรู้ทุกอย่างทุกประการ สิ่งใดควรละก็ละ สิ่งใดควรเจริญก็เจริญ สิ่งใดควรทิ้งแล้วควรปล่อย

แล้วก็ปล่อยวางไป ไม่ต้องเอามายึดมาถือในหน้าในตา ในตัวในตน ในชาติในตระกูล ในตัวเราของเรา

ตัวทิฐิ มิฉันทิฐิ-ความเห็นผิด เลิกละออกไป พระพุทธเจ้า พระองค์ใจเจริญอยู่ใน **สัมมาทิฐิ** ความเห็นชอบ ตำริชอบ เจระจาชอบ การงานชอบ ระลึกชอบ จิตตั้งมั่นชอบ ก็ใน**สติ**นั่นเอง ในใจนี้แหละ ไม่ใช่ในที่อื่น ไม่ใช่เรื่องภายนอกอย่างเดียว ส่วนมากเป็นเรื่องภายใน **เมื่อภายในมีสติ จิตก็ตั้งมั่นเป็นสมาธิ เมื่อจิตตั้งมั่นเป็นสมาธิ จิตก็มีปัญญา**

เมื่อจิตมีปัญญา ก็ย่อมเห็นได้ว่า รูปนาม กาย ใจ ของเราของเขา ภายนอกภายใน ทั้งหยาบทั้งละเอียด อะไรต่อมิอะไรเหล่านี้ ก็ย่อมเห็นแจ้งด้วยปัญญาด้วยญาณ

หยั่งรู้หยั่งเห็นแจ่มแจ้งชัดเจนขึ้นมาในจิตในใจนั้น ว่าไม่เป็นอย่างไร มันต้องเป็นไปอย่างนี้ อย่างว่าฟองน้ำ เจริญขึ้นเดี๋ยวๆ มันก็แตกไป

เวลามันเจริญขึ้น มันเกิดขึ้น จิตใจก็ยินดี พอใจ ว่าตัวเราของเรา ครั้นเวลามันจะแตกดับจะตาย เอละรูนายยที่นี้ ไม่ให้มันตาย จะแก้ไขรักษาไว้ ถ้ามันถึงเวลามันเจ็บ มันตาย แก้อย่างไรก็แก้ไขไม่ได้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๓

ดวงจิตผู้รู้ผู้

๗ กรกฎาคม ๒๕๑๗

การนั่งสมาธิภาวนา อย่างธรรมดา เอาขาขวาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาวางทับมือข้างซ้าย ตั้งกายให้เที่ยงตรง หลับตา ภาวนา **พุทโธ พุทโธ** อันนี้ก็ระเบียบหนึ่ง

แต่อีกชนิดหนึ่งในวิธีหนึ่ง ท่านว่า**นั่งสมาธิแบบขัดสมาธิเพชร** เอาแข้งซ้ายขึ้นมาบนขาขวา แล้วก็เอาขาขวาขึ้นมาบนขาซ้าย เอามือขวาทับมือซ้ายเหมือนกัน **วิธีนี้แน่นหนากว่า**

ฉะนั้น ผู้ที่ฝึกหัดแบบที่หนึ่งได้ดีแล้ว ก็หัดแบบที่สองนี้เพิ่มเติม ตอนหัดที่แรกก็มีความเจ็บปวดบ้าง เป็นธรรมดาของรูปขันธ์ แต่ถ้าหากฝึกไปที่ละน้อยๆ จนนั่งได้นานๆ จะหายไปเรื่องเจ็บปวด ทุกขเวทนา ขนาดชั่วโมง สองชั่วโมง สามชั่วโมง ก็ไม่ขัด ถ้ามันเคยชินจริงๆ

อันนี้เป็นกรณังสมาธิทางรูปร่างกาย

ส่วนสมาธิภาวนาจริงๆ นั้น หมายถึงการตั้งจิตตั้งใจ

ทุกครั้งที่เรานั่งสมาธิภาวนานั้น ถ้าเราอยู่ในเคหสถาน กุฏิวิหาร ที่อยู่ของตนโดยเฉพาะ เราก็มีวิธีการกราบพระไหว้พระ ทำวัตรสวดมนต์ ตามกำลัง แล้วก็นั่งสมาธิเสียก่อน จึงค่อยนอนทุกคืนๆ ไป

อันสมาธิ นั้น หมายถึง **การตั้งจิต** ให้รู้ถึงที่ตั้งของจิต ที่ตั้งของจิตนั้น ในจิตใจของคนเรา มีดวงจิตผู้รู้ผู้รู้ภายในร่างกายของคนเรา

จะยืน เดิน นั่ง นอน ไป มา พูตจาปราศรัย ได้ นั่น อยู่ใน **ดวงจิตผู้รู้** นี้เอง

ดวงจิตผู้รู้ ชาติรู้ ดวงนี้นั้น เป็นดวงดั้งเดิม มีมาตั้งแต่อนภชาติ นับภพนับชาติไม่ถ้วนแล้ว มีโช้วฟ้าบังเกิดในภพนี้ชาตินี้ก็หาไม่ได้

ดวงจิตผู้รู้ นี้ เป็นของเราเอง เป็นจิตใจของเราทุกคน ไม่ใช่ **บิดามารดาผู้บังเกิดเกล้า** ให้

บิดามารดาผู้บังเกิดเกล้าให้ นั่นคือให้ **รูปขันธ์** ขาสอง แขนสอง ศีรษะหนึ่ง รูปตัวก่อนธาตุดินน้ำไฟลมนี้ ได้มาจากบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้า

ส่วนดวงจิตผู้รู้ นี้เป็นของเราเอง เกิดตายๆ มาในโลกนี้ **นับไม่ถ้วน** ก็จิตผู้รู้ดวงนี้แหละ **ยังลุ่มหลงอยู่ในรูปรสกลิ่นเสียง**

เวลาภาวนาตั้งจิต ท่านจึงให้ตั้งลงไป ณ ที่นี้ จะบริกรรมอุบายใดก็ตาม กำหนดตรวจกายก็ตาม คือเอาจิตดวงนี้กำหนดพิจารณา ตรวจไปตามร่างกาย มี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น

เมื่อกำหนดพิจารณาร่างกายทุกอย่าง หรืออย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ก็ให้มารวมจิตใจเข้าไปที่ดวงจิตผู้รู้ที่ว่านี้

ดวงจิตผู้รู้อันนี้ มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้มีอยู่ในอดีต ไม่ได้มีอยู่ในอนาคต สิ่งใดที่เป็นอดีตล่วงมาแล้ว สิ่งนั้นมันก็หมดไปแล้ว สิ่งที่ยังมาไม่ถึง คือข้างหน้าอนาคตกาล สิ่งนั้นก็ยังเป็นเรื่องข้างหน้า

จิตใจมิได้อยู่ข้างหน้า เป็นแต่อารมณ์ส่ายไปในเรื่องอดีต ส่ายไปในเรื่องอนาคต แล้วก็มาเป็นอารมณ์สับสนอยู่ภายในจิต ถ้าไม่ชำระแก้ไขในเวลาปัจจุบัน คนเราก็จะหาเวลาทำสมาธิรวมจิตรวมใจให้สงบ

ไม่ได้

เพราะอารมณ์เรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านมาทั้งดีทั้งชั่ว ทั้งบาปทั้งบุญ มารวมอยู่ในปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ เวลานั้นสมาธิภาวนาทุกครั้งทุกคราว ท่านจึงให้ละวางปล่อยวางเรื่องราวอารมณ์ที่ผ่านมาแล้ว ที่ยังไม่มาถึง ดีเท่าไรก็อย่าไปคิดคำนึง ชั่วร้ายขนาดไหนก็อย่าไปคิดคำนึง เพราะสิ่งนั้นมันเป็นธรรมดาของจิตปุถุชนคนเรา

ท่านให้เลิกติดต่อกับสิ่งนั้นๆ มาตั้งจิตลงในดวงจิตผู้รู้ที่กล่าวนี้ คำว่า **ดวงจิตผู้รู้** นี้ มีโช้วฟ้าแต่งตั้งหรือว่าเทศน์ธรรมจึงเกิดมีขึ้น จิตดวงที่มีความรู้อยู่นี้ มันเป็นดวงดั้งเดิม เป็นธาตุแท้จิตใจของคนเราและสัตว์ทั้งหลาย ไม่ได้มีอะไรมาเพิ่มเติม

ดวงจิตผู้รู้นี้ ที่นี้สิ่งที่เพิ่มเติมนั้นก็คือ จิตผู้รู้นี้แหละมี **สังขารจิต** ประดูแต่งคิดนึกไปตามอารมณ์ อดีต อนาคต แล้วก็เก็บเข้ามา มาหมักหมมไว้ในดวงจิตผู้รู้อันนี้ มาหลอกหลอนจิตผู้รู้อันนี้ ให้ไหวหวั่นพรั่นพรึงไปตามสังขารจิตอันนั้น

ท่านจึงให้ชื่อสังขารจิตที่ประดูแต่งหลอกหลอนนั้นว่า เป็นสังขารมาร

คำว่า **สังขารมาร** มารคือสังขาร ที่ท่านให้ชื่อว่ามีมาร ก็คือว่ามันเป็นผู้ฆ่า ผู้ทำลาย ทำลายศีล ทำลายสมาธิ ทำลายปัญญา ทำลายวิชาความรู้หมดทุกอย่าง ถ้าใครหลงไปตามสังขารมารเหล่านั้น

ท่านจึงให้ตั้งจิตให้มั่นคงลงไปจำเพาะดวงจิตที่มีความรู้อยู่อย่างเราฟังเทศน์ฟังธรรม ฟังคำสั่งสอนอยู่ในเดี๋ยวนี้ขณะนี้ เพราะมีหูจึงได้ยินเสียง เสียงนั้นไม่ว่าเสียงเทศน์เสียงธรรม เสียงอะไรๆ มันเข้า

ไปได้หมด

ที่รับรู้ว่าเป็นเสียงนั้นเสียงนั้นนั่นแหละ ดวงจิตอยู่ตรงนั้นแหละ ตรงที่
รู้จักว่าเป็นเสียงกระทบเข้ามา หรือเราบริกรรมภาวนาว่า พุทฺโธ พุทฺโธ ก็ผู้
ที่ได้ยินว่า พุทฺโธ พุทฺโธ (นี่เอง)

คำว่า พุทฺโธ พุทฺโธ ที่เราได้ยินนั้น เป็นเรื่องของสังขาร หรือ
ว่าปรุงแต่งกำหนดขึ้นมา

ส่วนดวงจิตผู้รู้ นั้น เวลานั้น พุทฺโธ ก็รู้ รู้อะไร รู้ได้นึก
พุทฺโธ เมื่อไม่นึกพุทฺโธ ก็รู้ว่าไม่ได้นึกพุทฺโธ นั้น

ดวงจิตผู้รู้นั้น ท่านว่ามันเป็นธาตุเดิม ธาตุแท้ดั้งเดิม มีอยู่แล้ว
มีอยู่ เป็นอยู่ ตั้งอยู่อย่างนั้นแหละ

แต่เมื่อสังขารมารกิเลส กิเลสตัณหาต่างๆ มันเข้าไปผสมรวมอยู่ใน
ดวงจิต พาให้ดวงจิตอันนั้นหลง หลงกายหลงจิต หลงรูปหลงนาม

สิ่งทั้งหลายในโลก ไม่มีสิ่งใดเที่ยงแท้แน่นอน จิตสังขาร จิตมาร
จิตกิเลส อันนี้ก็เข้าใจผิด และเอามาหลอกหลวงว่าเป็นของเที่ยงแท้แน่นอน

ดูง่าๆ อย่างว่า รูปขันธ์ ตัวตนคนเราทุกคน ตัวเราตัวเขา
จะเป็นหญิงเป็นชาย ฤๅษีฤๅษี บรรพชิต ก็คือว่า ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม
ก้อนอสุภะนั้นเอง

แต่เมื่อสังขารจิต มารจิต ตัณหาจิต อันปรุงแต่งอยู่นั้นเก็บมา
หลอกหลวง แล้วให้เห็นว่าเป็นของมั่นคงถาวรไปได้ ของชั่วร้ายชั่วเหวให้เห็น
ว่าเป็นของสวดยของงามขึ้นมาได้

นี่แหละท่านว่า สังขารมาร มารคือสังขาร มันปรุงแต่งคิดนึก
อะไรขึ้นมา จิตผู้รู้สมาธิภาวนา จิตตั้งมั่นไม่พ้อ ก็หลงไหล ผู้หลงไหล

ก็คือว่า **จิตตั้งมั่นไม่พ้อ**

เมื่อจิตตั้งมั่นไม่พ้อ ปัญญาความรอบรู้ในสิ่งนั้นไม่เกิดมีขึ้น หรือ
เกิดมีขึ้นก็ไม่ทันท่วงที จึงได้เกิดความลุ่มหลง หลงตัวตน หลงชาติ
หลงตระกูล หลงคนหลงสัตว์ หลงวัตถุธาตุทั้งหลายในโลก

เมื่อได้หลงไปตามสังขารมารกิเลส แล้วมันก็หลงไปหมด ตาเห็น
รูปก็หลงในรูป หูได้ยินเสียงก็หลงในเสียง จมูกได้กลิ่นเหม็นหอมก็หลง
ในสิ่งที่ได้กลิ่นนั้น

เวลาลิ้นสัมผัสกับรสอาหารก็หลงไหลโลเลในรสอาหาร เวลาเย็น
ร้อนอ่อนแข็งกระทบกระเทือนผิวหนังก็หลงอีก แม้จิตใจคิดนึกปรุงแต่ง
อะไรต่อมิอะไรอยู่ภายในก็หลงไปอีก

ความหลง คือ ความไม่รู้แจ้ง ความหลงคือไม่ตั้งจิตให้มั่นคง
ความหลงคือว่าจิตไม่มีสติจะความจริงใจ ไม่มีอธิษฐานลงไป ในจิตในใจ
เป็นจิตที่เหลวไหล หลุนไหว ลั่นสะเทือน ก้าวตายน

กลัวรูปร่างกายนี้แหละมันแตกมันตาย เพราะจิตอุปาทาน จิตที่
เข้ามายึดมั่นถือมั่นในรูป ในนาม ในตัวในตน ในสัตว์บุคคล ในสมมติ
นิยามต่างๆ ว่าเป็นตัวเป็นตน ว่าเป็นก้อนเป็นหน่วย

พอลงเข้าไปแล้ว ก็เลยยึดมั่นถือมั่น สำคัญผิดคิดว่าเป็นตัว
เราจริงๆ

แท้จริงมันก็เท่ากับเอาธาตุดินมาปั้น เอาธาตุน้ำมาผสม ธาตุลม
ธาตุไฟ มารวมกันเข้า ก็เป็นรูปร่าง สีสันกลิ่น เป็นรูปร่างมนุษย์
ก็ให้ชื่อสมมติว่าเป็นมนุษย์เป็นคน

ในเรื่องที่เป็น คน นี้ ก็สมมติไปได้มากมาย นับไม่ถ้วน
เหมือนกัน จิตอันนี้ไม่รู้เท่าทัน ไม่รู้เท่าทันสังขารมารกิเลส จึงได้หลง
ไปยึดมั่นไปตามอาการเหล่านั้น

จึงได้เกิดความโกรธ ความโลภ ความหลง อวิชชา ตัณหา
ขึ้นมากายในดวงจิตดวงใจ

เพราะจิตมันยึดอยู่ที่ร่างกาย ที่ตัวตน ที่สมมตินี้แหละ

ถ้าจิตนั้นมากกว่านา เพียรเพ่งพิจารณาให้เห็นว่าธาตุแท้ของรูปขันธ์
นี้ ได้แก่อะไร ธาตุดิน สิ่งที่เป็นก้อนเป็นรูป ก็คือว่าดินนั่นเอง เอาดิน
มาปั้นขึ้นมา เอาน้ำมาผสมเข้า ดินกับน้ำนี้แหละปั้นขึ้นมาเป็นก้อน เป็น
ตัวของคนเรา

ทีนี้เวลามันแตกมันทำลาย มันไปไหน ธาตุดินจะไปไหน มันก็
ลงไปแผ่นดิน จะเผาไฟ ผังดิน มันก็ลงไปเป็นดินนั้นแหละ

ธาตุน้ำมันจะไปไหน มันก็ไปในอากาศ ไปในธาตุดิน ธาตุน้ำ
รวมลงไปในแผ่นดินนั้นแหละ

นี่แหละมันเป็นอยู่อย่างนี้เรื่องธาตุทั้งหลาย แล้วจิตผู้รู้เห็น ผู้อยู่
ภายในนี้ ต้องตั้งจิตตั้งใจให้ดี อย่าไปอ่อนแอห่อเหี่ยวไปตามกิเลสมาร

กิเลสนั้นมันสำคัญ มันรู้เพราะมันอยู่ในใจ สังขารมารอันนี้มัน
อยู่ในดวงจิตผู้รู้นั่นเอง มันเป็นผู้ปรุงผู้แต่ง ผู้คิดผู้นึก ให้จิตใจผู้รู้อยู่
นั้นหลงใหลไป

นักภวาททั้งหลาย ท่านจึงไม่ยอมให้จิตใจนี้หลงไปตามสังขาร
มารกิเลสต่างๆ ที่ว่าให้เลิกให้ละ ให้ดับเรื่องราวอดีตอนาคต ก็คือว่าจิต
สังขารมารกิเลสนี้แหละมันเอาเรื่องเหล่านั้นมาหลอก มาโกหกปกคลุมวัน
ยังค่ำ คื่นยังรุ่ง

เพราะจิตไม่ตั้งมั่นเป็นสมาธิ ไม่มีปัญญาญาณเกิดขึ้น มัน
หลงใหลไปเสีย หลงไปกับกิเลสราคะ โทสะ โมหะ เมื่อมันหลงใหลไป
แล้ว สิ่งที่ไม่ดีนั้นมันเลยเห็นเป็นดีขึ้นมา

สิ่งที่ไม่เที่ยงนั้นมันเห็นเป็นของเที่ยง มันคง ถาวร ยั่งยืน เหมือน

กับว่ามันจะไม่แก่ไม่ใช้ ไม่ตาย อย่างนั้นแหละ

ทำไมมันแก่ได้ มันเจ็บได้ มันตายได้ เพราะไม่มีความเพียร
เพ่งดูให้รู้ภายในจิต เพราะจิตมันลั่นสะเทือนไปตามอารมณ์นั้นเสีย ไป
ตามเรื่องตามราวนั้นเสีย

อย่างสมมติว่า รูปที่ผ่านสายตา ถ้ารูปใดสวยสดงดงามตาม
สมมติ จิตหลงอันนี้ก็เข้าไปยึดไปถึงว่ารูปนั้นเป็นรูปสวย ไม่ว่าจะรูป
คนรูปสัตว์ รูปวัตถุข้าวของ

พอเห็นว่าสวยแล้ว มันก็ไม่ได้คิดว่าสวยนะมันมาจากไหน แรก
มันสวยอย่างนั้นไหม เอาอะไรมาปรุงแต่งจึงสวยได้ สวยจริงอยู่อย่าง
นั้นตลอดไปไหม ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ไม่แตก ไม่ทำลาย ไหม

ปัญญาความรู้เท่าทันตรงนี้ไม่เกิดมีขึ้นแล้ว ก็หลงวันยังค่ำคื่นยัง
รุ่งอยู่นั่นเอง

นี่แหละ ท่านจึงให้มีวิธีการนั่งสมาธิภาวนา ลู้งจนไม่ให้จิตนี้
หลงใหลไป ให้จิตผู้รู้นี้แหละมาตั้งมั่นอยู่ในจิต เรื่องใดที่จิตเห็นว่ามัน
เป็นของดีของดี ของเที่ยงแท้แน่นอน

รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ มันเที่ยงแท้แน่
นอนจริงไหม จิตผู้รู้นี้แหละ ตั้งให้มั่น ดูความจริงให้ปรากฏ จนปรากฏ
ในจิตในใจ จนปรากฏในรูปในนาม ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า รูป นาม
ไม่เที่ยง มันไม่เที่ยงจริงไหม

ต้องกำหนดรู้ ให้จิตใจรู้ด้วยญาณ ด้วยปัญญา ด้วยวิชชา อัน
แท้จริง ไม่ใช่รู้แบบคำพูด คำเขียน ความคิด เรียกว่า **ต้องรู้ด้วยแบบ
ปัญญาญาณเพียรเพ่งดู ว่ามันเที่ยงอยู่อย่างนั้นไหม รูปมันเที่ยงหรือ
ไม่เที่ยง**

ฟังจนเห็นว่า แรกเริ่มเดิมทีของรูปมาจากไหน มาจากธาตุน้ำ ธาตุน้ำมันเคี้ยวเข้าปรงแต่งเข้าเป็นธาตุดิน ธาตุดินเจริญวัยใหญ่โตขึ้นมา มันก็เป็นรูปร่าง สี สันฐาน ตั้งแต่เด็กจนหนุ่ม จนแก่ชรา แรกดับ เป็นอยู่อย่างนี้

ถ้ามันเที่ยงแท้แน่นอน อย่างจิตหลงเข้าใจนั้น มันก็คงไม่มีใคร แก่ ไม่มีเจ็บไข้ ไม่มีแตกไม่มีทำลาย ไม่มีตายด้วย แต่ทำไมเกิดเท่าไร มันก็ตายเท่านั้น ไม่มีใครเหลือ ที่เหลือให้พวกเราเห็นมันยังไม่ถึงเวลา มันแตกมันตายเท่านั้น มันรอเวลาเท่านั้น

ผู้ภาวนาไม่ต้องไปรอเวลา เมื่อใดเวลาใดถ้าตั้งจิตดวงนี้ให้มันคง ลงไปในจิต ก็จะได้เข้าใจในเดี๋ยวนี้ ขณะนี้ เป็นต้นไป

เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่มีอะไรปิดบัง นอกจากจิตใจของตัวเองนั้นแหละ สังขารมารกิเลสนั้นแหละมันปิดบัง มันกั้นกางไม่ให้ทำ ไม่ให้พิจารณา

อย่างว่าจะตั้งจิตลงไปในจิตในปัจจุบันนี้ เป็นต้น มันก็มัวรอช้า ไม่กำหนด ไม่พิจารณา เชื้อยชา ไม่ดูว่าดวงจิตผู้รู้มันมีอยู่ในปัจจุบัน สังขารที่มันปรงแต่งขึ้นมา มันปรงขึ้นมาในปัจจุบัน เราก็ดับก็ละในปัจจุบัน ทำความเพียรอยู่ในปัจจุบัน

เพียรละกิเลสที่มันมีอยู่ให้มันหมดไป ลื่นไป เพียรระงับรักษา กิเลสอันใดมันจะเกิดขึ้นมีขึ้นในจิตนั้น ไม่ให้มันนิ่งนอนใจ ตั้งให้มันคงที่สุด

มันคงขนาดไหน มันคงจนไม่หวนไหว

หรือท่านเปรียบอุปมาเหมือนอย่างว่า **แผ่นดิน** มันคงเหมือนแผ่นดิน ยิ่งกว่าแผ่นดิน แผ่นดินยังมีหวนไหวได้ ยังมีคนขุดขึ้นหรือถากถางเคลื่อนย้ายได้

สมาธิภาวนาตั้งจิตใจมั่น เอาจนไม่มีอะไรที่จะมาเคลื่อนไหวได้

ดวงจิตผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่งก็ดูจิตตั้งมั่นในนั้น ยืนก็ตั้งอยู่ในจิตนั้น เดินก็ตั้งอยู่ในจิตนั้น จะไปรอไปรา สบายไม่สบาย ก็ตั้งอยู่ในดวงจิตอันนั้น

เห็นทุกสิ่งทุกอย่างไม่เที่ยง รูปนามเป็นทุกข์ รูปนามเป็นของไม่ใช้ตัวตน ทั้งหมดอยู่ในดวงจิตผู้รู้นี้ นอกจากดวงจิตผู้รู้อันนี้ ไม่มีสิ่งใดที่จะเที่ยงมั่นถาวรยั่งยืนอย่างโลกสมมติ

กำหนดพิจารณาให้มันเข้าถึงความจริงข้อนี้ให้ได้ ทุกขณะทุกเวลา นั่งสมาธิภาวนา หรือจะนั่งจะยืนจะเดินจะไปมาธรรมดาสมาญทั่วไปก็ตาม จิตใจนั้นอย่าได้เคลื่อนที่

ถ้าเคลื่อนที่แล้ว มันหลงไหลไปแล้ว มันไม่รู้ทั้งนั้น เมาไปเหมือนเราที่ล่องมาแล้ว เมื่อมันได้โกรธขึ้นมา มันก็หลงเมาไปหมด เมื่อมันโลภขึ้นมา มันก็หลงเมาไปหมด เมื่อมันหลงแล้ว มันก็หลงหมดทั้งโลก

ถ้ารู้ มันก็รู้แจ้งทั้งโลก รู้แจ้งในจิตนี้ได้ มันก็รู้แจ้งหมด โลกทั้งโลก มันเหมือนกันหมด

โลกนี้มันธาตุดิน โลกนี้มันธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม โลกนี้มันรูปกับนาม กายกับใจอยู่ด้วยกัน

ทำไมจิตมันหลง หลงก็คือไม่ตั้งใจภาวนา ไม่ทำความเพียรละกิเลส ไม่รักษาศีลภาวนาให้พร้อมมูลบริบูรณ์

ที่นี้ว่าจะรักษาศีลก็ผลัดวันเวลา เมื่อนั้นเมื่อนี้ มันไม่ทัน

ให้รักษาศีล ๕ ในเวลานี้ รักษาศีล ๘ ในเวลานี้ รักษาศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ในขณะนี้เวลานี้

เมื่อศีลบริสุทธิ์ สะอาด ก็หมายถึงจิตใจที่ตั้งมั่นลงไปนั้นแหละ เมื่อศีลปกติ กายวาจาที่ไหน จิตมันก็ตั้งมั่น จิตก็เป็นปกติ จิตก็

สบาย ปัญญาเกิด

ปัญญาไม่ใช่มาจากที่ไหน ก็เกิดขึ้นที่จิตนั่นแหละ ที่จิตดวงที่
รู้อยู่ในปัจจุบัน เดียวนี้ ขณะนี้ นั้น ไม่ได้เอามาจากที่อื่น

ท่านจึงให้รวมกำลัง พลังงาน ความสามารถ ลงไปในจิตในใจ
ดวงนี้ ไม่ให้ไปมั่วยอ่ท่อ กลัวเจ็บกลัวช้ำกลัวตาย อย่างโน้นอย่างนี้
สังขารมารกิเลสละทิ้ง จะเอาอะไรมาโกหกปกคลุม ไม่ต้องไปเชื่อไปหลง
เรียกว่าตามเข้ารู้ อยู่ในดวงจิต ดวงที่รู้อยู่เดี๋ยวนี้ขณะนี้ ตั้งลงที่
นี้ที่เดียว นั่งอยู่ที่นี้รูปนั่งต่างหาก **จิตนั่ง** ก็คือจิตมันคงอยู่ในจิตนั่น
นอนยังไม่หลับ ก็มันอยู่ในที่นี้ ตื่นขึ้นมากก็มันอยู่ในที่นี้

เรียกว่า **ตัดละ ตัดละ** ในที่นี้ ในที่นี้ นี้ก็จำเพาะดวงจิตที่รู้อยู่
นี้ จะไปหาที่ไหน จะไปเอาที่ไหน เอาที่ไหนได้ ไม่เอาที่ดวงจิตดวงใจนี้
ไม่ตั้งลงไปที่ตั้งตรงนี้ไปตั้งที่ไหน

บำเพ็ญภาวนา ทำความเพียรละกิเลส ก็เพียรลงไปตรงนี้ ทุกกลม
หายใจเข้าออก ทุกขณะทุกเวลา ทำความเพียรอยู่อย่างนั้นตลอดกาล

เรื่องสมมตินิยมธรรมดาโลก มันมีอยู่ในโลกนี้แหละ อย่าไปกลัว
มันจะหมดไปสิ้นไป โลกมันไม่หมด ชีวิตของแต่ละบุคคลมันจะหมดไป
ก่อน

รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ มันไม่หมดหนี
จากโลกนี้ เกิดมาชาติใดมันก็มีอยู่อย่างนี้ ตายไปชาติใดมันก็มีอยู่อย่าง
นี้แหละ มันไม่หมดสิ้นไปที่ไหน

การทำความเพียรปฏิบัติบูชาในทางพระพุทธศาสนา ต้องตั้งจิต
ในจิตตรงนี้ให้มันเต็มทีเต็มฐาน จะเอาอะไรมาหลอกหลวง ความเจ็บปวด
ทุกขเวทนา ในรูปร่างกาย ในสิ่งใดๆ ก็ตาม หรือว่า โรคภัยไข้เจ็บ

มันมีอยู่นิดๆ หน่อยๆ ตามธรรมดาของรูปร่างกาย

ก็อย่าไปเอาเหตุการณ์เหล่านั้นมาเป็นเครื่องกั้น

นั่งสมาธิภาวนา ตั้งจิตตั้งใจให้มันแน่วแน่เด็ดเดี่ยว สลัดตัดบ่วง
ห่วงอาลัยกิเลสตัณหาภายในดวงจิตดวงใจ ให้มันเด็ดขาดลงไป หัวใจ
อย่าไปอ่อนแอต่อแก้ วิตกวิจารณ์อย่างโน้นอย่างนี้ ไม่เอาทั้งนั้น

เอาดวงจิตดวงเดี๋ยวนี้ นั่งก็อยู่ในจิต นอนก็อยู่ในจิต ยืนก็อยู่ใน
ในจิต เดินไปมาที่ไหนก็อยู่ในจิต จะทำธุระการงานใดๆ ก็อยู่ในดวงจิต
ผู้รู้อันนั้น

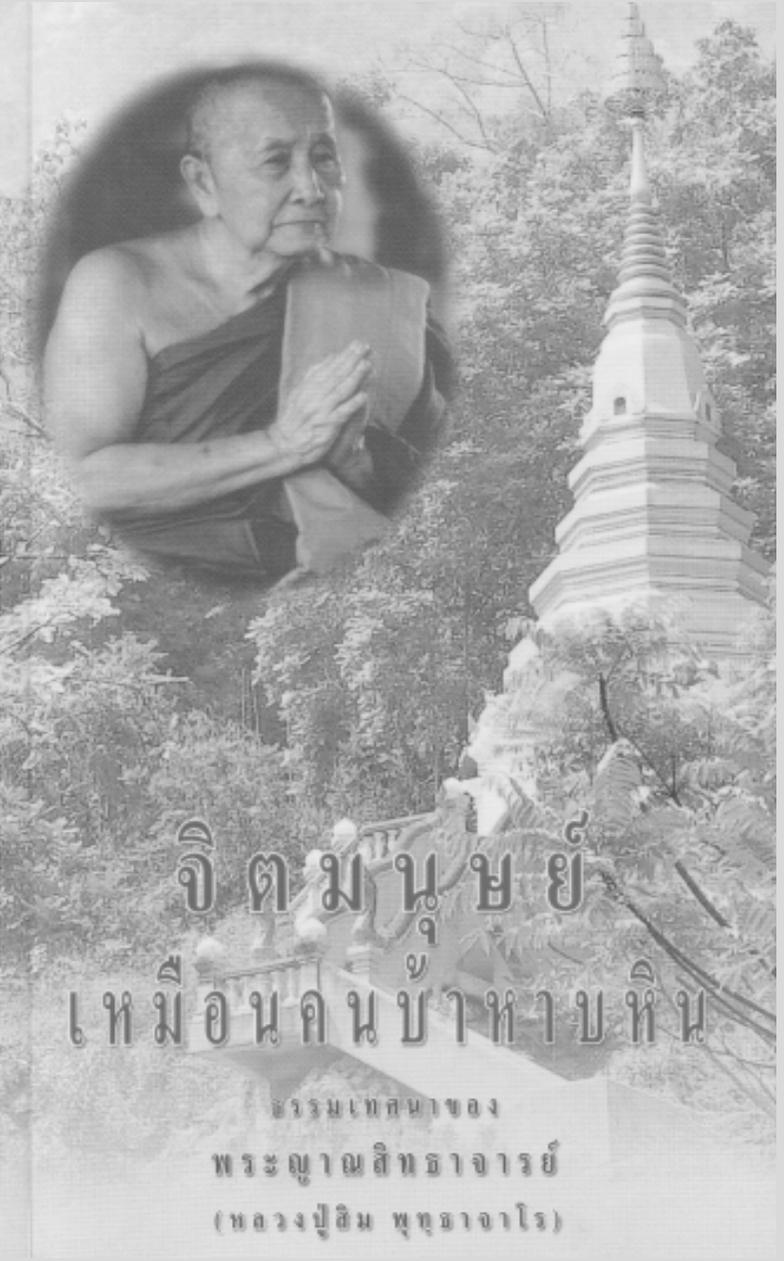
ฉะนั้น ท่านจึงสอนแนะนำข้อสำคัญไว้ว่า สิ่งอื่นใดนอกจากดวง
จิตที่รู้อยู่นี้ อย่าได้หลงไหลไปเป็นอันขาด ถ้าเลื่อนหลงไหล ที่นี้หลงไป
หมด ไหลไปหมด เลื่อนไปหมด เมาไปหมด ไม่รู้ทั้งนั้น

ไปยึดมั่นถือมั่นในรูปในนาม ในตัวในตน ในเขาในเรา ในตัว
เราของเรา ตัวของข้า ตัวกูของกู ไปหมด

ผลที่สุด จิตอันนั้นก็อ่อนแอต่อแก้ กลัวไปหมด จะทำอะไร
จะนั่งสมาธิภาวนา จะละความโกรธ ความโลภ ความหลง ก็ไปโดนไป
กระทบแต่สังขารที่มันหลอกหลวงกิดกันอยู่

จงทำลายล้างสังขารมารเหล่านี้ให้หมดสิ้น ไม่ให้มันมาปรุงหลอก
หลวงต่อไปอีก เรียกว่า **เวทิตัพโพ** ฟังรู้แจ้ง **ปัจฉัตตัง** จำเพาะจิต
ดวงที่รู้ได้เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ให้ได้ตลอดไป

**แล้วผู้ปฏิบัติทั้งหลาย ก็จะมีจิตใจอันเข้มแข็ง สามารถอาจหาญ
ในการประพฤติปฏิบัติ ไม่ว่าจะวันเดือนปี อายุสังขารจะผ่านไป อยู่ใน
วัยไหนก็ตาม จิตใจอันนั้นจะตั้งมั่น ภาวนาได้ตลอดกาล**

จิตมนุษย์ เหมือนคนบ้าหาบหิน

ธรรมเทศนาของ
พระญาณสีทธารจารย์
(หลวงปู่สีน พุทธาจารย์)

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๔ จิตมนุษย์เหมือนคนบ้าหาบหิน

๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๘

การฝึกสมาธิ รวมจิตรวมใจให้เข้ามาภายใน
ธรรมดาจิตนี้ ดวงจิตดวงใจจริงๆ ก็คือมีดวงจิตดวงใจดวงเดียว
เท่านั้น คนๆ หนึ่ง สัตว์ตัวหนึ่ง ไม่ว่าใคร มีจิตดวงเดียว
จิตดวงเดียวนี้แหละ แต่ว่า ความอยาก ความดิ้นรน กิเลส
มันเยอะ เรียกว่ามีมาก
โบราณท่านจัดออกไปจาก **อายตนะ** ทั้งหมดว่า กิเลสมีตั้ง
พันห้า ตัณหาร้อยแปด
ก็คือว่า มันเยอะ **คิดมากไปเท่าไรกิเลสมันก็มากไปตามความ
คิด**

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนว่า จงรวมจิตใจเข้ามา
ถ้ารวมจิตใจเข้ามา จิตมันก็มีดวงเดียว จิตดวงเดียวนั้นเป็นผู้ลุ่ม
หลงมัวเมาอยู่ในภพภพ ในรูปภพ ในอรูปภพ ในมนุษยโลก เทวโลก
พรหมโลก เปตโลก ยมโลก
ไม่ว่าโลกใดก็ตาม จิตดวงเดียวเป็นผู้หลง เป็นผู้ไป เมื่อเกิด
ในภพใดๆ ตั้งอยู่ในภพใดๆ ก็ไปยึดถือว่าตัวเองอยู่ในภพนั้นๆ

จิตดวงเดียว เมื่อเรารวมเข้ามาแล้วรักษาได้ง่าย เพราะมันเป็นของอันเดียว

ที่นี่ถ้าเราคิดมากไป ปรุงแต่งมากไป ตามอำนาจของกิเลสตัณหา ในจิตใจนั้น ก็เลยมากเรื่องมากราวไป

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า **จิตนี้เป็นใหญ่ เป็นประธาน สำเร็จแล้วด้วยดวงจิต**

เมื่อจิตจะเอาอะไร จะทำอะไร จะพูดอะไร จะคิดอะไร จะทำบุญทำบาป ก็สำเร็จด้วยดวงจิตดวงใจทั้งนั้น

แม้พระพุทธเจ้าบำเพ็ญโพธิญาณมาสำเร็จ ก็เพราะดวงจิตนั้น แหละพากาย วาจา ประพฤติดีทำดี ก็จิตดวงนี้แหละ

ดวงจิตดวงนี้นั้น ไม่ใช่เราไม่รู้ไม่เข้าใจ มันมีอยู่ เราทุกคนก็ย่อมรู้ว่าในตัวเรานี่แหละ ในใจเรามันมีความคิดนี้ก็ปรุงแต่งอยู่ตลอดเวลา

ความอยากทั้งหลาย ท่านให้ชื่อว่า **ตัณหา - กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา** ก็คือว่าความดิ้นรนวุ่นวายกระสับกระส่าย ทำให้จิตใจนั้นไม่สงบ

เมื่อไม่สงบ ยิ่งดิ้นรนไปเท่าไร ก็ติดเข้าไปเท่านั้น

ส่วนมากเมื่อจิตไม่สงบ ไม่ตั้งมั่นอยู่ในดวงจิตดวงใจแล้ว จิตนั่นเองเป็นผู้แส่ส่ายไปรับเอาเรื่องต่างๆ ไปเก็บเอาเรื่องต่างๆ มาคิดมานึก มาปรุงมาแต่ง

ทั้งๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า ไม่ต้องไปเอาอะไรมาอีก เท่าที่มันมีอยู่ที่นี่ มันก็หนักพอแรงแล้ว

ขั้นนี้ทั้งทำเป็นของหนัก แล้วยังจะไปเก็บเอาเรื่องราวอารมณ์ภายใน

นอกเข้ามาให้มันยุ่งเหยิง มันก็ยิ่งหนักยิ่งหน่วงเข้าไป

เหมือนกับว่าเราทาบเราแบกเต็มแรงแล้ว แต่ยังไม่พอ เก็บเข้ามาใส่อีก

จิตที่ไม่สงบ ไม่ตั้งมั่นอยู่ภายในนี้ ท่านว่าเหมือนคนบ้าทาบหิน

นิทานคนบ้าทาบหินนั้น มีอยู่ว่า บ้านั้นท่านว่าบ้าร้อยแปด บ้าสามสิบสอง บ้านับไม่ได้

มีบ้านชนิดหนึ่งไม่โหดร้ายประการใด ได้กระบุง ได้กระจาด ได้อะไรก็ทาบไป เมื่อเห็นไม้ เห็นก้อนหิน เม็ดกรวดอะไรก็ตาม เก็บใส่ข้างหน้า ข้างหลัง แล้วก็ทาบเรื่อยไป

ไม่ว่าเห็นอะไรอยู่ข้างถนนหนทาง ก็เก็บมาใส่ทั้งนั้น

เรียกว่า **เก็บก้อนหินของหนักมาใส่** ทาบไป จนกระทั่งทาบไปไม่ได้ ก็เก็บออก เก็บออกพอเบาไปได้ก็ทาบไปอย่างนั้นแหละ

เขาให้ชื่อว่า **คนบ้า** คนบ้าชนิดนั้นไม่มีเรื่องราวกับใคร แต่มีเรื่องราวกับ **หิน**

เห็น**ของหนัก** แล้วก็เอามาใส่ เจ้าของก็ทาบไป เมื่อทาบไปมันเบา ก็เก็บมาใส่ใหม่ เห็นของใหม่ก็เก็บใส่ใหม่

เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดวันตลอดคืน แก่ทำมาอย่างนั้น นี้เรียกว่าเป็น **นิทาน** อันหนึ่ง

นิทานคนบ้าทาบหิน อันนี้เปรียบอุปมาเหมือนจิตใจคนเราไม่ภาวนา ไม่สงบ ก็ไม่สละออกไป

ในอารมณ์ต่างๆ เก็บเข้ามา ตาเห็นรูป ก็เก็บเข้ามาไว้ มาคิดมานึก มาปรุง มาแต่งแต่ในทางที่จะยึดเอาถือเอา

เหมือนคนบ้าหาหิน รูปดีก็อยากได้ ดิ้นรนหวนวาย รูปสวย
รูปงาม ไม่ว่าจะรูปวัตถุข้าวของ เครื่องใช้ไม้สอยก็ตาม

รูปคน เมื่อเห็นว่ารูปดีก็อยากได้ ปรารถนาดิ้นรนไปตาม
กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา มันเก็บเข้ามา ยึดเข้ามา

ทีนี้ในขณะที่รูปไม่ดี รูปน่าเกลียด รูปน่ากลัว รูปน่าชัง ก็เก็บ
เข้ามาอีก ไปเกลียด ไปกลัว ไปชัง **พาให้จิตใจไม่เป็นสมาธิภาวนา**
คือ เป็นธรรมชาติของจิตไม่สงบ ไม่มีภาวนา **พุทฺโธ** อยู่ในดวง
ใจ

เมื่อตาเห็นรูป ในส่วนที่ดี ก็หลงไปอีกอย่างหนึ่ง ในส่วนที่ไม่ดี
ก็หลงไปอีกอย่างหนึ่ง หวนวายอย่างนั้นแหละ เหมือนกับว่า **คนบ้าหา
หิน**

นอกจากตาเห็นรูป หูได้ฟังเสียง ก็คอยเก็บเข้ามา นอกจาก
เก็บเข้ามาแล้ว ตัวเองก็ชอบพูด ชอบกล่าวแต่ในสิ่งที่ไม่ดีนั้นแหละ

พุทฺโธ ธัมโม สังโฆ ธรรมะคำสั่งสอนมีตั้ง ๘๔,๐๐๐ พระ
ธรรมขันธ์ ก็ไม่ท่องบ่นสาธยาย เอามาจดมาจำ

แต่ว่า คำดูคำด่าว่าร้ายป้ายสีให้แค้นนี้ ชอบเอามาคิดเอามานึก
แม้สิ่งนั้นจะล่วงเลยมานานแล้วก็ตาม จำไว้ไม่ลืม เขียนไว้ไม่ลืม

เป็นอย่างนี้มาตลอดกับปีตลอดกาลปี ตลอดภาพตลอดชาติไม่ว่า
มนุษย์และสัตว์โลกทั้งหลาย มันเป็นอยู่อย่างนี้ **ไม่รู้จักปล่อยวาง**

ทางสมาธิภาวนาธรรมะธัมโม คำสอนในพระพุทฺธศาสนานั้น ท่าน
ให้ตั้งอกตั้งใจบริกรรมภาวนา

คนอื่นผู้อื่นไม่สำคัญเท่าใจของเราเอง ใจของเราเองนี้แหละควร
ให้ภาวนานึกน้อมอยู่ในตัว ในใจ อย่าได้ประมาท ไม่ต้องไปหาไปหิว
เอาเรื่องของคนอื่นผู้อื่น

สัตว์โลกทั้งหลายนั้น มีอยู่มากมาย พระพุทฺธเจ้าท่านว่า **อนนตฺ**
อปปริมาณ

อนนตฺ ก็คือว่า **จะนับก็ไม่ได้ ประมาทไม่ได้** สัตว์โลกทั้ง
หลาย

มนุษย์โลกยังนับอ่านไม่ได้ ลองคิดดูว่า สัตว์เดรัจฉานในน้ำ
บนบก ในอากาศ นั้นมีมากมาย เต็มไปด้วยสัตว์ทั้งหลาย นับได้เมื่อ
ไร ไม่มีใครนับได้

ในพื้นที่แผ่นดินก็เต็มอยู่ ในแผ่นดิน พวกมด พวกปลวก พวก
แมลงเล็กๆ น้อยๆ จนสมมติให้ชื่อมันไม่ได้ มันมากมาย

ที่มันเกิดมาได้แล้วก็มี ส่วนที่มันยังเกิดไม่ได้ เหลือแต่ดวงจิตดวง
วิญญาณอยู่ ก็เรียกว่าแน่นโลกอยู่ก็ว่าได้

ดวงจิตดวงวิญญาณของสัตว์ทั้งหลายนี้ เรียกว่า **เต็มโลก**
หรือภาษาโบราณท่านว่า ดวงจิตดวงใจของสัตว์โลกนั้นมันเต็มโลก
เหมือนเอาข้าวสารยัดใส่ถัง ข้าวสารในถัง ในหม้อ ในตุ่ม ในไห เต็ม
ไปอย่างนั้นแหละ

แน่นอยู่ในถัง ในตุ่ม อย่างไร ดวงจิตใจของสัตว์โลกก็เต็มอยู่
อย่างนั้น ไม่หมดไม่สิ้น

บางคนก็มาเห็นว่า มนุษย์โลกในยุคนี้สมัยนี้ มันมากมายจน
รัฐบาลแต่ละประเทศเลี้ยงไม่ไหว ต้องมีการคุมกำเนิดไม่ให้มันเกิด

ถ้ามันเกิดมาแล้ว ก็จะมีมากมายหลายอย่าง แต่ละบุคคลๆ เลย มีการคุมกำเนิด ไม่ให้มันเกิด

มันจะเกิดหรือไม่เกิดก็ตาม แต่ว่าดวงจิตดวงใจของสัตว์โลกทั้งหลายนั้น มันเกิดอยู่อย่างนี้แหละ มันมีอยู่แล้ว

ที่คุมกำเนิดก็คุมได้ในรูปขันธ์ คือว่าไม่ให้มันมีรูปขึ้นมา แต่ว่าในจิตในใจนั้น **มันคุมไม่ได้ มันเกิดก่อนผู้ควบคุมด้วย** มันเกิดมาตั้งแต่เอกชาติ นับภพนับชาติ นับกับนับกัลป์ นับตั้งฟ้าตั้งแผ่นดินไม่ได้แล้ว

ดวงจิตดวงใจอันนี้ มันจึงเป็นดวงจิตที่เรียกว่า หลงไหลอยู่ในโลกมานมนาน **เป็นคนบ้าหาบหिनมานานจนนับไม่ถ้วน**

แม้แต่พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ๆ ได้มาตรัสรู้ในโลก พระพุทธเจ้าทั้งหลายท่านก็รู้ว่า สัตว์โลกทั้งหลายมันมากมายเหลือที่จะพรรณนา

พระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งๆ มาโปรด มาเทศนาสั่งสอนเอาได้ แต่มันก็ไม่หมดไม่สิ้นไปได้ นับเป็นอสงไขยๆ ที่สัตว์มาพันทุกข์ ไปสู่นิพพานตามพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์

แต่ถึงกระนั้น สัตว์โลกก็ไม่มีทางจะหมดจะสิ้นได้ เพราะอะไร เพราะจิตใจของสัตว์โลกยังมีความหลงอยู่

เมื่อเป็นเช่นนี้ ท่านจึงให้มีความสังวรระวัง ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติบูชาภาวนา อย่าให้จิตใจไปเก็บเอาอารมณ์เรื่องราวภายนอก ไม่มีที่จับที่สิ้น

ให้รู้จักปล่อยวาง ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น เหม็นหอมอะไร ก็อย่าไปยึดไปถือเอา

ถ้าจิตหลงออกไปยึดไปถือแล้ว เป็นทุกข์ในใจ เป็นทุกข์ในโลก ไม่มีที่จับที่สิ้น

ในเมื่อเวลากลิ่นสัมผัสในจมูก รสสัมผัสในลิ้น เรื่องรสอาหารการกินนี้ เป็นตัวสำคัญอันหนึ่ง

เพราะว่าชีวิตของสัตว์ทั้งหลายนั้น ตั้งอยู่ได้เพราะมีอาหาร ที่มันเกิดขึ้นมามีชีวิตอยู่ได้เพราะมีการบริโภคอาหาร

ถ้าสัตว์ทั้งหลายไม่มีอาหารกิน รูปขันธ์ก็ตั้งอยู่ไม่ได้

รสอาหารนี้แหละ เป็นเหตุการณ์อันยิ่งใหญ่ เพราะว่าจิตนั้น ไม่อยู่ในสมภาวิภาวนา ไม่มีอารมณ์ใจสงบระงับ ก็ย่อมดิ้นรนห่วงวุ่นวายไปตามอาหารการกิน

สิ่งที่ล่วงมาแล้ว เคยกินเคยบริโภคอย่างไร จิตอันนี้ก็ไปยึดไปถือเอา

เรียกว่า **เหมือนกับคนบ้าหาบหिन** มันก็หาบเอาสิ่งที่ผ่านไป แล้วมันก็ไม่ยอมให้ผ่านไป มันเก็บเอามาคิดมานึกอีก และก็คิดไปข้างหน้า หลงอยู่ในรสอาหารการกิน หารู้ไม่ว่ารสอาหารนั้น **มันเป็นเพียงการมาประดังรักษารูปขันธ์ให้เป็นอยู่เท่านั้น**

เมื่อรูปขันธ์ เป็นอยู่แล้ว เราก็จะได้เจริญ**สมถกรรมฐาน** ทำให้สงบระงับ ไม่ปล่อยปละละเลยให้จิตใจไปวุ่นวายแต่เรื่องภายนอก ยังดวงจิตดวงใจให้สงบตั้งมั่นอยู่ใน**ดวงใจนี้**

จะได้รวมจิตรวมใจเข้ามาภายใน ไม่ให้วุ่นวายไปตามเรื่องภายนอก

ส่วนร่างกาย ก็มีสิ่งที่มาสัมผัสถูกต้อง เย็นร้อนอ่อนแข็ง เจ็บ ไข้ได้ป่วย สบายไม่สบาย ให้ชื่อว่า **โณฏฐัพพะ** สิ่งที่มากระทบกระเทือน รูปร่างกาย

อันนี้ก็เป็นการมณฑลพาให้จิตใจคนเราอยู่หนึ่งๆ ไม่ได้ ภาวนาพุทโธ อยู่ในดวงใจไม่ได้ เพราะว่ามีกลิ่นหอมหลงอยู่ในผิวหนัง ผิวกาย หรือว่าอยู่ในเครื่องสัมผัส ไม่ว่าจะทำอะไร อยากได้อะไร

เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่ปกปิดร่างกายนั้น นอกจากจะกันความร้อนหนาว หรือว่าเหลือบยุ่งแล้ว ยังนุ่งห่มประดับประดาตกแต่งร่างกาย เอาดีเอางาม เอาวิเศษวิโส ไม่มีที่จับที่ลื่นนั้นแหละ

ท่านว่า มันไปหาบเอา ยึดเอา ถือเอา เป็นทุกข์ในใจ เป็นทุกข์ในโลก เป็นทุกข์ในกาย เป็นทุกข์ในจิต **ดวงจิตมันก็เป็นทุกข์**

เมื่ออารมณ์ทั้งหลาย มีรูป เสียง กลิ่น รส โณฏฐัพพะ สิ่งที่มาถูกต้องกาย ก็ไปเป็นอารมณ์อยู่ในจิต

แต่มันไม่ใช่อารมณ์ภาวนาพุทโธ ไม่ใช่อารมณ์ภาวนามรรณะกรรมฐาน แต่เป็นอารมณ์หลงไหลไปตามตา ตามรูป ตามหู ตามเสียง ตามจมูก ตามกลิ่น ตามลิ้น ตามรส ตามกาย ตามโณฏฐัพพะ มันหลงอยู่อย่างนี้

จิต เมื่อมันได้ผ่านอายตนะทั้งหลาย มันก็ไปเป็นอารมณ์อยู่ในจิต ดับไม่ลง สงบไม่ได้

จิตอันนั้นก็เลยเห็นว่า ความคิด ความนึก ความฟุ้งซ่านรำคาญ ตื่นรนวุ่นวาย กระสับกระส่าย ได้มากเท่าไรก็ถือว่าเป็นความสุข แต่ความสุขอันเป็นทุกข์

มันเก็บเข้ามา ยึดเข้ามา ถือเข้ามา ไม่รู้จักปล่อยวาง

พระพุทธเจ้าท่านปล่อยวางจนหมด ไม่มีอะไรยึดไว้ ถือไว้ในจิตในใจ ดวงจิตดวงใจของพระองค์ ก็เรียกว่า ละกิเลสพร้อมทั้งवासนา ได้หมดสิ้น

คือท่านไม่เป็นบ้าเป็นบอมายึดมาถือตามโลกอีกต่อไป

พระพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้าทั้งหลาย พระโสดา พระสกิทาคามี ท่านรู้จักปล่อย รู้จักวาง รู้จักตัวเองว่ากลิ่นหอมมาแล้วในโลกนี้จนนับไม่ถ้วน

เมื่อมาถึงปัจจุบันชาตินี้ ท่านก็ปล่อยวาง ท่านไม่หยาบต่อไปอีก ปลงไว้ วางไว้ ตามหน้าที่ของเขา แล้วก็กำหนดพิจารณาจนเห็นแจ้งอยู่ภายในจิตของท่าน

ไม่ใช่ท่านขาดสติ ขาดปัญญา ไม่ใช่

ท่านมีสติ มีสมาธิ มีปัญญา มีวิชาความรู้

ท่านเห็นว่าจิตใจของท่านได้หาบ ได้แบก ได้หาม วุ่นวายมานานแล้ว ปลงเสียที่ วางเสียที่ เรียกว่าปลงตก

ปลงตก คือพิจารณาเห็นแจ้งว่าไม่ดี ไม่วิเศษวิโสอะไร ท่านก็ปลง ละออก ปล่อยออก วางออก ให้หมดสิ้นในจิต

สิ่งใดที่ท่านเคยอิงฉาพยาบาล โกรธแค้น ให้แก่มนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ท่านก็ปล่อยวางออกไป ไม่อิงฉาพยาบาลใครอีกต่อไป

มีความเพ่งเล็งให้แก่มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายมีความสุขกายสบายใจ อย่าได้เดือดร้อนวุ่นวาย ใครมีความสุขอย่างไร ก็ให้มีความสุขอย่างนั้น ให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

พระพุทธเจ้า พระอริยเจ้าทั้งหลาย เรียกว่าท่านมีเมตตากรุณา แก่สัตว์โลก ไม่ซ้ำเติม ไม่เก็บเอามาผูกในจิตในใจด้วย

คนเราที่ใจไม่สงบ ก็เพราะว่าไปคอยยึด ไปคอยถืออยู่ haboyy
เหมือนคนบ้าหอบหิ้น **ไม่รู้จักปล่อยจักวาง**

ความจริงแล้ว เราจะไปปล่อยวางให้คนอื่น ไปว่าดีให้คนอื่น
ก็เท่านั้น ไปว่าชั่วเสียหายให้คนอื่น ก็เท่านั้นแหละ

**หน้าที่ของผู้ปฏิบัติธรรมภาวนาในทางพุทธศาสนานั้น ท่านมาทำ
จิตทำใจของท่านให้มีความสงบตั้งมั่น มันคงอยู่ในบริกรรมภาวนาในดวง
จิตดวงใจของท่านทุกๆ ท่าน ทุกองค์ เมื่อยังไม่พ้นก็เพียรพยายาม
เพื่อให้หลุดให้พ้น**

เมื่อพ้นไปแล้ว หลุดไปแล้ว ท่านก็มีความเมตตาแก่สัตว์โลก
ทั้งหลาย ไม่มีการขำเติมบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่มีความทุกข์กายทุกข์ใจ
แล้วไปขำเติมให้มันมีความทุกข์หนักขึ้นไปอีก ไม่เอา

ท่านมีวิธีการสั่งสอน แนะนำให้พุทธบริษัท มีภิกษุ ภิกษุณี
สามเณร สามเณรี ผ้าขาว นางชี ฤาษี **ตั้งอกตั้งใจภาวนาทำความ
เพียรละกิเลส**

การละกิเลสจะหมดจะสิ้นไปได้นั้น ไม่ใช่เพียงแต่ว่าสงบอยู่เท่า
นั้น ยังไม่พอ จะต้องกำหนดพิจารณาให้เห็นแจ้งด้วยญาณ ด้วยปัญญา
ตาใจ ว่ารูป นาม กาย ใจ ตัวตนคนเราทั้งหลาย ไม่มีอะไรจะเที่ยงแท้
แน่นอนยั่งยืน จะให้เป็นไปตามความรัก ความปรารถนาทุกอย่างทุก
ประการนั้น เป็นไปไม่ได้

เพราะว่า**รูปขันธ์**อันเป็นตัว เป็นก้อนอันนี้ก็ตาม **นามขันธ์** ได้แก่
ดวงจิตดวงใจ คิดนึกปรุงแต่งอะไรต่อมิอะไร มีความไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา

ท่านมาฝึกฝนอบรมสั่งสอนพุทธบริษัท ให้รู้จักทำความสงบระงับ
ให้รู้จักปล่อยจักวาง ไม่ให้ยึดถือ

แม้จะมีอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้นในเวลาเรานั่งอยู่ เมื่อลุกจากที่นั่งไป
ท่านก็สอนว่าอย่าเก็บเอาอารมณ์เรื่องราวที่มันเกิดขึ้นในเวลาที่นั่งนั้นติดตาม
ไปด้วย

ถ้าทำได้อย่างนี้ อารมณ์ภาวนาก็สบาย ไม่ไปเก็บเอาอารมณ์สิ่ง
ที่เขาตำ เขาว่าดีว่าชั่วให้ เมื่อลุกจากที่นั่งไปแล้วก็ไม่เก็บไปด้วย ในใจ
ก็สบาย กายก็สบาย หูก็สบาย เพราะไม่ไปเก็บเอาอะไรต่อไปอีก

หรือเขาติเตียนนินทาว่าร้ายป้ายสีในเวลาที่เราอยู่ในน้ำ ถ้าเราขึ้น
จากน้ำแล้ว ก็อย่าเก็บมา ทิ้งไว้ในน้ำนั้น

นี่คือว่าเป็นนโยบายสอนผู้ปฏิบัติธรรมะ อย่าไปเก็บเอามา อย่า
ไปเอามาหอบ มายึดมาถือ ถ้าเอามายึดมาถือไว้แล้วไม่มีที่จับที่ลื่น
ขึ้นชื่อว่า **โลก** แล้ว ไม่มีที่จับ ไม่มีที่ลื่น

ถ้าใครต่อเติมส่งเสริมมากเท่าไร ก็ไปมากเท่านั้น เลยไม่จับไม่
ลื่น

ทำไมมันจึงไม่จับไม่ลื่น ก็เพราะว่ามันวนๆ อยู่ในอารมณ์อันเก่า
ทั้งโลกนี้ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์
ในอายตนะภายใน อายตนะภายนอก มันวนอยู่ใน**อาการอันเก่า**

หรือ ท่านว่า **เหมือนนมมันไต่ขอบดั่ง ขอบหม้อ ขอบไห**
มันไต่เท่าไรๆ มันจะมีที่ลื่นสุดได้ที่ไหน เพราะของมันกลม

เรียกว่า **มันไต่ไปตามความไม่รู้มันนั่นแหละ มันวนอยู่ในอาการ
อันเก่า แม้ความคิดความนึกของคนเราว่าไปไกลที่สุดแล้วนั้น มันก็ไกล
โดยความวนอยู่ในอาการอันเก่า**

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนอย่าให้วนเวียนมาในโลกนี้อีกต่อไป
สงบจิต สงบใจ ตั้งใจให้มันอยู่ในดวงจิตดวงใจ

ให้จิตใจดวงนั้นมีปัญญา พิจารณาที่มีความเกิดขึ้นมา ตั้งอยู่
แล้วก็ดับไป เป็นธรรมดาของสังขารทั้งหลาย เขาต้องเป็นไปอย่างนี้

แม้จิตใจของผู้มาอาศัยอยู่ในรูปขันธ์ หรือว่า **ขันธ์** อันนี้ ตัวอันนี้
มิใช่ว่าจะได้ตั้งความปารถนาทุกอย่างทุกประการ เป็นไปไม่ได้

เพราะว่า**รูปขันธ์**นี้มีความแก่ ความชรา มีความเจ็บไข้ได้ป่วย
มีความแตกความดับเป็นธรรมดา

**จิตใจดวงที่ภาวนาพุทธโธเน้นต่างหาก ผู้ใดมาตั้งอกตั้งใจ ไม่
ให้ใจของตนออกไปรับเอาเรื่องราวภายนอก สิ่งใดอยู่ภายนอก ก็ให้
ทิ้งไว้ภายนอกนั้น**

เรื่องราวอะไรที่มันเข้ามายุ่งในจิตใจ ก็เพียรละในใจ ตั้งอก
ตั้งใจ บริกรรมภาวนาพุทธโธ รวมจิตใจเข้าไปภายในใจของตนเอง

เพียรพยายามอยู่ในหัวใจของตนให้ได้ตลอดเวลา นิ่งที่ไหนก็
ภาวนาในที่นั้น ยืนอยู่ที่ไหนก็ภาวนาที่นั่น จะเดินไปมาที่ไหน ก็ภาวนา
รวมจิตรวมใจให้สงบตั้งมั่น จนให้เกิดความรู้ ความฉลาด ความสามารถ
อาจหาญ ตัดบ่วงห่วงอาลัยกิเลสในหัวใจของตัว ให้หมดไป ลื่นไป

ไม่ใช่เพียงแต่ว่า ความอยากได้ อยากดี อยากมี อยากเป็น
อยากมีไปตามอำนาจกิเลส

อันนี้ไม่มีที่จับที่ลื่น ดันรนไปตามความหลง

ความรู้แจ้งเห็นจริง ก็ต้องมารู้ที่กาย ที่จิต ที่ตัวเรานี้เอง ว่า
ร่างกายสังขารของแต่ละบุคคล มีขาสอง แขนสอง ศีรษะหนึ่ง มีหนัง
หุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ มีใจครองอยู่ในร่างกายตัวตนนี้คนละดวงใจ

ก็ให้เพียรพยายามรักษาเอาดวงใจดวงเดี๋ยวนี้ให้ได้ อย่าได้ขาด
สติ อย่าได้ขาดสมาธิ อย่าได้ขาดปัญญา

จงเก็บเข้ามาไว้ในหัวใจ อย่าส่งใจออกไปยุ่งวุ่นวายกับเรื่องภายนอก

**จงมีความสงบจิตสงบใจ มีความตั้งมั่นอยู่ในหัวใจของตนอย่าง
เดียว**

สิ่งอื่นใดนอกจากจิตใจดวงที่รู้ที่อยู่ภายในนี้ ออกไปทั้งหมด

อนิจจังไม่เที่ยง เป็น**ทุกขัง** เป็น**อนัตตา** ขึ้นชื่อว่าสังขารทั้งหลาย
จะเป็นสังขารอันเป็นรูป สังขารอันเป็นนามธรรมก็ตาม ย่อมมีความไม่
เที่ยงแท้แน่นอน บั้นปูนอยู่ไปเป็นธรรมดาอย่างนี้

ผู้ปฏิบัติธรรมในทางพุทธศาสนา จงพากันรวมจิตรวมใจ สงบ
ตั้งมั่นอยู่ในดวงใจ จนเห็นว่าสิ่งอื่นใด นอกจากจิตใจที่มีความสงบตั้ง
มั่นอยู่นี้ ออกไปให้หมด

อนิจจัง ไม่เที่ยง **ทุกขัง** เป็น**ทุกขัง** เป็น**อนัตตา** ไม่ใช่ตัวตนของเรา
ไม่ควรยึดมั่นถือมั่นในความ สุข ความทุกข์ ในความเป็น ความมี อันมี
อยู่ในร่างกาย จิตใจ นี้

จงทำความรู้แจ้งแทงตลอดในธรรมปฏิบัติ อันเป็น**ปัจจุบันธรรม**
ในที่นั้นๆ

สิ่งใดที่เป็นอารมณ์เรื่องราวอดีต มันก็ล่วงมาแล้ว เรื่องอนาคต
มันก็ยังไม่มาถึง มันเป็นเรื่องภายนอก นอกจากกายจากจิตออกไป
จิตอย่าได้หวั่นไหวสั่นสะเทือน

จงเป็นผู้มีสติอยู่ทุกเวลา มีสมาธิอยู่ทุกเวลา มีสติปัญญาอยู่
ทุกเวลา ทุกขณะ ทุกเวลา อย่าได้ประมาทมัวเมาเร็วไหลไปที่อื่น

จิตใจมีอยู่ภายในใจ ภายในตัวของบุคคลเราทุกๆ คน ใจคน
อื่น ผู้อื่น เขารักษาภาวนา

ใจของเรามีอยู่ภายใน เราต้องรักษาภาวนา อย่าได้ประมาท ผู้ไม่ประมาทย่อมเป็นไปเพื่อความเจริญ ผู้ประมาทเรียกว่าเป็นไปเพื่อความเสื่อม ความเสีย

ไม่กำหนดภาวนา ขาดสติ ขาดสมาธิ ขาดปัญญา ขาดความรู้ ความฉลาด ขาดความสามารถหาญ จิตใจเลื่อนลอยฟุ้งซ่าน ไม่ตั้งมั่นอยู่ในดวงใจ

จงเป็นผู้**โอบนโยโก** น้อมเข้ามาสู่หลักปัจจุบัน เวลานี้ เดี่ยวนี้ ให้ได้

เมื่อเราภาวนาอยู่ในตัว ในใจ นี้ได้ทุกขณะ ทุกเวลา อยู่ในหัวใจนี้แหละ จะเป็นไปเพื่อความเจริญงอกงามในทางพุทธศาสนา

ดังแสดงมาก็สมควรด้วยกาลเวลา **เอวัง** ก็มีด้วยประการ ฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๕

ฉัตตพระอุริยะอุยฺเหนฺโปกิเตสฺส

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙

ต่อไปนี้ให้พากันตั้งใจนั่งสมาธิภาวนา ปล่อยวางอารมณ์ภายนอก ออกไปให้หมดสิ้น ตั้งใจบริกรรมภาวนา

วันนี้เป็นวันสิริมงคลวันหนึ่ง เป็นวันอุโบสถในทางพุทธศาสนา ให้พวกเราทั้งหลายได้ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติภาวนา

ที่**ถ้ำผาล่อง** นี้ สถานที่ๆ ที่เราอยู่อาศัย เป็นสถานที่สิริมงคล เมื่อเรามาสู่สถานที่สิริมงคลแล้ว อย่าปล่อยให้จิตใจฟุ้งซ่านไปที่อื่น จงตั้งอกตั้งใจภาวนา ดำเนินภายในดวงจิตดวงใจ

คำว่า **ภาวนา** นี้ ได้แก่สงบจิตสงบใจ ไม่ให้ใจวุ่นวายคิดถึง บ้านถึงเรือน คิดถึงลูกถึงหลาน วุ่นวายไปภายนอก

ให้พากันระลึกถึง **มรณภัย มรณกรรมฐาน** มันใกล้เข้ามาทุก วันทุกคืน ไม่ใช่เราอยู่ที่เก่า **สังขารธรรม**ทั้งหลาย รูปร่างกายของเรา ทุกคน มีความเจ็บไข้ได้ป่วย มีความซำรุดทรุดโทรม เสื่อมไปสิ้นไปทุก วันคืน

แม้ผู้ที่ยังเด็กยังหนุ่ม ก็อย่าประมาทมัวเมาว่าข้าพเจ้าไม่แก่ การตายไม่เฉพาะแต่คนแก่ บางคนหนุ่มนั้นตายก่อนคนแก่ก็มี คนแก่ ยังยืนยาวคราวไกลไปก็มี

ทุกคนจงระลึกถึง**มรณภัย** คือความตาย ไม่มีทางหลบหลีก แม้จะหลบหลีกได้ว่า ในเวลาเราหนุ่มแน่นกำลังดีไม่ตาย เมื่อถึงวัยแก่ชราที่ไม่มีทางหลบ จำเป็นต้องแตกดับทำลาย

แต่ผู้ใดภาวนาดี ละกิเลสความโกรธหมดไป ละกิเลสความโลภหมดไป ละกิเลสความหลงหมดไป ผู้นั้นก็ไม่ทุกข์ไม่เดือดร้อนประการใด แม้ความตายมาถึงเข้า ท่านก็ยอมตาย

คือท่านเห็นแล้วว่า **ตายเป็นเรื่องของธาตุทั้งสี่** ดิน น้ำ ไฟ ลม มันกระจัดกระจายไป เขาก็เรียกว่าตาย ใช้การไม่ได้เขาก็เรียกว่าตาย **จิตใจมันไม่ได้ตาย**

จิตใจไม่ได้ตายนั้น ย่อมแสดงให้เห็นแล้วว่า แม้พระอรหันต์ทั้งหลาย ที่เราว่าท่านดับขันธเข้าสู่นิพพานแล้ว มันก็เป็นแต่ว่าดวงจิตดวงใจของท่านส่วนหนึ่ง ร่างกายของท่านแตกดับไป แต่จิตใจเป็นของไม่ตาย

แต่จิตนี้ เมื่อละกิเลสราคะ โทสะ โมหะ หมดไปแล้ว ออกจากจิตใจไปแล้ว เหลือแต่จิตอันบริสุทธิ์ผ่องใส จะอยู่ที่ใด เป็นอะไร อยู่ที่ชื่อว่าอยู่ในนิพพาน ไม่มีเรื่องราวอะไรที่จะมาทำให้ท่านเป็นทุกข์ เป็นร้อนอย่างสามัญชนคนเราทั่วไป

คนเราทั่วไป ที่มันทุกข์มันร้อนอยู่ ก็คือว่ากิเลสทางตา ได้แก่รูป ตาเห็นรูปก็เกิดกิเลส หูได้ยินเสียงก็เกิดกิเลส เพราะกิเลสมันยังไม่ดับ จึงจำเป็นต้องตั้งอกตั้งใจภาวนา อย่ามีความท้อถอย

ผู้ใดท้อถอยชื่อว่าเป็นผู้มัวเมา จะต้องมาเวียนว่ายตายเกิดในภavn้อยภพใหญ่ ไม่มีที่สิ้นสุด ยุ่งเหยียงอยู่ด้วยกิเลสกาม วัตถุกาม

ตั้งแต่วันนี้ไป ให้พากันตัดบ่วงห่วงอาลัย อารมณ์สัญญาที่คิดถึงบ้านถึงเรือน ถึงลูกถึงหลาน ถึงอะไรต่อมิอะไร ให้ตัดขาด

ว่าสถานที่เรานั่งสมาธิภาวนาอยู่นี้ เท่ากันกับว่าเป็นสถานที่พิเศษ เป็นทางที่จะให้เราทุกคนละกิเลสให้หมดไปสิ้นไปได้ ถ้าตั้งใจภาวนา แต่ไม่เชื่อว่าสถานที่จะมาละกิเลสให้เรา **ใจเรานี้แหละภาวนาละกิเลสเอาเอง**

กิเลส นั้น เมื่อผู้ใดเลิกละได้แล้ว ไม่เลือกว่าเณร ไม่เลือกว่าพระ ไม่เลือกว่าจะสมมติว่าเป็นธรรมยุต เป็นมหานิกาย อะไรก็ได้ทั้งนั้น **ไม่ใช่สมมตินั้นละกิเลส การละกิเลสเป็นเรื่องภายในจิตใจของแต่ละดวงจิตดวงใจ**

สถานที่ที่ไม่ได้มาละกิเลสให้แก่เรา จิตใจเรานั้นเองเป็นผู้ละกิเลส เมื่อภาวนา **พุทโธ พุทโธ** เมื่อภาวนามรณกรรมฐาน ได้ทุกลมหายใจเข้าออก จนดวงจิตดวงใจผู้รู้ผู้นี้ไม่ไปไหน อยู่ภายในสงบนิ่ง แน่วเป็นดวงเดียว ตั้งมั่นอยู่ภายในจิตใจได้ตลอดเวลา

นั่นแหละต้นทางที่จะเป็นไปเพื่อเลิกละกิเลส ตัดกิเลสต้นทางได้ เพราะกิเลสต้นทางนั้นมีอยู่ภายใน ไม่ใช่มีแต่ภายนอก

เมื่อคนเราจิตใจไม่สงบระงับ ก็เข้าใจว่าสิ่งภายนอกเป็นกิเลส รูปเป็นกิเลส เสียงเป็นกิเลส กลิ่นเป็นกิเลส รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ เป็นกิเลส

ความจริง ตัวกิเลสจริงๆ ก็คือจิตใจของเราทุกคนนี้แหละ ในจิตดวงผู้นั้น มีกิเลสราคะอยู่ที่นั่น มีกิเลสโทสะอยู่ที่นั่น มีกิเลสโมหะอยู่ที่นั่น

เมื่อใดการภาวนาละกิเลสภายในใจของเรา ยังไม่พร้อมมูล

บริบูรณ์แล้ว อาสวกิเลสเหล่านี้ก็ต้องอยู่ในใจนี้ตลอดเวลา

การภาวนาละกิเลสต้องละภายใน ไม่ใช่ละภายนอก ภายนอกนั้นเป็นแต่ว่าอุปการณกิเลส

เราให้คิดดูดีๆ ถ้าหากว่าคน รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ เป็นกิเลส ก็ลองคิดดูว่า ถ้าเราฆ่าคนทั้งโลกนี้ให้ตายไปหมด ยังเหลือแต่เราคนเดียว กิเลสเรามันจะหมดไปสิ้นไปหรือไม่ มันก็ยังไม่หมด

คนทั้งโลก ลัทธิทั้งโลก สมมติว่าให้เขาตายไปหมดเสีย กิเลสของเรามันจะหมดไปไหม มันก็ไม่หมด เมื่อไม่หมดก็แสดงว่าอันนั้นก็ไม่ใช่ตัวกิเลส

ตัวกิเลสจริงๆ ก็จิตเราแหละ จิตที่เกี่ยวจี้ครัวณาภาวนา จิตไม่รักษาศีล จิตไม่มีทาน จิตไม่มีศีล จิตไม่มีภาวนา จิตไม่ละกิเลส

เมื่อจิตไม่ละกิเลส ก็นั่นแหละคือตัวกิเลส ตัวกิเลสเป็นตัวอย่างไร ตัวกิเลสก็เป็นตัวเหมือนตัวเรานั่นเอง ฆาตอง แขนสอง ศีรษะหนึ่ง ดวงใจครองอยู่ในร่างกายอันนี้ นั่นแหละตัวกิเลส

ดูเวลากิเลสความโกรธมันเกิดขึ้น ตาแดง ตาพอง หุบต้อยดีกัน ประหัตประหาร ฆ่าฟันรันแทงกัน

อะไรมันตี อะไรมันทำ ก็คือจิตนั่นแหละมาใช้รูปร่างกายนี้ให้ดู ต่ำว่าร้ายออกมา จนถึงรบราฆ่าฟันกันเป็นธรรมดาโลก

นั่นแหละ กิเลสมันอยู่ภายใน แต่เวลามันจะทำ มันมาใช้รูปขันธ์นี้ให้ทำ รูปขันธ์ร่างกายนี้มันไม่ได้กลัวบุญกลัวบาป มันเป็นเพียงธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม เท่านั้น สุดแท้แต่จิตที่มีกิเลสหรือไม่ มีกิเลสภายในใช้ให้ทำอะไร มันก็ทำ

นี่แหละร่างกายสังขาร ตัวกิเลสก็ตัวเราทุกคนนั่นแหละ จิตเราทุกคนนั่นแหละ กิเลสความโลภ กิเลสความไม่อึดไม่พอนในวัตถุข้าวของ ทรัพย์สินเงินทอง

กิเลสกาม วัตถุกาม มันอยู่ที่ไหน มันก็อยู่ที่กายนี้ อยู่ที่จิตนี้แหละ ดวงจิตนั่นแหละเป็นตัวกิเลสระคะตันทา แล้วเวลามันใช้ก็มาใช้รูปขันธ์ ทำให้เกิดลูกมา ทำให้เกิดหลานมา เป็นทุกข์เป็นร้อนนุ่นวาย มันมาจากไหน ก็มาจากจิต จิตระคะตันทา

พระภิกษุสามเณร แม่ขาว นางชี อยู่ดีๆ ไม่ได้ ต้องสึกไปก็เพราะอะไร ก็เพราะอำนาจกิเลสโลภะ กิเลสระคะตันทา ไม่ภาวนาละกิเลสในจิตใจอันนี้ออกไป

เมื่อกามตัณหา ภวตัณหา มีอยู่ในจิต ไม่เลิกไม่ละ ไม่สงบระงับ มันก็วนวายสร้างภพสร้างชาติขึ้นมา สร้างรูปสร้างนามขึ้นมา มันมีอยู่ภายใน ไม่ใช่อยู่ภายนอกอย่างเดียว **ตัวสำคัญมันอยู่ที่จิต**

ทั้งนี้เมื่อพระพุทธเจ้าของเรา พระองค์รู้ว่ากิเลสทั้งหลายเหล่านี้ทำให้เกิด แก่ เจ็บ ตาย มันอยู่ที่ดวงจิต พระองค์ก็เอาดวงจิตภาวนา หลุดมหายใจเข้าออก พระองค์ควบคุมจิตไม่ให้วิ่งหนีไปที่อื่น ทบพวนกระแสน้ำเข้าสู่ภายในดวงจิตดวงใจ ดวงที่รู้ที่อยู่ใน

ตอนแรกๆ ก็เอาลมหายใจเป็นที่ยึดเหนี่ยว คือว่าเอาลมหายใจเป็นที่สังเกต ลมเข้าไป จิตผู้รู้ที่อยู่ที่นี่ดูจิตดูลม ไม่ให้หลง จิตเข้ามา จิตออกไป ตามอยู่ที่ลมนี้ ผู้รู้ลมก็คือจิตนั่นเอง

แต่ว่าจิตใจคนเรานั้น จะหาเป็นตัวเป็นตน เหมือนคนเหมือนวัตถุข้าวของไม่ได้ ไม่มีตัว ไม่มีตัวแต่มีอำนาจใหญ่ อำนาจกิเลสมันใหญ่

เหมือนกับ**ธาตุลม** ธาตุอากาศ ลมไม่มีตัวตน เวลาเมื่อลมแรงๆ พัดมา พัดเอาบ้านเรือนตึกกรมพังกว้างไป นั่นลมไม่มีตัวตนแต่ทำไมมันมีกำลัง

นี่แหละจิตใจคนเรานี้ก็เหมือนกัน จิตใจที่ยังมีกิเลส มันก็ใช้ให้เป็นไปตามอำนาจกิเลส

จิตใจที่มุ่งหวังเห็นทางพ้นทุกข์ภัย ในโลกในวัฏสงสาร ต้องเป็นทานบารมี การทำบุญให้ทาน ศีลบารมี รักษากาย วาจา จิตของตนไม่ให้ทำผิดในหลักศีลห้า ศีลแปดขึ้นไป

เมื่อบำเพ็ญ ประกอบ กระทำอยู่ในสิ่งเหล่านี้ จิตใจของเราทุกคนก็ย่อมมีกำลังแก่กล้าในกองกาลกุศล ในการภาวนาละกิเลส ไม่ปล่อยให้ความลึกลับสงสัยมาอยู่ในจิตใจ ไม่ว่าจะนั่งจะนอนจะยืนจะเดินไปมาที่ไหน

ภาวนามรณกรรมฐาน เตือนจิตใจนี้อยู่เสมอ ว่าชีวิตของเราจำเป็นต้องถึงซึ่งความตาย ที่ใครคิดว่าเมื่อเกิดโรคภัยไข้เจ็บแล้วก็จะไปโรงพยาบาลให้มันดีมันหาย

มันไม่มีทางที่จะหายได้ มันนับวันนับคืน นับชั่วโมง นาที วินาที มันใกล้ไปสู่ความตายทุกวันเวลา เมื่อมันเจ็บไข้ได้ป่วยได้ แล้วจะไม่ตายนั้นไม่ได้ มันต้องตายแน่ๆ มันแสดงให้เห็นแล้วว่าหนี่งไม่พ้น

เมื่อหนี่งไม่พ้นแล้ว **มันก็มีทางพ้นอยู่ก็คือการภาวนา เอาจิตใจให้มันหลุดมันพ้นออก ไม่ให้ใจหลงใจเผลอมาอยู่ภายในนี้**

ท่านจึงมีวิธีการภาวนาพุทโธ ภาวนามรณกรรมฐาน ภาวนาลมหายใจ เพื่อให้จิตใจเราทุกดวงจิตดวงใจสงบระงับ ตั้งมันเป็นดวงหนึ่ง

ดวงเดียว

เดี๋ยวนี้จิตมันพุ่งไปชานไปมัวเมาไป ไม่มีที่หยุดที่สิ้น เลยนุ่นวายอยู่อย่างนั้นเอง

พระพุทธเจ้า พระอริยเจ้าทั้งหลาย ท่านมีความสุขกาย สบายใจ ไม่เดือดร้อนวุ่นวาย **เพราะท่านภาวนาละกิเลส**

ภาวนาละกิเลสนั้นไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เมื่อไต่ยังมีกิเลสราคะ โทสะ โมหะ อยู่ เราอย่าได้ถอยความเพียร มันจะคิดไปที่ไหน อย่าไปตามอำนาจกิเลสที่มันคิด ให้มาอยู่ภายในดวงจิตดวงใจของตนให้ได้

ใจเป็นธาตุรู้ มีอยู่ในใจทุกๆ คน การภาวนาไม่ใช่เราภาวนามาปรุงมาแต่งเอาใจใหม่ มันไม่ใช่อย่างนั้น

ใจมันมีอยู่แล้ว จิตมันมีอยู่แล้ว แต่จิตนี้เป็นจิตที่หลงไหลไปตามจิตสังขาร จิตวิญญาน จิตกิเลส จิตตัณหา มันดิ้นรนวุ่นวายไปตามกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ตลอดเวลา หาเวลาสงบระงับไม่ได้

ท่านจึงสอนว่า ให้สงบจิตสงบใจลงไป ภาวนา**พุทโธ** ให้จิตใจมาจดจ่อใน**พุทโธ** สงบระงับลงไป ไม่ต้องไปตามอารมณ์อะไรของใครทั้งหมด

เรื่องราวอดีต อนาคตมันอยู่ข้างหน้า อนาคตกาลก็อย่าไปเป็นทุกข์เป็นร้อน อดีตที่มันล่วงมาแล้ว สิ่งเหล่านั้นมันก็ล่วงมาแล้ว จิตอย่าไปหลงไปยึดเอามา

เดี๋ยวนี้เวลานี้ ดวงจิตดวงใจภาวนาอยู่ที่นี่ นั่งอยู่ที่นี่ บริกรรมอยู่ที่นี้ จิตอย่าวุ่นวายไปที่อื่น ให้รวมจิตใจเข้ามา ตั้งให้มัน เอาให้มันจริง เมื่อจิตใจสงบระงับตั้งมั่นแล้ว จิตใจดวงที่สงบระงับตั้งมั่นนี้ก็จะมองเห็นที่เดียวว่า กิเลสราคะไม่ใช่อะไร ก็จะได้ทำการละกิเลส

ราคะ ตัดต้นตอให้มันหมดไปสิ้นไป

กิเลสโทสะไม่ใช่อะไร ต้นตอของกิเลสโทสะมันอยู่ที่ไหน จะได้ตัดละกิเลสความโกรธออกไป

กิเลสความหลงไม่ใช่อะไร จะได้ทำความเพียรละกิเลสความหลงให้มันหมดไปสิ้นไป

เมื่อเลิกเมื่อละ ถอนออกไปหมดแล้ว จิตใจก็จะเย็นสบาย มีความสุขไม่ทุกข์ร้อนประการใด

เหตุนั้น การภาวนาทำความเพียรปฏิบัติบูชาในทางพุทธศาสนานี้ จงตั้งจิตเจตนาลงให้มันคง อย่าได้ให้ใจอ่อนแอห่อแตกล้มตาย การสร้างบุญบารมี ภาวนาละกิเลสมันไม่ตาย

ถ้าหากว่าผู้ใดภาวนาเด็ดเดี่ยวแล้วก็ตายเอาตายเอา จะมีพระพุทธรูปได้หรือ เพราะว่าภาวนาเคร่งเครียดเข้าไปก็ตาย ไม่ได้เป็นพระพุทธรูป ภาวนามากเข้าไปจะได้เป็นพระอรหันต์ก็ไม่ได้ มันตายเสียก่อน

ถ้ามันเป็นอย่างนี้ ก็ไม่มีพระชิตี มันมีพระอยู่คือว่ามันไม่ตาย

เดี๋ยวนี้จิตคนเรา มันหลงสังขารมารในจิตของตัวเอง สู้สังขารมาร กิเลสมารไม่ได้ เมื่อกิเลสราคะ โทสะ ของตัวเกิดขึ้น ใครจะตัดเตือนมันก็ไม่ฟัง ฟังกิเลสราคะ โทสะ ของตนเองอย่างเดียว ผลที่สุดกิเลสราคะ โทสะ โมหะ มันก็เอาเราไปฆ่าให้ตาย ไม่มีประโยชน์อะไร ถ้ามันตายจากคุณงามความดี ไม่ได้คุณงามความดีในใจนั้น **ชื่อว่าตายจากบุญจากกุศล**

ในช่วงนี้ ระยะเวลา นี้ เรายังมีชีวิตอยู่ ยังมีจิตมีใจภาวนา พุทฺธิได้ อยู่ ภาวนา**มรณกรรมฐาน**ได้อยู่ จงพากันรีบเร่งตั้งอกตั้งใจอย่าประมาท

มันจะไม่ว่าจะเป็นกลางวันกลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน อยู่คนเดียว หรือว่าเข้าหาหมู่อย่างไรรก็ตาม เราต้องระมัดระวัง

สิ่งใดจะพาให้จิตใจเพื่อนฝูงฟังชานรำคาญ ก็ไม่ต้องพูด ไม่ต้องคิดไปในเรื่องนั้น

จงพยายามตัดเตือนซึ่งกันและกัน ให้ภาวนาทำความเพียรละกิเลสอย่างไรจิตใจจะสงบระงับตั้งมั่นเป็นดวงเดียวแล้ว ให้พากันเอาอกเอาใจในจิตใจของตนให้มาก

มากที่สุดจนกระทั่งสู้กับกิเลสในหัวใจของตัวเองได้ ถึงขั้นละกิเลสความโกรธหมดไปได้ ละกิเลสความโลภได้ ละกิเลสความหลงได้ นั่นแหละจึงชื่อว่า **ผู้ภาวนาอย่างแท้จริง**

ถ้ายังไม่ถึงการละกิเลส ก็ยังไม่จริงทั้งนั้นแหละ ยังไม่พอ มันเล็กๆ น้อยๆ อย่าไปเลือกกาลเลือกเวลา ถ้าจะมาภาวนาแต่เวลาพักผ่อนนี้ยังไม่พอ

จิตใจจะเต็มเปี่ยมในบุญบารมีได้ จะต้องทำทุกขณะทุกเวลา จนจิตที่ปลั่งเปล่งมันไปตามกิเลสทั้งหลายนั้นดับไปหมดไป ยังเหลือแต่จิตเจริญธรรมกรรมฐาน สมถภาวนา วิปัสสนาอยู่เนื่องนิ่งติดต่อกันไป

จนกระทั่งกำลังความสามารถอาจหาญเต็มที่ มรรคสมังคีก็จะประหารกิเลสมาร และสังขารมาร ภายในจิตใจนั้นได้อย่างเด็ดขาด กิเลสราคะ โทสะ โมหะ ก็จะดับไปหมดสิ้นไป

จิตใจของพระสาวกเจ้าทั้งหลาย ก็ย่อมมีความสุขความสบายไม่เดือดเนื้อร้อนใจตามอำนาจกิเลสประการใด เรียกว่าท่านอยู่เหนือกิเลส ท่านอยู่เหนือโลก ท่านไม่ลุ่มหลงมันไปตามกิเลสราคะ โทสะ โมหะ ในจิตใจอย่างเราๆ ท่านๆ

นั่นจึงชื่อว่าพระอริยเจ้าทั้งหลาย ท่านทำความเพียรภาวนาละ
กิเลสมาก่อนพวกเราทั้งหลาย จนสามารถอาจหาญ ท่านมีความเมตตา
การุณขนาดไหน แม้ท่านจะดับขันธไปสู่นิพพานนานแล้วก็ตาม

พวกเราทั้งหลาย ให้ตั้งอกตั้งใจรักษาศีล ภาวนา ตั้งใจประพฤติ
ปฏิบัติ เอาให้พันทุกซ์พันภัยในโลก ในวัฏสงสาร ให้จงได้ อย่ามาติด
ข้องอยู่ในวัฏสงสาร อันเป็นที่เดือดเนื้อร้อนใจอยู่ตลอดเวลา

**อันเราๆ ท่านๆ ทุกคนนี้แหละ ที่เราได้มาประพฤติปฏิบัติ นั่ง
สมาธิภาวนาหลับตาอยู่ในเวลานี้ ชื่อว่าเป็นผู้มีบุญบารมีพอสมควรแล้ว
อย่ามาทิ้งบุญบารมีของตนเสีย**

บุญบารมีนี้ ถ้าเราเสริมสร้างอยู่เสมอ ภาวนาอยู่ทุกเมื่อ บำเพ็ญ
ทาน รักษาศีล ไม่ทอดยถ สดับรับฟังพระธรรมคำสั่งสอนอยู่ บุญบารมี
ในจิตใจของเรา ก็ค่อยแก่กล้าสามารถขึ้นไปโดยลำดับๆ เพราะมันขึ้นอยู่กับ
กับความเพียรความหมั่นความขยัน

ความท้อแท้อ่อนแอในหัวใจ ความสงสัยทั้งหลายเหล่านี้ก็ตาม
ในทาน ในภาวนา อะไรทั้งหมด อย่าไปมัวสงสัยอยู่ อะไรก็ตาม
ถ้าหากว่ามันเป็นอุบายสอนใจของเราให้สงบระงับตั้งมั่นเป็นสมาธิภาวนา
เยือกเย็นสบายลงไปได้นั้น ก็ชื่อว่าเป็น**อุบายธรรม** เป็น**อุบายภาวนา**
ทั้งนั้น

ความสงสัยในทาน ในศีล ในภาวนา เมื่อจิตใจสงบระงับตั้ง
มั่นเป็นสมาธิภาวนาแล้ว ความสงสัยทั้งหลายเหล่านี้หมดไป หายไป
ไม่มีในจิตใจของพระอริยเจ้าทั้งหลาย

ในเมื่อเวลาเราตั้งใจประพฤติธรรมปฏิบัติธรรมอยู่ ยังไม่ได้ก้าว
ล่วงออกจากกิเลส มันมีอุปสรรคมากมายนับไม่ถ้วน มีความสงสัยเต็ม

โลก

หลักที่เราจะต้องจัดการกับตัวเองก็คือว่า ตัว **ลักกายทิฏฐิ ทิฏฐิ**
แปลว่า ความเห็น **ภาวะ** ก็เนื้อตัวเรานี้แหละ **ความเห็นผิดคิดว่าเป็น**
ตัวตน เป็นเราเป็นของๆ เรา

หาได้รู้ไม่ว่า ร่างกายสังขารนี้มัน **ปฐวี** ชาติดิน **อาโป** ชาติน้ำ
น้ำเลือด น้ำเหลือง **วาโย** ชาติลม พัดผ่านไปมา **เตโช** ชาติไฟ
ความร้อน ความอบอุ่น มีอยู่ในร่างกายสังขารตัวตนอันนี้

ร่างกายสังขารอันนี้ ก็ตัวชาติดิน น้ำ ไฟ ลม เท่านั้นเอง
จิตมาอาศัยอยู่เอาเป็นบ้านเป็นเรือนของตัว แล้วก็หลงมัวเมาอยู่อย่างนั้น
มาติดข้องอยู่ แล้วจะมาสำคัญผิดคิดว่าพระธรรมวินัยคำสั่งสอนของพระ
พุทธเจ้าไม่บริสุทธิผ่องใส ไม่ได้

เพราะว่าความเพียรของเรามีน้อย ความอดทนไม่พอ
การประพฤติปฏิบัติพระธรรมคำสั่งสอนของเรามีมันยังไม่ถึงพริกถึงขิงต่าง
หาก

ผู้ตั้งความเพียรภาวนา ทำความเพียรละกิเลสในตัวในใจของตัว
เอง มีอยู่ที่ไหนในใจบัดนี้เวลานี้ ก็จงรวบรวมกำลังจิตกำลังใจ ให้
สามารถอาจหาญขึ้นมาภายในจิตใจอันนี้ เพียรเพ่งอยู่ในใจของตัวเอง
มีความสงบตั้งมั่นอยู่ในใจ

สิ่งใดนอกจาก**ดวงจิตดวงใจที่รู้**ออกไปทั้งหมดนั้น ไม่มีที่จับ
ไม่มีที่ลื่น ที่จับที่ลื่นอยู่ที่รู้ที่อยู่ ไม่ใช่รู้ไป รู้อยู่ แล้งอยู่ ประจักษ์อยู่
ในชาติความเกิดเป็นทุกซ์ ชรา ความแก่เป็นทุกซ์ มรณะความตายเป็น
ทุกซ์ ความพลัดพรากจากสัตว์และสังขารทั้งหลาย ความวิบโยค
พลัดพรากจากสิ่งทั้งหลาย มันเป็นตัวทุกซ์

ตัวทุกข์ ตัวอุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นอยู่ภายในจิตใจ ความเร่าร้อนก็มีอยู่ในดวงจิตดวงใจนี้ มาทำความเพียรปฏิบัติบูชา เพียรเพ่งอยู่ในดวงใจนี้ จนเห็นแจ้งแทงตลอดในคำว่า ภพชาติทั้งหลายที่มาลุ่มหลงมัวเมาอยู่

ขึ้นชื่อว่าอวิชชาตัดหนาในจิตไม่มีที่สุดที่สิ้นได้ ผู้ภาวนาทำความเพียรปฏิบัติบูชา จงรวบรวมกำลังจิตกำลังใจของตนเข้ามาภายใน ตั้งให้มั่นอยู่ในดวงจิตดวงใจดวงนี้ให้ได้

นอกจาก**เดี๋ยวนี้** ออกไปทั้งหมด เป็นความหลง เดี่ยวนี้ เวลา นี้ ถ้ามารู้จักแจ้งอยู่ในเดี๋ยวนี้ขณะนี้ จนเห็นแจ้งชัดลงไป ในจิตใจดวงนี้ว่า นอกจากเดี๋ยวนี้เวลานี้แล้วเป็นความหลง

หลงไปในอดีตที่ล่วงแล้วมา ก็ไม่มีที่สุดที่สิ้น จะหลงไปข้างหน้าอีก ก็ไม่มีที่สุดที่สิ้น ที่จับมันไม่มี มันวนๆ อยู่ในอาการอันเก่า กิเลสในหัวใจความดิ้นรนวุ่นวาย

ความหลงนั้นหลงในที่ไหน หลงในรูป หลงในเสียง หลงในกลิ่น ในรส ในโผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ หลงก็คือว่าไม่รู้แจ้งอยู่จำเพาะจิต ไม่แจ้งอยู่ภายใน มัวเส่อสายลุ่มหลงไปตามอาการภายนอก

ย่อมมีความยึดมั่นถือมั่นในหน้าในตา ในตัวในตน ในเราในของเรา เรา ย่อมเกิดความทุกข์ความเดือดร้อน วุ่นวายภายในจิตใจนั่นเอง

ผู้บำเพ็ญภาวนาปฏิบัติบูชาในทางพุทธศาสนา จงยกจิตใจของตนให้รู้แจ้งรู้จริงอยู่ ณ ภายใน จนจิตใจนี้เรียกว่ารู้ละออกไป รู้ถอนออกไป รู้ปล่อย รู้วางออกไปทั้งหมด

ตัวทิฐิมานะ ทิฐิ แปลว่า ความเห็น **มานะ** ความยึดตัว

ยึดตน ยึดเรา ยึดของๆ เรา เรายึดสิ่งใดถือสิ่งใด ก็ย่อมเป็นทุกข์ในหัวใจ

เมื่อจิตใจไม่ยึดมั่นถือมั่นในที่ทั้งปวง จะเป็นเรื่องภายนอกภายในอะไรก็ตาม ให้เห็นแจ้งว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีสิ่งใดที่เที่ยงแท้แน่นอน ยั่งยืน เป็นอยู่อย่างนี้ตลอดไปเลย

จงเป็นผู้ทำความเพียร เสียสละปลดปล่อยออกจากจิตใจ จนกระทั่งความยึดถือในที่ทั้งปวง มันหลุดออกไปได้ ลอยออกไปได้ ไม่สำคัญผิดว่า หน้าตา ชื่อเสียง รูปร่าง ตัวตนนี้เป็นของเรา ไม่ใช่ของเรา ตัวเราของเรา ความหลงต่างหาก ไม่มีอะไรเป็นตัวตนยั่งยืนตลอดไปเลย

รูปร่างกายมีอยู่ที่ไหน ชรา พยาธิ ก็มีอยู่ที่นั่น สังขารทั้งหลาย มีความไม่เที่ยงแท้แน่นอน มีความปรุงแต่งขึ้นแล้วก็ดับไป

ดวงจิตดวงใจเป็นผู้รู้ที่อยู่ภายในตัว ภายในใจนี้ บัดนี้เดี๋ยวนี้มีอยู่ตลอดเวลา จงรวมจงสงบ จงตั้งมั่นลงไป ในจิตใจนี้ ตัดหนาความดิ้นรนวุ่นวาย อย่าได้ดิ้นรนวุ่นวายไปในที่ใดๆ

จงเป็นผู้เลิกละตัดหนาทั้งหลาย จะเป็นกามตัดหนา ภวตัดหนา วิภวตัดหนา ความยึดมั่นถือมั่นในกิเลสตัดหนาทั้งหลาย จงเลิกละตัดถอนลงไป ในหลักปัจจุบันขณะนี้เวลานี้ ให้หมดสิ้นลงไป ชื่อว่าเป็นผู้ภาวนาทำความเพียรละกิเลส เลิกละออกไป จนให้ความยึดมั่นถือมั่นในจิตใจนั้นเลิกละออกไปจริงๆ

ทำความเพียรแจ้งอยู่ในจิตในใจนี้ ปัจจุบันนี้ ตั้งจิตตั้งใจให้มั่นคงลงไปภายใน ตั้งลงไปทุกกลมหายใจเข้า ทุกกลมหายใจออก เตือนจิตใจดวงนี้ ให้มีความตั้งมั่นอย่าได้หวั่นไหว อย่าได้ลุ่มหลงไปในอดีต

อนาคต

จงเป็นผู้ทำความเพียรในหลักปัจจุบันขณะเดี๋ยวนี้ เวลานี้ ดิตตอ อยู่เสมอภายในจิตใจนี้ เรียกว่าเป็นผู้รู้แจ้งในธรรมปฏิบัติ ในหลักปัจจุบันนี้ตลอดเวลา

ใจไม่มีรูปร่าง สี สันฐาน อะไร มีความรู้จัก รู้จริง รู้แจ้ง อยู่ภายในจิตใจนี้ รู้ที่เหน็ดตั้งใจลงไปที่นี่ มีความเพียรเพ่งอยู่ มีสติ ระลึกได้อยู่ มีสมาธิจิตตั้งมั่นอยู่ในจิตใจนี้

สิ่งอื่นใดนอกจากดวงจิตดวงใจดวงนี้ออกไป ไม่เที่ยงแท้แน่นอน มีความไม่เที่ยงอยู่เสมอ ภายในรูปนามภายในใจนี้

รูปนามนี้เต็มไปด้วยก้อนทุกข์ เต็มไปด้วยกองทุกข์ ตั้งแต่เกิด จนแก่ ตั้งแต่แก่จนตาย ตายแล้วก็กลับมาเกิดอีก วนเวียนอยู่อย่างนี้

นี่แหละ ชาติ ความเกิดเป็นทุกข์ มันทุทุกข์อย่างนี้แหละ

ความทุกข์ ความลำบากรำคาญ มันทมาจากจิตใจ ไม่รู้แจ้งใน กองทุกข์ มายึดเอาถือเอาในกองทุกข์อันนี้เป็นเราเป็นของเรา ก็เป็นทุกข์อยู่ในหัวใจอย่างนี้

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา ความรู้ ความเห็น ความเข้าใจใดๆ ทั้งหมดในจิตใจนั้น อย่าได้หลงไปยึดเอาถือเอา ให้เห็นว่ารูปนามภายในใจนี้ ไม่ใช่ตัวตนของเรา

ตัวเราของเราเพราะความหลงต่างหาก เมื่อจิตไม่หลง จิตรู้แจ้ง รู้จริงอยู่ในดวงจิตดวงใจ ก็มีความสงบตั้งมั่นอยู่ ก็ย่อมคลายกิเลสออกไป ถอนกิเลสออกไปจากจิตใจ

เมื่อถอนกิเลส ละกิเลสออกจากจิตใจได้ ใจดวงนี้ก็แจ่มสว่าง

ไสว ไม่หวั่นไหวสั่นสะเทือนตามอำนาจกิเลสใดๆ ทั้งนั้น เรียกว่า **ภาวนา ละกิเลส** ละแล้วก็ละอีก ถอนแล้วก็ถอนอีก ปล่อยแล้วก็ปล่อยอีก วางแล้วก็วางอีก จนกระทั่งเอาถึง**ความหลุดพ้น**

จนหลุดพ้นจากตัวจากตน จากหน้าจากตา จากความสุข ความทุกข์อันใดที่บังเกิดมีขึ้น เรียกว่าหลุดออก หลุดออกจากอุปาทาน ความยึดถือ ความยึดถือในรูป ความยึดถือในนาม ในกาย ในจิต ถอนออกไป ละออกไป ปล่อยออกไป วางออกไป

เรียกว่า **จาค** เสียสละ **ปฏินิสสัคโค** ปล่อยออกไป **มุตติ** เอาให้หลุดพ้น **อนาลโย** กิเลสอันใดที่เลิกได้ละได้แล้วไม่ต้องอาลัย เสียตายตายอยาก เป็นผู้มีความเพียรเพ่งอยู่ สงบอยู่ แจ่มอยู่ในจิตใจนี้

นี่แหละผู้ตั้งตั้งใจปฏิบัติภาวนา ทำความเพียรละกิเลส ละลงไปที่นี่ ละลงไปภายใน ถอนรากแก้วของกิเลสออกไปให้หมดสิ้น

การละกิเลสไม่ใช่ละที่อื่น ละที่จิตใจหลงนี้ออกไปให้หมดสิ้น จิตหลงใจหลง ใจยึดใจถือ ใจไม่ปล่อยไม่วาง เลิกละออกไปให้หมด เอาจนหมด ไส

เมื่อจิตใจเลิกละความยึดหน้าถือตา ความยึดตัวถือตน ยึดเรา ยึดของๆ เรา ออกไปให้หมดสิ้น จิตใจก็เย็นสบาย นิ่งก็สบาย นอนก็สบาย ยืนเดินไปมาในที่ใดๆ ก็สบายอกสบายใจ มีความเพียรเพ่งอยู่ในดวงจิตดวงใจนี้

นี่แหละผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลาย จงรวมจิตใจของตนเข้ามา อย่าได้วิตกพิจารณาฟุ้งซ่านไปในที่ใดๆ จงเห็นแจ่มอยู่ ณ ดวงจิตดวงใจดวงนี้ มารู้แจ้งรู้จริงอยู่ในภายใน ไม่่วนวายภายนอก

จิตใจก็ย่อมมีความรู้แจ้ง มีความรู้จริง มีความรู้เล็กรู้ละเอียดออกไปให้หมดสิ้น

เมื่อจิตใจมีความรู้แจ้งรู้จริง อยู่ในหลักปัจจุบันนี้แล้ว จิตใจก็ต้องสงบสุขเยือกเย็นในทางพุทธศาสนา

ฉะนั้น ให้เราทุกๆ คน รวมกำลังตั้งมั่นลงไป ในจิตใจนี้ ให้แน่นแน่มั่นคงหนักแน่นเหมือนพื้นแผ่นดิน

จงรวบรวมกำลังจิตกำลังใจ ให้หนักแน่นเหมือนพื้นแผ่นดิน จิตใจก็จะเย็นสบาย ไม่สะทกสะท้าน หวาดกลัวต่อภัยอันตรายทั้งหลาย

ฉะนั้น ให้มีความเพียรเพ่งอยู่ สติระลึกรู้ สมาธิจิตมั่นคงอยู่ ปัญญาญาณอันวิเศษก็จะสามารถละกิเลสราคะ โทสะ โมหะ ให้หมดไป สิ้นไป

ให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติบูชาภาวนาภายในจิตใจของตนต่อไป

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๖

นี้ได้ยอดเยี่ยมฐาน

๖ เมษายน ๒๕๒๐

ณ โอกาสนี้ไป เป็นโอกาสฟังธรรม เป็นการปฏิบัติธรรมะไปในตัว จึงมีวิธีนั่งสมาธิภาวนา

การนั่งสมาธิ นี้ ให้พากันเอาขาขวาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาวางทับมือข้างซ้าย ตั้งกาย ตั้งตัวให้เที่ยงตรง หลับตา บริกรรมภาวนาพุทโธในใจ หรือเอามรณกรรมฐานภาวนา

คนเราที่ไม่กลัวบาป ทำบาปได้ ก็คือว่าไม่เห็น**มรณภัย** ความตายที่จะมาถึงตน

พระพุทธเจ้าจึงเตือนว่า ให้ภาวนามรณะ ความตายนี้ ให้มันได้ทุกลมหายใจเข้าออก

ถ้าเราแค่นี้ก็ได้ เจริญได้ ซึ่งความตาย ทุกลมหายใจเข้าออก แต่จิตใจนั้นยังไม่สงบ ยังไม่เป็นดวงหนึ่งดวงเดียว ก็ได้แค่**ปริยัติธรรม** คือคำว่าเรื่องตาย

แต่จิตคนเรานั้นหาเป็นไปอย่างนั้นไม่ จึงจำเป็นต้องนึก ต้องเจริญจนจิตใจนั้น**เห็นด้วย เข้าใจ**ตามที่เราฟังธรรมคำสั่งสอนนั้นด้วย **จิตนี้จึงจะเข้าสู่สมาธิภาวนาเป็นดวงหนึ่งดวงเดียวอยู่ภายใน**

**อุบายคือ ความตาย นี้แหละ จึงเป็นยอดกรรมฐานสูงสุดใน
กรรมฐานทั้งหลาย**

เพราะว่าเมื่อความตายมาถึงบุคคลใดแล้ว บุคคลนั้นจำเป็นต้อง
ตายไป ตามยถากรรมนั้นๆ

ที่นี่ที่เราจะไตร่ตรองพิจารณาให้เห็น ก็คือว่าได้ข่าวคนอื่นตาย
ก็รีบให้เอามาสอนใจของตน เอามาสั่งสอนใจของเรา

ก็ไม่เฉพาะสองสามคำคิดนึกเท่านั้น แล้วก็หยุดไป **เอามาสอน
มาตักเตือน จนจิตนั้นสงบระงับ มีความสลัดสังเวชในความตาย**

การนึกถึงความตายไม่ใช่แค่แต่นึกๆ คิดๆ แล้วก็หยุดไป
อันนั้นมันเป็นเพียงแค่**ความจดจำ** ว่าจะจะต้องตาย ทุกคนที่เกิดมาจะ
ต้องตายแน่ๆ

ถ้าเราไปฟังแต่คำพูด มันก็สุดแค่นั้นแหละ แต่ความจริงแล้ว
มันไม่ใช่แค่นั้น

ถ้าจิตมองเห็นความตายของบุคคลอื่น และของตัวเองด้วย
คนเราจะไม่นิ่งนอนใจ จะต้องรีบเร่งที่เดียว **เร่งภาวนา** ทำอย่างไรจึง
จะพ้นจากความตายนี้ ปฏิบัติอย่างไรจึงจะเห็นแจ้งซึ่งความตาย

คำที่ท่านสอนว่าให้นึกทุกลมหายใจ อันนั้นเป็นเรื่องของคำสอน
ส่วนการทำการปฏิบัตินั้น มันจะต้องเอามานึกมาพิจารณาจนซึมซาบเข้า
ไปในหัวใจจริงๆ จนเห็นแจ้งภายในใจของตนว่า ความตายนี้มันเป็นเรื่อง
ศักดิ์สิทธิ์ ใครจะมาแก้ไขไม่ได้ **จนจิตใจมันเห็นแจ้งภายใน**

ถ้ามันยังไม่เห็นแจ้งภายใน ทุกดวงใจ เราจะต้องมีสติระลึกอยู่
เมื่อเห็นสัตว์ตาย ก็เอามาเตือนใจ ไม่ว่าจะสัตว์ประเภทเล็ก ประเภทใหญ่
หรือสัตว์สี่เท้า สองเท้าอะไรก็ตาม ยิ่งเห็นสัตว์เหล่านั้นตายก็ให้เอามา
สอนใจ

โดยเฉพาะอาหารการบริโภค อาหารการกินของคนเราทุกคน
เรากินอาหารทุกอย่าง แต่เราไม่ได้คิดถึงความตาย

อาหารมนุษย์นั้น ส่วนมากก็เอาสัตว์ที่ตายมาเป็นอาหาร ถ้าเป็น
ไข่ปู ไข่ปลา มันก็เป็นล้านๆ ไข่ แต่เราก็ไม่ได้นึกให้มันเห็น ว่าไข่แต่ละ
ใบมันก็ตัวหนึ่งนั่นเอง ตัวหนึ่งก็คือเราคนหนึ่งนั่นเอง

ทำไมเราบริโภคอยู่ทุกวัน จึงไม่ได้คิดให้เห็นว่าเขาตายขนาดไหน
เราจะมีชีวิตอยู่อย่างนั้นหรือไม่ **เอามานึก เอามาเจริญ จนเกิดความ
สลัดสังเวช**

ถ้าไม่มาคิดพิจารณาแล้ว จิตมันก็ลื่นล่อเผลอ สัตว์
ต่างๆ ตายไม่เกี่ยว เราไม่ตาย คนอื่นตายไม่เกี่ยว เราไม่ตาย ตายแต่
คนอื่น

จิตมันก็ประมาท อยากพูดบาปก็พูด อยากทำบาปก็ทำ คิดสิ่ง
ใดเป็นบาปก็คิดได้ ไม่กลัวบาป เพราะมันไม่เห็นว่าเป็นบาป

คำว่า ไม่เห็น ไม่รู้ ไม่เข้าใจ นั้น มันเป็นปัญหาอยู่
ดูให้เห็น อย่างว่าทำไมคนเราบางเวลาจึงเหยียบชวากเหยียบ
หนาม บักเท้า บักตีน จนเดือดร้อน

ก็เพราะ**ไม่เห็น** ถ้าเห็นแล้วคนนั้นจะไม่เหยียบ เห็นแล้วแม้มัน
จะเหยียบลงไปมันก็ตื่นหนี เพราะมันมองเห็นว่าชวากหนาม หรือสิ่ง
แหลมคม เมื่อมันดำเข้าตามตัวเราที่ตรงไหนก็ตาม มันต้องเกิดความเดือด
ร้อน

**พระพุทธเจ้าสอนว่า ให้เห็นความตายที่จะมาถึงตน เห็นคนอื่น
ตาย ก็อย่านึกแต่ว่าคนโน้นตาย** ถ้าคนที่เราเกลียดชังตายไปก็ดีใจ ถ้าคน
ที่ตายนั้นเป็นญาติของเรา เป็นพ่อแม่เรา หรือเป็นลูกหลานของเรา ก็เดือด

ร้อนด้วยความเป็นห่วงอาลัย

สิ่งเหล่านี้เราต้องคิดพิจารณาให้มันเห็น ทำไม่ไม่เห็น คนเราที่เกิดมาปีเดียวเขาตายไปก่อนก็มี เมื่อเขาตายไป ทำไม่เราไม่นึกไม่พิจารณาให้เห็น

หรือบางคนนั้น พ่อของเรานั้น เขาตายใหม่ พ่อเราก็ตายไป แม่เราเขาตายใหม่ แม่ก็ตายไปก็มี

ในขณะที่เรานึกถึงอย่างนั้น แล้วตัวเรามันตายใหม่ แม่เดี๋ยวนี้ยังไม่ตาย แต่มันจะตายต่อไปในภายข้างหน้า

ต้องเอามาสนใจของเราให้ได้ ไม่ให้ใจประมาท

ใจประมาท เห็นสัตว์ตาย ก็ไม่นึกถึงความตาย ว่าแต่สัตว์โน้นตาย เห็นคนตายก็ไม่เอามาสอน ว่าคนโน้นตาย แต่ตัวเรามันไม่ตาย และเรามันตายไม่เป็นด้วย

แต่มันจะต้องตาย ให้เราเห็นต่อไปในภายข้างหน้า

อันมรณกรรมฐานนี้ ต้องนึกให้มาก เจริญให้มาก

นึกมากขนาดไหน เจริญมากขนาดไหน มันมีจุดอยู่ **นึกเจริญจนมันสลัดสังเวช มองเห็นความตายในจิตใจได้ตลอดเวลา** ไม่ใช่เพียงแต่ว่าเขียนหนังสือเป็นความตาย พุดเป็นความตายเท่านั้น

จิตใจมันเห็นแจ้ง ณ ภายใหน้าที่ มนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ตัวเราตัวเขา ทั้งคน สัตว์ มันต้องมีความตายอย่างนี้ เจ้าตัวจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม แต่ความตายมันเป็นภัยอันใหญ่หลวง

เมื่อจิตมันเห็นอย่างนั้น แจ้งอย่างนั้น จิตมันก็สงบระงับ ไม่ทำบาปในทางกาย ไม่กล่าวบาปในทางวาจา ไม่คิดบาปในทางจิตทางใจ

จิตใจก็มีแต่มุ่งให้ตัวเราและคนอื่นมีความสุขความสบาย ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม เรียกว่า

มุ่งให้ผู้อื่นมีความสุขตลอดเวลา

เพราะมองเห็นภัยอันตรายที่จะมาถึงตัวอยู่ทุกเวลา และก็ให้นึกให้เจริญอยู่ ไม่ให้มันหลง ให้มันแจ่มแจ้งในจิตใจของเราทุกคน

เราจะอยู่ดีสบายไม่ตายไม่ได้

บางคนนั้น ก่อนที่ยังไม่หลับไม่นอน ก็อยู่สบายดี เป็นพระเป็นเถรก็ไม่มีเรื่องอะไร เป็นญาติเป็นโยมก็ไม่มีเรื่องอะไร แต่พอเข้าไปนอนหลับเท่านั้นแหละ บางคนก็เกิดเป็นลม แก้ไขจนหายก็มี ไม่หายตายไปก็มี

บางคนไม่มีเรื่องอะไร เสียบหายไประเด็นเข้าไปดูปรากฏว่าตายไปตั้งแต่เมื่อไรก็ไม่รู้ ตัวแข็งไปหมดแล้ว ร่างกายแข็งกระด้าง ไม่รู้มันตายไปตั้งแต่เมื่อไร ตายแบบนี้มันมีอยู่ทั่วไป

แต่ว่าคนเราไม่เอามาภาวนา ไม่เห็น จิตมันก็ประมาท

เห็นสัตว์ตายก็ไม่สะดุ้งกลัวบาป เห็นคนตายก็ไม่สะดุ้งกลัวบาป เพราะสติ สมาธิ ปัญญา มันไม่เกิดไม่มีขึ้น หรือว่าจิตใจภายในมันมืดมันดำ มองไม่เห็นซึ่งความตายนั้น จิตมันก็ประมาทต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด จึงจำเป็นต้องเอามาฝึก มาเจริญในใจทุกๆ คน ไม่ใช่ว่าฟังให้คนสอน ให้คนอื่นนึก อย่างนี้ก็ได้

เมื่อเรายังนึกได้ เจริญได้ ซึ่งความตาย เอามาสนใจของตัวเองนั้นแหละ ให้เกิดความรู้สึกสำนึกตัวในการที่จะแก้ไขในสิ่งที่ไม่ดี ให้มันดีขึ้น

สิ่งใดยังไม่รู้ไม่เข้าใจในธรรมปฏิบัติ ก็จะได้เกิดความรู้ความเข้าใจขึ้นมาในใจ คือต้องการผลแห่งการปฏิบัตินั้น

ท่านจึงให้เอามาฝึกมาเจริญ ให้มองเห็นอยู่ตลอดเวลา เพราะมันเป็นธรรมชาติใน ไม่ใช่คนอื่นบอกอย่างเดียว

เอาจนมันเห็นในจิตในใจผู้รู้ อยู่ในตัวในใจของเราทุกดวงใจ ไม่ว่าจะอยู่ในเพศพรณวรรณะใดๆ มองเห็นมันได้ตลอด

ความตาย นั้น ท่านว่ามันคือปลานเข้ามาจนถึงสมณะนักบวชหนุ่ม เหลือง นุ่นขาว นุ่นสี นุ่นอะไรก็ตาม มันคือปลานเข้าไปได้ทุกคน

บางคราวยังมีพระอุปัชฌาย์ไปบวชนาคในช่วงใกล้ๆ ถูกรุกขพรชบวชนาคยังไม่หมดเพราะมันหลายองค์ จนค้ำมีด แล้วก็เลิกกรากันไป ฟรุ้งนี้ค่อยบวชกันใหม่

ในคืนวันนั้นแหละ พระอุปัชฌาย์องค์นั้น พระองค์นั้น ไม่รู้ว่าเกิดโรคอะไร จนตื่นเช้า พระเถระในวัด ทั้งพระใหม่พระเก่า ก็สงสัยว่าทำไมท่านยังไม่ลงมาจากกุฏิสักที พระเถระก็ไปบิณฑบาตมาแล้ว ยังไม่เห็น ก็ไปตามดูที่กุฏิ

เมื่อไปตามแล้ว มันก็เกิดวิปริตขึ้นมา ไปจับแท่งที่เส้นถึงศีรษะ ท่านตายไปตั้งแต่เมื่อไรก็ไม่รู้ แข็งกระด้างไปหมดแล้ว เป็นอุปัชฌาย์ มันก็ไม่ยกเว้นให้

เมื่อเราได้รับรู้ได้เห็น ได้ฟังอย่างนี้ ก็ให้รับมาสอนใจของเรา ข้อแก้ตัวที่ว่าเราไม่ตาย ตายแต่อุปัชฌาย์ เราไม่ตายง่ายๆ ไม่ให้มันว่า

ก็ในเมื่ออุปัชฌาย์ยังตายได้ เราก็ต้องตายได้ พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ทวดเรา ท่านทั้งหลายไปไหนเวลานี้

ก็ยอมรวมความว่า เขาตายไปแล้ว เรายังไม่ตาย แต่ว่าเราทุกคนนั้น หมายถึง กาย วาจา จิต นี้ จะต้องตายอย่างนั้นแน่นอน

ความคิด ความรู้ ความเห็นอันนี้ ให้มันซึมซาบเข้าไปในจิตในใจ ซึมเข้าไปจนเห็นแจ้งว่า ความตายนี้มันเป็นความจริง ใครจะมากันไม่ให้ตายไม่ได้ กันอย่างหนึ่ง มันก็ตายอย่างหนึ่งให้ได้ ให้มันซึมซาบอยู่

ในจิตในใจ

บางคนก็มักจะคิดว่า ข้าพเจ้ายังเด็กอยู่ เป็นสามเณรเด็กๆ อยู่ เป็นเด็กหนุ่มอยู่ ไม่ตาย ไม่ได้ เวลามันจะตายขึ้นมา เด็กก็ตายได้ ไม่มีอะไรแก้ไขได้

เพราะความตายมันเป็นกรรมของแต่ละบุคคล มันได้เวลาตายแล้วมันก็ต้องตาย จะไม่เจ็บไข้ได้ป่วยอะไรก็ตาม เหตุการณ์แห่งความตายนั้น ท่านว่ามากมายคิดไม่ถึง

ทางที่เหมาะสม เราต้องนึกถึง**มรณกรรมฐาน** ให้มันกว้างขวางไว้ เห็นคน ก็ให้เห็นคนนั้นจะต้องตาย

ไม่ว่าเห็นคนเด็ก คนหนุ่มคนสาวคนอะไรก็ตาม เห็นก็ให้เห็นตายไปด้วย คือไม่ตายในเวลาหนึ่ง ก็จะต้องตายในเวลาต่อไป

ภายในร้อยปี ทั้งเราทั้งเขา ทั้งนักบวช นักบ้าน ใครจะเก่งกล้าสามารถอย่างไรก็ตาม ความตายนี้มันเข้าไปถึงหมด ไม่มีอะไรกันไว้ได้

ในทางธรรม ท่านจึงให้ชื่อว่าเป็น**พญาใหญ่** ความตายนี้เป็นพญาใหญ่ เป็นผู้มีอิทธิพลใหญ่ยิ่ง ใครจะกล้ามารบกับพญามัจจุราช คือความตายนั้น ไม่มีทางที่จะเอาชนะได้

อาวุธจะดีขนาดไหนก็ตาม จะมาสู้กับพญามัจจุราช คือความตาย นั้นไม่ได้ ต้องพ่ายแพ้ไปหมด

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้เราท่านทั้งหลาย นึกให้เห็น เจริญให้ได้ เอาจนกระทั่งนั่งก็มองเห็นความตายจะมาถึงตัวเราอยู่

นอนสบายก็ไม่ให้ล้มว่า สบายขนาดไหนก็ตามแต่ เมื่อภัยคือความตายมาถึงเข้า นอนอยู่ก็ตายได้ นั่งอยู่ก็ตายได้ หัวเราะเพลิดเพลิดก็ตายได้ ยืนอยู่ก็ตายได้ เดินไปเดินมาก็ตายได้

ทำกรณานิจกรรมอันใดอยู่ก็ตายได้ เขียนหนังสืออยู่ก็ตายได้ สวดมนต์ไหว้พระ พูตจาปราชัย ร้องรำทำเพลง ก็ตายได้ทั้งนั้น

ใครจะไปรอดติบรอดดีว่าข้าพเจ้าไม่ตาย อวดไปเถอะ ภายใน ร้อยปีนั้นแหละ มันจะมาสอนให้รู้

ในระยະนี้มันสอนความไข้ได้ป่วยให้เรารู้ไว้ก่อน อีกไม่นาน สุด ทำยมันก็จะเอาความตายมาให้เรา หรือว่ามันลากคอให้ตายไปเลย เรา อยาได้ประมาท

มรณ เม ภวิสติ ใ้หนักอยู่ทุกเวลา ทุกลมหายใจเข้าออก จนได้ รับความสลตสังเวชทุกลมหายใจเข้าออก จนจิตใจนี้ เมื่อมันเห็นความ ตายจริงๆ แล้ว มันหยุด หยุดความอยากได้ ความอยากดี อยากรมี อยากรเป็น ต่อมีอะไรๆ ได้หมด

เพราะว่าเมื่อความตายมาถึงเข้า เรามีความมุ่งมาดปรารถนาอย่าง ใดอยู่ เมื่อความตายมาถึงเข้า มันสู้ไม่ได้ ต้องตาย

พระหนุ่ม เณรหนุ่ม ผ้าขาว จะมาว่าเราไม่ตายไม่ได้ เวลา มัน มาถึงเข้าแล้ว เด็กก็ตายได้ คนหนุ่มก็ตายได้ คนแก่คนชรายิ่งตายเร็ว **ลมหายใจเข้าไปออกมาไม่ได้ก็ตายได้**

ท่านเปรียบเหมือนอย่างว่า ไม้ต้นไหนที่มันอยู่ริมฝั่ง จะเป็นฝั่ง น้ำหรือฝั่งภูเขาก็ตาม มันต้องมีเวลาล้มโค่นลงมา

ฉันใดชีวิตของเราท่านทั้งหลาย แม้จะแข็งแรงขนาดไหน อยู่ดี สบายขนาดไหนก็ตาม แต่ถึงเวลา มันจะแตกตายแล้ว เหมือนต้นไม้ที่ มันจะโค่นลงมาให้เราเห็น

อย่างที่เรายู่**ถ้าผาปล่องนี้** เมื่อมองไปที่**ยอดเขาเขียงดาว** จะเห็น

ว่าภูเขานั้นเป็นของแข็ง ไม่มีอะไรจะไปทำลายได้

แต่บางวันบางเวลา ก้อนหินที่อยู่ข้างบนนั้น ก็มีเวลาแตก มี เวลาหลุดลงมา ทำไมก้อนหินที่แข็งแกร่งมันจึงหลุดลงมาได้

นั่นแหละคนเรา จะเด็ก หนุ่ม แก่ อย่างไม่รู้ก็ตาม ความตายนี้ มันต้องมาถึงเราได้สักวันหนึ่ง

ที่เรานึกว่ามันเป็นไปไม่ได้ มาถึงเราไม่ได้ซึ่งความตายนั้น มัน คิดเอาเอง

เวลาความตายมันเข้ามาถึงแล้ว ไม่มีอะไรที่จะไปตัดทานได้ จำเป็นต้องแตกต้องตายไปตามยถากรรมนั้นๆ

ทางที่ดี ที่เหมาะสม ท่านจึงให้ภาวนาให้มันรู้แจ้งจริง ให้มัน ชัดแจ้งตั้งแต่นี้ต่อไป จนให้เห็นว่าความตายนี้ มันขยับเข้ามาใกล้เข้า ไปทุกวัน ทุกคืน ทุกปี ทุกชั่วโมง นาที วินาที มันขยับเข้าไปเรื่อย ไม่มีเวลาไหนที่จะห่างไกลออกไป

เตือนใจของเราให้รู้ซึ่งในมรณะความตายนี้ให้ได้ จนเกิดธรรม สังเวช สลดจิตสลดใจในคนตาย ในสัตว์ตาย ในคนอื่นตาย และตัว เราก็ต้องตายอย่างเขา อย่างนั้นด้วย

ที่นี้เมื่อมรณะภัยความตายนั้น มันก็มันเจริญได้ เห็นว่ามันหนี ไม่พ้น

บุคคลผู้นั้นก็ต้องบำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา ไม่ทำอถอย ทำอยู่ทั้งกลางวันกลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ทุกอิริยาบถ

เพราะว่าเมื่อความตายมาถึงเข้าแล้ว ทุกสิ่งจำเป็นต้องละทิ้งจาก สิ่งทั้งหลายไป

ใครมียศก็ต้องตายหนีจากยศ ใครมีลาภ มีทรัพย์สินเงินทอง อันใด เวลาตายแล้วก็ต้องจากสิ่งเหล่านี้ไป

สิ่งที่เรามีความรักใคร่พอใจอยู่ในญาติ พ่อ แม่ ลูก หลาน เมื่อมรณภัยคือความตายมาถึงเข้าแล้ว ต้องตาย ต้องจากกันไป ไม่มีสิ่งใดจะมาตัดทานได้

มืออยู่อย่างเดียว ก่อนที่ยังไม่ถึงความตาย เราจะได้บำเพ็ญทาน รักษาศีล โดยเฉพาะการนั่งสมาธิภาวนา อย่าไปทอดธุระ ทุกคืน ทุกวัน เท่าที่โอกาสจะอำนวยให้

โดยเฉพาะคือว่าก่อนที่เราจะหลับจะนอนทุกๆ คืนนั้น ย่อมมีโอกาสนั้นดี เพราะคนเราทำการงานมาตั้งแต่เช้าจนค่ำ จนถึงเวลานอน เวลานั้นจึงเป็นโอกาสนั้นดี จะกราบพระไหว้พระ ทำวัตร สวดมนต์ อย่างไรก็ตาม ก็ให้ทำเสียก่อน นั่งสมาธิภาวนา รวมจิตรวมใจ เข้ามาให้สงบตั้งมั่น ให้จิตใจเยือกเย็นสบายเสียก่อน ไม่ให้ใจประมาท นึกเห็นความตายที่จะมาใกล้ตัวอยู่ตลอดเวลา

ความตายนั้น ใครจะไปผูกเป็นมิตรเป็นสหายกับความตาย มันไม่ฟัง มันไม่เอาทั้งนั้น

หน้าที่ความตาย เมื่อถึงเวลาแล้ว มันเช่นฆ่าเอาจนตายให้ได้ จะตายแบบไหนก็ตาม มันก็ตายทั้งหมด

ทีนี้ถ้าผู้ปฏิบัติมีความรู้สึกสำนึกตัวแล้ว รีบปฏิบัติภาวนา ทำคุณงามความดี ไม่ต้องมัวไปดิ้นรนหนีทา ว่าร้ายป้ายสีให้แค้นและกัน เพราะทุกๆ คนมันต้องตาย

ก่อนจะตายนี้ ใครภาวนาดีผู้นั้นก็ไปสู่ที่ดี ใครละกิเลสได้ ผู้นั้นก็จะมีแต่ความสุข ความสบาย

ใครจะไปช่วยไม่ได้ ใครไม่ทำบุญ ทำแต่บาป บาปที่บุคคลผู้นั้นทำ มันก็ให้ผลเดือดร้อนวุ่นวาย

การนั่งภาวนาก็ดี การเดินจงกรมก็ดี เป็นหน้าที่ของผู้ปฏิบัติจะต้องประกอบกระทำให้เกิดให้มีขึ้น จนจิตใจนี้เกิดความเฉลียวฉลาด สามารถอาจหาญในการที่จะปฏิบัติภาวนา

ทำจิตใจของตนให้ห้องอากาศล้ำหาญ อย่าไปกล้าทำความชั่ว พุดชั่ว คิดชั่ว

กล้าทำความดี กล้าละกิเลสราคะตัณหาให้หมดไป เรียกว่า **คนกล้า**

กล้าละกิเลสโทสะจริต ให้หมดสิ้นไป นั่นแหละคนกล้า กล้าละกิเลสโมหะ อวิชชา ตัณหา ในจิตใจให้หมดสิ้นไป

ก่อนที่ความตายจะมาถึง ให้เราทำความดีไว้ให้เต็มที่

เมื่อคุณงามความดีเต็มที่ เต็มใจ เต็มกาย วาจา จิต ของเราแล้ว บุคคลผู้นั้นไม่ทุกข์ไม่ร้อน เมื่อความเจ็บมาถึงเข้า ท่านก็แก้ไขภาวนาในใจได้

แม้ความตายมาถึงเข้า ใจท่านก็ไม่เป็นทุกข์เป็นร้อน เรียกว่าใจมันพ้นจากความเจ็บ พ้นจากความตาย ใจไม่ยึดมั่นถือมั่นในอุปาทาน ไม่ยึดหน้าถือตา ไม่ยึดตัวถือตน ไม่ยึดเรา ไม่ยึดของของเรา

จิตใจก็แจ่มสว่างไสว กิเลสความโกรธหมดไป กิเลสความโลภหมดไป กิเลสความหลงหมดไป

สาวกของพระพุทธเจ้าท่าน ท่านทำความเพียรภาวนาละกิเลส ท่านไม่ให้กิเลสมาผูกมัดรัดตรึงหัวใจท่าน

พระพุทธเจ้าก็ดี พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ตาม พระสาวกของพระองค์ก็ตาม ท่านผู้ได้บรรลุมรรคผล จึงเป็นที่น่ากราบนำไหว้สักการะบูชา เคารพนับถือทุกสิ่งทุกอย่าง

กิลส นั้น มันหุ้มท่อจิตใจปุถุชนคนเรามาตั้งแต่เนกชาติ นับภพ
นับชาติไม่ถ้วนแล้ว

ทีนี้ถ้ามาปัจจุบันชาตินี้ ใจมันก็ยังไม่รีบเร่ง ยังไม่ภาวนา
ย่อหย่อนทอดยออยู่ ย่อมใช้การไม่ได้

เราต้องพากันลุกขึ้น ตื่นขึ้นในหัวใจ รวมกำลังตั้งมั่นลงไป

ถ้ามันมัวคิดฟุ้งซ่านอย่างอื่น ก็ให้เตือนใจของเราว่า **มรณ** **เม**

ภวิสติ

มรณะ **มรณ** ก็แปลว่า **ความตาย**

เม ก็ **เรา ตัวเรา** กาย วาจา จิต ของเรานี้จะต้องตายแน่ๆ
ภายในร้อยปี ไม่มีเหลือ

เราจะมานิ่งนอนใจไม่ได้ จะต้องตั้งใจภาวนาเอาใจของเราให้ได้

ใจ คนเรานั้น ไม่ใช่ตัวที่มองเห็นนี่ อันที่มองเห็นนี้เรียกว่า **รูป**
ขันธ

รูปขันธ นี้คือ ชาติดิน ชาติน้ำ ชาติไฟ ชาติลม ไม่ใช่จิตใจ
และไม่ใช่ตัวของเราด้วย

ร่างกายสังขารนี้ เปรียบเสมือนดังว่ากุฏิวิหาร บ้านเรือน ที่อยู่
อาศัยของคน มันมีตัวคนอยู่ในบ้านเรือนนั้นอีกส่วนหนึ่ง

รูปร่างกายจะเป็นเพศหญิง เพศชาย หนุ่ม แก่ ประการใดก็
ตาม อันนี้เรียกว่า **รูปขันธ**

มีดวงจิตดวงใจ ผู้รู้ ผู้เห็น ผู้นี้ภาวนาอยู่ในมรรณกรรมฐาน
นั้น อยู่ภายในนั้นอีก

แต่คนเราเห็น หรือรู้เห็นกัน ก็เห็นแต่**รูป** รูปนี้มันเป็นส่วนหนึ่ง
เหมือนบ้านเรือนที่วานั้น

ส่วน**จิต**นั้นมันมาอาศัยอยู่ที่นี้ เรียกว่าเป็นเรือนของจิตของใจ
จิตใจได้อาศัยเรือนนี้เป็นที่อยู่อาศัย

แล้วเรือนหลังนี้ คือชาสอง แขนสอง ศีรษะหนึ่ง นี้ มันอยู่ได้
ไม่นาน มันเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่ตลอดเวลา มันรอวันตายอยู่ทุกลมหายใจ
เราจะมาดีใจ พอใจ สนุกเฮฮา ตามประสาคนหลง คนไม่รู้
ไม่ได้ จะต้องปฏิบัติบูชาภาวนา ทำจิตทำใจของตนให้มีความเคร่งครัด
มัธยัสถ์

เรียกว่าตามรู้ตามเห็นจิตใจดวงผู้รู้ที่อยู่ภายในนี้ให้ได้ ออย่ามา
หลงยึดเอาถือเอาแค่ชาสอง แขนสอง ศีรษะหนึ่ง อันเป็นเรือนร่างของ
จิตใจมาอาศัยอยู่นี้เท่านั้น

ดวงจิตดวงใจนั้นเป็นสิ่งสำคัญ รูปร่างกายไม่สำคัญเท่าดวงจิต
ดวงใจ ผู้รู้ผู้เห็นอยู่ในตัวในใจเราท่านทั้งหลาย นี้แหละสำคัญ

จิตใจ ผู้รู้ที่อยู่ภายในนี้แหละ ท่านว่าเป็นใหญ่ในตัวเราทุกคน
เป็นใหญ่ เป็นประธาน สำเร็จด้วยดวงจิตดวงใจอันนี้ทั้งนั้น

ถ้าจิตใจดวงนี้จะทำดีแล้ว ทำได้ตลอด ที่เราเรียกว่า ทำไม่ได้
ปฏิบัติไม่ได้ ละไม่ได้ อะไรต่อมิอะไรนั้น คือเราไม่ตั้งใจลงไปให้เต็มที่
มันก็ทำไม่ได้ทั้งนั้นแหละ ละไม่ออกทั้งนั้นแหละ

ถ้าหากว่าจิตใจดวงนี้ ดวงจิตดวงใจผู้รู้ผู้นี้แหละ มาเห็นทุกข์
เห็นโทษ เห็นภัย ในกิเลสภพ วัตถุภพ ในโลกวัฏฏะสงสารอันนี้
จนเห็นแจ้งแทงตลอด ใจมันก็ไม่มาลุ่มหลงมัวเมา

เพราะจิตมันเห็นแจ้งว่า เกิดมาแล้วมันก็มีเรื่องทุกข์เรื่องเดือดร้อน
เรื่องไม่เที่ยงแท้แน่นอน เต็มไปด้วยทุกข์ เต็มไปด้วยโทษ จะมายึดเอา
ถือเอาอย่างไรก็ไม่พ้นจากความตาย

ความตายนี้หนีไม่พ้นแน่ๆ ไตร่ตรองให้มันเห็นแจ้งในจิต

ถ้าจิตไม่รู้ไม่ได้ จิตไม่รู้มันก็มีตม คนที่จิตหลง จิตไม่รู้ ท่าน

ว่าเหมือนกลางคืน มีดเหมือนกลางคืน ไปไหนมาไหนไม่ได้
ถ้าขึ้นเดินไปก็ดำตันไม้ ขวากหนาม มีภัยอันตรายรอบด้าน
เพราะจิตมันมืด จิตมันหลง จิตไม่รู้แจ้งแทงตลอดในธรรม

**ผู้ปฏิบัติในทางพุทธศาสนา เมื่อท่านมานึกได้ เจริญได้ว่า มรณ
เม ภวิสติ เราต้องตาย ท่านไม่นั่งนอนใจ ท่านภาวนา ทำความเพียร
ละกิเลส**

กิเลสความโกรธมีมากน้อยเท่าไร ก็ละทิ้ง ตั้งใจอยู่ภายใน
กิเลสความโลภ กิเลสความหลง อวิชชา ตัณหา มีมากน้อย
เท่าไร ก็เพียรละออกไปให้หมดสิ้น

**เพราะว่า เมื่อมรณภัยคือความตายมาถึงเข้า เราจะเอาอะไรไป
ไม่ได้ทั้งนั้น**

นี่แหละเมื่อว่าเราท่านทั้งหลาย เมื่อว่าได้ยินได้ฟังแล้วซึ่ง
มรณกรรมฐาน นี้ ก็ให้พากันกำหนดจดจำ นำไปประพฤติปฏิบัติ จนมา
ชำระกิเลสราคะ โทสะ โมหะ ในจิตในใจของตนๆ ให้หมดสิ้นไป ก็จะมี
มีความสุขความเจริญในทางพุทธศาสนา

ดังแสดงมาก็สมควรด้วยกาลเวลา

เอว้ ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๗

ทวนกระแสจิตมาสู่ดวงจิตผู้ ขง

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑

ณ บัดนี้ ได้เวลาฟังธรรม นั่งสมาธิภาวนา ให้พากันนั่งขัด
สมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาวางทับมือข้างซ้าย ตั้งกายให้
เที่ยงตรง หลับตา นึกภาวนา**พุทโธ** เอาพุทชคุณ คุณพระพุทเจ้า
เป็นอารมณ์

การนึก**พุทโธ** นี้ ต้องการจิตใจสงบ ตั้งมั่นอยู่ในกาย ในจิต
ไม่ให้จิตคิดฟุ้งซ่านไปในที่ต่างๆ

พุทโธ เป็นชื่อเป็นพระนามของพระพุทเจ้า เมื่อเราระลึกถึงคุณ
พระพุทเจ้าอยู่ จิตใจของเราก็ย่อมเย็นสบาย

หรือว่าการกำหนด**พุทโธ** นี้ พร้อมกับการกำหนด**ลมหายใจเข้า
ลมหายใจออก** รวมจิตใจเข้ามาตั้งภายใน ให้ดวงจิตดวงใจส่องใส
สะอาด ตั้งมั่นเที่ยงตรงคงที่ อยู่ภายในจิตใจของตนเอง

สิ่งใดอันเป็นเรื่องราวภายนอก อดีตที่ล่วงมาแล้ว จะดีชั่ว
ประการใด ก็ให้เป็นเรื่องของอดีตกาลไป

**จงตั้งจิตตั้งใจ รวมจิตใจของตนลงไปในปัจจุบัน ขณะนี้ เวลา
นี้** ส่วนเรื่องราวอนาคตกาล ตีร้ายประการใด ก็ยกไว้เป็นเรื่อง

อนาคต กาลข้างหน้าโน้น เพราะสิ่งนั้นก็ยังไม่มาถึง ก็ไม่ควรไปคิดไปนึกเอามาเป็นอารมณ์

จงตั้งสติการระลึกได้ขึ้นมาในใจของเราว่า เวลาคือเป็นเวลาปฏิบัติบูชา เป็นเวลาสงบกาย

ร่างกายเราจะนั่งสมาธิภาวนาอยู่ ณ ที่นี้ ไม่ได้เดินไปที่ไหน เรียกว่า **สงบกาย**

สงบวาจา ในขณะที่เราก็ไม่ได้พูดจาปราศรัยอะไร เว้นเสียแต่เราฟังธรรม ได้ยินเสียงธรรมะธัมมโหม่งเดียว เป็นอุบายเสริมสร้างจิตใจของเรา ให้มีความสงบระงับตั้งมั่นลงไปในตัวจิตดวงใจอันนี้

เมื่อรวมกำลังตั้งเข้ามาภายใน กายก็อยู่ในท่าสงบ วาจาก็อยู่ในท่านิ่ง

จิตนี้แหละสำคัญ กายจะสงบแล้วก็ตาม วาจาไม่พูดก็ตาม **ความคิดในจิตนี้** จะต้องแบ่งแยกให้เป็นสองอาการ

ดวงจิตดวงใจที่แท้จริงอันมีอยู่ในใจของเราได้แก่ **ดวงจิตดวงใจที่รู้**

ดวงจิตดวงใจที่รู้อยู่นี้แหละ มีอยู่ภายในไม่ได้ไปที่ไหนนับตั้งแต่เราเกิดจนบัดนี้

ดวงจิตดวงใจผู้รู้อันนี้ก็มิได้อยู่ภายใน แต่มี**สังขารจิต** คือจิตที่มันคิดอยู่ภายในนี้ แล้วมันก็แผ่ส่ายออกไปภายนอก นั่นแหละคือ **สังขารจิต**

สังขารจิตนั้น มีสังขารมาร กิเลสมาร ปรุ้งแต่งเอาขันธมาร เป็นเครื่องพาให้เป็นไป

อันนี้ท่านว่า **จิตสังขารนี้เป็นจิตภายนอก** มันคิดดีคิดร้ายประการใดให้รู้เท่าทันไว้

ถ้าคิดดี เราก็ทำดีภาวนาอยู่ ถ้าคิดไม่ดี ปรุ้งไม่ดี แต่งไม่ดี ก็ให้ละเสีย อย่าได้ทำไปตาม พุดไปตาม ตามสังขารมารกิเลสนั้น เรียกว่า **ละวาง ปล่อยวาง** ออกไป

เรื่องราวอดีต อนาคต ปล่อยวางออกไป เรื่องของคนอื่น ผู้อื่น เขาเกิด เขาแก่ เขาเจ็บ เขาไข้ เขาตายไปตามหน้าที่ของเขา

จิตเราในเวลานี้ ไม่ให้หลงไปตามอาการภายนอกนั้น **จรรวมจิตรวมใจเข้ามาภายใน ทวนกระแสจิตเข้ามาสู่ดวงจิตที่ท่านแสดงว่า รู้ อยู่ ดวงจิตผู้รู้** อยู่ที่ไหน เราจะต้องทบทวนเข้ามาว่า ตาเห็นรูป ตาเป็นผู้เห็นหรือว่าจิตเป็นผู้เห็น ?

ตาเป็นผู้รับเอารูปเข้ามาในแก้วตา จิตเป็นผู้รู้เห็น คือว่าจิตดวงรู้ อยู่ภายใน เป็นผู้เห็นรูป

เสียงก็เหมือนกัน จิตเป็นผู้ได้ยิน กลิ่นที่ผ่านจมูกเหม็นหอม จิตเป็นผู้รู้

รสอาหารผ่านลิ้น ก็จิตนั้นแหละเป็นผู้รู้ที่อยู่ภายใน เป็นผู้รับรู้ ความคิดนี้ก็ปรุ้งแต่งอะไร ที่ผ่านตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็ไปรู้ อยู่ในจิต เป็นอารมณ์ในจิตในใจอยู่ตลอดเวลา

นี่เมื่อทบทวนเข้ามาแล้ว ก็จะเห็นได้ว่า **ดวงจิตผู้รู้อยู่** นี้แหละ เราจะต้องรวมกำลังตั้งมั่นลงไป ในจิตใจดวงนี้ ดวงที่อยู่ภายใน ไม่ได้ไปที่ไหน

เราจะต้องสังเกตให้ดีว่า จิตเราคิดไปในเรื่องราวนั้นๆ ที่ว่าจิตเราคิดไป มันมีดวงจิตดวงหนึ่งที่เราว่าจิตเราคิดไป นั่นแหละคือดวงจิต

ผู้รู้ ดวงดั้งเดิมมีอยู่ภายใน

อย่าได้ไปตามจิตดวงภายนอกนั้น ให้รู้เท่าทันแล้วก็มาสงบอยู่ในดวงจิตดวงใจที่รู้อยู่

พุทธโธ คำว่า **พุทธโธ** นี้ คือว่าต้องการจิตมาสงบระงับอยู่ในดวงจิตดวงใจของเราภายในนี้ ไม่ให้ออกเพ่งพ่านไปภายนอก

เรียกว่า จิตสงบอยู่ ตั้งมั่นอยู่ เย็นใจอยู่ภายในนี้ ไม่ให้ไปคิดนึกเอาเรื่องร้อนกร้อนใจภายนอก มาหมักหมมไว้ในดวงใจ ในใจอันนี้ ถ้ามีอารมณ์อะไร ให้สละออกไป วางออกไป ละออกไป

การเจริญภาวนาปฏิบัติบูชาในพุทธศาสนา ความจริงคือว่าไม่ได้เอาอะไร เป็นผู้เสียสละปล่อยออกไปให้หมดสิ้น จนไม่ให้จิตใจไปยึดเอา ถือเอา เรื่องราวอะไรเข้ามาภายในจิตใจนี้

ดวงจิตดวงใจจึงจะผ่องใส สะอาด ปราศจากมลทินโทษ แต่ถ้าจิตใจอันนี้ ออกไปคิดนึกเอาอะไรต่อมิอะไรเข้ามายุ่งเหยิงอยู่ภายในจิตใจ ไม่เสียสละออกไป ความทุกข์ความเดือดร้อน ก็ย่อมบังเกิดมีขึ้นในจิตใจที่มีความยึดมั่นถือมั่นนั้น

เมื่อจิตใจดวงที่รู้อยู่ ไม่ออกไปรับเอาความยึดถือใดๆ ทั้งหมด เห็นว่าสิ่งใดมันเกิดขึ้นได้ สิ่งนั้นก็ยอมดับไปได้

สิ่งใดๆ ในโลกนี้ มีความไม่เที่ยงแท้แน่นอน รูป นาม ตัวตน สัตว์ บุคคล ที่เกิดมาในโลกแล้ว ตกอยู่ในความไม่เที่ยงแท้แน่นอน

ตกอยู่ในกองทุกข์ เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วมันก็ต้องมีความทุกข์ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง

เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ไม่ใช่ตัวตนของเราทุกอย่าง เรามุ่งหมายจะ

ให้รูป นาม กาย ใจ นี้ เป็นไปตามใจหวังทุกอย่างนั้น เป็นไปไม่ได้

พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้แล้วว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกเรา ที่สมมุติให้เป็นของเรา เป็นตัวเรา เหล่านี้เป็นต้น ความจริงไม่ได้เป็นตัวเรา แต่สมมุติให้เป็น บัญญัติแต่งตั้งให้เป็นเท่านั้น

ความจริง สิ่งทั้งหลายไม่ใช่ตัวตนของเรา กายของเราก็จริง แต่ว่าบอกไม่ได้ ว่าไม่ฟัง

ใจของเราก็จริง แต่วามันบอกไม่ได้เหมือนกัน เวลามันคิดร้าย คิดดีมันมี

ถ้าเรารู้ไม่เท่าเอาไม่ทัน ดูเวลาที่มันโกรธให้คนให้สัตว์ให้สิ่งใดๆ นั้น เมื่อมันเกิดขึ้นมาแล้ว เราไม่รู้จักระงับ ไม่รู้จักภาวนาพุทธโธในใจใจมันก็ออกไปยึดไปถือ เป็นไปต่างๆ นานา

สังขารที่มันปรุงแต่งขึ้นมา มันก็ดูเดือดขึ้นมา เขาว่าให้เรา เขาดูถูกเราอย่างนั้นอย่างนี้ จิตใจมันก็ถูกเป็นฟืนเป็นไฟไหม้หัวใจของตัวเอง

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าจึงให้ภาวนาพุทธโธ สงบจิตใจ รวมจิตใจเข้าไปเป็นดวงหนึ่งดวงเดียวให้ได้

เมื่อจิตใจมาสงบระงับตั้งมั่นอยู่ใน**พุทธโธ** คุณพระคุณเจ้า รวมลงสู่ดวงจิตดวงใจที่รู้อยู่ในตัว ในใจของเรานี้ได้ ใจเราทุกๆ คนก็ย่อมเย็นสบาย ไม่มีเดือดเนื้อร้อนใจประการใด

เพราะว่าจิตสงบ จิตตั้งมั่น จิตหยุด จิตอยู่ จิตมองเห็นทุกข์ เห็นภัยในโลก ในวัฏสงสาร

ในโลก ในวัฏสงสารนี้ ไม่มีสิ่งใดจะสิ้นสุดยุติลงไปได้ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ตายแล้วคิดว่าจะจบไป มันก็จบแต่ในชาติหนึ่งๆ แต่ชาติต่อๆ ไป ภพต่อๆ ไป มันก็ต่อเนื่องไปอีก ถ้ากิเลสความโกรธยังมี

อยู่ ก็เลสความโลภยังมีอยู่ ก็เลสความหลงยังมีอยู่ ในดวงจิตดวงใจ
นี้ ก็หมุ่นเวียนเปลี่ยนไปมาไม่มีที่สิ้นสุด

**ในทางพุทธศาสนา ท่านจึงให้ทวนกระแสน้ำใจของตนเข้ามาสู่
ดวงจิตดวงใจภายในนี้**

คำว่า **ทวนกระแส** ท่านเปรียบอุปมาเหมือนทวนกระแสของแม่น้ำ
น้ำทั้งหลายที่มีอยู่ในโลก ไม่ว่าจะสายใด น้ำทั้งหลายย่อมไหลมาจากที่สูง
หรือว่าไหลมาจากยอดภูเขา ที่นั่นเป็นยอดของน้ำ เป็นต้นน้ำลำธาร

คำว่า **ทวนกระแส** นั้น คือว่า ดูน้ำที่มันไหลลงไปต่ำ ถ้าไหล
ลงไปต่ำ รวมเป็นแม่น้ำใหญ่เรื่อยไป จนถึงมหาสมุทร เป็นทะเล เรียก
ว่ากว้างใหญ่ไพศาล ไม่มีที่จบที่สิ้น

ถ้าเรา**ทวนกระแส** นับตั้งแต่มหาสมุทรขึ้นมาถึงอ่าว อย่าง
ประเทศไทยก็เรียกว่า**อ่าวไทย**

ที่**อ่าวไทย**มีแม่น้ำอะไรไหลลงมา ก็มี**แม่น้ำเจ้าพระยา**

ทวนจาก**แม่น้ำเจ้าพระยา**ขึ้นมา มาถึง**นครสวรรค์** จะมี **ปิง วัง
ยม น่าน** ไปรวมที่นั่น

เหนือขึ้นมาก็เป็น**แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม แม่น้ำน่าน**

ถ้าทวนกระแส**แม่น้ำปิง**ขึ้นมา ก็จะมาถึง**เขื่อนภูมิพล** เลยนั่น
มาก็มีทะเลสาบอยู่ ต่อมาก็ถึง**จอมทอง** ขึ้นมาเรื่อยจนถึง**เชียงใหม่**

เลย**เชียงใหม่** ก็มาถึง**เชียงใหม่** ถึง**ถ้ำผาล่อง**

เลย**ถ้ำผาล่อง**ขึ้นไปจนถึง**รัฐฉาน** เลยประเทศไทยไปอีก แล้ว
ไปถึงภูเขาลูกใดลูกหนึ่ง ก็ไปสิ้นสุดอยู่แค่นั้น ไม่ไปไหน มันสุด สุด
ยอดน้ำ ต้นน้ำลำธาร

อันกิเลสในใจของมนุษย์คนเราแต่ละบุคคลนี้ก็เหมือนกัน

**ถ้าหากว่าเราปล่อยให้ไหลไปตามอารมณ์ความชอบใจไม่ชอบใจ ได้ดีมี
สุขสบายเรื่อยไป ไม่รู้จักทวนกระแสเข้ามาภายในจิตใจของตัวเอง ความ
ได้ดีมีสุข ความสุขของโลกไม่มีที่สิ้นสุด**

ถ้ามาภาวนา ทวนกระแสเข้ามา มาถึงต้นตอของจิตใจ ได้แก่
ดวงจิตผู้รู้อยู่ในตัวเรา ในร่างกายนี้แหละ มีดวงจิตดวงหนึ่งที่มีความ
รู้สึกอยู่ ไม่ว่าจะแตะต้องที่ไหนในตัวของเรานี้ จะมีความรู้สึกทั่วไปทั้ง
นั้น นั่นแหละ**ทวนกระแส**มาอยู่ที่นี้

ถ้าออกจากที่นี้ไปแล้ว ไม่มีที่สิ้นสุด คิดไปข้างหน้า ข้างหลัง
อดีต อนาคต **ความจริงมันก็วนๆ อยู่กับของเก่า**

เปรียบอุปมาเหมือนล้อรถที่เราทำทั้งหลายขึ้นไป ความจริงล้อ
รถนั้นไม่ใช่วิ่งไปไกลไปไกลที่ไหน มันหมุนรอบอยู่ในตัวของมันนั้น
แหละ

เมื่อหมุนรอบอยู่ในตัวของมันทั้งสี่ล้อ หกล้อ สิบล้อ ที่นี้เมื่อ
หมุนรอบตัวอยู่ทุกล้อ มันก็พาบุคคลเราผู้อาศัยอยู่ในรถนั้นวิ่งไป

**ความจริงตัวรถมันอยู่ที่เก่า แต่ว่าล้อต่างหากมันพาหมุนให้เลื่อน
ไป ไหลไป**

สังขารทั้งหลายที่มันปรุงแต่ง คิดนึกก็อยู่ภายในจิตมนุษย์ปุถุชน
คนเราก็เหมือนกัน มันพาให้ไหลให้เลื่อนไปตามความหลง ความไม่รู้
อยู่ ความไม่สงบระงับอยู่ภายในดวงจิตดวงใจที่ภาวนา**พุทโธ**อยู่นี้

เมื่อไม่หยุด ไม่อยู่ ที่นี้ก็เลื่อนไปไหลไปไหลมา ไม่มีที่สิ้นสุด

เมื่อไม่มีที่สิ้นสุด จิตนั้นก็มายึดเอาว่าตัวเรา หน้าเรา ชื่อเสียง
ตัวเราของเรา อะไรๆ ก็ว่าของเรา

ของทั้งหลาย ถ้าเราถามว่าเป็นของใคร เขาจะไม่บอกว่าเป็น

ของใคร

หรือ เงินทองวัตถุข้าวของของคนเรา ดูธนบัตรที่เราใช้กันจนขาดจนผุ จนเห็นไปหมด ไม่รู้ว่าเป็นของใคร เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาอย่างนั้นแหละ

เมื่อมาถึงมือเรา ก็ว่าอันนี้เป็นของเรา จะยึดมันถือมันอยู่ได้นานเท่าไร เดียวก็ไปจ่ายตลาด เดียวก็เคลื่อนไปอยู่ที่มือบุคคลอื่น

นี่แหละ**ตัวของเราก็เหมือนกัน** ของทั้งหลาย พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ความจริงแล้ววัตถุข้าวของของมนุษย์เรานี้ **มันเป็นสมบัติของแผ่นดิน มันไปสู่แผ่นดิน จมลงไปในแผ่นดิน**

เราตายไปก็ตาม ยังไม่ตายก็ตาม สมบัติทั้งหลายมันลงไปสู่แผ่นดินอยู่เสมอ

แล้วมีหน้าซำ ร่างกายของเราที่แหละ ขาสอง แขนสอง ศีรษะหนึ่ง หนึ่งหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบอันนี้ ก็จะถมแผ่นดินอันนี้เหมือนกัน

ถ้าหมดลมหายใจเมื่อใด เวลาใด มนุษย์ที่ยังอยู่ในโลกเขาก็เอาไปเผาบ้าง ไปฝังบ้าง

นี่แหละ ที่สิ้นสุดของชีวิตร่างกายของคนเรา

แต่ละภพ แต่ละชาติ เมื่อเกิดมาแล้ว เมื่อยังอยู่ในโลก ก็ดิ้นรนวุ่นวายไปตามประสาของโลก

เวลาสิ้นสุดลงไป พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า **ตัวเราก็เป็นสมบัติของแผ่นดิน** วัตถุข้าวของ ทรัพย์สินเงินทองอันใดก็ตาม เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ยาแก้โรคภัยไข้เจ็บ ผลที่สุดก็ลงทับถมแผ่นดิน

ร่างกายของคนเราทั้งหมดก็ **ปฐวี** ชาติดิน **อาโป** ชาติน้ำ **เตโช** ชาติไฟ **วาโย** ชาติลม ประชุมกันเข้าเป็นตัวเป็นตน มีตาสอง หูสอง

จมูกสอง ลิ้นหนึ่ง กายหนึ่ง มีดวงจิตดวงใจครองอยู่ภายใน

ให้พากันตั้งอกตั้งใจ ยกจิตใจดวงนี้ให้สูงส่ง อย่าปล่อยให้ดวงจิตดวงใจดวงนี้หลงไหลไปตามรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ อันมีอยู่เป็นธรรมดาของโลกนี้

จงมีความสงบตั้งมั่นเย็นสบายอยู่ในดวงจิตดวงใจ อย่าได้แส่ส่ายลุ่มหลงไปในอารมณ์ใดๆ ทุกขณะ ทุกเวลา ทุกลมหายใจเข้าทุกลมหายใจออก

จงเป็นผู้มีความเพียรสังวรระวังรักษาจิตใจของเราให้อยู่ในความสงบ

เมื่อจิตใจนี้สงบตั้งมั่นแล้ว ดวงจิตดวงใจนี้ก็จะได้พิจารณาธรรม นาม กาย ใจ ของเรา มันเที่ยงแท้แน่นอนหรือไม่

เมื่อเกิดมาที่แรก หรือไปนอนอยู่ในครรภ์ของมารดา ตัวน้อยนิดเดียว อยู่ในครรภ์ของแม่ตั้ง ๙ เดือน ๑๐ เดือน จึงคลอดออกมา

เมื่อคลอดออกมาแล้วก็ตัวน้อยนิดเดียว อาศัยมีพี่เลี้ยงนางนม บิดามารดา ช่วยดูแลให้ ชีวิตอันนี้ก็ขึ้นมาได้ เจริญขึ้นมาจนกระทั่งเป็นคนใหญ่

เมื่อแก่ชราแล้ว สังขารเหล่านี้ก็ชำรุดทรุดโทรมไปโดยลำดับๆ เรียกว่า**เรามีความแก่เป็นธรรมดา หนีให้พ้นความแก่ไปไม่ได้**

เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา หนีให้พ้นความเจ็บไข้ไม่ได้

เรามีความตายเป็นธรรมดา หนีให้พ้นจากความตายไปไม่ได้

รูปขันธ์เขาต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์หน้าที่ของเขาอย่างนี้

จิตใจผู้ภาวนาอยู่ในดวงจิตดวงใจ จงเป็นผู้มีปัญญา มีวิชาความ

รู้เท่าทัน อย่าได้หลงไหลไปกับสิ่งทั้งหลาย จงรวมจิตใจดวงนี้ ให้มีความสงบตั้งมั่นอยู่ใน**พุทธ**

พุทธ พุทธะ ที่เป็นสมมุติบัญญัตินี้ เรียกว่าเป็นชื่อ เป็นพระนาม

พุทธ **จริง ๆ ก็ได้แก่ดวงจิตดวงใจ ดวงที่รู้อยู่**

เสียงกระทบหู ก็ได้ยินว่าเสียงกระทบมา ตาเห็นรูป ก็จิตดวงนี้แหละเป็นผู้เห็น เรียกว่า **จิตดวงที่รู้อยู่ ตั้งมั่นอยู่ภายใน ตรงไหน ก็รวมจิตใจเข้าไปภาวนาในตรงนั้น**

เมื่อปล่อยวางทุกสิ่งทุกอย่าง จิตใจดวงที่รู้อยู่ เขาจะมีความสงบระงับตั้งมั่น เย็นสบาย อยู่ในดวงจิตดวงใจ

ใจมนุษย์คนเรานี่ แม้จะไม่มีรูปร่าง สี สัตถฐาน เหมือนรูปร่าง กายก็ตาม แต่ว่าใจนี้เมื่อไม่ภาวนา ใจมันจะร้อน ร้อนเป็นไฟ นิ่งที่ไหนมันก็ร้อน นอนที่ไหนก็เป็นทุกข์ ยืนอยู่ที่ไหนก็เป็นทุกข์ เดินไปมาที่ไหนก็เป็นทุกข์

เรียกว่าใจไม่สงบระงับ ใจไม่ภาวนา จิตไม่ละกิเลส มีแต่ความร้อน

แต่ผู้ใดมาบำเพ็ญภาวนา บริกรรมภาวนา พิจารณากายคตาสติกรรมฐาน มีผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เป็นต้น เห็นแจ้งตามความเป็นจริง ดวงจิตดวงใจนั้นจะมีความสงบระงับ เย็นสบาย ความที่หลงไหลเข้าใจว่าจะมีความสุขอยู่ที่ไหนที่นี้จะหายไป

จะเห็นว่าในโลกนี้ทั้งหมด นอกจากจิตใจดวงที่รู้อยู่นี้แหละเป็นสุข ถ้านอกออกจากนี้ไป เต็มไปด้วยทุกข์ เพราะความยึดมั่นถือมั่น ความไม่สงบระงับ ย่อมนำความทุกข์เอนอกในใจ

จิตใจของผู้ใด มีความสงบตั้งมั่น มีปัญญา มีญาณวิเศษ ละกิเลสในใจให้หมดไปสิ้นไป ที่นี้ก็เกิดความสงบระงับ เย็นสบาย

ใจคนเรานั้น ถ้าใจเย็นสบาย นิ่งก็สบาย นอนก็สบาย ยืนก็สบาย เดินไปมาที่ไหนก็สบายทั้งนั้น

ทำกิจการงานใดๆ ก็คล่องแคล่วว่องไว เพราะจิตใจสบาย ถ้าจิตใจไม่สบาย อะไรก็อึดอาดไปหมด ชัดซึ้งไปทั้งนั้น

ดวงจิตดวงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในตัวคนเรานี่ จิตใจดวงที่รู้อยู่นี้แหละเป็นใหญ่ เป็นประธาน สำเร็จแล้วด้วยดวงจิตดวงใจดวงนี้

ถ้าจิตใจดวงนี้จะเอาอะไร จะทำอะไรแล้ว ในทางที่ชอบ ที่เหมาะสม ที่ควร ก็ย่อมเป็นไปตามอุปนิสัย วาสนาบารมีของตนๆ

เหตุฉะนั้น ให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติภาวนา อย่าได้มีความท้อถอย

แม้ตัวเราจะอยู่เพศใด วัยใด ไม่เลือกว่าเพศฤๅษี และเพศนักบวช ไม่เลือกว่าหญิง ชาย เด็ก หนุ่ม แก่ ผู้ใด มาตั้งความเพียรลงไป รวมจิตใจของตนลงไป ให้ใจมีความสงบตั้งมั่นอยู่ในดวงใจ

อยู่ที่ไหน อยู่ในดวงใจ ไปที่ไหน ไปด้วยกำลังจิตใจสงบภาวนาย่อมเป็นไปเพื่อความสุข เป็นไปเพื่อความเจริญ มีมงคลไปอยู่ในจิตใจ เรียกว่าจิตใจไม่ฟุ้งซ่าน จิตใจมันคงในคุณพระพุทธรูปเจ้า จิตใจมันคงในคุณพระธรรม จิตใจมันคงในคุณพระอริยสงฆ์

เมื่อจิตใจมีความหนักแน่นมั่นคงอยู่ในพระศรีรัตนตรัยภายในจิตใจแล้ว ท่านว่ามีความสุขเยือกเย็น ตั้งมั่นเย็นสบายใจ

ใจที่มีความสงบตั้งมั่นอยู่ภายในนี้แหละ เรียกว่าเป็นจิตใจเย็น

จิตใจสบาย จิตใจเฉยวิมลลาด จิตใจสามารถอาจหาญ
สามารถละความโกรธ ความโลภ ความหลง อวิชชา ตัณหา
ตั้งมั่นเที่ยงตรงคงที่ได้

นี่แหละให้รวมกำลังเข้ามาภายใน อยู่ไหนก็ให้ถือว่าเป็นที่ภาวนา
ในที่นั้น

เราอยู่ที่บ้านเรือนของเราก็ตาม ก่อนที่เราจะนอนทุกๆ คืน ก็กราบ
พระไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิภาวนา บริกรรมทำใจให้สงบระงับ
เย็นสบายเสียก่อน จึงค่อยนอนทุกๆ คืน

อันนี้เป็นข้อวัตรปฏิบัติอันสำคัญยิ่ง ของพุทธบริษัททั้งหลาย
จงพากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติภาวนา อย่าได้มีความทอดอวยประการ
ใด

ดังได้แสดงมาก็สมควรด้วยกาลเวลา

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๘

เหตุผลของการกำหนดลมหายใจ

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒

ณ โอกาสนี้ไป เป็นโอกาสรับฟังพระธรรมคำสั่งสอน พร้อม
ด้วยการนั่งสมาธิภาวนา ไปพร้อมๆ กัน

การนั่งสมาธิ นี้ ให้พากันนั่งขัดสมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย เอา
มือข้างขวาวางทับมือข้างซ้าย ตั้งกายให้เที่ยงตรง หลับตา นึกภาวนา
พุทโธ พุทโธ ทุกลมหายใจเข้าออก

ในช่วงระยะที่เรานั่งสมาธิภาวนานี้ จงระวังจิตใจของตนไม่ให้
คิดนึกเรื่องอะไร ซึ่งเป็นเรื่องภายนอก

ให้รวมจิตรวมใจเข้ามา ในบัดนี้ ว่าเป็น**หลักปัจจุบัน** จึงจะทัน
ดวงจิตดวงใจ

ถ้าจะเอาหลักอดีต อนาคต มาคิด มานึก มาปรุง มาแต่ง
แล้วไม่ทันกับกาลเวลา เพราะสิ่งใดที่ล่วงเลยไปแล้ว สิ่งนั้นก็ล่วงเลย
มาแล้ว ไม่ควรเอามาคิดถึง เรื่องราวใดๆ อันเป็นอนาคตกาล คืออยู่
ข้างหน้า สิ่งนั้นมันก็อยู่ข้างหน้า มันยังไม่มาถึง

ปัจจุปปนณฺจ โย ธมฺมํ ตตฺถ วิปสฺสตี

พระพุทธองค์ทรงให้รวมสติและจิตลงไปในปัจจุบัน จิตใจของ
ผู้ภาวนานั้นจึงจะไม่งอนแง่น คลอนแคลน จะหนักแน่นมั่นคง ไม่

หลงใหล

การนั่งสมาธิภาวนาทุกครั้งทุกคราวนี้ จงระลึกถึงพระบรมศาสดา สัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลาย พระองค์จะได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ก็ด้วยการนั่งสมาธิภาวนา นั่งขัดสมาธิ

แต่พระองค์ท่านนั้น นั่งขัดสมาธิเพชรใต้ต้นไม้โพธิ์

การนั่งภาวนาในเวลานั้นเรียกว่าโดดเดี่ยวที่สุด พระองค์นั่งอยู่องค์เดียว ไม่มีใครเป็นเพื่อน ไม่มีอะไรเป็นเครื่องป้องกันตัว นั่งโดดเดี่ยวอยู่อย่างนั้นแหละ

เสนาสนะที่ภาวนาของพระพุทธรูปเจ้าก็**รุกขมุขุรรมไม้** เลื้อยอาดอาสนะที่พระพุทธรูปองค์นั้นก็ไม่มีอะไรเหมือนพวกเรา พวกเรานั้นมีเลื้อยอาด อาสนะ

พระองค์นั้นเอา**หญ้าคา** คือ เป็นเหตุบังเอิญในวันนั้น แยกดำอินเดียวไปเกี่ยวหญ้าคามาคาได้ ๘ กำ ก็มองเห็นพระพุทธรูป เดินรอบดูบริเวณรอบต้นไม้โพธิ์นั้น ก็เข้าใจเอาเองว่า หลวงพ่อองค์นี้ก็จะนอนจะนั่งและทำกิจอย่างใดอย่างหนึ่งของท่าน ณ ที่นี้แหละ

ก็เลยเอาหญ้าคาทั้ง ๘ กำ เข้าไปถวายเป็นถวาย พระองค์ก็รับไว้ ก็ได้หญ้าคาอันนั้นมานั่ง เป็นแท่นบัลลังก์

เรียกว่าเสียดสละทุกอย่าง ไม่มีอะไรเป็นของตัว เหลือแต่หญ้าคา ๘ กำเท่านั้น

เมื่อพระองค์นั่งสมาธิภาวนา ขัดสมาธิเพชร เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ก็กำหนดลมหายใจ เอาการหายใจเป็นบริกรรมภาวนา

สมัยนั้นยังไม่มี**พุทโร พุทโร** เหมือนสมัยนี้

ลมหายใจเข้าไป ลมหายใจออกมา พระองค์ก็มีสติระลึกว่า นี้อลมหายใจเข้า นี้อลมหายใจออก ไม่เผลอสติ ตั้งจิตเจตนาลงไปให้แน่วแน่ที่

เดียว

แล้วพระองค์ก็ตั้งสัจจะอธิษฐานลงไปว่า ถ้าหากไม่ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ก็จะขอยอมตาย ณ ที่นี้ จะไม่ยอมลุกออกจากที่นี้เป็นอันขาด แม้ว่าเลือดเนื้อเชื้อไขจะเหือดแห้งไป เหลือแต่หนังหุ้มกระดูกก็ตามที

ตามตำนานนั้นว่า **ได้รับกับพญามาร** หรือพญามาราชราชันนั้นมีแขนตั้งพัน มีอาวุธครบมือ และยังมีเสนามารบริวารด้วย เท่ากับว่ากิเลสมาร ลังขารมาร ทั้งหมดนั้นแหละ

พญามารรบกับแท่นแก้วของพระพุทธรูปเจ้า พระองค์ตั้งใจกำหนดลมหายใจเข้าออกอย่างเดียว น้ำพระทัยของพระพุทธรูปเจ้าก็เรียกว่า**แน่ว แน่เด็ดขาด ไม่หวั่นไหวแล้ว**

ทุกลมหายใจเข้า ทุกลมหายใจออก พระองค์มีสติระลึกได้ว่า นี้อคือลมเข้า นี้อคือลมออก

เราผู้ภาวนาทั้งหลาย ก็อย่าลืมทำ **อานาปานสติกรรมฐาน**

อานาปานสติกรรมฐาน นี้ เป็นกรรมฐานที่พระสาวกเจ้าทั้งหลาย นำมาปฏิบัติภาวนามากมาย และได้บรรลุมรรคผล เห็นแจ้งพระนิพพานด้วยลมหายใจเข้าออกนี้ จึงเอามาภาวนาได้เหมือนกัน

การนึกภาวนา**พุทโร**ทุกลมหายใจเข้าออก หรือ**พุทเข้า โธออก** ช่วยกำกับจิตใจไม่ให้ฟุ้งซ่าน คิดไปในอารมณ์ภายนอก จะได้มาอยู่ที่ลมเข้า-ลมออก

ที่รู้ว่า ลมเข้า ลมออก นั้น คือดวงจิตของเราเอง

ธาตุลมนี้มันไม่รู้อะไร มันเป็นธาตุเท่านั้นเอง ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม มาประชุมกันเข้า จึงเป็นตัวคนเรา ธาตุลม ก็ไม่มีความรู้สึกอย่างไร เป็นแต่เพียงธาตุเท่านั้น

**ผู้รู้ ผู้เห็น ผู้คิด ผู้นึก ผู้ยึด ผู้ถือ ผู้ปล่อย ผู้วาง เป็นเรื่อง
ของจิต**

จิตนี้เองเป็นผู้รู้ จิตนี้มีอาการอยู่ ๔ ประการ **เวทนา** เสวย
อารมณ์, **สัญญา** จำหมาย, **สังขาร** ประชุมแต่ง, **วิญญาณ** รับรู้ทราบ
รวมกันอยู่ ๔ ประการ มาอาศัยอยู่ใน **รูปขันธ์** ร่างกายที่มีหนังหุ้มอยู่
เป็นที่สุตรอบนี้

ให้ชื่อว่า **ดวงจิตดวงใจผู้รู้** มาอาศัยอยู่ในร่างกายนี้ นับตั้งแต่
มาปฏิสนธิ มายึดเอา ถือเอา ในท้องแม่ ตั้งแต่พอมีวิญญาณมาเกาะ
ได้ จนกระทั่งบัดนี้ จิตดวงนี้ก็ยังอยู่ ณ ภายในตัวตนอันนี้นั่นเอง

ฉะนั้น ให้รวบรวมกำลังเข้ามาตั้งให้มั่น ตราบจิตที่ยังมีลมหายใจ
เข้าออกอยู่ ก็ให้ตั้งใจอยู่ที่ลมหายใจ

ก็ให้สังเกตจากลมหายใจ เข้าไปถึงดวงจิต และสังเกตจิต มา
สู่ลมหายใจ

ส่วนลมหายใจเป็นเพียง**ธาตุลม** มันมีเข้ามามีออกด้วยอำนาจของ
ปอดสูดเข้าไป

ฉะนั้น ในร่างกาย ตัวตนคนเรานี้ ปอดทำงานอยู่ตลอดเวลา
เจ้าตัวจะรู้ก็ตาม ไม่รู้ก็ตาม แต่ว่าปอดก็ทำงานอยู่อย่างนั้น

ถ้าปอดหยุดทำงานเมื่อใด เวลาไหน วันไหน ปีไหน เดือนไหน
แล้ว บุคคลเราผู้นั้นก็ตาย ไม่มีอะไรเหลือ

เดี๋ยวนี้เพราะปอดนี้แหละทำงาน จึงสามารถทำให้สูดลมหายใจ
เข้าไปได้ เรียกว่า**ลมหายใจเข้า**

ดวงจิตก็อยู่ในนี้เอง รู้ว่าลมหายใจเข้า

เวลาลมหายใจออกมา ก็จิตดวงเก้านี้แหละ มันรู้ว่านี่ลมหายใจ

ออกมา

ธาตุลม มีหน้าที่เข้า-ออก **ธาตุดิน** มีหน้าที่ตั้งอยู่ **ธาตุน้ำ** มี
หน้าที่ซึมซาบไปทั่วร่างกาย **ธาตุไฟ** ได้แก่ความอบอุ่น ความร้อน อัน
เกิดขึ้นในสรีระร่างกายนี้

และเมื่อ**ธาตุทั้งสี่**มาประชุมกัน ก็จะปรากฏให้เห็นเป็นรูปร่างกาย
ตัวตน คนเรา นี้เอง

ผู้ภาวนา ให้น้อมให้รวมเอาจิตใจดวงผู้รู้ที่อยู่ มารู้อยู่ที่ลมเข้า
ลมออก สังเกตไปสูดดวงจิต

จุดสำคัญ ท่านต้องการเอาจิตใจดวงผู้รู้ผู้นี้ ธาตุลมนี้ก็
แต่ให้เป็นทาง เป็นที่สังเกต จะได้รวม ได้สงบ ลงสูดดวงจิต ดวงใจ
ดวงที่รู้อยู่นั่นเอง

แต่ว่าถ้ายังจับจุดนี้ไม่ได้ ท่านก็ให้กำหนดลม ลมเข้าและลม
ออก หรือท่านให้กำหนดความรู้สึกทุกลมเข้าออก เรียกว่าดวงจิต ดวง
วิญญาณ ดวงผู้รู้ มารู้อีกลมหายใจเข้าออก

เมื่อลมหายใจเข้าและออก ออกและเข้าอยู่ จิตก็มีความรู้สึกอยู่
และบริกรรมภาวนาคำว่าพุท ทุกลมหายใจเข้า และไรทุกลมหายใจ
ออกอยู่

รู้จักปล่อยวาง เรื่องราว อารมณ์ อันเป็นเรื่องภายนอกออกไป
ให้หมดสิ้น ให้มันคงลงไป

เรียกว่าระลึกถึงพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นเครื่อง
กระตุ้นเตือนจิตใจของตน

พระพุทธเจ้า พระอริยเจ้าทั้งหลาย ที่ท่านได้ตรัสรู้ ได้บรรลุ
มรรคผลนิพพานนั้น ไม่ใช่ท่านไม่ทำอะไร ท่านทำทุกๆ อย่าง ท่าน คือ

ภาวนา พร้อมมูลบริบูรณ์

จนมาถึงเวลาปัจจุบัน ท่านก็ภาวนา กำหนดลม กำหนดสังเกต
เข้าไปสู่ดวงจิตดวงใจ

เมื่อรู้ว่าจิตใจอยู่ที่นี้ ท่านก็กำหนด เพียรเพ่งสงบลงไปสู่ดวง
จิตดวงใจอันนี้ ด้วยสติ-ความระลึกได้ ด้วยสมาธิ-จิตมั่นคง ด้วยปัญญา
ความรอบรู้ในกองสังขาร ไม่ลั้งเลงสลับประการใด

จิตใจก็ได้ชื่อว่าตื่นขึ้น ลูกขึ้นบำเพ็ญภาวนา เอาจริงเอาจัง เพราะ
ว่าจิตใจมันมีอยู่ในตัว ในกาย ในจิตนี้ ไม่ได้ไปซื่อหาแลกเปลี่ยนมา
จากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

จิตใจเป็นของมีอยู่แล้ว แต่จิตใจคนเราที่ไม่ค่อยได้สังเกต ไม่
ค่อยได้รวมเข้ามา มีอาการแส่ส่ายออกไปรับเอาเรื่องราวต่างๆ เป็นส่วน
มาก

คล้ายๆ กับว่า คนเรามีตา ตาก็อยากดูรูป ไม่ว่าจะรูปคน รูปสัตว์
รูปวัตถุข้าวของ รูปท้องฟ้าอากาศ ถ้าไม่หลับตาทาภาวนาแล้ว ทางตาทาง
นี้มันอยากดู อยากเห็นอะไรทุกอย่าง คือไม่อยู่ภายใน

มันออกไปภายนอก หาได้ทวนกระแสเข้ามาสู่ภายใน ว่าที่เรา
เห็นรูป ใครเป็นผู้เห็น ถ้าไม่มีดวงจิตผู้รู้ที่อยู่ในตัว ในกาย ในจิตนี้
จะรู้ได้อย่างไร ไม่มีทางเห็น

คนตายหรือคนนอนหลับมันรู้อะไร ไม่มีรู้

ตาจะเห็นรูป ก็จิตอันนี้เป็นผู้รู้ ผู้เห็น หูจะได้ยินเสียง จำหมาย
ได้ ก็จิตดวงนี้แหละ

กลิ่นเหม็นหอมผ่านจมูก ก็จิตดวงเดียวนี้แหละเป็นผู้รู้ ผู้เห็น
ยินดี ยินร้าย

รสอาหารผ่านลิ้น ก็จิตดวงเดียวนี้แหละ เป็นผู้รู้รสอาหาร

อันรสอาหารนี้ เป็นเรื่องใหญ่ ก็แลในหัวใจมนุษย์คนเรานั้น
ดิ้นรน วุ่นวาย อยู่กับอาหารนี้เป็นส่วนมาก

เพราะว่าสัตว์ทั้งหลายตั้งอยู่ได้ด้วยอาหาร ไม่ว่าจะคน ไม่ว่าจะสัตว์
ถ้าไม่มีอาหารหล่อเลี้ยงรูปกายนี้แล้ว เป็นอันว่าตาย

สัตว์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ก็เพราะยังมีอาหารอยู่ในท้องนั่นเอง หมด
อาหารเมื่อใด เหมือนคนถ่ายท้องที่เป็นโรคอหิวาต์จนตาย ก็เพราะว่ามัน
ถ่ายออกมาจนหมดสิ้น ไหลเทออกมาจนหมดในท้องในไส้

ที่นี้เมื่อออกหมดอย่างนั้นแล้ว บุคคลผู้นั้นก็อยู่ไม่ได้ เรียกว่า
จะต้องตาย เพราะไม่มีอะไรเลี้ยงชีวิตอยู่ได้

ขณะที่นั่งสมาธิภาวนาอยู่นี้ ไม่ให้จิตมันวิ่งไปในเรื่องอาหาร
การกิน

ให้ถือว่าวันไหน เวลาใด เข้าไหน ที่ไปบิณฑบาตได้ข้าวหน้อยที่
สุด นั้นแหละเป็นวันที่สุด

เราจะได้มันหน้อย ฉันทน่อย กินหน้อย จะได้มีเวลานั่งสมาธิภาวนา
คนเราถ้ากินมาก พุดมากแล้ว จิตใจไม่ค่อยดี เพราะมันแน่น
ในลำไส้แน่นในท้อง แล้วจิตใจที่จะมีความพากเพียรภาวนาละกิเลสไม่
ค่อยจะมี และก็มักจะนึกถึงความตายไม่ค่อยจะได้ด้วย

ให้ภาวนาพุทโธ ทุกลมหายใจเข้าออก ก็มักจะหลงจะลืม ไม่
จดจ่ออยู่ในอุบายภาวนา เป็นเหตุให้ห่างไกลพระพุทธรเจ้า ห่างไกล
พระธรรม ห่างไกลพระอริยสงฆ์ ห่างไกลจากมรรคผลนิพพาน

เวลาตั้งจิตเจตนา ภาวนาพุทโธทุกลมหายใจเข้าออก ท่านจึงให้
ทำความรู้้อยู่ทุกลมหายใจเข้าออก รู้สึกอยู่ในดวงจิตดวงใจ ที่เป็นอยู่
มีอยู่ ในปัจจุบันอันนี้ ตลอดเวลา

เรื่องใดที่เป็นเรื่องภายนอกออกไป ไม่เกี่ยว ตัดทิ้ง วางทิ้งหมด

พุทธทุกกลมหายใจ ตามรู้ ตามเห็น อยู่ตลอดเวลา

การนึก**พุทธ**อยู่ทุกกลมหายใจเข้าออก จนเรื่องราวใดๆ ที่ได้เห็น ทางตา ก็ไม่มาทำลาย**พุทธ**ที่นึกอยู่ได้

สิ่งที่ฟังทางหู นอกจาก**พุทธ**แล้ว ไม่เกี่ยวทั้งนั้น

เรียกว่ารวมกำลังตั้งมั่นลงไป ในจิตใจนี้ให้แน่นแน่วที่สุด จนไม่มี สิ่งใดที่จะมาทำให้หวั่นไหวพริ้วด้วยเหตุการณ์ใดๆ

แม้ความตายมาถึงเข้า จิตใจก็ไม่หวั่นไหว ตาย ก็ธาตุดินมัน ตาย ช่างมัน ธาตุน้ำมันตาย ธาตุไฟมันตาย ธาตุลมมันตาย ช่างมัน เถอะ

จิตที่ภาวนาอยู่ทุกกลมหายใจเข้า ทุกกลมหายใจออกนี้ มันไม่ตาย

ยังมีชีวิตยืนยาวคราวไกล ให้ภาวนา**พุทธ** **พุทธ** อยู่ในจิต ทั้งยืน ทั้งเดิน ทั้งนั่ง ทั้งนอน

ผู้ใดภาวนาพุทธอยู่ในดวงจิตดวงใจแน่วแน่นมั่นคง อยู่ที่ไหน ก็มีคุณพระอยู่ในใจ

จะไปจะมาที่ไหน ไม่ว่าวัยเด็ก วัยหนุ่ม วัยแก่ วัยชรา พุทธ อันเดียวนั้นแหละ

เมื่ออยู่ในจิตของตนจริงๆ จนหนักแน่นมั่นคงอยู่ในหัวใจ แล้ว ใจของผู้นั้นก็ย่อมมีความสงบระงับ เย็นสบาย ความวุ่นวายหายไป

ความสงบเยือกเย็น ก็จะปรากฏการณ์ขึ้นมา สมารถจิตที่มั่นคง หยั่งลงสู่ดวงจิตดวงใจ ทะลุปรุโปร่งไปหมด ไม่มีความอัดอั้นตันใจ ท้อแท้อ่อนแอกลัวตายไม่มี

จิตของผู้ภาวนาไม่กลัวตาย เพราะเห็นแล้วว่า ไม่มีอะไรตาย แท้ที่จริง ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ ของเขาตายต่างหาก เมื่อจิตของผู้ภาวนาแน่วแน่นมั่นคง ไม่หลงไหล ก็ไม่กลัวตาย แม้เมื่อถึงเวลามันจะตาย ถึงกลัวมันก็ต้องตาย เมื่อได้โอกาส เวลามันจะต้องตายแล้ว ไม่มีทางแก้ แก้ไม่ตก ไม่มีทางจะหลุดไปได้

ขณะนี้ เวลานี้ เป็นเวลาเพียรเพงดูให้รู้แจ้งด้วยปัญญา ตาใจ ให้รวม ให้สงบ เข้ามาสู่ดวงจิตดวงใจนี้ให้ได้ทุกเวลา วันไหน คืนไหน ไม่ได้สำคัญกับวัน คืน เดือน ปี ไม่ได้ขึ้นกับ นักบวช นักบ้าน คนหนุ่ม คนแก่ คนชรา ไม่ได้เกี่ยวกับเพศภิกษุ สามเณร

ขึ้นอยู่กับสติปัญญา ความตั้งใจของแต่ละหัวใจ มันขึ้นอยู่ตรง นี้

ไม่ได้ขึ้นตามวัน คืน เดือน ปี ที่เราสมมุติกัน ไม่ได้ขึ้นที่สมมุติว่า เป็นคนตระกูลสูง ตระกูลต่ำ มันขึ้นกับความตั้งใจ ของแต่ละดวงจิตดวงใจนี้เอง ใครมีความ ตั้งใจมั่น แน่นหนาถาวรมั่นคง ก็สู้กับกิเลสมาร สังขารมาร ได้ ผู้ใดทำใจอ่อนแอท้อแท้ มันก็เป็นเหตุเป็นปัจจัยทำให้ใจไม่สงบ ไม่นิ่งเป็นดวงเดียว

พระพุทธเจ้า พระองค์ท่านให้กำหนด ไตร่ตรองหลัก**อนิจจัง** **อนิจจัง** คือไม่เที่ยง คำว่า**ไม่เที่ยง**นั้น หมายถึงตัวเรานี้ด้วย ตัวเขา บุคคลอื่นด้วย ไม่มีอะไรจะเที่ยงแท้แน่นอนอยู่เลย จึงเพียรดูอยู่ทุกกลมหายใจเข้าออก ให้มันแน่วแน่นมั่นคง รวมลงในหลักอันเดียว คือ **หลักภาวนา**

หลักที่รู้ที่อยู่ไม่เอา **เอาดวงที่รู้ที่อยู่** รู้ไปไม่เอา
ดวงที่รู้ไป มันจะไปที่ไหนช่างมันเลย ละมัน ไม่ต้องตามไป
ในเวลาที่เราไป **จิตดวงที่รู้อยู่มันมีอยู่** นี่จิตเรามา จิตเรา
สบาย จิตเราไม่สบาย กายเราสบาย กายไม่สบาย มีที่ไหนล่ะ ก็มีอยู่
ที่จิตดวงที่รู้อยู่นี้แหละ

การภาวนาในทางพุทธศาสนา ให้รวม ให้สงบเข้ามาสู่ดวงจิตดวง
ใจดวงที่รู้อยู่นี้ให้ได้

เอาให้มันเย็น มันสบาย **พุทธ โพุทธ** อยู่ภายในใจนี้

พุทธะ พุทธ เดียวนี้ **ดวงพุทธะ**มันยังเป็นดวงพุทธะที่หลงอยู่
หลงไปตามรูป รูปดีก็อยากได้ รูปชั่วร้ายก็เหวี่ยงเกลียดชัง รูปที่ทุกข์ทรมาน
ไม่ต้องการดู ไม่ต้องการปรารถนา

นี่แหละจิต ให้มันตามรู้ ตามเห็นจิตใจของตัวเองอยู่ตลอดเวลา
รูปอะไรก็ตาม ต้องการอยากได้ ได้มาแล้วเอาไปทำอะไร?

กำหนดพิจารณาให้รู้ ให้เห็น รูป-นาม กาย-ใจ ของคน ของสัตว์
ของวัตถุธาตุทั้งหลายนั้น ต้องกำหนดดูให้แจ้งว่า มันเกิดได้ มันก็ดับ
ไปได้ เกิดแล้วก็ดับไป เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป

เมื่อตัวเรา **รูปชั้น**ของเรายังไม่ดับ คนอื่น สัตว์อื่น เขาดับให้
เห็น

อาหารการกินของเราทุกวันนี้ ก็สัตว์ทั้งหลายมันดับมันตายมา
เท่าไรแล้ว

นั่นสัตว์ทั้งหลาย มันเกิดแล้วมันดับไป มันตายไป มนุษย์ก็ไป
เอามาเป็นอาหารการกิน หล่อเลี้ยงรูปชั้นนี้ไป ไม่มีที่จบที่สิ้น

จงเพียรภาวนา รวมจิตรวมใจเข้ามาภายใน จำเพาะดวงจิตดวง

ใจดวงที่รู้อยู่นี้ให้ได้

สวากขาโต ภคเวตา ธมโม ธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้ากล่าวดี
แล้ว ตรัสดีแล้ว

สนุทธิกุโ ผู้ปฏิบัติทั้งหลาย สวาททั้งหลาย ต้องทำเอง เห็น
เอง ปฏิบัติเอง จนรู้ได้เข้าใจภายในจิตใจของตัวเอง ไม่ใช่ว่าอิงอาศัย
ของผู้อื่น ไม่ได้

เพราะธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเป็น **สนุทธิกุโ** เห็นเอง
เมื่อยังไม่เห็นเอง มันก็ลังเลสงสัย ไม่แน่นอนทั้งหมดนั่นแหละ
ถ้ารู้เอง เห็นเอง จิตใจอยู่ที่ไหนก็รวมมา ณ ที่นั้น

ธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็น **อกาลิโก** ไม่เลือกกาล เลือก
เวลา ไม่ได้มีการนับวัน คีน เดือน ปี อย่างสมมุติโลก

**ขอแต่ให้ผู้ปฏิบัติตั้งอกตั้งใจปฏิบัติจริงๆ เกอะ ได้บรรลุมรรค
ผลเหมือนกันหมด**

เรียกว่าไม่เลือกกาล ไม่เลือกเวลา ทำเมื่อใด ปฏิบัติเมื่อใด ก็ได้
ถึงเมื่อนั้น ไม่เลือกว่าเด็ก ว่าหนุ่ม ว่าสาว ว่าแก่ ว่าชรา ไม่เลือกว่า
เป็นนักบวช หรือไม่บวชก็ตาม **ย่อมบรรลุมรรคผลได้เหมือนกันหมด**

เอหิปสฺสลิโก เป็นธรรมที่เรียกร้องให้ผู้อื่นมาดู มาเห็นได้

เอหิ จงดู **ปสฺสลิโก** จงเห็น ดูเห็นอะไร ก็ดูเห็นธาตุ ๔ ชั้น ๕
อายตนะทั้งหลาย เห็นหลักกอนิจจัง ทุกขัง อนตตา เต็มอยู่ในกาย เต็ม
อยู่ในจิตเรา

โอปนยิโก ให้นำนมเข้ามาสาธิตจิตของตนเอง

ไม่ว่าจะเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนไข้ คนตาย ก็ให้น้อม
เข้ามาว่าเราก็จะต้องเป็นอย่างนั้น

ตัวเราที่หนึ่ง นอน ยืน เดินไปมา ก็เหมือนกันกับเขา กับสัตว์
ทั้งหลาย

เห็นอะไร ก็ให้น้อมเข้ามาสอนใจ เตือนใจ ของตนเองอยู่เสมอ

ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิ วิญญูชนทั้งหลาย ผู้ปฏิบัติธรรม
ทั้งหลาย ฟังรู้แจ้ง **ปจฺจตฺตํ** จำเพาะจิตดวงที่รู้อยู่

ให้รวมให้สงบเข้ามาสู่ดวงจิตดวงใจนี้ทุกเวลา จึงได้ชื่อว่าเป็น
สาวโก สาวกของพระพุทธเจ้า

อันพระสาวกของพระพุทธเจ้านั้น ท่านไม่ได้ฟังชานรำคาญไปภาย
นอก ท่านไม่ได้ยึดหน้าถือตา ยึดชาติยึดตระกูล ยึดเรา ยึดของของ
เรา อย่างสามัญชนคนมีกิเลส

ท่านปล่อยวาง เลิกละออกไป เหลือแต่ดวงใจส่องใสสะอาด

ปจฺจตฺตํ รู้จำเพาะจิต รู้จำเพาะใจ แจ่มภายในจิตใจของตน
ฉะนั้น ให้พากันกำหนดจดจำไว้ ณ ภายใน แล้วน้อมนำไป

ประพฤติปฏิบัติ ก็คงจะได้รับความสุขความเจริญ

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๙

ชีวิตของเราหมดไปตามวัน ค่ำ เดือน ปี

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓

ณ โอกาสนี้ไป เป็นโอกาสในการฟังธรรม พร้อมกับการนั่งสมาธิ
ภาวนาไปด้วย

อันวัน ค่ำ เดือน ปี ที่มันผ่านล่องไปๆ ไม่ใช่เพียงแค่ว่า วัน
ค่ำ เดือน ปี มันหมดสิ้นไป แต่โดยแท้จริงแล้ว ที่มันหมดไปสิ้นไป
จริงๆ ก็คืออายุของคนเรา หรือชีวิตของคนเรา ต่างหากที่มันหมดไป
สิ้นไป

แต่เมื่อเราไม่ได้ปฏิบัติธรรม ไม่ได้ทำสมาธิภาวนา เราก็มักจะ
เข้าใจว่า อายุหรือชีวิตของเรายังไม่ได้หมดสิ้นไป

ถ้าหากเราลองย้อนดู คนเราก่อนที่จะคลอดออกจากครรภ์ของ
มารดานั้น เราทุกๆ คนจะต้องไปนอนอยู่ในครรภ์ของมารดาเสียก่อน

เมื่ออยู่ในครรภ์มารดาได้ ๑๐ เดือนแล้ว เราทุกคนจำเป็นต้อง
คลอดออกมาจากครรภ์ของมารดา

การที่เราทุกคนได้คลอดออกมาจากครรภ์ของมารดานั้น ก็เท่ากับ
เราทุกคนได้พบอีกโลกหนึ่ง อันเป็นโลกแรกของเราทุกคน เมื่อครั้งยัง
อยู่ในครรภ์ของมารดา

ส่วนโลกที่สองของเราทุกคนก็ได้แก่ เมื่อเราคลอดออกมาเป็น

ทารกตัวน้อยนิดเดียว

ต่อมาทารกตัวน้อยนิดเดียว ก็มีผู้เลี้ยงดูรักษา ได้แก่บิดา มารดา หรือพี่เลี้ยง คอยดูแลประคับประคองให้ชีวิตของทารกน้อยอยู่มาได้จนกระทั่งเจริญเติบโตขึ้นมา จนตนเองสามารถเลี้ยงดูชีวิตของตนเองได้

ที่กล่าวมานี้ ถ้าหากเราทุกคนไม่ได้พิจารณาดู เราก็จะมองไม่เห็นอีกว่า แท้ที่จริงแล้วอายุ หรือชีวิตของเราทุกคนมันหมดไป ลื่นไป แต่ว่ามันเป็นสิ่งที่ปิดบังให้เราทุกคน ไม่สามารถมองเห็นได้

เมื่อสมัยยังเป็นวัยรุ่น เป็นหนุ่มเป็นสาว นั้น ร่างกายของเราทุกคนก็แข็งแรง อันเป็นธรรมชาติของโลก

แต่เมื่อผ่านวัยหนุ่มสาวไปแล้ว ร่างกายของเราทุกคนก็มีความเสื่อมเป็นธรรมดา

จนกระทั่งเมื่อเราทุกคนเข้าสู่วัยชราแล้ว ร่างกายของเราทุกคนก็จะเสื่อม อ่อนแอ เป็นโรคต่างๆ

นี่แหละ มันแสดงให้เห็นความจริงว่า แท้จริงแล้ว อายุหรือชีวิตของคนเราทุกๆ คน มันมีความเสื่อมลื่นไปตามวัน คืบ เดือน ปี

แต่เราทุกคนมักเข้าใจว่า อันอายุหรือชีวิตของคนเราไม่ได้เสื่อมสูญลื่นไป แต่แท้ที่จริงมันเสื่อมสูญลื่นไปจริงๆ

เราลองสังเกตดูวัยระของเร ทุกส่วนมันเสื่อมลื่นไปตามกาล

เวลา

อย่างเช่น ดวงตาของเราทุกคน ที่เคยปกติดี แต่เมื่อคนเข้าสู่วัยชราแล้ว ดวงตาของเราใช้ดูสิ่งต่างๆ ได้ก็ไม่ชัดเจน

นี่แหละมันแสดงว่าดวงตาของเรานั้น มันก็เสื่อมลื่นไปตามกาลเวลา

อย่างหูของเรา เมื่อครั้งยังหนุ่มยังสาว ก็ใช้ฟังอะไรได้ชัดเจน แต่เมื่อเราทุกคนเข้าสู่วัยชราแล้ว หูของเราก็ใช้ฟังเสียงอะไรก็ไม่ชัดเจน บางครั้งต้องใช้เครื่องฟังช่วยในการฟังเสียง

นี่แหละ มันแสดงว่าหูของเรานั้น มันมีการเสื่อมลื่นไปตามวัน คืบ เดือน ปี ที่ผ่านไป

อันร่างกายของคนเรานั้น มันมีความเสื่อมลื่นไปจริงๆ และเมื่อมันเสื่อมไปแล้ว เราจะทำให้มันกลับมาดีเหมือนเดิมก็ไม่ได้

อย่างเช่น เมื่อสมัยยังเป็นหนุ่มเป็นสาว ร่างกายมันแข็งแรง จะเดิน จะวิ่ง หรือทำอะไรได้คล่องแคล่ว

แต่เมื่อเราแก่ชราแล้ว ร่างกายมันอ่อนแอ จะเดินหรือจะทำอะไร ก็ดูเชื่องช้าไปหมด

นี่แหละ มันแสดงความจริงให้เราได้เห็นว่ ร่างกายของคนเรานั้นมันมีความเสื่อมลื่นไป เพื่อรอไปถึงวันตาย

อันคนเราทุกคนนั้น เมื่อยังเป็นหนุ่มเป็นสาว จิตก็มีความมุ่งหมายไว้ว่า เมื่อตนเองแก่ชราแล้ว ก็ขอพักผ่อนให้ร่างกายสบาย จะขอใช้เงินที่ตนเองสะสมมาให้มีความสุข

แต่โดยแท้จริงแล้ว คนเราทุกคน เมื่อแก่ชราแล้ว แทนที่จะมีความสุขตามที่ตนคิดไว้ แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะว่าคนเราทุกคนที่แก่ชราแล้ว สิ่งที่เราคาดไม่ถึงก็จะตามมาถึงตน

สิ่งนั้นก็ได้แก่ความเจ็บไข้ ความเป็นโรคต่างๆ เนื่องจากว่า อันร่างกายของคนเรานั้น เมื่อแก่ชรา ความเจ็บไข้ ความเป็นโรคต่างๆ ก็จะเกิดขึ้นแก่ร่างกายของคนเราได้ง่าย และมักจะตายได้ง่ายด้วย

นี่แหละ แทนที่เราทุกคน แก่ชราจะได้พักผ่อน มีความสุข แต่ความจริงหาเป็นดังที่เราคาดคิดไม่

**นี่แหละคนเราทุกคน มีความตายที่ปิดบังอยู่กับตัวทุกคน แต่
ว่าเราทุกคนไม่รู้เองต่างหาก**

เช่น ดวงตาของเรา ที่มีความเสื่อมไป หูของเรา ที่มันมีความ
เสื่อมสิ้นไป แม้แต่กำลังร่างกายก็มีการเสื่อมถอยไป เป็นต้น

นี่เป็นการเสื่อมสิ้นไปของร่างกาย ของคนเราทุกคน ที่เสื่อมไป
ตามวัน คืบ เดือน ปี

การเสื่อมสิ้นไปของร่างกายคนเรานั้น มันเป็นการตายทีละน้อย
ซึ่งจัดว่าเป็นการตายที่ถูกปิดบังไว้ ถ้าหากว่าเราไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติทำสมาธิ
ภาวนา ไม่ได้พิจารณาแล้ว ก็จะไม่รู้ความจริงดังกล่าว

ทั้งที่ความจริงดังกล่าว ก็แสดงให้เห็นเราทุกคน ได้เห็นอยู่ตลอด
กาล ก็ตาม คนเราก็มักจะสำคัญผิด คิดไปว่าเรายังเป็นเด็ก เป็นหนุ่ม
เป็นสาวอยู่ ร่างกายยังแข็งแรงคืออยู่

แม้ตนเองจะเป็นคนแก่คนชราแล้วก็ตาม ก็ยังสำคัญผิด คิดว่า
ตนเองยังแข็งแรงคืออยู่

แต่โดยความจริง หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะว่าร่างกายของคน
เรา มันมีความเสื่อมชำรุดไปตามลำดับ แต่เนื่องจากมันเป็นสิ่งที่คนเร
ามักจะมองข้ามไป ดังนั้นคนเรายังมักไม่รู้ในความจริงที่ร่างกายมันแสดง
ให้เห็นอยู่ตลอดเวลา

นี่เป็นเพราะจิตของคนเรามีความหลง ปกคลุมจิตของคนเราไว้นั้น
เอง

อย่างเช่น ถ้าหากเราจุดเทียนไว้ อีกไม่นานเทียนแท่งนั้นก็จะหด
เหลือสั้นลงไปทุกทีๆ จนกระทั่งเทียนแท่งนั้นมันหมด ไฟก็จะดับ

นี่ก็เปรียบดังอายุ หรือชีวิตของคนเราทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้
มันมีความหมดสิ้นไปตามวัน คืบ เดือน ปี

อันร่างกายของคนเรานั้น เมื่อถึงวัยแก่วัยชราแล้ว แทนที่

ร่างกายจะมีความสุข แต่กลับต้องมาพบกับความทุกข์ต่างๆ ที่บังเกิดขึ้น
ในร่างกาย คนแก่คนชรามักเป็นโรคต่างๆ ได้ง่าย

เมื่อความตายมาถึงเราทุกคน ก็ไม่สามารถที่จะเอาอะไรไปได้
แม้ตนเองจะห่วงลูก ห่วงสามี ภรรยา และห่วงสมบัติทรัพย์สินของตน
ก็ตาม

เมื่อความตายได้มาถึงบุคคลผู้ใดแล้ว บุคคลนั้นก็ต้องตายไป
ไม่มีการหลีกเลี่ยงไปได้ เพราะว่าความตายไม่เคยผ่อนปรนให้แก่ผู้ใดเลย

ดังนั้น คนเรายังตั้งชื่อความตายว่า เป็น**มัจจุราชผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ไม่
เคยปรานีต่อผู้ใดเลย**

นี่แหละเราทุกคนจึงควรพิจารณาให้รู้ว่า อันวัน คืบ เดือน ปี
ที่หมดไปนั้น แท้จริงอายุหรือชีวิตของคนเราทุกคนก็ได้หมดตามไปด้วย
และผลที่สุด เราทุกคนก็จะต้องตายด้วยกันทุกคน

ดังนั้น เราจึงไม่ควรประมาท

ถ้าหากมีบุคคลใดตายไปแล้ว ไม่ว่าจะป็นญาติพี่น้องหรือเพื่อน
ก็ตาม ตามธรรมเนียมประเพณี ก็มักจะนิมนต์พระมาสวด ทำบุญอุทิศ
ให้แก่ผู้ตาย

ไปเผา หรือไม่ก็ไปฝัง แต่เราทุกคนที่ไปร่วมงาน ก็มีได้นำมา
พิจารณาสอนใจตนเอง ให้รู้สึกตัวเสียที่ว่า ที่เราทุกคนที่ยังมีชีวิตอยู่ทุก
วันนี้่นั้น **แท้จริงแล้ว เราทุกคนมีชีวิตอยู่เพื่อรอวันตายต่างหาก ไม่ใช่
รอความสุขต่างๆ ตามที่คนเราทั่วไปเข้าใจกัน**

อันความตาย เมื่อมาถึงแก่บุคคลผู้ใดแล้ว บุคคลผู้นั้นก็จะไม่
มีโอกาสนั่ง หรือบอกเล่าแก่ผู้ใดด้วย เพราะความตายไม่มีป้ายบอก ว่า
จะมาถึงแก่บุคคลเมื่อใด

ความตายมีโอกาสดังเกิดขึ้นแก่บุคคลเราได้ตลอดเวลา ยิ่งสมัยปัจจุบันนี้ ความตายที่เกิดจากอุบัติเหตุทันทีทันใด ยิ่งมีมากขึ้นทุกวัน

เช่น คนที่ตายจากเครื่องบินตก คนที่ตายจากเรืออัปปาง หรือคนที่ตายจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ เป็นต้น

นี่แหละ วัน ค่ำ เดือน ปี ที่ผ่านไปๆ นั้น ชีวิตของคนเราทุกคน มันก็หมดไป ลึนไปด้วยเช่นกัน

เราทุกคนที่ยังมีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ อย่าได้เข้าใจว่า เราจะสุขสบายมีอายุยืนยาว

แต่แท้ที่จริงแล้ว เราทุกคนอาจตายได้ทุกเวลา แล้วจะมาคิดเอาเองว่า เรายังไม่ใกล้ตาย จึงเป็นการคิดที่ประมาทอยู่

เราทุกคน ยืนอยู่ ก็ยืนรอวันตาย เราทุกคน เดินอยู่ ก็เดินรอวันตาย เราทุกคน นอนอยู่ ก็นอนรอวันตาย

ผลที่สุด เราทุกคนก็ต้องตายแน่นอน นี่แหละ เราทุกคนอย่าได้เป็นผู้ประมาทอีกต่อไป

จงเตือนตนให้รีบเร่งปฏิบัติธรรม เจริญสมาธิภาวนาให้รู้ความจริงว่า แท้จริงแล้ว อายุหรือชีวิตของคนเรา มันหมดสิ้นไป

อันเรื่องความตายนี้ พระพุทธเจ้าท่านได้เปรียบไว้ว่า **อุปมาเหมือนไฟป่า ที่ไหม้ลามมาจากทิศทั้ง ๔** ถ้าสัตว์ตัวใดที่หนีไม่ทันก็ต้องถูกไฟคลอกตายก่อน และในที่สุด สัตว์ทุกตัวก็ต้องถูกไฟคลอกตายตามลำดับ จนหมดสิ้น

ด้วยเหตุนี้ เราทุกคนจึงควรรีบเร่งปฏิบัติภาวนา จนมองเห็นภัยอันตรายมีอยู่รอบด้าน

ที่เราทุกคนอยู่มาทุกวันนี้ ความจริงแล้วมิใช่เราสุขสบายดีนะ

ถ้าหากเราได้ภาวนา พิจารณาดูแล้ว เห็นตามความจริงว่า ความตายของคนเรานั้น มันเคลื่อนใกล้เข้ามาหาทุกคนอยู่ทุกขณะ

ดังนั้น การที่เราจะมาพอใจอยู่กับความสบายเล็กน้อย จึงเป็นการที่ไม่ถูกต้อง

ถ้าหากความเจ็บไข้ เป็นโรค มาถึงแก่คนใดเมื่อใด ก็มักจะทำให้คนเรานั้น จิตใจเกิดความท้อแท้ อ่อนแอ บ่น ร้องไห้ และเมื่อโรครดงกล่าวเป็นมากขึ้น ผู้ป่วยนั้นมักจะต้องถูกนำไปรักษาที่โรงพยาบาล

อันโรงพยาบาลนั้น คนเรารู้ไปก็มักจะเข้าใจว่า เมื่อเจ็บป่วยแล้วเข้าไปรักษาที่โรงพยาบาล โรครดงกล่าวก็จะหาย

แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะถ้าหากมันถึงเวลาที่จะต้องตายแล้ว โรงพยาบาลก็ช่วยแก้ไขอะไรไม่ได้

เพราะแม้แต่ตัวของหมอหรือแพทย์ที่รักษาเอง ก็ยังจะต้องตายด้วยเช่นกัน

นี่แหละ คนเราที่เจ็บป่วย แทนที่จะไปหายในโรงพยาบาล แต่ต้องกลับไปตายอยู่ที่โรงพยาบาลก็มีมาก

ดังนั้น เราทุกคน จงมาปฏิบัติภาวนา มาหนีถึงความตาย เพื่อที่จะได้เตือนจิตของเรา อย่าได้ประมาท

การที่เราต้องมาเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็เพราะตัวจิตของเรายังไม่รู้แจ้งนั่นเอง

ดังนั้น เราทุกคนต้องมาปฏิบัติภาวนา เพื่อให้จิตของเราเกิดความรู้แจ้งขึ้นมาในจิตของเราเอง

ฉะนั้น ธรรมเทศนาที่กล่าวมานี้ ขอให้เราทุกคน มองให้เห็น
ความจริงที่ว่า อายุหรือชีวิตของคนเรา มันหมดสิ้นไปตามวัน คืน
เดือน ปี

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑๐

หลักศิลาห้าของมฤตมุนษย์

๑๒ มีนาคม ๒๕๒๕

ณ โอกาสนี้ไป เป็นโอกาสฟังธรรม
การฟังธรรม ให้มีความเคารพในคุณพระพุทฺธ พระธรรม พระ
สงฆ์ ในเวลาฟัง

คำว่า **เคารพ** ภายในกาย ภายในวาจา ภายในจิต
เคารพทางกาย กายนึ่งสมาธิภาวนา นึ่งซัดสมาธิเพชร เอาขา
ซ้ายขึ้นมาทับขาขวาก่อน แล้วก็เอาขาขวาขึ้นมาทับขาซ้าย เอามือขวาทับ
มือซ้าย ตั้งกายให้เที่ยงตรง หลับตา นึกภาวนา**พุทโธ**ในดวงใจอยู่

จิตใจ ในเวลาที่ฟังธรรม จะต้อง**มีสติ**เต็มที
สติ คือความระลึกได้ของดวงใจดวงจิต
ดวงใจของคนเรา ได้แก่**จิตใจดวงที่มีความรู้**อยู่ในใจของเรา นั้น

แหละ
แต่ว่าใจนั้น ถ้าขาดสติ ความระลึกได้ ใจมันจะเกิดความดีใจ
เกิดความเสียใจ ในเมื่อเวลาอารมณ์มากกระทบ เพราะว่าอารมณ์ที่มากระทบ
ใจนั้น บางอย่างก็เป็นเหตุให้ใจดี ก็ต้องระวัง บางอย่างก็กระทบมา
เป็นเหตุการณให้เสียอกเสียใจ อันนั้นก็ต้องระวัง

ให้มีสติ คือว่าตั้งสติตั้งใจขึ้นมา ความจริงก็คือ **ไม่ขึ้นไม่ลง**

จิตใจดวงผู้รู้มีอยู่ที่นี้ ไม่ได้มีอยู่ที่อื่น เพียงแต่ทำให้มีสติความระลึกอยู่

กายก็ให้อยู่ในท่าหนึ่งภavana ไม่เคลื่อนไหวไปมาในที่ทั้งปวง เพราะ
ว่าถ้ากายไม่อยู่เป็นที่ สมมุติว่าเวลาที่กายไม่อยู่เป็นที่ กายลุดไปที่อื่น
หรือเกิดทุกขเวทนาขึ้นในรูปขันธ์ **จิตมันก็หลงลืมภavanaไป**

ก็เรียกว่าการทำใจไม่ต่อเนื่อง ไม่สงบระงับดี ก็เป็นเหตุไม่ให้เกิด
จดจำธรรมะคำสั่งสอน หรือว่าละกิเลสในตัวในใจไปไม่ได้

ส่วน**วจา** หรือคำพูด ก็เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้จิตใจปลั่งเปลือ
กลุ่มหลง เกิดความประมาทขึ้นมา

**ความเคารพทางกาย ตั้งอยู่ในความสงบ ความเคารพทางวจา
ไม่พูดอะไรให้เป็นอารมณ์ขึ้นมา**

เคารพทางจิต ทำไมท่านจึงให้นึกพุทโธ ก็เพราะว่าให้ดวงจิต
นั้นทำงานอยู่ หน่วงเหนี่ยวเอาคุณพระพุทเจ้าเป็นอารมณ์

ถ้าไม่อย่างนั้น จิตมันเบา มีอารมณ์กระทบมา จิตมันก็ชอบวิ่ง
ไป จิตไม่หนักแน่น เมื่อจิตไม่หนักแน่น การฟังธรรมก็ไม่เข้าใจ มัน
ออกนอกไป มันไม่เข้าใจ แล้วก็ไม่มีอยู่ในใจ ใจรับพระธรรมคำสั่ง
สอนไม่ได้ ใจไม่ตั้งมั่นเป็นสมาธิ

ท่านจึงให้มีอุปายธรรมต่างๆ ระลึกถึงคุณพระพุทเจ้าก็ดี
คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์

เมื่อนึกเมื่อเจริญอยู่ในคุณพระพุท พระธรรม พระสงฆ์ นั้น
บทใดบทหนึ่ง ก็ให้ถือว่าเราระลึกถึงพระอริยสงฆ์สาวกของพระพุทเจ้า

ก็เหมือนหนึ่งเราระลึกถึงพระพุทเจ้า เราระลึกถึงพระธรรม
จดจำพระธรรมวินัย

พระธรรม พระวินัย มันมีอยู่สองประการ

พระวินัย ก็คือข้อที่พระพุทเจ้าทรงห้าม ที่จัดเป็นหลักที่ใหญ่ๆ
กว้างๆ ก็คือว่า **หลักศีล ๕ หลักศีล ๘ หลักศีล ๑๐ หลักศีล ๒๒๗**
หรือหลักศีลสามร้อยกว่าของนางภิกษุณีในครั้งพุทกาล

**อันนี้เรียกว่า หลักพระวินัย ข้อห้าม คือว่าอย่าทำบาปด้วยกาย
ด้วยวาจา ให้ชื่อว่าหลักของศีล**

เว้นจากการฆ่าสัตว์ มนุษย์ในยุคนั้น สมัยนั้น ฆ่าแต่สัตว์ยังไม่พอ
ยังฆ่าคนด้วยกันอีก

ฆ่าแล้ว ทำลายผู้อื่นให้ตายไปแล้ว จิตใจมันก็เดือดร้อนนุ่นวาย
เมื่อจิตใจเดือดร้อนนุ่นวาย ก็ไปหาหลวงพ่ หลวงตา ให้รดน้ำมนต์ให้
เพื่อให้บาปของตัวเองนั้นจะได้เบาบางไป

แต่ก่อนที่จะไปฆ่าคน ฆ่าสัตว์ ไม่ได้มาถามหลวงพ่ก่อนว่าผม
จะไปฆ่าคนนั้นคนนั้น มันทำไม่ดีให้ผม หลวงพ่จะว่าอย่างไร

มันมีทางแก้ได้ อันนี้แหละเรียกว่า**หลักพระวินัย**

พระองค์ทรงตรัสว่า **เจตนาหิ ภิกขเว สิลัททามิ ให้มีเจตนา
ละเว้นจากการฆ่า การประหัตประการซึ่งกันและกัน**

คนเราจะรักษาศีลข้อที่เว้นจากการฆ่าได้ ต้องคิดถึงว่า ตัวของ
ตัวเราทุกคน มีความรักในชีวิตของตนหรือไม่

ตัวเองก็ต้องตอบในใจของตัวเองว่า ชีวิตของใคร ผู้ไหนเขาก็ต้อง
หวงแหน ไม่ต้องการให้ผู้อื่นมาทำลายชีวิตตน

เมื่อคนอื่นมาทำลายชีวิตเรา อย่าว่าแต่ทำลายให้แตกให้ตายเลย
เพียงแต่กระทบกระเทือนนิดๆ หน่อยๆ ก็เกิดทุกข์ขึ้นมาแล้ว

ทีนี้ถ้าเราเกิดทุกข์อย่างนั้น เมื่อเราไปทำร้ายคนอื่น สัตว์อื่น สิ่ง

ภายนอกออกไปนั้น เขาก็มีความทุกข์เหมือนเรา

ถ้ามนุษย์ซึ่งมีความยุ่งเหยิงมาก นอกจากความทุกข์ของตัวเอง ยังมีกฎหมายของบ้านเมือง ของประเทศ บังคับไว้

ถ้าผู้ใดไปฆ่าคนอื่นให้ตายไป กฎหมายของประเทศ กฎหมาย บ้านเมืองก็ต้องประหารชีวิตบุคคลนั้น ให้ตายตกตามกันไป ชื่อว่ามีความทุกข์มาก

แล้วอย่างคนธรรมดาสามัญในโลก ยังจะต้องมีความทุกข์ไปถึง ครอบครัว บ้านเรือน ไม่ใช่เฉพาะบุคคลที่ตายไปอย่างเดียว

ผู้ใดมาคิดให้เห็นในวงกลับ แล้วก็ตั้งใจรักษาศิลปะาณาติบาตได้ เพราะเรามองเห็นความทุกข์ของเราเอง ในเมื่อผู้อื่นประหารชีวิตประหารก็ตี มาฆ่า มาทำลาย หรือผู้อื่นมาดูดาว่าร้ายให้แก่เรา เราก็ไม่ชอบใจ

เมื่อเราไม่ชอบใจ เราทำให้ผู้อื่น บุคคลอื่นเดือดร้อน มันก็แบบเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้า พระองค์จึงสอนว่า ให้มีเจตนาละเว้น ในหลักศีล ๕ เว้นจากการฆ่าคน ฆ่าสัตว์

เว้นจากการลักทรัพย์สิ่งของๆ บุคคลอื่น ก็เพราะว่า มนุษย์คนเรานั้น ชีวิตจะประดังไปได้ ต้องมีวัตถุข้าวของ **ปัจจัยทั้งสี่** อาหาร ที่อยู่ อาศัย ยาแก้โรคภัยไข้เจ็บ เครื่องนุ่งห่ม

ปัจจัยทั้งสี่ จะต้องได้มาจากกิจกรรมการงาน หรือว่าทรัพย์สินเงินทองเครื่องแลกเปลี่ยน จึงได้สิ่งเหล่านี้มา

คนที่คิดร้ายลักขโมยของบุคคลอื่น ตัวเองไม่ทำมาหาเลี้ยงชีพ ก็เลยทำความเดือดร้อนให้แก่บุคคลอื่น

สมัยนี้เป็นสมัยที่มียานพาหนะที่มนุษย์สร้างขึ้นมาก มันก็เอามาเป็น

โจรเป็นขโมยในยานพาหนะนั้น

อย่างรถมอเตอร์ไซด์ คนหนึ่งเป็นคนขับ อีกคนหนึ่งเป็นคนลัก เมื่อลักขโมยแล้วก็ขึ้นรถหนีไป ไล่ไม่ทัน

อันนี้ก็ให้คิดดูให้ดี ทรัพย์สินเงินทอง วัตถุข้าวของ จนกระทั่งชีวิตของตัวเอง ก็ไม่ต้องการให้ผู้อื่นมาเบียดเบียนลักขโมยแย่งชิงไป

เมื่อผู้อื่นมาลักของเรา เราก็เป็นทุกข์ แล้วคนอื่น เมื่อเราไปลักไปขโมย มันก็เป็นทุกข์เหมือนกัน

ถ้าคิดในวงกลับอย่างนี้แล้ว ผู้รักษาศีลข้อนี้ก็ละเว้นได้ เพราะว่ามันมีแต่เหตุทุกข์ ท่านจึงให้ชื่อว่า เวร ๕ อย่าง เมื่อใครทำแล้วเป็นกรรม เป็นเวร ซึ่งจะหมุนมาหาตัวให้ได้รับทุกข์ต่อไป จิตใจก็ร้อนกาย วาจา จิต ก็ร้อนหมด

ฉะนั้น ท่านจึงให้ละเว้นจากการลักขโมยวัตถุข้าวของของบุคคลอื่น

ที่ท่านห้ามว่าไม่ให้ประพฤติผิดในกาม อันนี้เป็นเรื่องใหญ่ มันก็แบบเดียวกัน

คือเราต้องคิดว่า ผู้อื่นมาล่วงเกินตัวเรา ครอบครัวเรา หรือมาล่วงเกินสามี ภรรยา ลูกหรือหลานของเรา มันก็เกิดความทุกข์ขึ้นมา

ทีนี้เมื่อเราไปล่วงเกินบุคคลอื่น สามี ภรรยาผู้อื่น ลูกหลานคนอื่น เขาก็มีความทุกข์เช่นกัน

เมื่อคิดอ่านในวงกลับก็ยอมละเว้นได้ เป็นการดี ไม่กระทำในข้อศีลอันนั้น

เมื่อไม่ทำศีลข้อปาณา **อทินนาทา กาเม มุสา สุรา** ทั้ง ๕ ข้อ จิตก็สบาย กายก็สบาย วาจาก็สบาย ตัวเราก็สบาย บุคคลอื่นก็สบาย

หลักศีล ๕ จึงเป็นศีลของโลก ของมนุษย์

มนุษย์ยุคใด สมัยใด เกิดมาแล้ว ใหญ่แล้ว ต้องรู้จักรักษา
ศีล ๕ ประการ

ข้อที่สี่ เรียกว่า มุสาวาท

คนที่โกหก พูดไม่จริง เรียกว่าพูดเท็จ พูดโกหก อันนี้ก็ต้อง
เลิก ละเว้น เพราะว่าบางอย่างบางประการทำบุคคลผู้อื่นให้เดือดร้อน
วุ่นวาย

ดูง่าย ๆ อย่างว่ามีคนหนึ่งเขาเดินทางมา เขาถามว่าจะไปบ้านไหน
เมืองไหน ไปทางไหน

ถ้าเราตอบไม่ตรงกับที่เขาถาม ตอบไปอีกทางหนึ่ง เมื่อเขาไป
แล้ว แทนที่จะถึงจุดหมายปลายทาง เลยเดือดร้อนวุ่นวายเพราะไปผิด
ทาง

ถ้าเป็นตัวเรา เราก็ดูเดือดร้อน

ฉะนั้น มันจึงเป็นบาปของข้อนี้ ท่านจึงให้ละเว้นจากการกล่าว
มุสาวาท การพูดโกหก ให้พูดแต่ความดีความจริง คำที่ถูกต้องตาม
ทำนองคลองธรรม

เมื่อวาจาดี ใจมันก็พลอยดีไปด้วย ถ้าวาจาไม่ดี ใจมันก็พลอย
เศร้าหมองซุ่นมัวไปด้วย

เหตุนี้ **เราต้องคิดในวงกลับ** คนอื่นมาโกหกเรา เราก็ดูเดือด
ร้อน เราโกหกบุคคลอื่น บุคคลอื่นก็เดือดร้อน

พระพุทธเจ้าจึงสอนว่าให้ละเสีย **เวรมณี** จงละเว้น อย่าพูด
อย่าทำไปในสิ่งที่ผิด

สุราเมรัย ได้แก่สุรายาเมา หรือสมัยนี้ก็เรียกว่า ฟีน กัญชา
เฮโรอีน อะไรที่มันเป็นยาเสพติดให้เกิดโทษ บุคคลไปบริโภคกินดื่มสิ่ง
นั้นแล้ว พาให้เสียคน เสียกาย เสียวาจา

ดูคนเมาทั้งหลาย เมื่อมันเมาถึงขีดแล้วไม่มีความละอาย พูดได้
ไม่อาย ทำอะไรได้ไม่มีความละอาย ชื่อว่าเครื่องดองของเมา มันเอา
มาเบี้อร่างกาย **เบื่อดูพระธรรม**

**ตัวคนเรานี้เหมือนดูพระไตรปิฎก พระสูตร พระวินัย พระ
ปรมัตถ์ มีอยู่ในตัวเราทุกคน**

เมื่อผู้ใดดื่มกินซึ่งสุราเมรัย เครื่องดองของเมา มันพาให้จิตใจ
ซุ่นซ้องหมองใจด้วยเหตุการณฺ์เหล่านั้น

พระพุทธเจ้าจึงสอนให้ละ ไม่ให้ดื่ม ผู้ใดไม่ดื่มจิตใจก็ผ่องใส
สะอาด ทั้งกายทั้งวาจาก็ดีทุกอย่าง

ฉะนั้น สิ่งเหล่านี้ต้องคิดให้เห็นด้วยสติปัญญาของตัวเอง ไม่ใช่
เพียงแต่ว่าคำท่านเทศนาชี้แจงไว้อย่างนั้น แต่เราไม่ได้เอามาภาวนา
คิดอ่านในใจของเรา จึงไม่เห็นทุกขโทษเหล่านั้น

เมื่อไม่เห็นทุกขโทษเหล่านั้น ก็พาให้จิตประมาท ทำไปโดยความ
ไม่รู้ ผลมันออกมามันก็เกิดความทุกข์

คำว่า **บุญ บาป ดี ชั่ว** นั้น ท่านเปรียบเหมือนน้ำ เหมือนไฟ
น้ำ ถ้าใครบริโภค ดื่ม อาบ ใช้สอย น้ำก็ทำให้สุขกายสบายจิต

ผู้ใดไม่รู้จัก**ไฟ**ว่าเป็นของร้อน เกิดไปเหยียบไฟเข้า ไฟก็ไหม้
เท้าไหม้ตีนของตนได้ หรือว่าไฟนั้นแหละ ถ้าประมาท มันก็ไหม้บ้าน
เรือน ก่อให้เกิดความเสียหาย

บางคนจนกระทั่งว่า เมื่อไฟเกิดไหม้บ้านเรือน กุฏิ วิหาร ที่อยู่
อาศัยของตนแล้ว ตนเองก็ตายไปพร้อมกับกองไฟ

**บาป และ บุญ นั้นมีอยู่ประจำโลก เหมือนกับน้ำและไฟนั้น
แหละ ใครทำชั่วก็เดือดร้อน ใครทำดีก็มีความสุขกายสบายใจ**

พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนว่า ให้ใจอยู่ดี สบาย ใจภาวนา ใจ
ระลึกอยู่ในบริกรรมภาวนาบทใดบทหนึ่ง มี พุทโธ ธัมโม สังโฆ เป็น
ต้น หรือเรานึกอุบายใดก็ตาม

จิตนี้มันยังประมาทอยู่ ยังระลึกไม่ได้ ชอบคิดไปทางชั่ว ทาง
ไม่ดี ชอบพูดไปในทางชั่ว ทางไม่ดี เมื่อพูดไปแล้ว ทำไปแล้ว คิดไป
แล้ว ก็เข้าใจว่าไม่มีทุกข์ไม่มีโทษ

**แต่แท้ที่จริง ไม่ว่าบุคคลทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว ตัวเองจะ
ต้องได้รับผลกรรมอันนั้น**

แต่ว่าบุคคลกรรมนั้น พระองค์สอนให้ทำ ให้ประกอบ ให้เกิดให้
มีขึ้น

เหมือนเรานั่งสมาธิภาวนา หลับตา ทำใจให้สงบระงับตั้งมั่น
อยู่ในใจ ละมลทินโทษทั้งหลายอันมีอยู่ในจิตใจให้ออกไป ยังจิตใจนี้
ให้ผ่องใสสะอาด ตั้งมั่นเที่ยงตรงคงที่

การคิดชั่วในใจ แม้ตัวเองรู้แต่คนอื่นไม่รู้ก็ตาม กรรมที่คนเรา
ทำนั้น ย่อมเป็นของตัวเอง ทำกรรมชั่วพาตัวให้เดือดร้อน

บุคคลที่เดือดร้อนด้วยกาย วาจา จิต ในมนุษยโลกก็ตาม
เทวโลกก็ตาม พรหมโลกก็ตาม ก็ย่อมเดือดร้อนเหมือนๆ กันเพราะความ
ชั่วทางกาย พูดชั่วทางวาจา คิดชั่วทางจิตทางใจ

ทีนี้ถ้าทำดี คิดดี จิตใจมีเมตตาภาวนาอยู่เป็นนิจติดต่อกันไป
กาย วาจา จิต มันเป็นบุญเป็นกุศล ทำอะไรก็เป็นบุญ พูดอะไรก็พูด

ในสิ่งที่ เป็นบุญ

**บุญนี้ พระพุทธเจ้าสอนให้ประกอบ กระทำให้มากที่สุด ได้
หลายที่สุดเป็นการดี**

**เพราะว่าบุญกุศลนั้น เวลามันให้ผล มันเป็นที่ขึ้นอกขึ้นใจ ไม่
เดือดร้อนวุ่นวาย**

บาปนั้น พระพุทธเจ้าสอนให้ละ ไม่ว่าจะบาปทางใจ บาปทาง
วาจา คือคำพูด บาปทางกาย คือการกระทำ

ความชั่ว ความทุกข์ ที่จะให้ผลเป็นทุกข์นั้น ท่านให้ละ เพราะ
ว่าเวลามันให้ผล มันเกิดแต่ความทุกข์ ความเดือดร้อน ทั้งตัวเองและ
บุคคลอื่นด้วย

**เวลาให้ผลเป็นทุกข์ ไม่มีใครต้องการปรารถนา แต่ว่ามันได้
มาเอง เพราะว่ามันบาปแห่งการกระทำของตัวเอง**

ในเวลาที่เราไหว้พระสวดมนต์ก็ดี นั่งสมาธิภาวนากรรมฐาน
เราจะต้องตั้งอกตั้งใจประกอบกระทำ นึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์
นึกถึงพระอริยสงฆ์สาวกเจ้าทั้งหลายเป็นอารมณ์

ทำไมท่านจึงบำเพ็ญสวดภาวนาได้ ทำไมพระพุทธเจ้าจึงบำเพ็ญ
บุญในทาน ศีล ภาวนา จนได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นในโลก

ท่านเอาอะไรทำ ก็เอาใจนั้นแหละ ใจพากายทำ ใจพาวาจาพูด
ใจละความชั่วในจิตในใจ ละความชั่วทางวาจา ละความชั่วทางความ
ประพฤติการกระทำ

**เมื่อใจมีการละความชั่วอยู่ ความชั่วก็ไม่บังเกิดขึ้น เรียกว่าทำ
ความดีขึ้นมาแทนที่**

เราภาวนา พุทฺโธ พุทฺโธ อยู่ ถ้าคนเราคิดไม่เป็น ก็ไม่เห็นมีอะไรได้ พุทฺโธ พุทฺโธ ก็ได้ยินแต่เสียงพุทฺโธเท่านั้น บุญอันใดก็ไม่เห็น ไม่มีตัวตนประการใด

แม้จะไม่มีตัวตนก็ตาม จิตที่ระลึกถึงพุทฺโธ คุณพระพุทฺธเจ้านั้น จะต้องเป็นจิตที่เย็นสบาย มีความสุข ไม่ใช่มีความทุกข์ เรียกว่า **นั่งเป็นสุข นอนเป็นสุข ยืนเป็นสุข เดินไปมาที่ไหนเป็นสุข**

จะไปทางรถ หรือไปทางน้ำ ทางบก ทางอากาศก็ตาม มีความสุขหมด

ภัยอันตรายก็ไม่บังเกิดมีแก่บุคคลผู้นั้น พวกนั้น หมุนนั้น คณะนั้น เพราะว่าเขาทำบุญ ไปที่ไหนบุญก็รักษา เรียกว่าบุญและบารมีมันลึกลับอยู่

คนที่ทำบาริ บาริมันก็ไปคอยอยู่ เหมือนมหาโจรคอยฆ่ามนุษย์ พอไปถึงที่มหาโจรอยู่มันก็ฆ่าทำลาย เรียกว่าฆ่าเอาเจ้าของ

คนทำบุญ มีทาน คีล ภาวนา มีเจตนาที่ดี บุญที่เขาทำนั้นแหละ เขาอยู่ที่ไหนบุญก็ตามรักษา เหมือนเงาตามตน มีแดดส่องก็ต้องมีเงาตัว

บุญบาริก็เหมือนๆ กัน ใครทำบาริ บาริให้ผล ใครทำบุญ บุญให้ผล เรียกว่ามีความเที่ยงธรรมที่สุด

พระพุทฺธเจ้าจึงสอนให้เราภาวนา ทำใจอยู่ในใจ **ไม่ให้ใจอยู่นอกเรื่องนอกราว** มีความสงบจิตสงบใจเป็นเครื่องอยู่

พุทฺโธในดวงใจ ธัมโมในดวงใจ สังโฆในดวงใจ นี่เป็นอุบายธรรมในทางพุทฺธศาสนา

เมื่อว่าเราท่านทั้งหลายพากันได้ยินได้ฟังแล้ว ก็ให้กำหนดจดจำนำไปประพฤติปฏิบัติ ก็คงได้รับความสุขความเจริญ **เอวี่** ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑๑

กระดุก ๓๐๐ ท่อน

๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๖

เอ้า ตั้งใจภาวนา วันนี้ให้กำหนด**อัญญิกัง กระดุก ๓๐๐ ท่อน** ของตัวเอง

ทำไมจิตใจมันหลง แค่ว่าถ่ายรูปถ่ายเงาเท่านั้นก็หลง เพราะไม่ดู **อัญญิกัง กระดุก ๓๐๐ ท่อน** ของตัวเอง อันมีอยู่ในร่างกายตัวตนของเรา ตั้งแต่กระดุกเท้า กระดุกแข้ง ขา เต็มอยู่จนถึงกะโหลกศีรษะ

เพราะไม่ดู **อัญญิกัง กระดุก ๓๐๐ ท่อน** ของตัวเอง จึงได้เกิดความลุ่มหลงมัวเมา ไม่ดูของจริง ของจริงคือ **อัญญิกัง กระดุก** มีอยู่ในตัวคนเราทุกคน

เมื่อไม่ดูของจริง เมื่อของปลอมมาถึงเข้า เกิดความลุ่มหลงมัวเมา จิตไม่สงบ หลงไหลไปตามรูปตามเสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์

เมื่อมันหลงไปหมดทุกอย่างทุกประการ เมื่อรู้อย่างหนึ่งได้ มันก็รู้ได้ทุกอย่างทุกประการ

เวลานี้ อย่าให้ใจไปคิดที่อื่น พุทโธก็ไม่ต้องว่า ฟังที่ท่านอธิบายไป จิตใจก็ให้ฟังดูตามที่ท่านอธิบายนั้น

เริ่มต้นแต่**กะโหลกศีรษะ** หรือว่า **กระบอกตา** ตัวเราทุกคนนี้

เรามองเห็นเป็นหนังหุ้มกระดูก แต่กระดูกอันมีอยู่ในตัวเราไม่ดู จึงได้หลงตา หลงหู หลงจมูก หลงกลิ่น หลงกาย หลงใจ เพราะไม่พิจารณาดูองกระดูกของตัวเอง อันนี้เป็นความประมาท

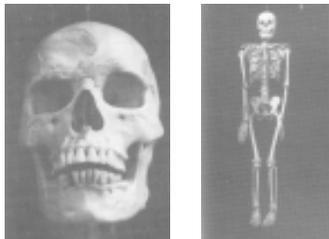
จิตใจคนเรามันประมาท กระดูกมันสวยงามที่ไหน ดูองกระดูกมันงามที่ไหน **ดูกระดูกตา กระบอกตานี้ก็ให้ฟังให้เห็นเป็นกระดูก อย่าไปฟังเห็นเป็นลูกตา** ลูกตานี้ไม่เห็น เนื้อหนังมังสาไม่ให้มี

เวลานี้เปรียบอุปมาเหมือนอย่างว่า ร่างกายของเราทุกคนนี้ มันตายไปนานแล้ว ยังเหลือแต่กระดูก ให้ฟังในจิต เตือนจิตนี้ว่า อย่าคิดไปที่อื่น มันตายแล้วยังเหลือแต่กระดูกอ่อนกระดูกแข็ง

ฟังดูกระดูกของตัวเอง ให้ดูให้รู้ ตานี้มันโหว่เข้าไป ไม่ให้จิตคิดไปอื่น ฟังในกระบอกตานั่น มันโหว่เข้าไปเหมือนกับไข่ที่เอาไปทำอาหารทิ้งไว้อย่างนั้นแหละ โหว่เข้าไป ลึกลงไปเป็นกระดูก ไม่ใช่เนื้อหนัง

ฟังดูจนเห็นว่ามันเป็นกระดูกจริงๆ โหว่เข้าไปจริงๆ ถ้าดูจนเห็นมันโหว่เข้าไป ลึกลงไป มันก็เหมือนผีหลอก **ในกระบอกตานั่นมันเป็นผีหลอก** คือไม่ต้องให้เห็นลูกกะตาคอนยังไม่ตาย ฟังให้มันเห็นว่ากระดูกตานี้มันผีหลอก ที่ว่าผีหลอกตาโหว่เข้าไปนี้แหละ

ดูเดี๋ยวนี้ ฟังเดี๋ยวนี้ เวลานี้ ให้มันเห็น**กระดูกตาตัวเอง** ตาเราก็ไม่ดู ดูกระดูกตา ดูให้มันเห็น ฟังให้มันเห็น

ระมัดระวังไม่ให้จิตมันแวบไปแวบมา ใจโลเลในกิเลสละให้หมด ฟังดูกระดูกตาตัวเอง ให้มันเห็นแจ้งตามความเป็นจริง ถ้าไม่เห็นแจ้งตามความเป็นจริง ก็ยังมาสำคัญว่าเราสวยเรางาม

งามที่ไหน ดูกะโหลกศีรษะตัวเอง ผีหลอกทั้งเพ มาหลงมันทำไม หลงกะโหลกศีรษะ หลงกระดูกตา จึงได้มาลุ่มหลงมัวเมา เกิดมาภพชาติได้ก็มายึดเอาถือเอาองกระดูกอันนี้ไม่มีที่จบที่สิ้น

เมื่อดูกระดูกตาเข้าใจแล้ว ก็ให้**ดูกะโหลกศีรษะ** นั้น มันจอด (เชื่อมต่อ) กันเป็นซีกๆ เรียกว่าเข้ากันสลัดกัน

สมัยเมื่อยังไม่ตาย กะโหลกศีรษะนี้มันป้องกันไม่ให้สมองในศีรษะนั้นแตกไปง่ายๆ มีอะไรมาโดนมาตาเข้า หรือเส้นประสาทภายในนั้นจะได้ไม่เสีย สมัยยังมีชีวิตอยู่คือยังไม่ตาย

แต่ว่าบัดนี้ให้ดูเป็น**กะโหลก กระดูก** ข้างในก็ให้เห็นเป็นว่างไปทั้งนั้น แล้วก็ให้มองดูใน**กะโหลกศีรษะ**

จากกระดูกตาขึ้นไปเรียกว่า **กระดูกหน้า กระดูกคิ้ว** กระดูกหน้ากะโหลกศีรษะมันจอดกันเป็นเหมือนมะพร้าว กะโหลกศีรษะคนเราคลายกันกับมะพร้าวที่เขาเอาเปลือกมันออกแล้ว ยังเหลือแต่กะลาในนั้น

กะโหลกศีรษะนี้ก็เหมือนกัน จอดกันเป็นชิ้นๆ ดูข้างหน้ามันงามที่ไหน ยังเหลือแต่กระดูก ดูข้างหลังมันสวยงามที่ไหน มีแต่กระดูก ดูข้างซ้ายมันงามที่ไหน ก็เป็นกระดูกเหมือนกัน ดูข้างขวาก็ให้เห็นเป็นกระดูก

จิตอย่าไปเห็นเป็นเนื้อเป็นหนัง แล้วอย่ามาเห็นว่าเป็นกระดูกของเรา มันกระดูกผีตายมานานแล้ว จิตอย่าให้มาหลงเอายึดเอากะโหลกศีรษะนี้ ดูให้มันแจ้งให้มันเห็น เอาจิตจดจ่อให้มันเข้าใจ อย่าให้มันแผ่สลายไปที่อื่น **ฟังดูกะโหลกศีรษะ**

ต่อจากกระบอกตาลมาเรียกว่า **กระดุกตั้งจมูก** ตั้งจมูกก็ไม่ให้เห็นเป็นเนื้อเป็นหนัง ให้เห็นเป็นกระดุกโหว่เข้าไป มีช่องเข้าไปสำหรับหายใจ เมื่อสมัยยังมีชีวิตอยู่ บัดนี้ตายแล้ว ยังเหลือแต่กระดุกโหว่เข้าไป มันทงามที่โหน ผีหลอกทั้งนั้น

คางข้างบน ก็มีเขี้ยว **มีฟันเป็นซี่ๆ** ดูฟันให้มันเห็นทุกซี่ ที่ฝังอยู่ในคางข้างบนนั้น

แล้วก็ดู **คางข้างล่าง** ดู **ฟันข้างล่าง** เป็นซี่ๆ ฟันข้างล่างนี้เรียกว่าเขานอยู่ คางข้างล่างมันเขานอยู่ เขานอยู่ข้างล่าง สมัยเมื่อยังไม่แตกไม่ตาย มันเอาคางข้างล่างนี้ตำบดเคี้ยวอาหาร ก็เหมือนครกเหมือนสากนั่นแหละ แต่ว่าคางข้างล่างนี้เรียกว่าเป็น **สากธรรมชาติ** ไม่ใช่สากตำน้ำพริกคนเรา ไม่ใช่ตำลางจากข้างบน ตำข้างล่างขึ้นมา บดเคี้ยวอาหารเมื่อสมัยยังไม่ตาย

เดี๋ยวนี้ไม่เกี่ยวแล้ว ยังเหลือแต่คาง ยังเหลือแต่ฟันเป็นซี่ๆ

ที่นี่ ถ้ากำหนดถึงนี้ก็ดูซิ **ดูฟันข้างบนข้างล่างประกบกัน ดูไปจนถึงกระบอกตา หน้า ตั้งจมูก กะโหลกศีรษะทั้งหมด** แค่นี้ก็เป็นผีหลอกอยู่วันยังค่ำ เป็นผีหลอกอยู่คืนยังรุ่ง เป็นผีหลอกตั้งแต่เกิดมาเป็นเด็กก็มีอยู่เท่านี้ มาเป็นหนุ่มก็มีอยู่อย่างนี้ ปานกลางมันก็มีอยู่อย่างนี้

กะโหลกอันนี้ ฟันอันนี้ คางอันนี้ ดูให้มันทั่วถึง ทำไมจิตจึงมาหลง มาหลง **อภิวุทธิกัณฑ์ กระดุก ๓๐๐ ท่อน** หลงรักใคร่พอใจ หลงโกรธให้กัน หลงช่ากัน ฟันกัน ก็เพราะไม่ดูองกระดุกตัวเอง ก็เลศความ **โกรธมันจึงเกิดขึ้น** ก็เลศราคะตัณหา มันจึงเกิดขึ้น

ให้ดูเดี๋ยวนี้ กำหนดเดี๋ยวนี้ ภาวนาเพียรฟังดูเดี๋ยวนี้ จิตใจดวงผู้รู้มันไปคิดที่อื่น คิดที่อื่นมาตั้งแต่อกเนกชาติ ไม่มีความรู้ความเข้าใจ

ใจประการใด

จงดูองกระดุกของตนเดี๋ยวนี้ เวลานี้ ให้มันแจ้งในใจ เราหลงกระดุกหน้า กระดุกคาง ไม่รู้จักผีหลอก ผีมันหลอก ผู้อื่นใดมันไม่หลอก ผีตัวเองหลอกตัวเองเพราะไม่ภาวนาดู **อภิวุทธิกัณฑ์ กระดุก ๓๐๐ ท่อน** ของตัวเอง

ดูจริงๆ กำหนดจริงๆ จนไม่ให้มีอะไรมาปิดบัง เหมือนกับเราลืมตาดูอย่างนั้น ตรงใดมันเป็นอย่างใด ให้มันแสดงให้เห็นเดี๋ยวนี้ขณะนี้ แล้วต่อไปตลอดชาติ ก็ไม่ให้มันหลงเป็นอย่างอื่นไปอีก ในกะโหลกศีรษะ ในหน้า ในตา

เห็นคนเห็นเราก็ให้เห็นว่าเป็น **กระบอกตา** เห็นเป็น **ตั้งจมูกโหว่** เข้าไป ไม่มงาม ไม่มีการสวยงาม ชาติแต่มันไม่มงาม กระดุกจริงๆ ไม่มงาม เอาให้ใครก็ไม่เอา เห็นเข้าก็ว่าผีหลอก กะโหลกผีหลอก

เห็นไหมละ มันหลอกหลวงให้หลง หลงให้ติด ให้ข้อง ไม่ดูกะโหลกศีรษะตัวเอง

ที่นี่กะโหลกศีรษะนี้ เมื่อดูให้ทั่วถึงแล้วก็เอาไปตั้งไว้ที่โหนกะโหลกศีรษะธรรมชาติ ก็เอามาก่อตั้งไว้ต่อกระดุกคอ **กระดุกคอข้างบน** เอามาต่อกับกะโหลกศีรษะนี้ เหมือนกับว่ากะโหลกศีรษะคนเอาไปตั้งไว้โน้มน้ำในโตะ กะโหลกกะหวากอย่างนั้นแหละ

แล้ว **กระดุกคอ** นี้เป็นกระดุกที่เลื่อนได้ เมื่อสมัยยังไม่ตาย เวลาจะดูอะไรก็หมุนเอาคอกันแหละ หมุนเอาคอกันดูข้างซ้าย ดูข้างขวา ดูข้างหลัง ดูข้างหน้า เรียกว่าเลื่อนได้ กะโหลกศีรษะมันเลื่อนตามกระดุกคอไป แล้วก็ดูให้ดี กระดุกคอกันก็ต่อกันเป็นข้อๆ เหมือนกัน

กระดูกคอข้างล่าง ก็ต่อกระดูกสันหลัง กระดูกสันหลังก็มาต่อกับกระดูกคอนี้ ดูเพียรฟังให้รู้ให้แจ้งในจิต แล้วไม่ให้ลุ่มหลงต่อไปอีก

กระดูกคอเป็นอย่างไร ดูข้างหน้า ดูข้างซ้าย ดูข้างขวา ดูข้างใน ดูข้างนอก มันว่าสวยงามไหมกระดูก เขาไม่ว่า จิตหลงไปว่าเขาที่นี้ให้ดู**กระดูกสันหลัง**เป็นข้อๆ ขึ้นมา ก็มี**กระดูกเหง้าแขน**ต่อจากกระดูกสันหลัง กระดูกหน้าอก ออกไปเป็นแขนข้างซ้ายข้างขวา ท่อนบนเป็นอย่างหนึ่งต่อกันกับแขนข้างล่าง

แขนข้างล่างมีสองท่อนเพื่อไม่ให้หักง่ายๆ สมัยที่ยังมีชีวิตอยู่ **แขนข้างบน แขนข้างล่าง** สองข้างเหมือนกัน

ต่อลงไปก็เป็น**กระดูกมือ** กระดูกมือก็เป็นข้อๆ แล้วก็ไปต่อเป็น**กระดูกนิ้วมือ** กระดูกนิ้วมือก็เป็นท่อนๆ เป็นข้อๆ ต่อกัน ทั้งสิบนิ้วเหมือนกัน

ดู อย่าให้จิตไปที่อื่น ดูกระดูกของตัวให้เห็น ให้รู้ มีอยู่ไม่รู้ไม่เห็น ไปที่ไหนจิตให้ตั้งมั่นเพียรฟังดู ไม่ใช่ให้กระดูกมันดู ให้จิตใจของตัวเองนะ จิตใจดวงผู้รู้อยู่ที่ไหนเดี๋ยวนี้ก็รู้อยู่นี้

ฟังดูกระดูกจนสุดกระดูกนิ้วมือ ดูขึ้นมาข้างบนทั้งสองข้างตามที่มีมันมีมันเป็นอยู่ มาถึง**เหง้าแขน** เหง้าแขนมันก็ต่อกับกระดูกสันหลังกระดูกคอ

กระดูกสันหลัง ก็เป็นท่อนๆ แล้วก็ไปกระดูกข้างต่อออกไปสองข้าง กระดูกข้างนั้นเป็นกระดูกป้องกันภัยอันตรายในสมัยที่ยังไม่ตายเดี๋ยวนี้มันมีแต่กระดูกนั้น มันไม่เกี่ยวหรอก

มองดูกระดูกข้างให้เห็นเป็นแถวอยู่นี้ กระดูกหน้าอก กระดูกไหปลาร้าก็ว่า

ถ้าเอากระดูกคอออกแล้ว มันก็เหมือนไหปลาร้า **กระดูกข้างกระดูกหน้าอก กระดูกสันหลัง** ตั้งไว้ก็เหมือนไหปลาร้า

นั่น **กระดูกบั้นเอว** กระดูกบั้นเอวไม่มีกระดูกข้าง ดูกระดูกสันหลัง ดูให้มันเห็น ไม่เห็นอย่าไปเคลื่อนที่ โดยเฉพาะเดี๋ยวนี้เวลานี้ หรือเวลาเราไปนั่งคนเดียว เอาให้มันแจ่มแจ้งชัดเจนในจิตของตัวเอง

ที่แท้มันก็ **กองกระดูก** ทำไมจิตมันมาหลงยึดหลงถือ หน้าของกู ตาของกู ตามันไม่มี หูมันไม่มี ยึดทำไม่เหลือแต่กระดูกเท่านี้ ใครจะมาถ้ายิวดีโอวิดีโอไม่ต้องเกี่ยว **ดูกองกระดูกของตัวให้รู้ ไม่รู้ไม่เข้าใจอย่าไปกินข้าว นั่งภาวนาฟังดูให้มันเห็นอภิปุถุถึง กระดูก ๓๐๐ ท่อนของตัวเอง**

ดูกระดูกสันหลัง เป็นท่อนๆ ต่อกับ **กระดูกบั้นเอว** กระดูกบั้นเอวก็เป็นกระดูกต่อกับกระดูกตะโพก **กระดูกก้นกบ กระดูกตะโพก** เขาก็ว่า มองให้เห็นกระดูกแท้ๆ มีอยู่ไม่เห็นไม่ได้ ต้องฟังดูให้เห็นเดี๋ยวนี้ขณะนี้เรื่อยไป

ทำไม่เขาว่าเป็น**กระดูกก้นกบ** ดูให้ดี ของมีอยู่ไม่ดูไม่พิจารณา จึงได้เกิดความหลง โมหะ อวิชชา ไม่รู้

แล้วก็**มีกระดูกเหง้าขา** มาต่อกับกระดูกตะโพก **กระดูกขา** ก็ต่อไปหา**กระดูกเข่า** กระดูกขาถือว่าเป็นกระดูกที่**กระดูกแข้ง** ขึ้นมาก็มาต่อกระดูกเข่า มี**กระดูกสะบ้ากลมๆ** แล้วกระดูก

แข่งต่อลงไปทั้งสองข้างขาแข่งเหมือนกัน กระจกแข็งมันก็มีกระจกสามเหลี่ยมกระจกเล็ก

ต่อไปเป็น**กระจกสันแข็ง** ข้างล่างมันต่อกับ**กระจกเท้า** กระจกตีน

เท้าก็คือว่าไปทางไหนมันเอาเท้าไปเรื่อย ทำเดิน ทำหน้าไป กระจกเท้าเป็นข้อๆ ต่อออกไปจนถึง**กระจกนิ้วเท้า** มันสวยงามที่ไหนทั้งสองข้าง

ถ้าเอาไปยืนดู ยืนขึ้นต่อกันไว้ แขนงไว้ แล้วก็ดู **กระจกนิ้วเท้า กระจกเท้า กระจกแข็ง** เป็นผีหลอกใหญ่ หลอกทั้งตัวเลย ที่จิตหลงเห็นเป็นของสวยของงาม เกิดระคะตึกเพราะไม่ดูกระจกของตัวเอง

จิตกิเลส จิตมัวเมา มันดูไปไม่ถูก ดูของปลอม ดูของจริง ดูกระจกชิว ดูกระจกมันเป็นของจริง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปไหน ตั้งแต่เกิดมามันเป็นกระจก มันก็เป็นอยู่ เดียวนี้ก็เป็นกระจกอยู่ เลยนี้ไป มันก็จะเป็นกระจกอยู่อย่างนั้น โนนแหละ จนถึงวันตายก็เป็นกระจกอยู่อย่างนั้น

นี่แหละโครงร่างผีหลอก ผีหลอกของเรา อย่าไปหลอกผีตัวอื่นอีก มันเป็นตัวด้วยกันทั้งหญิงทั้งชาย คนจะเป็นชาติใดภาษาใดก็ไม่มีใครแปลกประหลาดกว่ากัน

มันก็องกระจกนี่แหละ อย่าไปมัวคิดฟุ้งซ่านไปที่อื่น ดูองกระจกของตัวเองให้รู้ให้เข้าใจ เวลาขึ้นก็องกระจกขึ้น ให้เห็นอย่างนั้น ไม่ต้องมองให้เห็นเป็นเนื้อหนัง มองเป็นองกระจก ยืนก็ผีหลอก ยืน ไหวกๆ หวากๆ ไปหมด มันดีอย่างไรวิเศษอย่างไร จิตนี้จึงมาหลง

มันไม่ดูองกระจกของตัวเอง จึงได้มัวเมาองกระจก

เวลานั่งสมาธิภาวนาก็ดูกระจก ๓๐๐ ท่อน มันนั่ง ไม่ให้เห็น เป็นเนื้อเป็นหนัง เห็นเป็นกระจกนั่ง จะนั่งแบบไหนก็กระจก ๓๐๐ ท่อน มันนั่ง มันยืนขึ้นก็ กระจก ๓๐๐ ท่อน มันยืน ยืนอยู่

ทั้งนี้ เมื่อมันเดินไปมาที่ไหนก็ดูมันเดิน มันจะเอากระจก ๓๐๐ ท่อน นี่แหละเดินโทกเทกๆ ไปมา เดินไปข้างหน้า เดินไปข้างหลัง เดินไปข้างซ้าย ข้างขวา

นี่แหละดูกระจกให้มันเห็น มันอยู่ในอิริยาบถใดก็ดูตามหาความเป็นจริงในอิริยาบถนั้น มันเดินเป็นยังงี้ดูมัน ขึ้นบน ลงล่าง ไปไหนมาไหน ก็เห็นกระจกมันเดินไปยังงั้นแหละ

ระวังกระจกมันจะหัวเราะให้ดู เวลากระจกมันหัวเราะคางมันอ้าขึ้นมา ดีใจก็หัวเราะเฮะๆ กระจกน่ะเสียใจก็ร้องไห้ น้ำหูน้ำตาไหลถ้ายังไม่ตาย ถ้ายังเหลือแต่กระจก มันแห้งไม่มีน้ำตา ร้องไห้เป็นที่ไหน มันร้องไห้ก็ให้ดูกระจกมันร้องไห้

ดูตั้งแต่กะโหลกศีรษะลงมา กระจกคอ กระจกแขน กระจกสันหลัง กระจกข้าง กระจกขา กระจกเท้า กระจกนิ้วเท้า

หมดจากมันเดินแล้ว มันก็จะมานั่ง นั่งก็ดูมันนั่ง นั่งมันเออะไรลงก่อน กระจก ๓๐๐ ท่อน นั่งแล้วมันเป็นยังงี้ นั่งพับเพียบแล้วมันเป็นอย่างไร กระจก ๓๐๐ ท่อน นี่ นั่งคุกเข่ามันเป็นอย่างไร กระจก ๓๐๐ ท่อน ดูมันทุกอิริยาบถ

เมื่อนั่งมันนานๆ มันเหนื่อยมันก็จะนอน **กระดูก ๓๐๐ ท่อน** มันนอน นอนก็ดูมันตั้งแต่กะโหลกศีรษะจนถึงปลายเท้า กองกระดูกกระนาวไปหมด จิตอย่าได้มาหลง ไม่ต้องมาหลงเนื้อหนังของมนุษย์
ดูกองกระดูกของตนให้มันทั่วถึง ให้มันได้ทุกขณะที่กระดูกมันเคลื่อนไหวไปมา

นอนมันหลับไป หลับไปสักพันคนมันยังไม่ตายก็ตื่น ตื่นขึ้นมากกระดูกมันก็เคลื่อนไหวไปมา มันไปนั่งในห้องน้ำ นั่งในส้วมมันก็กองกระดูก กองกระดูกเข้าไปถ่าย เหม็นหอมอะไรกองกระดูกมันดม

กองกระดูกมันเดิน กองกระดูกมันยืน กองกระดูกมันนั่ง กองกระดูกมันนอน กองกระดูกมันถ่าย กองกระดูกมันพูดจาปราศรัย หัวเราะ ร้องไห้ อะไรต่อมิอะไรจิปาตะ กองกระดูกมันแสดงบทบาททั้งนั้น

เอาให้มันเห็นเอากองกระดูก ไม่ต้องเห็นเอาหน้าตาคนธรรมดา เขาฉายถ่ายวิดีโอก็ถ่ายเอากองกระดูกนี้แหละ ไม่มีอะไรจะเป็นของดีวิเศษเกินกระดูกไปได้ ไม่เกินตาย ตายแล้วมันก็กระดูกอ่อนอย่างนี้แหละ

จิตหลง จิตมาร จิตกิเลส จิตไม่รู้ จิตอวิชชา ตัณหา จิตตาบอด จิตมันเป็น**นะโมตาบอด** คือสิ่งที่มันเป็นจริงอยู่ ไม่ดู ไม่เห็น เรียกว่าตาบอด ตาอวิชชาตัณหา ตาราคะ ตาโตะ ตาโมหะ มันไม่เห็นแจ้งด้วยปัญญาอันชอบ ดูให้มันเห็นแจ้ง

ให้มันเข้าใจในใจของตัวเอง เมื่อไม่เห็นกระดูกของตัวเองก็เรียกว่าฟังธรรมก็ได้ยินแต่เสียงเท่านั้น ไม่เห็นของจริง ถ้าฟังให้เห็น**กระดูก ๓๐๐ ท่อน** นับได้ให้มันเหมือนพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าพระองค์นับได้ ๓๐๐ ท่อน มันอยู่ที่ไหนบ้างมีอยู่ในร่างกายนี้แหละ มีอยู่ในกองกระดูก ดูกองกระดูกของตัวเอง ตั้งแต่บัดนี้จนถึงวันแตกตาย ไม่ให้มันหลงไหลไปได้

นี้แหละ**อภิลักขัง** **กระดูก ๓๐๐ ท่อน** พระพุทธเจ้าสอนมาแล้ว ตั้งสองพันปีกว่า จิตใจคนเรายังไม่สนใจ ยังไม่เอามาคิดมาอ่าน โลเลไปโลเลมา โลเลกินโลเลนอน โลเลไปตามอำนาจกิเลสราคะ โทสะ โมหะ

ไม่พิจารณา **อภิลักขัง** **กระดูก ๓๐๐ ท่อน** ของตัวเอง ก็มาเกิดมาแก่ มาเจ็บมาใช้ มาตาย ก็เพราะแบก**กระดูก ๓๐๐ ท่อน** ไม่รู้จักปล่อยวาง ให้โลกเขาสับเขาไซกอยู่ทุกวันทุกคืน ให้เขาตาอยู่ทุกวันทุกคืน ไม่เห็นไม่รู้ไม่เข้าใจ

เขาเอาซ้อนตีหัวกะโหลกศีรษะก็ดี กองกระดูก ช่างมัน ที่สุดมันก็ตายแหละ อย่าไปก่อกรรมทำเข็ญต่อไปอีก เกล็ดซังใครก็อย่าไปฆ่าแกงกัน กองกระดูกไม่ถึงร้อยปีมันก็ตายแล้ว ๙๙ ปียังไม่เต็มก็ตายเหมือน **หลวงปู่แหวน** เรานะ

ตายแล้วก็เห็นใหม่ อยู่ในทิพย์นั่น เขาถ่ายเป็นรูปไว้ ไม่เห็นมีฤทธิ์มีเดช หมดเรื่อง

พวกเราอยู่ ตัวเรายังอยู่ก็เหมือนกัน ดูกระดูกให้มันเห็นชัดเห็นแจ้ง

พระก็สมมติ เณรก็สมมติ ผ้าขาวก็สมมติ มันก็กองกระดูกนั่นแหละ หลุมก็กองกระดูก ชายก็กองกระดูก คนชาติใดภาษาใดก็กองกระดูก

ไปหลงกองกระดูกทำไม โหวกๆ หวากๆ ไม่เห็นมันสวยงามงามที่ไหน ทำไมจึงไม่กำหนดพิจารณา

ต้องกำหนดพิจารณา ดูให้มันเห็นแจ้งด้วยสติ ด้วยสมาธิปัญญา เห็นแจ้งในจิตในใจของตัวเองจนไม่ต้องไปถามคนอื่นว่า กระจกตรงไหน มันเป็นอย่างไร คือยังไม่ดูยังไม่พิจารณา

ถ้าดูพิจารณาแล้ว มันเห็นแจ้งเห็นชัดในหัวใจของตัวเอง ไม่ต้องไปถามใคร ขำรู้หมด นี่แหละพระพุทธเจ้าท่านรู้ เจ้าสังฆารมาสร้างกอง กระจกให้เราตถาคตลุ่มหลงมัวเมาอย่างนี้ตั้งแต่อนุชาติแล้ว **ต่อไปเจ้าสังฆารจะไม่ได้สร้างอีก เราได้ทำลายแล้ว ทำลายอวิชชา จิตไม่รู้**

พระองค์ทำลาย ชำมัน พระองค์เห็นแจ้งใน **อภิญญา กระจก ๓๐๐ ท่อน** แล้วจิตใจของพระองค์ก็ไม่หลงเพลิดเพลิดในกองกระจก นั่นก็ไม่หลงกองกระจก กระจกคนอื่นก็ไม่หลง กระจกตัวเราก็ไม่หลง กินก็กระจกมันกิน พุดก็กระจกมันพุด เอาให้มันทันกองกระจก

พิจารณากองกระจกของตัวให้มันเข้าใจ ให้มันเห็นแจ้ง เห็นชัด เหม็นหอมมันก็ออกจากกองกระจก มันมีสมัยเมื่อยังไม่ตาย ยังไม่ใช่นกองกระจก เหม็นก็อยู่นี้ หอมก็อยู่นี้ กินถ่ายอยู่ตลอดวันตาย

ตื่นเช้าก็แสวงหาอาหารมากิน กินเข้าไป ไปเลี้ยงกองกระจก กินแล้วก็ถ่ายเทออกมา ติวิเศษอะไรจิตให้รู้ให้เข้าใจ ภาวนาดูให้เข้าใจ ละกิเลสโลเล จิตโลเล ออกให้หมด เป็นจิตที่แน่วแน่เพียงพุดูให้มัน ทะลุปรุโปร่งตามความเป็นจริง

ของจริงละ กระจกจริงอย่างนั้น ถ้าไม่เห็นมันก็ยังหลงของปลอมนี้ อีก ถ้ามันรู้มันเห็นแจ้งว่า **อภิญญา กระจก ๓๐๐ ท่อน** พระพุทธเจ้าสอนให้ดูให้รู้แจ้งในใจ จึงไม่ลุ่มหลงมัวเมาต่อไป

ถ้าไม่เห็นแจ้งใน **อภิญญา กระจก ๓๐๐ ท่อน** มันก็มัวนอนอยู่ เข้าใจว่าเป็นของสวยของงามไป สวยที่ไหน งามที่ไหน ผีหลอกทั้งเพ ผีหลอกตั้งแต่กะโหลกศีรษะลงมาถึงปลายมือปลายเท้า

ผีหลอกทั้งนั้น ไม่ว่าจะหญิงว่าชาย พิจารณากองกระจกของตัวเองเองให้รู้ อย่าให้หลงไหลต่อไป

อภิญญา กระจก ๓๐๐ ท่อน ดูให้แจ้ง ดูให้เห็น กำหนดให้ได้ กำหนดให้ได้ทุกเวลา กระจกกำหนดไปถึงไหน ถึงวันตาย ตายเมื่อใดก็**กระจก ๓๐๐ ท่อน** มันไป

นั่นก็**กระจก ๓๐๐ ท่อน** ไปหลงมันทำไม พุดก็**กระจก ๓๐๐ ท่อน** พุด ไปหลงทำไม ถ่ายภาพถ่ายรูปก็เงา ไปหลงเงามันทำไม เงากองกระจก

เหตุไม่ดูกองกระจกของตัวเอง จึงได้หลงกองกระจกคนอื่น เดียวนี้ เวลานี้ ให้ดูกระจกของตัวเอง ดูจนนับได้อ่านได้ด้วยตนเอง จึงเรียกว่า**พิจารณา** ถ้าไปถามคนอื่นบอก มันเรื่องของจริงมันอยู่ที่กระจก เห็นแจ้งกระจกเรา

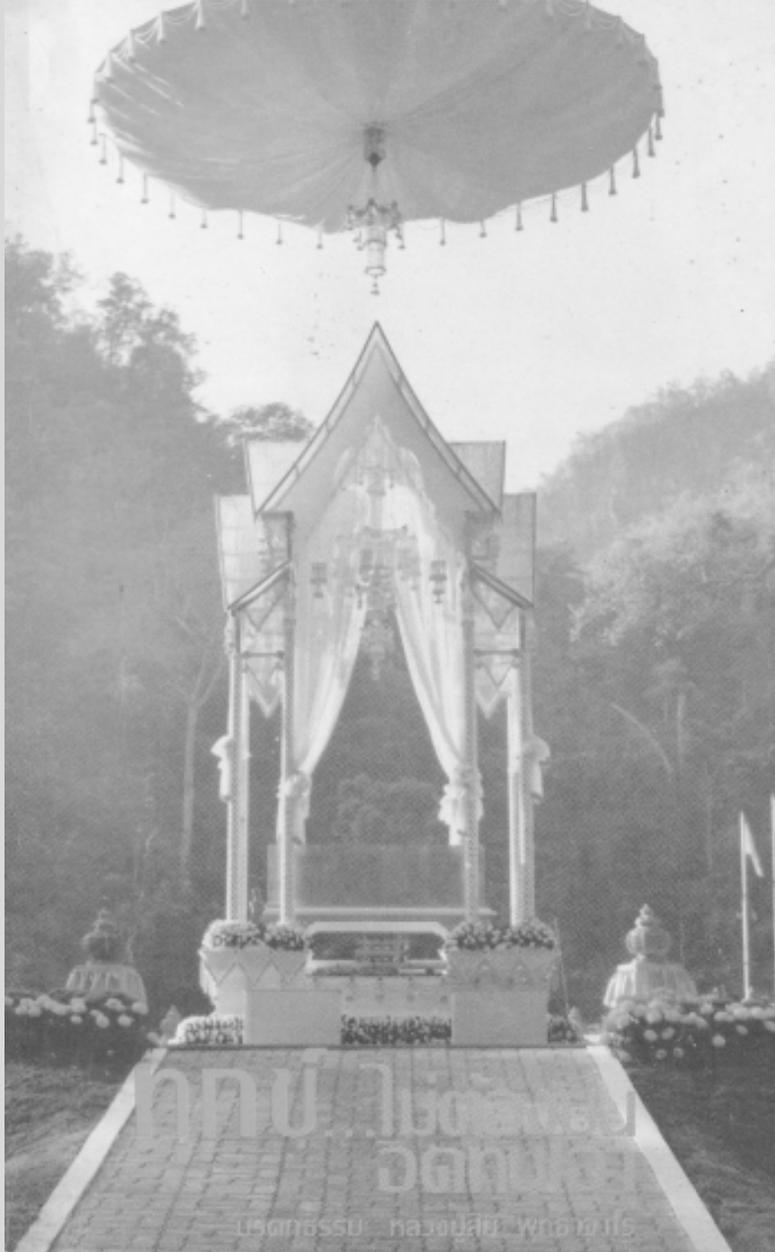
กระจกเขา กระจกคนทั้งโลก ก็เหมือนกัน จะไปทะเลเยอทะยาน วุ่นวายไปทำไม เมื่อมันถึงขั้นตายเป็นกองกระจกแล้ว มันหาบสมบัติในโลกไปได้ก็ขึ้นก็อัน ไม่มี มีอะไรก็ทิ้งเปลาๆ **อภิญญา กระจก ๓๐๐ ท่อน** ทั้งหมดละ

ตายเมื่อใดมันเอาอะไรไปไม่ได้ แต่ถ้าไม่เห็นแจ้งใน**อภิญญา กระจก ๓๐๐ ท่อน** จิตมันก็โลเลไม่ตั้งมั่นเที่ยงตรง

นี่แหละเราท่านทั้งหลาย **อภิญญา กระจก ๓๐๐ ท่อน** ต่อไป ภายหน้าอย่าได้มีความลุ่มหลงมัวเมา ให้กำหนดให้ทั่วถึงรอบคอบทุกชั้น ทุกอัน แล้วก็ต้องกำหนดอยู่จนถึงวันสิ้นชีวิตจึงจะเข้าใจในธรรมปฏิบัติ

นี้

ดังแสดงมาก็สมควรด้วยกาลเวลา **เอว** ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา ถิ่นที่ที่ ๑๒

รับเร่งภาวนาตะกิลเสด

๒๓ พฤษจิกายน ๒๕๒๗

ณ โอกาสนี้เป็นต้นไป เป็นโอกาสที่เราทุกคนจะได้ตั้งใจฟังธรรม พร้อมกับการนั่งสมาธิภาวนา

การนั่งสมาธิภาวนา นี้ พระพุทธเจ้าของพวกเรา พระองค์นั่ง มาก่อนพวกเราทั้งหลาย

ตัวอย่างมีอยู่ เมื่อพระองค์จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า พระองค์ นั่งสมาธิภาวนาได้รั่มโพธิ์ในวันเดือน ๖ เพ็ญ จึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

เดือน ๖ เพ็ญ นี้มีความหมายสำหรับพระพุทธเจ้าของเรา คือเมื่อ พระองค์ประสูติ วันเกิดของพระองค์ก็เดือน ๖ เพ็ญ เสด็จออก บรรพชาภาวนา ๖ พรรษากว่า ก็ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าก็เดือน ๖ เพ็ญ เมื่ออายุของพระพุทธเจ้าของเราได้ ๘๐ ปี ก็ดับขันธเข้าสู่สุณ ฤพาน เดือน ๖ เพ็ญอีกเหมือนกัน

เดือน ๖ เพ็ญ จึงมีความหมายของพระพุทธเจ้า ที่เราจะต้อง ระลึกถึงว่าพระองค์นั้นอะไรๆ เป็นหลักเป็นฐาน พระองค์ทำอะไรปฏิบัติ อะไรเรียกว่าเอาจริงเอาจัง การปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้านั้นจะต้องบำเพ็ญ ทาน รักษาศีล ภาวนา ทุกภพทุกชาติ เมื่อยังไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า

แม้จะเป็นเวลานานเท่าไร พระองค์ก็มีความเพียร นาน ๔ อสงไขยแสนมหากัป นี้เรียกว่าอย่างได้ตรัสรู้ต่างๆ อย่างกลางก็เรียกว่า

๘ อสงไขยแสนมหากัป จึงตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ อย่างสูงสุด ๑๖
อสงไขยแสนมหากัป **นับว่าต้องมีความพากเพียรพยายามอดทนเอาจริง
เอาจัง จึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมาได้**

ส่วนพวกเราทั้งหลายนี้ ไม่ได้บำเพ็ญขนาดนั้น คือว่าบำเพ็ญพอ
ได้สำเร็จมรรคผลไปถึงนิพพานก็พอแล้ว เรียกว่าน้อยไม่มาก

ถึงว่าน้อยไม่มากก็จริง แต่ก็ต้องมีความอดทน บารมีคือจิตใจ
มันจึงแก่กล้าสามารถขึ้นไปโดยลำดับ

อันทางไปสู่นิพพานนี้ ไม่มีใครจะตรัสรู้เองเหมือน**พระสัมมา
สัมพุทธเจ้า** เหมือน**พระปัจเจกพุทธเจ้า** **สองพุทธะเท่านั้น** **ตรัสรู้ไปถึง
นิพพานได้**

ส่วนสาวกสาวิกา ศรัทธาญาติโยม ในพุทธศาสนานี้ **ต้องได้
ยินได้ฟัง** ถ้าไม่ได้ยินไม่ได้ฟัง จะคิดเอาไปเองไม่ได้ทั้งนั้น ติดเพราะ
ว่าจิตใจมันอ่อนแอห่อแตกแล้วตาย ภาวนาเล็กๆ น้อยๆ ก็กลัวตาย เหน็ด
เหน็ดเมื่อยเมื่อยทิวชนิดๆ หน่อยๆ ก็เลิกล้มความเพียร ไม่ภาวนาให้ได้ทุก
วันทุกคืน

การภาวนา**พุทโธ** ที่ให้นึกพุทโธในใจนั้น คือว่าไม่เฉพาะแต่เวลา
ที่เราจะหลับจะนอนเท่านั้น อันนี้เรียกว่าเป็นกาลเป็นเวลา โดยเฉพาะ
ก่อนที่เราจะหลับจะนอนทุกๆ คืนนั้น ให้กราบพระไหว้พระทำวัตรสวด
มนต์พอสมควร แล้วก็นั่งขัดสมาธิเพชรบริกรรม **พุทโธ** หรืออุบายอื่น
ใดก็ได้ อันนี้เรียกว่า **เป็นกาลเป็นเวลา**

ส่วน **ไม่เป็นกาลเวลา** นั้น เรานึกได้เมื่อใด เวลาใด ก็นึกถึง
คุณพระพุทธเจ้า รวมจิตรวมใจไปเรื่อยทีเดียว นั่งก็นึกได้ ยืนก็นึกได้
เดินไปที่ไหน ไปรถไปรา ก็นึกเจริญได้ เอาจนมันเคยชินสม่ำเสมอทุกกลม

หายใจเข้าออกนั้นแหละ

**เรียกว่าฝึกฝนอบรมจิตจนเกิดสติ เกิดสมาธิ เกิดปัญญา เกิด
ญาณวิเศษ ถึงขั้นละกิเลสความโกรธ ความโลภ ความหลงในจิตใจ
ของเราได้ด้วยตนเอง** ไม่ใช่ผู้อื่นช่วย ผู้อื่นก็เป็นเพียงแนะนำตักเตือน
สั่งสอน

สมัยพระพุทธเจ้าของเรายังมีพระชนม์ชีพชีวิตอยู่นั้น พระองค์เป็น
ผู้ตรัสพระธรรมเทศนาสอน เมื่อสอนแล้วเทศน์ แล้วสาวกทั้งหลายได้
ยินได้ฟังก็จดจำเอาไปประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญภาวนา จนได้ปัญญาเล็ก
ละตัดปล่อยกิเลสในหัวใจของตนได้ด้วยตนเอง ไม่ใช่พระพุทธเจ้าไปช่วย
ละกิเลสให้

การละกิเลสเป็นเรื่องของสาวกทั้งหลาย พวกเราทั้งหลาย
พระพุทธเจ้าก็เป็นผู้ตรัสเป็นผู้ชี้แจงแสดง ไม่ใช่พระพุทธเจ้าไปละความ
โกรธ ความโลภ ความหลง ให้สาวก ให้เราเข้าใจให้ดี คือตัวเราเอง
ต้องทำต้องปฏิบัติ

การที่เราฟังนี้ ท่านให้ชื่อว่าเป็น **ปริยัติธรรม** ปริยัติธรรมก็คือ
ว่าธรรมะคำสั่งสอนนี้พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์
นั้นแหละ

เราก็จดจำนำมาปฏิบัติให้เป็นไปได้ตามโอวาทคำสอนของ
พระองค์

การจดจำ นี้เรียกว่าเป็น **พระปริยัติธรรม** เมื่อเราจดจำแล้วเอา
มาปฏิบัติตาม เป็นการ**ปฏิบัติธรรม** อีกทีหนึ่ง ทั้งผิดทั้งถูกทั้งอะไรรู้อย่าง
ต่ำๆ ยังไม่ถูกต้องดี ก็ยังไม่เกิดมรรคเกิดผล

เมื่อทำได้คล่องแคล่วรวดเร็วเต็มที่ จนเกิดความรู้แจ้งเห็นจริง
เล็กละกิเลสความโกรธ โลภ หลง ได้ จึงเป็น**ปฏิเวธธรรม** เรียกว่าได้

บรรลุมรรคผล เห็นแจ้งด้วยสติปัญญาในใจของตนได้ นั่นจึงจะจบใน ศาสนธรรมคำสั่งสอนพระพุทธเจ้า

ฉะนั้น การปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องประกอบกระทำตั้งแต่บัดนี้ เดียวนี้

ผู้ที่ยังเด็กยังแข็งแรงก็ให้รีบทำ อย่าไปรอให้มันแก่ชราเสียก่อน อันนั้นเป็นความไม่รู้เท่ากาลเวลา

การทำคุณงามความดีนั้น ใครทำได้แต่เมื่อเด็ก เมื่อเล็ก ก็ยิ่งดี ยิ่งวิเศษ

สมัยครั้งพุทธกาล ผู้บวชเป็นสามเณรขนาด ๗ ขวบ ท่าน ก็ภาวนาละกิลสได้ เป็นพระโสดา สกิทาคา อนาคา เป็นพระอรหันตา ได้

แม่เด็กๆ อยู่บ้านก็ภาวนาได้ ตั้งแต่อายุ ๗ ขวบขึ้นไป เพราะ คนสมัยก่อนโน้นเป็นคนใจบุญสุนทาน บุญบารมีท่านบำเพ็ญมาจึงได้ไป เกิดในสมัยพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้

การที่เราได้มาพบพระพุทธศาสนาในเวลานี้ คือเราไม่ได้บำเพ็ญ ไกล่พระพุทธรูป ห่างไกล่ จึงได้มาเกิดห่างๆ อย่างนี้แหละ ครั้นเกิดมาแล้วก็อย่าเข้าใจว่า เราทำไม่ได้ ปฏิบัติไม่ได้

ขึ้นชื่อว่ามนุษย์คนเราแล้ว ถ้ามีความเพียร นานก็ทำได้ เพราะ ใจมันตั้งมั่น ใจนี้แหละเชื้อ เลื่อมใส เลื่อมใสในคุณพระพุทธเจ้า ในองค์พระพุทธเจ้า ในพระธรรม ในพระอริยสงฆ์สาวก

คนสมัยก่อนโน้น ก็เป็นมนุษย์เหมือนเรา พวกเราตัวเรามาเกิด ในภพนี้ชาตินี้ก็ได้อาจะความเป็นมนุษย์มาแล้ว

มนุสฺส ปฏิลาโภ ความเกิดมาเป็นคนเป็นมนุษย์นี้เป็นลาภอัน ประเสริฐ

เราจะทำบุญสุนทาน ปฏิบัติบูชาภาวนาได้ทุกประการ

เพราะว่ามนุษย์เรานี้มันรู้จักเปลี่ยนแปลงแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีออกไปได้ จึงให้ พวกนี้รีบเร่งประกอบกระทำ

ทำไมจึงให้รีบเร่ง ก็เพราะว่าถ้าเราไม่รีบเร่งประกอบกระทำเสีย ในเวลาอยู่ดีสบายอย่างนี้ละ เราจะไปรอว่าเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยเมื่อใดเวลา ไตจึงภาวนา **พุทโธ พุทโธ** เพราะเราก็จำได้

อย่าไปภาวนาในเวลานั้นเลย มันไม่ได้ เคยมีเคยเป็นมาแล้ว อย่างว่า ผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมา ไปแนะนำสั่งสอนให้ ภาวนา ให้ทำจิตทำใจให้สงบระงับ คนที่เจ็บแบบสุดๆ ร้องๆ จนร้องจน คราง จนร้องให้น้ำตาไหล ถ้าเราไปตักเตือนว่าอย่าไปร้องเลย ให้ภาวนา

มันก็ตอบออกมาว่า **มันเลยภาวนาแล้ว** นั่นไปไหนเลย จะเลย ยังไงมันยังไม่ตาย

ภาวนานี้ ท่านให้ภาวนาจนถึงวาระสุดท้าย จนหมดลมหายใจ นั้นแหละ

ที่นี้พอจิตใจมันไม่เอาถ่าน มันคิดแต่ว่าจะให้ความเจ็บนั้นหาย หายแล้วจึงจะภาวนา ไม่ได้

ความเจ็บไข้ได้ป่วยนี้ มันเป็นธรรมดาของรูปขันธ์ ส่วนจิตใจ นั้นมันไม่ต้องการเจ็บป่วย แต่มันก็ได้ เพราะมันยึด**รูป** เป็นตัวตนของตัวเอง เวลามันเจ็บขึ้นมาแล้วมันก็ไม่ต้องการ ไม่ปรารถนา

แต่ไม่ปรารถนามันก็ได้ เพราะจิตมายึดว่าตัวเราเจ็บ ตัวเราสบาย ก็ดีใจ ตัวเราไม่สบายก็เสียใจ แล้วจะให้เป็นอย่างนี้สบาย เอาแต่ความ สบายเข้าว่า ไม่ได้

เราต้องประกอบกระทำให้มันทันกาลเวลา อะไรเล่าจะทันเวลา ท่านให้ตั้งใจลงไป เอา**ปัจจุบันธรรม** ธรรมที่เป็นปัจจุบัน คือในขณะที่ เดียวนี้ แม้จะอีก ๑๐ ปีข้างหน้าก็ตาม มันก็ไปจากปัจจุบันนี้แหละ

เมื่อผู้ใดภาวนารวมจิตรวมใจของตนในเวลาปัจจุบันนี้ให้ได้ จน

สงบตั้งมั่นเป็นดวงหนึ่งดวงเดียวได้แล้ว มันก็ไม่ทุกข์ไม่ร้อน นั่งอยู่ก็
ภาวนา พุทโธ อยู่ในใจของตัวเองอยู่ตลอดเวลา จะเลิกละตัววิจิตรมานะ
ความยึดถือในหน้าในตาในชื่อเสียง ในเราในของเราออกไป

โดยการมารู้แจ้งว่าร่างกายสังขารตัวตนคนเรานี้ก็คือว่า **ปฐวี
ธาตุดิน** เอาธาตุดินภายนอกมาปั้นเป็นตัวของคนเรา เอาธาตุน้ำ มาใส่
ไว้ในตัวนี้ เอา**ธาตุลม ธาตุไฟ** มาไว้

ธาตุทั้ง ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม นั้นเอง ที่มันเป็นตัวตนของคนเรา
นี้ เมื่อธาตุเหล่านี้มันอยู่ อาศัยกันอยู่ไม่นาน ภายใน ๑๐๐ ปี นี้แหละ
ธาตุนี้มันก็ต้องกระจัดกระจายไปเป็นธรรมดา จึงได้เกิดความเจ็บไข้ได้
ป่วย

เมื่อมันประสานสามัคคีกันไม่ได้ ก็เป็นอันว่าแตกดับตายไป

คำว่า **ตาย** ไปนี้ **ธาตุดิน** ที่มันมาประชุมกันอยู่นี้แตกไปดับ
ไปต่างหาก ส่วนจิตใจผู้รู้ที่อยู่ในตัวในใจเราทุกคนนั้น มันไม่ได้แตกไม่ได้ดับ

ถ้าใจนี้ภาวนาดี รู้จักหน้าตากิเลส ไม่ทำตามอำนาจกิเลส ไม่
พูดไปตามอำนาจกิเลส ไม่คิดไปตามอำนาจกิเลส เรียกว่าภาวนาแก้ไข
เรื่อยไป จนจิตใจของเรามีความสงบตั้งมั่น รู้แจ้งเห็นจริงในโลกนี้ว่า
รูปนาม กายใจ ตัวตน สัตว์บุคคลนี้ มีความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น
อนัตตา

เขาเป็นอยู่แล้วแต่เราไม่รู้ไม่เข้าใจเพราะใจไม่สงบ จึงจำเป็นต้อง
ทำใจของเราให้มีความสงบตั้งมั่นเป็นดวงหนึ่งดวงเดียวอยู่ในตัวในใจให้ได้

เมื่อจิตใจดวงผู้รู้ที่อยู่ในตัวนี้แหละสงบตั้งมั่นเป็นสมาธิภาวนา
ได้ดีแล้ว จึงจะได้ปัญญา วิชา ความรู้เท่าทันในรูปนามกายใจตัวตน
สัตว์บุคคล

จนกระทั่งไม่ว่าจะมองเห็นอะไรด้วยสายตาก็เห็นสิ่งนั้นว่าไม่

เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา อยู่ทั้งนั้น

หู ได้ฟังเสียงเพราะไม่เพราะอะไร มันก็แสดงความไม่เที่ยง
เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา อยู่อย่างนี้

ตลอดโลกนี้ทั้งผืนแผ่นดิน ท้องฟ้าอากาศ ดวงอาทิตย์ พระ
จันทร์ ดวงดาว ทั้งหลาย ก็ตกอยู่ในความไม่เที่ยงแท้แน่นอน นานไป
มันก็จะเปลี่ยนแปลงไป มีการเกิดได้มันก็มีการดับได้

จิตใจก็ไม่ไปหลงไหลไปยึดมั่นถือมั่นในที่ทั้งปวง แก้ไขจิตใจของ
ตัวเองให้มาสงบตั้งมั่นอยู่ในภายในจิต จนได้ปัญญาวิชาความรู้ความ
ฉลาด ความสามารถอาจหาญ ตัดบ่วงห่วงอาลัยต่างๆ ไม่ให้มาผูกมัด
รัดรั้งอยู่ในหัวใจของเรา

ดวงใจคนอื่นผู้อื่นก็ต้องแก้ไขของเขาไปตามเรื่อง แก้ไขจริงๆ
มันตัวใครตัวมัน จะไปแก้ให้กันไม่ได้ เพราะมันเป็นนามธรรม เป็น
ธรรมภายใน คนอื่นมาช่วยแก้ไขไม่ไหว เป็นหน้าที่ของตัวเอง จะต้อง
แก้ไขด้วยการปฏิบัติดีในทางกาย ในทางวาจาคำพูด ในทางจิตความ
คิด

ท่านจึงให้เอาจิตใจดวงผู้รู้ที่นั่นมาภาวนา พุทโธ อยู่ในดวงใจ
ตั้งใจให้มันคงลงไปในห้องใจนี้ให้ได้

เพราะว่าใจเราตั้งมั่นได้แล้ว เป็นสมาธิภาวนาดีแล้ว จะกำหนด
พิจารณาอะไรก็ตลอดรอดฝั่ง คือว่า เห็นจริงเห็นแจ้งไปตามความเป็น
จริง เพราะจิตมันสงบตั้งมั่นลงไปได้แล้วก็ต้องเป็นไปให้ได้

ถ้าจิตมันยังสงบไม่ได้ จะกำหนดให้หยุดให้หยุดก็ยังไม่ได้ จะไป
กำหนดพิจารณาก็ไม่รู้เรื่อง

ฉะนั้น ข้อแรกจึงมีอยู่ว่า ต้องทำใจของตนให้มีสมาธิ คือจิตตั้ง

มัน จิตหยุดจิตอยู่ จิตไม่ว่างวิตกวิจารณ์ฟุ้งซ่านรำคาญไม่มี เป็นจิตใจอันแน่นแค้นคง ไม่หลงไหลไปตามรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์

เป็นจิตที่มีสติความระลึกได้ตลอดเวลา เป็นจิตที่มีสมาธิจิตตั้งมั่น จิตหนักแน่นไม่หวั่นไหว

เมื่อจิตใจนี้มีสมาธิปัญญา จิตใจก็ย่อมสามารถอาจหาญในการที่จะปฏิบัติบูชาภาวณา ไม่ให้จิตใจทอดยในการทำความเพียรภาวนา ปฏิบัติไปเรื่อยไปจนเกิดความเชื่อความเลื่อมใสขึ้นมาในจิตใจของเราให้ได้

รู้แจ้งรู้จริงรู้อยู่ในตัวในใจของเราได้แล้วเมื่อใด เวลาใด เราทุกคนจึงจะเข้าใจในธรรมะปฏิบัติ

เมื่อเข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจนแล้ว ก็ละสิ่งที่ควรละให้หมดไปสิ้นไป เจริญสิ่งที่ควรเจริญ คือเจริญภาวนา พิจารณาให้เห็นว่าร่างกายสังขารตัวตนคนเรานี้ มันไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอนยั่งยืนเลย

ดูแต่เมื่อแรกเกิดมาตัวน้อยนิดเดียว ต่อมาก็เจริญวัยใหญ่โตขึ้นมาโดยลำดับ เพราะมีบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้าช่วยดูแลรักษาโดยลำดับ จนกระทั่งใหญ่แล้วตัวเองรักษาตัวเองเลี้ยงดูตัวเองได้ เราก็เลี้ยงดูรักษาตัวเราเป็นมาโดยลำดับ

ทีนี้เมื่อร่างกายมันเจริญสุดขีดแล้ว มันมีหน้าที่ชำรุดทรุดโทรม เพราะร่างกายของคนเรานั้นมันมีความแก่ชราเป็นธรรมดา ใครจะไปตกแต่งอย่างไรไม่ให้มันแก่ชราของมันมันเป็นไปไม่ได้ เปลี่ยนเรื่อยไป

ผลที่สุดความแก่ชราที่ปรากฏการณ์ออกมา กำลังวังชาไม่มี ผมสิดำเป็นเปลี่ยนไป เรียวแรงที่มีกำลังวิ่งเต้นได้ ก็เดินไม่ได้ วิ่งไม่ได้ จะลุกก็โงย จะนั่งก็โงย มันซัดนั้นซัดนี้หมดในร่างกายสังขารนั้น เอาดีไม่ได้

นี่คือว่ามันโรคชราความแก่ เมื่อแก่มาแล้วมันเป็นเหมือนกันหมด เมื่อแก่มาแล้ว ความเจ็บไข้ได้ป่วยนั้นก็เรียกว่าหนักมาก สิ่งที่เราไม่เคยเจ็บมันก็เจ็บ สิ่งที่เราไม่เคยเป็นมันก็เป็น ขยับเข้าไปเรื่อยจนกระทั่งว่าถึงวันเวลาจะแตกดับตายจริงๆ แล้ว ไม่มียาแก้ ยาที่ว่าแก้ได้นั้นคือว่ามันยังไม่ถึงเวลาเท่านั้นแหละ แก้ไปก็เหมือนแก้ไม่ได้ มันก็บรรเทาไปนิดหนึ่งหน่อยหนึ่ง เดียวมันก็เปลี่ยนแปลงขึ้นมาใหม่อีก **ผลที่สุดมันก็เอาให้ตายจนได้**

ด้วยเหตุนี้จึงว่าให้รีบเร่ง ให้เร่งภาวนาซะ ดีที่สุดก็คือว่าเราต้องเลิกกิเลสความโกรธ ความโลภ ความหลง อันมันหมักดองอยู่ในภายในจิตใจในสันดานนี้ ให้หมดไปสิ้นไปก่อนตาย

ถ้ากิเลสเหล่านี้ยังไม่หมดสิ้นไป ตายเมื่อใดมันก็เกิดขึ้นมาอีกอย่างนี้แหละ เกิดมาอีกก็ทุกข์ไปอีก แก้ไปอีก เจ็บไปอีก ตายไปอีก วุ่นวายอยู่อย่างนี้แหละ

เพราะจิตมันยังไม่เห็น จิตมันยังไม่เบื่อหน่าย ยังไม่คลายกิเลสเหล่านี้ออกไป ยังมาหลงยึดหน้ายึดตา ยึดตัว ถือตน ยึดเรายึดของเราอยู่ แตกดับเมื่อใดมันก็เกิดมาอีก ตายต่อไปอีก วุ่นวายอยู่อย่างนี้ ไม่มีทางแก้

ไปแก้ข้างนอกมันแก้ไม่ได้ ต้องแก้ภายใน แก้ทางใจ เพราะตัวเหตุสำคัญมันอยู่ที่จิต ดวงจิตดวงใจผู้คิด ผู้นึกผู้รู้ผู้เห็น อันมีอยู่ภายในจิตของเราทุกคน คือว่าจิตใจนี้มันเป็นใหญ่ เป็นประธาน สำเร็จแล้วด้วยดวงจิตดวงใจอันนี้ทั้งนั้น

ถ้าจิตมันเอาแล้ว ไม่ว่าศีลธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า มันทำไปปฏิบัติได้ละกิเลสได้ กิเลสจะมีมากน้อยเท่าไร ถ้าใจมันตั้งใจที่จะเลิกจะละแล้ว มันจะได้ทั้งหมดนั้นแหละ

ก็พระพุทธรูปเจ้าเป็นตัวอย่างให้เราท่านทั้งหลายได้เห็น พระอริยสงฆ์สาวกเจ้าทั้งหลายท่านเลิกท่านละได้จริงๆ ท่านไม่กลับมาเกิดแก่เจ็บตาย วุ่นวายอย่างเราๆ ท่านๆ ก็เป็นหลักฐานพยานปรากฏการณ์อยู่อย่างนี้

เราทุกคนจึงให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติบูชาภาวณา เอาจริงเอาจัง เสียที อย่าได้มีความท้อแท้อ่อนแอในหัวใจเลย

วันใดคืนใดก็ตาม ไม่ใช่วันคืนเดือนปีมันมาภาวณาให้เรา จิตใจของเรา กาย วาจา จิต ของเรานี้แหละ เป็นผู้นั่งสมาธิภาวนา ให้อหิวระสวตมนต์ บริกรรมภาวนา พุทโธ ในใจ หรือบริกรรมบทอื่นใดก็ตาม

ก็ใจนี้แหละเป็นผู้บริกรรมทำให้สงบตั้งมั่นลงไปให้ได้ เมื่อใจสงบระบับตั้งมั่นได้แล้ว จะนั่งที่ไหน จะอยู่ที่ไหน จะไปที่ไหน มันก็มี ความสงบตั้งมั่น ใจก็สบายเรื่อยไป ไม่ใช่ว่าใจมันจะร้อน ใจมันสบาย

เมื่อใจสบายแล้ว อยู่ที่ไหนก็สบาย ไปที่ไหนก็สบาย คือใจภาวนา อยู่เนื่องจิตใจติดต่อกันไป เป็นจิตใจไม่ท้อแท้อ่อนแอในหัวใจ จิตใจแผ่แผ่ อยู่ในสมาธิภาวนาทุกวันทุกคืน ทั้งยืนทั้งเดินทั้งนั่งทั้งนอน ไม่ว่าเราจะอยู่ในเพศใดวัยใดก็ไม่ท้อถอย

ถ้ายังเจ็บไข้ได้ป่วยเกิดมีขึ้น ก็ยิ่งภาวนาให้เยี่ยมยอดขึ้นไป หรือว่ามันถึงวาระที่จะแตกจะตาย จิตใจที่ภาวนาได้ดีแล้วมันไม่ถอยละ ไม่ท้อแท้อ่อนแอ ไม่กลัวตาย

เพราะว่า พระโยคาวจรเจ้าทั้งหลาย เมื่อท่านพิจารณาพิจารณาเห็นแจ้งแล้ว ว่า ไหนๆ เกิดมาแล้วมันก็ต้องแก่ชรา ก็ต้องเจ็บไข้ได้ป่วย และผลที่สุดมันก็ต้องตาย

ตาย นั้น ไม่ใช่ว่าแก่เฒ่าชราไปมาไม่ได้จึงตายทุกรายไป ไม่ใช่ ความตายนั้นมีเหตุการณณ์มากมายหลายอย่าง เวลามันถึงวาระสุดท้าย

แม้อายุไม่แก่ ก็ตายได้ ยังเด็กอยู่ก็ตายได้ วัยกลางคนก็ตายได้ หรือว่าแก่ชราแล้ว ไม่มีทางหลบหลีก ตายแน่ๆ เต็ม ๑๐๐ เปอร์เซนต์

ถ้าแก่แล้วหลบไม่ได้ ยังเด็กยังหนุ่มอยู่เหมือนกับว่าพ้นมาได้ แต่ว่าแก่จริงๆ แล้ว ไม่มีทางหลบ

จึงให้พากันเร่งรีบภาวนาตั้งแต่วันนี้ คืนนี้ เดี่ยวนี้ เป็นต้นไป คนอื่นผู้อื่นเขาไม่ทำไม่ปฏิบัติ ไม่เป็นไร ให้เราทุกคนที่มานั่งอยู่นี้ให้ทำ ให้ปฏิบัติ ไม่ต้องไปรอคนโน้นคนนี้ รอไม่ได้ ต้องรีบทำ

เมื่อเราชำระจิตใจของเราเองให้บริสุทธิ์ผ่องใสสะอาดแล้ว ความตายมาถึงเข้าก็ไม่ทุกข์ไม่ร้อน เป็นเรื่องของความตาย จิตใจของเราบริสุทธิ์ ผ่องใสสะอาด ปราศจากมลทินโทษอยู่แล้ว ใจก็ไม่ทุกข์ไม่ร้อน แก่ก็สบายใจ เจ็บก็สบายใจ ตายไปก็สบายใจ

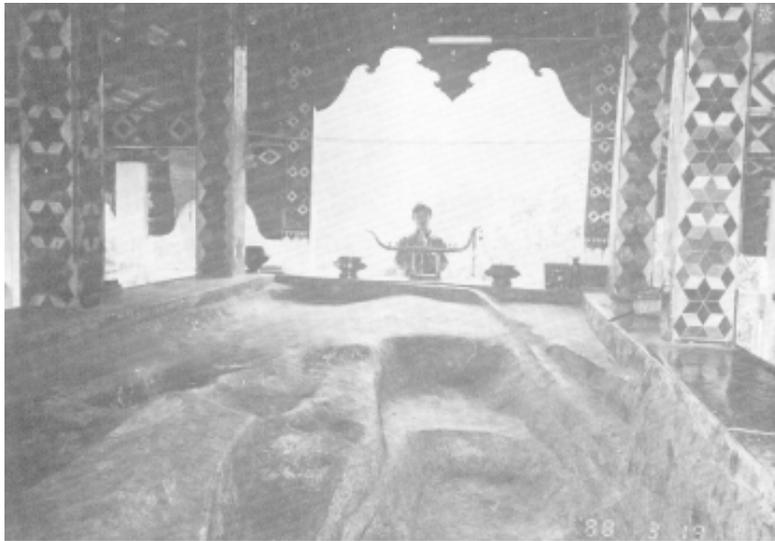
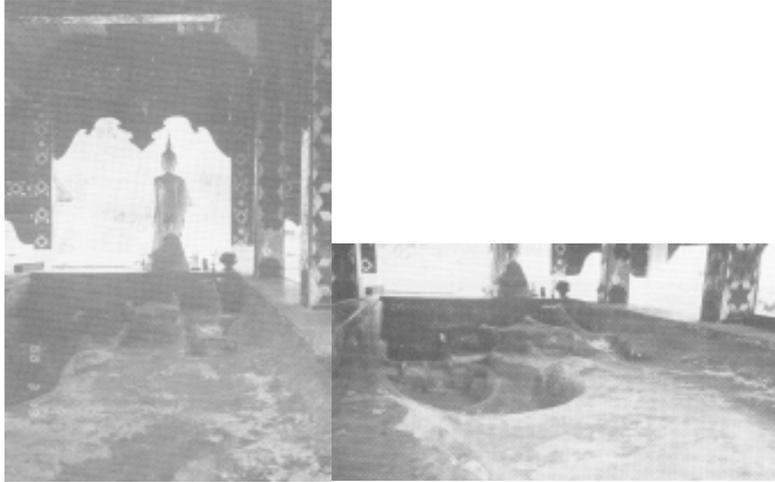
เพราะเราไม่ได้ฆ่าให้มันตาย มันตายเองของมันเอง เราไม่ทุกข์ไม่ร้อน ภาวนาจิตใจเย็นสบายเรื่อยไป แก้ไขเหตุขัดข้องต่างๆ ออกจากจิตใจ จิตใจก็ย่อมมั่นคงหนักแน่นขึ้นไปโดยลำดับๆ

นี่แหละเราท่านทั้งหลาย การที่เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้พบพระพุทธรูปศาสนา ได้ปฏิบัติบูชาบ้างพอสมควรแล้ว ก็อย่านั่งนอนใจ จงภาวนาในใจของตนให้ได้ทุกคืนทุกวัน

ทั้งชีวิตของเรา จะเป็นอยู่ในโลกนี้ได้ยาวนานเท่าใดก็ตาม เมื่อเราภาวนาทำความเพียรละกิเลสความโกรธ โลภ หลง อวิชชา ตัณหา ในจิตใจได้แล้ว จิตใจก็จะเย็นสบาย เป็นสุข ไม่มีความทุกข์เดือดร้อนประการใด

ก็ให้กำหนดจดจำ นำไปประพฤติปฏิบัติ ก็คงได้รับความสุขความเจริญ

เออ! ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระพุทธรูปที่ร้อย
วัดพระพุทธรูปที่ร้อย อ.แมริม จ.เชียงใหม่

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑๓

พระพทธรบาท ๔ ร้อย

๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๘

ณ บัดนี้เป็นต้นไป เป็นการฟังธรรมในทางพุทธศาสนา พร้อมกันนี้ก็ให้เป็นการปฏิบัติบูชาในทางพุทธศาสนา ได้แก่นั่งสมาธิภาวนา การนั่งสมาธินี้ให้พากันนั่งขัดสมาธิเพชร

การนั่งสมาธิเพชรนี้ คือให้เอาขาซ้ายมาทับขาขวาก่อน แล้วก็เอาขาขวาขึ้นมาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาวางทับมือข้างซ้าย ตั้งกายให้เที่ยงตรง หลับตา นึกภาวนาพุทโธ

การให้นึกพุทโธนี้ เป็นการเจริญพุทธคุณ ระลึกถึงคุณพระพุทธรูป พระพุทธเจ้าของเรา นั้น เป็นผู้ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ และท่านได้ปรารถนาตั้งใจบำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา เพื่อให้ได้เป็นพระพุทธรูปเจ้านั้น นับตั้งแต่ตั้งใจได้แล้ว เป็นเวลานานสี่สหัสวรรษมาแล้ว พระพุทธรูปเจ้าโคตมเรานี้จึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปเจ้า

เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปเจ้าแล้ว ก็อยู่ในโลกเรา นี้ ช่วยร้อยนัสต์วี หรือว่าเทศนาว่าการสอนมนุษย์และเทวดา อยู่ได้นาน ๔๕ ปี

เมืองไทยนี้ท่านก็มา เสด็จมา แต่ว่าสมัยนั้นพวกเราทั้งหลาย บางคนก็อาจจะไม่ได้เกิดทางเชียงใหม่ ก็ไม่เห็น แม่ได้เห็นได้ปฏิบัติหลงลืมไปเพราะว่าอายุมันสั้นพลันตาย เมื่อตายไปแล้วมันก็ลืม เกิดมาใหม่ก็หลงไปอีก

จะเห็นได้ว่า ในเขตเชียงใหม่ ยังมี**พระบาท ๔ รอย** อยู่เขต **อำเภอแมริม** แต่ว่าลึกเข้าไปในภูเขา หลวงปู่ผู้เทศน์ไปดูแล้ว ไปกราบ ไปไหว้ มันเป็นที่หินก้อนใหญ่ ก้อนใหญ่ขนาดเท่าก้อนหินที่เป็นถ้ำนี้แหละ พุดง่าย ๆ ว่าเป็น**ถ้ำผาล่อง** ที่เราได้มานั่งภาวนานี้แหละ แต่ มันไม่เป็นปล่องอย่างนี้ มันเป็นที่หินที่เหลี่ยมขึ้นไป อยู่ข้างริมแม่น้ำ พระพุทธเจ้าที่มาตรัสรู้ในแผ่นดินที่เราทำนทั้งหลายมาเกิดนี้ **องค์แรก** คือ **พระพุทธเจ้ากุกสันโธ** ได้มาตรัสรู้ในโลก ท่านก็มาประทาน เหยียบรอยพระบาทไว้บนยอดหินก้อนนั้นนะ ยาวขนาด ๑๒ ศอก ขนาดนั้น

พระพุทธเจ้ากุกสันโธ ก็โปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลาย นำพระสาวก อุบาสก อุบาสิกา ไปสู่นิพพาน

เมื่อหมดศาสนาพระพุทธเจ้ากุกสันโธแล้ว **ศาสนาพระพุทธเจ้า โภนาคมโน** ก็มาตรัสมาสอนหรือชนสัตว์ไปอีก ก่อนนิพพานท่านก็มา เหยียบไว้ที่พระบาทแมริมนี่ เป็นรอยที่สองลดลงมา

คือคนสมัยนั้นก็เรียกว่ามันกำลังตกลง ไม่ได้ใหญ่ขึ้น (ตัวเล็ก ลง)

เมื่อพระพุทธเจ้าโภนาคมโนนิพพานไป พร้อมด้วยสาวกแล้ว ศาสนธรรมคำสอนท่านหมดไป ก็มาถึง**พระสัมมาสัมพุทธเจ้ากัสสป** มา ตรัสรู้ ท่านก็มาเหยียบไว้ ได้สามรอยละ

เมื่อศาสนาพระพุทธเจ้ากัสสปหมดไปแล้ว มาถึงศาสนาพระ พุทธเจ้าของเราในปัจจุบันนี้ ให้ชื่อว่า **พระพุทธเจ้าโคตมโคตร** พระ พุทธเจ้าโคตม มาตรัสรู้ ก่อนที่ท่านจะนิพพาน ก็มาเหยียบรอยพระ

บาทไว้ในหินก้อนเดียวกัน จึงให้ชื่อว่า **“พระบาท ๔ รอย”**

รอยพระบาท มันเป็นที่ราชาศัพท์เหมือนพระเจ้าแผ่นดิน ทำนที่ท่าน ก็ไม่เรียกว่าเท้า ไม่ว่าดิน ก็ว่า **พระบาท** ฝ่าละอองธุลีพระบาทนั่นแหละ ที่นี้พระพุทธเจ้าก็เรียกว่า**รอยพระบาท** เหยียบไว้ได้ ๔ พระ องค์

คือในโลกนี้แผ่นดินนี้ ยังเหลืออยู่อีกพระพุทธเจ้าองค์หนึ่ง ที่เรา ทุกคนได้ยินได้ฟังกันมาจนชินหูแล้วก็มี ว่ายังมี **พระศรีอาริยมตไตร โพรสัตว์** จะมาตรัสรู้เป็นองค์สุดท้าย

เมื่อตรัสรู้แล้วโปรดเวไนยสัตว์ แล้วก็มาเหยียบไว้อีก เหยียบที่ นี้จะดูจะใหญ่ คือว่าเหยียบเต็มเลย ก็คล้ายๆ กันกับว่า **เหยียบปิดเลย ละลายหินก้อนนั้น**

เพราะว่า เมื่อหมดศาสนา**พระศรีอาริย์**แล้ว ก็ไม่มีศาสดาใดที่จะ มาตรัสรู้อีก ในแผ่นดินที่เราอาศัยนี้

ก็แผ่นดินเมื่อมันแก่ ก็ย่อมมีแตกมีตายเหมือนกับคน แต่ว่านาน ที่สุด จนแผ่นดินที่เราอยู่นี้สลายไป ตั้งแผ่นดินขึ้นมาใหม่ จึงจะมีสมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ต่อไปอีก

แต่ว่าไม่แน่นัก บางแผ่นดินก็จะมีแต่มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายมา เกิดมาตาย ไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ก็มี

แผ่นดินหนึ่งๆ บางแผ่นดินก็ได้องค์เดียว บางแผ่นดินก็ได้สอง องค์มาตรัสรู้ สามองค์ สี่องค์

เรียกว่าได้ห้าองค์ในแผ่นดินที่เราเกิดนี้ นับว่าเป็นแผ่นดิน ร้ายที่สุด แผ่นดินนี้เรียกว่า ภัทรกัป มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ได้ห้าพระองค์

พระพุทธเจ้าองค์ใดมาตรัสมาสอนก็ตาม ก็สอนให้มนุษย์และ

เทวดาทิ้งหลาย บำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา ละกิเลสความโกรธ ความโลภ ความหลง อันแก่นี้แหละ

แต่จิตใจนั้นเป็นของแต่ละบุคคล เมื่อผู้ใดปฏิบัติภาวนา บารมีเต็มแล้วก็รู้แจ้งพระนิพพาน เมื่อรูปนามแตกดับแล้วก็ไปสู่นิพพาน ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิด ในโลกอันแสนทรมานนี้อีกต่อไป

จึงมีระเบียบธรรมนิยมสอนไว้ **พระพุทธเจ้าโคดม** ก็สอนไว้ทุกแง่ทุกมุม จนได้ธรรมะ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นดี เมื่อพระองค์อายุได้ ๘๐ ปีบริบูรณ์ก็เสด็จไปดับขันธเข้าสู่สุญญาน ที่**เมืองกุสินารา** ประเทศอินเดีย

พระองค์มุ่งหวังให้คนเราปฏิบัติบูชาภาวนา ไม่ได้มุ่งหวังให้มาติดมาข้อง มาลุ่มหลงมัวเมาอยู่กับความโกรธ ความโลภ ความหลง

ต้องการให้พวกเราปฏิบัติกาย ปฏิบัติวาจา ปฏิบัติดวงจิตดวงใจของตน ด้วยการภาวนา มีพุทฺธโรคะ เป็นต้น หรืออุบายอื่นใด เมื่อเราเอามาฝึกมาเจริญแล้ว พาให้จิตใจสงบตั้งมั่นจนเกิดปัญญา จนเกิดญาณความรู้ความเข้าใจถูกต้องตามครรลองคลองธรรม

เพื่อจะได้ละกิเลสความโกรธ โลภ หลง อันมีอยู่ในจิตใจของตนนี้ให้หมดสิ้นไป จุดมุ่งหมายของพระพุทธเจ้าก็มีอย่างนี้

ฉะนั้น บัดนี้เวลานี้ เรามีทุกคนยังมีชีวิตอยู่ ยังมีลมหายใจเข้า ออกอยู่ ยืน เดิน นั่ง นอน ไปมาได้อยู่ จึงให้พากันฝึกฝนตนเองให้ **นั่งสมาธิเพชฌัญญูให้ได้ นั่งบริกรรมภาวนาให้ได้ รักษาจิตใจให้อยู่ในความสงบระงับเยือกเย็นสบายให้ได้**

ส่วนกิเลสความโกรธ โลภ หลง อันใดที่มีอยู่ในใจ ก็ให้พากันเพียรละเพียรวาง เลิกละไปโดยลำดับๆ ไม่ว่าจะเลิกละได้โดยวิธีใด

ก็ให้พากันภาวนาในจิตใจ จนเห็นแจ้งว่า กิเลสความโกรธไม่ดี กิเลสความโลภไม่ดี กิเลสความหลงไม่ดี

การที่มากเกิด แก่ เจ็บ ตาย วุ่นวายอยู่ในกิเลสภพ วัฏฏะภพในโลกนี้ ไม่ใช่ฐานะที่ดี มันเป็นทุกข์เป็นร้อนในหัวใจ

จึงจำเป็นต้องปฏิบัติบูชาภาวนาในจิตใจของเราให้ได้ ถ้าเราจดจำธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าได้แล้ว อันนั้นก็แค่**พระปริยัติธรรม** จดจำคำสอนของพระพุทธเจ้า

เมื่อจดจำได้แล้ว เอามาละกิเลสความโกรธในใจของเราให้ได้ เอามาละกิเลสความโลภในใจนี้ได้ เอามาละกิเลสความหลงในใจนี้ได้

เมื่อเอามาละกิเลสในจิตใจของตนได้แล้ว จิตใจก็สบาย ไม่ทุกข์ไม่ร้อน ไม่วุ่นวายด้วยกิเลสใดๆ เรียกว่าแก้ปัญหาในทางภพชาติที่จะมาเวียนว่ายตายเกิดในโลกได้

เมื่อแก้ปัญหาในจิตใจได้แล้ว ในจิตใจจะไม่ทุกข์ไม่ร้อน ไม่วุ่นวายไปเหมือนธรรมดาสามัญชนคนทั้งโลก

ขึ้นชื่อว่ากิเลสความโกรธ มีมากน้อยเท่าไร ท่านก็ภาวนาเลิกละออกไปจนหมดสิ้น กิเลสความโกรธ กิเลสความโลภ กิเลสความหลง พระอรหันต์สาวกท่านเลิกได้แล้ว พระพุทธเจ้าก็ตรัสสอนไว้ดีแล้ว ยังเหลือแต่เราต้องทำ ต้องปฏิบัติ เท่านั้นเอง

ก็ให้พากันตั้งจิตเจตนาในใจของตนให้แน่วแน่มั่นคง เพราะว่าไม่มีคนใดจะมาทำจิตใจของเราให้บริสุทธิ์หมดจดดีเท่ากับตัวเราไม่มี

ผู้อื่นก็เป็นแต่ผู้ตรัสผู้สอนผู้บอก เมื่อท่านบอกท่านสอนไว้แล้ว เราต้องทำตาม ปฏิบัติตาม เมื่อเราทำตามได้จนถึงขั้นละกิเลสความโกรธได้ ละกิเลสความโลภได้ ละกิเลสความหลงได้ เมื่อละกิเลสเหล่านี้ได้หมดแล้ว ความรู้แจ้งแสงสว่างก็ย่อมเกิดมีขึ้นในจิตใจของเราทุกคน

ไม่ต้องสงสัย

**จะได้หรือไม่ได้ มันอยู่ที่ความเพียร ความหมั่น ความขยัน
ความเอาใจใส่ของเราทุกคนเท่านั้นเอง**

เพราะการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ นั้น ท่านเปรียบอุปมาเหมือน
อย่างไรว่า คนเราจะมีชีวิตเป็นมาได้ต้องมีอาหาร ต้องบริโภคอาหาร
ชีวิตจึงมีมาถึงวันเวลาเดี๋ยวนี้นี้ได้

ทีนี้ถ้าหากว่าเราไม่รับประทานอาหาร ชีวิตก็มาถึงเวลานี้ไม่ได้
หรือเราอดอาหารตั้งแต่บัดนี้ไป ก็จะถึงซึ่งความตายได้

อันนี้เรียกว่า **อาหารทางรูปกาย**

ส่วนว่า **ธรรมอาหาร อาหารธรรม** ก็ได้แก่การฟังคำเทศน์คำสอน
แนะนำตักเตือนซึ่งกันและกัน อันนี้เรียกว่า **ธรรมอาหาร อาหารธรรม**

ธรรมอาหาร อาหารธรรม นี้ ผู้ใดนำไปพิจารณา ไปเล็ง
ความโกรธ โลภ หลง อวิชชา ตัณหา ในใจของตนได้ จิตใจของตน
ก็ย่อมได้รับความสุขสงบเยือกเย็น เป็นอุปนิสัย วาสนาบารมี จะได้แก่
กล้าสามารถขึ้นไปโดยลำดับ

ผลที่สุด ถ้าบุญบารมีของเราแก่กล้า ก็อาจจะพ้นทุกข์ภัยในโลก
ในวัฏสงสาร ในภพชาตินี้ก็เป็นได้

แม้ในภพชาตินี้ยังไม่เต็ม ไม่พอ ถ้าเราทำอยู่ ปฏิบัติอยู่ รักษา
อยู่ เอาจนชีวิตเป็นแดนสุดท้าย คือ เอาจนถึงวันตาย ภาวนาไปจนถึง
วันตาย ทำบุญทำทานไปจนถึงวันตาย รักษาศีล ๕ ศีล ๘ เอาจนถึง
วันตาย

จิตใจก็จะแก่กล้าสามารถ สิ่งที่เราไม่รู้จะได้อะไร สิ่งที่เรายังไม่เห็น
ก็จะได้เห็น สิ่งที่เรายังไม่ได้ละก็จะได้เลิกได้ละไป จนเข้าถึงมรรคผล
นิพพาน

อย่างสมัยครั้งพุทธกาล จึงจะเป็นทางพ้นทุกข์ภายในโลก ใน
วัฏสงสาร ไปได้

การปฏิบัติบูชาภาวานานี้ เป็นการปฏิบัติภายใน เป็นการเจริญภายใน
ใน **พุทธ** ภายใน ให้ใจอยู่ภายใน ไม่ให้จิตใจไปอยู่ภายนอก

อันรูปชั้นร่างกายของเราทุกคนนั้น ไม่ว่าเด็กไม่ว่าหนุ่มไม่ว่าแก่
ชรา ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงเพศชาย **ชรา พยาธิ มรณะ** มันก็มีเหมือนๆ
กัน มีร่างกายจะไม่ให้มันเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นไปไม่ได้ มันต้องเป็นไป
ตามหน้าที่ของสังขารทั้งหลาย

จิตใจของเรา มันมีความรู้สึกนึกคิดอยู่ในภายในจิตของเราทุกๆ
คน เมื่อจิตใจดวงนี้มีความรู้ความนึกคิดอยู่ในตัวในใจแล้ว เราก็ต้อง
เอาจิตใจดวงนี้แหละมาปฏิบัติบูชาภาวานา จนไม่ให้มันนิ่งนอนใจ

การทำภาวานานั้น มันจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยหิวขนาดไหนก็ตาม เรา
อย่าไปบ่นไปว่า ไปยึดไปถือ เพราะว่า **ไม่มีทางใดแล้วจะเป็นทางฝึก
ให้จิตใจมีกำลัง มีความสามารถ ดีเท่ากับภาวานา**

**จึงจำเป็นที่สุด ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติภาวานาเอาจริงเอาจัง ไม่
ต้องเลือกว่าเราเป็นเด็ก เป็นหนุ่ม เป็นคนแก่คนชรา**

การภาวานาไม่ใช่เป็นของหนักเหมือนแบกไม้หามเสา เป็นของ
เบาที่สุด นึกภาวานาบทใด ข้อใด ก็ให้เข้าถึงจิตถึงใจ จนจิตใจผ่อนคลาย
สะอาด ตั้งมั่นเที่ยงตรงคงที่อยู่ภายในจิตใจของตน ใจก็สบาย นิ่งก็
สบาย นอนก็สบาย ยืน ไปมาที่ไหนก็สบายทั้งนั้น

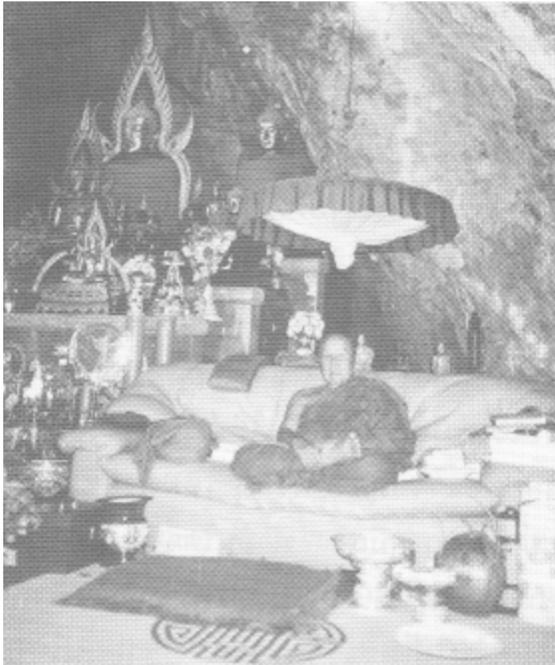
ในตัวคนเรานี้ เมื่อจิตใจสบาย กายก็พลอยสบายไปด้วย อะไรๆ
ทุกอย่างมันก็สบายไป มันแล้วแต่จิตใจ

พระพุทธองค์ท่านทรงตรัสว่า **จิตใจเป็นใหญ่ เป็นประธาน สำเร็จแล้วด้วยดวงจิตดวงใจ**

คือ ถ้าใจเอามั่นได้ทั้งนั้น ถ้าใจไม่เอาถ่านก็เลยไม่ได้อะไร จึงต้องมีวิธีต่างๆ นานา บริกรรม ตั้งใจปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ไม่ให้จิตใจห่อถอย

อันนี้เป็นคุณธรรมความดีในทางพุทธศาสนา ที่เราจะต้องประกอบกระทำให้เกิดให้มีขึ้น ด้วยการปฏิบัติบูชาภาวนาให้มันจริงแจ่มขึ้นมาในจิตใจ

ฉะนั้น เมื่อเราท่านทั้งหลาย พากันได้ยืนได้ฟังแล้ว ก็ให้กำหนดจดจำไปประพฤติปฏิบัติ ก็คงได้รับความสุขความเจริญ **เอว** ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา **กัณฑ์ที่ ๑๔**

อสุภกรรมฐาน-ปฏิกุศลสัญญา

๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๙

การนั่งสมาธิภาวนา ให้ถือว่าเป็น**ข้อวัตรปฏิบัติของตนเอง** ไม่ใช่ให้ผู้อื่นบอกให้นั่งจึงนั่ง ให้ถือว่าวันหนึ่งคืนหนึ่ง ให้มีการนั่งสมาธิภาวนาอย่างน้อย **คืนละ ๒ ครั้ง หัวค่ำ ๑ ตอนเช้า ๑** ถ้าอย่างมากเรียกว่านั่งมากกว่านั้น

เพราะว่าการนั่งสมาธิภาวนา เป็นการฝึกฝนอบรมจิตใจของตนเอง คนเรานั้นมันไม่เหมือนกัน มีความคิด ความเห็น ประชดต่างมากมายหลายอย่าง ถ้าเราไม่ภาวนาไม่พิจารณาก็ว่ามันเหมือนๆ กัน

คนเรานั้นไม่เหมือนกัน คนบางคนทำไปโดยไม่รู้ ไม่เข้าใจ จึงมีการฝึกฝนอบรมโดยเฉพาะ คือว่า **หัดนั่งขัดสมาธิเพชรให้ได้** เป็นข้อหนึ่ง

ถ้าหากว่า**นั่งขัดสมาธิเพชร** เอาขาซ้ายขึ้นมาทับขาขวา เอาขาขวามาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาขึ้นมาทับมือข้างซ้าย ไม่ได้ก็เรียกว่ายากอยู่ **เราต้องทำให้ได้** เว้นเสียแต่คนแก่คนชราเกินไป

เรายังเด็ก ยังหนุ่ม ยังแข็งแรงอยู่ ต้องทำให้ได้ หัดเป็นการฝึกหัด

กาย แม้จะไม่ได้เอาไปสวรรค์นิพพานก็ตาม เวลาเราฝึกกาย

มันก็เกี่ยวกับการฝึกใจเหมือนกัน เพราะใจคนเรามันมาอยู่ในกาย ในรูปร่างกายนี้

เมื่อกายของเรานั่งสมาธิภาวนา ไม่ได้ไปที่ไหน ในท่าสงบ หลับตา ที่นี้จิตใจมันก็คล้อยตาม เรานึกพุทโธอยู่ ใจเราเพ่งอยู่ในองค์พุทโธ จิตมันก็มาอยู่ในองค์พุทโธ

คืออยู่ที่เราฝึกฝนอบรม ฝึกอย่างไร อบรมอย่างไร มันก็ไปอย่างนั้น **กายกับใจมันอยู่ด้วยกัน** เมื่อกายทำภาวนาอยู่ จิตมันก็ต้องภาวนา รวมกันเข้าก็ **กาย วาจา จิต**

จะรักษาศีลก็กาย วาจา จิต จะนั่งสมาธิภาวนาได้ก็กาย วาจา จิต นั่นเอง จึงจะรู้ได้เข้าใจพร้อม ด้วยตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถ้ากายจะดีเท่าไร ใจเสีย ก็ใช้ไม่ได้ ใจต้องดี มีศรัทธาเลื่อมใสในการปฏิบัติบูชา นั่งสมาธิภาวนา

ดูใจบางคนเกิด เป็นใจเบ้ ใจบ้า วิปริต ผิดมนุษย์ ร้องไห้ น้ำตาไหลไม่ได้เรื่องไม่ได้ราว คือว่าใจมันเสีย ใจบาป ใจบ้า ใจเบ้ ถึงขั้นนั้นก็ทำไม่ได้อีกเหมือนกัน

มนุสฺสปฏิลาโก การเกิดมาเป็นคน เป็นมนุษย์ มีกายดี มีใจดี พร้อมด้วยมีศรัทธาความเชื่อในคุณพระพุทธรเจ้า มีศรัทธาความเชื่อในคุณพระธรรม มีศรัทธาความเชื่อในคุณพระอริยสงฆ์สาวก ว่าพระสาวกของพระพุทธรเจ้า ล้วนแล้วแต่ท่านภาวนาทำความเพียรละกิเลส ไม่ใช่ฆราวาส ผลนิพพาน คีล ทาน มันเป็นไปเอง ไม่ใช่มันไหลไปเองเหมือนน้ำ

จิตใจคนเราจะดีขึ้นมาต้องทำดี เรียกว่า บำเพ็ญทาน รักษาศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ พร้อมด้วยการสดับรับฟังพระธรรมคำสั่งสอน ประพฤติให้ดีทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งจิตทั้งใจ

จึงรวมลงไปได้ว่า พุทโธ อยู่ในดวงใจ บริกรรม พุทโธ

เมื่อบริกรรมพุทโธ จิตก็รวมลงในพุทโธ นั้น คือจิตไม่วุ่นวายภายนอก จิตภาวนาได้ทุกลมหายใจ จิตสร้างคุณงามความดีให้เกิดมีขึ้นอยู่ทุกวันทุกคืน ไม่ได้ทอดธุระ

ถ้าจิตของผู้ใดไม่ภาวนามองไม่เห็นคุณงามความดีที่ตัวประพุดติอยู่ เป็นต้นว่า ออกพรรษาแล้วจิตก็ฟุ้งซ่านรำคาญ ภาวนาอยู่ไม่ได้ จะต้องหอบถูงใหญ่ หอบบาตร หอบไม้ไฟไปปักกลดอยู่ในเมืองอิสานละ อันนี้เรียกว่าจิตฟุ้งซ่านไม่ภาวนา

ดังนั้น เราต้องมั่นใจ อย่าให้มันฟุ้งซ่านออกไปตามอำนาจตัณหา

อันตัณหา ท่านแปลว่า ความอยาก ความอยากได้ อยากดี อยากเป็น อยากมี เกินที่มันเป็นมันมี เกินบุญบารมีที่ตนจะได้ เป็นทุกข์ มันจะนำความทุกข์มาให้ จะมีความร้อนไหม้ในหัวใจไม่จบจิตธรรมาน

บางอาจารย์ท่านว่า จิตใจของคนเรานั้น ถ้ามันไม่สงบระงับไม่ภาวนา เปรียบเหมือนสุนัขเป็นบาดเป็นแผลอยู่ในตัวในหัวของมัน ไปนอนที่ไหนก็ไม่สบาย คือมันมีหนอนไซกินเนื้อหนังของสุนัขอยู่ นั่งนอนที่ไหนก็ไม่ดี มันเป็นทุกข์

เราเรียกว่า **หมาหัวบาด** หมาที่มันเป็นบาดเป็นแผล ไปนอนที่ไหนก็ทุกข์เท่าเท่า

ที่ความคิด ความนึกของเราทุกคน ถ้าคิดไปในทางที่ไม่ดี มันเปรียบเหมือนอย่าง**สุนัขหัวบาด** มันร้อน อยู่ไหนก็ร้อน มันมีเหตุปัจจัยอยู่ในนั้น

ถ้าบาดแผลมันหายดี หมาตัวนั้นจะนอนที่ไหนก็สบาย หลับได้

คนเรา ถ้าตั้งใจอยู่ในทาน ในศีล ภาวนาพุทโธ ไม่ลำบากอยู่ที่นี้ก็ภาวนา ไปที่อื่นก็ภาวนา

ร่างกายสังขารที่เรามายึดมาถือ ว่าตัวเราของเรา จะกำหนดอันใดมันไม่มีอยู่เต็มตัวเรา จะกำหนดว่าร่างกายนี้เป็น**ก้อนอสุภะ** คือ**ไม่งาม** ก็ดูเถาะที่ไหนมันสวยมันงาม ร่างกายที่มีหนังหุ้มอยู่ ถ้ามันมีบาดแผล ถูกมีดบาดเข้าไป เอะละมีเลือดไหลออกมา

ร่างกายของคนเรา ไม่ใช่เหมือนกับที่ตาดูผิวเผินไม่พิจารณา น้ำเลือดน้ำเหลืองเต็มตัวอยู่ตลอดทุกคน ยังมีชีวิตอยู่ก็แสดงถึง**อสุภกรรมฐาน** มีอยู่ ถ้าลองตายเมื่อใดยิ่งน่าใหญ่

ดังนั้น **รุดงค์** ข้อหนึ่ง (ใน ๑๓ ข้อ) พระพุทธเจ้าสอนสาวกในครั้งพุทธกาลว่า **โสสานิกังคะ - อยู่ป่าช้า** เยี่ยมป่าช้า ไปภาวนาในป่าช้า การไปป่าช้านั้น เพื่อจะได้รู้ว่า คนเราที่เกิดมาต้องตาย ถ้าตามธรรมดา ไม่ไปป่าช้าแล้วเห็นได้ยาก ถ้าไปป่าช้าธรรมดาโลก ไม่ใช่ป่าช้าเตาเผาเหมือนสมัยนี้

เวลาคนตายที่บ้านเมือง เขาจะหามกันมา ลากกันมา ใส่รถใส่เกวียน มาเผาในป่าช้า

ที่นี้ถ้ามันเกิดโรคระบาด ตายมาก เภาก็ไม่ทัน ฟังก็ไม่ทัน เขาก็เอามาทิ้งไว้เฉยๆ เมื่อถึงป่าช้าแล้ว ทิ้งไว้อย่างนั้น

สมัยโบราณ อีแร้ง อีกา ยังเยอะ ไม่เหมือนสมัยนี้ อีแร้ง อีกา ก็มาจิกกินซากศพ ถ้าพระกรรมฐาน พระภิกษุ ไปอยู่ในป่าช้า ก็จะได้เห็นบ้างว่า ร่างกายมนุษย์นี้ตายแล้วเป็นอาหารของหมา ของสุนัขบ้าน ของสุนัขป่า เป็นอาหารของอีแร้งอีกามากิน แล้วก็นอกนั้นยังมี กลิ่นเหม็น กลิ่นคาว

ให้เราเห็นว่าตัวคนเราทุกคน **ตัวเราที่แหละ** ก็เหมือนกับที่เขาตายไป คือ คนในโลกนั้นตายอยู่ตลอดเวลา ต้องนึกต้องเจริญให้เห็นว่าอะไรทั้งหมด ไม่ใช่ว่ามันจะมั่นคงถาวรยั่งยืน หรือไม่มีแก่ ไม่มีเจ็บ

ไม่มีไข้ ไม่มีตาย

ไม่มีตายแล้วเป็นอย่างไร ท่านจึงให้กำหนดว่า ร่างกายของตัวเรา ยังมีชีวิตอยู่เป็นอย่างไร เวลามันตายมันเป็นอย่างไร เราจะได้เห็น ถ้าอยู่ป่าช้า ภาวนาในป่าช้า จะเห็นซากศพที่ขึ้นอืด เขียวหมดตัว ก็จะได้เห็น

ถ้าเห็นเข้าแล้ว จิตใจเกิดสลดสังเวชในร่างกายมนุษย์ว่า ไม่ใช่ของมั่นคงถาวรยั่งยืนประการใด เป็นก้อนอสุภกรรมฐาน

บางครั้ง บางสมัย เวลาตายบางคนเป็นโรคควัดโรค **คราวหนึ่ง อยู่โคราช** สามิภรรยาคนหนึ่ง ภรรยาเขาเป็นวัณโรค กินยาอะไรๆ ก็ไม่หาย จนตาย ตายแล้วก็ห้ามไปป่าช้า

ก่อนจะฝังจะเผานั้น เขาก็นิมนต์พระสงฆ์ไปบังสุกุล แล้วสามิก็ขออนุญาตญาติพี่น้องว่า โรคอันนี้มันเป็นอย่างไร เยียวยาพยาบาลหลายปีก็ไม่หาย แกก็จะผ่าดู ทั้งพระเถรเต็ม ดูกันหมด

ผ่าหน้าท้องนี้ปาดขึ้นไปทั้งสองข้าง ตามกระดูกข้างหนึ่ง ข้างซ้าย ขวา และถลกลงไปดูปอด จนถึงวันตายปอดมันหมดไปครึ่งหนึ่ง จึงตาย มันเปื่อย มันเน่า เป็นเลือดเป็นยางเหม็น

หลวงพี่หลวงเถรไปเห็น กลับมาวัดก็บอกว่า จะไม่สึกแล้ว ไม่สึกขาลาเพศ

ได้เห็นกรรมฐาน แต่มันเห็นภายนอก คือไม่เห็นตัวของตัวเอง ไม่ก็วันมันก็คืนมาอย่างเก่า ฟุ้งชานราคาญอย่างเก่า

อานิสงส์ไปเที่ยวป่าช้า หรือประสบการณ์ที่เขาผ่าตัด แต่ไม่แน่ เพราะว่าดูข้างนอกเหมือนกระดูกในโรงพยาบาล หรือตัดไตใส่ฟองเอามาไว้ที่ใดที่หนึ่ง เพื่อได้ดู **แต่มันไม่แน่เท่ากันกับที่เราดูของเราเอง**

ผมเป็นอย่างไร คนเป็นอย่างไร เล็บเป็นอย่างไร หน้งเป็นอย่างไร เนื้อเป็นอย่างไร เอ็นเป็นอย่างไร กระดูก ๓๐๐ ท่อนเป็นอย่างไร ถ้าเรารู้ด้วยตัวของเรา มันเห็นอยู่ตลอดเวลา เพราะมันอยู่ในตัวของคนตลอด

พระพุทธเจ้าท่านให้กำหนด **กายคตาสติกรรมฐาน** อย่าไปหลงรักชอบพอ พอใจกับรูปหญิง รูปชาย ดูให้มันเห็นเป็นของตัวเอง ของร่างกายตัวเองว่า **โสโครกปฏิกุลขนาดไหน** แล้วจิตใจจะให้เห็นทั่วๆ ไป

ที่เราสำคัญผิด คิดว่ามันเป็นของมันคงถาวร จะหายไป จะเห็นแจ่มขึ้นมาในใจของตนได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ที่แท้ก็ไม่ใช่ของดิบของดีของมันคงถาวรประการใด

ชีวิตของคนเราไม่นาน เดียวก็ข่าวว่าคนนั้นตาย คนนี้ตาย ถ้าไปอยู่ป่าช้า เขาก็จะหามศพมาให้เห็น ว่ามันตายจริงนะท่านนะ ถ้าเขาไม่มีเวลาเผา เวลาฝัง เขาก็ทิ้งไว้ นั้น เราไปภาวนาอยู่สามสี่วัน จะเหม็นเน่าคับป่าช้า แผลงวันจะมาตอมกลิ่นหึ่ง

ฉะนั้น เราอย่าสำคัญผิด คิดว่าร่างกายเป็นของสวยงาม ให้เห็นว่าร่างกายของเราก็ตาม ของเขาได้แก่คนอื่น ก็เป็น**กัณโณสุภกรรมฐาน** ดีๆ แต่เราไม่ภาวนา ไม่สงบจิตสงบใจ ก็ให้เห็นไปอีกแง่หนึ่ง **แง่อสุภกรรมฐาน** **แง่ธาตุกรรมฐาน** ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม มันไม่เห็น มันเห็นไปอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น เราต้องให้เห็นว่า ร่างกายนี้เป็นของไม่สะอาด มีประการต่างๆ

ที่นี้ร่างกายสังขารของเราทุกคน ตั้งแต่เกิดมามีความแก่ชราขึ้น เมื่อเจริญขึ้นหมดเขตแล้ว ก็ชำรุดทรุดโทรมไป ลำบาก ในที่สุดก็

ไปถึงซึ่งความตาย เมื่อตายแล้วก็ทิ้งละ เพราะลูกไม่ได้อะไรไป

ถ้าไม่มีใครไปรู้ไปเห็น สมมติว่าไปตายกลางป่า ก็จะเปื้อยเนาผูกพันไปเฉยๆ

เราให้หมากำหนดว่า ร่างกายสังขารนี้มันไม่ทน **อนิจจัง** คือว่าไม่เที่ยง ไม่คงอยู่อย่างนี้ตลอดไป ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

วันนี้ คึนนี้ สบายไม่เจ็บไข้ได้ป่วย วันหน้า เวลาหน้า มันเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาก็ได้ ไม่มีอะไรแน่นอน เอาจริงเอาจังกับรูปนาม กายใจ ไม่ได้

พระพุทธเจ้าท่านให้เจริญ ให้นึกภาวนาให้เห็นมันมีอยู่ แต่เมื่อไม่นึกไม่ภาวนาให้จิตใจสงบระงับ ก็ไม่เห็น เพลินไปตามรูป ตามเสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ เพลิดเพลินไปด้วยการกิน การนอน สนุกเฮฮา ออกพรรษาก็เที่ยวหาเที่ยวเตร่ไปทั่ว

นี่คือมันไม่ภาวนาพิจารณา ดูเมื่อภาวนาดูไม่ใช่ว่ามันจะอยู่ มันพาไป **พากัณโณกรรมฐาน** ไปโน่นไปนี่วนวายไปหมด จิตใจหลงมันพาไปก็ได้แต่ความหลง ความไม่รู้

ทุกครั้งที่ภาวนา ท่านจึงให้รวมจิตรวมใจ สงบระงับ ตั้งมั่นลงไปในจิตใจนี้ให้ได้

คือร่างกายสังขารนี้ มันแสดงบทบาทอยู่ตลอดเวลา มันแสดง ความเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่ทุกเวลา แต่เรามองไม่เห็น

อย่างไร วันหนึ่งๆ จะต้องมียาหรืออาหารหล่อเลี้ยง ถ้าไม่มีอาหารหล่อเลี้ยงก็กระวนกระวาย นั่นก็คือ มันแสดงว่า พยาธิโรคมันมีอยู่ตลอดเวลา

ถ้าร่างกายไม่ได้อาหาร เกิดอดอยากปากหมองขึ้นมา ตายได้

ชีวิตไม่ยืน ไม่ได้บริโภคอาหาร ไม่มีอาหารหล่อเลี้ยงก็ตาย

คนเราอยากแต่ว่าจะได้นั้นได้นี้ไปตามนึก ไม่นึกอะไรมันคงถาวร

คนมั่งมีที่สุด เมื่อตายแล้วก็ทิ้ง คนมียศใหญ่ ยศสูงสุด ถ้าตายแล้วมันก็เท่าๆ กัน ท้าวพระยามหากษัตริย์ รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ทหารสูงสุด ถ้าตายแล้วก็เท่ากันหมด ไม่มีใครดีกว่ากัน เน่าเหม็นเหมือนกันหมด เอาอะไรไปไม่ได้

ต้องนึกต้องเจริญหลายอย่างหลายประการ เพื่อเป็นเครื่องเตือนจิตเตือนใจของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน บางคนก็อย่างหนึ่งเจริญอย่างหนึ่งมันไม่รู้ไม่เห็น บางคนนั้นก็ไปอย่างใดอย่างหนึ่ง มันได้ความรู้ขึ้นมา จิตใจก็ตั้งขึ้นมาทางสมาธิภาวนา

เห็นคนเกิดเป็นทุกข์ ก็เอามาภาวนา จิตใจก็ตั้งขึ้นมา เห็นคนแก่คนชราที่มาพิจารณาว่า เราแก่ชราที่ลำบากอย่างนี้ พาให้จิตใจลุกขึ้นมาภาวนาได้เหมือนกัน

ยิ่งไปเห็นคนตาย เอามาพิจารณาพิจารณา เอ! เราก็คงตาย เมื่อยังไม่ตายไม่ควรรุ่มรวย รีบเร่งภาวนาทุกลมหายใจเข้าออก

เหมือนพระพุทธเจ้าสอนว่า การภาวนานั้น ถ้านึกถึงอะไรเป็น **บริกรรมคาถา** ก็เอาให้มันได้ทุกลมหายใจ จนมีสติ ใจมีสมาธิ ใจมีปัญญา ใจมีวิชาความรู้ เกิดขึ้นในใจของตัวเอง แล้วความรู้แจ้งเห็นจริงในหลักพระพุทธศาสนา ก็เกิดขึ้นที่ใจสงบระงับตั้งมั่นนั้น

ถ้าไม่อย่างนั้น มันก็ไปเรื่อย หลงไปเรื่อย เมื่อมันหลงไปมากมาย โดนภัยอันตรายต่างๆ ได้ ไปรถรถก็คว่ำ ไปเครื่องบินก็เครื่องบินตก ไปรถไฟก็รถไฟตกราง รถไฟคว่ำ ตายเหมือนกัน

มรณกรรมฐาน ที่จะเกิดขึ้นให้แก่คนเรานั้นทุกๆ คน เราต้องนึกเจริญเอาไว้ให้ดี เมื่อมันมาถึงตัวเรา อย่าได้ไปหลงลืมภาวนา ถ้าเราไม่หม่อมเข้ามาเราก็ไม่รู้สึกรู้ว่า จะเป็นคนอื่นโน้นไม่ใช่เรา

เครื่องบินตก คนตาย โอ๊ย! เป็นเรื่องของเครื่องบินโน้น เราไม่ไปตกเครื่องบิน ไม่ตาย มันจะมาถึงเราเมื่อใดเวลาใดได้ทุกเมื่อ อันความตาย นั่งอยู่ดีๆ เกิดลมเกิดแล้งขึ้นมา เอ้อๆ อ้าๆ ก็ตายไป เอาไม่ทัน

ก็เพราะเกิดมาแล้วมันต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องไข้ ต้องตาย อย่างนี้จงเอาสิ่งเหล่านี้แหละมาภาวนาไว้ก่อนจนมันเห็น เห็นแจ้งในจิต จิตก็สงบ จิตก็สบาย ตั้งมั่นไม่หวั่นไหวไปตามรูป เสียง กลิ่น รส ก็ตาม เพราะว่าจิตมันรู้ จิตมันเข้าใจ

แต่ไม่ทำ ไม่ปฏิบัติ มันไม่เกิดความรู้ เกิดแต่ความหลง จิตมันตกต่ำ มันต่ำไปไม่สูงขึ้น ใหม่ๆ ที่ตัวเองก็รู้ว่ามันต่ำลงไป แก้ไม่ได้

ฉะนั้น เราต้องแก้แต่เมื่อยังอยู่ดีสบายดีอย่างนี้แหละ ด้วยการปฏิบัติบูชาภาวนา ตั้งใจระลึก ตั้งใจเจริญอยู่

จะจดจำอะไรไม่ได้มากก็ **พุทโธ** ในใจ ต่อเนื่องในใจ จนจิตใจเย็นสบายลงไป ถ้าไม่อย่างนั้นก็เตือนใจตนเองว่า **“ตายนะ”** เกิดมาแล้วต้องตาย เราต้องตายแน่ๆ

เอาความตายมาเตือนตน เอาความเจ็บไข้ได้ป่วยมาเตือนก็ได้ ถ้านึกบ่อยๆ เจริญบ่อยๆ จิตมันก็สงบตั้งมั่น ก็ได้รับความรู้ความเข้าใจ ถูกต้องขึ้นมา

สิ่งเหล่านี้ ต้องทำ ต้องประกอบ จึงจะเกิดขึ้นมาได้

จึงให้ทุกๆ คน น้อมนำเอาคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ท่านตักเตือนสั่งสอนไว้ มาฝึกมาเจริญจนให้จิตใจมั่นคงนี้ซาบซึ้งตรึงใจ ในธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จิตใจจะได้เย็นสบาย เป็นสุข ไม่ทุกข์ร้อนประการใด

ต้องทำ ต้องปฏิบัติ อยู่ทุกลมหายใจเข้าออก ให้มีสติ สว่าง ให้มีสมาธิ จิตตั้งมั่น ไม่ให้ใจอ่อนแอจนคลอนแคลน ด้วยอำนาจพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ทุกลมหายใจเข้าออก เอาใจของตนให้สงบระงับให้ได้

นี่เป็นอุบายธรรมอันหนึ่ง ได้ตักเตือนเราท่านทั้งหลาย ก็ให้พากันนำไปประพฤติปฏิบัติ ก็คงได้รับความสุขความเจริญ

เอว ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑๕

อุบายแก้ความง่วง

๔ มกราคม ๒๕๓๐

หลังจากอาธานาแล้ว ก็จะให้เราทุกๆ คนที่นั่งอยู่ที่นี้ หัดนั่งสมาธิภาวนาขัดสมาธิเพชรทุกๆ คนเสียก่อน

การนั่งขัดสมาธิเพชร นั้น ให้เอาขาซ้ายขึ้นมาทับขาขวาก่อน จัดแจงที่นั่งของตนให้ได้แล้ว ก็เอาขาขวาขึ้นมาทับขาซ้าย เอามือข้างขวา มาทับมือข้างซ้าย

เดี๋ยว**หลวงปู่**จะนั่งให้ดู แล้วก็นั่งให้ได้ถูกต้อง เพื่อจะได้ไปนั่งภาวนาที่บ้าน คือ อันนี้ขาขวา อันนี้ขาซ้าย เอาขาซ้ายขึ้นมาก่อน ดึงขึ้นมาให้ถึงเหง้าขาขวา ทีนี้ก็เอาขาขวาขึ้นมา ดูตัวเอง เอาขาขึ้นมาทับขาขวาก่อน ขาขวาย่าเพิ่งเข้าไป ขาขวากางออกมาเสียก่อน ดึงขาซ้ายขึ้นมาให้ถึงเหง้าขาขวาก่อน จำวิธีมันไว้

พอ**นั่ง**แล้วก็**หลับตา**เลย คือว่า**เอาจริง** เมื่อเอาขาซ้ายขึ้นมาทับขาขวาแล้วก็เอาขาขวาขึ้นมาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาทับมือข้างซ้าย แล้วก็ตั้งกายให้ตรง ดูตัวของตัวเอง แล้วก็**หลับตา** หลับตาแล้วก็**เงียบ ตั้งใจฟัง**

อันนี้เป็นระเบียบในการนั่งสมาธิภาวนา มีมาตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าของเรา นั่งสมาธิภาวนาได้ร่มไม้โพธิ์ **พระองค์นั่งขัดสมาธิเพชร**

จิตใจของพระองค์จึงเป็นเพชร คือว่ากล้าหาญสามารถสู้กิเลสในจิตใจจนได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

เราทุกคนก็ต้องมีความเคารพนับถือพระพุทธเจ้า คือท่านจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าท่านก็นั่งขัดสมาธิเพชร ทั้งๆ ที่ท่านเป็นท้าวพระยามหากษัตริย์ก็ว่าได้ ท่านยังยอมนั่งขัดสมาธิเพชรใต้ต้นโพธิ์

เราทุกคนก็ให้ฝึกหัด อย่าไปคิดว่านั่งแบบไหนก็ได้ ก็ถูกเหมือนกันแต่ยังผิดอยู่ คือใจคนเราจะต้องเป็นไปตามระเบียบ ระเบียบแบบแผนแห่งการนั่ง การนอน การยืน การเดิน ก็ต้องไปตามระเบียบ ระเบียบของตำราวจทหารก็ต้องมีระเบียบ

ส่วนพระพุทธเจ้านั้น เรียกว่าหาได้ยาก นานที่สุดจึงได้มาอุบัติในโลก พระพุทธเจ้าของเรานี้ได้มาอุบัติบังเกิดในโลกเป็นพระพุทธเจ้านั้น ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย พระองค์บำเพ็ญบารมีมาสี่อสงไขยแสนมหากัป นับว่าเป็นเวลายาวนานจึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ได้สั่งสอนพุทธบริษัทไว้ทั้งมนุษย์และเทวดา อินทร์ พรหม ก็ด้วยบารมีที่พระองค์บำเพ็ญมา

การบำเพ็ญบารมี ๑๐ ประการนั้น ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย หนึ่งในทานบารมี การให้ การบริจาค **สอง ศีลบารมี** บำเพ็ญรักษาศีลทำศีลแปดขึ้นไป **เนกขัมมบารมี** เรียกว่าถือการบวช หรือเราเรียกว่า รักษาศีลอุโบสถก็นับเข้าในเนกขัมมบารมี

ปัญญาบารมี ฝึกหัดตัวเองให้มีปัญญาเฉลียวฉลาด **วิริยบารมี** เราทุกคนทำอะไรต้องมีความพากเพียร เอาจริงเอาจัง **ขันติบารมี** ต้องมีความอดความทน อย่างนั่งขัดสมาธิเพชรนั้น ก็ต้องอาศัยขันติเหมือนกัน ถ้าไม่มีความอดทนก็นั่งไม่ได้ เพราะที่แรกมันต้องขัดแข้งขาข้างนิดหน่อย ก็ให้ถือว่าเป็นธรรมดาของรูปร่างกาย แม้ว่าเราจะไม่ได้นั่งสมาธิแต่มันก็ขัดก็เจ็บอยู่นั่นแหละ

รูปชั้นของคนเรานั้น เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วก็มีความเจริญขึ้น เมื่อเจริญหมดขีด แล้วก็มีความเสื่อมลงไปเป็นธรรมดา อย่าไปยึดไปถือจงหัดนั่งสมาธิเพชรให้ได้

ในบ้านเรือนของเรานั้น ถ้าเราทุกคนก่อนจะหลับจะนอนนั้น เราทำวัตรเช้า-ค่ำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็หัดนั่งขัดสมาธิเพชรนี้ให้ได้ เป็นข้อแรก

เมื่อนั่งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็บริกรรมคำว่า**พุทโธ** หรือ **มรณกรรมฐาน** หรือ **กำหนดลมหายใจเข้าออก** ไม่ให้จิตใจไปที่อื่นได้ แต่ต้องอาศัยการฝึกหัดตัวเองให้เป็นให้จงได้

เราจะไปถือเพียงว่านั่งแบบไหนก็ได้ แบบหลับตา ไม่หลับตาแบบไหนก็ได้ อันนั้นยังไม่สมบูรณ์

ถ้านั่งแบบไหนก็ได้ ทำไม่จิตใจของเราไม่สมบูรณ์ในการปฏิบัติบูชา ในใจของเราเลิกละตัดบ่วงห่วงอาลัยในใจของเราหมดสิ้นหรือยัง ก็ต้องตอบได้ว่า ยังไม่หมดไม่สิ้น

เมื่อยังไม่หมดไม่สิ้น เราต้องปรับปรุงตัวของเราเอง เพราะว่าพุทธศาสนานี้ไม่ใช่เพียงพุทธศาสนาคำพูด พูดได้เท่านั้นยังไม่พอ เราต้องทำได้ปฏิบัติได้ด้วย

การทำกรปฏิบัตินั้น จะต้องเอาจริงเอาจัง ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ ไม่ใช่สักแต่ว่าพูด ต้องตั้งใจบริกรรมภาวนา บทใดข้อใดก็ได้ในสมถกรรมฐาน

ในพุทธศาสนานี้ มี**กรรมฐานอยู่ ๒ ประการ**

สมถกรรมฐานสมาธิภาวนา วิธีการต่างๆ ที่จะให้จิตใจเราสงบระงับตั้งมั่นเป็นสมาธินั้น บริกรรมภาวนา หรือกำหนดบทธรรมข้อใดข้อหนึ่งขึ้นมาในใจของเรา

เอาบทธรรมนั้นมัดจิตใจของเราให้อยู่เป็นดวงหนึ่งดวงเดียวให้ได้ อย่างพระพุทธเจ้าของเรา พระองค์กำหนดลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่า **อานาปานสติกรรมฐาน** เป็นอุบายธรรมให้จิตใจของพระองค์สงบระงับเพิ่มขึ้นสมถกรรมฐาน ในคืนวันเดือนหกเพ็ญ

พระองค์ก็ต่อ **วิปัสสนากรรมฐาน** กำหนดรูป หมายถึงตัวกำหนด **นาม** หมายถึงจิต จนเห็นแจ้งในหลักอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในคืนวันเดือนหกเพ็ญนั่นเอง พระพุทธเจ้าของเราที่ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา

ต่อมาก็สอนสาวกสาวิกาให้ปฏิบัติบูชาภาวนา และคนสมัยนั้นก็เรียกว่าเป็นคนว่าง่ายสอนง่าย ไม่ดื้อไม่ด่าทอ ไม่เถียงถ้อยคำ พระองค์ตรัสอย่างไรก็น้อมจิตใจเชื่อเลื่อมใส

เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ย่อมมีอำนาจปาฏิหาริย์ แล้วก็มีสิ่งที่มนุษย์คนเราไม่มี ได้แก่ รัศมีหกประการ ข้างละวาๆ

อันนี้ก็เป็นที่ทำให้คนเราเลื่อมใสศรัทธา เชื่อได้ว่าเป็นพระพุทธเจ้าจริง ไม่ใช่คนธรรมดาสามัญทั่วไป

อันนั้นก็ยังมีศรัทธาคนสมัยนั้น เทวดา อินทร์ พรหม ไนสมัยนั้น ยอมรับนับถือว่าพระพุทธเจ้าเป็นผู้วิเศษ ยอมรับถือ ยอมรับกราบไหว้บูชา

พระองค์สอนภิกษุสาวกทีละข้อทีละตอน คนสมัยนั้นก็เชื่อ เลื่อมใส เอาไปภาวนาจนทำจิตใจของตนให้สงบระงับ ผู้ตั้งอกตั้งใจจริงๆ ก็ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน เพราะทำจริง ปฏิบัติจริง

ทีนี้เมื่อพระพุทธเจ้าล่วงลับดับขันธเข้าสู่สุสาน ตอนต้นๆ สาวก

ทั้งหลาย นับแต่พระโสดา สกิทาคา อนาคา อรหันตา ก็มีมาก ช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยลำดับ

ทีนี้เป็นธรรมด่าอยู่ มนุษย์ปฤชชนคนเรานั้น เมื่อนานวันนานปี เวลานานเข้า ศรัทธาความเชื่อในพระพุทธเจ้าก็ถอยหลังไป ความเลื่อมใสในพระธรรม เลื่อมใสในพระสงฆ์ ก็ถอยหายไปจากใจเรา

ทีนี้การประพฤติปฏิบัติ ก็มีแต่ความท้อถอย เห็นแก่หลับ แก่นอน เห็นแก่กินแก่นอน เห็นแก่ความสนุกเฮฮาตามประสาโลก เลยมืดมัวไป

แม้จะมีการฟังเทศน์ฟังธรรม แล้วไม่ค่อยสนใจเท่าไรนัก แล้วก็ค่อยๆ ประพฤติปฏิบัติตามด้วย เห็นว่าความสบายดีกว่า คือจะเอาแต่ความสบาย ไม่ได้คิดถึงความจริงมันอยู่ที่ตรงไหน

เราจะทำใจของเราให้สงบระงับตั้งมั่นเป็นสมาธิภาวนานั้น เราจะเอาความชอบใจเราไม่ได้ เราต้องเอาชอบตามพระธรรมพระวินัย สัตถุศาสนาคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงจะเป็นไปเพื่อความสงบระงับตั้งมั่น เป็นสมถกรรมฐาน เป็นวิปัสสนากรรมฐานขึ้นในดวงจิตดวงใจของพุทธบริษัท

เราจะต้องถึงจุดนั้น จึงจะรู้ได้เข้าใจ คือการปฏิบัติบูชาภาวนานั้น จะต้องทำให้ถูกต้องและให้เข้าใจถึงใจจริงๆ ไม่ใช่เพียงแต่ทำไปพอเป็นระเบียบธรรมเนียมเท่านั้น ให้ผู้อื่นเห็นว่าดีบวดี มุ่งไปอีกอย่างไม่ได้ทำใจของตนมุ่งแนวเป็นดวงเดียว

เวลานี้เป็นเวลาเราตั้งใจภาวนา พร้อมกับที่ได้ยินได้ฟัง และอีกอย่างหนึ่ง เวลาเราหลับตา แล้วมักจะมีดวงมวงเหงาหาวนอนเข้ามาทับถม อันนี้ก็ต้องแก้ไขด้วยสติปัญญาของตน

ในเวลาเรานั่งฟังธรรมนั่งภาวนา มั่นง่วนขึ้นมา เราก็ให้คอยระวัง

แก้ไขจิตใจของเราให้มันมีความเบิกบาน ไม่ให้มันริบหรือลงไปเหมือนไฟจะดับ ถ้าจิตใจมันริบหรือลงไป มันง่วงเหงาหาวนอนทับถม

แต่ถ้าเราอยู่ในถิ่นฐานที่อยู่ของเรา บ้านเรือนของเรา ที่วัดที่วาของเรา แล้วมีทางแก้

เมื่อความง่วงเหงาหาวนอนยังเกิดมีขึ้นในตัวในใจของเราแล้ว **ลุกขึ้นเดินจงกรม** ในบ้านก็ได้ เดินกลับไปกลับมาไม่ให้มันนิ่งจนหลับไป อันนี้เป็นอุบายแก้ความง่วงเหงาหาวนอน

ความง่วงเหงาหาวนอนนี้เป็น**ถิ่นมิถุระ** ความครอบงำเหมือนกัน คนเราเมื่อมันง่วงนอนแล้ว ฟังธรรมก็ไม่ได้ยิน แล้วเสียงท่านเทศน์อยู่ก็ไม่ได้ยิน มันหลับไปเสีย จิตมันหลับไหลไป

ถ้าเราเดินจงกรมกลับไปกลับมา ความง่วงมันจะหายไป ถ้าเกิดง่วงขึ้นมา มันจะโดนต้นเสาก็ ต้นไม้ก็หายง่วงไปเหมือนกัน เพราะว่าเดิน ยืน ถ้ายืนนานๆ ผู้ซึ่งเฝ้าทางนอนหน่อย ก็จะหลับในเวลาเย็นนั้น

ในสมัยครั้งพุทธกาล มีพระภิกษุรูปหนึ่ง มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธานุศาสน์ จำลาญาติโยมของท่านมาบวชในศาสนา เป็นภิกษุหนุ่ม

ท่านมุ่งเพื่อความบริสุทธิ์จิตบริสุทธิ์ใจ เพื่อภาวนาทำความเพียรละกิเลส เมื่อบวชมาแล้ว ท่านก็ปฏิบัติภาวนาตามกำลัง แต่ก็สู้กับความง่วงเหงาหาวนอนไม่ได้ **ถ้านั่งแล้วก็หลับ ยืนก็ยังไม่หลับ**

ท่านก็ไม่นั่ง ไม่ยืน เดินเอา เดินจงกรม ปิดกวางทำความสะอาดถนนหนทาง ไม่ให้มีขากหนาม แล้วเดินจากต้นไม้ต้นนี้ไปหาต้นไม้ต้นโน้น

ท่านเดินจงกรมภาวนาพุทโธเรื่อยไป เดินจนกระทั่งเท้าแตก เลือดไหล เดินไม่ได้

นั่นแหละพระแต่ก่อนนั้น เราก็ได้ยินแต่ว่าได้สำเร็จง่ายๆ แต่ว่าองค์ยากมันก็มีอยู่ ท่านเดินจนเท้าแตก คิดดูให้ตีมันนานเท่าไรเท้าจึงแตก ไม่ใช่เดินเพียงทางจงกรมหลายๆ ก็เอาละเท่านี้พอแล้ว

ยังไม่พอ กิเลสมันยังเยอะอยู่ในนั้น

ท่านก็เดินไม่ได้ เมื่อเดินไม่ได้ ท่านก็คิดใหม่ **เอ! มันเดินไม่ได้ทำอะไร เราก็คลานเอาสิ** ท่านว่า **เข้าทั้งสองคลานลงไป** แล้วก็**มือทั้งสองข้าง** **เลยที่นี้ก็เป็นสี่ขา**

ถ้าเป็นสัตว์ก็เป็นสี่เท้าสี่ตีน เดินไป**พุทโธ**เรื่อยไป การทำอย่างนั้นเพื่อไม่ให้จิตมันง่วงเหงาหาวนอน ไม่ให้จิตฟุ้งซ่านไปที่อื่น

ตั้งใจ เรียกว่าเดินจงกรม **คลานเอา** ไม่ยอมหยุดไม่ยอมนอน คลานจนไปสุดทางจงกรมก็กลับมา กลับมาแล้วก็คลานไปอีก ส่วนจิตใจก็แน่วแน่ในบทบาทภาวนาของท่าน มี**พุทโธ พุทโธ** เป็นต้น

เมื่อคลานไปนานเข้า **ไม่รู้ที่รอบก็หน** เข้าก็**แตกอีก** **มือทั้งสองข้างก็แตกเลือดไหล** **คลานไม่ได้**

เมื่อคลานไม่ได้ ท่านคิดอีกว่า **เราก็จะไม่หยุดแค่นี้** ท่านก็นอนขวางทางจงกรม **นอนเอาแต่ไม่ใช้นอนให้หลับ** พอนอนแล้วก็**ลี้กพลิกไป** **พุทโธ** **พลิกไปอย่างนั้นแหละ** **เอาจนสุดทางจงกรมแล้วก็ลี้กกลับมา** **พุทโธเรื่อยอย่างนั้น**

การนอนนี้ เรียกว่าไม่แตกที่ไหน เพราะความหนักมันไม่ถ่วงที่ไหน เสมอกัน **ลี้กไปเท่าไรก็ภาวนา พุทโธ** **เรื่อยไป** แล้วมันก็ไม่แตก ที่มันแตกคือว่ามันหนัก คนเรามันหนักในตัวทุกคนนั้นแหละ ถ้าเราเอนก็ไปหนักที่เท้าสองเท้า ถ้าเราคลานก็ไปหนักที่เข้าสองเข้ามือสองข้าง

ทีนี้เมื่อท่านลี้กเอาละ มันเสมอกภาค **ลี้กเท่าใดๆ** ก็ไม่มีแตก

ได้ **ภาวนาดีขึ้น**ไปโดยลำดับ ท่านก็ไม่ถอยความเพียร ไม่รู้ว่ากี่วันกี่เวลาแล้ว กลิ้งไปก็ภาวนาพุทโธไป

ผลที่สุด สติ ก็มีขึ้น สมาธิก็ตั้งมั่น ปัญญาก็เกิด **ญาณอัน**วิเศษเกิดขึ้นในดวงจิตดวงใจของท่าน **ละกิเลสความโกรธ ความโลภ ความหลง** ในจิตใจของท่านเด็ดขาดลงไป ในกิจกรรมนอกห้องเฝ้า

นี่แหละเราท่านทั้งหลาย ให้เราท่านทั้งหลายมาคิดมานึกมาภาวนาดู แค่ว่าขาดสมาธิเพชรรักก็โหยๆ ครางๆ พระแต่ก่อนเอาจนเท้าแตกก็ไม่ถอย เข้าแตกมือแตกท่านก็ไม่ถอย นอนยาวกลิ้งเฝ้า ไม่ทำถ้อยในการภาวนา เอาจนได้บรรลุมรรคผล เห็นแจ้งพระนิพพานในจิตใจของท่าน อันนี้เป็นเครื่องเตือนใจ ให้เราท่านทั้งหลาย จะได้เริ่มบำเพ็ญภาวนา ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติต่อไปในอนาคตกาลข้างหน้า ไม่เพียงแต่ว่าอยากรู้อยากเห็น อยากได้อย่างนั้นอย่างนี้ ให้สำเร็จอย่างนั้นอย่างนี้ ร้องขอจากเทวดา อินทร์ พรหม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่เราไม่ทำ ไม่ปฏิบัติมันไม่ได้

เราก็ต้องทำเหมือนกับพระองค์นั้น ท่านไม่ใช่ชื่อนอนอยู่เฉยๆ นอนท่านก็กลิ้งไป ภาวนาพุทโธไป

คนเราทุกคน ถ้าทำได้ถึงขนาดนั้นแล้ว มรรค ผล นิพพานนี้ **ดูจะได้บรรลุกันทุกคน**

แต่ที่ไม่เอาไม่ทำ มันก็ไม่ได้อยู่นั่นเองแหละ ว่าเราจะต้องตั้งใจปฏิบัติภาวนา เอาจริงเอาจังเสียที

คือ ว่าโดยย่อก็ว่า ก่อนที่เราจะหลับจะนอนทุกคืนนั้น เราจะต้องกราบพระไหว้พระ ถ้าผู้ใดที่บ่นสาธยายธรรมะข้อใดบทใดสูตรใดได้ ก็เอาไปสวดมนต์ภาวนาเป็นอุบายให้จิตใจเราสงบระงับ เยือกเย็น

สบายลงไปได้

แม้จะเป็นภาษาบาลีไม่รู้ ก็อย่าเข้าใจว่าไม่รู้ ถ้าเราท่องบ่นเสมอจนจดจำได้ **เมื่อชำนาญแล้วจะรู้ในใจ จะรู้ในตัว** คือว่ารู้ความหมาย

ความหมายของพระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ จะเป็นบาลีหรือภาษาใดก็ตาม มีความหมายให้คนเราละความชั่ว ตั้งใจทำความดี ละบาปบำเพ็ญบุญ

จุดมันเมื่ออยู่นี้ เมื่อเราละบาป บำเพ็ญบุญ แม้ในจิตใจท่านให้ **บริกรรมพุทโธ** นึกถึงความเกิดเป็นทุกข์ ความแก่เป็นทุกข์ ความเจ็บไข้เป็นทุกข์ ความตายเป็นทุกข์

สิ่งเหล่านี้ ก็เพื่อจะให้จิตใจนั้นแหละรำลึกดูว่า **อันสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ เราและสัตว์โลกทั้งหลายนั้น ไม่ใช่ว่ามันอยู่เฉยๆ** เกิดมาแล้วมาแก่ชราเป็นธรรมดา

คือว่ามันแกว่งขึ้นเจริญวัยใหญ่โตขึ้นไป เมื่อเจริญวัยใหญ่โตถึงขีดถึงยี่สิบ สามสิบแล้ว มันก็หยุดแค่นั้น ที่นี้มันก็แก่ลง แก่ลงมา อะไรๆ มันก็แก่ สี่สิบก็แก่ไปห้าสิบ ก็แก่ไปหกสิบ หกสิบก็เกษียณแล้ว

ข้าราชการก็เรียกว่า เกษียณ แต่การภาวนาท่านไม่ให้เกษียณ **แก่เท่าไรยิ่งให้ตั้งใจภาวนา**

เพราะอะไร เพราะว่าความแก่ความชรามันไม่ใช่ของดี มันจะเอาความเจ็บไข้ได้ป่วย พยาธิโรคมา รววมในคนแก่

ฉะนั้น คนแก่ ไปมาทางไหนก็ลำบาก จะลุกจะนั่งอะไรก็โหยปวดขาปวดเข่า ไปหาพระก็ขอยา ยาปวดเข่า ยาปวดขา ยาปวดหัว เป็นนั่นเป็นนี่

ขอให้หลวงพ่อกุญชร มั่นปอด แก่ว่างอย่างนั้น โรคภัยไข้เจ็บ เป่าทางนอกนั้นสู้อุบายหัวใจเราไม่ได้ เป่าหัวใจก็คือภาวนาพุทโธในใจ

นึกถึงความเกิดเป็นทุกข์อย่างนี้ๆ นึกถึงความแก่ความชรา เป็นทุกข์อย่างนี้ๆ ความแก่ความชราเป็นทุกข์อย่างไร ดูคนแก่ทางนอก แล้วก็ดูตัวเรา มันขนาดไหน ถ้าแก่กว่านี้ไปมันจะเป็นอย่างไร

เราต้องคิดอ่านและพิจารณา แล้วก็แก้ไขใจของเรา ให้มีความมานะอดทน มีความตั้งใจมั่น อย่าได้หวั่นไหว

คนแก่คนชราบางคนมักจะคิดว่า ข้าพเจ้าแก่แล้ว จะไปวัดก็ไม่ได้ จะนั่งสมาธิภาวนาขัดสมาธิเพชรก็ไม่ได้ เพราะเราแข่งขาของข้าพเจ้ามันแก่แล้ว

เราไม่ได้ถามดูว่า ขามันได้ว่ามันแก่ไหม มันขัดไหม มันเจ็บไหม แข่งขามันว่านั่งขัดสมาธิเพชรไม่ได้แล้ว มันว่าหรือ?

ใครเป็นคนว่า ก็จิตใจ ก็เลสในตัวของเราเป็นคนว่า เป็นผู้ว่า นั่นคือ **กิเลสมาร สังขารมาร** เรามาเชื่อมาทองกับมารกิเลสอันนี้มานานนานกาลแล้ว จึงได้มาเกิด มาแก่ มาเจ็บ มาไข้ มาตาย แล้วจะเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในอนาคตกาลข้างหน้าไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าเราไม่แก้ไขจิตใจของเราในชาติปัจจุบันเดี๋ยวนี้ขณะนี้ ให้เกิดความเชื่อความเลื่อมใสของเราขึ้นมาในใจว่า พระพุทธเจ้ามีจริง ได้มาตรัสรู้แล้วในโลก ดับขันธเข้าสู่สุญญานไปนานแล้ว

อันนั้นเป็นส่วนของท่าน ส่วนพระธรรมวินัย คำสอนของพระองค์ ท่านโปรดไว้สอนไว้ ภายในสี่สิบห้าปีอายุของพระองค์จึงดับขันธเข้าสู่สุญญาน นับจากคราวตรัสรู้มา ส่วนอายุจริงก็แปดสิบปีบริบูรณ์ ก็ดับขันธเข้าสู่สุญญาน

อันนั้นเป็นธรรมดาของรูปร่างกายมนุษย์ ไม่ว่ามนุษย์ยุคไหน ยุคนี้ก็เหมือนกัน เมื่อแก่แล้วไม่มีใครจะอยู่ไปได้

เราต้องรู้เข้าใจทีเดียวว่า คนแก่คนนั้นตายไปแล้ว คนแก่คนนี้ตายไปแล้ว เห็นมัยมันเป็นอย่างนี้แหละ ให้เอามาคิด

ไม่เห็นว่าคุณแก่ไปจนถึงขั้นผมหงอกแล้ว กลับมาเป็นผมดำ เป็นสาวเป็นสาวขึ้นมา มีที่ไหน ไม่มี แก่แล้วก็ตายด้วยกันทั้งนั้น

เป็นพระ ก็หลวงตาองค์นั้นตายไปแล้ว หลวงพี่องค์นั้นตายไปแล้ว มันก็ตายนั้นแหละ

ฉะนั้น เราจะมานั่งนอนใจไม่ได้ คนแก่ก็ให้รีบเร่ง คือว่า แก่ไปแล้วถ้าเราไม่ภาวนา คือมายึดถือว่าเราแก่ ภาวนาไม่ได้ แก่ก็ดูความทุกข์ของแก่นั้นแหละ อะไรมันทุกข์ให้เห็น

เมื่อเราเป็นเด็กเป็นหนุ่ม ฟันเต็มปาก จะขบเคี้ยวอะไรก็ไม่เจ็บปวด เมื่อแก่แล้วมันหลุดออกมาเป็นซี่ๆ นั้นแหละมันแสดงบอกว่าชีวิตของคนเรานั้น มีความแตกดับเป็นธรรมดา

ฟันมันเต็มปากก็หายๆ ไป จนกระทั่งได้ทำฟันปลอมนี้แหละ ให้เราเตือนใจของเราว่า ทุกคนจะต้องลุกขึ้นภาวนา

ทีนี้ผู้ที่ยังหนุ่มแน่นแข็งแรง อายุตั้งแต่เจ็ดขวบ สี่ขวบ ห้าขวบ ขึ้นไป ก็ไม่ให้มาล่ำค้ำถั่วว่าเรายังเด็กยังหนุ่ม ยังเป็นนักเรียน ไม่ภาวนาไม่ได้

เพราะเด็กก็ดี ตายเป็นเหมือนกัน คนเรสมัยนี้ยิ่งตายเร็ว เพราะมีอุบัติเหตุบนถนนมากมาย

ถ้าเราจะถือว่าเราเด็กไม่ภาวนา **พุทธโร พุทธโร** ไม่นั่งขัดสมาธิเพชรก่อนนอนไม่ได้ เดี่ยวก็ไม่ทันเวลา ความแก่มาถึงเข้าก็จะเป็นเหมือนคนแก่ทั้งหลาย

เด็กๆ เล็กๆ ครั้งพุทธกาลนั้น อายุเรียกว่าไม่น่าเชื่อ เจ็ดขวบ

อย่างนี้ ทั้งหญิงทั้งชาย**ภาวนาพุทธ** ละกิเลสความโกรธได้หมด ไม่มี
กิเลสความโกรธ ละกิเลสความโลภในใจได้หมด ไม่มีกิเลสความโลภ
ในใจ ละได้หมด ไม่มีกิเลสความหลงในใจ ละกิเลสความหลงในจิตใน
ใจได้หมด

เป็น**พระโสดา** ละกิเลสได้ ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพต
ปรามาส ได้เด็ดขาด ตั้งแต่อายุได้เจ็ดขวบ

**ทำไมท่านเลิกได้ละได้ เพราะท่านภาวนา ทำจิตใจของท่านให้
สงบระงับ จนรู้จักรู้แจ้งรู้จริงภายในจิตใจ ไม่ใช่เพียงแต่อายุแก่ชรา**

เราแก่ชรามาหลายสิบรอบแล้ว ก็ยังตัดอะไรไม่ได้ อันนี้เราจะ
ไปคิดว่าพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ดีไม่ได้ มันเป็นที่ความตั้งใจ
ของเราทุกคน ไม่ตั้งอกตั้งใจปฏิบัติบูชาเอาจริงเอาจัง คือใจมันปล่อย
ให้กิเลสราคะตัณหาอยู่ในใจ กิเลสโทสะมานอนเป็นเสือโคร่งอยู่ในใจ
กิเลสโมหะ ความมีดีด่ามานอนอยู่ในใจ

ก็เลยเกิดเป็นคนขี้เกียจขี้คร้าน ทำการงานค่อยแต่จะเอาง่ายๆ
ให้หนึ่งสมาธิภาวนาก็ว่าไม่ไหว กินข้าวทำไม่ไหว นอนหลับทำไม่ไหว

เราต้องคิดอ่านพิจารณาความ ดูเรื่องราวของเราให้ดีขึ้น ให้จิต
ใจของเราลุกขึ้นทำงานภาวนาในใจ

อย่าไปเข้าใจว่า พระธรรมวินัยเป็นเรื่องของนักบวช นักบวชมา
จากไหน ก็มาจากลูกชาวบ้านนั่นเอง ลูกชาวบ้านมาบวชอยู่วัด ตั้งอก
ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนปฏิบัติบูชาภาวนา จนได้ธรรมะคำสอน มานั่งสอน
ญาติโยมพี่น้องทั้งหลาย คือท่านหมั่น ขยันขันแข็งไม่ทอดทิ้ง

**เราผู้เป็นญาติโยม ก็ให้พากันตั้งอกตั้งใจ อย่าไปทอดทิ้ง อย่า
ไปคิดว่าหมดวาสนาบารมี หมดบุญแล้ว บุญทำเมื่อใดก็เป็นเมื่อนั้น
ภาวนา เรานั่งสมาธิภาวนาเมื่อใดก็ได้**

ถ้าเรามาพักผ่อน เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็ยอมลงไปว่าข้าพเจ้าไม่สบาย
เอาข้าพเจ้าไปโรงพยาบาลจะได้หายมา มันตายมาก็มี ไม่ใช่มันหายท่า
เดียว คิดดูให้ดี

ถ้าเรารู้สึกนึกคิดได้ว่า เราจะต้องตั้งใจบำเพ็ญทาน รักษาศีล
ภาวนา การภาวนานี้ทำได้ทั่วไป ญาติโยมก็ทำได้ ไม่ต้องเปลืองอัฐเปลือง
สตางค์ที่ไหน

เราตั้งใจนึกน้อมเอาคุณพระรัตนตรัย พระพุทธเจ้าก็ได้ พระธรรม
ก็ได้ พระสงฆ์ก็ได้ แต่ว่า**นึกพุทธ**ในใจ **ธัมโม สังฆโม** ก็อยู่ที่เดียวกัน
แหละ ไม่ได้อยู่ที่อื่น

คือใจของเราเป็นผู้นึกน้อม และมีสติเตือนใจของเราไม่ให้ขาดสติ
ให้มีสติระลึกสอนใจเราอยู่ตลอดเวลา

**นั่งอยู่ที่ภาวนาพุทธในใจ ยืนอยู่ที่ภาวนาพุทธในใจ เดิน
ไปมา ไปไหนก็ให้เดินภาวนาไป ไปรถไปเรือก็ตั้งอกตั้งใจภาวนาเรื่อย
ไป**

**อย่าไปคิดว่า เมื่อรถชนกันแล้วจะภาวนาพุทธ มันไม่ทันแล้ว
เราต้องเอาตั้งแต่บัดนี้เดี๋ยวนี้เป็นต้นไป**

เมื่อเราทุกคนตั้งใจนึกน้อมในใจของเรา ให้คุณพระพุทธเจ้าที่
นอนอยู่ในใจของเรา **พุทธ พุทธ** ทุกลมหายใจเข้าออก

พระพุทธเจ้าสอนไว้ว่า **การภาวนานั้นให้นึกได้ทุกลมหายใจ**
จะนึกข้อใดอุบายใดก็ตาม แล้วก็นึกให้ได้ทุกลมหายใจเข้า สูดลม
หายใจเข้าก็**พุทธ**ทีหนึ่ง สูดลมหายใจเข้ามา ออกไป ก็**พุทธ**เรื่อย
ไป อย่าไปกลัวมันมาก

การเจริญภาวนาของเรานั้นยังไม่มากพอ เท่าที่เราทำมันยังแก้ไข
อะไรไม่ได้ เราจะต้องตั้งใจขึ้นมา คนอื่นไม่ตั้งใจช่างเขา ตัวเราต้องลุก

ขึ้นตั่งอกตั่งใจ บำเพ็ญภาวนา พุทฺโธ ในใจตั่งแต่วันนี้ คึนนี้เป็นตันไป

เมื่อตั่งใจอย่างนี้แหละจึงจะทันการทันเวลา จิตใจของเราจะได้อะไร
มัวลุ่มหลงมัวเมาอยู่ในกิเลสกาม วัตถุกาม ติดข้องพัวพันเวียนว่ายตาย
เกิดอยู่ในโลกอันแสนทรมันดารนี้อยูอย่างนี้

ก็เพราะว่าเราไม่ภาวนา เราส่งจิตส่งใจไปให้โน้น พระสงฆ์องค์
เจ้าที่โน้นที่นั่นภาวนาแทน ให้หลงตาอยู่ที่ถ้ำโน้นภาวนาแทนข้าพเจ้า ข้าพ
เจ้าจะนอนตีพุงอยู่ที่บ้านไม่ภาวนา อย่างนั้นมันใช้ไม่ได้

เราต้องทำเอง ปฏิบัติเอง รู้ไม่รู้ว่าให้ลงมือทำ ให้ลงมือภาวนา
ให้ตั่งอกตั่งใจ ตั่งแต่วันนี้เดี๋ยวนี้เป็นตันไป ไม่ต้องรอพระศรีอาริย์ศรี
เอ็นที่ไหนดละ เราเนี่ยแหละทุกคนลุกขึ้น

ศรีอาริย์เมตไตร ศรี ก็คือ **ศีล** รักษาศีลห้า ศีลแปด **อาริยะ**
ก็ละกิเลส ความโกรธ ความโลภ ความหลงในใจเรา

เมื่อเราทำอย่างนี้ ก็ได้ชื่อว่ามี ความมุ่งหวังเพื่อรอท่าพระศรีอาริย์
ถ้าเราไม่ทำ ไม่บำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา มัวแต่รออยู่ที่หลังอาณอยู่
นั้นแหละ ไม่ไปไหน

ฉะนั้น เราต้องตั่งอกตั่งใจ อยู่มามามีชีวิตหน้าถือตา ยึดตัวถือตน
ยึดว่าเรา รู้ เราหลงอยู่นี้ไม่มีที่สิ้นสุด **พระศรีอาริย์** ก็มาโปรดไม่ทัน

ไม่ทันอย่างไร ก็คนเราเกิดมาแล้ว ความแก่ความชรามันไล่
ติดตามอยู่ตลอดเวลา ความเจ็บไข้ได้ป่วยก็เต็มโรงพยาบาลอยู่ ความ
ตายก็เรียกว่ามันตายอยู่ทุกวัน ทุกชั่วโมง ทุกนาที วินาที ไม่ใช่จะอยู่
ดี สบาย เหมือนผู้มานั่งฟังธรรม

เดี๋ยวนี้ก็มีคนเจ็บไข้ได้ป่วยเต็มโลกก็ว่าได้ แล้วก็มีความแก่ความ
ชรา มีความตายอยู่ทุกชั่วโมง นาที วินาที คนส่วนมากเรียกว่าตายอยู่
ทุกเวลา

เมื่อมันเป็นเช่นนี้ เราจะมานั่งนอนใจไม่ได้

พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าท่าน สอนไว้ตรัสไว้ เทศน์ไว้
ครบทุกส่วนแล้ว ที่ว่าธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี มันมีเต็มอยู่ใน
โลก

ในพุทธศาสนา มีอยู่ในตู้พระธรรม แต่ว่าเมื่อเราไม่ทำไม่ปฏิบัติ
จะไปตีว่าไม่ได้ไม่ได้ มันไม่ดีที่เราต่างหาก เราไม่รักษาศีลต่างหาก เรา
ไม่ทำบุญให้ทานต่างหาก เราไม่นั่งสมาธิภาวนาต่างหาก

กลางคืนมันก็มีสิบสองชั่วโมง กลางวันก็มีสิบสองชั่วโมงเท่าๆ กัน
ชั่วโมงเหล่านี้มันไม่ได้ไปที่ไหน แต่ใจเราไม่ตั้งใจทั้งหมดเวลาไป

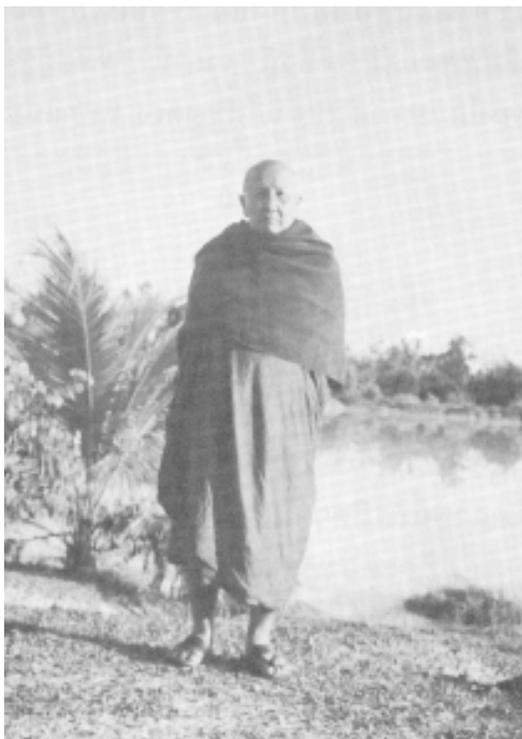
อายุสิบปีหมดไป คิดดูเราได้ภาวนาได้ขนาดไหน อายุยี่สิบปีหมด
ไป เราได้ภาวนาขนาดไหน อายุสามสิบปีหมดไป เราได้นั่งภาวนาขนาด
ไหน อายุสี่สิบ ห้าสิบ หกสิบ เจ็บสิบ ไปนั่นก็ตายเท่านั้นแหละ ตายนั้น
มีอะไร มีแต่แมลงวันตอมปากเท่านั้นแหละ ไม่มีอะไร

ฉะนั้น เราต้องรีบเร่งตั่งอกตั่งใจ ตั่งแต่วันนี้ เดี่ยวนี้ เป็นตัน
ไป เราจะไม่เอ้อเอ้อละล้าละล้งอยู่ เราจะต้องลุกขึ้นยืนหยัดต่อสู้อยู่กับกิเลส
ความโกรธ โลภ หลง มันเป็นเจ้าของบ้านเจ้าเรือนอยู่ในหัวใจนี้

เราต้องตั่งอกตั่งใจภาวนา ให้ภาวนาให้ได้ทุกวันทุกคืน ว่างเวลา
ไหน **รู้สึกเมื่อใดก็นึกถึงคุณพระพุทธเจ้า พุทฺโธ ในใจของเราอยู่เป็น
นิจ ติดต่อกันไป**

คนโน้นไม่ดี คนนี้ไม่ดี ตัดคนโน้นไปตามเรื่อง **ไม่ต้องไปว่าให้
ใคร ว่าให้ใจของเรา ว่าให้ตัวของเรานี้แหละเป็นคนเกียจคร้าน ให้ออ
มั่งง่าย เห็นแก่กินแก่นอน สนุกเสชาตามประสากิเลส ไม่ลุกขึ้นภาวนา**

ฉะนั้น ให้เราทุกๆ คนจงพากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติบูชาภาวนา
 อย่าได้มีความท้อถอย เมื่อว่าเราทำทั้งหลายตั้งอกตั้งใจปฏิบัติบูชาภาวนา
 ไม่ท้อถอยแล้ว ก็จะมีแต่ความสุขความเจริญในทางพุทธศาสนา
 ดังแสดงมาก็สมควรด้วยกาลเวลา
เอว ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑๖

พุทธประวัติ

เทศนาโปรดนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

วันนี้เป็นวันสำคัญวันหนึ่ง คือว่าเป็นวันที่ผู้สำเร็จปริญญาโท
 และเป็นวันที่เราได้มาประชุมสามัคคีกัน

วันนี้การฟังเทศน์ก็จะได้หัดนั่งสมาธิภาวนาไปด้วย เปลี่ยนจาก
 การประนมมือฟังธรรมตามธรรมดา คือในพุทธศาสนานี้ ถ้ามีแต่ว่าการ
 เรียน ไม่ว่าจะทางโลกไม่ว่าทางธรรม **ถ้าเรียนอย่างเดียว ภาคปฏิบัติไม่
 ทำ ก็ไม่เกิดผล**

จึงจำเป็นต้องมีการนั่งสมาธิภาวนา หัดนั่งและฟังธรรมในระยะ
 ที่เทศน์นี้ด้วย

อันการนั่งสมาธิภาวนานั้น มีอยู่ว่า**หัดนั่งขัดสมาธิเพชร**
การนั่งขัดสมาธิเพชรนี้ ถ้าเราสังเกตเวลาไปวัด ไม่ว่าจะวัดใดวัด
 หนึ่ง มีพระพุทธรูปปางหนึ่งให้ชื่อว่า**นั่งขัดสมาธิเพชร** หรือบางแห่งเขา
 ก็เรียกว่า **หลวงพ่เพชร** หรือ **หลวงพ่อเชียงแสน** หลวงพ่อเชียงแสน
 หรือ หลวงพ่อเพชรนั้น องค์ที่อ้วนๆ **ท่านนั่งขัดสมาธิเพชร**

การนั่งขัดสมาธิเพชร ไม่ว่าจะพระพุทธรูปปฏิมากร คนเรา หรือ

พระพุทธเจ้าท่านนั่งขัดสมาธิเพชร เอาขาซ้ายขึ้นมาทับขาขวาก่อน แล้วก็เอาขาขวามาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาทับมือข้างซ้าย ตั้งกายให้เที่ยงตรง แล้วก็ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจนึกบริกรรมภาวนา**พุทโธ**ทุกลม หายใจเข้าไป ทุกลมหายใจออกมา ไม่ให้จิตใจไปที่อื่น รวมจิตรวมใจ

อันนี้เป็นภาคปฏิบัติ คือจะได้เอาไปกำกับ ในการที่ผู้เรียนจบแล้ว จะได้ประกอบกิจกรรมการงานในหน้าที่ที่ตนศึกษามานั้น พร้อมกับการไปไหว้พระสวดมนต์ อยู่บ้านเรือนจะได้ไหว้พระสวดมนต์ นั่งสมาธิภาวนา ขัดสมาธิภาวนา ขัดสมาธิเพชรได้ทุกๆ ค่ำ

ชั่วชีวิตเราท่านทั้งหลาย ที่ได้มาเกิดในโลกนี้ การนั่งขัดสมาธิเพชรนั้น ให้พากันนั่งก่อน คือว่า เอาขาซ้ายขึ้นมาทับขาขวา แล้วก็เอาขาขวามาทับขาซ้าย

แล้วสิ่ง**นี้หลวงปู่**จะสาธิตทำให้ดูด้วย ดูเสียก่อน ถ้านั่งเองอาจจะไม่ถูกต้อง ขาซ้าย หมายถึงมือซ้ายแขนซ้ายเราอยู่ข้างไหน เอาขาซ้ายขึ้นมา เอาขึ้นมาแล้วจับไว้ขาซ้าย เอาขาขวามาทับขาซ้าย

ที่นี้นั่งขัดสมาธิทางรูปร่างกายเสร็จไปแล้ว ก็ให้ตั้งใจว่าเราจะต้องหลับตา คือว่าการฟังธรรมไม่เกี่ยวกับลูกตา ตามีไว้สำหรับเดินทางหรือเคลื่อนไหวไปมาที่ไหน ต้องใช้ตา

เวลานั่งสมาธิขัดสมาธิเพชรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตาไม่เกี่ยวหลับตาได้ หลับตาแล้ว หูนี้เรียกว่า**ฟังธรรม** ฟังเสียง หูคนเราเน้นรับเสียงได้ทุกเสียง เสียงดีก็ได้รับ ไม่เพราะก็ได้รับ เช่นเขาพูดว่าร้ายป้ายสีก็จะต้องได้ยิน

เราจะต้องภาวนา นึก **พุทโธ, พุทโธ ธัมโม สังโฆ** ๓ บทนี้แหละ แล้วก็นึกเอา**พุทโธ** คำเดียว **พุทโธ พุทโธ** ในใจ

ในเวลาึก**พุทโธ** ก็ให้จิตใจเราเพ่งอยู่ที่ได้ยินเสียงคำว่า**พุทโธ**

พุทโธ เป็นชื่อเป็นพระนามของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า จะต้องบำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา มานานสี่อสงไขยบ้าง สี่อสงไขยแสนมหากัป แปดอสงไขยแสนมหากัป สิบหกอสงไขยแสนมหากัป บุญบารมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นก็เต็ม จึงมาเทศน์มาสั่งสอนมนุษย์และเทวดา อินทร์ พรหม ให้ไปสู่สวรรค์เทวโลก พรหมโลก จนนิพพาน อันสถานที่พ้นความเดือดร้อนในโลกทั้งปวง

แล้วก็สอนสาวก สาวิกา ศรัทธาญาติโยมทั้งหลาย ให้ประพฤติในทาน ศีล ภาวนา อย่างเราท่านทั้งหลายที่บำเพ็ญมา เคยใส่บาตรทำบุญ อย่างไรก็ตามเราได้รับบริจาค เราได้ทำอันนั้นแหละเรียกว่า การได้**ทำทานบารมี**

ศีลบารมี ก็คือรักษาศีลห้าข้อเป็นต้น คือท่านให้เว้นจากการฆ่าสัตว์ ฆ่าคน เว้นจากลักขโมยข้าวของผู้อื่น เว้นจากการประพฤติผิดในกาม เว้นจากมุสวาท เว้นจากการดื่มกินสุรา เมรัย กัญชา ยาฝิ่น เฮโรอีน เลิกหมดแหละเหล่านี้ เรียกว่านี่เป็น**ศีลห้า**

เมื่อผู้รักษาศีลห้านี้ได้ เรียกว่ามี**มนุษยธรรม มีธรรมอันเป็นมนุษย**

ไม่ใช่สัตว์สิ่งเดรัจฉานจะทำได้ มีเฉพาะคนเรา หรือเทวดา อินทร์ พรหม เท่านั้น จะรักษาศีลห้าได้ ถ้าตกเป็น**อบายภูมิ** เสร็จสรรพ สิ่งเดรัจฉานแล้ว รักษาไม่ได้

บัดนี้ เราทุกคนก็ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้พบพุทธศาสนา มีชีวิตชีวาของเรามาถึงวันเวลานี้ ก็มากพอสมควรแล้ว ว่าสิบปี ยี่สิบปี สามสิบปี สี่สิบปี นับว่าเป็นบุญอันหนึ่งที่ชีวิตคนเราเย็นยาวคราวไกลมาได้ขนาดนี้

จะได้จดจำเอาธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเข้าไปไว้ในดวงใจ แล้วจะได้นึกน้อมเอาพุทธคุณเป็นอารมณ์

พุทธโธ พุทธโธ นั้น อันพระพุทธเจ้าของเราที่มาตรัสรู้แต่บัดนี้ รูปชั้นร่างกายของท่านได้ดับขันธเข้าสู่สุญญานไปแล้ว แต่ยังเหลืออยู่ พระธรรมพระวินัย สัตถุศาสนาคำสอนของพระพุทธเจ้าท่าน ยังประดิษฐานไว้ในโลกเรานี้ต่อจากพระองค์ดับขันธเข้าสู่สุญญานไปแล้วนั้น ห้าพันปี

ที่เราับพุทธศักราชสองพันห้าร้อยสามสิบเอ็ดปีนั้นมาก็เพิ่งได้สองพันห้าร้อยกว่าปี ห้าร้อยสามสิบเอ็ดปี นับว่าเราอยู่กึ่งกลางพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า

ชื่อว่าเราทุกคนก็ชื่อว่าเป็นผู้มีบุญ ยังอยู่ในศาสนาของพระองค์

อันพระพุทธเจ้านั้น ท่านบำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา มาเป็น สี่อสงไขยแสนมหากัปนั้น คนเราสมัยนี้มักจะสงสัยถามเสมอว่า อันกัปๆ กัลป์ๆ นั้น มันมากน้อยเท่าใด

เรื่องกัปกัลป์นั้นนาน เรานับวันคืนเดือนปีนี่เรียกว่านับไม่ไหว ท่านก็รวมว่าได้สี่อสงไขยแสนมหากัป

อันคำว่า **มหากัป** เรียกว่า **กัปใหญ่** เพราะไม่มีที่จะเปรียบ ในบางคัมภีร์ท่านก็ว่า ภูเขาลูกหนึ่ง ร้อยปีจึงเอาผ้าที่มันหนวลมากกว่าดักที่หนึ่ง จนภูเขาลูกใหญ่นั้นราบเป็นแผ่นดิน ท่านให้ชื่อกัปๆ กัลป์ๆ

อันนี้มันเป็นเพียงเปรียบเทียบ หมายความว่า **มันนาน** นั่นเอง หรือว่าเท่ากับว่าแผ่นดินที่เราท่านทั้งหลายมาเกิดมาอยู่อาศัย มาว่าเรียน อยู่ที่นี่ เรียกว่าแผ่นดิน ผืนแผ่นดินนี้แหละ เรียกว่า เป็นเวลายาวนาน

คำว่า กัป ว่า กัลป์ แผ่นดินที่เราอาศัยอยู่นานไป ก็ถึงขั้นเกิดไฟไหม้ลมพัดอันตรธานไป เกิดตั้งขึ้นมาใหม่ แต่เวลานี้มันยังไม่ถึงขั้นนั้น

ก็เรียกว่านับเข้าประมาณดูว่า กัปๆ กัลป์ๆ ที่ท่านว่าไว้ั้น **ประมาณแผ่นดินใหญ่โตมโหฬาร ทั้งดิน น้ำ มหาสมุทร ทะเล นี้แหละ** กว่าจะ **หมดสิ้นไปคราวหนึ่งๆ ให้ชื่อกัปๆ กัลป์ๆ เรียกว่าเป็นเวลายาวนาน**

เมื่อพระพุทธเจ้าตั้งใจบำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา จิตใจไม่ห่อถอย ทำได้ทุกภพทุกชาติ จนได้สี่อสงไขยแสนมหากัป จึงได้มาตรัสรู้ มาเกิดที่ประเทศอินเดีย เมืองแขก ใกล้เขาคีฬมาลัย

เมืองแขกนั้นเรียกว่าเป็นแผ่นดินใหญ่ ภูเขาก็ใหญ่ ดอยก็ใหญ่ คำว่ารวมในโลกแล้ว **เขาคีฬมาลัย**เรียกว่าสูงที่สุดในโลก ไม่มีเขาใดที่สูงกว่า ข้างบนโน้นฤดูนี้เป็นหิมะขาวโพลน

นั่นแหละเป็นเมืองพระพุทธเจ้าอุบัติบังเกิด เมื่อพระองค์เกิดมา ประสูติในโลกนี้ก็เดือนหกเพ็ญ พระจันทร์เต็มดวง ประสูติวันนั้นที่**ลุมพินี**

เมื่อพระองค์เจริญวัยใหญ่โตมา จนอายุได้ยี่สิบเก้าปี อายุยี่สิบเก้าปีนี่เรียกว่าเป็นคนใหญ่แล้ว จึงได้เกิดมีศรัทธาออกบรพชารบวช เป็น**พระฤๅษี**ตนหนึ่ง

เมื่อพระองค์เสด็จออกบรพชารบวชแล้ว ก็อยู่ในแถบเขาคีฬมาลัย ภาวนามุ่งเพื่อให้ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

การบำเพ็ญโพธิญาณของพระองค์นั้น เรียกว่า**เต็มแล้ว** ได้สี่อสงไขยแสนมหากัป แต่ก็ยังตรัสรู้ไม่ได้

ตอนใกล้ก่อนจะตรัสรู้นั้น พระองค์ก็เสด็จลงมาจากเขาคีฬมาลัย ผ่านลงมาภาคกลางอินเดีย ผ่าน**กรุงราชคฤห์**

ตอนผ่านกรุงราชคฤห์นั้น เป็นเมือง**พระเจ้าพิมพิสาร** เป็นพระเจ้าแผ่นดินครองกรุงราชคฤห์

คำว่า**ราชคฤห์**นั้น เป็นเมืองเป็นภูเขาล้อมรอบ เมืองราชคฤห์มีทางเข้าทางเดียว เป็นการป้องกันข้าศึกศัตรูในตัว

เมื่อผ่านมาถึง**กรุงราชคฤห์**นั้น ก็มีเหตุที่คนชาวเมืองนั้น ยังไม่เคยเห็นบุรุษที่บำเพ็ญบารมีเป็นพระพุทธรูปเจ้ามาผ่าน เพราะว่าผู้มีบุญได้ทำบุญมาถือสงฆ์ไสยแสนมหากัปนั้น ไม่ว่ามือเท้าร่างกาย สังขารอันใด พุดง่ายๆ ก็เรียกว่า สวยสดงดงามเป็นบุรุษลักษณะไม่มีที่ไหนจะติได้

พระองค์มักโปรดสัตว์ บิณฑบาต คือว่าพระองค์เสียสละทุกอย่างแล้วมุ่งหวังเพื่อจะให้ได้เป็นพระพุทธรูปเจ้า ช่วยโปรดสอนมนุษย์เทวดา

ชาวกรุงราชคฤห์เห็นเข้าตกตะลึงพริ้งเพริด ไม่รู้ว่าจะเป็นคนมนุษย์หรือเป็นเทวดา ไม่เคยเห็นคนอย่างนี้ผ่านมาที่กรุงราชคฤห์นี้ จึงได้ไปทูลพระเจ้าพิมพิสาร

พระเจ้าพิมพิสารท่านเป็นพระมหากษัตริย์ ย่อมมีความรู้ว่าคนทั้งหลาย พระองค์ก็สั่งให้ราชบุรุษของท่านว่า ให้ไปตามดู ถ้าเป็นมนุษย์เมื่อท่านได้อาหารบิณฑบาตแล้ว ก็ไปนั่งฉันที่ใดที่หนึ่งแหละ ถ้าเป็นเทวดาก็จะหายไป

อันนั้นเป็นเทวดา ถ้าเป็นมนุษย์เป็นคนแล้ว จะต้องนั่งจะต้องฉันบิณฑบาต ถ้าไม่ฉันก็อยู่ไม่ได้

ราชบุรุษก็ไปตามดูห่างๆ เมื่อพระองค์ได้อาหารบิณฑบาตแล้ว ก็ออกนอกเมืองมา

ในใกล้กรุงราชคฤห์นั้น มีโป่งน้ำร้อนเรียกว่า**ตโปธาราม** มีน้ำอุ่น น้ำร้อน ไหลลงจากภูเขา เหมือนเมืองเชียงใหม่เราก็มีหลายที่ อำเภอสันกำแพงก็มี อำเภอฝางก็มี เรียกว่า**โป่งน้ำร้อน** เป็นน้ำถ่านแรมันจึงอุ่นจึงร้อน

พระองค์จึงเสวยอาหารฉันอาหารบิณฑบาตที่นั่นอยู่

เขาก็ไปทูลพระเจ้าพิมพิสารว่า ท่านคงเป็นคนแน่ เดียวนี้ฉันฉัน

บิณฑบาตอยู่

พระเจ้าพิมพิสารรู้ข่าวก็เสด็จมา คงจะมารอที่นั่นแหละ คนสมัยนั้นไม่มีรถยนต์เหมือนคนเราสมัยนี้ ขี่รถมาเอา พอมาถึงก็กราบไหว้พระพุทธรูปของเรา

แต่เวลานั้นพระพุทธรูปยังไม่ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปเจ้า ยังเป็น**พระฤๅษี**คนหนึ่งอยู่ **พระเจ้าพิมพิสาร**จึงตรัสถามว่า ท่านมาจากไหน อยู่บ้านใดเมืองใดจึงมาถึงที่นี่

พระพุทธรูปของเราจึงตรัสตอบว่า ดูกรมทาบพิตร อาตมามาจาก**กรุงกบิลพัสดุ์**

พอกล่าวถึง**กรุงกบิลพัสดุ์**เท่านั้นแหละ **พระเจ้าพิมพิสาร**ก็รู้ คือว่าคนสมัยก่อนโน้น แม้ว่าไกลจะไม่ได้พบเห็นกันก็ตาม ถ้ามีลูกชาย พ่อแม่ท่านผูกเป็นมิตรเป็นสหายกันได้

พระเจ้าพิมพิสาร ท่านก็รู้ว่า เป็นสหายกัน ว่า เป็น**สิทธิ์ตะราชกุมาร**นั้นหรือ ถูกแล้ว ถ้าอย่างนั้นก็**เป็นพระสหายกัน** ขอนิมนต์ให้อยู่ที่**กรุงราชคฤห์**ด้วยกัน มิตรสหายนี้นานๆ จึงจะได้มาพบกันได้ แต่ละบุคคล

พระองค์ก็ตรัสตอบว่า เราไม่เอาแล้ว เราเสียสละแล้วบ้านเรือนไม่เอาอะไรแล้ว ตั้งใจประพฤติปฏิบัติเพื่อให้บรรลุพระโพธิญาณ ตรัสรู้เป็นพระพุทธรูปเจ้า เพื่อได้เข้าสู่นิพพานโปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลาย ท่านว่าอย่างนั้น

พระเจ้าพิมพิสาร เมื่อได้รับทราบอย่างนั้น ก็เลยที่แรกว่าจะให้อยู่ จะแบ่งเมืองให้ครึ่งหนึ่ง ไม่ให้ทุกซีให้ร้อน สหายมากก็ขอให้อยู่ด้วย พระองค์ไม่เอาแล้ว ตั้งใจประพฤติปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป็นพระพุทธรูปเจ้า

เมื่อพระเจ้าพิมพิสารได้ฟังอย่างนั้น จึงได้กราบทูลว่า ถ้าหากว่า

พระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ขอนิมนต์มาโปรดข้าพเจ้าด้วย
พระพุทธเจ้าก็รับ ถ้าได้ตรัสรู้แล้วก็จะมาโปรด

หลังจากนั้นแล้ว พระองค์ก็ได้เดินทางจาก**กรุงราชคฤห์** ไปถึง
จังหวัดพุทธคยา ที่มีต้นไม้ศรีมหาโพธิ์ ต้นไม้โพธิ์อยู่นั้นแหละ ระยะ
ทางประมาณหกสิบกิโล เจ็ดสิบกิโล แปดสิบกิโล

เมื่อพระองค์ไปถึงเมืองนั้น สมัยนั้นเรียกว่า **จังหวัดพุทธคยา**
พระองค์ไปถึงต้นไม้อะไรที่เราได้นับถือต้นไม้อะไรว่าเป็นต้นไม้อุทฺถมุล ที่พระ
พุทธเจ้าตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ก็ไปถึงต้นไม้นั้นอยู่ริมฝั่ง**แม่น้ำเนรัญชรา**

คนเขานั้นมีแต่ใช้น้ำไม้อ้อยทรายขึ้น น้ำมันอยู่ใต้ทราย ถ้าขุด
ลงไปก็มีน้ำ แต่ทรายมันถมตลิ่งน้ำเหลือเพียงวาเดียวเท่านั้นแหละ นอก
นั้นทรายทั้งนั้น

เมื่อพระองค์มาถึงที่นั่น ได้เห็นต้นไม้อะไรโพธิ์นั้น ก็เกิดศรัทธา
ว่าต้นไม้นี้สวยงาม ตามตำนานกล่าวไว้ว่า ต้นไม้นั้นเกิดปีเดียวกับ
พระพุทธเจ้าของเรา พระพุทธเจ้าของเราอายุได้ ๓๕ ปี ต้นไม้อะไรนั้นก็
๓๕ ปี กำลังมีกิ่งก้านใบสาขาสวยงาม ยังไม่เป็นต้นไม้แก่

เมื่อพระองค์มาพบเห็นแล้ว ก็ตั้งใจขึ้นมาว่า เราจะเอาที่นี่แหละ
เป็นที่ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณให้ได้จริงๆ พร้อมด้วยเหตุการณ์
หลายอย่าง ต้นไม้นั้นนั้นก็เกิดปีเดียวกับพระพุทธเจ้า และวันนั้นคือนั้น
ก็เป็นวันจันทร์เดือนหกเพ็ญ ค็นพระจันทร์เต็มดวง เรียกว่าพร้อมหลาย
อย่าง

เมื่อพร้อมแล้วก็ตามพระองค์ก็มารำลึกว่า ทำไมหนอบุญเรามีเรา
ก็บำเพ็ญมาสั่งขอยุสเสนมหาทป ก็ยังตรัสรู้ไม่ได้ มีเหตุผลกลไกอัน
ใด หรือบารมีข้อใดสิ่งใดยังขาดตกบกพร่องอยู่หรือไม่

พอพระองค์รำลึกอย่างนั้น ก็ได้รับความขึ้นมาในน้ำพระทัยพระ
พุทธเจ้า เป็นอุบายธรรมว่า

**อันมาเกิดในโลก จะมาตัดกิเลสความโกรธ ตัดกิเลสความโลภ
ตัดกิเลสความหลง กิเลสราคะโทสะโมหะนี้ ไม่ใช่ของจะตัดได้ง่าย
เพราะเคยอยู่อาศัยกับกิเลสอันนี้มาเป็นอนาถชาติ อนาถชาติแล้วนับไม่
ถ้วน จะตัดเอาตัดๆ ไม่ได้ ต้องเอาชีวิตแลก**

ว่าอย่างนั้น พอได้รับความว่า **เอาชีวิตแลก** พระองค์ก็ตั้งใจ **นั่ง
ขัดสมาธิเพชร** นี่แหละเรียกว่าเอาชีวิตแลก

พระองค์นั่งขัดสมาธิเพชร ผินหลังให้ต้นไม้อะไร ผินหน้าไปทาง
ทิศตะวันออก นั่งขัดสมาธิเพชร เอาขาซ้ายขึ้นมาทับขาขวา แล้วก็เอา
ขาขวามาทับขาซ้าย เอามือข้างขวาวางทับมือข้างซ้าย ตั้งพระวรกาย
ให้เที่ยงตรง กลับตามาวานาธิษฐานลงไปว่า

**การนั่งสมาธิภาวนาของเราคราวนี้ จะเป็นครั้งสุดท้าย ถ้าหากว่า
ใจของพระองค์ย่อหย่อนทอดยอยอยู่ ตรัสรู้ไม่ได้ ไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า
เราก็ไม่ลุกไปจากที่นี่เป็นอันขาด จะไม่ไปแสวงหาอาหารบิณฑบาตมา
เลี้ยงชีวิตอีกต่อไป**

วันเสียแต่ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า จึงจะยอมเสวยอาหาร เมื่อ
พระองค์ตั้งใจอย่างนี้เต็มที่แล้ว เรียกว่าไม่ทอดยอย มีจิตใจอันตั้งมั่นลง
ไปจริงๆ ว่า แม้ชีวิตเลือดเนื้อเชื้อไขจะเหือดแห้งไป เหลือแต่หนังหุ้ม
กระดูกก็ตามที เราจะไม่ลุกจากที่นี่เป็นอันขาด ยอมตายในที่นี้ลูกเดียว

เมื่อพระองค์ตั้งใจอย่างนี้แล้ว ก็พาให้พลังจิตใจของพระองค์กล้า
หาญ สามารถอาจหาญเต็มที่ เรียกว่าจิตใจลุกขึ้นภาวนา ตายเป็นตาย
ไม่ยอมเคลื่อนไหวไปมาในทีเดียว

พอจิตใจตั้งอย่างนั้น พระองค์ก็มารำลึกว่า **เอาอุบายใดหนอ ภาวนา** พอพระองค์รวมจิตใจชนิดหนึ่งก็ได้ความว่า **อาณาปานสติ** ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก

คนเราทุกคนมีลมหายใจเข้าออก แม้เราท่านทั้งหลายทุกคนที่มา นั่งฟังธรรมนี้ ก็มีลมหายใจเข้าออก พระองค์ก็มีลมหายใจเข้าออกเหมือนพวกเรา

ท่านว่า ก็กำหนดลมหายใจเข้าออกซิ ชีวิตของคนเรายังอยู่ก็ เพราะว่ายังมีลมเข้าลมออก ท่านก็เอาลมออกนี่แหละเป็นอุบายภาวนา เอามามัดจิตใจพระองค์ ไม่ให้ส่งสายลุ่มหลงไปสู่ฆราวาสญาติโยมภายนอก สละลงไปเหลือแต่ลมหายใจเข้าออก

อันนี้เป็นลมเข้า ท่านก็กำหนดรู้ด้วยมีสติ ความระลึกได้ สูดลมเข้ามานั้นเป็นลมเข้า ลมมันมีหน้าที่เข้าออก **ธาตุลม**นั้นไปเลี้ยงร่างกายของคนเรา ของพระองค์ ให้มีชีวิตชีวาอยู่ ถ้าหมดลมหายใจเมื่อใดเวลาใด คนเราทุกคนก็ย่อมตาย

เมื่อกำหนดถึง**มรณะ** คือความตาย อาจตายได้ทุกลมหายใจเข้า ตายได้ทุกลมหายใจออก แล้วพระพุทธเจ้าของเราก็ได้**มรณกรรมฐาน** อุบายธรรมเกิดขึ้นในใจ ว่า

นามรูป อนิจจัง นามรูป ทุกขัง นามรูป อนตตา

นามและรูปไม่เที่ยง นามและรูปเป็นทุกข์ นามและรูปไม่ใช่ตัวตนของเรา

สัพเพ สขารา อนิจจา สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง

สัพเพ ธมมา อนตตา ติ ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่ตัวตนของเรา ดังนี้

เมื่อพระองค์กำหนด**มรณกรรมฐาน**แล้ว จิตใจของพระองค์ก็สงบระงับ เวียงสัจดับหนึ่ง เป็นสบาย จนกำหนดหลัก**อนิจจัง ทุกขัง อนตตา** แจ่มชัดเจนในจิตใจของพระองค์ พระวรกายของพระองค์

ในคืนวันนั้นพระองค์ก็ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นศาสตราจารย์สัมมาสัมพุทธเจ้า ได้อุบัติบังเกิดขึ้นแล้วในโลก เรียกว่าได้ตัดกิเลสราคะ โทสะ โมหะ ในจิตใจในใจของพระองค์ท่าน ให้ขาดสะบั้นหุ่นเหล็ก

จิตใจของพระองค์ก็แจ่มขึ้น ความทุกข์ความเดือดร้อน เรียกว่า**รู้แจ้งพระนิพพาน** ไม่ยึดมั่นถือมั่นในหน้าในตา ในตัวในตน ในสัตว์ในบุคคล ในอะไรต่อมิอะไรพระองค์ไม่เกี่ยว

จิตใจก็เรียกว่าตัดกิเลสได้ขาด ได้ตรัสรู้แนวแน่มั่นคง ไม่มีการกำเริบเสิบสาน ชื่อว่าพระพุทธเจ้าได้อุบัติขึ้นมาในโลกแล้ว

มนุษย์และเทวดาในสมัยนั้น ก็ฟังธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน เมื่อฟังแล้วก็ทำจิตใจตามพระองค์ จิตใจก็สงบระงับ เมื่อจิตใจสงบระงับ ก็เห็นแจ้งในหลัก**อนิจจัง** คือว่า **รูป** หมายถึงตัว **นาม** หมายถึงจิต ความตื่นร่นวุ่นวายทั้งหลายแหล่ เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

จิตใจของสาวกทั้งหลายก็ได้บรรลุธรรมในพุทธศาสนา ทั้งหญิงทั้งชาย ทั้งคฤหัสถ์ และนักบวช เรียกว่า ได้บรรลุคุณธรรมเป็น**พระโสดา เป็นพระสกิทาคา เป็นพระอนาคา เป็นพระอรหันตชีณาสพจบพรหมจรรย์**

เป็นอันว่ามนุษย์สมัยนั้น ความเร่าร้อนด้วยกิเลสโทสะ โลภะ โมหะ เหมือนพวกเราทั้งหลายไม่มีแล้ว เรียกว่าพ้นทุกข์ พ้นทุกข์พ้นร้อนในหัวใจ ส่วนร่างกายสังขารนั้นก็เป็นไปตามธาตุสี่ ันธ์ห้า อายตนะ

ทั้งหลาย

ต่อมาก็โปรด**ปัญจวัคคีย์** ฤษีทั้งหลาย ให้พ้นทุกข์พ้นภัยไป แล้วก็สอนให้ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งห้าองค์ พระพุทธเจ้าของเราที่เสด็จไปด้วยพระองค์เอง โปรดเวไนยสัตว์ทั้งหลายให้ได้ความพ้นทุกข์พ้นร้อน บัดนี้ เราทำทั้งหลาย ได้มาประชุมฟังแล้ว ก็ให้เราจดจำธรรมะคำสั่งสอนนี้ให้ได้

เมื่อจดจำได้แล้ว ก็ให้นำไปฝึกสอนจิตใจของเราให้ได้สงบระงับ เยือกเย็น สบาย ไม่ต้องกังวลอะไร นอกจากภาวนา**พุทโธ**ในใจ

ภาวนามองให้เห็นว่า **มรณ เม ภวิสฺสตี** เราจะต้องตายภายในร้อยปี ภายในร้อยปี ทุกคนส่วนมากก็ตายในร้อยปี ไม่มีใครเลยร้อยปีไปได้ ถ้าจะมีก็ไม่พ้นจากความตาย

มรณกรรมฐานนี้ มีมานานก่อนพระพุทธเจ้าได้มาตรัสรู้ คนเราก็เกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่อย่างนี้แหละ

พระพุทธองค์ดับขันธเข้าสู่ฌานมานานสองพันห้าร้อยสามสิบเอ็ดปี ปีนี้ มนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย ก็เกิดตายอยู่อย่างนี้

เราทุกคน ให้พากันตั้งอกตั้งใจบำเพ็ญทาน รักษาศีลห้า ศีลแปด เจริญภาวนา แล้วจิตใจเราจะได้รับความสงบสุข เยือกเย็น จนเกิดปัญญาญาณ รู้แจ้งเห็นจริง ละกิเลส ตัดกิเลสความโกรธ ความโลภ ความหลง ให้เบาบางหมดสิ้นไป ทุกคนก็จะมีความสุขกายสบายใจ

เมื่อจิตใจสงบระงับเย็นสบาย ความทุกข์เร่าร้อนอันใดที่มีอยู่ ก็จะหายอันตรายกันไปโดยลำดับ จิตใจก็จะได้เกิดธรรมปีติ มีความยินดีในธรรม มีความปีติในการทำบุญให้ทาน ก็จะได้ทำบุญให้ทานเต็มที่

ปีติในการที่รักษาศีล เราก็จะได้รักษาศีลห้า ศีลแปด ของเรา ให้เต็มที่

เมื่อเรามาบำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา ทำให้สงบระงับทุกคืนๆ ไป จิตใจเราที่เฝ้าหมองขุนมัวต่างๆ ก็จะเป็นจิตใจใสสะอาด ไม่วุ่นวายภายนอกประการใด

ฉะนั้น พวกเราทุกคน ให้พากัน**มนสิการ** กำหนดคำว่า**พุทโธ**เป็นที่พึ่ง นั่งที่ไหนก็นึก**พุทโธ**ได้ ยืนอยู่ก็นึก**พุทโธ**ในใจได้ เดินไปมาที่ไหน ไปรถไปรา ก็ภาวนา**พุทโธ**เรื่อยไป ภัยอันตรายก็จะแคล้วคลาดจากบุคคลผู้นั้น

ผู้นั้นต้องการปรารถนาสิ่งใดในโลกนี้ อยากจะมีทรัพย์สินเงินทอง วัตถุข้าวของอันใด ถ้าบุญกุศลตนทำมาก็จะค่อยสำเร็จลุล่วงไปตามความปรารถนาทุกประการ

ดังแสดงมาก็สมควรแก่กาลเวลา **เอว** ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑๗

รู้เท่ากองสังขาร

๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๒

ต่อแต่นี้ไป เป็นอุบายฟังธรรมและปฏิบัติธรรมะด้วย ได้แก่ การนั่งขัดสมาธิเพชร นั่งสมาธิ

การนั่งสมาธินี้แสดงการเป็นอรหันต์ เพื่อจะต่อสู้กิเลสในหัวใจของตนๆ ทุกคน เพราะว่าคนเราและสัตว์โลกทั้งหลายนั้น เป็นผู้ที่มีจิตใจพ่ายแพ้ต่อกิเลสมาร สังขารมาร พ่ายแพ้ต่อกิเลสราคะ โทสะ โมหะ มาด้วยกันทั้งนั้น จึงได้เวียนว่ายตายเกิดในโลกนี้ไม่จบไม่สิ้นสักที

ความจริงโลกนี้ก็โดยย่อ ถ้ามี **ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ, รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์** ก็มีเรื่องอยู่แค่นี้แหละตั้งแต่เกิดจนแก่ ตั้งแต่แก่จนตาย ตายแล้วก็กลับมาเอาตา **หู จมูก ลิ้น กาย ใจ** อย่างเก่านั้นแหละ จึงชื่อว่าเป็นความหมุนเวียนอยู่ในอาการอันเก่า

เมื่อพระพุทธเจ้าของเราได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณได้แล้ว คือพระองค์ไม่หลงแล้วในสิ่งที่คนทั้งโลกหลง ในสิ่งที่คนทั้งโลกโกรธ ในสิ่งที่คนทั้งโลกกำเริบเลิปลานในกิเลส

เมื่อพระองค์รู้แจ้งแทงตลอดแล้ว พระองค์ก็ไม่เหลวไหลต่อไปอีก จึงได้สอนธรรมคำสั่งสอนอันนั้นไว้ โดยวิธีนั่งภาวนา บริกรรม

ภาวนาพิจารณาว่ากาย กองกระดูกของตน ให้จิตใจรู้เท่าทัน ที่แท้ที่จิตใจของเราลุ่มหลงมัวเมาก็คือว่า จิตมันออกไปภายนอกไปหลงไหลในรูป คำว่ารูปนั้นก็ไม่ใช่อื่นไกลที่ไหน ก็คือตัวตนของเราทุกคนนั่นเอง ในที่เราเรียกว่า**รูปขันธ์**

ตัวตนคนเรานี้ก็แบ่งเอามาจาก**ธาตุดิน** เหมือนแผ่นดินที่เราเหยียบย่ำไปมานี้ แบ่งเอามาจาก**ธาตุน้ำ** เหมือนน้ำที่เราเอามาใช้บริโภคนั่นเอง เอามาจาก**ธาตุไฟ** คือความอบอุ่น ความร้อน ก็เหมือนไฟธรรมชาติที่เราเอามาใช้เป็นแสงสว่าง เห็นต้นอะไรต่อมิอะไรนั่นเอง ก็แบ่งเอามาจาก**ธาตุลม** เอาธาตุลมมาเป็นลมหายใจ และก็ในร่างกายของคนเราก็มีธาตุลมมีอากาศทั่วไป

จึงให้ชื่อธาตุทั้ง ๔ ว่า ดิน น้ำ ไฟ ลม

จิตมันหลงอยู่ในธาตุทั้ง ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม นี้เอง พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้เอาธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม อันสมมติว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นของเราทั้งหลาย มากำหนดพิจารณาให้รู้จัก รู้แจ้ง รู้จริง

หลักที่พระพุทธองค์ทรงเอามาพิจารณาสอนสาวกในครั้งพุทธกาล ก็คือว่า **รูปขันธ์**

ร่างกายของคนเรานี้ ให้กำหนดพิจารณาว่า เป็นสิ่งที่ไม่สวຍไม่งามเหมือนจิตใจเราหลง เห็นว่าเป็นของโสโครกปฏิญกุล ให้หลงหลักนี้ แล้วก็ให้เห็นว่าเป็นเพียงธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม

ถ้าเราฟังเท่านั้น จิตใจยังไม่ได้รู้ ไม่เข้าใจ ยังไม่ได้ปฏิบัติให้เข้าใจแจ่มแจ้งในจิตใจของตนอีกทีหนึ่ง ก็มีความลุ่มหลงอยู่อย่างเกาฬนี้เอง

ที่จะได้รู้ได้เข้าใจจริงๆ พระองค์ท่านสอนให้ทำใจ ทำจิตใจให้สงบ ไม่ให้แส่ส่ายไปตามความลุ่มหลงมัวเมาเหล่านั้น ให้จิตใจของตัวเองทบทวนกระแสเข้ามา ให้มาสงบอยู่ในตัวในใจนี้ แล้วก็ให้เห็นว่าร่างกายสังขารของตัวเอง ที่สมมติว่าเป็นตัวเราของเรานั้น ธาตุแท้มันไม่ได้เป็นของใคร

เหมือนกับดินภายนอก แม้คนจะไปยึดไปถือแผ่นดินว่าเป็นตัวของตัวเองก็ตาม แผ่นดินมันก็ไม่รู้เรื่องด้วย เรียกว่าดิน น้ำ ไฟ ลม เขาไม่รู้ แต่จิตใจของเราจะไปเกาะไปเกี่ยวไปข้องอยู่ยึดอยู่ถืออยู่ในธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม นั้น

พระองค์จึงสอนให้สาวกในครั้งพุทธกาลมาสงบจิตสงบใจ รวมจิตรวมใจเข้ามาภายใน ไม่ให้คิดแส่ส่ายไปภายนอก ถ้ามันเห็นอาการภายนอกแล้ว ไม่เห็นอาการภายใน จิตมันก็ไม่รู้ไม่เข้าใจ ก็หลงต่อไปอีก มัวเมาไปอีก อย่างนี้ทุกภพทุกชาติ ไม่ว่าเกิดในภพใดชาติใด มันก็หลงวนเวียนอยู่ในอาการอันเก่า

ไม่ว่าจะไปเกิดในเทวดา พระยาอินทร์ พระยาพรหม เมืองฟ้าเมืองสวรรค์ที่ไหนก็ตาม ความลุ่มหลงมัวเมาอันนี้ก็มันก็อันเดียวกันนั่นเอง ต่างแต่ว่ามันต่างกัน ละเอียดประณีตบรรจงไปตามชั้นภูมิอันนั้น

แต่ความลุ่มหลงมัวเมา มันก็อยู่อย่างเก่า คือยังมองไม่เห็นธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ยังไม่เห็นสิ่งที่เรียกว่าจะต้องแตกดับทำลายอยู่ตลอดเวลา

ถ้าเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาในร่างกายสังขารอันนี้ จิตที่อยู่อาศัยในสังขารอันนี้ ก็ไม่ได้กำหนดพิจารณาให้รู้เท่าทัน ก็จะมากอดแต่จะไม่ให้เจ็บ แก่จะไม่ให้แก่ ไม่ให้ดับ ไม่ให้ตาย แต่มันก็ทนไม่ไหว

ความแตกดับ ความตายของรูปขันธ์นั้น ไม่ใช่ว่าแก่ชราไปมา ไม่ได้ แล้วก็ตาย อันนั้นมันส่วนหนึ่ง

ความจริงแล้ว ร่างกายสังขารของมนุษย์คนเราทุกคนนั้น เด็ก ก็ตายได้ คนหนุ่มแข็งแรงก็ตายได้ เจ็บไข้ได้พยาธิได้เหมือนๆ กัน โรคภัยไข้เจ็บมันเกิดขึ้นได้ทุกตัวสัตว์ทุกตัวคน ไม่มีใครหลบหลีกได้

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนให้เราทุกคนปฏิบัติบูชาภาวา เพียรเพ่งดู บริกรรมภาวนาดูให้รู้แจ้งในจิตใจของตนอย่าให้มันไปหลงยึด หน้ำถือตา ยึดตัวถือตน ยึดเรายึดของของเรา ยึดชาติยึดตระกูล

ความยึดเหล่านี้มันมาจาก **อวิชชา** คือ **จิตไม่รู้** อวิชชา แปลว่าไม่รู้ **วิชชา จรณสมุปปโน** วิชชาคือความรู้แจ้ง ความรู้จัก รู้จริง รู้ตามสภาวะธาตุ สภาวะธรรม สภาวะอันเดิมเป็นอยู่อย่างไร ก็ให้รู้เท่า ทันสิ่งเหล่านี้ จิตใจดวงที่เราภาวนาอยู่นี้คือไม่หลงยึดมั่นถือมั่นจนเกินไป

แต่ที่จริงนั้น ร่างกายสังขารนี้ท่านว่าเป็นเหมือนเรือ ธรรมดาเรือ เขาเอาไม้มาทำได้ เอาเหล็กเอาอะไรมาทำได้ ไม่ว่าเรือใหญ่เรือเล็ก เรือ ขนาดไหนก็ตาม

เรือนั้น ถ้ามันตอนมันยังใหม่ มันก็ใช้การได้ โดยเฉพาะถ้า เป็นเรือไม้ เรือขุด เรือต่อ นั้น เวลามันแก่ชรา เรือเหล่านั้นมันก็ชำรุด ทรุดโทรม เหมือนกันกับร่างกายสังขารของคนเรา

เมื่อมันทรุดโทรมลึกลงๆ น้อยๆ เขาเยียวยาก็หายไป ไข้ได้ไปชั่ว ระยะเวลาเวลาหนึ่ง หมายถึงเรือภายนอก

ร่างกายของคนเราก็เหมือนกัน เมื่อมันเจ็บไข้ได้ป่วย ก็เยียวยา พยาบาลก่อน ไม่ว่าจะอะไร ถ้ามันมากเกินควร มากไปก็ยาไม่หาย ในที่สุดเอาถึงเรียกว่าหนไม่ไหว ให้ชื่อว่าตาย **ตายก็แล้ว**

ความคิดเห็นของคนธรรมดา ก็เข้าใจว่าตายแล้วก็หมดสิ้นไปทุกอย่าง ความจริงแล้วดวงใจผู้มายึดมาถือมาวุ่นวายอยู่ ณ ภายในโมหกรรม มันออกจากร่างนี้ไปก็อยู่ไม่ได้ เหมือนกับว่าน้ำมันท่วมบ้าน เหมือนไฟไหม้ คนไม่ตายมันก็ปลุกบ้านใหม่ขึ้นมา

จิตใจคนเรานี้ก็เหมือนกัน จิตมันไม่ได้ตาย แต่เมื่อมาเกิดในที่ ไหน อาศัยอะไรอยู่มันก็มายึดมาถือว่าตัวเราคือสิ่งนั้นสิ่งนี้ อยู่ที่นั่นที่นี้

ความจริงมันก็เหมือนกัน คนไม่ใช่มันมาเกิดในแผ่นดิน ไม่ใช่มา เกิดในเขตจังหวัดไหน อำเภอไหน ตำบลนั้น หมู่บ้านนั้น คนเราทุกคน มันเกิดในท้องแม่ เกิดที่ไหนก็เท่าๆ กัน ไม่ได้เกิดขึ้นมาในแผ่นดินเหมือนกับที่เราเอาหน่อไม้มากิน **เกิดในท้องมนุษย์ที่ไหนมันก็เหมือนกัน**

เมื่อมันเกิดมาแล้ว ก็แก่ชราชำรุดทรุดโทรม มีความทุกข์ยาก ลำบากอะไรต่างๆ นานามากมาย อันนี้ท่านจึงรวมเรียกว่า **ความเกิด เป็นทุกข์**

ถ้าเกิดมาแล้วมันก็ต้องมีเรื่องทุกข์ให้จนได้ จะเอาไปหลบอยู่ที่ ไหน ไม่ให้มีความทุกข์ในร่างกายสังขารอันนี้ไม่ได้ อยู่ในท้องแม่ก็ทุกข์ ในท้องแม่ คลอดออกมาแล้วก็มาทุกข์อยู่ภายนอก

ไม่ว่ารูปร่างกายจิตใจอันนี้เจริญวัยใหญ่โตไปถึงไหน ทุกข์ทั้งหลายมันก็ตามให้เห็น ปรากฏอย่างนั้นอยู่ตลอดไป

และทุกข์ด้วยการเลี้ยงดูรักษาบริหารร่างกาย ทำมาหากิน อันนี้ ก็อย่างหนึ่ง ก็เป็นทุกข์

และทุกข์อีกอย่างหนึ่งคือว่า ร่างกายสังขารมันเกิดพยาธิโรคอาชัณ มา เป็นหวัด เป็นไข้ เป็นอะไรก็ตาม ก็เกิดในร่างกายตัวตนมนุษย์ เหมือนกันทั้งหมด

เพราะจิตใจดวงผู้รู้ดวงเดียวเป็นผู้รับรู้เป็นผู้รับจิต เมื่อมันเจ็บ

ก็จิตใจมันรู้มันไปยึดไปถือ ไม่รู้จักว่าเราไปยึดเอาดินเป็นตัวเรา เอาน้ำเป็นตัวเรา เอาไฟเป็นตัวเรา ไม่รู้จักปล่อยวาง ไม่รู้จักสงบระงับด้วยความอยาก ความดิ้นรนในใจของตนให้ได้ ก็เลยเป็นทุกข์ต่อไปอีกไม่จบไม่สิ้น วนเวียนอยู่ในอาการอันเก่า

จึงให้พากันกำหนดร่างกายสังขารของตัวเองว่า มีอะไรอยู่ข้างใน นั้นนับตั้งแต่ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ กระดูก ตับ ไต ไล้ พุง น้ำเลือด น้ำเหลือง อะไรก็ตาม มันมีอยู่ภายในนี้

เอาจิตใจดวงผู้รู้ผู้ฟังธรรมนี้แหละ ดูร่างกายของตัวเองให้เห็นแจ้งตามความเป็นจริง มันเป็นจริงอย่างไรก็ให้ตามดูตามรักษา พิจารณาดูให้รู้ให้เข้าใจ เอาจนมันเกิดความรู้ความเข้าใจ ไม่เข้าไปยึดถือ คือภาวนาให้มันออก ไม่ให้มันเข้าไปยึดถืออยู่ว่า นี่มันเป็นก้อนทุกข์ มันเป็นกองทุกข์กองหนึ่ง

คำว่า **กอง** คือมันรวมกันอยู่ มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุครอบ ภายในนี้แหละ ไม่รู้ว่าอะไรละมันมาแต่ต้องเข้า หรือกระทบกระเทือนหรืออะไรต่อมิอะไร มันจึงทุกข์เข้าไปถึงจิต เจ็บไปถึงจิตเหมือนกันหมด

เพราะจิตใจดวงนี้มันครอบครองอยู่เต็มร่างกายนี้ ไม่ว่าจะมันเจ็บที่ไหน มันก็เจ็บในโลกนี้แหละ เพราะจิตนี้

ทีนี้ลองดูว่าจิตอันนี้มันตาย คนเราตายไปแล้วจิตมันหนีจากร่างกายนี้แล้วไม่มาอยู่ที่นี่ รูปขันธ์ของผู้ตายมันก็เฉยอยู่ เอาวางไว้อย่างไร มันก็อยู่อย่างนั้น ไม่ปน ไม่ว่า ไม่ลำบากรำคาญอะไร

แต่เมื่อดวงจิตดวงวิญญาณ จิตใจดวงผู้รู้เข้าไปอยู่อาศัยในรูปร่างกายอันนี้ยังไม่ตาย ยังออกไปหนีไปไม่ได้ ก็กระวนกระวายอยู่อย่างนั้น

ถ้าโรคบางอย่าง บุคคลเจ็บไข้ได้ป่วยมาหลายเดือนหลายปี จนถึงวาระสุดท้ายจะมาถึง โรคบางอย่างนี้กระวนกระวายที่สุด เดียวก็ให้คนเป็นคนดีที่เอาลูกขึ้น เข้าใจว่าลูกขึ้นมาจะสบาย หายใจคล่อง แต่ที่ไหนได้ เอาลูกขึ้นมาแล้วประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นแหละ มันก็เหมือนจิตใจจะขาดจะวายไป ก็ให้เอานอนลงไป นอนลงไปหน่อยหนึ่งแล้วก็ขอให้เอาลูกอีก

นี่คือว่าจิตใจอุปาทานมันเข้าไปยึดไปถือก่อนที่มันจะจากไป โรคภัยไข้เจ็บไปบังคับบัญชาจนอยู่ไม่ได้ จึงจะออกไปได้

เมื่อจิตออกไปได้ก็เฉยหมด นั่นแหละใครจะมาพูดว่าร้ายป้ายสีก็ไม่เห็นไหว ไม่ว่าจะอะไร หรือเขาจะเอาไม้ส้อมก่อนดินมาทุบมาตีมาต่อยให้มากมายประการใด ร่างกายก็เฉยจนกระทั่งเขาเอาไปเผาไฟ เอาฟืนเอาอะไรมากองแล้วก็เอาขึ้นมาวาง จุดไฟข้างล่าง ไฟลุกขึ้นมาแล้วก็ไม่หนี นอนอยู่อย่างนี้เท่านั้นแหละ อยู่บนไฟก็แบบนั้น

นั่นแหละดูซิว่า เมื่อจิตใจไม่อยู่แล้ว ไฟไหม้มันก็ไม่เจ็บ เพราะอะไร **ก็เพราะผู้รับเจ็บรับสุขรับทุกข์นั้นคือจิต** จิตดวงที่เราเอามาภาวนากัน

เมื่อจิตอันนี้ยังยึดถืออยู่ในรูปร่างกายสังขารหน้าตาตัวตนอันนี้ ก็มีแต่เรื่องความทุกข์ความเดือดร้อน เพราะจิตมันยึดถือ ถ้ามันออกหนีจากนี้ละ ใครจะทำอะไรมันไม่รู้เรื่อง มันเหลือแต่ ชาติดิน น้ำ ไฟ ลม

ดิน น้ำ ไฟ ลม นั้นก็แยกกันไป ผลที่สุดสิ่งที่เราดิ้นรนทุรนวายตั้งแต่เกิดจนแก่ ตั้งแต่แก่จนตาย ตายเมื่อใดแล้ว เมื่อยังมีชีวิตอยู่จิตมันก็อยาก เข้าใจว่าเป็นของกูเป็นตัวกู เป็นของข้า เป็นตัวข้า

พอมาถึงมรณภัย คือความตายมาถึงเข้านั้นแหละ พอตายก็ทิ้งไม่อยากทิ้งก็จำทิ้ง

ฉะนั้น ต้องมากำหนดพิจารณาดูให้รู้แจ้งด้วยสติปัญญา ว่ามีอะไรมันมายึดมาติดอยู่ในนี้ ถ้าเราจะดูร่างกายก็จะเห็นว่า ร่างกายนั้นมันไม่รู้จักทำอะไร มันเป็นธาตุดิน เหมือนเราไปขุดดินมันก็เป็นดินนั่นแหละ

ร่างกายสังขารนี้ ถ้าหากว่าจิตมันออกจากร่างไปแล้วมันไม่ทุกข์ไม่ร้อน ก็ไฟไหม้มันก็ไม่เวียงหนี ไม่ร้อนด้วย

ผู้ร้อน ผู้ไหม้ ผู้เดือดผู้ตาล ก็คือจิตใจที่เราเอามาภาวนานั้นเอง แต่ภาวนามันยังไม่รู้ไม่เข้าใจด้วยปัญญาอันชอบ จิตดวงนี้มันก็คอยยึดคอยติดอยู่อย่างนั้นตลอดไป

จึงจำเป็นต้องเอามาปฏิบัติบูชาภาวนาในจิตในใจของเราทุกคน ให้มันรู้จัก รู้แจ้ง รู้จริง รู้เล็ก รู้ละ รู้ปล่อย รู้วาง

เมื่อมันรู้แจ้งจริงๆ แล้ว ใจมันจะมีความสุขสบาย เคยยึดหน้าถือตา เคยยึดตัวถือตน ก็หายไปไม่มาอีก จิตใจก็มีความสุขสบาย เยือกเย็น ไม่มีโมโหโทโสฟุ้งซ่านรำคาญประการใด แม้จะมีผู้เขาจ้างมาดูมาด่าว่าร้ายมากก็ไม่โกรธให้เขา ความทุกข์ก็ไม่มี

เหมือนพระพุทธเจ้าของเรา ท่านปล่อยท่านวาง ท่านเลิกละเข้าไปละในจิตในใจได้จริงๆ บางคราวเขาก็มีการโต้ตอบมาดุด่าว่าร้ายให้พระองค์

แต่ด้วยจิตใจของพระองค์ภาวนาละกิเลสออกไปหมดแล้ว ท่านไม่โกรธ ท่านไม่ออกไปยึดไปถือ ปล่อยให้เขาว่าไปทำเดี๋ยว เรื่องมันก็สงบอยู่แค่เข้านั่นเอง

ส่วนตัวพระองค์ก็ไม่ทุกข์ไม่ร้อน ใจก็สบาย ท่านก็ยิ่งได้สติปัญญาว่าเขาไม่รู้ ธรรมดาคนเขาไม่รู้เขาก็ดำไปเป็นธรรมดา แต่เมื่อใด

เขารักษาศีล บำเพ็ญทาน ภาวนาจนเกิดปัญญารู้แจ้งในจิตใจได้ เขาก็เลิกละสิ่งนั้นไปเอง เพราะเขาแจ้งในธรรมปฏิบัติ

แม้เราทุกๆ คน เมื่อมันยังไม่เข้าใจ มันหลงไปยึด มัวเมาไปตามธรรมดาภิเลส เมื่อกำหนดภาวนาทำให้สงบตั้งมั่นดีแล้ว มารู้แจ้งในร่างกายสังขาร เนื้อหนังมังสา ร่างกาย กองกระดูก จนเลิกละปล่อยวางได้แล้ว จิตมันก็สบาย ความทุกข์ในจิตไม่มี

แต่ความทุกข์ในร่างกายมันก็มีอยู่เท่านั้นแหละ แต่มันจะทุกข์แต่ในเรื่องธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ของเขาต่อไป

ส่วนจิตใจของพระพุทธเจ้า พระอริยสงฆ์สาวกเจ้าทั้งหลาย ท่านไม่ทุกข์ คือท่านรู้จักเลิกละปล่อยวางจากสรีระนั้นได้แล้ว ท่านไม่มายึดมันถือมันว่าเป็นตัวเราของเรา ท่านเห็นว่าเป็นธาตุโลก ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ของโลก

จิตท่านก็ไม่ไปยึดไปถือ ภาวนาพุทธโรอยู่ในตัวในใจ จิตใจมันก็แจ้งใสหมดจดสะอาด ไม่โกรธไม่พาล ไม่โลภอยากได้ของใคร ไม่อิจฉาตาร้อนใคร เรียกว่าภาวนาอยู่ในตัวในใจตลอดเวลา

ฉะนั้น อุบายธรรมต่างๆ นี้ **ต้องเกี่ยวข้องการปฏิบัติ ไม่ใช่ฟังอย่างเดียว**

ถ้าคนมีปัญญาพร้อมมูลบริบูรณ์นั้น สมัยครั้งพุทธกาล บางท่านบางองค์ ยังไม่ได้รักษาศีลภาวนาอะไรหรอก พอมาฟังธรรมคำสอนพระพุทธเจ้า ก็ทำตามไป ละไปตาม ถอนไปตาม พระองค์พูดจบก็ละกิเลสได้จบไปพร้อมกัน

นี่แหละ ถ้าทำอย่างนั้นได้ก็ง่าย แต่ว่าสติปัญญาของคนเรา มัน

ไม่เท่าเทียมกัน มันก็ได้แต่บุคคลส่วนน้อย บุคคลส่วนมากมันเป็นไปไม่ได้

จึงต้องมีข้อวัตรปฏิบัติประกอบการกระทำ เรียกว่าบำเพ็ญภาวนา บริกรรมภาวนา พิจารณาร่างกายสังขารของตัวเองให้เห็นเป็น**ก้อนอสุภกรรมฐาน** ไม่ให้เห็นว่าเป็นของสวยสดงดงามต้องการอยากได้

เมื่อเห็นว่าเป็นของโสโครกปฏิกุล ไม่พ้นจากความแก่ความชรา ไม่พ้นจากความเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่พ้นไปจากความตาย จิตใจท่านก็วางเฉยได้ ไม่คอยมายึดมาถือเป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นของของเรา ทุกข์ใจก็ไม่มี

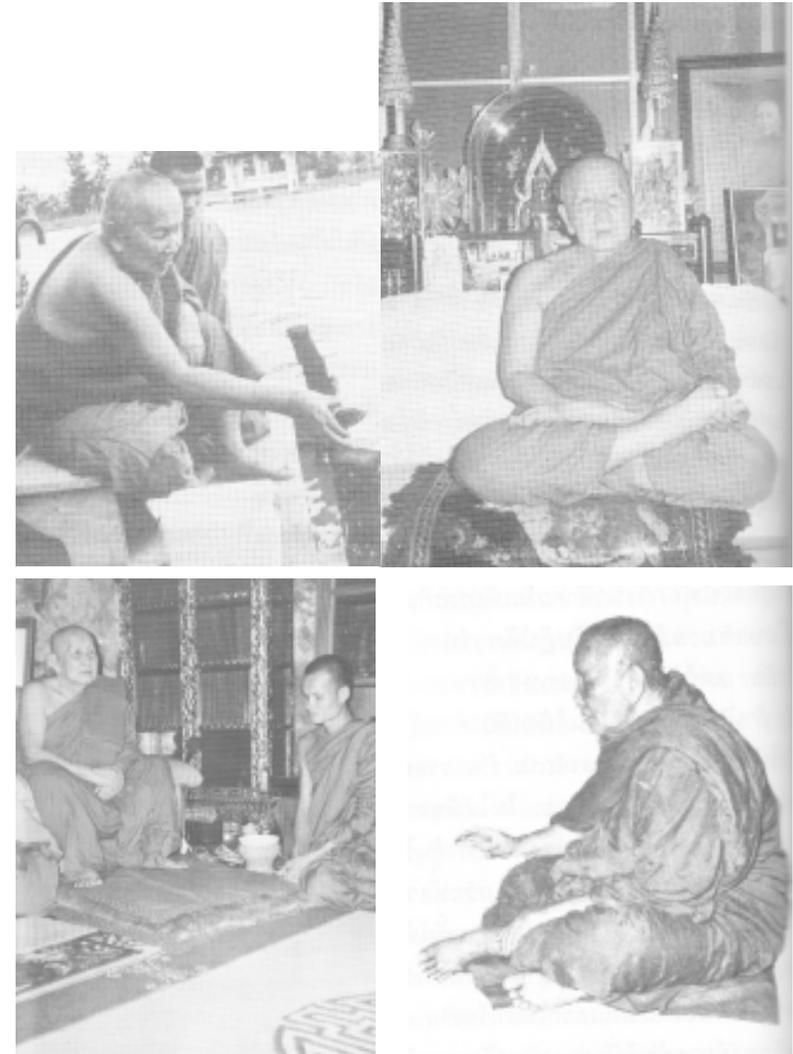
ที่ใจมันมีความทุกข์ ก็คือจิตมันไปยึดไปถือ เหมือนเราไปจับไฟเข้า ตัวเองเผาแล้วมันร้อน

การภาวนาต้องเป็นการเผากิเลสของบุคคลทุกชั้นวรรณะต้องประกอบการกระทำ เพราะสติปัญญาไม่แหลมคม ไม่รอบรู้ต่อกองสังขาร จึงจำเป็นต้องเอาการปฏิบัติบูชาภาวนาเอาหลายๆ วัฏก่อน แล้วจิตใจมันจะได้ค่อยรู้เข้าใจภายหลังอีกทีหนึ่ง

นี่แหละเราท่านทั้งหลาย เมื่อว่าพากันได้ยินได้ฟังแล้ว ให้จดจำไว้ภายใน แล้วก็หมั่นนำไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อชีวิตของเราทุกคนนั้นแหละ ก็จะเกิดความรู้แจ้งในธรรมปฏิบัติ ไม่มีใดก็ปีหนึ่ง ไม่เดือนใดก็เดือนหนึ่ง

ถ้าทำจริงๆ มันติดต่อเนื่องไปก็ไม่ซ้าก็ทำได้ เมื่อทำได้มันเป็นขาดเป็นห่วงๆ ก็ยากที่จะเข้าใจ

ฉะนั้น เมื่อว่าเราท่านทั้งหลาย พากันได้ยินได้ฟังแล้ว ก็ให้กำหนดจดจำ นำไปประพฤติปฏิบัติ ก็คงได้รับความสุขความเจริญ **เอวัง** ก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑๘

สุเมธดาบส

จาก...หลวงปู่เล่าว่า...

ในแผ่นดินนี้เราได้เกิดมาในศาสนาของ**พระพุทธเจ้าโคดม** พระองค์บำเพ็ญมา ๔ อสงไขย แสนมหากัปไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย

พระพุทธเจ้าของเราปรารถนามาบำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา บารมีแก่กล้าขนาดถ้าจะเอาเป็นพระอรหันต์เข้าสู่สุญญาน ก็พอบารมีได้ เป็นพระอรหันต์

จะเห็นได้ว่า ในคราวที่**พระพุทธเจ้าที่ปังกร** คือ ในแผ่นดินอื่น ช้างหลังโน้นนาน พระพุทธเจ้าของเราเป็นดาบส เป็น**สุเมธดาบส** ได้ มาฟังธรรม**พระพุทธเจ้าที่ปังกร** ได้ทำบุญสุนทาน มีบริวาร ๕๐๐

ส่วนบริวารของพระองค์ ดาบสทั้ง ๕๐๐ นั้น พอฟังธรรม ของ**พระพุทธเจ้าที่ปังกร** จบลงไป ก็ได้เป็นพระอรหันต์ดับขันธเข้าสู่พระ นิพพาน ตามเสด็จ**พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปังกร** ไปแล้ว

ส่วน**สุเมธดาบส** พระพุทธเจ้าของเรา ทั้งๆ บารมีแก่กล้าพอจะ ไปนิพพานได้แล้ว แต่พระองค์ท่านก็ไม่ไป **จะบำเพ็ญให้เป็นพระสัมมา สัมพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง เหมือนพระพุทธเจ้าที่ปังกร**

ตกลงก็ไม่ได้สำเร็จอะไร

เมื่อ**พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปังกร** ท่านเล็งญาณดูแล้วว่า**สุเมธดาบส** ยังคงโพรญาณอยู่ ไปไม่ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ปังกร เล็งญาณอดีต อนาคต ปัจจุบัน ทัวถึงแล้ว ก็ตรัสบอกแก่**สุเมธดาบส** พระพุทธเจ้าของเรากำลังบำเพ็ญอยู่ว่า

“สุเมธดาบส ที่เธอมีความปรารถนาจะให้ได้เป็นพระพุทธเจ้านั้น **เป็นไปได้นับตั้งแต่บัดนี้ไป ๔๐ อสงไขย แสนมหากัป**”

นี่มานับแต่รับลัทธพยากรณ์ของ**พระพุทธเจ้าที่ปังกร** ไม่ใช่นับมาแต่**สุเมธดาบส** บำเพ็ญเองนั้น ไม่ได้นับเวลาไหนแต่นับเอาเวลานี้ เวลารับพยากรณ์ ๔ อสงไขย ก็จะได้มาตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีนาม มีโคตร ทุกสิ่งทุกอย่าง

สุเมธดาบส พระพุทธเจ้า ก็ดีอกดีใจ ถ้ามีปีกเหมือนนกก็จะบินไม่ทิ้งไม่ถอย ไม่่วงเหงาหาวนอนเหมือนพวกเราทั้งหลาย เพราะได้รับพยากรณ์

“ตั้งใจทำถวายท่านสุดชีวิตเลยค่ะ”

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๑๙

มารห้ามพระพุทธเจ้าบวช

จาก...หลวงปู่เล่าว่า...

ที่นี้จิตกิเลสนี้มีแต่จะหาเครื่องผูกมัด แต่ถ้าผู้ใดไม่เชื่อ ไม่หลง มันก็มัดไม่ได้

เหมือน**พญามาร** ที่จะไปมัดพระพุทธเจ้าไม่ให้เสด็จออกบรรพชา ในคืนที่พระองค์ขี้ม้าจะออกไปจากกรุงกบิลพัสดุ์ **กิเลสมาร** พญามารมันก็มารอยู่ที่ประตูวัง ว่า

“โอ ! สิทธิตะ อย่าเพิ่งไปเลย ยังเหลืออีก ๗ วันเท่านั้น ก็จะได้พระเจ้าจักรพรรดิราชาธิราช”

ท่านว่า **“มาร** ไม่ต้องมาห้ามเราเลย เป็นเจ้าจักรพรรดิ จักรเพ็ด อะไรขี้ไม่เกี่ยว ขี้จะบวชอย่างเดียว ดูนี่ขี้ม้าแล้ว ใครจะมาห้ามขี้ได้ล่ะ ?”

พญามาร ก็เลยหลบหนีหายจากพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้หรอก แต่ว่าพระองค์มีปัญญาว่า

ที่นี้ เมื่อพระองค์บวชเป็นพระฤๅษี ภาวนาอยู่ที่**เขาคิชฌิม**ได้ ๖ พรรษา เสด็จลงไปผ่าน**กรุงราชคฤห์**

พญามาร ก็มาดลใจให้**พระเจ้าพิมพิสาร** ซึ่งเป็นพระเจ้าแผ่นดินนครองกรุงราชคฤห์นั้น...

เมื่อรู้ว่าว่า**พระลิหัตถะ** เป็นมิตรเป็นสหายกันตั้งแต่เด็กแต่เล็ก คนโบราณเขามีวิธีการ ลูกเกิดมามัดให้เป็นเลี้ยว เป็นสหายกัน พอ**พระเจ้าพิมพิสาร** รู้ว่า **ลิหัตถะ** มา ก็ว่าเอาละที่นี่**อาราธนา** ให้อยู่ จะแบ่งเมืองแบ่งแผ่นดินให้คนละครึ่ง เลี้ยวสหายมาแล้วก็ดีแล้ว มารม้นมาดลใจ

พระพุทธเจ้าก็ปฏิเสธบอกว่า **“ขรवासญาตีโยม ความสุขอย่างโลกๆ เราได้ละได้ถอนมาแล้ว เดียวนี้กำลังตั้งใจประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ได้เป็นพระพุทธเจ้า”**

พระเจ้าพิมพิสาร ก็เป็นคนฉลาด **“โอ! ถ้าอย่างนั้นก็เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้แล้ว ก็มาโปรดข้าพเจ้าบ้าง”**

พระองค์ก็ว่า **“ไม่เป็นไร ถ้าได้ตรัสรู้แล้วก็จะมาโปรด”**

พระธรรมเทศนา กัณฑ์ที่ ๒๐

ประวัติพระแก้วมรกต

จาก...หลวงปู่เล่าว่า...

แต่ว่าเดี๋ยวนี้เราก็จะเห็นแต่**พระพุทธรูป** หรือรูปวาดเขียนต่างๆ ที่คนเราเขียนไว้หล่อไว้ ที่สำคัญในเมืองไทยเราก็มักเรียกว่า **“พระแก้วมรกต”** อยู่ที่พระราชวังหลวงโน่น

พวกที่เคยมาที่นี้อาจเคยไปไหว้ไปกราบ แต่ว่าที่ท่านจัดไว้นั้นก็สูงไปหน่อย เวลาตากคนเรามองไปถึง**พระแก้วมรกต**นั้น มันเห็นเป็นน้อยนิดเดียว

แต่ไม่ใช่แก้วเขียวเหมือนเมืองไทย เป็นแก้วมรกต

แก้วมรกต ก็คือว่าในประเทศอินเดีย ในภูเขาหิมาลัยลูกใดลูกหนึ่งนั่นแหละ เขาลูกนั้นเป็นหิน เป็นหิน**แก้วมรกต**

เมื่อเป็นหินแก้วมรกต เวลาหินในเขาลูกนั้นกลั่นมาเป็นน้ำแล้ว ก็เป็นแก้วมรกต สีเขียว มีฤทธิ์มีอำนาจ

พระเจ้าแผ่นดินหลายชั่วพระเจ้าแผ่นดินในอินเดียนั้น ก็ไปได้ลูกแก้วลูกนี้มา แต่ยังไม่ได้แกะสลักเป็นพระพุทธรูปเหมือนเราเห็นทุกวันนี้

เป็น**ลูกแก้ว** หรือที่ประเทศไทยเราเห็น**โป่งขาม** นั้นมันเป็นหูก เหลี่ยมบ้าง สี่เหลี่ยมบ้าง แหลมปลายเสีย มันหยดออกมาจากภูเขา

เมื่อเป็นสมบัติพระเจ้าแผ่นดินในอินเดียมานานจนนับ
ประมาณไม่ได้

พอดีมีพระเจ้าแผ่นดินองค์หนึ่งมาอุบัติบังเกิดขึ้นแล้วก็มาได้เป็น
พระเจ้าแผ่นดิน เป็นใหญ่ในแผ่นดินอินเดียให้ชื่อว่าเป็น **พระยามิลินทร์**

พระยามิลินทร์ เป็นคนปฎิภาณโวหารดี

สมัยนั้น ยังมีพระอรหันต์เยอะแยะ แต่ว่าท่านพระอรหันต์
เหล่านั้นก็ไม่กล้าตัดทานวาตะของ**พระยามิลินทร์**

พระยามิลินทร์ เวลานั้นยังไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ไป
ไหนมาไหนก็เกิดปฎิภาณครอบโลกไปอย่างนั้นแหละ **ใครก็กลัวเพราะคนมี
อำนาจ**

พระอรหันต์เถระสมัยนั้น จึงมาจินตนาการว่า **“จะทำอย่างไร
กับพระยามิลินทร์ให้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา**

แต่ว่า พวกเราที่เกิดมา ปฏิบัติอยู่ที่นี่ ไม่มีใครไปตัดทานแก่ได้
คนอย่างนี้คงมีอาจารย์ของแก” ว่าอย่างนั้นข้อสันนิษฐานของพระเถระ
ในเวลานั้น

เมื่อลงสันนิษฐานอย่างนั้นแล้วก็ **“ถ้ามีอาจารย์ของท่านพระเจ้า
แผ่นดินองค์นี้ ก็มาสอน ที่เคยเป็นอาจารย์จึงจะฟัง”** ว่าอย่างนั้น **“พวก
เราสมัยนี้ สอนเขาไม่ฟัง”**

พระเถระก็เข้ามาคิดว่า เทวดาหรือมนุษย์คนไหน ที่เคยเป็น
ครูอาจารย์ของ**พระยามิลินทร์** นี้

เมื่อพระเถระท่านให้พระที่เข้ามา เหาะเห็นเดินอากาศไปทั่ว
มนุษยโลก เทวโลก พรหมโลก ค้นหาองค์ใดเป็น**อาจารย์ของพระยา**

มิลินทร์

ถ้าเป็นคน เราก็เรียกว่า วิ่งวุ่นไปหมดทั้งมนุษยโลก เทวโลก
พรหมโลก ก็ไปเห็นอยู่ใน**เทวโลก**

เมื่อสอบถามดูก็เคยเป็นอาจารย์เป็นครูสอนของแกว่าอย่างนั้น
**“เออ ! ถ้าอย่างนั้น ก็ขอนิมนต์ ขอเชิญเทวดาเจ้า จุติไปเกิดในโลก
มนุษย์ แล้วจะได้ช่วยกิจการพระศาสนา”** ว่าอย่างนั้น

พระอาจารย์ของพระยามิลินทร์ที่เป็นเทวดาอยู่ท่านก็รู้ รับรองว่า
จะลงมาจุติปฏิสนธิในโลกมนุษย์นี้ให้ตามความต้องการของพระอรหันต์
ชีณาสพ จะได้ช่วยกิจการพระศาสนา

ว่าอย่างนั้น ก็เลยแนะนำว่า **ถ้าไปเกิดก็ให้ไปเกิดในตระกูลนั้น
ตระกูลที่จะได้รับรอง พระสงฆ์ก็จะได้เตรียมการรับรองมาตั้งแต่เล็กแต่
น้อย** ว่าอย่างนั้น ก็เป็นอันว่าตกลงกันดีแล้ว ก็ลงมา

วันนั้น **เทวดาตนนั้นก็ลงมาเกิดที่ว่านั้นแหละ** เกิดแล้วพระสงฆ์
องค์เจ้าก็ไปบิณฑบาตบ้านญาติโยมไว้ให้พร้อมมูลทุกอย่าง เตรียมการ
ต้อนรับไว้

จนกระทั่งทารกนั้นเจริญวัยใหญ่โตขึ้นมา พอจะบวชเป็นสามเณร
ได้ ก็ขอจากญาติโยมมาบวชเป็นสามเณร เรียนธรรมะคำสอน
ประพจน์ปฏิบัติ

ก็เป็นอันว่าตกลงทั้งญาติโยมพ่อแม่ของ **พระนาคเสน** ชื่อ
นาคเสน ว่าอย่างนั้น

พอใหญ่ขึ้นมาอายุครบ ๒๐ อุปสมบทให้เป็นพระ
ส่วนการภาวนา ก็เรียกว่าสำเร็จเป็นขั้นๆ มา จนถึงขั้นเป็น**พระ
อรหันต์ชีณาสพจบพรหมจรรย์** เรียนพระไตรปิฎก ๘๔,๐๐๐ พระ

ธรรมชั้นจวบเรียบร้อย พร้อมด้วยการละกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ ให้หมดสิ้นไป

แล้วจึงได้ไปได้ว่าที่กับพระยามิลินท์ เพราะเป็นพระอาจารย์เก่า

ตามข่าวคราวว่าโต้เถียงกันมาตลอด **พระนาคเสน** ก็มีหน้าที่แสดงธรรม **พระยามิลินท์** ก็โต้ไป ไม่ยอม

พอหน้าๆ เข้า ก็มาถึงปัญหาข้อหนึ่ง **พระนาคเสน** ท่านก็ตอบแบบเล่นๆ ละ บอกว่า “โยมมหาบพิตร มีน้ำก็มีปลา มีน้ำก็มีข้าว” ว่าอย่างนั้น “มีอย่างหนึ่งก็ต้องมีอย่างหนึ่ง”

ที่นี้พอว่าถึง **มีน้ำมีปลา มีน้ำมีข้าว** ก็จับจุดเอาตรงที่ว่า “**มีน้ำมีปลา**”

ก็เรียกลูกน้องมา พระเจ้าแผ่นดินนะก็สั่งลูกน้องว่า “ให้ไปขึ้นมะพร้าวมา มาผ่าดู ว่ามีปลาจริงไหม?”

นั่น! ลู๊กันด้วยเรื่องเล็กน้อย เขกอินเดียเขามีปัญญาลมัยนั้น ที่นี้ด้วยพระวาจาของพระอรหันต์ มันเกิดมีปลาขึ้นมาบัดนี้ (คราวนี้) มะพร้าวลูกโตๆ มาผ่า มีปลาอยู่ในนั้น

จึงยอม ยอมนับถือ จึงยอมนับถือศาสนาพุทธ ยอมเป็นลูกศิษย์ของพระนาคเสน

เมื่อนับถือศาสนาพุทธ ยอมเป็นลูกศิษย์**พระนาคเสน** แล้วพระนาคเสน หรือพระอรหันต์ในสมัยนั้น ท่านรู้ว่า **มีแก้วมรกตลูกหนึ่ง** ที่**พระแก้วมรกต**เมืองไทยเราที่นี้แหละ ว่า

“ขอขบิณฑบาตแก้วมรกตที่เป็นมูลสังฆญาตินั้นจะได้ไหม มหาบพิตร”

ก็ถามไป ท่านก็คงตอบละพระเจ้าแผ่นดินนะ คงจะถามว่า “จะเอาไปทำไม?”

ถ้าภาษาไทยเราก็เรียกว่า เอาไปทำไม

พระนาคเสน ก็ตอบว่า “คือแก้วนี้เป็นแก้วมีฤทธิ์มีอำนาจ จะนำแก้วไปแกะสลักให้เป็นพระพุทธรูป พระศาสนาจะได้เจริญรุ่งเรืองต่อไป” ว่าอย่างนั้น

“เอ้า! ถ้าอย่างนั้นก็เอามาถวาย”

เมื่อได้ถูกขงามยามดี ก็เอามาถวาย**พระนาคเสน** พระนาคเสนก็รับเอาแก้วลูกนี้

พอข่าวคราวว่า **พระยามิลินท์** ศาสดาหัวแหลมสู้**พระนาคเสน** ไม่ได้ จึงยอมถวายลูกแก้วมรกต อย่างนั้น

ที่นี้ใน**สวรรค์ชั้นดาวดึงส์** มีนักแกะอยู่ ดาวดึงสาท่านมีนักแกะที่ตีลงมาจาก**พระนาคเสน** รับเอาไปแกะจะแกะเป็นอย่างไรดี จะไม่ให้แตกไม่ให้ทำลาย

พระนาคเสน ก็มอบให้ แกะเสร็จเรียบร้อยก็เอามาถวายพระนาคเสน พระนาคเสนก็ฉลองสมโภช ทุกสิ่งทุกอย่างตามธรรมเนียมแขกอินเดียในสมัยนั้น

ในพระแก้วมรกตมีอำนาจ คือว่า แก้วนั้นก็มียอำนาจแล้วก็แกะเป็นพระพุทธรูปก็เพิ่มขึ้นไปอีก

ที่นี้พระนาคเสนก็อธิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า เข้าไว้ในองค์พระแก้วนั้น ก็เพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมากมาย

เมื่อล่วงเลยจากนั้นแล้ว ก่อนที่**พระแก้วมรกต** จะได้เสด็จมาประเทศไทยเรานะ มีแขก แขกทะเลทรายโน่น เป็นศาสนาอิสลาม

ยกกองทัพมารบอินเดีย ให้เข้าศาสนาอิสลาม

แต่ว่าคนแขกสมัยนั้นใจไม่ค่อยสู้ เลยยอมให้อิสลามนั้นทำลายสถานที่ จนกระทั่งเผาวัดเผาวา ฆ่าใครไม่นับถือ

คือ ศาสนาอิสลามนี้ สมัยนั้นไม่เลื่อมใสในศาสนาพุทธ ค้านทุกอย่าง แล้วยังไม่พอ ถ้ามีพระมีวัดวาที่ไหนก็ทุบตบยตี

หลวงปู่ ได้ไปตั้งสองครั้งแล้ว พระพุทธรูปต่างๆ นั้น เขาทุบหมด ที่ไหนไปแกะสลักไว้ในภูเขา ในถ้ำ มันก็เอาหม้อเหล็ก ไปตีจนหน้าตาเสียไป

ตรงไหนที่มันบางอย่าง อย่างว่า พระกรรม - หู นี้ ก็ไม่เหลือละ ทุบเอาทั้งนั้นแหละ

ที่นี่ญาติโยมในสมัยนั้น แต่ว่าเลยสมัย**พระนาคเสน พระยามิลินท์** มาแล้ว ก็ไม่มีใครต่อสู้อีก

ญาติโยมที่เหลืออยู่ พระสงฆ์ สามเณร ก็ตกลง ลงมตกันว่า ท่านคงเข้าญาณดูว่า **ในโลกเราต่อไปประเทศไทย คนพวกใด จะรักษาพระศาสนา ?**

ท่านก็รู้ที่เดียวว่า **เมืองไทย** ไม่ใช่เป็นเมืองไทยละ (สมัยนั้น) เขาเรียกว่า **“ปัจฉิมประเทศ”** เป็นประเทศที่เรียกว่า **ยังไม่เจริญ** ไม่เหมือนอินเดีย ว่าอย่างนั้น

เมื่อรู้อย่างนั้น ก็เลยเอาลงเรือแบบเรือใบนะจากอินเดีย เกาะลังกานั้นแหละ วนรอบมาขึ้น**เขมร** กัมพูชา เขมรนั้นแหละ

พระแก้วมรกต ก็มาอยู่**เขมร** แล้วก็ขึ้นมาเมืองไทยจนไปหลายที่ **เชียงใหม่ เชียงราย เชียงใหม่** ก็มาอยู่ หลังจากนั้นก็ **เวียงจันทน์**

นี่ก็หมดตระกูลษัตริย์ไป ก็มาขอขัตติย์ทางเชียงใหม่ ไปปกครองทางเวียงจันทน์ **พระแก้วมรกตก็ไปเวียงจันทน์ กับพระบาง พระทองคำที่อยู่หลวงพระบาง**

รัชกาลที่ 1 กรุงเทพมหานครเราที่แหละ สมัยนั้นยังเป็นแม่ทัพใหญ่อยู่ ไปรบราทางภาคเหนือทางเวียงจันทน์ได้ชัยชนะก็เอา**พระแก้วมรกต**มาไว้ ที่เราท่านทั้งหลายเห็นอยู่ที่**วัดพระแก้ว** นี้

ดังนั้น แก้วดวงนี้แก้วองค์นี้จึงเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใดเกิดใหม่ใหญ่ที่หลัง ยังไม่ได้ไปกราบไปไหว้ ท่านเป็นพระพุทธรูป ไปไหว้เมื่อใดวันใดก็ได้

ตามข่าวว่า วันพระท่านก็เปิดให้ไหว้ได้ วันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือวันใดก็ได้ไหว้ได้ **เป็นพระแก้วมรกตโบราณโบราณ**

ส่วนว่า **พระยามิลินท์** และ **พระนาคเสน** ก็สู้ความแก่ความชราไม่ได้ แก่เฒ่ามากก็ฟันหลุด ฟมหงอก **พระนาคเสนก็ดับขันธเข้าสู่ นฤพาน**ไป

แต่ตามตำนานของ**หลวงปู่มั่น** ที่รูปท่านอยู่ข้างหลังหลวงปู่นี้ หลวงปู่มั่นนี้ท่านก็มีความรู้พิเศษทางนี้แหละว่า **“พระนาคเสนท่านก็อยู่โน้นแหละ อินเดีย แต่ว่าเมื่อตอนแก่ชรา มา เห็นว่าไปไม่รอดแล้ว ท่านก็เสด็จมาไว้สรีระปัจฉิมประเทศ**

ประเทศไทยเราที่แหละ ที่สมัยนั้นเขาเรียกว่า แต่ก่อน**ดงพญาไฟ** หรือ **เขาใหญ่** เดียวนี้เขาใหญ่ก็สงวนไว้ ป่าใหญ่ยังอยู่ มีช้าง มีวัว กระตัง มีพันธุ์สัตว์ต่างๆ ยังเยอะ ช้างก็ยังเยอะอยู่

มานิพพานที่เขาใหญ่ แต่ถ้าได้ก็จำไม่ได้ แต่หลวงปู่มั่นท่านรู้ท่านเล่าให้ฟัง”

ส่วน**พระยามิลินท์** นักโต้วาที เมื่อแก่ชรามาก็ได้แก่ชราที่ไม่ได้อวดดีกับพญามัจจุราชไม่ไหว พอเห็นว่าทำไม่ไหวก็เลยลาราชการมาบวช

พระแก้วมรกต (ภาพจาก หอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

พระแก้วมรกต ทรงเครื่องฤดูฝน

พระยามิลินทร์ ปฏิภาณดีก็บวช บวชแล้วก็ภาวนาได้สำเร็จเป็น
พระอรหันตอาชีณาสพ แก่เดชะรากลก็เสด็จมานิพพานที่เมืองไทย
ประเทศไทยเรา ที่ (วัด) ลำปางหลวง นครลำปาง เดี่ยวนี้อยู่ในเขต
อำเภอเกาะคา

ผู้ใดไปแล้วก็ไปไหว้ได้ เป็นที่พระยามิลินทร์ มานิพพาน ที่นั่น
แล้วที่ วัดลำปางหลวง นั้น เวลาที่มี พระแก้วเหมือนกัน
แต่เป็นแก้วเขียวไม้ไผ่ ไม่ถึงกับเป็นแก้วมรกตเหมือนอยู่ที่พระราชวัง
เมืองไทยเรา

นั่นแหละ พระพุทธรูปท่านดี ท่านไมโกรธให้ใคร ท่านไมโลก
อยากได้ของใคร

แม้จะเป็น**พระแก้วมรกต** ท่านก็ไม่ดูต้นเหมือนคนเราท่านก็นั่ง
ภาวนาของท่าน ท่านไม่มีไปซื้อห่วยลือตเตอร์เพื่อให้รำให้รวยเหมือนคน
เราหรอก นั่งภาวนาลูกเดียว **พุทฺโธ - พุทฺโธ**

ฉะนั้น ผู้ใดได้ไปเห็นก็ให้พากันไหว้ท่าน**พระแก้วมรกต** นะ ก็ทำ
ใจของเราทุกคนให้ใสเป็น**แก้วมรกต**

ภาคผนวก

เหรียญและวัตถุมงคลหลวงปู่

พระธรรมคำสอน และการปฏิบัติสมาธิภาวนา เป็นเรื่องหลักที่ **หลวงปู่สิม พุทธาจาโร** ท่านเน้น ส่วนเรื่องเหรียญและวัตถุมงคลนั้น ถือเป็นเมตตาที่ท่านอนุโลมสงเคราะห์แก่ญาติโยมไปตามสมควร

ผมเห็นว่า **เรื่องเหรียญและวัตถุมงคลหลวงปู่** ก็เป็นเรื่องราว และเหตุการณ์ส่วนหนึ่งในประวัติชีวิตของหลวงปู่ ที่สมควรจะได้อนุรักษ์ไว้ ให้ลูกหลานรุ่นหลังได้รับทราบตามควร จึงได้นำมาเสนอต่อท้ายไว้ ณ ที่นี้

ก่อนจะนำเสนอ “**ทำเนียบ**” เหรียญและวัตถุมงคล ผมขอคัดลอกบทความเรื่อง **ควันหลงพระเครื่องหลวงปู่** มาจากหนังสือ **พุทธาจารย์บูชา** มานำเสนอดังต่อไปนี้ :-

เป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้สนใจทั้งหลายว่า **บรรดาพระเครื่องและวัตถุมงคล** ที่ได้รับการอธิษฐานจิตโดยพระเดชพระคุณหลวงปู่สิม พุทธาจาโร นั้น มีพระพุทธรูปสูงยิ่ง

พลังจิตที่ได้อธิษฐานประจุลงไปในวัตถุมงคลต่างๆ ล้วนมีลักษณะสว่างไสว รุ่งโรจน์ ไม่มีประมาถ

ซึ่งในโอกาสดังกล่าว พระเดชพระคุณ **พระราชสังวรวิมลคุณากร** (หลวงปู่โต๊ะ อินทสุวณฺโณ) แห่งวัดประตู่ฉิมพลีได้เคยกล่าวไว้กับผู้ใกล้ชิดว่า

“ผู้ที่อธิษฐานจิตได้ลักษณะการเช่นนี้ ย่อมเป็นผู้บริสุทธิ์โดยแท้”

และ ด้วยความเยือกเย็นอันยิ่ง ที่ประกอบไว้ด้วยอุเบกขาจิต อันเป็นลักษณะจิตขั้นสูงสุดในพรหมวิหารธรรม ย่อมจะปรากฏให้เกิด อนุภาพอันใหญ่หลวง แต่ประณีตละเอียดอ่อน ลึกซึ้งยากหยั่งคาด อัน ย่อมจะอำนวยความเป็นสวัสดิมงคลให้แก่ผู้ได้ไว้สักการะบูชาตลอดมา

ครั้งหนึ่ง มีผู้สงสัยว่า เหตุใดวัตถุมงคลของหลวงปู่ซึ่งได้เมตตา อธิษฐานจิตในลักษณะ **“บุญญฤทธิ์”** อันน่าจะปรากฏผลทางเมตตาเป็น หลัก กลับปรากฏประสพการณ์ทางด้าน **“อิทธิฤทธิ์”** ไม่ว่าจะผ่านทาง ด้านคงกระพันชาตรี มหาอุตม์ ตลอดจนไปถึงความแคล้วคลาดจาก อุบัติภัยต่างๆ มีไฟ ปืน และศาสตราวุธต่างๆ เป็นอาทิ

ในเรื่องนี้ ได้มีอาจารย์ท่านหนึ่งแห่งวัดปากน้ำภาษีเจริญ ได้ให้ อรรถาธิบายไว้อย่างน่าคิดยิ่งว่า

“แม้แต่กิเลส ราคะ โทสะ โมหะ ท่านก็ยังดับได้แล้วทำไม พิษไฟ พิษปืน ท่านจะดับไม่ได้เล่า ?”

เกี่ยวกับเหรียญรุ่นแรกของหลวงปู่ นั้น ได้เคยมีลูกศิษย์นำ เหรียญ **“พุทธาจาโร รุ่น ๑”** (วัดสันติธรรม ๒๕๑๓) ที่ได้รับมากราบ เรียนถามหลวงปู่ว่า

เหรียญรุ่นพิเศษสุดของหลวงปู่ครับ

“หลวงปู่ครับ เหรียญนี้ใช้เหรียญรุ่นแรกของหลวงปู่หรือเปล่า ครับ”

หลวงปู่ ตอบว่า **“รุ่นแรก นั่งอยู่นี่”** พร้อมกับชี้มาที่องค์ท่าน เอง

ในเรื่องการสร้างพระเครื่องต่างๆ ขึ้นนั้น แท้จริงหลวงปู่ ท่าน อนุโลมตามคณะศิษย์ ด้วยเห็นว่าสามารถใช้เป็นอนุสติถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อการไม่ก้าวล่วงความประพฤติที่ดีงาม

ทั้งยังเป็นสิ่งให้ความอบอุ่นใจในยามประสบภัยเป็นที่พึ่งทาง รูปธรรมแก่ผู้ที่มีไว้ติดตัว

เหรียญและตุ้มมงคลหลวงปู่

พุทฺธจาโร ๑ ๒๕๑๓ วัดสันติธรรม พุทฺธจาโร ๒ ๒๕๑๕ วัดสันติธรรม เจตีย์พุทธคยา ๒๕๑๗ วัดสันติธรรม

เมตตา ๒๕๑๗ กำแพงล้อม พุทฺธจาโร ๓ ๒๕๑๗ กำแพงล้อม สันติวรรณ ๑ ๒๕๑๗ กำแพงล้อม

พุทฺธจาโร ๔ ๒๕๑๗ กำแพงล้อม หลวงพ่อสิม ๒๕๑๗ กำแพงล้อม สันติวรรณ ๒ ๒๕๑๗ กำแพงล้อม

ฉลองอายุ ๖๖ ปี ๒๕๑๗ กำแพงล้อม महाลาโก ๒๕๑๗ วัดมิ่งมงคลนิคม สันติวรรณ รุ่นพิเศษ ๒๕๑๗ กำแพงล้อม

สันติวรรณ รุ่นพิเศษ ๒๕๑๗ กำแพงล้อม โพรญาณ ๒๕๑๗ กำแพงล้อม บ่อน้ำมันฝรั่ง ๒๕๑๗

สันติ ๑ ๒๕๑๗ วัดสันติสังฆาราม หมดห่วง ๒๕๑๗ สร้างฉาบสถาน ต.ฟ้าฮ่าม วังคิลาภะอุโบสถวัดศรีวิชัย ๒๕๒๐

ยันต์พุทธซ้อน ๒๕๑๗ พุทฺธจาโร ๕ ๒๕๑๗ วงศ์เข็มนา ๑ ๒๕๑๘

สร้างอุโบสถวัดศรีบังชัย ๒๕๑๘ วงศ์เข็มนา ๒ ๒๕๑๘ สมาคมสำนักเรขุทท สันติ ๒ ๒๕๑๘ วัดประสาธน์มิตร์ ๗บุรี

งจักร ๒๕๑๘ สร้างโบสถ์วัดเม็งรายมหาราช เชียงราย ๒๕๑๘ ปัญญาภรณ์ ๒๕๑๘ วัดสันติสังฆาราม

ลามลพูนทวี ๒๕๑๘ พุทฺธมาภะ รูปไข่ ๒๕๑๘ พุทฺธมาภะ รูปกลม ๒๕๑๘

สมเด็จพระพุทธจารย์ (โต) ๒๕๑๘
วัดพระธาตุจอมแจ้ง

พูลสุข ๒๕๑๘

หลวงพ่อบุราณ ๒๕๑๙

สันติวิหาร - วรญาณวิมุตติ ๒๕๑๘

พระครูสันติวรญาณ ๒๕๑๘

กฐินสามัคคีสร้างอุโบสถวัดไชยสถาน ๒๕๑๙

วัดไชยสถาน อ.สารภี ๒๕๒๐

ขวัญฤๅ ๒๕๑๙

พระปางประทานพร ๒๕๑๙

พระปิตตา
สร้างโบสถ์วัดสันติสังฆาราม ๒๕๒๐

ครูทหน้าข้าง
สร้างโบสถ์วัดสันติสังฆาราม ๒๕๒๑

๑ มีนาคม ๒๕๒๑

พุทธบูชา ๒๕๒๑

กฐินวัดสันติสังฆาราม ๒๕๒๑

ศิษย์ ทอ. ๒๕๒๑

ฉลองอายุ ๗๐ ปี ๒๕๒๑

วัดป่าสันติสังฆาราม ๒๕๒๒

สังฆบูชา ๒๕๒๒

ฉลองอายุ ๗๑ ปี ๒๕๒๒

วรญาณวิมุตติ ๒๕๒๒

สร้างเขื่อนท่าวังหิน ๒๕๒๒

ผ้าป่าสามัคคีวัดสันติสังฆาราม ๒๕๒๒

วัดป่าธรรมรังสี จ.อุบลราชธานี ๒๕๒๒

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ๒๕๒๒

สร้างอุโบสถวัดศรีปังชัย ๒๕๒๒

สังเภา สังฆพุทธะ

เหรียญกษาปณ์ ๒๕๒๖

เหรียญกษาปณ์วันเดือนเกิดหลวงปู่ ๒๕๒๖

ดวงชาติหลวงปู่

กฐินวัดสันติสังฆาราม ๒๕๒๗

หลวงพ่อโสธร ๒๕๒๘

ระดัง ๒๕๒๘

พระพุทธสิหิงค์ ๒๕๒๘

ธรรมจักร ที่ระลึกกฐิน ๒๕๒๘

สร้างพระเจดีย์พิมพ์ใหญ่ ๒๕๒๘

สร้างพระเจดีย์พิมพ์เล็ก ๒๕๒๙

สร้างพระประธานและวิหาร
วัดนันทาราม แม่ริม ๒๕๓๐

สร้างพระเจดีย์ ๒๕๓๑

ผ้าป่าสามัคคี ๙ เมษายน ๒๕๓๒

หลวงพ่อโสธร ๒๕๓๒

พระแก้วมรกต ๒๕๓๒

ศิษย์ รร. จอ. สร้างถวาย
ฉลองอายุ ๘๐ ปี ๒๕๓๒

นพค. ๓๒ สร้างถวาย

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ๒๕๓๔

ฉลองอายุ ๘๒ ปี ๒๕๓๔ วัดคำประมง

ฉลองพระเจดีย์พิมพ์คันต์
รูป ๘ เหลี่ยม ๒๕๓๕

ฉลองพระเจดีย์พิมพ์คันต์
รูปไข่ ๒๕๓๕

ฉลองเจดีย์ ๒๕๓๕

พระมงกุฎแรก พุทธาจาโรพิมพ์ใหญ่ ๒๕๑๗

พระมงกุฎธาจาโรพิมพ์เล็ก ๒๕๑๗

พระมงกุฎธาจาโร ๒ ๒๕๑๗

พระมงกุฎธาจาโร ๓ ๒๕๑๗

พระมงกุฎธาจาโร รุ่นพิเศษ ๑ ๒๕๑๗

พระมง อายุครบ ๖ รอบ รูปกลม ๒๕๒๓

พระมง อายุครบ ๖ รอบ
ด้านหลังรูปครุฑ ๒๕๒๓

พระมง รูปไข่โพธิ์ ๒๕๒๓

พระมง รูปสามเหลี่ยม

พระมง รุ่นพิเศษ ๒ ๒๕๓๐

พระมง ฉลองอายุ ๘๐ ปี ๒๕๓๒

พระมง รุ่น ส.ธ. ๒๕๓๔ วัดคำประมง

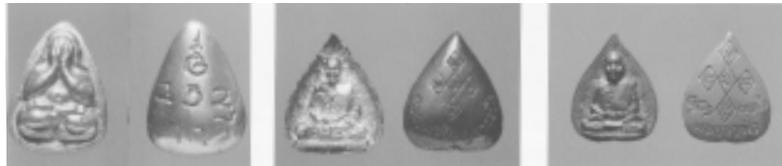
พระผง รุ่นฉลองเจดีย์ ๒๕๓๕ กำฟ้าปล่อง
พระผงงานเทพองค์พระสิวลี ๒๕๓๕
วัดคำปรหมง
พระผงปิดตา รุ่น ๑ ๒๕๑๗

พระผงปิดตา รุ่น ๒ เมตตา ๒๕๑๗
พระผงปิดตา รุ่น ๓ ๒๕๑๗
พระผงปิดตาบรรจุจิว

ลือคเกิดรุ่นแรก
พระเนื้อเงิน รุ่นเมตตา ๒๕๑๗
พระปิดตา รุ่นเจริญสุข ๒๕๑๗

พระปิดตา รุ่นทวี ๒๕๒๑
รุ่นไปโพธิ์ทิมพีใหญ่ ๒๕๑๙
รุ่นไปโพธิ์ทิมพีเล็ก ๒๕๓๑

พระญาณสิทธิอาจารย์
กฐินกำฟ้าปล่อง ๒๕๓๕ (เนื้อทองคำ)
พระญาณสิทธิอาจารย์
กฐินกำฟ้าปล่อง ๒๕๓๕ (เนื้อเงิน)
พระญาณสิทธิอาจารย์
กฐินกำฟ้าปล่อง ๒๕๓๕ (เนื้อหวโลหะ)

พระกริ่งโพธิญาณ ๒๕๑๗
พระปิดตา รุ่นราชาอุตตโม ๒๕๑๘

พระกริ่งรูปเหมือน รุ่น ๑ ๒๕๑๘
พระกริ่งรูปเหมือน รุ่น ๒ ๒๕๒๙

พระกริ่งรูปเหมือน รุ่น ๓ ๒๕๓๔
พระกริ่งรูปเหมือน รุ่น ๔ ๒๕๓๔

พระนาถปรก รุ่น ส.ธ. ๒๕๓๓
หลวงพ่อนาค ๒๕๓๓

รายนามเจ้าภาพร่วมพิมพ์หนังสือ

หลวงปู่สิม พุทธาจาโร

โครงการหนังสือบูรพาจารย์ เล่ม ๑๒

(พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เดือนมกราคม ๒๕๕๐)

บริจาค ๑๐,๐๐๐ บาท

คุณเกรียงศักดิ์ - พ.ต.อ. ทนึ่ง จารุวรรณ วัชรพล
คุณดวงมน ธีระวิภาวี - คุณสุนทร จิ่งเสถียรทรัพย์
ว่าที่ ร.ต. พรชัย - อนงค์ลักษณ์ เอี่ยมเศรษฐกุล และครอบครัว
นายปฐม - นางภัทรา นิคมานนท์ และครอบครัว

บริจาค ๖,๐๐๐ บาท

นายวิชัย ม้าลายทอง

บริจาค ๕,๐๐๐ บาท

นายพลศักดิ์ - นางประพิศ บัวศรี และครอบครัว

บริจาค ๔,๑๐๐ บาท

พระอนุชาตี อภิชาติ จ.สุรินทร์

บริจาค ๔,๐๐๐ บาท

นพ.เกรียงศักดิ์ - พญ.กมลวรรณ - ต.ช.ศักดิ์ศรี เจนวิถีสุข

บริจาค ๓,๘๐๐ บาท

คุณสมหวัง-ปาริชาติ-ทฤทัย-รัชนีวรรณ-ธีรน้อย-กมล ชินูปการพงศ์,
ด.ช.กิตติภณ กัยวิกัย

บริจาค ๓,๕๐๐ บาท

คุณสุภาภรณ์ พรประภา, คุณเจนจิรา เล่าไถยกุล, คุณณัฐณี เปาโรหิต,
คุณสุพิศ ชีวมงคล และ คุณเตือนใจ อัครวิษณุ

บริจาค ๓,๐๐๐ บาท

กัณฑ์สิริภิกษุ จ.เพชรบุรี

คุณหม่อม กำไลทอง สุทธิเชื้อนาค นางสาวอรทัย ภูวเศรษฐ์
นางอภิญา แจ็งอริยวงศ์ นายศรัณย์ เรืองขจร (๒,๕๐๐ บาท)

บริจาค ๒,๐๐๐ บาท

พระชยสร สมบุญโญ จ.เชียงใหม่

คุณพิชัย - รัตนา - วรพล - ชัยรัตน์ คงอารยะเวชกุล
นายอำนาจ งามสุริยโรจน์ คุณล้วนชาย - คุณปามาเล่า ว่องวานิช

บริจาค ๑,๕๐๐ บาท

นายณัฐนันท์ ลิ้มบริบูรณ์

บริจาค ๑,๒๐๐ บาท

คุณพาโชค เอ็งรุ่ง

บริจาค ๑,๑๗๐ บาท

คุณบุษบากานต์ ยุติศาสตร์

บริจาค ๑,๑๐๐ บาท

อาจารย์ วชิรณี วงศ์ศิริอำนวย คุณป้า สารี ปิ่นทอง

บริจาค ๑,๐๕๐ บาท

อาจารย์ จำปาศรี เทพสง่า

บริจาค ๑,๐๐๐ บาท

พระครูพุทธสิริสุนทร กรุงเทพฯ	พระอาจารย์ สุโณม สุทธิโร กรุงเทพฯ
พระชุมพล พลปัญญา จ.สุพรรณบุรี	พระอาจารย์ บุญมี ธมฺมโรโต จ.อุดรธานี
พ.ญ. อรเรณู มุลศาสตร์	คุณจงกลณี ศฤงฆไพบุลย์
คุณบุษบงศ์โรจนประดิษฐ์	รศ. นงเยาว์ อ่างรุ่งพงศ์วัฒนา
คุณสมพงษ์ ประเสริฐผล, คุณทองเต็ม รุกขชาติ, คุณณัฐวรรณ เวียงวิเศษ	คุณหญิงพรพรรณ ธาตุมาศ
คุณป้าคำฟู เครือเงิน	คุณอริสรา ธนาปกิจ
คุณสุนีย์ ดาวรวสุ	คุณสุชาติ ว่องวุฒิกำจร และคณะ
นายพงศ์ภัทร นิคมานนท์	พ.อ. น.พ. ประเทือง เพชรบุตร
นายมนตรี ลัทธิตรรณ	น.พ. สมฤทธิ์ - กุลฤดี วงศ์มนโวิสุทธิ์
คุณพรสิทธิ์ - พรนภา ช่างสวัสดิ์	นายเจริญ ภูมิภรณ์ชัย
นายธวัช สุขสถิตย์	
นายอนุสรณ์ ภู่มาลา - นางพิกุล สังข์สุวรรณ	นางวรรณฯ สัตตบงกช
แม่ประทุม + คุณประวิทย์ คชชิน และคณะ	นายอำนาจ ศรีเกษมผล
คุณกัญญา รุ่งโรจน์ประทีป	นายบรรจง ตันตุลเวศม์
นายพรเทพ เจริญพงศ์อนันต์	ทพญ. มัลลิกา ตันตุลเวศม์

น.ส. นียดา พงศ์พานิชานัญญเวช คุณเอกสิทธิ์ เทียมทัน
 คุณแม่จรรยา - คุณอัจฉรีย์ อมรเลิศวิมาน นายกฤษณ์ และนางจารุณี อินทฤทธิ์
 นายเจริญ ศรีเพ่ง คุณสุวารี เลือสง่า
 คุณวินเลิศ-สุนทรี ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม คุณแม่ตลับ มาลากุล
 นายกิจจา ฟ้าบุญโถม นายทศพล ธรรมศรีมงคล
 นายถิรพันธุ์ สรรพกิจ

บริจาค ๙๐๐ บาท

คุณสุลิตา ตั้งธรรมวงษ์

บริจาค ๘๐๐ บาท

คุณสุภาวดี ลิ้มอารีย์ นายประวิทย์ ลีลางามวงศ์
 นายองอาจ - นางสาวรงค์ ฉัตรดำรงมงคล และครอบครัว
 อาจารย์ สงวน สกกุลพานิช อาจารย์สนั่น - ดลฤดี โอบาสพินิจ
 นายธิตัท - นางอุไร ธรรมสุชีโย พร้อมบุตร ธิดา

บริจาค ๗๐๐ บาท

พระมหาสักกพล สกุกพโล จ.เชียงใหม่
 คุณนนทกร - วาสนี สักกะพลางกูร คุณพรวิมล งามมณีรัตน์
 พ.ญ. ชวีญญา แสงสุวรรณ

บริจาค ๖๕๐ บาท

คุณบรรเจิด จีนสุข

บริจาค ๖๐๐ บาท

พระอาจารย์ อุดม ปริบุญโญ จ.ชลบุรี
 นายวิเชียร สุขสถาวรพันธุ์ นายพิรัตน์ - ด.ญ.สิริกร - ด.ญ.ศุภกร มะลิแก้ว
 แม่ชีจันทร์ทิพย์ ดาบพล คุณพรจิตต์ พงศ์วราภา
 พัฒนาการพิมพ์ (วงเวียนใหญ่) และครอบครัว ประสพรัตนชัย
 นายบุญส่ง - นางสุนทรภรณ์ เพ็ญพะยม นายสินชัย พิชัยวานิชสิน
 นายไชย - นางนิภา ลำลีแก้ว นายประหยัด - นางกาญจนา ทาสิตะพันธุ์
 นางอุษณีย์ วงศ์พระจันทร์ คุณจิตต์โสภี ทองเถา
 คุณเกียรติพงษ์ กมลรัฐเรข

บริจาค ๕๒๐ บาท

คุณอรชума มาศรีจันทร์

บริจาค ๕๐๐ บาท

พระสุวรรณวงศ์ รตนาโณ จ.หนองคาย
 พระชูเกียรติ ชูติบุญโญ จ.สงขลา พระสมศักดิ์ ธนบุญโญ กรุงเทพฯ
 คุณป้าเรียม ก้อนมณี คุณศรีรัตนา รัตนประสิทธิ์
 นายสุพัฒน์ วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์ นายวิฑูรโรจน์ พิมานพุทธิ
 นายณรงค์ และ น.ส.ระวีวรรณ ศรีสุวรรณภรณ์
 คุณแม่ประนอม และ นายปรเมศวร์ เจริญมาก
 คุณไชยศักดิ์ นนทมาตย์ นางสาว เกลียพันธ์ เมืองโคตร
 คุณวิมล สายตระกูล, คุณวิพุธพงศ์ สายตระกูล คุณไพลิน ศรีอรุณภัย
 คุณนิตินันท์ - นภาพรณ ลามชัยเจริญกิจ “เปิดทอง”
 คุณสุรางค์ เตชะวรรณเวคิน นายชัชชัย อรรถยุกติ
 นายพิจิตร-นางอรเพ็ญ โอบาสนวคุณ และลูกๆ ดร. นฤมล ตันธสุเรศรัจ

ดร. ชำรงสิน เจียรตระกูล คุณกนกวรรณ ธาตุสุวรรณ
 คุณวาณิช - นาฎยา ลิทธารณ นายศัลย์ศิริ - น.ท.หญิง ศรีไพบุลย์ ศิริมังคละ
 นางสุทิน สนั่นเสียง รศ. สุวดี โฆษิตบวรชัย
 นายสือ ล้ออุทัย นางอัมพิกา ลิมนิยกุล
 น.ส. พอตา ลีไฟโรจน์กุล น.ส. สุพีพรรณ พัฒนาณิชย์
 นายจารุ - นางสุภัทรา วิริยะรัตนศักดิ์ คุณสรวิระเพ็ญ โอทกานนท์
 นางเรณู ริงประวัตติ นายชัชชัย ไอ่ศริยกรเทพ
 คุณปราณี ธนรักษ์โชค คุณสุรพงษ์ สุคนธฉายา
 นายบริภัทร ไชยวัฒน์มาลากุล คุณบุญธรรม วิมุติวงศ์
 คุณเนติโหม กะลัมพะเหติ น.ส. อมรรัตน์ ภมรพงศ์อัมพร
 นางอมราภรณ์ จรุงกীরติวงศ์ น.ส. พวงทิพย์ พาณิชย์
 คุณสมใจ เสรีจันทร์ คุณวันเพ็ญ + ลลิตาภรณ์ เพ็ชรรัตน์
 อาจารย์ ประวัตติ ผดุงเจริญ น.ส. วิจิตรา วงศ์มาศ
 นายพงษ์ศักดิ์ นับบือดี นางอรนุช วุฒติวิโรจน์
 คุณยุพาภรณ์ นุชนารถ คุณบำรุง ทองวิสูง - คุณเฉลิมศรี ทองวิสูง
 ผศ. นพ. วิฑูรย์ ประเสริฐเจริญสุข นางประทุม ไทยอุส่าห์
 คุณวาสนา บุญยปรรณานนท์ นายประเสริฐ - นางสาวกี เทศพันธ์
 คุณเรณู น้อยนำนนท์ นายวุฒิเกียรติ กิตติคุณไพโรจน์
 คุณสมุทรา - บรรจง สิริเวชพันธุ์ คุณประไพ จันดี
 อาจารย์ จันทิมา พรหมโชติกุล และครอบครัว คุณวิทยา หวังกิตติกาล

บริจาค ๔๕๐ บาท

นายธนา นวลปลอด

บริจาค ๔๐๐ บาท

คุณไพโรจน์ วิริยะไกรกุล คุณสงัด แก้วไพฑูรย์
 คุณป้าปราณี ส่องพราย นางรุ่งวิไล ยงมหาภากรณ์
 คุณชลิต อุทยานวุฒิกุล แม่ชี สุวพีร์ สุวัฒน์ศรี
 คุณยารำเพย นิคมานนท์ น.ส. อุไร เดชชนสมบัติ
 นายกิจประสงค์ - นางนิตย์ - นายเจษฎา - นายกอบเกียรติ หอมคำแพทย์
 นายนิรศ-นางรุ่งอรุณ-ด.ญ.ณัฐนรี ตรณโณภาส นายเฉลิมชัย ชาทกุล และคณะ
 นายเฉลิมชัย ประชุมวรรณ และครอบครัว คุณร่วมบุญ อุดมสิน
 นายวีรชัย อวยพรกชกร คุณอำไพ ชานไช
 นายชัยโรจน์ บุญรินทร์ นายทวิสุข อุษุส
 น.ท. ทวีศักดิ์ - เปียบดาว กาญจนภาค ผศ. เพ็ญศรี โพธิ์ภักดี

บริจาค ๓๗๐ บาท

อาจารย์ มณี ไชว์พันธ์

บริจาค ๓๕๐ บาท

คุณวิรัตน์-อารยา จันท์อธิกุล

บริจาค ๓๒๐ บาท

น.ส. กวาง ซอนไธสง

บริจาค ๓๐๐ บาท

คุณอมริช เจษฎาวัฒน์ นางวิไล นิคมานนท์
 นายชัยพร เอี่ยมภักดี คุณแก้วศรี กาทิววงศ์
 นายประชา ตันศิริ คุณพรชัย เลิศเดชสกุล

คลองหลวงคูลิ่ง คุณพิมล - พรชนัน และ พศุตม์ สิทธิธารณ
 นายพยุง - นางทวี จันทรเอี่ยม คุณณมยา ศำโรษสุวรรณ
 นายนิพัทธ์ พิเศษพงษา คุณหฤทัย ศรีอิทยาจิต
 นายกฤษฏา ปลั่งศรีทรัพย์ นายธาดา พูนทวี
 นางยุรี ไหวยวรรณ คุณวิยดา ยิ่งยง
 นายสันต์-นางนวลฉวี บุญญรัตน์ พร้อมบุตร ธิดา,
 นายอนันต์-นางสุจารัตน์ บุญญรัตน์
 พร้อมบุตรธิดา, นายอลงกรณ์ สุธรรมกร และธิดา
 นายสมัคร - นางพัฒนา ชานไช รศ. ดร. กมลชัย ตรงวานิชนาม
 นายนาวิณ แสงเงินอ่อน คุณदैวี ชิงห์
 นายนรินทร์ สุเจตนันท์ รศ. ดร. นवलละออ สุภาพล
 นายนิพัทธ์ นิพัทธ์คานต์ นายณรงค์ ถนอมสวย
 นายสถิตย์ ไชยปัญญา, นางจิตตาทภา สารพัตนีก ไชยปัญญา,
 ด.ช.เมธาพัฒน์ ไชยปัญญา
 น.ส. กิ่งกาญจน์ บุญชะโด ด.ช. ตาณกร จันทรังษี
 นางจุฑามาศ สุภาพล คุณศรีเมือง จุฑานุต
 นายสาโรจน์ - นางกรองจิต เฮงทับทิม พร้อมบุตร ธิดา
 รศ. จิตรพี - ผศ. สมศักดิ์ ชวลาวัลย์ อาจารย์ สมเจตน์ บรรลือสินธุ์
 คุณนลินี เจียงวรรณนะ คุณกัลยา ภมรคณเสวิต
 นายรักพงษ์ แซ่เซว คุณกุลชน รัชประเทือง

บริจาค ๒๙๐ บาท

คุณเปรมฤดี สถิตพานิช

บริจาค ๒๕๐ บาท

คุณอรุษา แสงเจริญ คุณจันทรทิพย์ จุรณาลักษณ์
 อาจารย์ มานพ ตันตระกูลตันติย์ นายชะอวบ จิระกิจ
 คุณชมภู ไชว์คำ อาจารย์ สุมาลี เหวรบัตย์
 นายชำนาญ อึ้งตระกูล คุณแม่มลิลักษณ์ แซ่ตั้ง

บริจาค ๒๓๑ บาท

นายสรณ์ ไช้ประภา

บริจาค ๒๓๐ บาท

นายสายัณ สุธรรม

บริจาค ๒๒๙ บาท

นายโรตม ล้อมภูมินรงค์

บริจาค ๒๒๐ บาท

คุณบุญมี สถิตพานิช คุณฉวีวรรณ ลาภนิกรกุล
 คุณศตพร แข็งธัญกร คุณถวิล เมืองอยู่
 คุณพรสุรางค์ ราชภักดี คุณนพพร บุญแท้
 อาจารย์ ศรีน้อย มาศเกษม

บริจาค ๒๐๐ บาท

พระสมชาย ชาติโย จ.ราชบุรี พระชัยพร จันทวิโส จ.สมุทรปราการ
 พระภักดี ภาททจาโร กรุงเทพฯ สามเณร วิรธ พัฒนสาร จ.ยโสธร
 คุณพิศพร ตุ่มท่าไม้ คุณบุญเกียรติ สถาพรวัฒนกิจ

คุณอัมพร จรรย์โกมล นายเผด็จ เพ็ชรวงษ์
 นายสนธิ บุตรพรม นายสุวิทย์ ลิ้มปัสุต
 นายชาญชัย เบ็ดกระโทก น.ส.ศรีวันเพ็ญ จารุพัฒน์เดช
 นายเผด็จ นิสิตคุณากร นางชลดา จุจิริโชติ
 นางเตือนใจ นายเพชรพิชัย รัตนภักขิต
 นายธีรวัฒน์ ปลูกวิวัฒน์ พ.อ.หญิง ศรีสมร บุรณศิริ
 คุณอิงอร จำเริญศักดิ์ศรี นายรัชต์ น้อยจ้อย
 คุณณัฐกร อำนาจผล นายสถาพร กิจเจริญวิศาล
 คุณบุญเจือ แซ่ลิ้ม คุณรักชนก แซ่ลิ้ม
 นายบำรุง จิตต์จำนงค์ นายไพโรจน์ อัมพวันวงศ์
 นางอังกาบ ไชยนันท์ และลูก หลาน หอพิสุทธิ์ คุณไพรินทร์ ลมูลพงษ์
 นายกริชา ศิริมลพิวัฒน์ อาจารย์ ทองคลัง โพธิ์สวัสดิ์
 คุณจิตรา เจียรนัยพานิชย์ ผศ. ประพันธ์ แสงศิริชัย
 นายประสิทธิ์ จันท์รุ่งกนก นายพิชัย แก้วสุวรรณ
 นายไฉลิต ล้อศิริรัตน์ อาจารย์ อุดม - ประชิต เขยกิจวงศ์
 คุณพูลศิริ ประภาวิทย์ นายชนพ ชัยวัฒน์ธีรการ
 นายจิระศักดิ์ - นางปัทมา อมรรัตนอนันต์ นายจิระพงษ์ ทิพย์จันทร์
 คุณธนุ สุวรรณิน นายนพพร ดิลกรัตน์วณิช
 คุณจีรภา เสนีตันติกุล แม่ชีจิตติมา รัตนชาติวิเชียร
 คุณโรสริน จันทโรจวงศ์ ร.ต.อ. พิเชิต วิชัยชนพัฒน์
 นายชนะ แป้นขำ คุณสุภารัตน์ เทียมสุชาติ
 คุณธนพร โรจนนาวิน น.ส. ใจภักดี พราหมณ์พันธ์
 คุณประวิทย์ - วิจิตร วรุตบางกูร คุณศศิสมัย มีทรัพย์
 นางสมจิตร สระแก้ว คุณวาณี ไชยววัฒนกร
 น.ส. รัตติเกลา ศิลปคัมภีรภาพ นายนเรศ พงศ์พาชำนาญเวช

นายนิโรจน์ พงศ์พาชำนาญเวช คุณพงษ์นุช สบายจิตร
 แพทย์หญิง ลีนา อองอาจยุทธ นายกิจชัย หลายศิริกุล
 นายธงชัย ไบบาง คุณวิบูล รัตนไชย
 นายเสริมศักดิ์ - นางซันนี่ อาวะกุล น.ส. ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์
 นายเกรียงศักดิ์ - นางนัยนา ปาลีคุปต์ นายธรรมดา วิริยะปิติ
 นายภรณ์ วัฒนธรรม คุณพรพิมล - ไพศาล สมบูรณ์ยิ่ง
 นายเลียงเจ็ก แซ่ไหล - นางมาณี ธีระพิทยานนท์ นางชูศรี วงศ์รัตนะ
 นายปรีชาญ คลายทุกข์ นายจรินทร์ - นางช่ออัน ศรีเพ็ง
 คุณจิตตพิสุทธิ์ แซ่ลิ้ม นายยุทธพงษ์ ธรรมากรกุล
 นางกุลวรรณ พงศ์สุวรรณ นายสุพจน์ - นางวิไลวรรณ พงษ์ไทย
 น.ส. มาลี สวัสดิ์แก้ว น.ท. ณรงค์ แสนสระดี
 นายชินโชติ ธัญโชตนาวุฒิ นางลำไย รอดภัย
 นายปรากฏ ชันติวรพงศ์ ครูปราณี ภูมิผล
 คุณพิมพ์รัตน์ ประมาณพล และเพื่อน นางพิมพ์พร ม่วงดิษฐ์
 นางอินทราณี วิวัฒนานนท์ คุณพินยา เลื้อเอาก
 คุณบังอร จามิกรณ์ นายกิตติพงษ์ ชมภูพงษ์เกษม
 คุณลำดวน อ่วมสร้อย และเพื่อน ๆ นายสมพันธ์ อภิรักษ์
 นางคณิษฐา บัญญาโสภิต คุณวัลลภ อัจฉริยะปิติ
 คุณอาภาพิทย์ เรื่องทวีทรัพย์ คุณปอไทย อรรถเดชดำรง
 อาจารย์ เพ็ญแข บุญโสภาร คุณพิชัย อัครวุฒิ
 นางอรสา ประสานทอง น.ส. พรทิพย์ มูลแก้ว
 นางพูนสุข อินทฤทธิ์ นางกนิษฐา ฉายจิต - ด.ญ. ณัฐพร ฉายจิต
 น.ส. ยุพภรณ์ พิมพ์สอน คุณสอาง ไชยรินทร์
 คุณสมจิต, อัมรินทร์, พาฝัน ศรีพิพัฒน์พิชัย คุณแม่สมปอง ลิ้มเรืองรอง
 นายฉัตรศักดิ์ โชติศรีนิมิต นายพิสิษฐ์ เอี่ยมพานิชย์

นายจุมพล เมืองเก่า คุณยุคล - กัณหา พิริยะกุล
 คุณปนัดดา ลิ้มถวิล นายวีระเดช ธานีคุณ
 พ.อ. อติชาติ องคสิงห์ นางสิรินาฏ สุวรรณโชติ

บริจาค ๑๕๐ บาท

คุณศรีนวล ลีละวัฒนากุล น.ส. เบญจมาศ จันทิวาสัน
 นายชูศักดิ์ ดีสุข นายไทรรงค์ โคตรพันธ์
 คุณศรีวรรณ กั้นบังเกิด นางกัณหา โคตรพันธ์
 อาจารย์ สัจจา ธีระกุล นายนาถวิทย์ สัตยานนท์
 นายบุญทรง แจ่มศรี คุณสามารถ ภูมิตา และครอบครัว
 นายธีรยุทธ์ โชติวรรณวิวัฒน์ นายสุรกิจ ปัสตัน
 นายวิชัย ครอบศิลป์ธรรม พร้อมครอบครัว คุณยุธิกา เอกพจน์
 คุณเดช - ศิริภรณ์, โสภณ - จารุณี - ด.ช. ภัทรศักดิ์ กลิ่นเกล้า
 คุณสุชา เย็นจาง

บริจาค ๑๓๐ บาท

นายจำลอง บุญชูเลิศ

บริจาค ๑๒๐ บาท

นายสุรินทร์ อุดมพงศ์อนันต์ คุณสุนิสา สุริยะสารพงศ์
 นายนิพนธ์ เจริญจำนงค์ น.พ. นิยม เกษจำรัส
 นายฤทธิรงค์ จันทกัลล นางพัชรินทร์ ชุมทอง
 คุณธีรพล ยิ่งกิจสถาวร, เอมอร สติธำรงค์ นายอานนท์ เหมภมร
 นายไพรัช เขี่ยมสะอาด นายเอกสิทธิ์ ผสมทรัพย์
 คุณกนกวรรณ วรรณระศักดิ์

บริจาค ๑๐๐ บาท

นายวีระ เศวตมัลย์ คุณเปรมฤดี ชมพูนันท์
 คุณแม่อำไพ เพ็งพันธ์ คุณรุ่งเรือง กาลศิริศิลป์
 คุณนันทลีณี วงศ์สินอุดม คุณณัฐพัชร์ เบญญาสมิทธิ์
 (ไม่ออกนาม) นพ. ธีรพล พงศ์วิวัฒน์
 (ไม่ออกนาม) (ไม่ออกนาม)
 คุณชาติรี นิยมญาติ คุณประยุทธ เกิดทรัพย์
 นางทิพวัลย์ แก้วเกต คุณวิชัย ภาคอรธร
 คุณมาริสา นิลเนตรานนท์ นายกมล นิลปวน
 นางสุดา เกียรติประวัติ นางอมรศรี ไพฑูรย์วงศ์วิระ
 นายวิชัย เตชะวัฒนานันท์ คุณวรรณิ เลิศสรรพวุฒิ
 คุณรัตนา ตันติพรหมินทร์ นางอัจฉรา คำใจ
 นางนิภา โอธมานนท์ นายธนิตศักดิ์ อุ้นตา
 คุณจันทนา กระจ่างเนตร นางนิตยา ธรฤทธิ์
 นางสาวปัทมา สมพงษ์ คุณศิริพันธ์ บัญชาจากรุภรณ์
 คุณแดงอ่อน คูเปอร์ คุณยุพิน พันธุ์เพียร
 นายพรศักดิ์ รุ่งเลิศเกรียงไกร นายชุตินันท์ เจริญโรจน์
 คุณชูศักดิ์ บัณฑิตกุล คุณโสภิษา ภานาดา
 นายคำนวนณ คุ่มหอม น.ส. เฉลียว โชควรรฒนกร
 นายทองทรัพย์ บัวบังใบ น.ส. นิสายชล พงศ์พาชำนาญเวช
 น.ส. พิศมัย พงศ์พาชำนาญเวช นายสมหมาย น้อยชัย
 คุณชวลิต สติตพานิช นายมนตรี บุญยะชัย
 นางอนงค์ อิ่มเอิบ คุณเพชร นันทะจันทร์
 คุณบุญส่ง กันทะแจ่ม คุณเศรษฐ์ศักดิ์ โอฬารปราชญ์
 คุณบัณฑิต อาทิตย์ คุณนริศรา ท้าวธรรมศรี
 คุณแม่อุ่งน นิลมณี

คุณศิริพร ภัคตรบำรุง นางสาวเกี๊ย ศรีอังกูร
 นายพิชชาติ ศรีเฟ่ง คุณคณิงนิจ โพธิ์ศรีชัย
 นายพิณิจ ภมรพงศ์อัมพร คุณวัชรินทร์ ทองควัน
 นางสาวพิณ ม่วงนา นายสมยศ สุวรรณภูมิ
 น.ส. สรินทิพย์ ฮงพานิชตระกูล คุณอัจฉรา พรเสถียรกุล
 นางเจียมจิตร์ ชนยังยืน นายอรรถยุทธ อินทรปรีชา
 น.ส. มัลลิกา แก้วเกิด นางจันทราภา วงศ์ชิต
 นางกรพัชรา บุญงา นางอุทัยวรรณ - น.ส.วิลาวัลย์ พิษรัตน์
 นายเอกสิทธิ์ - นางวีระวรรณี ตันตาปกุล น.ส. พิชญา ทองรักษ์
 คุณสุรณี โพธิสมภรณ์ + กะรัต ตีละพรพัฒน์ นางจิราภรณ์ บุญยะภักดิ์
 คุณมาเรียม กังมีประเสริฐ นางกนกกาญจน์ นุ่มพันธ์
 คุณประภาวัลย์ ศรีมณฑิยา คุณจินอาวี ศรีมณฑิยา
 คุณฉัตรชัย ศรีมณฑิยา - อัญชลี สังวรศิลป์ พญ. วิไลวรรณ หม้อทอง
 ด.ช. สิทธิโชค วงษ์เนตร คุณสัตพล, สุนีย์, ด.ช.ทรงพล สุทธิทรัพย์

บริจาค ๖๐ บาท

คุณภูษชัย ภูมิพล

บริจาค ๕๐ บาท

คุณศรีแก้ว ศิริโวหาร คุณบุญนาถ ศศิภุริ
 นายชวลิต ธรรม์ คุณเมธิรา ธรรม์
 คุณพิสิษฐ์ ดุษฎีพาณิชย์ ด.ช. สุทธิ ดุษฎีพาณิชย์
 นางพิศมัย ท้าวเพชร

บริจาค ๔๐ บาท

คุณญาตา อิงคะวณิช

บริจาค ๓๐ บาท

นายวุฒิพันธ์ นวลสนิท

บริจาค ๒๐ บาท

นางบุษบา - น.ส. ธรพรรณ ลังกาแก้ว
 นายอานนท์ กายา, นางอินแก้ว - นายอดิศักดิ์ เงินมูล

รวมยอดเงินบริจาคถึง ๕ มกราคม ๒๕๕๐ เป็นเงิน ๒๒๐,๑๗๐ บาท
(สองแสนสองหมื่นหนึ่งร้อยเจ็ดสิบบาท)

ขออนุโมทนาแก่เจ้าภาพผู้ร่วมบริจาคทุกท่าน

สพพทาน์ ธรรมทาน์ ชินาติ
การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง.

รายรับ - รายจ่าย

โครงการหนังสือบูรพาจารย์

วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต) บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ในโครงการนี้ จะจัดทำหนังสือประวัติบูรพาจารย์สายกรรมฐาน ๑๒ เล่ม จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม ถวายวัดป่าอาจารย์มั่น ๒,๐๐๐ เล่ม ถวายวัด และมอบให้สถาบันการศึกษา ฯลฯ ประมาณ ๑,๐๐๐ เล่ม มอบให้เจ้าภาพผู้ร่วมพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม และเหลือให้ผู้ต้องการร่วมทำบุญ ภายหลัง ประมาณ ๑,๐๐๐ เล่ม

ไม่ได้ทำเพื่อการค้าใดๆ ทั้งสิ้น เงินบริจาคทั้งหมด จะนำเข้า กองทุนพระมหาธาตุคุณนทป ฯ วัดป่าอาจารย์มั่น และ เป็นทุนหมุนเวียน เพื่อจัดทำหนังสือในโครงการนี้ต่อไป

รายรับ - รายจ่าย ถึงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๐

	รายรับ	รายจ่าย	งบบุล
เล่ม ๑: หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต (พิมพ์ ๖ ครั้ง)	๔๒๘,๗๙๖	๓๔๙,๐๐๐	+ ๗๙,๗๙๖
เล่ม ๒: หลวงปู่ตื้อ อจลธมโม (พิมพ์ ๔ ครั้ง)	๖๐๐,๖๑๙	๕๖๒,๐๐๐	+ ๓๘,๖๑๙
เล่ม ๓: หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (พิมพ์ ๓ ครั้ง)	๖๙๙,๓๓๘	๖๔๓,๐๐๐	+ ๕๖,๓๓๘
เล่ม ๔: หลวงปู่ขาว อนาลโย (พิมพ์ ๒ ครั้ง)	๕๓๒,๘๘๘	๕๕๐,๐๐๐	- ๑๗,๑๑๒
เล่ม ๕: หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล (พิมพ์ ๒ ครั้ง)	๔๒๗,๒๓๘	๕๑๑,๐๐๐	- ๘๓,๗๖๒

เล่ม ๖: พระกรรมฐานสุลึ้นนา ตอน ๑ (พิมพ์ ๒ ครั้ง)	๔๕๔,๒๔๙	๕๒๕,๐๐๐	- ๗๐,๗๕๑
เล่ม ๗: พระกรรมฐานสุลึ้นนา ตอน ๒ (พิมพ์ ๒ ครั้ง)	๒๕๐,๕๒๐	๓๙๐,๐๐๐	- ๑๓๙,๔๘๐
เล่ม ๘: หลวงปู่หลุย จันทสาโร	๓๙๕,๗๖๕	๓๙๐,๐๐๐	+ ๕,๗๖๕
เล่ม ๙: หลวงปู่ชอบ ฐานสโม (พิมพ์ ๒ ครั้ง)	๔๗๐,๓๒๕	๕๒๓,๐๐๐	- ๕๒,๖๗๕
เล่ม ๑๐: หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี	๔๓๘,๑๑๓	๔๕๕,๐๐๐	- ๑๖,๘๘๗
เล่ม ๑๑: หลวงปู่ฝั้น อาจาโร	๒๙๖,๙๐๐	๔๒๐,๐๐๐	- ๑๒๓,๑๐๐
รวม เล่ม ๑ - ๑๑	๔,๙๙๕,๗๕๑	๕,๓๑๘,๐๐๐	- ๓๒๓,๒๔๙

สรุปรวม ๑๑ เล่ม มีรายจ่ายเกินรายรับ รวม ๓๒๓,๒๔๙ บาท

(สามแสนสองหมื่นสามพันสองร้อยสี่สิบเก้าบาท)

เพื่อโปรดทราบ และขออนุโมทนากับผู้ร่วมบริจาคทุกท่าน

ภัทรา นิคมานนท์

๕ มกราคม ๒๕๕๐

ใบเชิญชวนทำบุญท้ายเล่ม

ท่านที่ต้องการร่วมบริจาคกองทุนเพื่อทะนุบำรุง **พระมหาธาตุ
มณฑปอนุสรณ์บูรพาจารย์** และต้องการรับหนังสือในโครงการหนังสือ
บูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต) ขอเชิญดังนี้

ติดต่อด้วยตนเอง เชิญได้ที่ :-

พระอาจารย์วิชิต โสภโณ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต)

บ้านแม่กอย ต.เวียง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๙๐

โทร. ๐๘๑ - ๓๒๔ ๐๓๖๑

ติดต่อทางไปรษณีย์ เชิญได้ที่ :-

อาจารย์ปฐม นิคมานนท์ ๔/๔๔๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ซอย ๑๙

ถนนเสรีไทย ๕๗ เขตบึงกุ่ม กทม. ๑๐๒๔๐.

โทร. โทรสาร ๐๒-๓๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือ ๐๘๑-๕๕๓๗ ๖๕๒๓

E-mail : ppn1@hotmail.com

(ธนาคารดีสง่าจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)

หรือ **โอนเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาสวนสยาม**

เลขที่ ๑๙๒ ๔๐๒ ๖๔๕๑ ชื่อบัญชี นางภัทรา นิคมานนท์

(โอนเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ที่โทร.โทรสาร ๐๒-๓๓๗๙ ๗๑๓๙

หรือมือถือ ๐๘๑-๕๕๓๗ ๖๕๒๓ หรือ ตามที่อยู่ข้างต้น)

ใบแสดงความจำนงร่วมทำบุญ และรับหนังสือ

ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่

..... โทร.

บริจาคกองทุนพระมหาธาตุมณฑปบูรพาจารย์.....บาท

เล่ม ๑ : หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต : ประวัติ ข้อวัตรและปฏิปทา (ต้นทุนพิมพ์ ๕๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค.....บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

เล่ม ๒ : หลวงปู่ตื้อ อจลธมโม : พระอรหันต์ผู้มั่งคั่งในยุคปัจจุบัน (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ เล่ม

เล่ม ๓ : หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ เล่ม

เล่ม ๔ : หลวงปู่ขาว อนาลโย (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ เล่ม

เล่ม ๕ : หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

เล่ม ๖ : พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๑ (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

เล่ม ๗ : พระกรรมฐานสู่ล้านนา ตอน ๒ (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

เล่ม ๘ : หลวงปู่หลุย จันทสาโร (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

เล่ม ๙- หลวงปู่ชอบ ฐานสโม (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

เล่ม ๑๐ : หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

เล่ม ๑๑ : หลวงปู่ฝั้น อาจาโร (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

เล่ม ๑๒ : หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร (ต้นทุนพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

ขอร่วมบริจาค บาท ต้องการรับหนังสือ..... เล่ม

(โปรดช่วยค่าส่ง เล่มละ ๒๐ บาท ด้วย จะขอบคุณยิ่ง)

หนังสือยื่นนอกโครงการ :-

๑. **หลวงปู่ฝากไว้** : บันทึกกตติธรรมและธรรมเทศนา ของ **หลวงปู่ดุลย์ อตุโล**
(เล่มขนาดจิ๋ว ๔ x ๖ นิ้ว ขอให้ช่วยค่าพิมพ์ เล่มละ ๑๐ บาท)
๒. **หลวงปู่บัว สิริปัญโญ และ หลวงปู่เพ็ง พุทฺธธมฺโม** (หลวงปู่สองพ่อ-ลูก)
(ขอให้ช่วยค่าพิมพ์ ๑๐๐ บาท)

หมายเหตุ : หนังสือทั้งหมดนี้ไม่ได้พิมพ์เพื่อขายใด ๆ ทั้งสิ้น
รายได้ทั้งหมดเพื่อสมทบเข้ากองทุนพระมหาธาตุมณฑป
บูรพาจารย์ และ เป็นทุนหมุนเวียนในโครงการหนังสือ
บูรพาจารย์ วัดป่าอาจารย์มั่น (ภูริทัตโต) บ้านแม่กอย ต. เวียง
อ. พริ้ว จ. เชียงใหม่

โปรดติดต่อที่ :-

- **อาจารย์ปฐม นิคมานนท์** ๔/๔๔๙ หมู่บ้านสหกรณ์ ซอย ๑๙
ถนนเสรีไทย ๕๗ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๔๐.
โทร. หรือโทรสาร ๐๒-๓๗๙ ๗๑๓๙ หรือมือถือ ๐๘๑-๕๕๗ ๖๕๒๓
(ธนาคารตั้งจ่าย ปท.บึงกุ่ม รหัส ๑๐๒๓๑)
- **โอนเข้าบัญชีสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ- สาขาสวนสยาม**
เลขที่ ๑๙๒ ๔๐๒ ๖๔๕๑ ชื่อบัญชี นางภัทรา นิคมานนท์
(โอนเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งให้ทราบด้วย ที่โทร. โทรสาร ๐๒- ๓๗๙ ๗๑๓๙
หรือมือถือ ๐๘๑-๕๕๗ ๖๕๒๓ หรือตามที่อยู่ข้างต้น)